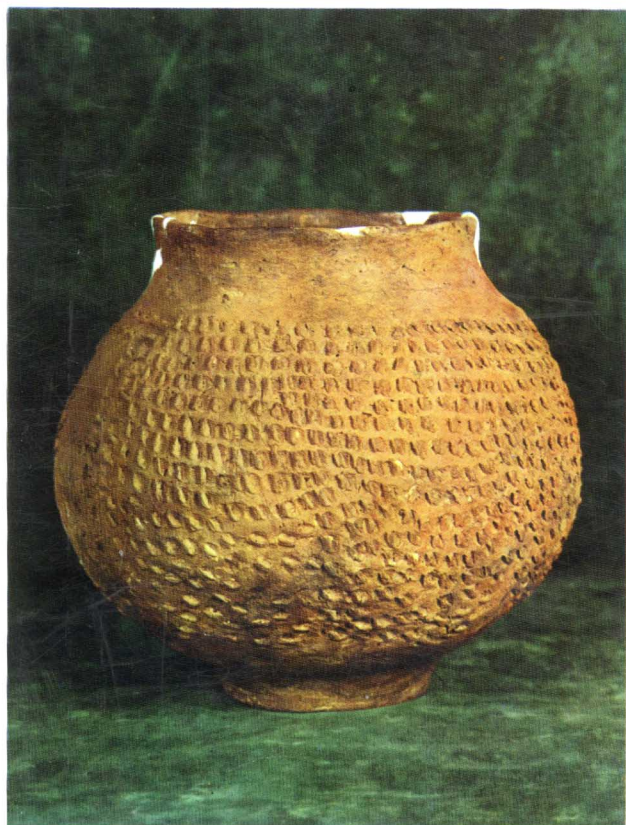

4858

Revista Societății
BIBLIOTECA

**COMORI
ARHEOLOGICE
ÎN REGIUNEA
PORȚILE DE FIER** | **TRESORS
ARCHEOLOGIQUES
DANS LA REGION
DE PORTILE DE FIER**

D.M.A.S.I.

DIRECȚIA MONUMENTELOR,
ANSAMBLURILOR ȘI
SITURILOR ISTORICE
BIBLIOTECA

Cota cărții: IV 831
Inventar: 4858

**CONSILIUL CULTURII ȘI
EDUCAȚIEI SOCIALISTE
OFICIUL DE EXPOZIȚII**

**MUZEUL REGIUNII PORȚILE
DE FIER, DROBETA-TURNU SEVERIN**

**CONSEIL DE LA CULTURE ET DE
L'ÉDUCATION SOCIALISTE
OFFICE DES EXPOSITIONS**

**MUSÉE DE LA RÉGION PORȚILE
DE FIER, DROBETA-TURNU SEVERIN**

**INSTITUTUL DE ARHEOLOGIE,
BELGRAD**

MUZEUL NAȚIONAL, BELGRAD

**INSTITUT D'ARCHÉOLOGIE,
BELGRADE**

MUSÉE NATIONAL, BELGRADE

**COMORI TRESORS
ARHEOLOGICE ARCHEOLOGIQUES
ÎN REGIUNEA DANS LA REGION DE
PORȚILE DE FIER PORȚILE DE FIER**

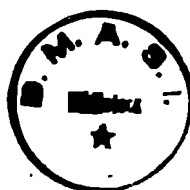
București, Muzeul de artă al R.S. România, mai-iunie 1978

Drobeta-Turnu Severin, Sala de expoziții a Casei municipale de cultură, iunie-iulie 1978

Bucarest, Musée d'Art de la R.S. de Roumanie, mai-juin 1978

**Drobeta-Turnu Severin, Salle d'expositions de la Maison municipale de culture,
juin-juillet 1978**

D.M.A.S.I.
BIBLIOTECA
Nr. inv. 4858

„Relațiile de cooperare dintre România și Iugoslavia constituie un exemplu de felul cum două țări socialiste vecine pot să conlucreze, animate de același interes, de dorința de a edifica socialismul, de a trăi în bună vecinătate și de a contribui la cauza păcii“.

NICOLAE CEAUȘESCU

«Les relations de coopération entre la Roumanie et la Yougoslavie constituent un exemple de la manière dont deux pays socialistes voisins peuvent travailler ensemble, animés du même intérêt, du désir d'édifier le socialisme, de vivre en bons voisins et de contribuer à la cause de la paix».

NICOLAE CEAUȘESCU

COMISIA MIXTĂ ROMÂNNO-IUGOSLAVĂ DE CERCETĂRI
ARHEOLOGICE ÎN REGIUNEA PORȚILE DE FIER
LA COMMISSION MIXTE ROUMANO-YOUGOSLAVE DE
RECHERCHES ARCHEOLOGIQUES DANS LA REGION
DE PORȚILE DE FIER

R.S. ROMÂNIA
R.S. DE ROUMANIE

Președinte:

Président: Acad. prof. Emil Condurachi

Prof. C. Nicolăescu — Ploșor

Prof. Dumitru Tudor

Ing. V. Munteanu

Arh. F. Dimitriu

R.S.F. JUGOSLAVIA
R.S.F. DE YOUGOSLAVIE

Președinte:

Président: Prof. Djurdje Bošković

Prof. Branko Gavela

Prof. Dušanka Vučković-Todorović

Prof. Bogdan Bogdanović

Arch. M. Macura

Arch. M. Laković

COMITETUL DE ORGANIZARE
COMITÉ D'ORGANISATION

R.S. ROMÂNIA
R.S. DE ROUMANIE

Constantin Ionescu

secretar general al Academiei de științe sociale
și politice

secrétaire général de l'Académie des sciences
sociales et politiques;

Marius Cojocaru

vicepreședinte al Consiliului popular județean
Mehedinți

vice-président du Conseil populaire du départe-
ment de Mehedinți;

Dumitru Tudor

profesor universitar, membru corespondent
al Academiei de științe sociale și politice

professeur universitaire, membre correspondant
des sciences sociales et politiques;

Radu Popa

doctor, director adjunct al Institutului
de arheologie, București

docteur, directeur adjoint de l'Institut
d'archéologie de Bucarest;

Florian Georgescu

directorul Muzeului de istorie al R.S. România
directeur du Musée d'histoire de la R. S. de
Roumanie;

Mișu Davidescu

directorul Muzeului Porțile de Fier,
Drobeta — Turnu Severin

directeur du Musée des Portes-de-Fer,
Drobeta — Turnu Severin

R.S.F. IUGOSLAVIA
R.S.F. DE YOUGOSLAVIE

Vladimir Kondić

directorul Muzeului Național din Belgrad

directeur du Musée National de Belgrade;

Milutin Garašanin

secretar general al Academiei de științe și arte
a R.S. Serbia

secrétaire général de l'Académie des sciences
et des arts de la R.S. de Serbie;

Borislav Iovanović

director adjunct al Institutului de arheologie,
Belgrad

directeur adjoint de l'Institut d'archéologie,
Belgrade;

Dragoslav Srejić

profesor universitar

professeur universitaire;

Jivorad Rajsic

președintele Skupșinei regionale Negotin

président de la Skoupchtina régionale de Negotin;

Sava Lazarević

președintele Skupșinei regionale Maidanpek

président de la Skoupchtina régionale
de Maidanpek

COMITETUL DE REDACTARE A
CATALOGULUI

COMITÉ DE RÉDACTION DU
CATALOGUE

R.S. ROMÂNIA
R.S. DE ROUMANIE

Eugenia Florescu
Radu Florescu
Ioan Opriş

R.S.F. IUGOSLAVIA
R.S.F. DE YOUGOSLAVIE

Perisic Svetlana
Rankov Jelena
Putnik Dusan

ORGANIZAREA EXPOZIȚIEI

ORGANISATION DE L'EXPOSITION

Oficiul de Expoziții al Consiliului Culturii
și Educației Socialiste
L'Office des expositions du
Conseil de la Culture et de l'Education Socialiste

coordonator, muzeograf principal
coordonnateur, muséographe principale —
Eugenia Florescu

COLABORATORI LA CATALOG:
COLLABORATEURS DU CATALOGUE:

R.S. ROMÂNIA
R.S. DE ROUMANIE

Doina Benea
Andrei Bodor
Vasile Boroneanț
Expectatus Bujor
Eugen Comșa
Nicolae Constantinescu
Gabriel Crăciunescu
Misu Davidescu
Eugenia Florescu
Radu Florescu
Ion Dragomir
Nicolae Gudea
Gheorghe Lazarovici
Florin Medelet

Florea Mogoșanu
Sebastian Morintz
Marin Nica
Ioan Opriş
Alexandru Păunescu
Gheorghe Popilian
Ortansa Radu
Petre Roman
Caius Secărin
Mihai Simpetru
Ion Stingă
Augustin Ulanici
Ilie Uzum
Juditha Winkler

COLECTIVUL ARHEOLOGIC DIN CADRUL GRUPULUI DE CERCETĂRI COMPLEXE
„PORȚILE DE FIER” AL ACADEMIEI R.S. ROMÂNIA

COLLECTIF ARCHÉOLOGIQUE DU GROUPE DE RECHERCHES COMPLEXES
DES „PORȚILE DE FIER” DE L'ACADÉMIE DE LA R.S. DE ROUMANIE

COORDONATORI:
COORDONATEURS

C. S. Nicolăescu — Ploșșor
Expectatus Bujor

MEMBRI:
MEMBRES:

Doinea Benea
Andrei Bodor
Alexandru Bogdan
Alexandra Bolomey
Vasile Boroneanț
Ioana Cătănicu-Bogdan
Mariana Chițescu
Vasile Ciucă
Marin Cîrciumaru
Eugen Comșa
Nicolae Constantinescu
Mișu Davidescu
Petre Diaconu
Marilena Florescu
Nicolae Gudea
Radu Heitel
Lucian Herșcovici
Ioana Hica-Câmpianu
Atilla Laszlo

Gheorghe Lazarovici
Valeriu Lazăr
Ștefan Matei
Florin Medelet
Marius Moga
Florea Mogoșanu
Sebastian Morintz
Emil Moscalu
Marin Nica
Alexandru Păunescu
Anca Păunescu
Cornel Popa
Gheorghe Popilian
Alexandru Rădulescu
Petre Roman
Ștefan Roman
Dinu V. Rosetti
Lucian Roșu
Silviu Sanie
Mihai Simpetru
Ana Șchiopu
Cornel Tătulea
Ruxadra Teodoru
Ilie Uzum
Juditha Winkler
Volker Wollmann

COLECTIVUL ARHEOLOGIC DIN CADRUL COMISIEI REPUBLICANE
DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ PENTRU APĂRAREA MONUMENTELOR
CULTURALE ȘI ALE NATURII DIN ZONA PORȚILE DE FIER
A R.S.F. IUGOSLAVIA

COLLECTIF ARCHÉOLOGIQUE DE LA COMMISSION RÉPUBLICAINE
DES RECHERCHES SCIENTIFIQUES POUR LA PROTÉCTION
DES MONUMENTS CULTURELS ET DE LA NATURE DANS LA ZONE
DE PORȚILE DE FIER, R.S.F. DE YOUGOSLAVIE

COORDONATORI — Djurdje Bošković

COORDONATEURS — Vladimir Kondić
Rastko Rašajski

MEMBRI:
MEMBRES:

A. Ajdić
S. Baracki
Bogdan Brukner
Alexandrina Cermanović-Kuzmanović

Emil Cerskov

Nikola Crnobrnja
Danica Dimitrijević
Svet Dušanić
Martin Gabričević
Branko Gavela
Radoslav Galović
Janko Grujić
Ilija Janković
B. Jovičić
Borislav Jovanović
Jovan Kovačević
Mirko Kovačević
V. Kovie
M. Kozović
O. Kujović
Miodrag Lekić
Zagorka Letica
Radivoje Ljubinković
Dusika Minić
S. Mlakar

Gordana Marjenović — Vujović

Petar Milošević

S. Nadj

Slavenka Ercegović Pavlović

Nevenka Petrović

Peter Petre

Drasko Piletić

Milan Pindić

Ljubiša Popović

Vladislav Popović

Ana Premk

Dušan Pribaković

Ljubica Prodanović

B. Rasić

Rastko Rasajski

Sarzo S. Saržoski

Dragoslav Srejšević

M. Stretenović

Vinko Šribar

Nikola Tasić

Jovan Todorović

M. Tomić

Miloje Vasić

Sava Vetnić

L. Vuković

Dušanka Vučković-Todorović

Ljubica Zotović

N. Zotović

INSTITUȚIILE PARTICIPANTE LA EXPOZIȚIE
LES INSTITUTIONS QUI PARTICIPENT À L'EXPOSITION

R.S. ROMÂNIA

Institutul de arheologie — București
Institutul de istorie și arheologie — Cluj-Napoca
Muzeul Banatului — Timișoara
Muzeul de istorie al R.S. România — București
Muzeul Regiunii Porțile de Fier —
Drobeta-Turnu Severin
Muzeul de istorie al județului Caraș Severin —
Reșița
Muzeul de istorie și etnografie — Lugoj
Muzeul Liceului „Ștefan Plavăț” — Orșova
Muzeul satului Gornea — Județul Caraș-Severin
Muzeul Olteniei — Craiova

R.S.F. IUGOSLAVIA

Muzeul Național — Belgrad
Muzeul Popular — Belgrad
Muzeul Național al Krajinei — Negotin
Muzeul Național — Vršač

R.S. DE ROUMANIE

Institut d'archéologie — București
Institut d'histoire et d'archéologie — Cluj-Napoca
Musée du Banat — Timișoara
Musée d'histoire de la R.S. de Roumanie —
București
Musée de la Région de Porțile de Fier —
Drobeta-Turnu Severin
Musée d'histoire du département de Caraș Seve-
rin — Reșița
Musée d'histoire et d'ethnographie — Lugoj
Musée du Lycée „Ștefan Plavăț” — Orșova
Musée du village de Gornea — département de
Caraș-Severin
Musée de l'Oltenie, — Craiova

R.S.F. DE YOUGOSLAVIE

Musée National — Belgrade
Musée Populaire — Belgrade
Musée National de Krajina — Negotin
Musée National de Vršač

RESTAURAREA OBIECTELOR RESTAURATIONS DES OBJETS

R.S. ROMÂNIA

Institutul de arheologie — Bucureşti
Institutul de istorie şi arheologie — Cluj-Napoca
Muzeul de istorie al Transilvaniei — Cluj-Napoca
Muzeul de istorie al judeţului Caraş-Severin —
Reşiţa
Muzeul Regiunii Porţile de Fier — Drobeta-Turnu
Severin

R.S. ROUMANIE

Institut d'archéologie, — Bucureşti
Institut d'histoire et d'archéologie — Cluj Napoca
Musée d'histoire du département de Caraş
Severin — Reşiţa
Musée de la Région de Porţile de Fier — Drobeta-
Turnu Severin

R.S.F. IUGOSLAVIA

Muzeul Naţional, Belgrad

R.S.F. DE YOUGOSLAVIE

Musée National de Belgrade

TRADUCĂTORI TRADUCTEURS

Ştefan Lepoev (din limba sîrbă în limba română)
(du serbe en roumain)

Nicolae N. Rădulescu (din limba română în limba franceză)
(du roumain en français)

FOTOGRAFII PHOTOGRAPHIES

R. S. ROMANIA
R. S. DE ROUMANIE

Nicolae Mihăilescu

Constantin Popescu

grafica catalogului — Lucian Georgescu
graphique du catalogue

R. S. F. IUGOSLAVIA
R. S. F. DE YOUGOSLAVIE

Lukić Bratislav
Kovačević Mirko

Cetina Milica
Jeremić Miodrag

tehnoredactor — Gheorghe Albu
mise en page

PROIECTUL EXPOZIȚIEI PROJET DE L'EXPOSITION

arhitect — Cornel Taloş
architecte

Se poate pe drept cuvânt afirma că marile lucrări necesitate de construcția hidrocentralei de la Porțile de Fier, realizată de inginerii și tehnicienii români și iugoslavi, au constituit punctul de plecare al unor vaste cercetări arheologice și antropogeografice, ce s-au desfășurat într-un ritm din ce în ce mai susținut în ultimii 15 ani. Programul acestor cercetări, conceput și realizat, așa cum subliniază în prefața sa prof. Dj. Bošković, de Comisia mixtă româno-iugoslavă, a avut astfel misiunea de a obține într-un timp relativ scurt cât mai multe informații arheologice și istorice din zona Porțile de Fier, înainte ca lacul de acumulare și barajul acestei uriașe hidrocentrale — simbol al colaborării dintre cele două popoare vecine și prietene și dovadă a potențialului lor tehnic și economic — să treacă pentru totdeauna sub dominația apelor întreaga zonă, lungă de peste 150 km, în care Dunărea și-a croit cu mii și mii de ani în urmă drumul său de-a curmezișul Carpaților.

Colaborarea dintre specialiștii arheologi din cele două țări prietene și vecine, cu rezultate deosebit de fructuoase de natură științifică, dă noi semnificații istoriei popoarelor român și iugoslav, ilustrând convingător, prin mărturiile tridimensionale, perioadele vechi și o locuire seculară pe aceste meleaguri.

Această colaborare, care va continua și cu prilejul lucrărilor arheologice de mare amploare pe care le presupune șantierul „Complexului hidroenergetic Porțile de Fier II“, are la bază o experiență comună, ce va permite realizarea optimă a obiectivelor științifice și de valorificare culturală.

Relațiile de colaborare, de prietenie tradițională, cu vechi rădăcini în istoria popoarelor român și iugoslav, legăturile permanente și vizitele reciproce pe linie de partid și de stat, deschid noi perspective cercetărilor științifice ce vor fi efectuate în comun de arheologii din cele două țări, valorificării plenare a patrimoniului cultural în vederea introducerii celor mai reprezentative descoperiri în circuitul mondial de valori, pentru

On peut affirmer à juste raison que les grands travaux requis par la construction de l'usine hydro-électrique des Porțile de Fier, réalisée par les ingénieurs et techniciens roumains et yougoslaves, ont constitué le point de départ de vastes recherches archéologiques et anthropogéographiques qui se sont déroulées à un rythme de plus en plus soutenu pendant les quinze dernières années. Le programme de ces investigations, conçu et réalisé, comme il est souligné dans la préface du professeur Dj. Bosković, par la Commission mixte roumano-yougoslave, a eu pour but d'obtenir en un temps relativement bref le maximum d'informations archéologiques et historiques dans la zone des Porțile de Fier, avant que le lac d'accumulation et le barrage de cette centrale géante — symbole de la collaboration entre les deux peuples voisins et témoignage de leur potentiel technique et économique — établissent pour toujours la domination des eaux sur toute la zone, longue de plus de 150 km., par où le Danube, il y a bien de millénaires, a choisi de s'ouvrir un passage à travers les Carpates.

La collaboration entre les archéologues des deux pays, aux résultats particulièrement fructueux du point de vue scientifique, donne une signification nouvelle à l'histoire des peuples roumain et yougoslave, illustrant de manière éloquente, par des témoignages tridimensionnels, les périodes antiques et l'habitat séculaire de ces lieux.

Cette collaboration, qui doit continuer avec les travaux de grande envergure impliqués par le chantier archéologique de l'ensemble hydro-électrique „Porțile de Fier II“, bénéficie déjà d'une expérience commune, ce qui permettra la réalisation optimale des objectifs scientifiques et de leur valorisation culturelle.

Les rapports de collaboration, d'amitié traditionnelle avec de profondes racines dans l'histoire des peuples roumain et yougoslave, les relations continues et les visites réciproques au niveau du parti et d'État, ouvrent de nouvelles perspectives à l'investigation scientifique qui sera effectuée en commun par les archéologues des deux pays, à la mise en valeur plénière du patrimoine culturel pour introduire les trouvailles les plus

cunoașterea reciprocă a popoarelor noastre, a realizărilor lor comune, a înscrierii patrimoniului cultural ce va fi descoperit, în patrimoniul cultural al umanității.

Eveniment de importanță și semnificație deosebită, întâlnirea dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român și Iosif Broz Tito, președintele Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, (din toamna anului 1977), urmărită cu atenție și de specialiștii ce vor acționa pentru salvarea vestigiilor arheologice din zonă, constituie prilejul reliefării, încă odată, a relațiilor de cooperare multilaterală dintre România și Iugoslavia, un adevărat exemplu de relații între țări socialiste prietene, animate de dorința de a trăi în bună vecinătate și de a contribui la întărirea păcii în lume.

Cu foarte rare excepții, această zonă fusese în trecut puțin cercetată. În deceniile anterioare de o parte și de alta a bătrânului Danubiu apăruseră totuși străvechi așezări omenești și documente arheologice, datînd mai ales din epoca neolitică și a fierului, din epoca romană și a Evului mediu incipient, documente a căror însemnătate fusese subliniată atît de arheologii iugoslavi și români, cît și de numeroși arheologi străini. Cît de mare era totuși interesul pentru cunoașterea arheologică a regiunii bazinului mijlociu al Dunării nu numai pentru unele aspecte caracteristice ale sale, dar mai ales ca puncte de trecere de la sud la nord de Dunăre și din sud-estul Europei spre Europa centrală, o dovedesc o serie întregă de studii care, începînd mai ales cu marea sinteză a lui V. Gordon Childe — *THE DANUBE IN THE PREHISTORY* (Oxford, 1929) — au jalonat an de an calea cunoașterii noastre asupra acestui trecut.

Descoperirile arheologice făcute de arheologii români și iugoslavi pe ambele maluri ale Dunării au adus în această direcție informații deosebit de prețioase. Prețioase nu atît prin numărul lor, care rămîne totuși mai mic decît cel descoperit în alte zone mai larg deschise și deci mai accesibile oamenilor și vieții lor în acele îndepărtate perioade, cît mai ales prin semnificația lor. Ele ilustrează mai viu anumite perioade, încă insuficient cunoscute. Astfel, spre a da cîteva exemple, cunoaștem datorită descoperirilor de la Lepenski Vir, pe malul drept al Dunării, epoca de trecere de la mezolitic la neolitic, de fapt un epipaleolitic întîrziat. Pe malul stîng al Dunării, chiar în apropiere de hidrocentrala de la Porțile de Fier, documente, mai modeste desigur ca factură dar nu mai puțin semnificative, au apărut la Cuina Turcului, în insula Banului și în alte puncte. Locul cel dintîi îl ocupă totuși celebra descoperire de la Lepenski Vir, care pune în fața cercetătorilor o adevărată problemă europeană. Ea poate fi comparată din

représentatives dans le circuit mondial des valeurs, pour la connaissance réciproque de nos peuples, de leurs réalisations communes, pour l'inclusion du patrimoine culturel ainsi mis au jour dans le patrimoine culturel de l'humanité toute entière.

Èvènement d'importance et signification exceptionnelle, la rencontre, à l'automne de 1977, des camarades Nicolae Ceaușescu, secrétaire général du Parti Communiste Roumain et Josip Broz Tito, président de l'Union des communistes de Yougoslavie, suivie avec beaucoup d'intérêt par les spécialistes qui auront à agir pour sauver les vestiges archéologiques de la zone, constitue une nouvelle occasion de mettre en évidence les relations de collaboration dans de multiples domaines entre la Roumanie et la Yougoslavie, véritable exemple de relations entre pays socialistes amis, animés du désir de vivre en bonne intelligence et de contribuer à la consolidation de la paix dans le monde.

À de rares exceptions près, cette zone avait été peu étudiée. Certains sites et documents archéologiques datés surtout du néolithique et de l'âge du fer, de l'époque romaine et du haut moyen âge avaient été déjà découverts cependant des deux côtés du fleuve dans les décennies précédentes, étant signalés pour leur importance aussi bien par les archéologues yougoslaves et roumains, que par de nombreux archéologues étrangers. L'intérêt pour la connaissance archéologique du bassin danubien moyen, non seulement en raison de certains de ses aspects caractéristiques mais aussi et surtout en tant que lieu de passage du sud du Danube au nord du fleuve et du sud-est de l'Europe vers l'Europe centrale, est démontré par toute une série d'études qui, à commencer notamment par la vaste synthèse de V. Gordon Childe — *The Danube in the prehistory* (Oxford, 1929), ont jalonné d'année en année les progrès de la connaissance de son passé.

Les découvertes des archéologues roumains et yougoslaves des deux côtés du Danube ont apporté en cette matière des informations extrêmement précieuses. Précieuses non pas tant par leur nombre qui reste d'ailleurs inférieur à celui des découvertes dans d'autres zones plus ouvertes et par conséquent plus aptes à assurer aux hommes leur habitat et leur subsistance à ces époques lointaines, que par leur signification. Elles éclairent d'une lumière plus vive certaines périodes, insuffisamment connues jusqu'à présent. Ainsi, pour donner quelques exemples, nous connaissons, grâce aux découvertes de Lepenski Vir, sur la rive droite du Danube, l'époque de transition du mésolithique au néolithique, en fait un épipaléolithique tardif. Sur la rive gauche du Danube, tout près de la centrale hydro-électrique des Porțile de Fier, des documents, certainement plus modestes comme facture mais non moins significatifs, ont été trouvés à Cuina Turcului, dans l'île de Banu et ailleurs. La première place revient sans doute à la célèbre découverte de Lepenski Vir qui pose aux savants un véritable problème d'intérêt européen. On peut

punctul de vedere al trecerii de la epipaleolitic la cel mai vechi neolitic dunărean, anterioare deci culturii Starčevo-Criș, cu cunoscutele descoperiri din Thesalia unde, pentru prima oară în arheologia europeană, s-a făcut dovada unei așezări neolitice aceramice. Datorită descoperirilor de caracter paleolitic și epipaleolitic de pe ambele maluri ale Dunării, pot fi astăzi mai bine înțelese, în condițiile unor importante schimbări climatice, înainte de toate a încălzirii treptate, transformările peisajului sud-est european: tundra făcând loc pădurilor, fauna glaciară în curs de dispariție înlocuită cu noi specii animale, proprii unei clime temperate. La rîndul lor, aceste schimbări au determinat părăsirea, cel puțin în parte, a formelor de viață nomadă și constituirea celor mai vechi așezări proprii unei faze protoneolitice. Bazinul hidrocentralei Porțile de Fier își capătă astfel într-o perioadă anterioară celui de-al VI-lea mileniu î.e.n. un aspect specific, revelat de abia în acești ultimi ani. Strînsa legătură, atestată stratigrafic pe ambele maluri ale Dunării, între această fază protoneolitică și cea neolitică propriu-zisă (cultura Starčevo-Criș, prezentă în nivelul Lepenski Vir III-a, Cuina Turcului și altele) permite o cunoaștere mai precisă a momentului de început și al difuzării dincolo de Dunăre a celor mai vechi culturi neolitice.

Faza ulterioară — cultura Vinča-Turdaș — mai puțin răspîndită în zona Porților de Fier, a jucat totuși un rol însemnat în geneza civilizațiilor neolitice din întreg sud-estul Europei. Dovada în acest sens o fac descoperirile făcute la Gornea, una dintre cele mai vechi așezări din această zonă, aparținînd fazei Vinča A. O ceramică fină și o plastică bogată ilustrează în chip elocvent cristalizarea și evoluția acestei noi faze de o parte și de alta a Dunării de mijloc și a Carpaților.

În ceea ce privește evoluția acestei forme de cultură neolitică în regiunea bazinului Porțile de Fier, se constată un fapt încă insuficient explicat pînă acum și anume frecvența mai redusă a plasticeii în faza mai veche (Vinča A), în comparație cu faza următoare (Vinča B). Merită totuși a fi reținut faptul că prin elementele sale stațiunea de la Gornea indică unele legături, fără îndoială îndepărtate, dar nu mai puțin semnificative, cu culturile din Thesalia și cu cele de la sud de Dunăre și Balcani (Karanovo II—IV). E vorba însă de un *facies* local, ce poate fi urmărit în egală măsură și în stațiunea neolitică de la Liubcova, atît în faza mai veche (Vinča A), cît și în faza ulterioară (Vinča B). Unele dintre aceste așezări — cum ar fi, de exemplu, cea de la Liubcova — Ornița — prezintă chiar aspecte strict locale.

Toate acestea dovedesc o dată mai mult că, în perioada respectivă, bazinul Porților de Fier se

la comparer, pour ce qui est de la transition de l'épipaléolithique au néolithique danubien le plus ancien, donc d'une phase antérieure à la culture Starčevo-Criș, aux découvertes bien connues de Thessalie qui, pour la première fois dans l'archéologie européenne, attestent l'existence d'un néolithique acéramique. Grâce aux découvertes de caractère paléolithique et épipaléolithique des deux rives du Danube, on peut mieux saisir de nos jours, dans les conditions des importants changements climatiques intervenus depuis et principalement du réchauffement progressif, les transformations du paysage sud-est européen: la toundra cédant la place aux forêts, la faune glaciaire en train de disparaître remplacée par de nouvelles espèces animales propres à un climat tempéré. A leur tour, ces changements ont déterminé l'abandon, du moins partiel, des formes de vie nomade et la constitution des plus anciennes agglomérations propres à la période protonéolithique. Le bassin de la centrale hydroélectrique de Porțile de Fier acquiert ainsi un aspect spécifique dès avant le VIe millénaire av. n.è. révélé à peine depuis quelques années. L'étroite liaison, attestée par la stratigraphie sur les deux rives du Danube, entre cette phase protonéolithique et le néolithique proprement-dit (culture Starčevo-Criș, présente dans le niveau Lepenski Vir IIIa, Cuina Turcului et autres) permettent une connaissance plus précise du commencement et de la diffusion au — delà du Danube des plus anciennes cultures néolithiques au véritable sens du terme.

La phase ultérieure — culture Vinča-Turdaș — moins répandue dans la zone des Porțile de Fier, a joué cependant un rôle important dans la genèse des civilisations néolithiques du sud-est de l'Europe dans son ensemble. Ce fait est attesté par les découvertes de Gornea, un des plus anciens établissements humains de cette zone, appartenant à la phase Vinča A. Une céramique évoluée et une riche plastique illustrent de manière éloquente la cristallisation et l'évolution de cette nouvelle phase des deux côtés du Moyen-Danube et des Carpates.

En ce qui concerne l'évolution de cette forme de culture néolithique dans la région proprement dite du bassin des Porțile de Fier on constate un fait encore insuffisamment expliqué, c'est la fréquence plus réduite des produits de l'art plastique dans la phase plus ancienne (Vinča A), par rapport à la phase suivante (Vinča B). A retenir cependant le fait que quelques éléments de Gornea suggèrent certains rapports de ce site, lointains il est vrai mais non moins significatifs, avec les cultures de Thessalie et celles du sud du Danube et des Balkans (Karanovo II—IV). Il s'agit toutefois d'un *facies* local, décelable également dans la station néolithique de Liubcova, tant dans la phase plus ancienne (Vinča A) que dans la phase suivante (Vinča B). Certains de ces sites, tel celui de Liubcova—Ornița, présentent même des aspects strictement locaux.

află, față de alte zone situate în regiunea Dunării de mijloc, într-o poziție oarecum periferică. Acestui fapt i se datoresc foarte probabil unele aspecte oarecum „provinciale“ pe care le prezintă documentele arheologice din zonă comparativ cu altele, mai bogate și mai variate.

Ceva mai bine caracterizată din ambele puncte de vedere — cronologic și al frecvenței documentelor arheologice — apare în lumina acestor cercetări arheologice perioada eneolitică. Unele dintre ele ilustrează această perioadă încă din faza sa inițială.

Este locul să amintim, pe de o parte, mormîntul descoperit la Lepenski Vir (IV) în dreapta Dunării și urmele aparținînd culturii Sălcuța (II b-IV), documentate mai frecvent în stînga Dunării, în depresiunea Mehadia, cum ar fi cele de la Herculane și Clisura, Gornea-Străineac, Orșova și Dubova.

De la început se impune însă o observație: toate aceste descoperiri sînt într-o anumită măsură izolate: mai frecvente în stînga Dunării, rare în dreapta Dunării. Astfel, mormîntul de la Lepenski Vir, aparținînd culturii Sălcuța-Coșofeni, deși pare a dovedi o extensiune spre vest a acestei culturi, proprie eneoliticului, făcînd astfel legătura cu cultura Costolac, e totuși intrucîtva deosebit de vestigiile asemănătoare de la Padina (I—II—III) și de la Monastir, mai bogate în vestigii de tip Costolac.

Cele de pe malul stîng al Dunării, caracterizate prin ceramica cu toarte pastilate și, în continuare, cu ceramica proprie culturii Coșofeni, de tip Furkenstichkeramik, prezintă pentru prima dată dovada unor legături îndepărtate cu culturile contemporane de pildă cultura Cernavoda III, extinsă mult mai spre răsărit.

Aceasta revine la a spune, cel puțin în faza actuală a cercetărilor, că cele două părți, de apus și de răsărit ale bazinului Porțile de Fier au fost în fond separate, în faza aceasta a eneoliticului prin Dunăre și malurile sale abrupte. Populația de caracter păstoresc, specifică perioadei, a preferat să circule în zone mai deschise, evitînd astfel dificultățile trecerii Dunării și răspîndirea imediată în dreapta marelui fluviu. Desigur, întreaga problematică a culturilor eneolitice de pe ambele maluri ale Dunării și a purtătorilor lor îmbrățișează zone mult mai ample și își capătă un început de rezolvare de abia în faza actuală a cercetărilor. Aceasta cu atît mai mult cu cît, într-o anumită măsură spre surprinderea noastră, epoca bronzului, fundamentală pentru întreg spațiul carpato-balcanic, este foarte slab reprezentată în zona Porțile de Fier. Vestigiile arheologice descoperite pînă acum și care pot fi încadrate în orizontul cel mai vechi al epocii bronzului se înscriu în aria culturii de tipul Vatina. Epocii

Tout ceci tend à prouver une fois de plus que le bassin des Porțile de Fier s'est trouvé durant cette période dans une situation tant soit peu périphérique par rapport à d'autres zones de la région du Moyen-Danube. C'est ce qui explique très probablement tels aspects „provinciaux“ dirions-nous des documents archéologiques de ce bassin rapportés à ceux d'autres zones plus riches et plus variées.

Un peu plus nettement précisée au point de vue chronologique et de la fréquence des documents archéologique apparaît — à la lumière de ces recherches — la période énéolithique. Certains résultats servent à illustrer cette période dès sa phase initiale même.

Il convient de mentionner à cet égard la sépulture découverte à Lepenski Vir (IV) sur la rive droite du Danube ainsi que les vestiges appartenant à la culture Sălcuța (II b — IV), documentées plus fréquemment sur la gauche du Danube, dans la dépression de Mehadia, celles par exemple de Herculane et Clisura, Gornea-Străineac, Orșova et Dubova.

Une remarque s'impose néanmoins-d'emblée: toutes ces découvertes sont, dans une certaine mesure, isolées; plus fréquentes sur la gauche du Danube, rares sur la droite du fleuve. Ainsi, la tombe de Lepenski Vir, appartenant à la culture Sălcuța-Coșofeni, bien qu'elle semble indiquer une expansion vers l'ouest de cette culture propre à l'énéolithique et faire ainsi la liaison avec la culture Costolac, est cependant assez différente des stations similaires de Padina (I—II—III) et de Monastir, plus riches en vestiges du type Costolac.

Celles de la rive gauche du Danube, caractérisées par la céramique à anses, pastélée, et, ensuite par la céramique propre à la culture Coșofeni de type Furkenstichkeramik, témoignent pour la première fois de ses lointains rapports avec les cultures contemporaines — la culture Cernavoda III, par exemple, qui s'étendait beaucoup plus à l'est.

Ceci revient à dire, du moins dans la phase actuelle des recherches, que les deux parties, occidentale et orientale, du bassin des Porțile de Fier étaient, de fait, séparées dans cette phase de l'énéolithique par le Danube et ses rives escarpées. La population pastorale, caractéristique pour cette période, préférait les zones plus ouvertes, évitant ainsi les difficultés de la traversée du Danube et son expansion immédiate sur la droite du grand fleuve. Sans doute, la problématique des cultures énéolithiques développées sur les deux rives du Danube et de leurs représentants touche des zones beaucoup plus étendues et ne reçoit un commencement de solution que dans la phase actuelle des recherches. Ceci d'autant plus que, fait assez surprenant, l'âge du bronze, fondamental pour tout l'espace carpato-danubien, est très pauvrement représenté dans la zone des Porțile de Fier. Les vestiges découverts jusqu'à présent susceptibles d'être attribués à l'horizon le plus ancien de l'âge du bronze s'inscrivent dans l'aire de la culture de

bronzului mijlociu și târziu îi aparțin atît descoperirile de pe malul stîng, cît și cele de pe malul drept al Dunării (Dubovac, Žuto Brdo, Cîrna, Gîrla-Mare etc.).

Mai recent, au fost adăugate acestei serii stațiunile Kozica de lîngă Dobra și Ostrvo, de la Moldova Veche și Ostrov. Dintr-o arie mai largă fac parte și stațiunile de la Klicevac, Ulaje și Korbovo, identificate încă înainte de aceste ultime cercetări. Cronologic, aceste stațiuni și documente arheologice — de subliniat ceramica încrustată, de calitate superioară, și figurinele în formă de clopot — aparțin primei jumătăți a epocii bronzului.

Trebuie totuși să subliniem încă o dată că excepționala dezvoltare a stațiunilor și necropolelor din perioada bronzului mijlociu, cu legăturile lor interbalcanice și cu dezvoltarea unor tipuri arheologice cicladiice, poate fi constatată mai ales în zonele de dincolo și de dincoace de Porțile de Fier.

O problemă deosebit de importantă în sine și particulară oarecum zonei noastre o reprezintă perioada de trecere de la epoca bronzului la prima epocă a fierului. Precum se știe, perioada de sfîrșit a bronzului se caracterizează în tot spațiul carpato-balcanic prin mari depozite de bronz. Ultimele cercetări au adăugat în zona Porțile de Fier trei astfel de depozite (Milanova, Boljetin și în special cel de la Topolnica). De subliniat faptul că pe cînd primele două aparțin orizontului Hallstatt A-2, cel de-al treilea, mult mai bogat, se înscrie în orizontul Hallstatt B. Cronologic, aceste descoperiri se datează la începutul primului mileniu al erei noastre.

Descoperiri izolate din aceeași perioadă s-au făcut și în spațiul românesc. Putem aminti astfel depozitele de la Moldova Veche, Gornea, Berzasca, Orșova (Hallstatt A-1), cele de la Moldova Nouă (Hallstatt A-2), cel de la Jupalnic (Hallstatt A-C).

Ceramica găsită în toate aceste așezări — de subliniat predominarea ceramicii negre și șlefuite caracteristică începutului primei epoci a fierului — face parte din grupul similar descoperit la Gava, Boljetin și Male Livadice, în dreapta Dunării, sau în insula Banului, din zona românească. Cercetările asupra acestei ceramici nu s-au terminat încă. Trebuie să menționăm că o problemă în studiul acestei ceramici o constituie legăturile directe sau indirecte cu ceramica proprie culturilor Basarabi sau Gîrla Mare. Într-adevăr, așa cum rezultă din cercetările făcute în bazinul Porțile de Fier, ceramica descoperită pe ambele maluri ale Dunării (Eșelnița, Moldova Veche, Gornea etc.) în zona românească, Monastir-Gospodinski-Vir etc. în zona iugoslavă — dovedește prezența elementelor specifice culturii Basarabi.

type Vatina. Les découvertes de la rive gauche aussi bien que celles de la rive droite du Danube (Dubovac, Žuto Brdo, Cîrna, Gîrla-Mare, etc.) appartiennent au bronze moyen et supérieur.

Cette série s'est enrichie récemment des stations de Kozica, près de Dobra, et Ostrovo, de Moldova Veche et Ostrov. Si l'on prend en considération une aire plus large, celle-ci englobe aussi les stations de Klicevac, Ulaje et Korbovo, déjà repérées avant ces dernières investigations. Au point de vue chronologique, ces stations et documents archéologiques — à signaler particulièrement la céramique incrustée, de qualité supérieure et les figurines en forme de cloche — appartiennent à la première moitié de l'âge du bronze.

Mais il convient de souligner une fois de plus que le développement exceptionnel des stations et des nécropoles de la période du bronze moyen, avec leurs rapports interbalcaniques et le développement de types archéologiques cycladiques se laisse surtout saisir dans les zones au-delà et en-deçà des Porțile de Fier.

Un problème particulièrement important en soi et intéressant dans une certaine mesure aussi notre zone est celui de la période de transition de l'âge du bronze au premier âge du fer. Comme on le sait, la fin de la période du bronze se caractérise dans tout l'espace carpato-balkanique par de grands dépôts d'objets de bronze. Les dernières fouilles ont ajouté à cette liste, dans la zone des Porțile de Fier, trois autres dépôts (Milanova, Boljetin et surtout Topolnica). A souligner que si les deux premiers appartiennent à l'horizon Hallstatt A₂, le troisième, bien plus riche, s'inscrit dans l'horizon Hallstatt B. Sous le rapport logique, ces découvertes se placent au début du premier millénaire de notre ère.

Des découvertes isolées datées de la même période ont été également faites dans l'espace roumain. On peut mentionner à cet égard les dépôts de Moldova Veche, Gornea, Berzasca, Orșova (Hallstatt A-1), celles de Moldova Nouă (Hallstatt A-2), celui de Jupalnic (Hallstatt A-C).

La céramique trouvée dans tous ces sites — à relever la prédominance de l'espèce noire et lustrée, caractéristique pour le début du premier âge du fer — fait partie du même groupe que la poterie similaire de Gava, Boljetin et Male Livadice, sur la droite du Danube, ou de l'île de Banu, dans la zone roumaine. Son étude n'est pas encore finie. L'un des problèmes de cette étude est celui des relations directes ou indirectes de cette céramique avec celle propre aux cultures Basarabi ou Gîrla Mare. En effet, comme il résulte des recherches poursuivies dans le bassin des Porțile de Fier, la céramique trouvée sur les deux rives du Danube (Eșelnița, Moldova Veche, Gornea etc., dans la zone roumaine; Monastir-Gospodinski-Vir, etc. dans la zone yougoslave) prouve la présence des éléments spécifiques à la culture Basarabi. On peut même ajouter que, par sa technique et ses formes, la céramique de type Basarabi mise au jour dans

rabi. Se poate adăuga chiar că prin tehnica și formele sale, ceramica aparținând culturii Basarabi descoperită în aceste așezări, este de-a dreptul remarcabilă. Motivele incizate sau cele ștampilate, de cele mai multe ori incrustate cu culoare albă, fac parte din repertoriul decorativ clasic al acestei culturi. Orizontul cultural ceva mai recent care i-a urmat cuprinde o ceramică cu motive imprimate în forma literei „S”, spirale și ghirlande, imprimate pe o seamă de vase de asemenea caracteristice (vase carenate, amfore, cane cu mîner etc.).

Cît privește cea de-a doua epocă a fierului, ea s-a făcut cunoscută mai ales prin descoperirile de la Baziaș, Schela Cladovei, Ostrovul Șimian și altele de pe malul românesc al Dunării. Ele nu lipsesc însă nici pe malul celălalt al Dunării. Merită a fi amintite din acest punct de vedere fortificațiile, bordeiele și mormintele descoperite la Gornea, Liubkova-Stenca și Gornea-Stenca. Locuințele dispuse în pantă, ca și fortificațiile cu val de pămînt și șanț de apărare, dovedesc o perioadă mai agitată. De altminteri semnele unor mișcări de triburi de la est spre vest, mai exact venind de la nord-est spre sud-vest, apar destul de clar încă din cursul secolelor VIII—VII î.e.n. Cercetarea lor ulterioară va putea aduce o contribuție suplimentară la studierea acestei epoci fundamentale pentru cunoașterea genezei culturii geto-dace și a difuziunii sale pe ambele maluri ale Dunării.

Aceasta cu atît mai mult cu cît o seamă de cercetări anterioare, descoperiri arheologice propriu-zise, tezaurе monetare etc., scosese în evidență o anumită prezență dacică la sud-vest de Dunăre, în împrejurări insuficient de lămurite, posibile fie în legătură cu marea expansiune a statului dac al lui Burebista în această zonă, fie, ceea ce e mai puțin probabil, cu deplasările din stînga în dreapta Dunării petrecute în cursul sec. I al erei noastre, în vremea lui Aelius Catus sau Tiberius Plautius Silanus Aelianus.

Cum era și de așteptat, odată cu instaurarea stăpînirii romane pe malul drept al Dunării, în tot cursul sec. I al erei noastre zona iugoslavă a bazinului Porțile de Fier intră din plin în activitatea desfășurată de romani, a căror expansiune atinsese malurile fluviului. Fără să aducă informații absolut noi, cercetările comune româno-iugoslave au îmbogățit sensibil informațiile noastre de o parte și de alta a graniței care a separat începînd cu această dată provincia Moesia, devenită în anul 86 e.n. provincia Moesia Superior și viitoarea provincie romană a Daciei. Este vremea în care romanii organizează pe malul drept al Dunării atît drumurile militare, cît și circulația propriuzisă pe Dunăre în zona Cazanelor. Informații noi cu privire la primele tabere militare romane au

ces sites est tout à fait remarquable. Les motifs incisés ou ceux estampillés, dans la plupart des ces incrustés de couleur blanche, font partie du répertoire décoratif classique de cette culture. L'horizon culturel plus récent qui lui a succédé comporte une céramique imprimé de motifs en forme de „S”, de spirales et de guirlandes, décorant quantité de vases, également caractéristiques (vases carénés, amphores, cruches à anse, etc.).

En ce qui concerne le deuxième âge du fer, il est illustré surtout par les découvertes de Baziaș, Schela Cladovei, Ostrovul Șimian et d'autres encore de la rive roumaine du Danube. Elles ne manquent pas non plus sur l'autre rive. On doit mentionner à cet égard les fortifications, les huttes et les tombes découvertes à Gornea, Liubkova-Stenca et Gornea-Stenca.

Les habitations disposées sur une pente, de même que les fortifications par levée de terre et fossé de défense, témoignent d'une période plus agitée. D'ailleurs, les signes d'un mouvement de tribus de l'est vers l'ouest, plus exactement du nord-est vers le sud-ouest, apparaissent assez clairement dès les VIII et VII siècles av.n.è. Leur étude ultérieure pourra apporter une contribution supplémentaire à l'investigation de cette époque, fondamentale pour la genèse de la culture géto-dace et de sa diffusion sur les deux rives du Danube. Ceci d'autant plus que nombre d'investigations antérieures, vestiges archéologiques proprement-dits, dépôts monétaires, etc., avaient déjà mis en évidence une certaine présence dace au sud-ouest du Danube, dans des circonstances insuffisamment éclairées, à mettre en rapport soit avec la grande expansion dans cette zone de l'Etat dace de Burebista, soit, moins probablement, avec des déplacements de population de la rive gauche sur la rive droite du Danube au cours du Ier siècle n.è., du temps d'Aelius Catus ou de Tiberius Plautius Silanus Aelianus.

Comme on pouvait d'ailleurs s'y attendre, après l'instauration de la domination romaine sur la rive droite du Danube, la zone yougoslave du bassin des Porțile de Fier fut entièrement englobée, pendant le Ier siècle n.è., dans l'activité des Romains dont l'expansion avait touché aux rives du fleuve. Sans apporter des informations absolument inédites, les investigations communes roumano-yougoslaves ont enrichie sensiblement nos connaissances au sujet des deux côtés de la frontière qui separa à partir de cette date la province de Moesie, devenue en 86 n.è. Moesia Superior, de la future province romaine de Dacie. C'est l'époque où les Romains organisent sur la rive droite du Danube les routes militaires ainsi que la circulation proprement-dite sur le Danube dans la zone des Cataractes. De nouvelles informations concernant les premiers camps militaires romains ont été obtenues par exemple près de Gospodjin Vir, à Boljetin et à Mali Gradac près de Donjin Milanovac. C'est dans cette dernière localité que sera construit un peu plus tard le camp romain de Talia-

fost astfel obținute lângă Gospodjin Vir, la Boljetin și la Mali Gradac lângă Donjin Milanovac. În această din urmă localitate se va construi puțin mai târziu castrul roman de la Taliatae. Detașamentele ale legiunilor a IV-a Scythica și a V-a Macedonica au fost cantonate în aceste stațiuni militare înainte chiar de războaiele lui Domițian și Traian. De subliniat de asemenea prezența a două mari castru — ca cele de la Cezava și Veliki Gradac — a căror dimensiuni însă nu sînt de ajuns de pentru a cuprinde o întregă legiune.

Precum se știe, în perioada războaielor lui Domițian, în această zonă au fost cantonate și alte noi detașamente din legiunile a VII-a Claudia și a IV-a Flavia, precum și detașamente a nu mai puțin de 10 cohorte, toate amintite de cea mai veche diplomă militară descoperită în Moesia la Veliki Gradac, diplomă ce datează din anul 75 e.n. În perioada războaielor dintre Traian și Decebal numărul acestor detașamente auxiliare a crescut la 21 de cohorte și 3 alae, pentru ca după cucerirea Daciei și transformarea sa în provincie romană numărul ostașilor romani din Moesia să scadă simțitor. Cum era și de așteptat, numărul documentelor arheologice — ceramică, monete, piese de harnașament etc. — a crescut sensibil în această perioadă. De remarcat descoperirea făcută lângă castrul de la Boljetin și anume marea necropolă militară din secolul I e.n. Această necropolă, pînă acum unică în felul său în zona respectivă, datează din sec. I e.n. Două categorii de morminte: gropi individuale și gropi comune, reflectă starea de tensiune și de lupte aprige care au determinat în special îngroparea în comun a numeroși ostași romani. Publicarea *in extenso* a acestei necropole va constitui fără îndoială o contribuție extrem de interesantă nu numai cu privire la soarta armatei romane din această zonă de frontieră, dar și la precizarea acțiunilor militare determinate fără îndoială de atacurile dacilor, încă liberi, de la nord de Dunăre.

Probleme ceva mai complicate pentru perioada la care ne referim le ridică cercetarea din zona românească a bazinului Porțile de Fier. În primul rînd, ne-am fi așteptat ca la Orșova și la Drobeta-Turnu Severin să se descopere urme arheologice ale etapei preromane, numele acestor două localități antice (Dierna și Drobeta) stînd mărturie de caracter autohton. Cele mai vechi urme descoperite ca toponime în aceste două centre urbane, destinate unei reale înfloriri după cucerirea romană, datează de abia de la începutul sec. II e.n. Se știe dealtminteri că după primul război dintre romani și daci (101—102 e.n.) o importantă parte din această zonă a rămas sub stăpînirea romană înainte chiar ca Dacia să devină în întregime provincie a imperiului și să-și capete astfel prin numeroasele sale trupe, prin excelentele sale

tae. Des détachements de la IVe légion Scythica et de la Ve Macedonica avaient été cantonnés dans ces stations militaires déjà avant les guerres de Domitien et de Trajan. On doit aussi souligner la présence de deux grands camps — à Cezava et à Veliki Gradac — dont les dimensions n'étaient toutefois pas suffisantes pour contenir une légion entière.

Comme on le sait, d'autres détachements encore ont été cantonnés dans cette zone, provenant de la VIIe légion Claudia et de la IVe Flavia, ainsi que des détachements de non moins de 10 cohortes, tous mentionnés par le plus ancien diplôme militaire trouvé en Moesie, à Veliki Gradac, diplôme daté de l'an 75 de n.è. Dans la période des guerres de Trajan avec Décébale, le nombre de ces détachements auxiliaires monta à 21 cohortes et 3 alae, pour qu'ensuite, après la conquête de la Dacie et sa transformation en province romaine, le nombre des troupes romaines en Moesie diminue considérablement. Les documents archéologiques — céramique, monnaies, pièces de harnachement, etc. — sont sensiblement plus nombreux dans cette période. Digne d'une mention spéciale est la découverte de la grande nécropole militaire mise au jour près du camp de Boljetin. Cette nécropole, datée du Ier siècle de n.è. est unique dans son genre jusqu'à présent pour cette zone. Deux catégories de sépultures, individuelles et fosses communes, reflètent la tension et les combats acharnés qui ont conduit notamment à l'inhumation en commun de beaucoup de guerriers romains. La publication *in extenso* de cette découverte constituera sans doute une contribution des plus intéressantes à la connaissance non seulement de la présence de l'armée romaine dans cette zone de frontière, mais aussi des entreprises militaires déterminées par les attaques des Daces, encore libres, du nord du Danube.

Des problèmes en quelque sorte plus compliqués concernant cette période sont posés par l'investigation de la zone roumaine du bassin des Porțile de Fier. Tout d'abord on se serait attendu à relever à Orșova et à Drobeta-Turnu Severin les traces archéologiques de la période préromaine, les noms de ces deux localités antiques (Dierna et Drobeta) témoignant du caractère autochtone de ces toponymes. Or, ces traces les plus vieilles dans ces deux centres urbains, destinés à connaître un essor après la conquête romaine, ne remontent qu'au commencement du IIe siècle de n.è. On sait d'ailleurs qu'à la suite de la première guerre entre les Romains et les Daces (101—102 n.è.), une partie considérable de cette zone est restée sous la domination romaine. Ceci se passait avant même que la Dacie ne devienne province impériale, revêtant par ses nombreuses garnisons, ses routes excellentes et le grand nombre de ses villes, colonies ou municipales, un caractère de bastion de l'Empire romain. Les camps de Drobeta et de Pojejena sur la rive gauche du Danube, ainsi que la fortification de Pontes sur l'autre rive doivent sans doute être

drumuri și prin marele număr de orașe, colonii sau municipia, caracterul de bastion militar al Imperiului roman. Castele de la Drobeta și Pojejena pe malul stîng al fluviului ca și cetatea de la Pontes pe celălalt mal, trebuie fără îndoială puse în legătură cu construirea podului de piatră de peste Dunăre, castelele de aici constituind totodată puncte de control și de sprijin militar.

Nu avem a ne opri asupra dezvoltării pe ambele maluri ale Dunării a castrelor și așezărilor civile din epoca imperială propriu-zisă. Ele au urmat drumul tuturor așezărilor romane de acest gen din provinciile de frontieră. E totuși de subliniat descoperirea unei villa rustica la Gornea și a atelierului de metalurgie de la Dierna.

Interesul nostru se îndreaptă în special spre descoperirile făcute în cursul acestor ultime campanii arheologice, descoperiri databile din a doua jumătate a sec. III e.n. înainte. Astfel, în dreapta Dunării, în zona de frontieră a provinciei Moesia Superior, se constată refacerea unor cetăți, neglijate în fond în perioada stăpînirii imperiale de pînă atunci și reorganizate odată cu accentuarea presiunii triburilor germanice, dacice și sarmatice de la mijlocul sec. III înainte. Deosebit de interesante din acest punct de vedere sînt observațiile făcute în castrul de la Boljetin și Cezava, pe de o parte, Drobeta, Orșova, Gornea, Ostrovul Banului, Tibiscum etc. pe de altă parte. De adăugat de asemenea seria de fortificații de la Carataș, Gradac, Golubac (Castra Columbarum), Ravna, Saldum etc. Toate acestea dovedesc marea atenție dată de administrația militară romană întregului sistem de apărare a frontierei în această zonă atît de primejduită a Limes-ului dunărean. Așa cum pe drept cuvînt s-a subliniat, această eșalonare în adîncime a întregului teritoriu din zona noastră „atestă o vigoare și o dezvoltare programată a sistemului de apărare frontalieră a imperiului de răsărit, depășind cu mult aspectele corespunzătoare din imperiul de apus” (Radu Florescu),

Cu aceeași atenție au fost studiate în aceeași zonă cetățile romane din epoca sec. IV—V. Ele pot fi urmărite, pe de o parte, pînă la sfîrșitul domniei lui Teodosiu I (394 e.n.), pe de altă parte în perioada Anastasiu-Justinian. Se observă în această ultimă perioadă o foarte vie și susținută activitate de refacere a vechilor fortificații. Acum, în cea de a doua perioadă, apar și primele basilici creștine din zonă (Veliki Gradac, Boljetin etc.).

Speranțele noastre cu privire la obținerea unor date noi asupra perioadei migrațiilor — fundamentală pentru înțelegerea destinelor ulterioare ale întregii zone balcanice — nu au fost împlinite. Într-adevăr, bazinul Porțile de Fier, care dăduse în perioada anterioară unele documente arheologice interesante, n-a adus noi și esențiale documente din acest punct de vedere cu privire la sec. IV—IX e.n. Fibulele gotico-bizantine des-

mis en relation avec la construction du pont en pierre sur le Danube, ces camps étant tout à la fois des points de contrôle et d'appui militaire.

Nous n'avons pas à insister sur le développement, dans les régions riveraines du Danube, des camps et des agglomérations civiles à l'époque impériale proprement-dite. Leur évolution est celle de tous les établissements romains de ce genre dans les provinces frontalières. Il faut cependant mentionner la découverte d'une villa rustica à Gornea et d'un atelier métallurgique à Dierna.

Notre intérêt se porte surtout sur les découvertes faites au cours de ces dernières campagnes archéologiques, datables d'une période qui commence dans la deuxième moitié du IIIe siècle de n.è. L'une d'entre elles, par exemple, sur la droite du Danube, dans la zone frontalière de la province Moesia Superior concerne la remise en état de certaines fortifications, négligées par l'administration impériale jusqu'à cette époque et reorganisées quand la pression des tribus germaniques, daciques et sarmatiques s'est fait sentir plus fortement, à partir du milieu du IIIe siècle. Particulièrement intéressantes à ce point de vue sont les observations faites dans le camp de Boljetin et à Cezava d'un côté, à Drobeta, Orșova, Gornea, Ostrovul Banului, Tibiscum, etc. de l'autre. Il faut aussi mentionner les fortifications de Carataș, Gradac, Golubac (Castra Columbarum), Ravna, Saldum, etc. Leur ensemble témoigne du grand soin accordé par l'administration militaire romaine au système défensif de la frontière dans cette zone si menacée du *limes* danubien. Ainsi qu'on l'a souligné à juste titre, cet échelonnement en profondeur dans le territoire de cette zone „atteste une vigueur et un développement bien conçu du système de défense frontalière de l'Empire d'Orient qui dépasse de beaucoup les aspects analogues de l'Empire d'Occident” (Radu Florescu).

C'est avec une attention toute aussi grande qu'on a étudié dans la même zone les fortifications romaines de IV et V siècles. On peut suivre leur existence, d'un part, jusqu'à la fin du règne de Théodose I (394 n.è.) et, d'autre part, pendant la période d'Anastase I et de Justinien. Cette dernière période se fait remarquer par une activité très vive et soutenue de reconstruction des anciennes fortifications. C'est dans cette dernière période qu'apparaissent également les premières basiliques chrétiennes de la zone (Veliki Gradac, Boljetin, etc.).

Nos espoirs concernant la découverte de nouvelles informations sur la période des migrations — période essentielle pour les destinées ultérieures de toute la zone balkanique n'ont pas été réalisés. La bassin des Portes-de-Fer, qui avait donné dans la période antérieure quelques documents archéologiques intéressants, n'a rien fourni de nouveau à cet égard pour la période qui va du IVe au IXe siècles, car les fibules gëto-byzantines découvertes à Kostol (Ad Pontes), les boucles d'oreilles en or découvertes à Ram et Veliki Gradac sont insuffi-

coperite la Kostol (Ad Pontes), cerceii de aur descoperiți la Ram și Veliki Gradac nu sînt mărturii suficiente pentru a adăuga un nou capitol la cunoașterea acestei perioade. Faptul ar putea să însemne că regiunea Porțile de Fier, cu dificultățile sale de teren, n-a oferit în această vreme migrațiilor respective o cale din cele mai sigure.

Mai numeroase, mai variate și mai concludente sînt însă descoperirile datînd din perioada de după sec. X. Amintim astfel cele două mari fortificații medievale de la Ram și mai ales de la Golubac, precum și necropolele de la Manastir, Ribnica și Haidučka Vodenica, necropole organizate în jurul unor bazilici cimiteriale din sec. XII—XIV.

Oricum, așa cum știm și din alte cercetări și descoperiri sporadice, realizate în epoca campaniilor noastre, zona care ne interesează va căpăta în aceste secole un mare impuls datorat organizării aici a unor puternice obiective militare. Ele explică prezența și a unor monede străine-bizantine, taleri de Friesach etc. precum și apariția unor sate și târguri medievale amintite de documentele vremii, care vor culmina cu celebra diplomă a loanișilor din 1247.

E de la sine înțeles că atît pentru perioadele mai vechi, înlăuntrul cărora persistă numeroase lacune, cît și pentru perioada medievală care, începînd cu sec. XII, se dovedește a fi din ce în ce mai înfloritoare, noile cercetări arheologice, efectuate de o parte și de alta a Dunării, vor fi susceptibile de a îmbogăți documentația noastră istorică.

ACAD. EM. CONDURACHI

santes pour ajouter un nouveau chapitre à la connaissance de cette période. Ceci pourrait signifier que la région des Porçile de Fier, avec son terrain accidenté, n'offrait guère une voie facile aux migrants.

Plus nombreuses, plus variées et plus concluantes sont en revanche les découvertes intéressantes la période postérieure au Xe siècle. Il convient de mentionner à ce sujet les deux grandes fortifications médiévales, celle de Ram et surtout celle de Golubac, ainsi que les nécropoles de Manastir, Ribnica et Haidučka Vodenica, nécropoles organisées autour des basiliques des XVIIe—XIVe siècles.

De toute façon, ainsi que nous l'avaient déjà appris d'autres recherches et découvertes sporadiques, antérieures, cette zone aura connu un grand essor pendant ces siècles, essor dû à l'organisation dans son territoire de puissants objectifs militaires. C'est ce qui explique aussi la présence de quelques monnaies étrangères — byzantines, thalers de Friesach, etc. — ainsi que l'apparition au Moyen Âge des villages et bourgs mentionnés dans les documents écrits de cette période, documents qui ont culminé avec le célèbre diplôme des Chevaliers de Saint Jean de Jérusalem de 1247.

Il va de soi que, aussi bien pour les périodes plus anciennes, où persistent encore de nombreuses lacunes, que pour le Moyen Âge qui, à partir du XIIe siècle, se révèle de plus en plus florissant, de nouvelles recherches, effectuées de chaque côté du Danube, seraient susceptibles d'enrichir notre documentation historique.

ACAD. EM. CONDURACHI

Regiunea Porțile de Fier, încadrată de pantele abrupte ale Carpaților, străpunși de Dunărea învolburată, a semănat mult timp, foarte mult timp, cu ținutul din „frumoasa din pădurea adormită“, în care, cu raze excepții, pătrundea cineva. Ce bogăție de date pentru cunoașterea culturii materiale și spirituale a Europei, etalat la picioarele noastre în momentul când arheologia a întrerupt acest somn. Stratigrafia culturală, adunată de-a lungul secolelor, și-a dezvăluit dintr-o dată secretele în fața științei. Noi toți, români și iugoslavi! putem fi mândri de a poseda o asemenea moștenire.

Cercetările arheologice, care au durat mai mulți ani, au căpătat o importanță mai mare decât o are de obicei arheologia ca știință umanistă, răspunzând direct, de data aceasta, nevoilor vieții contemporane, colaborând cu marile întreprinderi, cărora statele noastre socialiste le-au încredințat construirea barajului gigantic, care împlinzind enormele forțe ale fluviului trebuiau în schimb să furnizeze energie electrică industriei noastre. Ținând pasul cu ritmul accelerat al lucrărilor de construcție a barajului, arheologii trebuiau să salveze, cel puțin pentru știință, bogatele dovezi asupra trecutului îngămădite în numeroase așezări preistorice, antice, paleobizantine și medievale, înainte ca apa lacului, lung de mai bine de o sută kilometri, să acopere malurile Dunării. Trebuia stabilit, încă din cursul cercetărilor, prin metode proprii, procesul de dezvoltare al culturii materiale și spirituale din acest enorm ținut natural.

Chiar din momentul în care începeau cercetările sistematice, o comisie mixtă româno-iugoslavă¹ studia, în 1963, problemele esențiale ale viitoarelor investigații și formula direcțiilor ce trebuiau urmate în cursul cercetărilor arheologice și a lucrărilor de salvare a monumentelor istorice.

Aproape în același timp, la Belgrad s-a format o comisie a R.S. Serbia, căreia i-a fost încredințată coordonarea tuturor activităților de organizare generală și de finanțare a cercetării științifice și a operei de salvare a monumentelor istorice și etnologice, cât și a monumentelor naturii². O

La région des Portes de Fier, encadrée par les montagnes escarpées des Carpates que les rapides du Danube percent en bouillonnant, ressemblait longtemps, bien longtemps, à une sauvage „belle au bois dormant“ à laquelle, sauf rares exceptions, personne n'osait y toucher. Quelle richesse pour la connaissance de la culture matérielle et spirituelle de l'Europe elle a étalé devant nos pieds au moment où l'archéologie l'a réveillé de son sommeil. La stratigraphie culturelle, entassée au cours des siècles, tout d'un coup a dévoilé ses secrets devant la science. Nous tous, Roumains et Yougoslaves, nous pouvons être fiers de posséder un tel héritage.

Les recherches archéologiques, qui ont duré plusieurs années, ont pris d'autant plus d'importance que l'archéologie, en tant que science humaine, a cette fois directement répondu aux besoins de la vie contemporaine en collaborant avec les grandes entreprises auxquelles nos deux Etats socialistes ont confié la construction du barrage gigantesque, qui, en domptant les forces énormes du fleuve, devait en revanche, fournir l'énergie électrique à notre industrie. En tenant le pas avec les travaux accélérés de la construction du barrage, l'archéologie devait, avant que les rives du Danube soient submergées par les eaux du lac, long de plus de cent kilomètres, arriver à sauver, au moins pour la science, les riches témoins du passé, condensés dans le sein de nombreuses sites des temps préhistoriques, antiques, paléobizantins et médiévaux. Au cours des recherches mêmes, elle devait, par des méthodes qui lui sont propres, suivre de plus près le processus du développement de la culture matérielle et spirituelle dans cet énorme ensemble naturel.

Au moment même de commencer les recherches systématiques une Commission mixte roumano-yougoslave¹, traita, en 1963, les questions essentielles des futures investigations et formula les suggestions qui devaient être suivies au cours du travail concernant les recherches archéologiques et le sauvetage des monuments historiques.

Presque en même temps, à Beograd, fut formée une Commission de la RS de Serbie, à laquelle fut confié le soin de coordonner toutes les activités d'organisation générale et du financement des recherches scientifiques et du sauvetage des monuments historiques et ethnologiques, autant que des raretés naturelles². Une sous-commission spéciale

subcomisie specială trebuia să se ocupe de problemele arheologice³.

Organizarea și urmărirea cercetărilor arheologice a fost încredințată în 1964, de către Comisia republicană Institutului arheologic care, încă din 1956, a început prospecțiunile, însoțite de sondaje de-a lungul malurilor Dunării, fapt ce a permis întocmirea unui plan de lucru precis, eșalonat pe mai mulți ani, pentru această operă științifică de mare anvergură, una dintre cele mai ample și mai complexe din Europa.

Conștienți de enorma responsabilitate ce le revenea, membrii Institutului de arheologie și-au mobilizat propriile forțe, lărgind totodată colaborarea cu numeroase alte instituții științifice și specializate nu numai din Serbia ci din întreaga Iugoslavia și chiar din străinătate⁴, angajând totodată numeroși tineri arheologi, arhitecți și istorici de artă, cât și numeroși studenți, în calitate de colaboratori externi. Numărul excesiv de mare, mai mult de cinci sute, de așezări arheologice ce trebuiau cercetate a dus și la organizarea unei comisii interne în institut⁵. Pe de altă parte, a fost creată o comisie specială pentru a se ocupa de problemele legate de cercetările de pe malul stîng al Dunării, în Banat⁶.

Organizarea cercetării și responsabilitatea formării echipelor a revenit Institutului arheologic. Numeroase alte instituții științifice și specializate au jucat un rol foarte activ în această mare acțiune colectivă⁷. De altfel, numeroși arheologi din celelalte republici iugoslave⁸ s-au integrat în echipele de cercetare care s-au ocupat de așezările mari. Problemele speciale au fost tratate în colaborare cu specialiști din diverse facultăți ale Universității din Belgrad și institute de același nivel.

Rezultatele nu s-au lăsat așteptate.

Cu toate că materialul documentar este încă în studiu, se poate deja întrevădea destul de clar întregul proces de dezvoltare al culturii materiale și spirituale al acestui mare rezervor uman rămas aproape intact pînă în zilele noastre.

Paginile ce urmează și mai ales materialul ales pentru a forma această expoziție constituie o probă evidentă. Prezentat pentru prima dată la un loc cu materialul de pe malul stîng al Dunării, scos la iveală cu atîta grijă de către arheologii români, vor forma împreună un sprijin temeinic în cercetările comune ce ne așteaptă pentru elucidarea trecutului nostru încă destul de puțin cunoscut.

1. La lucrările comisiei au luat parte — din partea României, prof. Em. Condurachi, președinte, prof. C. Nicolăescu-Plopșor, prof. D. Tudor, ing. V. Munteanu, arh. F. Dimitriu și din partea Iugoslaviei, prof. Dj. Bošković, președinte, prof. B. Gavela, dr. D. Vučković-Todorović,

devait traiter des questions concernant les problèmes archéologiques³.

L'organisation et la poursuite des recherches archéologiques fut, en 1964, confiée par la Commission républicaine à l'Institut archéologique, qui déjà depuis 1956, a commencé les prospections, accompagnées de sondages, le long des rives du Danube, ce qui lui a permis de dresser un plan de travail précis durant plusieurs années, pour cette entreprise scientifique de grande envergure, l'une des plus larges et des plus complexes en Europe.

Conscient de la responsabilité enorme qui l'attendait, l'Institut archéologique mobilisa ses propres forces, élargissant en même temps la collaboration avec de nombreuses autres institutions scientifiques et spécialisées, non pas seulement de la Serbie mais de la Yougoslavie toute entière, et même de l'étranger⁴, en engageant aussi de nombreux jeunes archéologues, architectes et historiens de l'art, autant qu'un bon nombre d'étudiants comme collaborateurs externes. Le nombre excessivement grand, qui dépassait une cinquantaine, de sites archéologiques qu'on devait fouiller, demanda aussi l'organisation d'une Commission interne de l'Institut même⁵. D'autre part une commission spéciale traita les questions des recherches exécutées sur la rive gauche du Danube, dans le Banat⁶.

L'organisation des recherches et la responsabilité pour la formation des équipes furent assumées par l'Institut archéologique. D'autres institutions scientifiques et spécialisées prirent une part très active à cette grande entreprise collective⁷. D'ailleurs plusieurs archéologues des autres républiques yougoslaves⁸ s'intégrèrent aussi dans les équipes de recherches concernant certaines des grandes sites. Les diverses questions spéciales ont été traitées en collaboration avec des spécialistes des diverses facultés de l'Université de Beograd et des instituts correspondants.

Les résultats n'ont pas fait faute.

Quoique la documentation est encore en train d'être étudiée on peut déjà assez clairement entrevoir le processus tout entier du développement de la culture matérielle et spirituelle dans ce grand réservoir humain resté presque intacte jusqu'à nos jours.

Les lignes qui suivent et surtout le choix des matériaux qui forment cette Exposition, en seront une preuve bien évidente. Présentés pour la première fois en alternance directe avec les matériaux de la rive gauche du Danube, si soigneusement mis à jour par les archéologues roumains, ils forment, ensemble, un appui solide pour les recherches communes qui nous attendent dans la lutte pour la connaissance encore plus étendue de notre passé.

1. Aux travaux de la Commission prirent part, — du côté roumain, prof. Em. Condurachi, en tant que président, prof. C. Nicolăescu — Plopșor, prof. D. Tudor, ing. V. Munteanu, arch. F. Dimitriu, — et du côté yougoslave, prof. Dj. Bošković, comme président, prof. B. Gavela, dr. D. Vuč-

ović — Todorović, doc. B. Bogdanović, arh. M. Macura și M. Laković. Comisia, care s-a reunit la Orșova, Tekija și Smederevo, a avut astfel ocazia să viziteze majoritatea monumentelor și localităților arheologice vizibile la acea dată pe ambele maluri ale Dunării. Regretăm doar că nu s-a întrunit mai des.

2. Comisia, formată din reprezentanți a diferite instituții științifice, a funcționat sub președinția dr. L. Trifanović, în acea perioadă director al Muzeului Național.

3. Dr. V. Kondić, pe atunci conservator șef la Muzeul orașului Belgrad, a fost numit președintele acestei subcomisii.

4. Pentru analizele cu C 14 s-a colaborat cu institute științifice din Groningen, Bonn, Köln, Berlinul de est și Londra; pentru problemele de antropologie cu savanți din Budapesta și Londra. Problemele de paleozoologie au fost studiate de specialiști din Budapesta.

5. La lucrările acestei comisii au luat parte toți colaboratorii Institutului, care la acea dată erau direct implicați în cercetările arheologice de la Porțile de Fier — dr. D. Vučković-Todorović, R. Ljubinković, prof. B. Gavela, dr. Lj. Zotović, dr. B. Jovanović, dr. N. Petrović, dr. V. Trbuhović, dr. V. Popović, ing. M. Minić, ing. P. Petrović, ing. R. Vosić S. Pavlović, M. Kovačević, Lj. Prodanović și Dj. Bošković, președinte.

6. La lucrările acestei comisii au luat parte: R. Rašajski președinte, prof. J. Kovačević, dr. B. Brukner, dr. B. Jovanović și Dj. Bošković.

7. În special: Secția de arheologie a Facultății de filozofie a Universității din Belgrad, ai cărei membri — prof. B. Gavela, prof. J. Kovačević, doc. D. Srejović, doc. A. Čermanović și colaboratorul științific Z. Letica, — au colaborat printre alții, la săpăturile de la Lepenski Vir, Sapaja, Tekija și Livadice; Muzeul Armatei din Belgrad, care a organizat lucrările la castrul din Čezava unde au lucrat dr. D. Pribaković, dr. D. Piletić și B. Rasić; Muzeul Național din Belgrad, al cărui conservator dr. Lj. Popović, în colaborare cu B. Jeličić, R. Galović și M. Vasić, a executat săpăturile de la Malo Golubinja; Muzeul Orașului Belgrad, — dr. V. Ković la Ravna, dr. N. Tasić la Kožica, dr. J. Todorović la Ostrovo et D. Dimitrijević; muzeele din Negotin, — M. Lekić, M. Stretenović, L. Vuković; din Bor, — I. Janković; din Požarevac, N. Pindić, M. Tomić, M. Kozović; — din Priština, E. Čerškov; din Niš, — E. Čerškov, A. Ajdić, O. Kujović, N. Crnobrnja; din Titovo Užice, — M. Zotović; din Vršac — R. Rašajski, S. Barački; din Sremska Mitrovica, — P. Milošević; din Svetozarevo, S. Vetnić; Muzeul Vojvodinei din Novi Sad, — Š. Nadj; Institutul de istorie din Novi Sad, — dr. B. Brukner; Societatea de arheologie din Iugoslavia, — A. Premk. S-a stabilit o colaborare foarte strânsă cu Institutele pentru Protecția monumentelor istorice din Republica Serbia, prin A. Jurišić, Č. Jordović, al orașului Belgrad, G. Marjanović-Vujović; al Voivodinei la Novi Sad, — P. Međović, din Sremska Mitrovica, — R. Božović.

Conservarea obiectelor s-a executat în atelierelor de conservare ale Muzeului Național și al Muzeului orașului Belgrad.

8. Dr. P. Petru și dr. V. Šribar din Slovenia; dr. S. Mlakar și M. Gabričević din Croația; S. Saržoski din Macedonia.

PROFESOR DR. DJURDJE BOŠKOVIĆ

ković-Todorović, doc. B. Bogdanović, arch. M. Macura et M. Laković. La Commission, qui se réunit à Orșova, Tekija et Smederevo, eut l'occasion de visiter aussi la plupart des monuments et localités archéologiques visibles à cette époque sur les deux rives du Danube. Il est à regretter qu'elle n'eut pas la possibilité de se réunir plus souvent.

2. La Commission, formée par les représentants de différentes institutions scientifiques, travailla sous la présidence du dr. L. Trifanović, en ce moment directeur du Musée National.

3. C'est le dr. V. Kondić, alors conservateur au Musée de la Ville de Beograd, qui fut nommé président de cette Sous-commission.

4. Pour les analyses C₁₄ on fit appel aux institutions scientifiques de Groningen, de Bonn, de Köln, de Berlin Est et de Londres; pour le traitement des questions concernant l'anthropologie on collabore avec les savants de Budapest et de Londres. Les questions paléozoologiques furent examinées par les spécialistes de Budapest.

5. Au travail de cette Commission prirent part tous les collaborateurs de l'Institut qui étaient directement liés aux recherches archéologiques des Portes de Fer, — dr. D. Vučković-Todorović, R. Ljubinković, prof. B. Gavela, dr. Lj. Zotović, dr. B. Jovanović, dr. N. Petrović, dr. V. Trbuhović, dr. V. Popović, ing. M. Minić, ing. P. Petrović, ing. R. Vosić, S. Pavlović, M. Kovačević, Lj. Prodanović et Dj. Bošković comme président.

6. Au travail de cette Commission prirent part: R. Rašajski, comme président, — prof. J. Kovačević, dr. B. Brukner, dr. B. Jovanović et Dj. Bošković.

7. Ce furent surtout: la Section archéologique de la Faculté de philosophie de l'Université de Beograd, — dont les membres, — prof. B. Gavela, prof. J. Kovačević, doc. D. Srejović, doc. A. Čermanović et le coll. sc. Z. Letica, participèrent, parmi autres, aux fouilles de Lepenski Vir, Sapaja, Tekija et Livadice; le Musée de l'Armée de Beograd qui organisa le travail surtout au castrum de Čezava, où travaillaient dr. D. Pribaković, dr. D. Piletić et B. Rasić; le Musée National de Beograd, dont le conservateur dr. Lj. Popović, en collaboration avec B. Jeličić, R. Galović et M. Vasić, exécuta les fouilles à Malo Golubinja; le Musée de la Ville de Beograd, — dr. V. Ković, à Ravna, dr. N. Tasić, à Zorica, dr. J. Todorović à Ostrovo et D. Dimitrijević; les musées de Negotin, — M. Lekić, M. Stretenović, L. Vuković; de Bor, — I. Janković; de Požarevac, — N. Pindić, M. Tomić, M. Kosović; de Priština, — E. Čerškov; de Niš, — E. Čerškov, R. Ajdić, O. Kujović, N. Crnobrnja; de Titovo Užice, — M. Zotović; de Vršac, — R. Rašajski, S. Barački; de Sremska Mitrovica, — P. Milošević; de Svetozarevo, — S. Vetnić; du Musée de la Voïvodina, à Novi Sad, — Š. Nadj; de l'Institut d'Histoire de Novi Sad — dr. B. Brukner; de la Société Archéologique de Yougoslavie, — A. Premk. Une collaboration très active fut établie avec les Instituts pour la Protection des Monuments Historiques de la République de Serbie, — A. Jurišić, Č. Jordović; — de la Ville de Beograd, G. Marjanović-Vujović; de la Voïvodina à Novi Sad, — P. Međović, de Sremska Mitrovica, — R. Božović.

La conservation des objets a été exécutée dans les atelier de conservation du Musée National et du Musée de la Ville de Beograd.

8. Dr. P. Petru et dr. V. Šribar, de Slovenie, dr. S. Mlakar et M. Gabričević de Croatie; S. Saržoski de Macédoine.

PROFESSEUR DR. DJURDJE BOŠKOVIĆ

PREISTORIE ***PRÉHISTOIRE***

CIVILIZAȚIILE PREISTORICE DE LA PORȚILE DE FIER

Defileul Dunării de la Baziaș la Turnu Severin, fiind pe o lungime de aproape 150 km masivul carpatic, permite scurgerea apelor din bazinul panoramic spre Marea Neagră, constituind astfel un sistem de comunicații pentru străvechile civilizații din țara noastră și din Europa centrală, precum în același timp, și pentru civilizațiile balcanice (Vinča și Starčevo-Criș) care se răspîndesc spre Oltenia și Transilvania, prin intermediul Banatului.

Cele două maluri ale Dunării se deosebesc ca înfățișare geomorfologică. Cel nordic oferă numeroase depresiuni (Pojejena-Pescari, Liborajdea-Berzasca, Svinița, Ogradena, Orșova) în care în decurs de mai multe milenii, comunități preistorice au găsit condiții prielnice traiului, determinate de un climat plăcut cu influențe mediteraniene, de bogăția în pește a apelor, de luncile mănoase, adeseori inundabile ale fluviului, azi acoperite de apele lacului de acumulare, în care puteau practica agricultura, după cum văile largi și întinse, favorizau creșterea vitelor, iar în pădurile de pe coasta abunda vînatul, constituind alte surse de hrană.

În vreme ce, în aceste depresiuni sînt cunoscute mai toate civilizațiile preistorice, începînd cu locuirile de pescuitori, culegători și vînători epipaleolitici, în defileurile stîncose, pe pante abrupte, în locuri de trecere, dacii și-au durat locuințele, au ridicat fortificații de pămînt.

Pînă la începerea lucrărilor din zona lacului de acumulare nu s-au făcut în această regiune cercetări sistematice și nici săpături de amploare. Totuși, informații arheologice, datorită descoperirilor întîmplătoare sau cercetărilor de suprafață, urme de cultură materială, fortificații de pămînt sau piatră, descoperiri izolate, depozite de bronzuri etc. sînt cunoscute încă în urmă cu un secol.

În cei aproape 150 km cît cuprinde zona Clisurii sînt cunoscute peste 150 de stațiuni, puncte în care comunități preistorice — începînd în urmă cu cca 50.000 de ani și pînă la sfîrșitul mileniului I î.e.n. — s-au așezat temporar sau definitiv, lăsînd mărturie epocii noastre elemente de cultură materială.

PALEOLITIC

Cele mai vechi urme arheologice sînt de la sfîrșitul paleoliticului mijlociu și începutul celui tîrziu și anume descoperirile de la Băile Herculane — Peștera Hoșilor, aparținînd Mousterianului alpin.

LES CIVILISATIONS PRÉHISTORIQUES DE PORȚILE DE FIER

Le défilé du Danube de Baziaș à Turnu Severin, coupant sur une longueur de près de 150 km le massif Carpatique, permet l'écoulement des eaux du bassin pannonique vers la Mer Noire, constituant ainsi un système de communication pour les civilisations des temps reculés, de notre pays et de l'Europe Centrale, ainsi qu'en même temps, aussi pour les civilisations balkaniques (Vinča et Starčevo-Criș), qui se sont propagées vers l'Olténie et la Transylvanie, par l'intermédiaire du Banat.

Les deux rives du Danube se différencient comme aspect géomorphologique. Celle septentrionale offre un nombre de dépressions (Pojejena-Pescari, Liborajdea-Berzasca, Svinița, Ogradena, Orșova) où, au long de plusieurs millénaires, des communautés préhistoriques ont trouvé des conditions favorables à l'existence, déterminées par un climat agréable aux influences méditerranéennes, par l'abondance du poisson, par les vallées fertiles, souvent inondables du fleuve — aujourd'hui recouvertes par les eaux du lac d'accumulation — où l'agriculture pouvait être pratiquée, tout comme les vallées larges et étendues favorisant l'élevage du bétail, pendant que dans les forêts des côtes abondait le gibier, constituant une autre source de nourriture.

Tandis que dans ces dépressions sont connues presque toutes les civilisations préhistoriques, en commençant par les habitats de pêcheurs, de cueilleurs et de chasseurs épipaléolithiques, des défilés rocheux, sur les versants abruptes, dans les lieux de passage, les Daces se sont bâtis des demeures et ont construit des fortifications en terre.

Jusqu'au commencement des travaux de la zone du lac d'accumulation, cette région n'a pas bénéficié de recherches systématiques ni de fouilles d'ampleur.

Néanmoins des informations archéologiques, dues à des découvertes fortuites ou aux recherches en surface, ainsi que des traces de culture matérielle, des fortifications en terre ou en pierre, des découvertes isolées, des dépôts de bronzes etc. étaient déjà connues au siècle passé.

Dans les environs 150 km compris dans cette zone sont connues plus de 150 stations, points dans lesquels des communautés préhistoriques — remontant à environ 50.000 ans et allant jusqu'à la fin du I-er millénaire av. n. è. — se sont établies de manière temporaire ou définitive, laissant pour notre époque des témoignages des éléments de leur culture matérielle.

LE PALÉOLITHIQUE

Les plus anciennes traces archéologiques datent de la fin du paléolithique moyen et le début de celui tardif, à savoir les découvertes faites à Băile Herculane (Peștera Hoșilor), appartenant au Moustérien alpin.

Perioada paleoliticului superior este mai bine reprezentată prin descoperiri moustériene întinzate, aparținând orizontului interestadiului Würm II—III de la Gornea — Dealu Căuniții, unde s-au găsit, numai în primele cercetări 32 de piese (vîrfuri moustériene tipice, răzuitoare în formă de D sau duble, așchii largi lamelare, așchii atipice etc.) ce pot fi raportate la descoperiri din centrul Serbiei, de la Gradac, Ritossvatčka de lângă Belgrad. Caracteristice pentru aceste descoperiri sînt: bulbul de percuție proeminent — element moustérian — fașetarea îngrijită și rețușele fine, netezite — elemente levaloisienne, în sfîrșit, piesele lamelare subțiri — proprii paleoliticului superior.

Din perioada de sfîrșit a paleoliticului superior datează descoperirile de la Gornea-Păzăriște. Locuirea de aici își începe evoluția pe la 12.000 î.e.n., uneltele fiind lucrate din roci calcaroase, tuf calcaros, șist negru, silex albicios etc. printre ele apărînd multe piese cu caracter macrolitic (lame mari rețușate, gratoare duble pe capete de lamă, vîrfuri pe lame etc.) Acestor descoperiri le urmează cele de la Peștera lui Climente de la Dubova, atribuite paleoliticului superior final, epigravettianului sau gravettianului superior.

EPIPALEOLITIC

La Băile Herculane unde au fost descoperite elemente aziliene și comunitățile, pare-se, de origine sudică, aparținînd romanello-azilianului de la Dubova — Cuina Turcului I (10 650—250; 8175—2000 î.e.n.), — Peștera lui Climente II (sau Peștera de la Drum), Peștera Veterani sau (Peștera lui Maovăț) și Ostrovu Golu sau (Insula Banului), aparțin epipaleoliticului vechi.

Epipaleoliticul tîrziu cunoaște în zona Porțile de Fier o evoluție aparte, proprie, deosebindu-se de epipaleoliticul vechi atît prin conținut cît și prin tehnică.

În această vreme, în locul uneltelor de silex, se impun tot mai mult unelte din cuarțit, os și corn. Climatul în curs de încălzire, înlocuirea tundrei cu pădure, dispariția faunei glaciare și apariția unei faune noi, la începutul perioadei, sînt cîteva din trăsăturile mediului ambiant. Noile ocupații axate pe pescuitul fluvial, pe vînatul animalelor mărunte și pe cules, au fost factori ce au determinat caracterul sedentar al comunităților ce locuiau aceste zone. Aceste elemente pot defini un protonolitic dar nu un neolitic preceramic. Descoperirile din această perioadă de la Cuina Turcului II a—b, Ostrovu Golu I—III, Icoana, Răzvrata, Schela Cladovei, sînt grupate sub categoria de cultura Schela Cladovei.

Dacă începutul acestei civilizații este greu de precizat, mai ales genetic, evoluția și sfîrșitul său trebuie legate de apariția și dezvoltarea comunităților neolitice aparținînd culturii Starčevo-Criș, cele două culturi fiind în mare măsură contemporane.

NEOLITIC

Cultura Starčevo-Criș face parte din cel mai vechi orizont de civilizații neolitice din Europa de sud-est, încadrîndu-se între fenomenele care au generat neoliticul din Grecia și Orientul Apropiat. Cea mai veche fază, în zona Porțile de Fier,

La période du paléolithique supérieur est mieux représentée par des découvertes moustériennes tardives, appartenant à l'horizon de l'interstade Würm II—III de Gornea-Dealu Căuniții, où on a trouvé dès les premières recherches 32 objets (pointes moustériennes typiques, racloirs en forme de D ou doubles, larges éclats lamellaires, éclats atypiques, etc.), pouvant être mis en corrélation avec les découvertes du centre de la Serbie, de Gradac, Ritossvatčka près de Belgrade. Caractéristiques pour ces découvertes sont: le bulbe de percussion proéminent — élément moustérien — les facettes soignées et les fines retouches, nivelées — éléments levalloisiens — et enfin les pièces lamellaires minces, propres au paléolithique supérieur.

Les découvertes de Gornea — Păzăriște portent sur la dernière période du paléolithique supérieur. Les débuts de l'évolution de l'habitat dans cette région datent dès environ de 12.000 ans av. n. è. les outils étaient taillés dans des roches calcaires, tuf calcaire, schiste noir, silex blanchâtre, etc. parmi eux apparaissant de nombreuses pièces à caractère macrolithique (grandes lames retouchées, grattoirs doubles sur bouts de lames, pointes de lames, etc). Ces découvertes sont suivies par celles de Peștera lui Climente de Dubova, attribuées au paléolithique supérieur final, à l'épigravettien ou au gravettien supérieur.

L'EPIPALÉOLITHIQUE

À Băile Herculane, où ont été découverts des éléments aziliens et les communautés paraît-il d'origine méridionale, appartenant au romanello-azilien de Dubova-Cuina Turcului I (10.650—250; 8175—2000 av. n. è.), Peștera lui Climente II (ou Peștera de la Drum), Peștera Veterani (ou Peștera lui Maovăț) et Ostrovu Golu (ou Insula Banului), appartiennent à l'épipaléolithique ancien.

L'épipaléolithique tardif connaît dans la zone des Porțile de Fier une évolution à part, propre, se différenciant de l'épipaléolithique ancien, aussi bien par le contenu que par la technique.

À cette époque, à la place des outils en silex, s'imposent de plus en plus les outils en quartzite, os et corne. Le climat en cours de réchauffement, la substitution de la forêt à la toundra, la disparition de la faune glaciaire et l'apparition d'une faune nouvelle au début de la période, sont une partie des traits caractéristiques du milieu ambiant. Les occupations nouvelles, axées sur la pêche fluviale, la chasse des menus animaux et la cueillette, ont été des facteurs qui ont déterminé le caractère sédentaire des communautés qui habitaient ces zones. Ces éléments peuvent définir un protonéolithique, mais non un néolithique précéramique. Les découvertes de cette période de Cuina Turcului II a—b, Ostrovu Golu I—III, Icoana, Răzvrata, Schela Cladovei, sont groupées sous la catégorie de la culture de Schela Cladovei.

Si les débuts de cette civilisation sont difficiles à préciser, surtout au point de vue génétique, son évolution et sa fin doivent être mises en liaison avec l'apparition et le développement des communautés néolithiques appartenant à la culture Starčevo-Criș, les deux cultures étant en grande partie contemporaines.

NÉOLITHIQUE

La culture Starčevo-Criș fait partie de l'horizon le plus ancien de la civilisation néolithique de l'Europe du sud-est, s'encadrant parmi les phénomènes qui ont engendré le néolithique de la Grèce et du Proche-Orient. La phase la plus anci-

este marcată de descoperirile de la Dubova-Cuina Turcului (Niv. Criș I) și de materialele de la Gornea-Căunița de Sus contemporane cu nivelul Lepenski Vir III-a, precum și cu sfârșitul orizontului Gura Baciului-Cîrcea — Donja Branijevina. Etapa mai târzie este ilustrată prin descoperirile de la Ostrovu Golu IV, Gornea — Locurile Lungi, Moldova Veche-Rîț, care au intrat în contact cu manifestările culturii Vinča A.

Așezările sînt situate pe terasele inferioare ale Dunării, de cele mai multe ori inundabile, în peșteri sau în adăposturi sub stînci. Locuințele sînt colibe din pari și nuiete sau bordeie adîncite în sol. Ocupațiile sînt legate de creșterea animalelor mari, cultivarea cerealelor, pescuitul și culesul.

Uneltele lucrate din silex, obsidian, piatră șlefuită și, mai ales, din os și corn, sînt uneori împodobite cu incizii, demonstrînd pe lîngă rolul practic ce-l au și apariția primelor expresii artistice. Confecționarea ceramicii — amestecul, formele, ornamentele și arderea, confirmă același lucru.

Mormintele sînt situate în perimetrul așezărilor, în vecinătatea locuințelor sau sub ele (Schela Cladovei și Gornea). La Gornea a fost descoperit un schelet în poziție accentuat chirchită, avînd pe oase depuse fragmente ceramice.

Urmele acestei civilizații sînt răspîndite în cca. 15 puncte de-a lungul Dunării, din care în 5 puncte s-au făcut cercetări de amploare, iar altele 5—6 au fost doar sondate. Cele mai importante prin amploarea cercetărilor, a observațiilor sau a problemelor pe care le-au rezolvat sînt: Cuina Turcului, Ostrovu Golu, Liubcova, Moldova Veche și Gornea.

CULTURA VINČA, mai puțin răspîndită în zona Porțile de Fier decît cultura Starčevo-Criș, joacă un rol important în geneza multor civilizații din sudul și estul Europei și din regiunea dunăreană. Descoperirea și cercetarea sistematică, a stațiunii de la Gornea, una dintre cele mai timpurii așezări din etapa Vinča A, a adus importante contribuții la elucidarea originii și evoluției, precum și la precizarea legăturilor culturale și cronologice ale acestei culturi.

Ocupațiile de bază sînt agricultura, apoi creșterea animalelor, vînatul, pescuitul, culesul etc. Așezările sînt situate pe terasele inferioare și mijlocii ale Dunării (Gornea, Liubcova). Locuințele sînt construite din pari și nuiete, iar în fazele mai timpurii au fost identificate doar bordeie. Uneori în interiorul bordeielor s-au găsit vetre de foc pe fundul bordeiului sau chiar pe marginea gropilor lor.

Din silex și obsidian s-au confecționat lame triunghiulare sau trapezoidale, rîciitoare pe capete de lamă, răzuitoare etc. Mai puțin numeroase sînt topoarele șlefuite. Acestea au fost găsite frecvent, în schimb în stațiunea vecină de la Liubcova. Foarte numeroase sînt uneltele lucrate din oase de păsări sau pereți de oase mari (ace, străpungătoare, spatule lingurițe etc.).

În cadrul ceramicii fine, predomină cea de culoare neagră. Ceramica este foarte bine lustruită, bine arsă, cu pastă fină. Motivele decorative cele mai frecvente sînt pliseurile, canelurile și

enne, dans la zone des Porțile de Fier, est marquée par les découvertes faites à Dubova-Cuina Turcului (Niv. Criș I) et des matériels de Gornea-Căunița de Sus, contemporains au niveau Lepenski Vir III-a, ainsi qu'avec la fin de l'horizon Gura Baciului-Cîrcea — Donja Branijevina. L'étape plus tardive est illustrée par les découvertes de Ostrovu Golu IV, Gornea — Locurile Lungi, Moldova Veche-Rîț, qui sont entrés en contact avec les manifestations de la culture Vinča A.

Les habitats sont situés sur les terrasses inférieures du Danube, le plus souvent inondables, dans des grottes ou dans des abris sous les rochers. Les habitations sont des cases de pieux et de branchages, ou des chaumières creusées dans la terre. Les occupations portent sur l'élevage du bétail, la cultivation des céréales, la pêche et la cueillette.

Les outils en silex, obsidienne, pierre polie et surtout en os et en corne, sont parfois ornés d'incisions, démontrant — à part le rôle pratique — aussi l'apparition des premières expressions artistiques. Le confectionnement de la céramique — mélange, formes, ornements, cuisson, — confirment le même fait.

Les tombes sont situées à l'intérieur du périmètre des habitats, à proximité des demeures ou sous celles-ci (Schela Cladovei et Gornea). A Gornea a été découvert un squelette en position nettement recroquevillée, avec des fragments de céramique déposés sur les os.

Les traces de cette civilisation sont répandues dans environ 15 points le long du Danube, dont cinq ont été amplement étudiés, tandis que dans 5—6 autres n'ont été pratiqués que des sondages. Au point de vue de l'ampleur des recherches, les observations les plus importantes, ou les problèmes qu'elles ont solutionnés, ont été faites à Cuina Turcului, Ostrovu Golu, Liubcova, Moldova-Veche et Gornea.

LA CULTURE VINČA, moins diffusée dans la zone des Porțile de Fier que la culture Starčevo-Criș, joue un rôle important dans la genèse de nombreuses civilisations du sud et de l'est de l'Europe et de la région danubienne. La découverte et la recherche systématique de la station de Gornea, l'un des plus anciens habitats de l'étape Vinča A, ont apporté d'importantes contributions à l'éclaircissement de l'origine et de l'évolution, ainsi qu'à la précision des rapports culturelles et chronologiques de cette culture.

Les occupations de base sont l'agriculture, l'élevage du bétail, la chasse, la pêche, la cueillette. Les habitats sont situés sur les terrasses inférieures et moyennes du Danube (Gornea, Liubcova). Les demeures sont construites en pieux et branchages; dans les phases plus anciennes n'ont été identifiées que des chaumières. Parfois à l'intérieur de ces chaumières on a trouvé des foyers emplacements au fond ou même au bord des fosses des ceux-ci.

Le silex et l'obsidienne ont servi au confectionnement de lames triangulaires ou trapézoïdales, de racloirs, de racloirs sur bouts de lames, de grattoirs, etc. Les haches polies sont de moins nombreuses. Par contre, celles-ci ont été fréquemment trouvées dans la station avoisinée de Liubcova. Très nombreux sont les outils confectionnés en os d'oiseaux ou en parois de grands os (aiguilles, perçoirs, spatules, petites cuillères, etc.).

Quant à la céramique fine, c'est la couleur noire qui prédomine. La céramique est très bien polie, bien cuite, à pâte fine. Les motifs décoratifs les plus fréquents sont les plissées, les canelures

inciziile meandrice sau benzile punctate. Mai rar este decorul lustruit. Între formele de vase predomină străchinile plate, cu umăr scurt, ascuțit și cu buza scurtă (Lippenrand).

Plastica bogată, comparativ cu perioada anterioară, este mai săracă decât în faza Vinča B. Figurinele au fața schematizată — o mască triunghiulară — nasul o proeminență, iar ochii două incizii. Corpul lor este cilindric sau stilizat plastic, având redată șoldurile, fesele, sîni. O piesă deosebită este sceptrul (?) din marmoră de culoarea grîului copt, redînd un corp de onagru, foarte probabil o piesă de import sudică, cicladică.

Elementele ce definesc stațiunea de la Gornea, ca și orizontul cronologic în care se situează, indică legături genetice sau cronologice cu civilizațiile Dimini-Tsangli și Arapi, Paradimi, Karanovo II-III — Veselinovo, Dudești.

Stațiunea de la Liubcova apare drept continuarea celei de la Gornea în faza B a culturii Vinča. Trăsăturile fazei A dispar treptat, se înmulțesc formele globulare, diminuează frecvența ceramicii negre și se dezvoltă motivele incizate, plastica, podoabele și uneltele. Etapa Ornița C la Eugen Comșa, corespunde fazelor Vinča B₁ și B₂ ale lui VI. Miložić — are trei nivele ce arată o evoluție locală, este identică, prin materialul arheologic, cu cea din alte stațiuni vinciene din Banat: Zorlențul Mare, Balta Sărată, Ohaba Mitnic sau Parța, dar nu cunoaște evoluția acestora. După întregul material s-ar părea că la Ornița este vorba de o involuție sau de o așezare secundară.

Sfîrșitul culturii Vinča în zona Clisurii este precizat prin descoperirile de la Ornița-Vest și de la Moldova Veche — sat situate în orizontul Vinča-Pločnik (Vinča C și D). Numeroasele obiecte de piatră, os, lut, folosite ca pandantive, nasturi ori podoabe, presupun o deosebită dezvoltare a expresiilor artistice ca și plastica de cult, sugerînd existența unor concepții magico-religioase evoluat. Alte elemente vinciene timpurii, au fost sesizate în stațiunile de la Ostrovu Golu, Dubova și Moldova Veche-Rît.

ENEOLITIC

În perioada eneolitică timpurie ar intra descoperirile aparținînd culturii Sălcuța II b — IV, în special cele din zona imediat învecinată din depresiunea Domașna-Mehadia, care fac parte din același grup cultural cu cele de la Herculan și din Clisură. O pătrundere sălcuțană în sud-estul Banatului de-a lungul Dunării este documentată de descoperirea unui mormînt aparținînd acestei culturi la Lepenski Vir. În partea superioară a Clisurii, în depresiunea Liborajdea-Berzasca, ar intra descoperirile de la Ornița-Vest, o etapă Vinča tîrzie și Vinča-Pločnik, orizont care aparține eneoliticului timpuriu. Tot în acest orizont s-ar situa și recenta descoperire de la Gornea-Țărmuri unde s-au găsit două complexe cu ceramică eneolitică, fără a se putea preciza dacă aparțin grupului Vinča sau Sălcuța. Aceluiași orizont îi aparțin descoperirile de topoare de aramă de la Gornea-Străineac (topor de tip Jaszládány) ca și variantele de la Orșova și Dubova.

Eneoliticul tîrziu cuprinde civilizațiile: cultura ceramicii cu toarte pastilate (Scheibenhenkelkera-

et les incisions en méandres, ou les bandes pointillées. Le décor lustré est plus rare. Parmi les formes des vases prédominent les écuelles plates, à encolure courte, aigue et rebord court (Lippenrand.)

La plastique riche, par comparaison à la période antérieure, est plus pauvre que celle de la phase Vinča B. Les figurines ont la face schématisée, un masque triangulaire, le nez une proéminence et les yeux deux incisions. Leur corps est cylindrique ou plastiquement stylisé, avec représentation des hanches, des fesses, des seins. Une pièce qui se distingue est le sceptre (?) en marbre de la couleur du blé mûr, représentant un corps de mule, probablement une pièce d'importation méridionale, cycladique.

Les éléments qui définissent la station de Gornea, tout comme l'horizon chronologique où ils se situent, indiquent des rapports génétiques ou chronologiques avec les civilisations Dimini Tsangli et Arapi, Paradimi, Karanovo II—III, Veselinovo, Dudești.

La station de Liubcova apparaît comme la continuation de celle de Gornea dans la phase B de la culture Vinča. Les traits caractéristiques de la phase A disparaissent progressivement; les formes globulaires se multiplient, la fréquence de la céramique noire diminue et se développent les motifs incisés, la plastique, les parures et les outils. L'étape Ornița C — qui pour Eugen Comșa correspond aux phases Vinča B₁ et B₂ de VI. Miložić — à trois niveaux, montrant une évolution locale, est identique, d'après le matériel archéologique, à celle d'autres stations vinciennes du Banat: Zorlențul Mare, Balta Sărată, Ohaba Mitnic ou Parța, mais n'a pas la même évolution. Selon l'ensemble du matériel, il paraîtrait qu'à Ornița il s'agirait d'une involution ou d'un habitat secondaire.

La fin de la culture Vinča dans la zone du périmètre est précisée par les découvertes faites à Ornița-Ouest et à Moldova Veche — villages situés dans l'horizon Vinča-Pločnik (Vinča C et D). De nombreux objets en pierre, os, argile, utilisés comme pendentifs, boutons ou parures font présumer un développement particulier des expressions artistiques, tout comme la plastique de culte, qui suggère l'existence de certaines conceptions magiques-religieuses évoluées. D'autres éléments vinciens anciens ont été trouvés dans les stations d'Ostrovu Golu, Dubova et Moldova Veche-Rît.

L'ÉNÉOLITHIQUE

De la période énéolithique ancienne feraient partie les découvertes appartenant à la culture Sălcuța II b — IV, en particulier celles de la zone immédiatement avoisinée de la dépression Domașna-Mehadia, qui font partie du même groupe culturel que celles de Herculan et celles du périmètre. Une pénétration de cette culture dans le sud-est du Banat, le long du Danube, est documentée par la découverte d'une tombe appartenant à cette culture à Lepenski Vir. Dans la partie supérieure du périmètre, dans la dépression de Liborajdea-Berzasca, seraient incluses les découvertes d'Ornița-Vest, une étape Vinča tardive, et celles de Vinča-Pločnik, horizon appartenant à l'énéolithique ancien. Toujours dans le même horizon se situerait aussi la récente découverte de Gornea-Țărmuri, où ont été trouvés deux complexes avec céramique énéolithique, sans toutefois pouvoir préciser s'ils appartiennent au groupe Vinča ou Sălcuța. Au même horizon appartiennent les découvertes de haches en cuivre de Gornea-Străineac (hache de type Jaszládány), tout comme les variantes de Orșova et de Dubova.

mik Kultur) sau orizontul Băile Herculane — Cheile Turzii — Hunyadi halom — Vajska. Această etapă este cunoscută prin descoperirile de la Băile Herculane și Dubova. Descoperirea unor fragmente ceramice în maniera Cernavodă III — Boleráz la Gornea și înmulțirea descoperirilor de acest fel în zona dunăreană a Banatului impune noi cercetări și completează imaginea relațiilor dintre cele două civilizații.

CULTURA COȚOFENI

Răspîndită în zona Porțile de Fier, la Băile Herculane — Peștera Hoților, Moldova Veche (Humka și Groble), Dubova, Gornea (Locurile Lungi, Bișteg și Cracul Mițului), Ostrovu Golu și Ostrovu Corbului, precum și în alte puncte mai puțin cercetate, cultura Coțofeni este printre cele mai bine cunoscute dintre culturile preistorice din Clisură. Observațiile stratigrafice de la Băile Herculane și de la Moldova Veche-Humka, au permis precizarea exactă a evoluției acestei civilizații. Din perioada timpurie Coțofeni I datează descoperirile de la Băile Herculane nivelele I—VII, Gornea și Locurile Lungi. Perioada mijlocie Coțofeni II sau Coțofeni-Kostolac este reprezentată de descoperirile de la Herculane, nivelele f și g, precum și de materiale din stațiunile de la Dubova, Gornea-Bișteg. În sfârșit, perioada Coțofeni III (ultima parte Coțofeni - Vučedol) este cunoscută la Herculane prin nivelele h și i, Moldova Veche-Humka, tumulul de la Groble, Dubova, Ostrovu Corbului etc.

Materialele descoperite, ca și poziția stațiunilor, documentează ocupații legate de creșterea animalelor, agricultură, pescuit. Această civilizație preferă situarea locuirilor pe înălțimi, dominând locurile de trecere și cu vizibilitate largă.

EPOCA BRONZULUI

Din perioada timpurie a epocii bronzului sînt descoperirile de la Gornea—Vodniac și — Tărmuri unde au fost preparate gropi sau bordeie. Din perioada mijlocie, sînt descoperirile de la Moldova Veche în vatra satului și pe insulă pe Humka și în Spiț, Gornea—Păzăriște, Liubcova—Stenca, Dubova în mai multe puncte și alte descoperiri care aparțin culturii Vattina. Din perioada tîrzie sînt descoperirile atribuite grupului Gîrla Mare — Žuto Brdo — Dubovac de la Moldova Veche-Port și altele.

PRIMA VÎRSTĂ A FIERULUI (HALLSTATT)

Hallstatt-ul este bogat reprezentat prin descoperiri de piese izolate și depozite de bronzuri cunoscute încă mai de mult și prin descoperiri recente sau ample cercetări din Insula Banului. Din Ha A₁ datează depozitele de la Moldova Veche, Gornea, Berzasca, Orșova; din Ha A₂ cele de la Moldova Nouă, iar cel de la Jupalnic din Ha C. Noile descoperiri de la Pescari, Sichevița I, Sichevița II și Cozla datează din Ha A₂ — B iar cele de la Drencova din Ha D. Descoperiri ceramice din Ha A—B nu lipsesc, deși nu s-au făcut cercetări în aceste stațiuni (Moldova Veche, Sichevița). Cele mai bine cercetate sînt cele atribuite

L'énéolithique comprend les civilisations: la culture de la céramique avec anses pastillées (Scheibenhenkelkeramik Kultur) et l'horizon de Băile Herculane — Cheile Turzii — Hunyadi halom — Vajska. Cet horizon est connu par les découvertes de Băile Herculane et Dubova. La découverte de fragments de céramique à la manière de Cernavoda III—Boleraz à Gornea et la multiplication des découvertes de ce genre dans la zone danubienne du Banat imposent de nouvelles recherches et complètent l'image des relations existant entre les deux civilisations.

LA CULTURE COȚOFENI

Diffusée dans la zone des Porțile de Fier à Băile Herculane, Peștera Hoților, Moldova Veche (Humka et Groble), Dubova, Gornea (Locurile Lungi, Bișteg et Cracul Mițului), Ostrovu Golu et Ostrovu Corbului, ainsi que dans d'autres points moins étudiés, la culture Coțofeni est parmi — les cultures préhistoriques du périmètre la mieux connue. Les observations stratigraphiques faites à Băile Herculane et Moldova Veche-Humka ont permis la précision exacte de l'évolution de cette civilisation. C'est de la période ancienne Coțofeni I que datent les découvertes de Băile Herculane, les niveaux I—VII, de Gornea et Locurile Lungi. La période moyenne Coțofeni II ou Coțofeni-Kostolac, est représentée par les découvertes de Herculane, niveaux f et g, ainsi que par le matériel des stations Dubova, Gornea-Bișteg. Enfin la période Coțofeni III (dernière partie Coțofeni-Vučedol) est connue à Herculane niveaux h et i, Moldova Veche-Humka, dans le tumulus de Groble, à Dubova, Ostrovu Corbului, etc.

Le matériel découvert, ainsi que la position des stations, attestent les occupations liées à l'élevage de bétail à l'agriculture, et à la pêche. Cette civilisation préfère l'emplacement des habitations sur les hauteurs, dominant les lieux de passage et avec visibilité large.

L'ÂGE DU BRONZE

La première période de l'âge du bronze est représentée par les découvertes de Gornea-Vodniac et Tărmuri où ont été pratiquées des fosses ou des huttes partiellement enterrées. La période moyenne par les découvertes de Moldova Veche (dans l'île de Humka et dans le „Spitz“ à l'intérieur même du village), Gornea — Păzăriște, Liubcova-Stenca, Dubova en plusieurs endroits, et celles d'autres sites archéologiques appartenant à la culture Vattina. C'est de la dernière période que datent les découvertes attribuées au groupe Gîrla Mare — Žuto Brdo — Dubovac de Moldova Veche-Port et quelques autres.

PREMIER ÂGE DU FER (HALLSTATT)

L'Hallstatt est richement représenté par des découvertes de pièces isolées et des dépôts de bronzes, connus bien auparavant, grâce à des découvertes récentes ou à d'amples fouilles à Insula Banului. C'est de Ha A₁ que datent les dépôts de Moldova Veche, Gornea, Berzasca, Orșova; de Ha A₂ ceux de Moldova Nouă, et celui de Jupalnic de Ha C. Les nouvelles découvertes de Pescari, Sichevița I et Sichevița II, de Cozla, datent de Ha A₂ — B, et celles de Drencova de Ha D. Les découvertes de céramique de Ha A—B ne manquent pas, bien que ces stations n'aient pas été investiguées (Moldova Veche, Sichevița). Le mieux étudiées sont celles attribuées à la culture Insula Banului.

culturii Insula Banului. Evoluția ei se leagă mai degrabă de cultura Basarabi, decât de cultura Gîrla Mare, deși se consideră că această cultură joacă un rol important în geneza culturii Insula Banului. Începutul acestei din urmă culturi nu trece de Ha B final. Descoperiri aparținând acestei culturi au fost făcute în stațiunea eponimă, la Dubova-Cuina Turcului și în Peștera Ponicoa. Ceramica acestei culturi este ornamentată cu caneluri dispuse în ghirlande, motive realizate cu roțița, motive ștamplate, încrustate cu alb etc.

Această etapă este urmată de descoperirile atribuite culturii Basarabi, mai bine reprezentată în zona Porțile de Fier prin cercetările de la Eșelnița, Moldova Veche, Gornea-Căunița de Jos — Pod Păzăriște — Țărmuri, Cozla, Svinița, Dubova etc. Tabloul acestor descoperiri este întregit prin descoperirile de pe malul iugoslav al Dunării de la Manastir, Gospodinski Vir, Hajdučka Vodenica, precum și prin descoperiri izolate de piese ori depozite de bronzuri. Cercetările de la Gornea permit o viziune mai exactă asupra evoluției culturii Basarabi, aici apărînd o etapă mai tîrzie a acesteia. Toate aceste descoperiri indică relația genetică dintre cultura Basarabi și cultura Insula Banului, fiind posibil ca aceasta din urmă să fie tocmai etapa de început a culturii Basarabi.

Ceramica culturii Basarabi din Zona Porțile de Fier este de o frumusețe rară. Motivele incizate sau cele ștamplate sînt de cele mai multe ori încrustate cu alb. Motivele canelate, fațetate sau aplicate sînt de asemenea bogate și frecvente, dar nu cunosc amploarea celor incizate. Stațiunile acestei culturi și materialele descoperite arată ocupații legate de agricultură, creșterea vitelor, prelucrarea metalelor și a ceramicii.

Din etapa tîrzie a hallstatt-ului datează descoperirile de la Moldova Veche și Eșelnița. La Eșelnița au fost descoperite elemente Basarabi tîrzii și alte elemente cu legături spre grupul Atenica.

A DOUĂ VÎRSTĂ A FIERULUI este cunoscută prin descoperirile de la Baziaș, Gornea, Svinița, Dubova-Cotul Mare, Gura Văii, Ostrovu Golu, Schela Cladovei, Ostrovu Șimian și altele. Sînt semnalate și alte descoperiri mai vechi sau mai noi de obiecte în metal. Cercetările noi au scos la lumină bordeie și fortificații la Gornea Stenca, Liubcova-Stenca morminte (Dubova-Sacoviștea Mare). Populația dacică, purtătoarea acestei civilizații, a folosit ca locuri de staționare ori fortificații, puncte obligatorii de trecere, cum sînt: Gornea-Stenca și Liubcova-Stenca, Dubova-Ciuciur și Sacoviștea Mare sau ostroavele Dunării (Ostrovu Golu și Șimian). Locuințele erau dispuse pe pante extrem de prăpăstioase (Gornea și Liubcova). Fortificațiile erau din val de pămînt și șanț (Liubcova și Pescari).

În perioada timpurie, de cînd datează așezările de la Gornea-Stenca și Liubcova-Stenca, ceramica poartă pecetea epocii hallstattiene (Gornea). Descoperirile de obiecte de metal documentează locuri din sec. V, IV, III î.e.n. Ocuparea zonei devine mai intensă la sfîrșitul sec. II și începutul sec. I î.e.n. de cînd datează cele mai multe descoperiri. Celelalte puncte și stațiuni se situează în perioada clasică a civilizației daco-gețice.

GH. LAZAROVICI

Son évolution est plutôt reliée à la culture Basarabi qu'à la culture Gîrla Mare, quoique cette culture soit considérée comme jouant un rôle important dans la genèse de la culture Insula Banului. Les débuts de cette culture ne dépassent pas le Ha B final. Des découvertes appartenant à cette culture ont été faites à la station éponyme, à Dubova-Cuina Turcului et dans la grotte de Ponicoa. La céramique de cette culture est ornementée avec des canelures disposées en guirlandes, des motifs réalisés avec la roulotte, motifs estampillés, incrustés avec du blanc etc.

Cette étape est suivie de découvertes attribuées à la culture Basarabi, mieux représentée dans la zone des Porțile de Fier par les recherches de Eșelnița, Moldova Veche, Gornea-Căunița de Jos, Pod Păzăriște, Țărmuri, Cozla, Svinița, Dubova, etc. Le tableau de ces découvertes est complété par celles faites sur la rive yougoslave du Danube, à Manastir, Gospodinski Vir, Hajdučka Vodenica, ainsi que par des trouvailles isolées d'objets ou de dépôts de bronzes. Les recherches de Gornea permettent une vision plus exacte de l'évolution de la culture Basarabi, avec l'apparition d'une étape plus tardive de celle-ci. Toutes ces découvertes indiquent la relation génétique qui existe entre la culture Basarabi et la culture Insula Banului, étant possible que cette dernière soit justement l'étape de début de la culture Basarabi.

La céramique de la culture Basarabi de la zone des Porțile de Fier est d'une rare beauté. Les motifs incisés ou ceux estampillés sont pour la plupart incrustés avec du blanc. Les motifs canelés, en facettes, ou appliqués sont de même, riches et fréquents, mais ne connaissent pas l'ampleur de ceux incisés. Les stations de cette civilisation et le matériel découvert attestent des occupations reliées à l'agriculture, à l'élevage du bétail, ainsi qu'au travail des métaux et de la céramique.

De l'étape tardive Hallstatt datent les découvertes de Moldova Veche et Eșelnița. À Eșelnița ont été inclus des éléments Basarabi tardifs, ainsi que d'autres éléments ayant rapports avec le groupe Atenica.

LE SECOND ÂGE DU FER est connu par les découvertes faites à Baziaș, Gornea, Svinița, Dubova — Cotul Mare, Gura Văii, Ostrovu Golu, Schela Cladovei, Ostrovu Șimian et autres. Sont signalées aussi d'autres découvertes plus ou moins anciennes d'objets en métal. Des recherches nouvelles ont mis au jour des chaumières et des fortifications à Gornea Stenca, Liubcova-Stenca et des tombes (Dubova—Sacoviștea Mare). La population dacique, porteuse de cette civilisation, a utilisé comme lieux de stationnement ou de fortification des points obligatoires de passage, tels Gornea-Stenca et Liubcova-Stenca, Dubova—Cicir et Sacoviștea Mare ou les îles du Danube (Ostrovu Golu et Șimian). Les demeures étaient emplacements sur des pentes extrêmement escarpées (Gornea et Liubcova). Les fortifications étaient constituées de remblais de terre et de fossés (Liubcova et Pescari).

Dans la période ancienne, dont datent les habitats de Gornea-Stenca et Liubcova-Stenca, on trouve de la céramique portant le sceau de l'époque hallstattienne (Gornea). Les découvertes d'objets en métal attestent des habitations des V, IV, III-ème siècles av. n.è. L'occupation de la zone devient plus intense à la fin du II-ème siècle et au début du I-er siècle av. n.è., période dont appartiennent la plupart des découvertes. Les autres points et stations se situent dans la période classique de la civilisation daco-gețe.

GH. LAZAROVICI

SICHEVIȚA

GORNEA. Stațiuni preistorice, romane, prefeudale și feudale timpurii, cimitire medievale.

În hotarul comunei Gornea-Sichevița au fost semnalate cca. 40 de puncte arheologice. Cercetări arheologice s-au făcut în următoarele stațiuni:

DEALU CĂUNIȚII: în două secțiuni au fost descoperite 32 de piese aparținând epocii paleolitice, musterian întârziat.

PĂZĂRIȘTE: așezare epipaleolitică, cu unelte macrolitice; fortificație din perioada mijlocie a epocii bronzului, compusă din un șanț circular și unul dublu semicircular, ce închidea accesul spre est; cimitir feudal timpuriu. Materialul ceramic descoperit în șanțurile fortificației de pământ, aparține culturii Vattina.

ȚĂRMURI: locuire neolitică, eneolitică, hallstattiană (Basarabi) și feudală timpurie.

LOCURILE LUNGI: stațiune Starčevo-Criș, din care au fost reperate 4 complexe de locuit și un mormânt. Materialul ceramic aparține fazelor III—IV. Tot acolo au fost cercetate două gropi cu ceramică aparținând culturii Cernavodă III-Boleraz și Coțofeni I.

CĂUNIȚA DE SUS: a) complexe de ceramică aparținând culturii Starčevo-Criș fazele II—IV; b) cca. 40 de complexe vinciene cu ceramică aparținând fazelor Vinča A; c) un complex hallstattian aparținând fazei târzii a culturii Basarabi.

POD PĂZĂRIȘTE: o groapă din epoca mijlocie a bronzului și una hallstattiană cu ceramică Basarabi.

STENCA (Padina Spini): locuire dacică cu mai multe nivele. S-au găsit două fibule de tip tracic și ceramică din sec. IV—II î.e.n.

VODNIAC: locuire din perioada timpurie a epocii bronzului, orizontul Periam I—IV — Otomani I — Toszeg A/B.

BIȘTEG: locuire Coțofeni II.

SICHEVIȚA

GORNEA. Sites préhistoriques, romaines préféodales et féodales anciennes, cimetières médiévaux.

À la limite de la localité Gornea-Sichevița ont été signalés environ 40 points archéologiques. Les recherches archéologiques ont porté sur les stations suivantes:

DEALU CĂUNIȚII: dans deux sections ont été découvertes 32 pièces appartenant à l'époque paléolithique, moustérien tardif.

PĂZĂRIȘTE: habitat épipaléolithique, avec outils macrolithiques; fortification de la période moyenne de l'âge du bronze, constituée d'un fossé circulaire et d'un fossé double demi-circulaire, qui fermait l'accès vers l'est; cimetière féodal ancien. Le matériel céramique découvert dans les fossés des fortifications en terre appartient à la culture Vattina.

ȚĂRMURI: habitat néolithique, énéolithique, hallstattien (Basarabi) et féodal ancien.

LOCURILE LUNGI: station Starčevo-Criș, où ont été découvertes 4 complexes d'habitation et une tombe. Le matériel céramique appartient aux phases III—IV. Toujours ici ont été fouillées deux fosses contenant de la céramique faisant partie des cultures Cernavodă III-Boleraz et Coțofeni I.

CĂUNIȚA DE SUS: a) complexes d'habitations et céramique appartenant à la culture Starčevo-Criș, phases II—IV; b) environ 40 complexes vinciens, avec céramique appartenant aux phases Vinča A; c) un complexe hallstattien appartenant à la phase tardive de la culture Basarabi; d) deux fours de grandes dimensions pour cuire les briques, de l'époque romaine.

POD PĂZĂRIȘTE: une fosse de l'âge moyen du bronze et une autre hallstattienne avec céramique Basarabi.

STENCA (Padina Spini): habitation dacique à plusieurs niveaux. Ont été trouvées deux fibules de type thrace et de la céramique des IV—II-ème siècles av. n.è.

VODNIAC: habitation de la période ancienne de l'âge du bronze, horizon Periam I—IV — Otomani I — Toszeg A/B.

BIȘTEG: habitation Coțofeni II.

- R. 1. VÎRF
Gornea
Silex, opal cioplit
L — 62 mm; l — 44 mm; gr. — 1 mm.
Triunghiular.
Paleolitic, musterian târziu
Bibl. — Fl. Mogoșan. Descoperiri paleolitice de la Gornea (Porțile de Fier) SCIV, 1970, p. 531—534
Inv. A 31813
- R. 2. LAMĂ
Gornea
Silex fumuriu, opal, cioplit
L — 58 mm; l — 32 mm; gr. — 7 mm.
De formă triunghiulară.
Paleolitic, musterian târziu
Bibl. — Idem
Inv. A 3812
- R. 3. LAMĂ
Gornea
Silex opal, cioplit
L — 62 mm; l — 51 mm; gr. — 5 mm.
De formă trapezoidală.
Paleolitic, musterian târziu
Bibl. — Idem
Inv. A 3814
- R. 4. RÎCÎITOR
Gornea
Dolomit, cioplit
L — 61 mm; l — 38 mm; gr. — 12 mm.
Formă trapezoidală.
Epipaleolitic
Bibl. — Idem, p. 534—538
Inv. A 3810
- R. 5. RĂZUITOR
Gornea
Silex deshidratat, cioplit
L — 50 mm; l — 30 mm; gr. — 18 mm.
Microlitic cu muchie triunghiulară.
Epipaleolitic
Bibl. — Idem
Inv. A 3838
- R. 6. RĂZUITOR
Gornea
Silex deshidratat, cioplit
L — 42 mm; l — 26 mm; gr. — 7 mm.
Formă de lamă cu muchie trapezoidală.
Epipaleolitic
Bibl. — Idem
Inv. A 3839
- R. 7. RĂZUITOR
Gornea
Silex alburii cu pete fumurii
L — 67 mm; l — 45 mm; gr. — 28 mm.
Lamă macrolitică cu muchie trapezoidală.
Epipaleolitic
Bibl. — Idem
Inv. A 3836
- R. 1. POINTE
Gornea
Silex, opale taillé
L — 62 mm; l — 44 mm; gr. — 1 mm.
Triangulaire.
Paléolithique, moustérien tardif
Bibl. — Fl. Mogoșan. Descoperiri paleolitice la Gornea (Porțile de Fier). SCIV, 1970, p. 531 — 534
Inv. A 31813
- R. 2. LAME
Gornea
Silex, opale gris-fumée taillé
L — 58 mm; l — 32 mm; gr. — 7 mm.
Triangulaire.
Paléolithique, moustérien tardif
Bibl. — Idem
Inv. A 3812
- R. 3. LAME
Gornea
Silex opale, taillé
L — 62 mm; l — 51 mm; gr. — 5 mm.
Trapézoidale.
Paléolithique, moustérien tardif
Bibl. — Idem
Inv. A 3814.
- R. 4. RACLOIR
Gornea
Dolomite, taillé
L — 61 mm; l — 38 mm; gr. — 12 mm.
Trapézoidale.
Epipaléolithique
Bibl. — Idem, p. 534 — 538
Inv. A 3810
- R. 5. GRATTOIR
Gornea
Silex déshydraté, taillé
L — 50 mm; l — 30 mm; gr. — 18 mm.
Microlithique, arête triangulaire.
Epipaléolithique
Bibl. — Idem
Inv. A 3838
- R. 6. GRATTOIR
Gornea
Silex déshydraté, taillé
L — 42 mm; l — 26 mm; gr. — 7 mm.
Forme de lame à arête trapézoidale.
Epipaléolithique
Bibl. — Idem
Inv. A 3839
- R. 7. GRATTOIR
Gornea
Silex blanchâtre à taches gris-fumée
L — 67 mm; l — 45 mm; gr. — 28 mm.
Lame macrolithique à arête trapézoidale.
Epipaléolithique
Bibl. — Idem
Inv. A 3836

- R. 8. LAMĂ
Gornea
Silex alburiu, cioplit
L — 38 mm; l — 21 mm; gr. — 7 mm.
De formă triunghiulară, cu laturile arcuite
cu urme de retușe pe una din laturi.
Epipaleolitic
Bibl. — Idem
Inv. A 3844
- R. 9. LAMĂ
Gornea
Silex alburiu, cioplit
L — 44 mm; l — 37 mm; gr. — 8 mm.
Formă triunghiulară.
Epipaleolitic
Bibl. — Idem
Inv. A 3824
- R. 10. LAMĂ
Gornea
Silex alburiu cu pete albaștrui, cioplit
L — 39 mm; l — 16 mm; gr. — 3 mm.
Lată, cu secțiunea trapezoidală.
Epipaleolitic
Bibl. — Idem
Inv. A 3848
- R. 11. LAMĂ
Gornea
Dolomit cioplit
L — 150 mm; l — 58 mm; gr. — 32 mm.
Macrolitică cu secțiunea triunghiulară
înalță.
Epipaleolitic
Bibl. — Idem
Inv. A 3833
- R. 12. VÎRF
Păzăriște
Silex alburiu, cioplit
L — 98 mm; l — 66 mm; gr. — 90 mm.
Formă triunghiulară și secțiune patrula-
teră.
Epipaleolitic
Bibl. — Idem
Inv. A 3828
- R. 13. VAS GLOBULAR
Căunița de Sus
Pământ ars, pastă de culoare brună, mo-
delată cu mîna, arsă reductor
l — 125 mm; Ø M — 175 mm.
Bitronconic globular, cu fund profilat, cu
trei proeminențe alveolate pe pînțece,
corpul decorat cu incizii și alveole dispuse
în benzi unghiulare.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. A 2348
- R. 14. SĂPĂLIGĂ
Locurile Lungi
Corn de cerb șlefuit
L — 185 mm
Așchiat oblic, opus la cele două capete,
dintre care unul a fost transformat în
tăiș activ, retezat drept deasupra rami-
ficației.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. A 3780
- R. 8. LAME
Gornea
Silex blanchâtre, taillé
L — 38 mm; l — 21 mm; gr. — 7 mm.
Triangulaire, les côtés arqués, avec traces
de retouche sur un des côtés.
Epipaléolithique
Bibl. — Idem.
Inv. A 3844
- R. 9. LAME
Gornea
Silex blanchâtre, taillé
L — 44 mm; l — 37 mm; gr. — 8 mm.
Triangulaire.
Epipaléolithique
Bibl. — Idem
Inv. A 3824
- R. 10. LAME
Gornea
Silex blanchâtre aux taches bleuâtres, taillé
L — 39 mm; l — 16 mm; gr. — 3 mm.
Large, de section trapèzoidale.
Epipaléolithique
Bibl. — Idem
Inv. A 3848
- R. 11. LAME
Gornea
Dolomite taillé
L — 150 mm; l — 58 mm; gr. — 32 mm.
Macrolithique, à section triangulaire haute.
Epipaléolithique
Bibl. — Idem
Inv. A 3833
- R. 12. POINTE
Păzăriște
Silex blanchâtre, taillé
L — 98 mm; l — 66 mm; gr. — 90 mm.
Triangulaire à section quadrilatère.
Epipaléolithique
Bibl. — Idem
Inv. A 3828
- R. 13. VASE GLOBULAIRE
Căunița de Sus
Terre cuite, pâte brune, modelée à la main,
brulée réducteur
H — 125 mm; Ø M — 175 mm.
Bitronconique globulaire, le fond profilé,
avec 3 proéminences alvéolaires sur le
ventre, le corps décoré avec des incisions
et des alvéoles disposées en bandes angu-
laires.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. A 2348
- R. 14. HOUETTE
Locurile Lungi
Bois de cerf poli
L — 185 mm.
Coupé obliquement, aux 2 bouts, dont
un a été transformé en tranchant actif,
coupé droitement au-dessus de la rami-
fication
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. A 3780

- R. 15. LAMĂ
Căunița de Sus
Silex cafeniu, lăptos, cioplit
36×23×8 mm.
Secțiunea triunghiulară, muchia înaltă.
Neolitic, cultura Vinča A
Inedită
Inv. A 7130
- R. 15. LAME
Căunița de Sus
Silex café, au lait, taillé
36×23×8 mm.
Section triangulaire, arête haute.
Néolithique, culture Vinča A
Inédit
Inv. A 7130
- R. 16. LAMĂ
Căunița de Sus
Silex fumuriu cu pete mari alburii, cioplit
44×10×5 mm.
Secțiune triunghiulară.
Neolitic, cultura Vinča A
Inedită
Inv. A 7087
- R. 16. LAME
Căunița de Sus
Silex gris-fumée, à grandes taches blanchâtres, taillé.
44×10×5 mm.
Section triangulaire.
Néolithique, culture Vinča A
Inédit
Inv. A 7087
- R. 17. LAMĂ
Căunița de Sus
Silex
44×31×8 mm.
Formă trapezoidală, înaltă, cu bulb de lovire proeminent.
Neolitic, cultura Vinča A
Inedit
Inv. A 7120
- R. 17. LAME
Căunița de Sus
Silex
44×31×8 mm.
Trapèzoidale, haute, avec le bulbe de percussion proéminent.
Néolithique, culture Vinča A
Inédit
Inv. A 7120
- R. 18. LAMĂ
Căunița de Sus
Silex cafeniu, cioplit
48×19×6 mm.
De secțiune triunghiulară, înaltă, muchia și bulbul de lovire proeminente, numeroase știrbiri datorate folosirii.
Neolitic, cultura Vinča A
Inedit
Inv. A 7000
- R. 18. LAME
Căunița de Sus
Silex café, taillé
48×19×6 mm.
Section triangulaire, haute, l'arête et le bulbe de percussion proéminents, plusieurs retouches d'utilisation.
Néolithique, culture Vinča A
Inédit
Inv. A 7000
- R. 19. RÎCÎITOR
Căunița de Sus
Silex fumuriu cu pete albe, cioplite în rețușe mărunte
27×22 mm.
Rîcîitor pe capăt de lamă, cu secțiune trapezoidală, muchia stîngă este mai înaltă.
Neolitic, cultura Vinča A
Inedit
Inv. A 3674
- R. 19. RACLOIR
Căunița de Sus
Silex gris-fumée à taches blanches, dégrossi en petites retouches
27×22 mm.
Sur bout de lame, avec section trapèzoidale, l'arête gauche plus haute.
Néolithique, culture Vinča A
Inédit
Inv. A 3674
- R. 20. RÎCÎITOR
Căunița de Sus
Silex cioplit, cu rețușe
30×23×8 mm.
Rîcîitor dublu, de formă ovală, muchia și bulbul de lovire proeminent, are o secțiune trapezoidală înaltă, cu rețușe pe toate laturile, cu excepția muchiei.
Neolitic, cultura Vinča A
Inedit
Inv. A 3685
- R. 20. RACLOIR
Căunița de Sus
Silex taillé, avec retouches
30×23×8 mm.
Double, de forme ovale, l'arête et le bulbe de percussion proéminents, avec une section trapèzoidale haute, avec retouche sur tous les côtés, à l'exception de l'arête.
Néolithique, culture Vinča A
Inédit
Inv. A 3685
- R. 21. RĂZUITOR
Căunița de Sus
Silex fumuriu cu pete mari albe, cioplit
29×20×8 mm.
Înalt, de secțiune trapezoidală, cu cap semicircular și cu rețușe.
Neolitic, cultura Vinča A
Inedit
Inv. A 3681
- R. 21. GRATTOIR
Căunița de Sus
Silex gris-fumée à grandes taches blanches, taillé
29×20×8 mm.
Haut, de section trapèzoidale, à bout demi-circulaire et retouches.
Néolithique, culture Vinča A
Inédit
Inv. A 3681

- R. 22. TOPOR
Căunița de Sus
Piatră dură, albăstruie, șlefuită
L — 86 mm; l — 35 mm; gr. — 20 mm.
Calapod cu urme de întrebuințare (știrbituri), pe corp se văd urmele cioplirii anterioare șlefuirii.
Neolitic, cultura Vinča A
Inedită
Inv. A 2352
- R. 22. HACHE
Căunița de Sus
Pierre dure, bleuâtre, polie
L — 86 mm.; l — 35 mm.; gr. — 20 mm.
Embauchoir à traces d'utilisation (éclatements), sur le corps les traces du dégrossissement intérieur et du polissage.
Néolithique, culture Vinča A
Inédit
Inv. A 2352
- R. 23. STRĂPUNGĂTOR
Căunița de Sus
Os șlefuit
111 × 80 mm
Neolitic, cultura Vinča A
Bibl. — Gh. Lazarovici, Acta MN, VII, 1970, p. 479, fig. 3/3
Inv. A 3561
- R. 23. PERÇOIR
Căunița de Sus
Os poli
111 × 80 mm.
Néolithique, culture Vinča A
Bibl. — Gh. Lazarovici, Acta, MN, VII, 1970, p. 479, fig. 3/3
Inv. A 3561
- R. 24. STRĂPUNGĂTOR
Căunița de Sus
Os șlefuit
132 × 12 × 3 mm.
Neolitic, cultura Vinča A
Bibl. — Gh. Lazarovici, Acta MN, VII, 1970, p. 479, fig. 3/12.
Inv. A 3581
- R. 24. PERÇOIR
Căunița de Sus
Os poli
132 × 12 × 3 mm.
Néolithique, culture Vinča A
Bibl. — Gh. Lazarovici, Acta MN, VII, 1970, p. 479, fig. 3/12.
Inv. A 3581
- R. 25. STRĂPUNGĂTOR
Căunița de Sus
Os șlefuit
86 × 14 mm.
Din perete de os mare, de forma unei frunze de salcie.
Neolitic, cultura Vinča A
Inedit
Inv. A 3567
- R. 25. PERÇOIR
Căunița de Sus
Os polie
86 × 14 mm.
Paroi de grand os, forme de feuille de saule.
Néolithique, culture Vinča A
Inédit
Inv. A 3567
- R. 26. AC
Căunița de Sus
Os șlefuit și perforat
135 mm × 19 mm.
Masiv, confecționat din perete de os mare, probabil coastă de animal, spre vîrf arcuit și tocit prin folosire, are o perforație de 3 mm diametru, care servea la introducerea sfirii sau al curelelor de piele pentru cusut.
Neolitic, cultura Vinča A
Inedit
Inv. A 3548
- R. 26. AIGUILLE
Căunița de Sus
Os poli et perforé
135 × 19 mm.
Massif, confectionné de la partie grande de l'os — probablement côte d'animal, — à bout arqué et avivé par l'utilisation, avec une perforation de 3 mm en diamètre, qui servait à l'introduction de la ficelle ou des lamères en cuir à coudre.
Néolithique, culture Vinča A
Inédit
Inv. A 3548
- R. 27. SPATULĂ
Căunița de Sus
Os șlefuit
148 × 21 × 4 mm.
Din perete de os mare, probabil femur de bos primigenius, cu mîner scurt și limba lungă de 120 mm.
Neolitic, cultura Vinča A
Inedită
Inv. A 3519
- R. 27. SPATULE
Căunița de Sus
Os poli
148 × 21 × 4 mm.
De paroi d'un os long, probablement femur de bos primigenius, à toge courte et la lame longue de 120 mm.
Néolithique, culture Vinča A
Inédit
Inv. A 3519
- R. 28. SPATULĂ
Căunița de Sus
Os șlefuit
119 × 23 × 3 mm.
Din perete de coastă de animal, ușor curbată.
Neolitic, cultura Vinča A
Inedită
Inv. A 3520
- R. 28. SPATULE
Căunița de Sus
Os poli
119 × 23 × 3 mm.
De paroi de côte d'animal, légèrement courbée.
Néolithique, culture Vinča A
Inédit
Inv. A 3520

- R. 29. OBIECT DE OS
Căunița de Sus
Os perforat și șlefuit
L — 73 mm; l — 35 mm; gr. — 7 mm.
Placă ruptă la capete, ovală, din os mare de animal, cu două perforații apropiate cu \varnothing de 8×6 mm dispuse la cca. 20 mm una de altă.
Neolitic, cultura Vinča A
Inedit
Inv. A 3542
- R. 30. AMULETA
Căunița de Sus
Os
L — 35 mm; l — 15 mm; gr. — 3 mm.
Fragment de maxilar de la un animal mic, cu trei perforații, folosit ca podoabă.
Neolitic, cultura Vinča A
Inedit
Inv. A 3544
- R. 31. CUPĂ
Căunița de Sus
Pământ ars, pastă zgrunțuroasă cu nisip, modelată cu mâna, ars reductor la temperatură joasă.
Î — 55 mm; \varnothing g. — 65 mm; \varnothing f. — 45 mm.
Tronconic cu patru mici proeminențe conice.
Neolitic, cultura Vinča A
Bibl. — Gh. Lazarovici, Banatica II, 1973, p. 30—70, fig. 3/8
Inv. A 3474
- R. 32. CUPĂ
Căunița de Sus
Pământ ars, pastă fină neagră, modelat cu mâna, ars reductor.
Î — 50 mm; \varnothing g. — 90 mm; \varnothing f. — 60 mm.
Semisferic, lustruit cu urme de slip cenușiu.
Neolitic, cultura Vinča A
Inedită
Inv. A 3447
- R. 33. CASTRON
Căunița de Sus
Pământ ars, pastă fină, modelată cu mâna, ars reductor la partea superioară și oxidant la cea inferioară.
Î — 97 mm; \varnothing M — 170 mm.
Buza rotundă, cu umăr rotunjit în interior, slip negru-cenușiu mat la exterior, puternic lustruit.
Neolitic, cultura Vinča A
Bibl. — Gh. Lazarovici, Banatica, I, 1971, p. 485, fig. 9/16; Banatica, II, 1973, p. 30—37, fig. 2/7.
Inv. A 3476
- R. 34. CASTRON
Căunița de Sus
Ceramică, pastă cu granulație mică, brună, lustruită, modelată cu mâna, ars reductor
Î — 150 mm; \varnothing g. — 180 mm; \varnothing f. — 80 mm.
Bitronconic, cu buza rotunjită, cu patru toarte perforate vertical, jumătatea inferioară are o culoare brună-neagră, cu urme de ardere secundară.
- R. 29. OBJET EN OS
Căunița de Sus
Os perforé et poli
L — 73 mm; l — 35 mm; gr. — 7 mm.
Plaque rompue aux bouts, ovale, d'os long d'animal, avec 2 perforations rapprochées (\varnothing de 8×6 mm), disposées à 20 mm interval
Néolithique, culture Vinča A
Inédit
Inv. A 3542
- R. 30. AMULETTE
Căunița de Sus
Os
L — 35 mm; l — 15 mm; gr. — 3 mm.
Fragment de maxillaire d'un animal petit, avec 3 perforations, employé comme parure.
Néolithique, culture Vinča A
Inédit
Inv. A 3544
- R. 31. COUPE
Căunița de Sus
Terre cuite, pâte grumeleuse avec du sable, modelée à la main, cuisson réductrice à basse température
H — 55 mm; \varnothing b. — 65 mm; \varnothing f. — 45 mm.
Tronconique, avec 4 petites proéminences coniques
Néolithique, culture Vinča A
Bibl. — Gh. Lazarovici, Banatica, II, 1973, p. 30—70, fig. 3/8
Inv. A 3474
- R. 32. COUPE
Căunița de Sus
Terre cuite, pâte fine noire, modelée à la main, cuisson réductrice.
H — 50 mm; \varnothing b. — 90 mm; \varnothing f. — 60 mm.
Demispherique, lustré avec des traces de slip gris.
Néolithique, culture Vinča A
Inédit
Inv. A 3447
- R. 33. BOL
Căunița de Sus
Terre cuite, pâte fine, modelée à main, cuisson réductrice à la partie supérieure et oxydante à la partie inférieure.
H — 97 mm; \varnothing M — 70 mm.
Le bord rond, avec épaule arrondi à l'intérieur, slip noir-gris mat à l'extérieur, intensément lustré.
Néolithique, culture Vinča A
Bibl. — Gh. Lazarovici, Banatica I, 1971, pag. 485, fig. 9/16; Banatica II, 1973, p. 30—37, fig. 2/7
Inv. A 3476
- R. 34. BOL
Căunița de Sus
Céramique, pâte, à granulation fine, brune, lustrée, modelée à la main, cuisson réductrice.
H — 150 mm; \varnothing b. — 180 mm; \varnothing f. — 80 mm.
Bitronconique, le bord arrondi, 4 anses perforées verticalement, la moitié inférieure a une couleur brune-noire, avec des traces de cuisson secondaire.

- Neolitic, cultura Vinča A
Bibl. — G. Lazarovici, Banatica, II, 1973, p. 30—37, fig. 2/6,
Inv. A 3463
- R. 35. CASTRON
Căunița de Sus
Ceramică, pastă cu granulație mărunțită cu nisip și pietricele, modelată cu mîna, ars neomogen
Î — 63 mm; Ø M — 60 mm
Bitronconic, cu partea superioară scurtă, slip brun, bine netezit, în interior cărămi-ziu.
Neolitic, cultura Vinča A
Bibl. — Gh. Lazarovici, Banatica, I, 1971, p. 455, fig. 9/11, Banatica, II, 1973, p. 30—37, fig. 3/10.
Inv. A 3461
- R. 36. STRACHINĂ
Căunița de Sus
Pămînt ars, pastă fină neagră, modelată cu mîna, arsă reductor
Î — 45 mm; Ø g. — 80 mm; Ø f. — 30 mm.
Buză rotunjită, umărul rotunjit, urme de lustru.
Neolitic, cultura Vinča A
Bibl. — Gh. Lazarovici, Banatica I, 1971, p. 485, fig. 8/1.
Inv. A 3465
- R. 37. VĂSCIOR
Căunița de Sus
Pămînt ars, pastă fină neagră, modelat cu mîna, ars reductor
l — 60 mm; Ø g. — 55 mm; Ø f. — 40 mm.
Lippenrand, umăr rotunjit, urme de lustru în interior, slip cenușiu-brun
Neolitic, cultura Vinča A
Bibl. — Gh. Lazarovici, Banatica II, 1973, p. 30—37, fig. 2/1
Inv. A 3472
- R. 38. FARFURIE
Căunița de Sus
Ceramică, pastă fină, lustruită în interior cu slip, modelată cu mîna
Î — 41 mm; Ø M — 145 mm.
Plată, cu partea superioară scurtă, bitronconică și cu lippenand.
Neolitic, cultura Vinča A
Bibl.—Gh. Lazarovici, Banatica, II, 1973, p. 30—37, fig. 3/7
Inv. A 3470
- R. 39. VAS CAPAC
Căunița de Sus
Ceramică, pastă semifină, modelat cu mîna
Î — 85 mm; Ø M — 140 mm.
Tronconic, decorat cu benzi din 3—4 linii incizate, dispuse meandric și unghiular.
Neolitic, cultura Vinča A
Bibl. — Gh. Lazarovici, Banatica, II, 1973 p. 30—37, fig. 3/5
Inv. A 3473
- R. 40. MĂSUȚĂ ALTAR
Căunița de Sus
Pămînt ars oxidant, pastă zgrunțuroasă cu nisip, gălbuie
Î — 92 mm; Ø — 54×45 mm.
- Néolithique, culture Vinča A
Bibl.—G. Lazarovici, Banatica II, 1973, p. 30—37, fig. 2/6
Inv. A 3463
- R. 35. BOL
Căunița de Sus
Céramique, pâte à granulation fine, avec du sable et des cailloux, modelée à la main, brûlé non-homogène
H — 63 mm; Ø M — 60 mm.
Bitronconique, la partie supérieure courte, slip brun bien lustré, à l'intérieur rouge-brique
Néolithique, culture Vinča A
Bibl. — Gh. Lazarovici. Banatica I, 1971, p. 455, fig. 9/11, Banatica II, 1973, p. 30—37, fig. 3/10
Inv. A 3461
- R. 36. ÉCUELLE
Căunița de Sus
Terre cuite, pâte fine noire, modelée à la main, cuisson réductrice
H — 45 mm; Ø b. — 80 mm; Ø f. — 30 mm.
Bord arrondi, épaule arrondi, traces de lustre.
Néolithique, culture Vinča A
Bibl. — Gh. Lazarovici, Banatica I, 1971, p. 485, fig. 8/1
Inv. A 3465
- R. 37. PETIT VASE
Căunița de Sus
Terre cuite, pâte fine noire, modelée à la main, cuisson réductrice
H — 60 mm.; Ø b. — 55 mm; Ø f — 40 mm;
Lippenrand, épaule arrondi, traces de lustre à l'intérieur, slip gris-brun
Néolithique, culture Vinča A
Bibl.—Gh. Lazarovici, Banatica II, 1973, p. 30—37, fig. 2/1
Inv. A 3472
- R. 38. PLAT
Căunița de sus
Céramique, pâte fine, luatrée à l'intérieur à slip, modelée à la main
H — 41 mm; Ø M — 145 mm.
Plat, avec la partie supérieure courte, bitronconique, lippenrand.
Néolithique, culture Vinča A
Bibl. — Gh. Lazarovici, Banatica II, 1973, p. 30—37, fig. 3/7
Inv. A 3470
- R. 39. VASE À COUVERCLE
Căunița de Sus
Céramique, pâte demi-fine, modelée à la main
H — 85 mm; Ø M — 140 mm.
Tronconique, décoré avec des bandes formées de 3—4 lignes incisées, méandriques et angulaires
Néolithique, culture Vinča A
Bibl.—Gh. Lazarovici, Banatica, II, 1973, p. 30—37, fig. 3/5
Inv. A 3473
- R. 40. PETITE TABLE AUTEL
Căunița de Sus
Terre cuite oxidant, pâte grumeleuse avec du sable, jaunâtre.
H — 92 mm; Ø — 54×45 mm.

Tăviță scundă și ovală, sprijinită pe patru picioare mici conice.

Neolitic, cultura Vinča A

Bibl. — Gh. Lazarovici, Banatica, I, 1971, p. 485, fig. 9/14

Inv. A 3449

R. 41. MĂSUȚĂ ALTAR

Căunița de Sus

Pământ ars, pastă fină, neagră, modelat cu mîna

Î — 92 mm; l — 160—180 mm.

Fragmentar, tăblie triunghiulară sprijinită pe trei picioare, la fiecare colț cîte o protomă animalieră stilizată. Pereții decorati cu benzi de incizii dispuse unghiular, încrustate cu alb, spațiile rămase, umplute cu puncte. Suportul angobat cu alb peste care s-au pictat benzi cu roșu. Tăblia are și urme de pictură roșie

Neolitic, cultura Vinča A

Bibl. — Gh. Lazarovici, Banatica, II, 1973, p. 406, fig. 2/2, Acta MN VIII, 1971, p. 417, fig. 4/6.

Inv. A 3455

R. 42. FIGURINĂ ANTROPOMORFĂ

Căunița de Sus

Pământ ars, modelat cu mîna.

Î — 71 mm; Ø — 31 mm.

Corpul lățit (oval, în secțiune) o proeminență redînd probabil pîntecele, în prezent este ruptă. Brațele în cruce sînt redat prin două proeminențe laterale scurte. Capul și bărbia ce plecau dintre umeri și zona pieptului, sînt rupte. Baza figurinei este dreaptă și ușor înclinată spre dreapta.

Neolitic, cultura Vinča A

Inedită

Inv. A 3686

R. 43. FIGURINĂ ANTROPOMORFĂ

Căunița de Sus

Pământ ars, modelat cu mîna

l — 8 mm; Ø — 20 mm.

Corp cilindric, brațele în cruce, scurte, terminate drept și perforate. Fața a fost cu siguranță triunghiulară, după cum par să o indice limitele marginale ale conturului ei

Neolitic, cultura Vinča A

Inedit

Inv. A 3685

R. 44. FIGURINĂ ANTROPOMORFĂ

Căunița de Sus

Pământ ars, modelat cu mîna

Î — 84 mm; Ø — 26 mm.

Formă alungită, de secțiune ovală. Fața ovală alungită spre triunghiular, nasul proeminent, din care pleacă două tăieturi ce redau ochii. Gura abia schițată printr-o mică incizie orizontală, gîtul mult alungit, profilul creștetului înclinat spre spate. Două incizii late pe creștet indică pieptănătura. Cîteva incizii se încrucișează sub bărbie în partea superioară a gîtului, sîni

Coupe basse et ovale, appuyée sur 4 pieds petits coniques.

Néolithique, culture Vinča A

Bibl.—Gh. Lazarovici, Banatica, I, 1971, p. 485, fig. 9/14

Inv. A 3449

R. 41. PETITE TABLE AUTEL

Căunița de Sus

Terre cuite, pâte fine, noire, modelée à la main

H — 92 mm; l — 160—180 mm.

Fragmentaire, triangulaire appuyée sur 3 pieds, à chaque coin une protôme animalière stylisée. Les parois décorées avec des bandes d'incisions angulaires incrustés de blanc, les interspaces remplies avec des points. Le support engobé avec du blanc sur lequel il y a des traces de peinture rouge.

Néolithique, culture Vinča A

Bibl.—Gh. Lazarovici, Banatica II, 1973, p. 406, fig. 2/2; Acta MN, VIII, 1971, p. 417, fig. 4/6

Inv. A 3455

R. 42. FIGURINE ANTHROPOMORPHE

Căunița de Sus

Terre cuite, modelée à la main

H — 71 mm; Ø — 31 mm.

Le corps élargi (oval en section), une proéminence, probablement le ventre, rompue. Les bras en croix sont représentés par deux proéminences laterales courtes. La tête et le menton qui partent d'entre les épaules et de la zone de la poitrine sont rompus. La base de la figurine est droite, légèrement inclinée vers la droite

Néolithique, culture Vinča A

Inédit

Inv. A 3686

R. 43. FIGURINE ANTHROPOMORPHE

Căunița de Sus

Terre cuite, modelée à la main

H — 8 mm; Ø — 20 mm.

Corps cylindrique, les bras en croix, courts, patésés et perforés). Le visage a été à coup sûr triangulaire d'après les limites marginales de son contour.

Néolithique, culture Vinča A

Inédit

Inv. A 3685

R. 44. FIGURINE ANTHROPOMORPHE

Căunița de Sus

Terre cuite, modelée à la main

H — 84 mm, Ø — 26 mm.

Forme allongée, de section ovale. La face ovale allongée, le nez proéminent duquel partent deux entailles qui représentent les yeux. La bouche à peine esquissée, par une petite incision horizontale, la gorge très allongée, le profil du chevet incliné vers le dos. Deux incisions larges sur le crâne indiquent la chevelure. Quelques incisions se croisent sous le menton dans la partie supérieure de la gorge, les seins sont représentés par des petites proéminences demi-sphériques appliquées.

- sînt redați prin două mici proeminențe semisferice aplicate.
Neolitic, cultura Vinča A
Bibl. — Gh. Lazarovici, Banatica, II, 1973, p. 30—37, fig. 7/4 a—b.
Inv. A 3487
Muzeul de Istorie al județului Caraș-Severin, Reșița R. 1—R. 44
- R. 45. TOPOR DE TIP JASZLÁNDÁNY
Străinac (descoperire întâmplătoare)
Aramă turnată
Î — 227 mm; Ø g. — 34 mm.
Topor-tîrnăcop cu brațe în cruce
Eneolitic
Bibl. — I. Uzun, Gh. Lazarovici, I. Dragomir, Banatica II, 1973, p. 415, fig. 10/1
Muzeul satului, Gornea, Caraș-Severin
Inv. G 384
- R. 46. CAPAC DE VAS
Păzăriște
Pămînt ars, pastă cu nisip și mică neagră-brună, modelat cu mîna, ars reductor.
Î — 25 mm; Ø M — 38 mm.
Cilindric, cu o nervură lățită cu patru lobi simetrici, doi cu cîte două orificii, doi unghiulari cu cîte un orificiu.
Epoca bronzului, cultura Vattina
Inedit
Inv. A 140
- R. 47. CAPAC DE VAS
Păzăriște
Pămînt ars, pastă cu nisip și mică neagră-brună, modelat cu mîna, ars reductor
Î — 50 mm; Ø — 110 mm.
Conic, cu nervură orizontală și cu creneluri pe calotă, pe nervură sînt patru grupe de perforații și cîte o creștătură.
Epoca bronzului, cultura Vattina
Inedit
Inv. A 142
- R. 48. VĂSCIOR CU CAPAC
Păzăriște
Ceramică, pastă fină nisipoasă, modelat cu mîna, slip-brun ars, reductor,
Văscior — Î — 30 mm; Ø M — 65 mm;
Capacul — Î — 25 mm; Ø M — 35 mm.
Bitronconic, cu gît scurt cilindric, nervură pe pîntece, cu patru grupe de cîte două perforații verticale. Pe umărul văsciorului grupe de incizii, benzi hașurate și tăieturi scurte; capacul semisferic, cu nervură și patru mici perforații pentru sfoară.
Epoca bronzului, cultura Vattina
Inedit
Inv. A 144 — A 141
- R. 49. CEAȘCĂ
Păzăriște
Pămînt ars, modelat cu mîna
Î — 75 mm; Ø. M — 75 mm.
Cu toartă supraînălțată în formă de bandă. Corp scund, gît înalt, umăr scurt și fațetat, buza răsfrîntă, fund cu umbo. Pe pîntece
- Néolithique, culture Vinča A
Bibl.—Gh.Lazarovici, Banatica, II, 1973, p. 30—37, fig. 7/4 a—b
Inv. A 3487
Musée d'Histoire du département Caraș-Severin, Reșița R. 1 — R. 44.
- R. 45. HACHE DE TYPE JASZLÁNDÁNY
Străinac. (découverte accidentelle)
Cuivre coulé
H — 227 mm; Ø b. — 34 mm.
Hache-pioche aux bras en croix
Énéolithique
Bibl.—I. Uzun, Gh. Lazarovici, I. Dragomir, Banatica, II, 1973, p. 415, fig. 10/1
Musée du village Gornea, Caraș Severin, inv. G 384
- R. 46. COUVERCLE DE VASE
Păzăriște
Terre cuite, pâte avec du sable et du mica, noir brun, modelée à la main, cuisson réductrice
I — 25 mm; Ø M — 38 mm.
Cylindrique, avec une nervure aplatie à lobes symétriques, deux avec 2, orifices ees autres angulaires avec un orifice.
Âge du bronze-culture Vattina
Inédit
Inv. A 140
- R. 47. COUVERCLE DE VASE
Păzăriște
Terre cuite, pâte avec du sable et du mica noir brun, modelée à la main, cuisson réductrice.
H — 50 mm; Ø — 110 mm.
Conique avec une nervure horizontale, et avec des créneaux sur la calotte, sur la nervure il y a quatre groupes de perforations.
Âge du bronze, culture Vattina
Inédit
Inv. A 142
- R. 48. PETITE VASE À COUVERCLE
Păzăriște
Céramique, pâte fine sablonneuse, modelée à la main, cuisson réductrice, slip brun. Le petit vase: H — 30 mm; Ø M — 65 mm; Le couvercle: I — 25 mm; Ø M — 75 mm.
Bitronconique, la gorge courte cylindrique, nervure sur le ventre à quatre groupes de perforations verticales. Sur l'épaule, groupes d'incisions, bandes hachurées, entailles courtes; le couvercle demi-sphérique, avec nervure et quatre petites perforations pour la ficelle.
Âge du bronze, culture Vattina
Inédit
Inv. A 144 — A 141.
- R. 49. COUPE
Păzăriște
Terre cuite, modelée à la main
H — 75 mm; Ø M — 75 mm
Anse surélevée, en bande le corps bas; la gorge haute, l'épaule court, en facettes, le bord retroussé, le fond à umbo. Sur le ventre, des groupes de trois proéminences encadrées par deux paires de cannelures.

- grupuri de trei proeminențe mărginite de câte două perechi de caneluri.
Epoca bronzului, cultura Vattina
Inedit
Inv. G 138
Muzeul de istorie al județului Caraș Severin, Reșița. R. 46. — R. 49.
- R. 50. TĂVIȚĂ
Păzăriște
Pământ ars, pastă fină, modelată cu mâna, arsă oxidant la brun roșcat
120×50×60 mm.
Dreptunghiulară, cu pereți verticali.
Epoca bronzului, cultura Vattina
Inedită
Muzeul Regiunii Porților de Fier, Drobeta-Turnu Severin
Inv. I 4669
- R. 51. CELT
Gornea — Sichevița
Bronz turnat
L — 120 mm; Ø — 35×30 mm; l — 50 mm.
Hallstatt
Bibl. — I. Uzum, Gh. Lazarovici, I. Dragomir, Banatica, II, 1973, p. 406
Inv. A 4908
- R. 52. CELT
Gornea — Sichevița
Bronz turnat
L — 145 mm; Ø — 30×25 mm; l — 50 mm.
Hallstatt A₁
Bibl. — I. Uzum, Gh. Lazarovici, I. Dragomir, Banatica, II, 1973, p. 406.
Inv. A 4909
- R. 53. VÎRF DE LANCE
Gornea — Sichevița
Bronz turnat
L — 190 mm; l — 60 mm; Ø — 30×30 mm.
În formă de frunză, cu nervură mediană, puternic reliefată. Patina de culoare verde închis.
Hallstatt A 1
Bibl. — I. Uzum, Gh. Lazarovici, I. Dragomir, Banatica, II, 1973, p. 406.
Inv. A 4210
- R. 54. VÎRF DE LANCE
Gornea — Sichevița
Bronz turnat
L — 200 mm; l — 35 mm; Ø — 20×20 mm.
Are nervură mediană, puternic încadrată de o parte și de alta cu două proeminențe care urmăresc conturul lancei. Tubul de înmănușare prezintă lateral două găuri pentru cuiul de fixare. Patină de culoare verde închis.
Hallstatt A 1
Bibl. — Idem, p. 406.
Inv. A 4911
- R. 55. SECERĂ
Gornea — Sichevița
Bronz turnat
L — 270 mm; l — 25 mm.
Seceră cu limbă la mâner și marginea îngroșată. Patină de culoare verde.
Hallstatt A 1
Bibl. — Idem, 406,
- Âge du bronze, culture Vattina
Inédit
Inv. G 138
Musée d'Histoire du Département de Caraș-Severin, Reșița. R. 46 — R. 49
- R. 50. PLATEAU
Păzăriște
Terre cuite, pâte fine, modelée à la main, cuisson oxydante brun rougeâtre
120×50×60 mm.
Rectangulaire, les parois verticales
Âge du bronze, culture Vattina
Inédit
Musée de la Région de Porțile de Fier, Drobeta-Turnu Severin
Inv. I 4669
- R. 51. CELT
Gornea — Sichevița
Bronze coulé
L — 120 mm; Ø — 35×30 mm; l — 50 mm.
Hallstatt
Bibl. — I. Uzum, Gh. Lazarovici, I. Dragomir, Banatica, II, 1973, p. 406
Inv. A 4908
- R. 52. CELT
Gornea — Sichevița
Bronze coulé
L — 145 mm; Ø — 30×25 mm; l — 50 mm.
Hallstatt A 1
Bibl. — I. Uzum, Gh. Lazarovici, I. Dragomir, Banatica, II, 1973, p. 406
Inv., A 4909
- R. 53. POINTE DE LANCE
Gornea — Sichevița
Bronze coulé
L — 190 mm; l — 60 mm; Ø — 30×30 mm.
Folliforme, avec nervure médiane très reliefén. Patine vert-foncé
Hallstatt A 1
Bibl. — I. Uzum, Gh. Lazarovici, I. Dragomir, Banatica II, 1973, p. 406
A 4210
- R. 54. POINTE DE LANCE
Gornea — Sichevița
Bronze coulé
L — 200 mm; l — 35 mm; Ø — 20×20 mm.
Nervure médiane, enquadrée des deux; cotés par deux proéminences qui suivent le contour de la lance. La douille à deux trous latéraux pour le clou de fixation.
Patine verte foncé.
Hallstatt A 1
Bibl. — Idem, p. 406
Inv. A 4911
- R. 55. FAUCILLE
Gornea — Sichevița
Bronze coulé
L — 270 mm; l — 25 mm.
À soie, à la manche, botd épais, patine verte
Hallstatt A 1
Bibl. — Idem. p. 406

M. Petrescu-Dîmbovița, Depozitele de bronzuri din România București, Ed. Acad. R.S.R., 1977, p. 106.
Inv. A 4912

M. Petrescu-Dîmbovița, Depozitele de bronzuri din România, București, Ed. Acad. R.S.R., 1977, p. 106.
Inv. A 4912

R. 56. SECERĂ

Gornea — Sichevița
Bronz turnat
L — 280 mm; l — 28 mm.
Seceră cu limbă la mîner și cu marginea îngroșată. Decorația este formată din mai multe linii puternic reliefate, unele din ele formînd figuri geometrice.
Hallstatt A 1
Bibl. — I. Uzum, Gh. Lazarovici, I. Dragomir, Banatica, II, 1973, p. 406.
Inv. A. 4913
Muzeul de istorie al județului Caraș Severin, Reșița R 51—R. 56

R. 56. FAUCILLE

Gornea — Sichevița
Bronze coulé
L — 280 mm; l — 28 mm.
À soie, bord épais. Décor aux lignes très en relief quelques unes formant des figures géométriques.
Hallstatt A 1
Bibl. — I. Uzum, Gh. Lazarovici, I. Dragomir, Banatica, II, 1973, p. 406
Inv. A 4913.

Musée d'Histoire du Département de Caraș-Severin, Reșița R 51 — R 56

R. 57. FIBULE DE TIP TRACIC

(2 piese)
Gornea (descoperire întâmplătoare)
Sîrmă de bronz ciocănită, îndoită.
Fibule cu secțiuni rombice, cu piciorul întors în formă de S, terminat cu un buton biconic, la cea de a doua, piciorul în formă de U
Hallstatt
Bibl. — Idem p. 407,—409, fig. 5/6.
Muzeul satului Gornea, Jud, Caraș Severin
Inv A 9805 — A 9806

R. 57. FIBULE DE TYPE THRACE (deux)

Gornea (Découverte accidentelle)
Fil en bronze martelé.
À sections rhombiques, le pied en forme de S, terminé avec un bouton biconique; la seconde fibule a le pied en forme de U
Hallstatt
Bibl. — Idem, p. 407—409, fig. 5/6

Musée du village Gornea, Caraș-Severin, Inv. A 9805 — A 9806

R. 58. FIBULA

Gornea
Î — 20 mm; L — 25 mm; gr — 50 mm
Sîrmă de bronz ciocănită.
Fibulă de tip Latène, secțiune patrulateră, patină verzuie.
Sec. III—II î.e.n. (aproximativ — descoperită în context ceramic de sec. IV—II î.e.n.)
Inedit
Muzeul de istorie al Județului Caraș Severin Reșița
Inv. A 37474

R. 58. FIBULE

Gornea
H — 20 mm.; L — 25 mm; gr. — 50 mm.
Fil en bronze martelé.
Type Latène, section quadrilatère, patine verdâtre.
III—II-ème siècles av. n. é. (découverte en contexte céramique IV—II-ème siècles av. n. é.)
Inedit

Musée d'Histoire du Département de Caraș-Severin, Reșița,
Inv. A 37474

DUBOVA — CUINA TURCULUI (comuna Plavișevița, jud. Mehedinți). Cuina Turcului este un adăpost sub stîncă, situat în Cazanele Mari în masivul Ciucarul Mare. Săpături au fost făcute între 1964—1969 de către V. Baroneanț, Șt. Roman, M. Davidescu, Al. Păunescu, sub conducerea lui C.S. Nicolăescu-Plopșor, coordonatorul cercetărilor arheologice din cadrul grupului de cercetări arheologice de la Porțile de Fier.

Stratul de la baza depunerilor arheologice aparține Romanell, çianului clisurean în care s-au reperat două nivele de călcare (Romanellian I, II). În ambele s-au găsit numeroase unelte de silex, obsidiană, os și corn și o bogată faună.
Stratul următor aparține culturii Starčevo-Criș alcătuit din 3 nivele (Criș I—III) de locuri marcate de vetre de foc, depuneri și numeroase descoperiri ceramice, unelte, arme, podoabe, plastică, resturi de faună și floră.

În straturile superioare s-au găsit depuneri și materiale din perioadele: Coțofeni-Kostolac, Coțofeni-Vucedol, hallstattiană, romano-bizantină și feudală.

În poziție secundară, a fost descoperită o sculptură de tip Lepenski Vir.

Așezarea se află sub apă.

DUBOVA — CUINA TURCULUI (commune de Plavișevița, district Mehedinți).

Cuina Turcului est un abri rocheux situé dans Cazanele Mari, dans le Ciucurul masif Mare. Fouilles par V. Boroneanț, M. Davidescu, Al. Păunescu, Șt. Roman, sous la direction de C. S. Nicolăescu-Plopșor, (1964—1969, La plus ancienne couche appartient au Romanellien clisurien avec deux niveaux (romanellien I et II), comprenant beaucoup d'outils en silex, obsidienne, os, bois et une riche faune. La couche suivante appartient à la culture Starčevo-Criș avec trois niveaux (Criș I—III), comprenant des foyers, de la céramique, des outils, armes, parures, plastique, faune et flore. Dans les couches supérieures on a découvert du mobilier spécifique pour les cultures Coțofeni-Kostolac, Coțofeni-Vučedol, Hallstatt, de l'époque romano-bizantine et féodale. En position secondaire on a découvert une sculpture de type Lepenski Vir. Le site est couvert par les eaux.

- R. 59. MICROVÎRFURI
(5 piese)
Cuina Turcului
Silex cenușiu-gălbui, cioplit
30×7×2 mm; 20×4×2 mm; 15×4×2 mm;
17×4×1 mm; 24×6×4 mm
Epipaleolitic, Romanellian II
Inedite
Inv. I 4627 — I 4628; I 4607 — I 4609
- R. 60. SEGMENTE DE CERC
(3 piese)
Cuina Turcului
Silex cenușiu, galben, fumuriu, cioplit
16×4×2 mm; 14×6×3 mm; 13×4×2 mm.
Segment de cerc asimetric.
Epipaleolitic, Romanellian II
Inedite
Inv. I 4610 — I 4612
- R. 61. BURINE
(2 piese)
Cuina Turcului
Silex cenușiu-gălbui
15×8×3 mm; 11×6×3 mm.
Epipaleolitic, Romanellian II
Inedită
Inv. I 4584 — I 4585
- R. 62. RĂZUITOR
Cuina Turcului
Silex cenușiu, cioplit
26×19 mm.
Micronucleu.
Epipaleolitic, Romanellian II
Inedit
Inv. I 4604
- R. 63. MICROGRATOARE
(6 piese)
Cuina Turcului
Silex cenușiu, alb-albăstrui, cioplit.
21×15×11 mm; 21×18×11 mm; 15×
12×4 mm; 17×13×4 mm; 13×12×4 mm;
18×13×3 mm.
Epipaleolitic, Romanellian II
Inedite
Inv. I 4597 — I 4602
- R. 64. MICROGRATOARE
(4 piese)
Cuina Turcului
Silex galben, cenușiu, cioplit
27×23×12 mm; 21×21×7 mm; 16×18×
×6 mm; 13×15×4 mm.
Semicirculare.
Epipaleolitic, Romanellian II
Inedite
Inv. I 4603; I 4580 — I 4582
- R. 65. MICROGRATOAR DUBLU
Cuina Turcului
Silex brun, cioplit
17×10×4 mm.
Epipaleolitic, Romanellian II
Inedit
Inv. I 4583
- R. 66. MICROLAMELE
(4 piese)
Cuina Turcului
Silex cenușiu, galben, cafeniu; obsidiană,
cioplit
16×6×2 mm; 17×6×3 mm; 15×6×2 mm;
12×8×3 mm.
- R. 59. MICROPOINTE
(5 pièces)
Cuina Turcului
Silex gris-jaunâtre, taillé
30×7×2 mm; 20×4×2 mm; 15×4×
×2 mm; 17×4×1 mm; 24×6×4 mm.
Epipaléolithique, Romanellien II
Inédit
Inv. I 4627—4628; I 4607—4609
- R. 60. SEGMENTS DE CERCLE
(3 pièces)
Cuina Turcului
Silex gris, jaunâtre, fumée, taillé
16×4×2 mm; 14×6×3 mm; 13×4×
×2 mm.
Segments asymétriques.
Epipaléolithique, Romanellien II
Inédit
Inv. I 4610 — I 4612
- R. 61. BURINS
(2 pièces)
Cuina Turcului.
Silex gris-jaunâtre
15×8×3 mm; 11×6×3 mm.
Epipaléolithique, Romanellien II
Inédit
Inv. I 4584 — I 4585
- R. 62. GRATTOIR
Cuina Turcului
Silex gris, taillé
26×19 mm.
Micronoyau.
Epipaléolithique, Romanellien II
Inédit
Inv. I 4604
- R. 63. MICROGRATTOIRS
(6 pièces)
Cuina Turcului
Silex gris, blanc, bleuâtre, taillé
21×15×11 mm; 21×18×11 mm; 15×12×
4 mm; 17×13×4 mm; 13×12×4 mm;
18×13×3 mm.
Epipaléolithique, Romanellien II
Inédit
Inv. I 4597 — I 4602
- R. 64. MICROGRATTOIRS
(4 pièces)
Cuina Turcului
Silex jaune, gris, taillé
27×23×12 mm; 21×21×7 mm; 16×
×18×6 mm; 13×15×4 mm.
Demi-circulaires.
Epipaléolithique, Romanellien II
Inédit
Inv. I 4603; I 4580 — I 4582
- R. 65. MICROGRATTOIR DOUBLE
Cuina Turcului
Silex brun, taillé
17×10×4 mm.
Epipaléolithique, Romanellien II
Inédit
Inv. I 4583
- R. 66. MICROLAMELLES
(4 pièces)
Cuina Turcului
Silex gris, jaune, café, obsidienne, taillé
16×6×2 mm; 17×6×3 mm; 15×6×2 mm;
12×8×3 mm.

- Retușate abrupt.
Epipaleolitic, Romanellian II
Inedit
Inv. I 4613 — I 4616
- R. 67. AȘCHII LAMELARE
(2 piese)
Cuina Turcului
Silex galben-fumuriu, cioplit, retușate
23×9×5 mm; 27×8×3 mm
Epipaleolitic, Romanellian II
Inedit
Inv. I 4617 — I 4618
- R. 68. MICROAȘCHII
(7 piese)
Cuina Turcului
Silex galben-cenușiu, fumuriu, cafeniu,
cioplit.
15×5×2 mm; 11×4×2 mm; 13×4×3 mm;
13×5×3 mm; 22×6×2 mm; 18×5×3 mm;
41×1×8 mm
Epipaleolitic, Romanellian II
Inedite
Inv. I 4619 — I 4625
- R. 69. MICROAȘCHII
(2 piese)
Cuina Turcului
Silex cenușiu și cafeniu cu impregnații,
cioplit
24×20×6 mm; 21×4×3 mm.
Epipaleolitic, Romanellian II
Inedite
Inv. I 4630 — I 4631
- R. 70. SEGMENTE DE CERC
(3 piese)
Cuina Turcului
Silex cafeniu, cioplit
17×5×2 mm; 11×4×2 mm; 11×5×1 mm.
Epipaleolitic, Romanellian I
Inedite
Inv. I 4640 — I 4642
- R. 71. MICROGRATOARE
(3 piese)
Cuina Turcului
Silex cenușiu, cioplit
24×15×4 mm; 22×14×8 mm; 19×17×
×11 mm.
Epipaleolitic, Romanellian I
Inedite
Inv. I 4589 — I 4591
- R. 72. MICROGRATOAR DUBLU
Cuina Turcului
Silex cafeniu-gălbui, cioplit
23×17×7 mm.
Epipaleolitic, Romanellian I
Inedit
Inv. I 4592
- R. 73. GRATOARE
(2 piese)
Cuina Turcului
Silex cenușiu
27×14 mm; 16×8 mm.
Circulare, semiînalte.
Epipaleolitic, Romanellian I
Inedite
Inv. I 4586 — I 4587
- À retouchés abruptes.
Epipaléolithique, Romanellien II
Inédit
Inv. I 4613 — I 4616
- R. 67. ECLATS LAMELAIRES
(2 pièces)
Cuina Turcului
Silex jaune,-fumée, taillé,
retouché
23×9×5 mm; 27×8×3 mm.
Epipaléolithique, Romanellien II
Inédit
Inv. I 4617—I 4618
- R. 68. MICROÉCLATS
(7 pièces)
Cuina Turcului
Silex jaune-gris, gris café, taillé
15×5×2 mm; 11×4×2 mm; 13×4×
3 mm; 13×5×3 mm; 22×6×2 mm;
18×5×3 mm; 41×1×8 mm.
Inédit
Epipaléolithique, Romanellien II
Inv. I 4619 — i 4625
- R. 69. MICRONOYAUX
(2 pièces)
Cuina Turcului
Silex gris-café, taillé
23×2 mm; 16×21 mm.
Epipaléolithique, Romanellien II
Inédit.
Inv. I 4630 — I 4631
- R. 70. SEGMENTS DE CERCLE
(3 pièces)
Cuina Turcului
Silex café, taillé
17×5×2 mm; 11×4×2 mm; 11×5×
×1 mm.
Epipaléolithique, Romanellien I
Inédit
Inv. I 4640 — I 4642
- R. 71. MICROGRATTOIRS
(3 pièces)
Cuina Turcului
Silex gris, taillé
24×15×4 mm; 22×14×8 mm; 19×17×
×11 mm.
Epipaléolithique, Romanellien I
Inédit
Inv. I 4589 — I 4591
- R. 72. MICROGRATTOIR DOUBLE
Cuina Turcului
Silex café-jaunâtre, taillé
23×17×7 mm.
Epipaléolithique, Romanellien I
Inédit
Inv. I 4592
- R. 73. GRATTOIRS
(2 pièces)
Cuina Turcului
Silex gris
27×14 mm; 16×8 mm.
Circulaires, demi-hauts.
Epipaléolithique, Romanellien I
Inédit
Inv. I 4586 — I 4587

- R. 74. GRATOAR
 Cuina Turcului
 Silex cenușiu-gălbui, cioplit
 32×26×11 mm.
 Unghiform.
 Epipaleolitic, Romanellian I
 Inedit
 Inv. I 4588
- R. 75. LAME TRUNCHIATE
 (2 piese)
 Cuina Turcului
 Silex galben, cenușiu, impregnat cu alb
 38×20 mm; 53×16 mm.
 Retușate fin, bilateral și de uzură,
 Epipaleolitic, Romanellian I
 Inedit
 Inv. I 4522 — I 4521
- R. 76. LAMELĂ
 Cuina Turcului
 Silex cenușiu-gălbui, cioplit
 13×5×2 mm.
 De tip Dufur
 Epipaleolitic, Romanellian I
 Inedit
 Inv. I 4649
- R. 77. AȘCHIE FIN RETUȘATĂ
 Cuina Turcului
 Silex cenușiu
 33×19 mm.
 Retușat parțial cu retușe fine.
 Epipaleolitic, Romanellian I
 Inedit
 Inv. I 4521
- R. 78. MICROAȘCHII
 (6 piese)
 Cuina Turcului
 Obsidian, silex cenușiu, galben-cafeniu
 cioplit.
 11×4×22 mm; 18×4×3 mm; 12×7×
 ×2 mm; 18×4×2 mm.
 Epipaleolitic, Romanellian I
 Inedite
 Inv. I 4643 — I 4646
- Muzeul Regiunii Porților de Fier, Drobeta
 Turnu Severin. R. 59 — R. 78
- R. 79. GRATOARE
 (12 piese)
 Cuina Turcului
 Silex cenușiu-gălbui, cafeniu, cioplit
 19×17 mm; 26×24 mm; 24×23 mm;
 24×23 mm; 29×35 mm; 24×22 mm;
 20×15 mm; 15×13 mm; 18×15 mm;
 18×15 mm; 17×14 mm; 20×14 mm.
 Epipaleolitic, Romanellian I
 Inedite
 Inv. 18222—18227, 18230, 18232, 18242,
 18247 — 18248, 18239
- R. 80. GRATOARE
 (4 piese)
 Cuina Turcului
 Silex cenușiu, gălbui, cafeniu, cioplit.
 27×16 mm; 29×12 mm; 21×14 mm;
 22×12 mm.
 Realizate prin retușarea capetelor de
 așchii lungi.
- R. 74. GRATTOIR
 Cuina Turcului
 Silex gris-jaunâtre, taillé
 32×26×11 mm.
 En ongle.
 Epipaléolithique, Romanellien I
 Inédit
 Inv. I 4588
- R. 75. LAMES TRONQUÉES
 (2 pièces)
 Cuina Turcului
 Silex jaune, gris, impregné avec du blanc
 38×20 mm; 53×16 mm.
 Retouches fines bilatérales, et d'usure
 Epipaléolithique, Romanellien I
 Inédit
 Inv. I 4522 — I 4521
- R. 76. LAMELLE
 Cuina Turcului
 Silex gris-jaunâtre, taillé
 13×2×5 mm.
 Type Dufur
 Epipaléolithique, Romanellien I
 Inédit
 Inv. I 4649
- R. 77. ÉCLAT FINEMENT RETOUCHÉ
 Cuina Turcului
 Silex gris
 33×19 mm.
 Retouché partiellement aux retouches fi-
 nes.
 Epipaléolithique, Romanellien I
 Inédit
 Inv. I. 4521
- R. 78. MICROÉCLATS
 (6 pièces)
 Cuina Turcului
 Obsidienne, silex gris, jaune-café, taillé
 11×4×22 mm; 18×4×3 mm; 12×7×
 ×2 mm; 18×4×2 mm.
 Epipaléolithique, Romanellien I
 Inédit
 Inv. I. 4643 — I 4646
 Musée de la Région de Porțile de Fier,
 Drobeta-Turnu Severin, R. 59—R. 78
- R. 79. GRATTOIRS
 (12 pièces)
 Cuina Turcului
 Silex gris, jaunâtre, café, taillé
 19×17 mm; 26×24 mm; 24×23 mm;
 24×23 mm; 29×35 mm; 24×22 mm;
 20×15 mm; 15×13 mm; 18×15 mm;
 18×15 mm; 17×14 mm; 20×14 mm.
 Epipaléolithique, Romanellien I
 Inédit
 Inv. 18222—18227, 18230, 18232, 18242,
 18247—18248, 18239
- R. 80. GRATTOIRS
 (4 pièces)
 Cuina Turcului
 Silex gris, jaunâtre, café, taillé
 27×16 mm; 29×12 mm; 21×14 mm;
 22×12 mm.
 Réalisés par le retouche des bouts et des
 côtés d'éclats longues
 Epipaléolithique, Romanellien
 Inédit
 Inv. 18236—18238, 18246

- Epipaleolitic, Romanellian
Inédite
Inv. 18236—18238, 18246
- R. 81. STRĂPUNGĂTOR
Cuina Turcului
Os de animal, cioplit
L — 75 mm; l — 19 mm
Lustruit și ascuțit la unul din capete,
Inedit
Epipaleolitic, Romanello-Azilian
Inv. 18219
- R. 82. IDOL (?)
Cuina Turcului
Os de cal sălbatic, șlefuit și gravat prin
incizii
l — 80 mm; l — 55 mm
Falangă (I) cu muchiile proximale și
distale de pe fața planetară și cu tuberozi-
tățile distale atenuate prin șlefuire. De-
corul de pe fața planetară se grupează în
3 registre. Porțiunea centrală este repre-
zentată de un romb cu laturile duble, ha-
șurat cu 10 linii orizontale paralele. Al
treilea registru, aflat în porțiunea proxi-
mală, este format din 6 grupe de câte 2 linii
paralele ce se întind în unghi cu vârful în
sus.
Epipaleolitic, Romanello-Azilian II
Inv. 18296
Bibl. generală — C.S. Nicolăescu-Plopșor,
„Milenii de istorie la Porțile de Fier”, Ma-
gazin istoric, an II, nr. 1 (10) 1968, p. 2,
fig. 1; Al. Păunescu, Arta epipaleolitică
de la Cuina Turcului, Revista muzeelor,
an IV, 4, 1969, p. 342—348; N. Vlăssă,
Sondajul de salvare de la Gura Baciului
(și câte ceva despre cultura vaselor calici-
forme în România, Acta MN, V, 1968,
p. 376—378; Al. Păunescu, Epipaleoli-
ticul de la Dubova, Cuina Turcului, în
SCIV, 21, 1, 1970, p. 1—3, fig. 11
Muzeul de istorie al R.S. România. R.79—
R. 82.
- R. 83. BOLOVAN DE RÎU ORNAMENTAT
Cuina Turcului
Gresie nisipoasă, cenușie
Ø—250mm.
Piatră cioplită, elipsoidală, decor din șân-
țulețe în spirală.
Epipaleolitic, cultura Lepenski Vir,
Schela Cladovei.
Bibl. — V. Boroneanț, SCIA, 19, 1972, I-
p. 109—119,
Institutul de arheologie, București.
Inv. 640
- R. 84. VÎRF DE SULĂ
Cuina Turcului
Os
100×18 mm.
Ascuțit la vîrf prin șlefuire.
Epipaleolitic
Inedit
Muzeul Regiunii Porților de Fier, Dro-
beta-Turnu Severin
Inv. I 4204 bis
- R. 85. LAMELĂ
Cuina Turcului
Silex fumuriu, ușor transparent, cioplit
28×60×1 mm.
- R. 81. PERÇOIR
Cuina Turcului
Os d'animal, taillé
L — 75 mm; l — 19 mm.
Lustré et aiguisé à un bout.
Inédit
Epipaléolithique, Romanello-Azilien
Inv. 18219
- R. 82. IDOLE (?)
Cuina Turcului
Os de cheval sauvage, poli et gravé par
incision
H — 80 mm; l — 55 mm.
Phalange avec les arêtes proximales et
distales de la face planétaire et les tube-
rosités distales atténuées par polissage. Le
décor de la face planétaire, est groupé en 3
registres. Ce de la zone centrale est repre-
senté par un rhombe avec les côtés doubles,
hachuré par 10 lignes horizontales paral-
lèles. Le 3-ème registre, de la partie
proximale, est formé par 6 groupes de lig-
nes parallèles qui se rencontrent en angle
orienté vers le haut.
Epipaléolithique, Romanello-Azilien II
Inv. 18296
Bibl. générale—C. S. Nicolăescu-Plopșor,
Milenii de istorie la Porțile de Fier, Ma-
gazin istoric, an II, nr. 1 (10), 1968, p. 2,
fig. 1; Al. Păunescu, Arta epipaleolitică
de la Cuina Turcului, Revista muzeelor,
an IV, 4, 1969, p. 343—348; N. Vlăssă,
Sondajul de salvare de la Gura Baciului
(și câte ceva despre cultura vaselor calici-
forme în România), Acta MN,
V, 1968, p. 376 — 378; Al. Păunescu,
Epipaleoliticul de la Dubova, Cuina Tur-
cului, SCIV, 21,1, 1970, p. 1—3, fig. 11
Musée d'Histoire de la R. S. de Roumanie
R. 79—R. 82
- R. 83. GROS CAILLOU À DECOR
Cuina Turcului
Grè sablonneux, gris
Ø — 250 mm.
Pierre raillé, ellipsoïdale, décor de petites
fosses en spirale.
Epipaléolithique, culture Lepenski Vir,
Schela Cladovei
Bibl. — V. Boroneanț, SCIA, 19, 1972, I,
p. 109—119;
L'Institut de Arheologie, Bucarest.
Inv. 640
- R. 84. POINTE D'ALÊNE
Cuina Turcului
Os
100×18 mm.
Aiguisé au bout par polissage.
Epipaléolithique
Inédit
Musée de la Région de Porțile de Fier,
Drobeta-Turnu Severin,
Inv. I 4204 bis
- R. 85. LAMELLE
Cuina Turcului
Silex gris-fumée, légèrement transparent,
taillé
28×60×1 mm.

- În formă de vîrf, denticulată, cu retușe abrupte.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedită
Inv. I 4570
- En forme de pointe, denticulée, avec des retouches abruptes.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I. 4570
- R. 86. LAMĂ TRUNCHIATĂ
Cuina Turcului
Silex galben-deschis, cu impregnații albe și cafenii, cioplit și retușat
36×16×3 mm.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedită
Inv. I 4563
- R. 86. LAME TRONQUÉE
Cuina Turcului
Silex jaune-clair, avec des imprégnations blanches et café, taillé, retouché
36×16×3 mm.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4563
- R. 87. LAMĂ TRUNCHIATĂ
Cuina Turcului
Silex cafeniu închis, cu pete albicioase, cioplit
32×14×5 mm.
Retușe de uzură bilaterale.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedită
Inv. I 4577
- R. 87. LAME TRONQUÉE
Cuina Turcului
Silex café-foncé, avec de taches blanchâtres, taillé
32×14×5 mm.
Retouches d'usure bilatérales.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4577
- R. 88. LAMĂ — DUBLU TRUNCHIATĂ
Cuina Turcului
Silex cafeniu roșiatic, cu pete albicioase, cioplit
44×13×4 mm.
Retușată total, dorsal, bilateral.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedită
Inv. I 4578
- R. 88. LAME DOUBLE TRONQUÉE
Cuina Turcului
Silex café-rougeâtre, avec des taches blanchâtres, taillé
44×13×4 mm.
Retouchée total, dorsal, bilatéral.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4578
- R. 89. LAMĂ
Cuina Turcului
Silex galben-cafeniu, pătat cu alb, cioplit
40×22×6 mm.
Fragmentară, retușată ventral, bilateral.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedită
Inv. I 4595
- R. 89. LAME
Cuina Turcului
Silex jaune-café, taché avec du blanche, taillé
40×22×6 mm.
Fragmentaire, retouchée ventral, bilatéral.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4595
- R. 90. LAMĂ TRUNCHIATĂ CONVEX
Cuina Turcului
Silex galben-cafeniu, cioplit
53×18×6 mm.
Bulbul de percuție parțial retușat dorsal, trunchiere ușor piezișă, retușată dorsal, denticulată pe o latură, pe cealaltă, retușe de uzură.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedită
Inv. I 4594
- R. 90. LAME TRONQUÉE CONVEXE
Cuina Turcului
Silex jaune-café, taillé
53×18×6 mm.
Le bulbe de percussion partiellement retouché dorsal, tronquée obliquement, denticulée d'un côté, sur l'autre retouches d'usure.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4594
- R. 91. LAMĂ DUBLU TRUNCHIATĂ
Cuina Turcului
Silex galben-cenușiu, pătat alburii, cioplit
53×12×5 mm.
Retușată dorsal denticular și ventral, parțial bilateral.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedită
Inv. I 4593
- R. 91. LAME DOUBLE TRONQUÉE
Cuina Turcului
Silex jaune-gris, taché blanchâtre, taillé
53×12×5 mm.
Retouchée dorsal denticulaire et ventral, partiellement bilatéral.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4593
- R. 92. GRATAOR
Cuina Turcului
Silex galben, cu pete albicioase, cioplit
54×22×6 mm.
- R. 92. GRATTOIR
Cuina Turcului
Silex jaune, avec des taches blanchâtres, taillé
54×22×6 mm.

- Pe capăt de lamă, cu retușe de uzură bilaterale.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. I 4576
- Sur bout de lame, avec des retouches d'usure bilatérales
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4576
- R. 93. TRAPEZ
(2 piese)
Cuina Turcului
Silex gri-cenușiu, cioplit
13×11×2mm; 21×15×4mm;
Neolitic, cultura Starčevo-Criș,
Inedite
Inv. I 4572 — I 4579
- R. 93. TRAPÈZE
(2 pièces)
Cuina Turcului
Silex gris, taillé
13×11×2 mm; 21×15×4 mm.
Néolithique, culture Starčevo-Criș,
Inédit
Inv. I 4572 — I 4579
- R. 94. ROMBOID
(2 piese)
Cuina Turcului
Silex-cafeniu, cioplit
12×10×2 mm; 12×10×1 mm.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedite
Inv. I 4574 — I 4575
- R. 94. RHOMBOÏDE
(2 pièces)
Cuina Turcului
Silex café, taillé
12×10×2 mm; 12×10×1 mm.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4574 — I 4575
- R. 95. AȘCHIE LAMELARĂ
Cuina Turcului
Silex galben-cafeniu, cioplit
42×17×5 mm.
Retușată fin, dorsal, denticular și ventral parțial la un capăt.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedită
Inv. I 4596
- R. 95. ÉCLAT LAMELAIRE
Cuina Turcului
Silex jaune-café, taillé
42×17×5 mm.
Retouché finement, dorsal, denticulaire, ventral partiellement à un bout.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4596
- R. 96. VÎFR
Cuina Turcului
Silex galben-cafeniu
35×11×4 mm
Pe așchie groasă, retușat ventral bilateral și dorsal la vârful.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. I 4571
- R. 96. POINTE
Cuina Turcului
Silex jaune-café
35×11×4 mm.
Sur éclat gros, retouchée ventral bilatéral et dorsal au bout.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4571
- R. 97. VÎRF DE SĂGEATĂ
Cuina Turcului
Os șlefuit
81×10 mm.
Oblong, cu peduncul de secțiune circulară la vârful și oval, aplatizat la bază.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. I 4558
- R. 97. POINTE DE FLÈCHE
Cuina Turcului
Os poli
81×10 mm.
Oblong avec péduncule de section circulaire au bout et ovale aplati à la base.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4558
- R. 98. UNDIȚĂ
Cuina Turcului
Os șlefuit
35×6 mm.
Tijă cilindrică, arcuită
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedită
Inv. I 4559
- R. 98. HAMEÇON
Cuina Turcului
Os poli
35×6 mm.
Tige cylindrique, arquée.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4559
- R. 99. PLĂCUȚĂ
Cuina Turcului
Os lat decupat, șlefuit
73×2 mm.
Dreptunghiulară, cu trei perforații circulare dispuse în șir.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedită
Inv. I 4557
- R. 99. PLAQUETTE
Cuina Turcului
Os large decoupé, poli
73×2 mm.
Rectangulaire avec trois perforations circulaires disposées en rangée.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4557

- R. 100. SULĂ
Cuina Turcului
Os șlefuit
63×8 mm.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedită
Inv. I 4553
- R. 101. SULĂ
Cuina Turcului
Canin de rumegetor, șlefuit
63×14 mm.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedită
Inv. I 4554
- R. 102. SULĂ
Cuina Turcului
Canin de rumegetor, șlefuit
105×14 mm.
Neolitic, Cultura Starčevo-Criș
Inedită
Inv. I 4555
- R. 103. PLĂCUTĂ
Cuina Turcului
Os perforat
3×12 mm.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. I 4556
- R. 104. MĂRGEA
Cuina Turcului
Os perforat
Ø — 8 mm.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. I 4637
- R. 105. MĂRGEA
Cuina Turcului
Os
Ø — 5 mm.
Decupată dintr-un os tubular.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. I 4568
- R. 106. MĂRGEA
Cuina Turcului
Os
Ø — 9 mm; Ø — 5 mm.
Decupată dintr-un os tubular.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. I 4567 — I 4636
- R. 107. MĂRGEA
Cuina Turcului
Os perforat
Ø — 32 mm.
Vertebră de pește cu apofizele decupate.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. I 4634
- R. 108. FUSAIOLĂ
Cuina Turcului
Pământ ars, pastă cu pleavă cenușie-cafe-
nie, modelată cu mâna, arsă reductor
23×56 mm.
- R. 100. ALÊNE
Cuina Turcului
Os poli
63×8 mm.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4553
- R. 101. ALÊNE
Cuina Turcului
Canin de ruminant, poli
63×14 mm.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4554
- R. 102. ALÊNE
Cuina Turcului
Canin de ruminant, poli
105×14 mm.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4555
- R. 103. PLAQUETTE
Cuina Turcului
Os perforé
3×12 mm.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4556
- R. 104. PERLE
Cuina-Turcului
Os perforé
Ø — 8 mm.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4637
- R. 105. PERLE
Cuina Turcului
Os
Ø — 5 mm.
Découpée d'un os tubulaire.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4568
- R. 106. PERLE
Cuina Turcului
Os
Ø — 9 mm; Ø — 5 mm.
Découpée d'un os tubulaire
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4567 — I 4636
- R. 107. PERLE
Cuina Turcului
Os perforé
Ø — 32 mm.
Vertèbre de poisson avec des apophyses
découpées.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4634
- R. 108. FUSAÏOLE
Cuina Turcului
Terre cuite, pâte avec de la balle, grise,
café, modelée à la main, cuisson réductrice
23×56 mm.

- Conică, perforată central.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedită
Inv. I 4565
- R. 109. FUSAIOLĂ
Cuina Turcului
Pământ, pastă cu pleavă și pietricele, modelată cu mâna, arșă neomogen
28×52 mm.
Conică, perforată central.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedită
Inv. I 4564
- R. 110. PUMNAL DE OS
Cuina Turcului
Os
131×22 mm.
Așchie ascuțită prin șlefuire.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. I 4203
- R. 111. PANDANTIV
Cuina Turcului
Fragment din cochilie de melc șlefuit și perforat
32×7 mm.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. I 4663
Muzeul Regiunii Porților de Fier, Drobeta-Turnu Severin. R. 83 — R. 111
- R. 112. VĂSCIOR
Cuina Turcului
Lut ars, pastă semi-fină, brună cu flecuri cenușii
Î — 73 mm; Ø g. — 74 mm; Ø M. — 100 mm; Ø f. — 55 mm.
Formă globulară, cu lippenrand, ornamente, ciupituri duble și impresiuni cu scoica, dispuse în șiruri verticale.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. 683/1
- R. 113. VĂSCIOR
Cuina Turcului
Lut ars, pastă fină monocromă, amestecată cu pleavă, bine arsă.
Î — 114 mm; Ø g. — 80 mm; Ø f. — 126 mm.
Formă globulară, gît cilindric și soclu, Patru proeminențe perforate vertical, neornamentat.
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. 683/2
- R. 114. VAS
Cuina Turcului
Lut ars, pastă uzuală, amestecată cu pleavă, ardere slabă
Î — 223 mm; Ø g. — 162 mm; Ø f. — 240 mm.
Formă globulară, gît cilindric, ornamentat pe toată suprafața cu ciupituri în șiruri verticale
Neolitic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. 697
- Conique, perforée central
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4565
- R. 109. FUSAIOLE
Cuina Turcului
Terre cuite, pâte avec de la balle et des cailloux, modelée à la main, cuisson inégale
28×52 mm.
Conique, perforée central.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4564
- R. 110. POIGNARD EN OS
Cuina Turcului
Os
131×22 mm.
Aiguisé par polissage.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4203
- R. 111. PENDENTIF
Cuina Turcului
Fragment de coquille d'escargot poli et perforé
32×7 mm.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4663
Musée de la Région de Porțile de Fier, Drobeta-Turnu Severin, R. 83—R. 111
- R. 112. PETIT VASE
Cuina Turcului
Terre cuite, pâte semi-fine, brune, avec des becquets gris
H — 73 mm; Ø b. — 74 mm; Ø M. — 100 mm; Ø f. — 55 mm.
Globulaire, à lippenrand, ornements, pinçades doubles, impressions avec une coquille disposées en rangées verticales.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inv. 683/1
- R. 113. PETIT VASE
Cuina Turcului
Terre cuite, pâte fine monochrome avec de la balle, bien cuite
H — 114 mm; Ø b. — 162 mm; Ø f. — 126 mm.
Forme globulaire, gorge cylindrique, socle, Quatre proéminences perforées verticalement, sans décor.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. 683/2
- R. 114. VASE
Cuina Turcului
Terre cuite, pâte usuelle avec de la balle, cuisson superficielle
H — 223 mm. Ø b. — 162 mm; Ø f. — 240 mm.
Forme globulaire, gorge cylindrique, décoré sur toute la surface avec des pinçades en rangées verticales.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. 697

- R. 115. PANDANTIV
Cuina Turcului
Os perforat
32×7×6 mm.
Dinte de rumegător, perforat la capătul rădăcinii.
Eneolitic, cultura Coțofeni
Inedit
Inv. I 4635
- R. 116. BORCAN
Cuina Turcului
Ceramică, pastă cărămie cu mult pietriș în amestec, modelat cu mîna
Î — 122 mm; Ø M — 110 mm; Ø f — 60 mm.
Cu mîner înalt, buza ușor evazată, dezvoltată, alveolată, decorat cu incizii oblice pe pereți.
Eneolitic, cultura Coțofeni
Inedit
Inv. I 4299
- R. 117. MODEL MINIATURAL DE TOPOR
Cuina Turcului,
Pămînt ars, pastă micacee, cărămiziu-cenușie
43×24×16 mm.
Topor-ciocan, cu ceafa plată și tăiș longitudinal; perforat central și lateral pentru suspendare.
Eneolitic, cultura Coțofeni
Inedit
Inv. I 4566
- R. 118. CEP
Cuina Turcului
Piatră cenușie
55×15 mm.
Fusiform, rezultat din perforarea unui topor.
Eneolitic, cultura Coțofeni
Inedit
Inv. 4563
- R. 119. FUSAIOLĂ
Cuina Turcului
Ciob ceramic șlefuit și perforat, pastă cu scoică pisată și mică, cărămiziu-cenușie
47×41 mm.
Cilindrică, perforată central, decorată cu linii paralele incizate.
Eneolitic, cultura Coțofeni
Inedită
Inv. I 4562
- R. 120. GREUTATE
Cuina Turcului
Pămînt ars, portocalie-gălbuie, pătată cu negru, modelată cu mîna, arsă oxidant
52×67 mm.
Conică, perforată longitudinal, ciobită la vîrf.
Eneolitic, cultura Kostolac — Coțofeni
Inedită
Inv. I 4560
- R. 121. GREUTATE
Cuina Turcului
Pămînt ars, pastă micacee, cenușiu-cafenie, pătată cu negru-cenușiu, modelată cu mîna, arsă reductor
- R. 115. PENDENTIF
Cuina Turcului
Os perforé
32×7×6 mm.
Dent de ruminant, perforée au bout de la racine.
Enéolithique, culture Coțofeni
Inv. I 4635
- R. 116. BOCAL
Cuina Turcului
Céramique, pâte rouge-brique, avec du gravillon, modelée à la main
H — 122 mm; Ø M — 110 mm; Ø f. — 60 mm.
Anse surélevée, bord légèrement évasé, alvéolaire, décoré aux incisions obliques sur les parois.
Enéolithique, culture Coțofeni
Inédit
Inv. I 4299
- R. 117. MODÈLE—MINIATURE DE HACHE
Cuina Turcului
Terre cuite, pâte avec du mica, rouge-brique-grise
43×24×16 mm.
Hache-marteau, extrémité platet tranchant longitudinal, perforée central et latéral pour accrochement.
Enéolithique, culture Coțofeni
Inédit
Inv. I 4566
- R. 118. NOYAU
Cuina Turcului
Pierre grise
55×15 mm.
Fusiforme, résultat de la perforation d'une hache.
Enéolithique, culture Coțofeni
Inédit
Inv. 4563
- R. 119. FUSAȚOLE
Cuina Turcului
Tesson céramique poli et perforé, pâte avec du coquillage broyé et du mica, rouge-brique-grise.
47×41 mm.
Cylindrique, perforée central, décorée avec des lignes parallèles incisées.
Enéolithique, culture Coțofeni
Inédit
Inv. I 4562
- R. 120. POIDS
Cuina Turcului
Terre cuite, pâte fine, orange-jaunâtre, tachée du noir, modelée à la main, cuisson oxydante
52×67 mm.
Conique, perforée longitudinal, ébrechée au bout.
Enéolithique, culture Kostolac-Coțofeni
Inédit
Inv. I 4560
- R. 121. POIDS
Cuina Turcului
Terre cuite, pâte avec du mica, café-grise, tachée du noir-grise, modelée à la main, cuisson réductrice

28×62 mm.
Conică, perforată longitudinal.
Eneolitic, cultura Coțofeni
Inedită
Inv. I 4561

28×62 mm.
Conique, perforé longitudinal.
Enéolithique, culture Coțofeni
Inédit
Inv. I 4561

R. 122. SPATULĂ

Cuina Turcului
Bronz, turnată
105×25×2 mm.
Tijă, lățită la un capăt.
Hallstatt
Inedită
Inv. I 4665

R. 122. SPATULE

Cuina Turcului
Bronze coulé
105×25×2 mm.
Tige aplatie à un de ses bouts.
Hallstatt
Inédit
Inv. I 4665

PEȘTERA CLIMENTE I

Este situată în Cazanele Mari, în aval de Cuina Turcului. Săpăturile au fost efectuate de V. Boroneanț în anii 1965, 1967—1969. În interiorul său s-au descoperit locuiri din paleoliticul superior. Cea mai importantă locuire aparține proto-romanellianului dunărean, documentat prin numeroase unelte de silex de tip microlitic și vîrfuri de săgeată cu față plană. Acestor locuiri paleolitice le aparține și o bogată faună de peșteră. Straturile paleoliticului sînt suprapuse de straturi aparținînd culturii Starčevo-Criș, culturii Verbicioara și Hallstatt-ului. În apropierea sa, se află adăpostul Climente, unde s-au identificat locuiri din paleolitic, epoca bronzului, cultura Verbicioara și sec. XIV.

Bibl.—V. Boroneanț, Descoperiri gravettiene în peștera lui Climente, Revista muzeelor, 6, 1968, p. 542—544; V. Boroneanț, Descoperiri aparținînd culturii Verbicioara din Regiunea Porțile de Fier, Drobeta, 1977, p. 14—29.

GROTTE CLIMENTE I

Située dans Cazanele Mari, en aval de Cuina Turcului. Les fouilles effectuées par V. Boroneanț en 1965, 1967—1969. On a découvert des habitations du paléolithique moyen et supérieur. Le plus important site appartient au proto-romanellien danubien, documenté par nombre d'outils en silex de type microlithique et des pointes de flèches à face plane. Une riche faune a été découverte aussi appartenant aux ces sites. Les couches du paléolithique sont superposées par des couches des cultures Starčevo-Criș, Verbicioara et hallstattienne. Tout près il y a l'abri Climente où ont été identifiés des habitations du paléolithique, de l'âge du bronze, culture Verbicioara et du XIV-ème siècle.

Bibl.—V. Boroneanț, Descoperiri gravettiene în peștera lui Climente, Revista muzeelor, 6, 1968, p. 542—544; V. Boroneanț, Descoperiri aparținînd culturii Verbicioara din regiunea Porțile de Fier, Drobeta, 1977, p. 14—29.

R. 123. LAMELĂ

Peștera Climente I
Silex cafeniu deschis, pătat cu alb, cioplită, retușată abrupt și fin
28×7×2 mm.
Paleolitic superior final
Inedită
Inv. I 4651

R. 123. LAMELLE

Grotte Climente I
Silex café-clair, taché du blanc, taillé, retouché abruptement et finement
28×7×2 mm.
Paléolithique supérieur final
Inédit
Inv. I 4651

R. 124. VÎRF DE SĂGEATĂ

Peștera Climente I
Silex cafeniu, deschis, pătat cu alb-gălbui, cioplit, retușat, plan convex
51×11×5 mm.
Paleolitic superior final
Inedit
Inv. I 4650

R. 124. POINTE DE FLÈCHE

Grotte Climente I
Silex café-clair, taché du blanc-jaunâtre, taillé, retouché, plan-convexe
51×11×5 mm.
Paléolithique supérieur final
Inédit
Inv. I 4650

R. 125. VÎRF DE SULIȚĂ (SAGAIE)

Peștera Climente I
Os penial de ursus spelanes, șlefuit
190×14×17 mm.
Bază rotunjită, aplatizat.
Paleolitic superior final,
Bibl. — vezi Peștera Climente I
Inv. I 4652

R. 125. POINTE DE LANCE (SAGAÏE)

Grotte Climente I
Os de ursus spelaeus, poli
190×14×17 mm.
Base arrondie, pointe aplati.
Paléolithique supérieur final,
Bibl. — voir Grotte Climente I
Inv. I 4652

R. 126. CĂPĂCEL

Peștera Climente I
Pământ ars, pastă fină, modelat cu mîna, ars oxidant la brun roșcat
Ø — 40 mm.
Epoca bronzului, cultura Verbicioara

R. 126. PETIT COUVERCLE

Grotte Climente I
Terre cuite, pâte fine, modelée à la main, cuisson oxydante à brun-rougeâtre
Ø — 40 mm.
Âge du bronze, culture Verbicioara

Inedit
Inv. I 4668
Muzeul Regiunii Porților de Fier, Drobeta-Turnu Severin
R. 115 — R. 126

BĂILE HERCULANE — PEȘTERA HOȚILOR

Stațiunea este cunoscută încă din secolul trecut. Cercetări mai recente au fost făcute de C.S. Nicolăescu-Plopșor, Al. Păunescu, E. Comșa, P. Roman, Fl. Mogoșanu și alții. Descoperirile sînt din toate epocile. În zona centrală a peșterii s-au găsit straturi nederanjate, începînd din epoca paleolitică și epipaleolitică. Pentru epoca neolitică s-au făcut observații microstratigrafice. Au fost reperate pe cca. 1 m. de strat peste 35 de nivele de călcare cu materiale aparținînd culturilor: Sălcuța, fazele III—IV, Băile Herculane — Cheile Turzii, Coțofeni I—III și din epocile: bronz, fier, roman și feudal.

R. 127. MICROVÎRFURI

(4 piese)
Băile Herculane
Silex cenușiu, cafeniu, cioplit
10×20 mm; 18×7 mm; 40×15 mm;
12×7 mm.
Retușat, abrupt sau semiabrupt pe ambele laturi.
Epipaleolitic. Romanello-Azilian
Inedite
Inv. 11873, 11884, 11851, 11890

R. 128. SEGMENTE DE CERC

(2 piese)
Băile Herculane
Silex cafeniu, cenușiu, cioplit
20×9 mm; 29×11 mm.
Retușate, abrupt, latura curbă.
Epipaleolitic. Romanello-Azilian
Inedite
Inv. 11876, 11874.

R. 129. LAME ȘI AȘCHII RETUȘATE

(3 piese)
Băile Herculane
Silex cafeniu, cenușiu, cioplit
25×9 mm; 24×8 mm; 29×11 mm.
Retușate abrupt la vîrf, curbiform.
Epipaleolitic. Romanello-Azilian
Inedite
Inv. 11872, 11889, 11891.

R. 130. AȘCHII LAMELARE

(2 piese)
Băile Herculane
Silex cafeniu, cenușiu, cioplit
12×6 mm; 13×7 mm.
Pe ambele laturi retușuri.
Epipaleolitic. Romanello-Azilian
Inedite
Inv. 11881, 11886.

R. 131. AȘCHII LAMELARE TRUNCHIATE

(2 piese)
Băile Herculane
Silex cafeniu, cioplit
18×11 mm; 25×7 mm.
Extremitatea distală trunchiată.
Epipaleolitic. Romanello-Azilian
Inedite
Inv. 11877, 11878

Inédit
Inv. I 4668
Musée de la Région de Porțile de Fier,
Drobeta-Turnu Severin
R. 115 — R. 126.

BĂILE HERCULANE — GROTTTE HOȚILOR

Station connue du siècle dernier. Recherches récentes ont été effectuées par C.S. Nicolăescu-Plopșor, P. Roman, Fl. Mogoșanu, Al. Păunescu, E. Comșa. On a fait des découvertes de toutes les époques. Dans la zone centrale ont été découvertes des couches non-dérangées, du paléolithique, épipaléolithique (microstratigraphies). Sur 1 m careé de couche on a découvert 35 niveaux de habitation avec matériel de la culture Sălcuța (III—IV-ème phases), Băile Herculane-Cheile Turzii, Coțofeni I—III, l'âge du bronze, fer, romaine et féodale.

R. 127. MICROPOINTES

(4 pièces)
Băile Herculane
Silex gris-café, taillé
10×20 mm; 18×7 mm; 40×15 mm; 12×7 mm.
Retouches abruptes ou demiabruptes sur les 2 côtés.
Epipaléolithique, Romanello-Azilien
Inédit
Inv. 11873, 11884, 11851, 11890

R. 128. SEGMENTS DE CERCLE

(2 pièces)
Băile Herculane
Silex café, gris, taillé
20×9 mm; 29×11 mm.
Retouches abruptes, le côté courbe.
Epipaléolithique, Romanello-Azilien
Inédit
Inv. 11876, 11874

R. 129. LAMES ET ÉCLATS RETOUCHÉS

(3 pièces)
Băile Herculane
Silex café, gris, taillés
25×9 mm; 24×8 mm; 29×11 mm.
Retouches abruptes au bout, courbiforme.
Epipaléolithique, Romanello-Azilien
Inédit
Inv. 11872, 11889, 11891

R. 130. ÉCLATS LAMELAIRES

(2 pièces)
Băile Herculane
Silex café-gris, taillé
12×6 mm; 13×7 mm.
Sur les deux côtés, retouches.
Epipaléolithique Romanello-Azilien
Inédit
Inv. 11881, 11886

R. 131. ÉCLATS LAMELAIRES TRONQUÉS

(2 pièces)
Băile Herculane
Silex café, taillé
18×11 mm; 25×7 mm.
L'extrémité distale tronquée.
Epipaléolithique Romanello-Azilien
Inédit
Inv. 11877, 11878

- R. 132. RĂZUITOARE
(3 piese)
Băile Herculane
Silex cafeniu, cioplit
11×56 mm; 18×24 mm; 21×20 mm.
Retușate circular sau neregulat.
Epipaleolitic, Romanello-Azilian
Inedit
Inv. 11954, 11956, 11986
- R. 133. RĂZUITOARE
(4 piese)
Băile Herculane
Silex cafeniu, cenușiu, cioplit.
36×15 mm; 29×14 mm; 18×15 mm;
21×7 mm.
Prezintă retușe pe capete și laturi, cu
aspectul unor gratoare.
Epipaleolitic, Romanello-Azilian
Inedit
Inv. 11871, 11957, 11959, 11961
- Muzeul de Istorie al R.S. România. R 127—
R 133
- R. 134. VAS BITRONCONIC
Băile Herculane
Ceramică, pastă cenușie, modelată cu
mîna
H — 245mm; Ø M — 115 mm.
Șiruri orizontale și verticale de linii
punctate, buza evazată și crestată, două
toarte pe umărul vasului
Eneolitic, cultura Herculane — Cheile Turzii
Inedit
Inv. I 4297
- R. 135. ÎMPUNGĂTOR
Băile Herculane
Aramă ciocănită
143 mm.
Bară subțire, de secțiune pătrată, subțiată
spre vîrfuri
Eneolitic, cultura Herculane — Cheile
Turzii
Bibl. — P. Roman, Dacia, XV, fig. 17/1,
pl. V/1
Inv. I 4286
- R. 136. ÎMPUNGĂTOR
Băile Herculane
Cupru, ciocănit
98×57 mm.
Bară de secțiune pătrată, fixată în mîner
de os.
Eneolitic, cultura Herculane — Cheile Turzii
Bibl. — Idem fig. 17/3, pl. V/13
Inv. I 4291
- R. 137. AC
Băile Herculane
Aramă ciocănită
85 mm.
Din tijă de secțiune pătrată.
Eneolitic, cultura Herculane — Cheile
Turzii
Bibl. — Idem
Inv. I 4289
- R. 138 ÎMPUNGĂTOR
Băile Herculane
Os șlefuit
55×7 mm
- R. 132. GRATTOIRS
(3 pièces)
Băile Herculane
Silex café, taillé
11×56 mm; 18×24 mm; 21×20 mm.
Retouches circulaires ou irrégulières.
Epipaléolithique, Romanello-Azilien
Inedit
Inv. 11954, 11956, 11986
- R. 133. GRATTOIRS
(4 pièces)
Băile Herculane
Silex café-gris, taillé
36×15 mm; 29×14 mm; 18×15 mm;
21×7 mm.
Retouches sur les bouts et sur les côtés,
Aspect de grattoirs — racloirs.
Epipaléolithique, Romanello-Azilien
Inédit
Inv. 11871, 11957, 11959, 11961
- Musée d'Histoire de la R.S. de Roumanie
Bucarest R. 127 — R. 133.
- R. 134. VASE BITRONCONIQUE
Băile Herculane
Ceramique, pâte grise, modelée à la main
H — 245 mm; Ø M — 115 mm.
Rangées horizontales et verticales de
lignes pointillées, le bord evasé et incisé,
deux anses sur l'épaule.
Enéolithique, culture Herculane — Cheile
Turzii
Inédit
Inv. I 4297
- R. 135. PERÇOIR
Băile Herculane
Cuivre martelé
143 mm.
Barre mince, de section carrée, amincie
vers les bouts.
Enéolithique, culture Herculane — Cheile
Turzii
Bibl.—P. Roman, Dacia XV, fig. 17/1,
pl. V/1
Inv. I 4286
- R. 136. PERÇOIR
Băile Herculane
Cuivre martelé
98×57 mm.
Barre de section carrée, fixée dans un
manche d'os.
Enéolithique, culture Herculane — Cheile
Turzii.
Bibl.—Idem, fig. 17/3, pl. V/13
Inv. I 4291
- R. 137. AIGUILLE
Băile Herculane
Cuivre martelé
85 mm.
D'une tige de section carrée.
Enéolithique, culture Herculane — Cheile
Turzii
Bibl.—Idem
Inv. I 4289
- R. 138. PERÇOIR
Băile Herculane
Os poli
55×7 mm.

- Eneolitic, cultura Herculane — Cheile Turzii
Bibl. — P. Roman, Dacia XII, pl. IV/9
Inv. I 4315
- R. 139. ÎMPUNGĂTOR
Băile Herculane
Os
50×7 mm.
Eneolitic, cultura Herculane — Cheile Turzii
Bibl. — P. Roman, Dacia, XV, pl. IV/7
Inv. I 4314
- R. 140. LINGURIȚĂ
Băile Herculane
Os
95×40 mm.
Coadă de secțiune triunghiulară, cupă ușor adâncită.
Eneolitic, cultura Herculane — Cheile Turzii
Bibl. — Idem, fig. 17/21, pl. IV/1
Inv. I 4304
- R. 141. MĂRGELE
Băile Herculane
Os șlefuit de formă cilindrică
I. 26×9 mm.
II. 18×5 mm
Eneolitic, cultura Herculane — Cheile Turzii
Bibl. — Idem, fig. 12/23, pl. IV/92, fig. 17/24, pl. IV/14
Inv. I 4389 — I 4309
- R. 142. VAS
Băile Herculane
Ceramică, pastă cenușie, modelat cu mîna
Î—125 mm; Ø M—180 mm; Ø g—115 mm;
Ø f—80 mm.
Puternic bombat, pictat cu alb pe roșu, cu două apucători perforate vertical.
Eneolitic, cultura Herculane — Cheile Turzii
Bibl. — Idem, fig. 25, p. XXVI/2
Inv. I 4342
- R. 143. VAS BITRONCONIC
Băile Herculane
Ceramică, pastă cenușie-deschis, modelat cu mîna
Î—180 mm; Ø M—175 mm; Ø g—75 mm; Ø f—60 mm.
Partea inferioară puternic bombată, are patru proeminențe făcute prin apăsare din interior.
Eneolitic, cultura Herculane — Cheile Turzii
Inedit
Inv. I 4340
- R. 144. ÎMPUNGĂTOR
Băile Herculane
Os
100 mm.
Trunchi de con, cu urme de detașare lamelară.
Eneolitic, cultura Coțofeni.
Inedit
Inv. I 4306
- Enéolithique, culture Herculane — Cheile Turzii
Bibl. — P. Roman, Dacia XII, pl. IV/9
Inv. I 4315
- R. 139. PERÇOIR
Băile Herculane
Os
50×7 mm.
Enéolithique, culture Herculane — Cheile Turzii
Bibl. — P. Roman, Dacia XV, pl. IV/7
Inv. I 4314
- R. 140. PETITE CUILLÈRE
Băile Herculane
Os
95×40 mm.
Manche de section triangulaire, coupe légèrement profonde.
Enéolithique, culture Herculane — Cheile Turzii
Bibl. — Idem, fig. 17/21, pl. IV/1
Inv. I 4304
- R. 141. PERLES
Băile Herculane
Os poli, cylindrique
I—26×9 mm.
II—18×5 mm.
Enéolithique, culture Herculane — Cheile Turzii
Bibl. — Idem, fig. 12/23, pl. IV/92, fig. 17/24, p. IV/14
Inv. I—4389 I 4309
- R. 142. VASE
Băile Herculane
Céramique, pâte grise, modelée à la main
H—125 mm; Ø M—180 mm; Ø b—115 mm;
Ø f—80 mm.
Très bombé, peint avec du blanc sur rouge, avec deux anses perforées verticalement.
Enéolithique, culture Herculane — Cheile Turzii
Bibl. — Idem, fig. 25, pl. XXVI/2
Inv. I 4342
- R. 143. VASE BITRONCONIQUE
Băile Herculane
Céramique, pâte grise-claire, modelée à la main
H—180 mm; Ø M—175 mm; Ø b—75 mm;
Ø f—60 mm.
La partie inférieure très bombée, avec quatre proéminences obtenues par pression de l'intérieur.
Enéolithique, culture Herculane, — Cheile Turzii
Inédit
Inv. I 4340
- R. 144. PERÇOIR
Băile Herculane
Os
100 mm.
Tronc de cône avec plusieurs traces de détachements lamellaires.
Enéolithique, culture Coțofeni
Inédit
Inv. I 4306

R. 145. ÎMPUNGĂTOR

Băile Herculane
Os
140 mm.
Eneolitic, cultura Coțofeni
Inedit
Inv. I 4307

R. 146. VÎRF DE SĂGEATĂ

Băile Herculane
Silex galben-cafeniu, cioplit și retușat
34×26×40 mm.
Triunghiulară, bifacială.
Eneolitic, cultura Coțofeni
Inedit
Inv. I 4633

Muzeul Regiunii Porților de Fier, Drobeta-Turnu Severin R. 134 — R. 146

R. 147. OALĂ

Băile Herculane
Ceramică, pastă brună, modelată cu mâna
l — 80 mm, Ø M — 150 mm
Decorată cu registre verticale, cu linii incizate în tehnica împunsăturilor succesive; ansamblul decorului formează un motiv penat; pe umăr bandă aplicată în formă de U, cu două perforații.
Eneolitic, cultura Coțofeni
Bibl. — P. Roman, Dacia, N.S., 16, 1973
Inv. A 2346

R. 148. STRACHINĂ

Băile Herculane
Ceramică, pastă de culoare brun închis, modelată cu mâna
l — 200 mm; Ø M — 70 mm
Decorată cu linii unghiulare, incizate pe un registru de șiruri orizontale, de înțepături succesive (Furchenstich).
Eneolitic, cultura Coțofeni
Bibl. — Idem
Inv. A 2350

Muzeul județean de istorie Caraș-Severin, Reșița R. 147 — R. 148

R. 149. FIGURINĂ ZOOMORFĂ

Băile Herculane
Pământ ars, pastă cenușiu-cărămizie, modelată cu mâna
65×31 mm
Reproduce schematic un bovidu.
Eneolitic, cultura Coțofeni
Inedit
Muzeul Regiunii Porților de Fier, Drobeta-Turnu Severin.
Inv. I 4268

PEȘTERA CLIMENTE II

Este situată în Cazanele Mari în amonte de Cuina Turcului. Săpăturile au fost efectuate în 1968—1969 de V. Boroneanț. Locuirea cea mai veche și mai bine reprezentată aparține Romanelianului clisurean din care provine un bogat inventar de silex de tip microlitic, unelte de os și corn, dintre care câteva ornamentate; un schelet uman în poziția chircită, presărat cu ocră-roșu și alte fragmente de schelete. În peșteră s-au găsit dovezi de locuire și din vremea culturii neolitice

R. 145. PERÇOIR

Băile Herculane
Os
140 mm.
Enéolithique, culture Coțofeni
Inédit
Inv. I 4307

R. 146. POINTE DE FLÈCHE

Băile Herculane
Silex jaune-café, taillé et retouché
34×26×40 mm.
Triangulaire, bifaciale.
Enéolithique, culture Coțofeni
Inédit
Inv. I 4633

Musée de la Région de Porțile de Fier, Drobeta Turnu Severin R. 134—R. 146

R. 147. POT

Băile Herculane
Céramique, pâte brune, modelée à la main
l — 80 mm; Ø M — 150 mm.
Décor en registres verticaux, aux lignes incisées dans la technique des impressions en pointes successives, l'ensemble du décor forme un motif de plume; sur l'épaule, une bande appliquée en forme d'U avec 2 perforations.
Enéolithique, culture Coțofeni
Bibl. — P. Roman, Dacia, NS, 16, 1973
Inv. A 2346

R. 148. ÉCUELLE

Băile Herculane
Céramique, pâte brune-foncé, modelée à la main
l — 200 mm; Ø M — 70 mm.
Décorée avec des lignes angulaires incisées sur un registre sur rangées horizontales, impression en pointes successives (Furchenstich).
Enéolithique, culture Coțofeni
Bibl. — Idem.
Inv. A 2350

Musée d'Histoire du Département de Caraș-Severin, Reșița R. 147—R.148

R. 149. FIGURINE ZOOMORPHE

Băile Herculane
Terre cuite, pâte rouge-brique-grise, modelée à la main
65×31 mm.
Représentation schématisée d'un bovidé.
Enéolithique, culture Coțofeni
Inédit
Musée de la Région de Porțile de Fier, Drobeta-Turnu Severin
Inv. I 4268

GROTTE CLIMENTE II

Située dans Cazanele Mari en amont de Cuina Turcului. Les fouilles ont été effectuées en 1968—1969 par V. Boroneanț. L'habitat le plus ancien et mieux représenté appartient au romanélien avec un riche inventaire de silex de type microlithique, outils en os et bois de cerf, quelques-uns décorés, un squelette d'homme accroupi parsemé d'ocre rouge, comme aussi d'autres fragments de squelette. On a aussi découvert des vestiges néolithiques de la culture Kostolac-Coțofeni, de fer, de

Coțofeni-Kostolac; epocilor: fierului, romano-bizantină și feudală. Obiectivul este parțial înecat de ape.

Bibl. — V. Boroneanț, La période épipaléolithique sur la rive roumaine des Portes de Fer du Danube, *Prähistorische Zeitschrift*, 45, 1970, p. 2—13.

PEȘTERA VETERANI (MAOVĂȚ)

Este situată în Cazanele Mari, în aval de râul Ponicovala, în perimetrul satului Dubova, com. Plavișevița jud. Mehedinți. Săpături s-au efectuat între 1964—1970 de către un colectiv alcătuit din C.S. Nicolăescu-Plopșor, M. Davidescu, Șt. Roman, V. Boroneanț, Fl. Măgoșanu, Dinu V. Rosetti, N. Harpașumian, I. Baicu. Peștera a fost locuită în epocile epipaleolitic, neolitic, perioada de tranziție la epoca bronzului și epocile fierului, daco-romană, romano-bizantină, românească veche, turcească, austro-ungară. Locuirile sînt ilustrate de numeroase dovezi scoase de cercetările arheologice și menționate în documentele istorice. Locuirea feudală s-a întins în fața peșterii prin lucrări de fortificație. În apropierea sa se află punctul Tircheviște cu biserica din sec. XIII, iar la 1 km. fortificația denumită Cobila Mare. Dinu V. Rosetti identifică fortificația de la Veterani cu cetatea Peth.

Bibl. — C.S. Nicolăescu-Plopșor, M. Davidescu, Șt. Roman, V. Boroneanț, Cercetările arheologice de la Cazane, SCIV, 16, 1965, 2, p. 407—411; Dinu V. Rosetti, O așezare românească din veacurile XII—XVIII în cuprinsul cetății regale Peth. Fortificațiile de la Veterani I, Drobeta, 1976, p. 147—153.

LOCALITĂȚI FĂRĂ EXPONATE VETERANI TERASĂ

Obiectivul este situat în fața peșterii Veterani (Maovăț) în Cazanele Mari, în aval de pîrîul Ponicovala (vezi Peștera Veterani). Săpăturile au fost efectuate în anul 1969 de V. Boroneanț. Stratul cel mai vechi aparține culturii Schela Cladovei-Lepenski Vir, cu locuințe de tipul bordeiului, unelte de silex, cuarț, cuarțit, corn și os. De asemenea s-a recoltat o bogată faună. S-a identificat și un strat Coțofeni-Kostolac-Vučedol care este suprapus de locuiri de epocă romană și feudală. Obiectivul este sub apă.

Bibl. — Idem Icoana și Schela Cladovei.

DUBOVA — SACOVIȘTEA MARE (sau COTUL MARE)

Între Cazanele Mari și Mici, în locul de maximă îngustime a Dunării, între fosta șosea și Dunăre, pe o terasă stîncoasă s-au găsit inventarul unui mormînt de incinerare traco-ilir și fragmente ceramice aparținînd culturilor: Starčevo-Criș faza a IV și Coțofeni, faza a II-a. La cîțiva zeci de metri în amonte, pe plaja Dunării s-au găsit fragmente ceramice hallstattiene tîrzii și dacice de sec. I î.e.n. — I e.n.

SCHELA CLADOVEI

Suburbie în partea de S—V a municipiului Drobeta-Turnu Severin, așezare eponimă a culturii Schela Cladovei-Lepenski Vir. Cercetări s-au făcut în anii 1965, 1967—1968 de către M. Davidescu și V. Boroneanț. Locuirea de tip Schela Cladovei se află la baza depunerilor de aici și este alcătuită din două nivele de locuire. În ele

l'époque romano-byzantine et féodale. La grotte est partiellement couverte par les eaux.

Bibl. — V. Boroneanț, La Période épipaléolithique sur la rive roumaine des Portes de Fer du Danube, *Prähistorische Zeitschrift*, 45, 1970, p. 2—13.

GROTTE VETERANI (MAOVĂȚ)

Située dans les Cazanele Mari en aval de la rivière Ponicovala, dans le périmètre du village Dubova, commune de Plavișevița, département de Mehedinți. Des fouilles ont été effectuées en 1964—1970 par C. S. Nicolăescu-Plopșor, M. Davidescu, Șt. Roman, V. Boroneanț, Fl. Măgoșanu, Dinu V. Rosetti, N. Harpașumian, I. Baicu. La grotte a été habitée pendant l'épipaléolithique et néolithique, la période de transition à l'âge du bronze, l'âge du fer, l'époque daco-romaine, romaino-bizantine, roumaine ancienne, turque et autrichienne-hongroise. Les recherches archéologiques et les documents historiques, attestent ces cultures. L'établissement féodal s'était étendu devant la grotte par des fortifications. Tout près il y a Tircheviște-église du XIII-ème siècle et à 1 km. la fortification Cobila Mare. Dinu V. Rosetti a identifié la fortification Veterani avec la cité Peth.

Bibl. — C. S. Nicolăescu-Plopșor, M. Davidescu, Șt. Roman, V. Boroneanț, Cercetările arheologice de la Cazane, SCIV, 16, 1965, 2, p. 407—411; Dinu V. Rosetti, O așezare românească din veacurile XII—XVIII în cuprinsul cetății regale Peth. Fortificațiile de la Veterani I, Drobeta, 1976, p. 147—153.

LOCALITÉS SANS OBJETS EXPOSÉS

TERASSE VETERANI

Située devant la grotte Veterani (Maovăț) en Cazanele Mari en aval de la rivière Ponicovala (voir la grotte Veterani). Les fouilles ont été effectuées en 1969 par V. Boroneanț. La plus ancienne couche appartient à la culture Schela Cladovei-Lepenski Vir, avec des habitations de type chaumière, outils en silex, quartz, quartzite, bois et on a recolté aussi une très riche faune. Une couche Coțofeni-Kostolac-Vučedol, superposée des habitations de l'époque romaine et féodale, a été aussi identifiée. L'objectif est couvert par les eaux du lac d'accumulation.

Bibl. — Idem Icoana et Schela Cladovei.

DUBOVA—SACOVIȘTEA MARE (COTUL MARE)

Entre le grand et le petit défilé où le Danube est très étroit, entre l'ancienne route et le Danube, sur une terrasse rocheuse on a découvert l'inventaire d'une tombe d'incineration thraco-illyrique et des fragments céramiques de la culture Starčevo-Criș (IV-ème phase) et Coțofeni (II-ème phase). A quelques mètres en amont sur la plage du Danube ont été découverts des fragments céramiques hallstattiens tardifs et daces de I-er siècle av. n.è.—I-er siècle n.è.

SCHELA CLADOVEI

Faubourg du municé de Drobeta-Turnu Severin, site éponyme de la culture Schela Cladovei-Lepenski Vir. Des recherches ont été effectuées par M. Davidescu et V. Boroneanț en 1965, 1967—1968. Ont été découverts deux niveaux d'habitation avec des demi-chaumières

sînt locuințe de tip semi-bordei cu un bogat material arheologic din cuarț, silex, cuarțit, os și corn de cerb. Unele piese din corn de cerb sînt ornamentate cu motive geometrice. Acesta este suprapus de stratul tip Starčevo-Criș, în care s-au descoperit de asemenea locuințe de tip semi-bordei, multă ceramică, unelte din silex, cuarțit, os și pietre. Aici s-a mai găsit și o locuire dacică din sec. III—II î.e.n. În punctul Stația de pompe s-a găsit și o locuire romană iar la ștrand, ceramică Coțofeni.

Bibl. — V. Boroneanț: Découvertes d'objets d'art épipaléolithique dans la zone des Portes des Fer du Danube, *Rivista di Scienze Préistoriche*, 22, 2, p. 281—330; Aperçu de la culture Schela Cladovei. Actes du VIII-e Congrès international des sciences préhistoriques et protohistoriques, tome II, Beograd, 1973, p. 165—172; Recherches archéologiques sur la culture Schela Cladovei de la zone des Portes de Fer, Dacia, NS, XVIII, 1973, p. 5—39; V. Boroneanț, M. Davidescu, Două bordeie dacice la Schela Cladovei, Turnu Severin, *Apulum*, VII/1 1968, p. 253—263.

R. 150. VÎRF DE SĂGEATĂ

Schela Cladovei
Os cioplit
87×11 mm.
Baza cioplită teșit prelung pe ambele laturi.
Epipaleolitic, cultura Schela Cladovei
Inedit
Inv. I 4659

R. 151. VÎRF DE SĂGEATĂ

Schela Cladovei
Os cioplit
55×6 mm.
Baza cioplită, teșite prelung pe ambele laturi.
Epipaleolitic, cultura Schela Cladovei
Inedit
Inv. I 4654

R. 152. SULĂ

Schela Cladovei
Os
100×17 mm.
Așchie lungă, ascuțită prin șlefuire la vîrf.
Epipaleolitic, cultura Schela Cladovei
Inedită
Inv. I 4515

R. 153. PUMNAL

Schela Cladovei
Os
106×20 mm.
Așchie lungă, ascuțită la un capăt prin șlefuire.
Epipaleolitic, cultura Schela Cladovei
Inedit
Inv. I 4203

R. 154. SĂPĂLIGĂ CU GAURĂ DE ÎNMĂNUȘARE

Ostrovul Banului (Golu)
Corn de cerb
166×87 mm
Un capăt decupat drept, iar altul pieziș, decuparea piezișă a fost transformată prin șlefuire în partea activă, sub retezătura ramificației se află gaura de înmănușare în formă circulară.
Epipaleolitic, cultura Schela Cladovei
Inedită
Inv. I 648

et un très riche matériel archéologique de quartz, silex, quartzite, os, bois de cerf, Quelques pièces en bois de cerf sont décorées aux motifs géométriques. Cette couche est superposée par une couche Starčevo-Criș avec des demi-chaumières, de la céramique, des outils en silex, quartzite, os, pierre. Un site dace du III-II-ème siècles av. n.e.—a été aussi découvert. À la station de pompes on a découvert une habitation roumaine et à la plage aménagée, ceramique de type Coțofeni.

Bibl. — V. Boroneanț, Découverts d'objets d'art épipaléolithique dans la zone des Portes de Fer du Danube, *Rivista di Scienze Preistoriche*, 22, 2, p. 281—330, Aperçu de la culture Schela Cladovei, Actes du VIII-ème Congrès international des sciences préhistoriques et protohistoriques, tome II, Beograd, 1973 p. 165—172; Recherches archéologiques sur la culture Schela Cladovei de la zone des Portes de Fer, Dacia, NS, XVIII, 1973, p. 5—39; V. Boroneanț, M. Davidescu, Două bordeie dacice la Schela Cladovei, Turnu Severin, *Apulum* VII/1, 1968, p. 253—263.

R. 150. POINTE DE FLÈCHE

Schela Cladovei
Os taillé
87×11 mm.
Base taillé' aplati sur les deux côtés.
Epipaléolithique, culture Schela Cladovei
Inédit
Inv. I 4659

R. 151. POINTE DE FLÈCHE

Schela Cladovei
Os taillé
55×6 mm.
Base taillé' aplati sur les deux côtés.
Epipaléolithique, culture Schela Cladovei.
Inédit
Inv. I 4654

R. 152. ALÈNE

Schela Cladovei
Os
100×17 mm
Eclat long, la pointe aiguisé par polissage.
Epipaléolithique, culture Schela Cladovei
Inédit
Inv I 4515

R. 153. POIGNARD

Schela Cladovei
Os
106×20 mm.
Eclat long à pointe aiguisée par polissage.
Epipaléolithique, culture Schela Cladovei
Inédit
Inv. I 4203

R. 154. HOUETTE À TROU D'EMMANCHEMENT

Ostrovul Banului (Golu)
Bois de cerf
166×87 mm.
Un bout découpé droite et l'autre oblique; le tranchant oblique a été transformé par polissage en partie active; sous la partie détachée de la ramification il y a le trou d'emmanchement de forme circulaire.
Epipaléolithique, culture Schela Cladovei
Inédit
Inv. I 648

- R. 155. SĂPĂLIGĂ CU GAURĂ DE ÎNMĂNUȘARE
Schela Cladovei
Corn de cerb
242×92 mm.
Decupare piezișă și inversă la ambele capete ale arborelui cornului; ramificația retușată drept; gaură de înmănușare la întâlnirea arborelui cu ramificația; capetele decupate pieziș au fost prelucrate în suprafețe active
Epipaleolitic, cultura Schela Cladovei
Inedită
Inv. I 4185
- R. 156. SĂPĂLIGĂ CU GAURĂ DE ÎNMĂNUȘARE (FRAGMENT)
Schela Cladovei
Corn de cerb
225×87 mm.
Decupată pieziș, a fost prelucrată prin șlefuire în suprafață activă. Sub rețezătura ramificației, gaura de înmănușare circulară.
Epipaleolitic, cultura Schela Cladovei
Inedită
Inv. I 4186
- R. 157. SĂPĂLIGĂ
Schela Cladovei
Corn de cerb, cioplit și șlefuit
90×62×35 mm.
Gaura de înmănușare și ceafa, decorate cu creștături.
Epipaleolitic, cultura Schela Cladovei
Bibl. — V. Boroneanț, Prähistorische Zeitschrift, 45, 1970, 1, p. 10, fig. 6/6; Dacia, NS, XVII, 1973, pl. 12/8
Inv. I 4658
- R. 158. BRĂZDAR
Schela Cladovei
Corn de cerb
333×62 mm.
La un capăt decupare piezișă, iar la celălalt dreaptă; decuparea piezișă a fost prelucrată prin șlefuire în suprafață activă; nu se poate preciza dacă a avut gaură de înmănușare.
Epipaleolitic, cultura Schela Cladovei
Inedit
Inv. I 4188
- R. 159. PLANTATOR
Schela Cladovei
Corn de cerb
162×108 mm.
La un capăt prezintă două decupări drepte, iar la celălalt o decupare piezișă, transformată în suprafață activă. În centrul său spre ramificațiile rețezate se află o gaură circulară neregulată pentru apucat cu degetul.
Epipaleolitic, cultura Schela Cladovei
Inedit
Inv. I 4198
- R. 160. FRAGMENT DE PLANTATOR
Schela Cladovei
Corn de cerb, decupat și șlefuit
87×38 mm
Păstrează numai partea activă piezișă spre vîrf, întreaga piesă are un puternic luciu de uzură.
- R. 155. HOUETTE À TROU D'EMMANCHEMENT
Schela Cladovei
Bois de cerf
242×92 mm.
Découpage oblique et de sens contraire aux deux bouts de l'arbre du bois; la ramification retouchée droit; trou d'emmanchement à la rencontre de l'arbre avec la ramification; les tranchants obliques transformés en surfaces actives.
Epipaléolithique, culture Schela Cladovei.
Inédit
Inv. I 4185
- R. 156 HOUETTE À TROU D'EMMANCHEMENT (fragment)
Schela Cladovei
Bois de cerf
225×87 mm.
Découpée obliquement, polissage pour surface active; sous la partie détachée de la ramification, le trou d'emmanchement circulaire.
Epipaléolithique, culture Schela Cladovei
Inédit
Inv. I 4186
- R. 157. HOUETTE
Schela Cladovei
Bois de cerf, dégrossi et poli
90×62×35 mm.
Le trou d'emmanchement, l'extrémité plate le contour du découpage, décorés aux incisions
Epipaléolithique, culture Schela Cladovei
Bibl. — V. Boroneanț Prähistorische Zeitschrift, 45, 1970, 1, p. 10, fig. 6/6; Dacia NS, XVII, 1973, pl. 12/8
Inv. I 4658
- R. 158. BOC
Schela Cladovei
Bois de cerf
333×62 mm.
A un bout découpage oblique et à l'autre droit; le découpage oblique transformé par polissage en surface active; on ne peut pas préciser s'il a eu un trou d'emmanchement.
Epipaléolithique, culture Schela Cladovei
Inédit
Inv. I 4188
- R. 159. PLANTOIR
Schela Cladovei
Bois de cerf
162×108 mm.
A un des bouts, deux découpage droits et à l'autre un découpage oblique transformé en surface active. Au centre vers les ramifications découpées il y a un trou circulaire irrégulier pour emmanchement.
Epipaléolithique, culture Schela Cladovei
Inédit
Inv. I 4198
- R. 160. POINTE DE PLANTOIR
Schela Cladovei
Bois de cerf, découpé et poli
87×38 mm.
Conservée seulement la partie active oblique vers la pointe, lustre d'usure.

Epipaleolitic, cultura Schela Cladovei
Inedit
Inv. I 4514

Epipaléolithique, culture Schela Cladovei
Inédit
Inv. I 4514

R. 161. VÎRF DE SĂGEATĂ

Schela Cladovei
Os
87×11 mm.
Baza cioplită.
Epipaleolitic, cultura Schela Cladovei
Inedit
Inv. I 4653

R. 161. POINTE DE FLÉCHE

Schela Cladovei
Os
87×11
Base teillée.
Epipaléolithique, culture Schela Cladovei
Inédit
Inv. I 4653

R. 162. CUPĂ

Schela Cladovei
Pastă lucrată cu mîna
Î—105; Ø M—59 mm; Ø g—13 mm.
Cu picior înalt, pictat în interior cu vopsea roșie.
Neolitic, cultura Criș
Inedită
Inv. I 4278

R. 162. COUPE

Schela Cladovei
Pâte modelée à la main
H—105 mm; ØM—59 mm; Øb—13 mm.
A pied haut, peinte à l'intérieur en rouge.
Néolithique, culture Criș
Inédit
Inv. I 4278

R. 163. VAS

Schela Cladovei
Pămînt ars oxidant, pastă grosolană, modelat cu mîna
l—253; Ø M—178 mm. Ø g—140 mm.
Cu decor în registru orizontal, pe contur cu patru apucături cilindrice, dispuse diametral, unite de șiruri de paranteze alveolate.
Dacic, sec. III î.e.n.
Bibl. — V. Boroneanț, M. Davidescu, Două bordeie dacice de la Schela Cladovei, Apulum, VIII/1, 1968 p. 253—360
Inv. I 4410

R. 163. VASE

Schela Cladovei
Terre cuite oxydant, pâte grossière, modelée à la main
H—253 mm; ØM—178 mm; Øb—140 mm.
Décor en registre horizontal, sur le contour à quatre poignées cylindriques disposés axial unis par des rangées des paranteses alvéolaires.
Dace, III-ème siècle av.n.è.
Bibl. — V. Boroneanț, M. Davidescu, Două bordeie dacice de la Schela Cladovei, Apulum, VIII/1, 1968, p. 253—360
Inv. I 4410

R. 164. CEAȘCĂ DACICĂ

Schela Cladovei
Pămînt, pastă grosolană, modelată cu mîna, arsă oxidant
l—100 mm; Ø M—250 mm; Ø g—85 mm.
Tronconică, marginea fundului plat se unește cu buza simplă, arsă secundar.
Dacic, sec. III î.e.n.
Bibl. — Idem, p. 256
Inv. I 4183

R. 164. COUPE DACE

Schela Cladovei
Terre cuite, pâte grossière modelée à la main, cuisson oxydante
H—100 mm. Ø M—250 mm; Ø b—85 mm.
Tronconique, le bord du fond plat s'unite au bord simple, cuisson secondaire.
Dace, III-ème siècle av.n.è.
Bibl. — Idem, p. 256
Inv. I 4183

R. 165. FRAGMENT DE TOARTĂ DE AMFORĂ

Schela Cladovei
Pămînt ars oxidant, modelat pe roată, ștampilată cu cartuș dreptunghiular, în care este înscrisă o inscripție grecească pe trei rînduri.
Dacic, sec. III—II î.e.n.
Bibl. — Idem, p. 255
Inv. I 4184

R. 165. FRAGMENT D'ANSE D'AMPHORE

Schela Cladovei
Terre cuite oxydant, modelée à la roue du potier.
Marquée à cartouche rectangulaire, dans lequel est inscrite une inscription grecque sur trois files.
Dace. III-II-ème siècles av.n.è.
Bibl. — Idem, p. 255
Inv. I 4184

Muzeul Regiunii Porților de Fier, Drobeta — Turnu Severin R. 150 — R. 165.

Musée de la Région de Porțile de Fier, Drobeta — Turnu Severin R. 150—R. 165

STAȚIUNI FĂRĂ EXPONATE

PESCARI — ALIBEG

Obiectivul este situat în amonte de pîrîul Alibeg din perimetrul comunei Pescari, jud. Caraș Severin; săpături efectuate de V. Boroneanț în 1971. S-a identificat un strat de cultură de tip Schela Cladovei-Lepinski Vir. Din stratul de cultură provin unelte de silex, cuarțit, corn, os,

STATIONS SANS OBJETS EXPOSÉS

PESCARI — ALIBEG

Situé en amont du ruisseau Alibeg dans le périmètre de la commune Pescari, département de Caraș Severin; fouilles effectuées par V. Boroneanț en 1971. On a identifiée une couche de culture de type Schela Cladovei-Lepenski Vir avec des outils en silex, quartzite, bois, os, dents du san-

și dinți de mistreț, găsite în strat sau în locuințe semibordei cu vatră de foc rectangulară. Locuirea este acum sub apă.

Bibl. — Vezi Icoana și Schela Cladovei.

PEȘTERA CHINDIEI II

Este situată în amonte de pârâul Alibeg, în perimetrul comunei Pescari, jud. Caraș-Severin. Cercetări și săpături efectuate de V. Boroneanț între 1971—1975. Peștera prezintă pereți pictați cu culoare roșie, și cu motive geometrice, florale, animaliere (păsări), inscripții chirilice. Motivele reprezentate pot fi datate ca aparținând locuitorilor culturii Schela Cladovei (mileniul VI î.e.n), epocii fierului, celei romano-bizantine și feudale timpurii. S-au făcut și săpături în interiorul său, care atestă locuiri dintr-o perioadă anterioară epocii fierului, din epoca fierului și feudală. Peștera este și monument etnografic.

Bibl. — V. Boroneanț, Arta rupestră din peștera Gura Chindiei, comuna Pescari (jud. Caraș-Severin), Revista muzeelor și monumentelor. Monumente istorice și de artă nr. 1, 1977, p. 21—36.

POJEJENA — NUCET — comună în jud. Caraș-Severin.

NUCET este un loc care se află la 300 m est de sat, între șosea și Dunăre. Săpăturile au fost făcute de Gh. Lazarovici (1970). Au fost descoperite materiale aparținând fazei a II-a a culturii Starčevo-Criș, Hallstattului, precum și un cimitir medieval.

Bibl. — D. Tudor, SCIV, XVI, 1965, 3, p. 396; E. Comșa, SCIV, XVI, 1965, p. 546; V. Boroneanț, Comunicări, VII, 1969, p. 5; Gh. Lazarovici, Acta MN, VI, 1969, p. 5; Idem, Banatica, III, 1975, p. 11; idem, Pittioni Festschrift, 1976, p. 205.

OGRADENA — ICOANA

Acest obiectiv arheologic este situat în Cazanale Mici, la cca. 200 m în amonte de ieșirea Dunării din acest sector al defileului, în perimetrul comunei Ogradena, jud. Mehedinți. Săpături efectuate de V. Boroneanț în anii 1967—1969. Aici s-au descoperit două nivele de locuire tip Schela Cladovei — Lepenski Vir, suprapuse de un nivel Starčevo-Criș. În nivelul Schela Cladovei — Lepenski Vir, au putut fi observate locuințe de tip semi-bordei, locuințe de suprafață și câteva morminte. S-a recoltat un bogat material arheologic alcătuit din piese de cuarț, cuarțit, silix, os și corn. Unelte de corn sînt în special săpăligi sau brăzdare pentru cultivat pămîntul. Unele obiecte din corn sau os sînt ornamentate geometric. Din vremea locuirii Starčevo-Criș s-au dezvelit locuințe, ceramică, unelte de silix, numeroase oase de animale. Întreg obiectivul se află sub apă.

Bibl. — V. Boroneanț, Aperçu de la culture Schela Cladovei, Actes du VIII-e Congrès international des sciences préhistoriques et protohistoriques, tom II, Beograd, 1973, p. 165—172; Recherches archéologiques sur la culture Schela Cladovei de la zone des Portes de Fer, Dacia, XVII, 1973, p. 5—39; Découvertes d'objets d'art épipaléolithique dans la zone de Portes de Fer du Danube, Rivista di Scienze Preistoriche, 22, 2, p. 281—330.

R. 166 SĂPĂLIGĂ CU GAURĂ DE ÎNMĂNUȘARE
Icoana
Corn de cerb, cioplit, șlefuit
183 x 72 x 33 mm.

glier trouvés dans la couche on dans des demi-chaumières avec des âtres rectangulaires. Le site est couvert par les eaux du lac d'accumulation.

Bibl. — Idem Icoana et Schela Cladovei.

GROTTE CHINDIEI II

Situé en amont de ruisseau Alibeg, dans le périmètre de la commune de Pescari, département de Caraș-Severin. Des fouilles et des recherches effectuées par V. Boroneanț en 1971—1975. La grotte a des parois peintes en rouge aux motifs géométriques et floraux, animaliers (des oiseaux), inscriptions cyrilliques. Les motifs. appartiennent aux cultures Schela Cladovei, de l'âge du fer, à l'époque romano-bizantine et féodale ancienne. La grotte est aussi un monument ethnographique.

Bibl. — V. Boroneanț, Arta rupestră din peștera Gura Chindiei, comuna Pescari (jud. Caraș-Severin), Revista muzeelor și monumentelor, Monumente istorice și de artă, 1, 1977, p. 21—36.

POJEJENA-NUCET (département de Caraș-Severin)

NUCET est un site situé à 300 m. est du village, entre la chaussée et le Danube. Les fouilles ont été effectuées par Gh. Lazarovici en 1970. On a découvert des matériels de la II-ème phase de la culture Starčevo-Criș, de l'époque du Hallstatt et un cimetière médiéval.

Bibl.—D. Tudor, SCIV, XVI, 1965, 3, p. 396; E. Comșa, SCIV, XVI, 1965, p. 546; V. Boroneanț, Comunicări, VII, 1969, p. 5; Gh. Lazarovici, Acta MN, VI, 1969, p. 5; Idem, Banatica, III, 1975, p. 11; Idem, Pittioni Festschrift, 1976, p. 205.

OGRADENA — ICOANA

Situé dans Cazanale Mici à 200 m. en amont de la sortie du Danube de ce secteur du défilé, dans le périmètre de la commune de Ogradena, département de Mehedinți. Des fouilles ont été effectuées par V. Boroneanț en 1967—1969. On a découvert deux niveaux de la culture Schela Cladovei-Lepenski Vir. Dans la couche de la culture Schela Cladovei-Lepenski Vir on a découvert des chaumières, habitations de surface et tombes. Le matériel archéologique est formé par des outils en silix, quartz, quartzite, os, bois de cerf. Les outils en bois de cerf sont des houettes ou des bocs pour la culture de la terre. Quelques objets en bois ou en os sont décorés aux motifs géométriques. A la culture Starčevo-Criș appartiennent des outils en silix, céramique, os d'animaux, habitations. L'objectif est couvert per les eaux du lac d'accumulation.

Bibl. — V. Boroneanț, Aperçu de la culture Schela Cladovei, Actes du VIII-ème Congrès international des sciences préhistoriques et protohistoriques, tome II, Beograd, 1973, p. 165—172; Recherches archéologiques sur la culture Schela Cladovei de la zone des Portes de Fer, Dacia, XVII, 1973, p. 5—39; Découvertes d'objets d'art épipaléolithiques dans la zone de Portes de Fer du Danube, Rivista di Scienze Preistoriche, 22, 2, p. 281—330.

R. 166. HOUETTE À TROU D'EMMANCHEMENT
Icoana
Bois de cerf, taillé, poli
183 x 72 x 33 mm.

Epipaleolitic, cultura Schela Cladovei
Inedită
Inv. I 4666

Epipaléolithique, culture Schela Cladovei
Inédit
Inv. I 4666

R. 167. BRĂZDAR

Icoana
Corn de cerb, cioplit, șlefuit
250×64×41 mm.
Epipaleolitic, cultura Schela Cladovei
Inedit
Inv. I 4667

R. 167. FER DE CHARRUE

Icoana
Bois de cerf, taillé, poli
250×64×41 mm.
Epipaléolithique, culture Schela Cladovei
Inédit
Inv. I 4667

R. 168. PUMNAL

Icoana
Os, cioplit și șlefuit
82×11×9 mm.
Decorat prin incizii, cu motivul scăriței unghiulare.
Epipaleolitic, cultura Schela Cladovei
Bibl. — Rivista di Scienze Preistoriche, XXIV, 2, 1969, p. 286, fig. 1; Dacia NS, XVII, 1973, pl. XI/5
Inv. I 4661

R. 168. POIGNARD

Icoana
Os, taillé et poli
82×11×9 mm.
Décoré par incision avec le motif de la petite échelle angulaire.
Epipaléolithique, culture Schela Cladovei
Bibl. — Rivista di Scienze Preistoriche, XXIV, 2, 1969, p. 286, fig. 1; Dacia NS, XVII, 1973, p. XI/5
Inv. I 4661

R. 169 PUMNAL

Icoana
Corn de cerb, cioplit și șlefuit
91×16×10 mm.
Decorat prin incizii cu motive geometrice pe întreaga suprafață,
Epipaleolitic, cultura Schela Cladovei
Bibl. — Idem, fig. 2/1; pl. XI/4
Inv. I 4662

R. 169. POIGNARD

Icoana
Bois de cerf, taillé et poli
91×16×10 mm.
Décoré par incisions avec de motifs géométriques, fragmentaire
Epipaléolithique, culture Schela Cladovei
Bibl. — Idem, fig. 2/1; pl. XI/4
Inv. I 4662

R. 170. PIESĂ VOTIVĂ

Icoana
Corn de cerb, cioplit, șlefuită, perforată la capătul gros
78×25×19 mm
Tetraedrică, încovoiată, perforată la capătul gros, pe o latură decorată prin incizie, cu un motiv unghiular, iar pe muchii cu creștături fine, fragmentară.
Epipaleolitic, cultura Schela Cladovei
Bibl. — Idem, fig. 2/3; pl. X/3.
Inv. I 4660

R. 170. PIÈCE VOTIVE

Icoana
Bois de cerf, taillé, poli, perforé au gros bout
78×25×19 mm.
Tétraédrique, courbée, perforée au bout gros, sur un côté décorée par incision, avec des motifs angulaires, sur les arêtes aux incisions fines, fragmentaire.
Epipaléolithique, culture Schela Cladovei
Bibl. — Idem, fig. 2/3; pl. X/3
Inv. I 4660

Muzeul regiunii Porților de Fier, Drobeta-Turnu Severin.
R. 166 — R 170

Musée de la Région de Porțile de Fier, Drobeta-Turnu Severin. R. 166— R. 170

OSTROVUL BANULUI (GOLU) — GURA VĂII

Ostrovul este situat la 1,5 km aval de hidrocentrală în perimetrul comunei Gura Văii. Cercetările au fost efectuate în sectorul amonte de M. Davidescu în 1965. S-a identificat o locuire Starčevo-Criș, suprapusă de cea hallstattiană, peste care s-a construit cetatea romano-bizantină și fortificațiile feudale. În sectorul mijlociu au efectuat lucrări S. Morintz, P. Roman, Șt. Roman, M. Nica, V. Boroneanț, P. Diaconu în anii 1965—66. S-au identificat două nivele de locuire Starčevo-Criș, o locuire hallstattiană, un cimitir de epocă romano-bizantină. În sectorul aval lucrările au fost efectuate de V. Boroneanț în 1966. S-au descoperit două nivele de locuire aparținând romanellianului clisurean, un nivel Schela Cladovei—Lepinski Vir, suprapuse de locuirile Starčevo-Criș și Hallstatt. Din toate aceste locuiri s-a recoltat un bogat material arheologic. S-au efectuat lucrări

OSTROVUL BANULUI (GOLU) — GURA VĂII

Situé à 1,5 km. en aval de l'hydrocentrale dans le périmètre de la commune de Gura Văii. Les recherches ont été effectuées en amont par M. Davidescu en 1965 et il a identifié un site de la culture Starčevo-Criș, superposée par une couche hallstattienne sur laquelle a été bâtie la cité romano-byzantine et les fortifications féodales. Dans le secteur moyen ont effectué des travaux St. Morintz, P. Roman, Șt. Roman, M. Nica, V. Boroneanț, P. Diaconu en 1965—1966. qui ont identifié deux niveaux de la culture Starčevo-Criș, un niveau hallstattien, un cimetière romano-byzantin. Dans le secteur en aval les travaux ont été effectués par V. Boroneanț en 1966, qui a découvert deux niveaux romanelliens, un niveau Schela Cladovei — Lepenski Vir, superposés des niveaux Starčevo-Criș et Hallstatt. Un très riche matériel archéologique a été récolté.

Dans le secteur Gura Văii-Baraj, ont été découverts des matériels daco-romains.

și în sectorul Gura Văii-Baraj, unde s-au găsit materiale daco-romane.

Bibl. — Idem Schela Cladovei și Icoana, S. Morintz și P. Roman, Un nou grup hallstattian timpuriu în S-V României — Insula Banului, SCIV, 20, p. 393; P. Roman, V. Boroneanț, Locuirea neolitică din Ostrovul Banului, Drobeta I, 1974, p. 107; M. Davidescu, Cercetările arheologice din Ostrovul Banului-Golu, Gura Văii jud. Mehedintzi, Revista muzeelor și monumentelor, Monumente istorice și de artă, 1, 1977, p. 37—42.

R. 171. SĂPĂLIGĂ (SAU TOPORAȘ) CU GAURĂ DE ÎNMĂNUȘARE

Ostrovul Banului

Corn de cerb, cioplită, șlefuită

122×69×35 mm.

Epipaleolitic, cultura Schela Cladovei

Bibl. — Rivista di Scienze Preistoriche, XXIV, 2, 1969, fig. 4/4; Dacia NS, XVII, 1973, pl. IX/5

Inv. I 4659

R. 172. SĂPĂLIGĂ CU GAURĂ DE ÎNMĂNUȘARE

Ostrovul Banului

Corn de cerb, cioplit și șlefuit

215×67×42 mm.

Cu o incizie adâncă pe o parte.

Epipaleolitic, cultura Schela Cladovei

Bibl. — Rivista di Scienze Preistoriche, XXIV, 2, 1969, p. 292, fig. 5

Inv. I 4657

R. 173. DĂLTIȚĂ

Ostrovul Banului

Colț de mistreț, cioplit și șlefuit

50×22×12 mm.

Epipaleolitic, cultura Schela Cladovei

Bibl. — Dacia NS, XVII, 1973, pl. VII/6

Inv. I 4656

R. 174. DĂLTIȚĂ

Ostrovul Banului

Colț de mistreț, șlefuit

58×23×11 mm.

Epipaleolitic, cultura Schela Cladovei

Inedită

Inv. I 4655

R. 175. TRAPEZ

Ostrovul Banului

Silex fumuriu, cioplit

13×10×1 mm.

Neolitic, cultura Starčevo-Criș

Inedit

Inv. I 4573

R. 176. GRATOAR

Ostrovul Banului

Silex cenușiu

36×27 mm.

Așchie groasă, retușat sumar.

Neolitic, cultura Starčevo-Criș

Inedit

Inv. I 4520

R. 177. GRATOAR

Ostrovul Banului

Silex de culoare cenușie cu impregnații albicioase

46×29 mm.

Retușe dorsale abrupte și bilaterale parțiale.

Bibl. — Idem Schela Cladovei și Icoana, S. Morintz, P. Roman. Un nou grup hallstattian timpuriu în S-V României — Insula Banului, SCIV, 20, p. 393; P. Roman, V. Boroneanț, Locuirea neolitică din Ostrovul Banului, Drobeta, I, 1974, p. 107; M. Davidescu, Cercetările arheologice din Ostrovul Banului-Golu, Gura Văii, jud. Mehedintzi, Revista muzeelor și monumentelor, Monumente istorice și de artă, 1, 1977, p. 37—42.

R. 171. HOUETTE (OU PETITE HACHE) À TROU D'EMMANCHEMENT

Ostrovul Banului

Bois de cerf, taillé, poli

122×69×35 mm.

Epipaléolithique, culture Schela Cladovei

Bibl. — Rivista di Scienze Preistoriche, XXIV, 2, 1969, fig. 4/4; Dacia NS, XVII, 1973, pl. IX/5

Inv. I 4659

R. 172. HOUETTE À TROU D'EMMANCHEMENT

Ostrovul Banului

Bois de cerf, taillé et poli

215×67×42 mm.

Une incision profonde sur un côté

Epipaléolithique, culture Schela Cladovei

Bibl. — Rivista di Scienze Preistoriche, XXIV, 2, 1969, p. 292, fig. 5

Inv. I 4657

R. 173. BURIN

Ostrovul Banului

Défense de sanglier, taillé et poli

50×22×12 mm.

Epipaléolithique, culture Schela Cladovei

Bibl. — Dacia NS, XVII, 1973, pl. VII/6

Inv. I 4656

R. 174. BURIN

Ostrovul Banului

Défense de sanglier, poli

58×23×11 mm.

Epipaléolithique, culture Schela Cladovei

Inédit

Inv. I 4655

R. 175. TRAPÈZE

Ostrovul Banului

Silex couleur fumée, taillé

13×10×1 mm.

Néolithique, culture Starčevo-Criș

Inédit

Inv. I 4573

R. 176. GRATTOIR

Ostrovul Banului

Silex gris

36×27 mm.

Eclat gros, retouché sommairement.

Néolithique, culture Starčevo-Criș

Inédit

Inv. I 4520

R. 177. GRATTOIR

Ostrovul Banului

Silex gris avec des impregnations blanchâtres

46×29 mm.

Retouches dorsales abruptes et bilatérales partielles.

Neolithic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. I 4516

Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4516

R. 178. MICROGRATOAR

Ostrovul Banului
Silex gălbui cu impregnații albicioase
29×110 mm.
Latură retușată de uzură, iar la capătul
trunchiat, două micro-scobituri.
Neolithic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. I 4517

R. 178. MICROGRATTOIR

Ostrovul Banului
Silex jaunâtre avec des impregnations
blanchâtres
29×110 mm.
Côté avec retouches d'usure et au bout
tronqué, 2 micro-creux.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4517

R. 179. GRATOAR PE CAPĂT DE AȘCHIE

Ostrovul Banului
Silex cenușiu
49×19 mm.
Lucrat îngrijit, prin retușare „à ecaillée”.
Neolithic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. I 4247

R. 179. GRATTOIR SUR BOUT D'ÉCLAT

Ostrovul Banului
Silex gris
49×19 mm.
Soigneusement travaillé, retouché „à
ecaillée”.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4247

R. 180. LAMĂ

Ostrovul Banului
Silex cenușiu
55×18 mm.
Retușată ventral bilateral, trunchiată la
un capăt.
Neolithic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. I 4233

R. 180. LAME

Ostrovul Banului
Silex gris
55×18 mm.
Retouchée ventral bilatéral, tronquée à
un bout.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inedit
Inv. I 4233

R. 181. LAMĂ

Ostrovul Banului
Silex cenușiu
48×10 mm.
Retușată parțial dorsal, slabe retușuri de
uzură pe altă latură.
Este trunchiată la un capăt.
Neolithic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. I 4518

R. 181. LAME

Ostrovul Banului
Silex gris
48×10 mm.
Retourchée partiellement dorsal, finement
sur un côté et légères traces de retouches
d'usure sur d'autres côtés, tronquée à
un bout.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4518

R. 182. LAMĂ TRUNCHIATĂ

Ostrovul Banului
Silex cenușiu
61×16 mm.
Retușată bilateral, la capătul opus bulbu-
lui trunchiere dreaptă, luciu slab de uzură.
Neolithic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. I 4251

R. 182. LAME TRONQUÉE

Ostrovul Banului
Silex gris
61×16 mm.
Retouchée bilatéral, au bout opposé au
bulbe, tronquée droitement, lustre légère
d'usure.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4251

R. 183. LAMELĂ DUBLU TRUNCHIATĂ

Ostrovul Banului
Silex cenușiu
40×11 mm
Retușată fin, dorsal, pe ambele laturi și
alternativ.
Neolithic, cultura Starčevo-Criș
Inedit
Inv. I 4519

R. 183. LAMELLE DOUBLE TRONQUÉE

Ostrovul Banului
Silex gris
40×11 mm.
Retouchée finement dorsal, sur les deux
côtés et alternativement.
Néolithique, culture Starčevo-Criș
Inédit
Inv. I 4519

R. 184. VAS

Ostrovul Banului
Pământ, pastă grosolană, modelat cu mîna,
ars oxidant
l — 100 mm; Ø M—275 mm; Ø g—94 mm

R. 184. VASE

Ostrovul Banului
Terre, pâte grossière, modelée à la main,
cuisson oxydante
H — 100 mm; Ø M — 275 mm; Ø g —
94 mm.

Tronconic cu toate în diagonală.
Dacic
Inedit
Inv. I 4458

Muzeul Regiunii Porților de Fier, Drobeta-Turnu Severin. R. 171 — R. 184.

MOLDOVA VECHE - (comună în jud. Caraș Severin)

RÎT — Situat la capătul vestic al comunei, între șosea și Dunăre. Săpăturile au fost făcute de Gh. Lazarovici (1970) în colaborare cu M. Gumă (1975—1976). Au fost cercetate parțial sau total cinci complexe neolitice din faza a IV-a a culturii Starčevo-Criș, în unele dintre ele s-au găsit fragmente ceramice de import Vinča A₂ și A₃. Urme de locuințe din pari și nuiete și de bordeie ovale. În același loc au mai fost cercetate și două complexe hallstattiene. Ansamblul preistoric este suprapus de un nivel feudal timpuriu.

Bibl. — Milleker Délm, I, 79; D. Tudor și colab, SCIV, XVI, 1965, p. 396; Ploșor, SCIV, XVI, 1965, p. 407—411; V. Boroneanț, Comunicări, VII, p. 3; Gh. Lazarovici, Acta MN, VI, 1969, p. 5; Idem, Actes du VIII-ème Congrès Beograd, p. 461; Idem, Tibiscus, III, 1974, p. 46—47; Idem, Banatica III, 1975, p. 11; Petrowszky, Banatica, IV, 1977.

R. 185. SĂPĂLIGĂ

Moldova Veche

Corn de cerb, cioplit și șlefuit

305 × 45 × 15 mm.

Retezat drept deasupra ramificației; unul din capete a fost rupt, celălalt cioplit oblic și ascuțit; în axul osului a fost făcută o perforație, probabil, pentru a se introduce ceafa toporului șlefuit.

Neolitic, cultura Starčevo-Criș

Inedit

Muzeul Județean de Istorie Caraș-Severin, Reșița.

Inv. A 27094

MOLDOVA VECHE — Insula Decebal (Ostrovo) — oraș

MOLDOVA NOUĂ, județul Caraș Severin.

1. În punctul HUMKA, la o înălțime de cca. 20 m au fost făcute săpături de P. Roman, între anii 1966—1968. A fost descoperită o stațiune preistorică cu materiale aparținând epocilor evolute ale culturii Coțofeni (Coțofeni—Kostolac și Coțofeni—Vučedol), precum și o serie de gropi cu vase aparținând culturii Vattina.

2. În punctul ORDELE, a fost cercetat un tumul de incinerare cu un cerc de piatră din faza Coțofeni—Vučedol. M. Florescu și A. Lászlo au făcut cercetări în anul 1967, săpând câțiva tumuli. În tumulul I, au fost descoperite 2 morminte cu inventar funerar, format din vase (fructieră și ceașcă), arme (vîrf de lance, pumnal ascuțit) și podoabe (coliere, aplice, brățări), aparținând epocii hallstattiene. În tumulul II, în mormîntul I s-au găsit cca. 20 de piese din bronz din aceeași epocă. Materiale sînt inedite.

R. 186. ÎMPUNGĂTOR

Moldova Veche

Os, șlefuit

150 × 17 mm.

Eneolitic, cultura Coțofeni

Inedit

Inv. I 4308

Tronconique avec des anses en diagonale.

Dace

Inédit

Inv. I 4458

Musée de la Région de Porțile de Fier, Drobeta-Turnu Severin, R. 171 — R. 184

MOLDOVA VECHE — (commune dans le département de Caraș Severin)

Situé à l'extrémité ouest de la commune, entre la chaussée et le Danube. Gh. Lazarovici (1970) — en collaboration avec M. Gumă (1975—1976), ont fouillé 5 complexes néolithiques de la IV-ème phase de la culture Starčevo-Criș; dans quelques-uns ils ont trouvé des fragments céramiques d'importation Vinča A₂ et A₃, des habitations en pieux et verges, chaumières ovales. On a étudié deux complexes hallstattiens. L'ensemble préhistorique est superposé d'un niveau féodal ancien.

Bibl. — Milleker Délm, I, 79; D. Tudor et col., SCIV, XVI, 1965, p. 396; -Ploșor, SCIV, XVI, 1965, p. 407—411; V. Boroneanț, Comunicări, VII, p. 3; Gh. Lazarovici, Acta MN, VI, 1969, p. 5; Idem, Actes du VIII-ème Congrès, Beograd, p. 461; Idem, Tibiscus, III, 1974, p. 46—47; Idem, Banatica, III, 1975, p. 11; Petrowszky, Banatica, IV, 1977

R. 185. HOUETTE

Moldova Veche

Bois de cerf, taillé et poli

305 × 45 × 15 mm.

Tronqué droitement au-dessus de la ramification, l'un des bouts a été rompu, l'autre dégrossi obliquement et aigu; dans l'axe de l'os une perforation, probablement pour l'introduction de l'extrémité plate de la hache polie.

Néolithique, culture Starcevo-Criș

Inédite

Musée d'histoire du département de Caraș-Severin, Reșița, inv. A 27094

MOLDOVA VECHE — Île Decebal (Ostrovo) — ville

MOLDOVA NOUĂ, département de Caraș Severin

1. A HUMKA à une hauteur de 20 m. P. Roman, en 1966—1968 a découvert une station préhistorique avec des matériels de la culture Coțofeni (Coțofeni — Kostolac et Coțofeni — Vučedol) et des fosses avec des vases de la culture Vattina.

2. À ORDELE on a fouillé un tumulus d'incinération avec un cercle en pierre de la phase Coțofeni—Vučedol. M. Florescu et A. Lászlo ont découvert en 1967 dans le I-er tumulus, 2 tombes avec inventaire funéraire: vases (comptier et coupe), armes (pointe de lance, poignard aigu) et parures (colliers, appliques, bracelets) du Hallstatt. Dans le II-ème tumulus, tombe I, on a découvert 20 pièces en bronze de la même époque. Les matériels inédits.

R. 186. PERÇOIR

Moldova Veche

Os, poli

150 × 17 mm.

Énéolithique, culture Coțofeni

Inédit

Inv. I 4308

- R. 187. DĂLTIȚĂ
Moldova Veche
Aramă ciocănită
144 mm.
Tijă de secțiune pătrată, cu capetele lobate dispuse în cruce.
Eneolitic, cultura Coțofeni
Inedit
Inv. I 4290
- R. 188. DĂLTIȚĂ
Moldova Veche
Aramă ciocănită
91 mm.
Tijă de secțiune pătrată, ascuțită la capete.
Eneolitic, cultura Coțofeni
Inedit
Inv. I 4292
- R. 189. DĂLTIȚĂ
Moldova Veche
Os cioplit, șlefuit
112×20 mm.
Lung, ascuțit, ca să formeze la un capăt tăișul daltitei.
Eneolitic, cultura Coțofeni
Inedit
Inv. I 4305
- R. 190. GREUTATE
Moldova Veche
Pământ ars, pastă cenușie
30×60 mm.
Eneolitic, cultura Coțofeni
Inedit
Inv. I 4303
- R. 191. VAS
Moldova Veche
Ceramică, pastă cărămie, zgrunțuroasă, modelată cu mâna
l — 220 mm; Ø M — 215 mm; Ø g — 175 mm; Ø f — 105 mm.
Sub buza vasului decor cu patru proeminente alveolare; pe umăr decor incizat, în romburi.
Eneolitic, cultura Coțofeni
Inedit
Inv. I 4366
- R. 192. VAS CU DOUĂ TOARTE
Moldova Veche
Ceramică, modelată cu mâna
l — 95 mm; Ø M — 80 mm; Ø g — 60 mm; Ø f — 30 mm.
Bitronconic, cu două toarte supraînălțate, canelate; două șiruri de triunghiuri hașurate de o parte și de alta a unor caneluri mediane; patru proeminente ornamentate dispuse axial.
Epoca bronzului, cultura Vattina
Inedit
Inv. I 4330
- R. 193. VAS BITRONCONIC
Moldova Veche
Ceramică, pastă cărămie fină, modelată cu mâna
l — 70; Ø M — 80 mm; Ø g — 45 mm; Ø f — 35 mm.
Vas de formă complexă, cu fund înalt evazat, corp puternic bombat, buza frântă și evazată, decor incizat în spirală și triunghiuri; patru proeminente conice pe linia de maximă rotunjire.
- R. 187. BURIN
Moldova Veche
Cuvre martelé
144 mm.
Tige de section carrée, avec les bouts lobés en croix.
Énéolithique, culture Coțofeni
Inédit
Inv. I 4290
- R. 188. BURIN
Moldova Veche
Cuvre martelé
91 mm.
Tige de section carrée, aiguisée aux bouts.
Énéolithique, culture Coțofeni
Inédit
Inv. I 4292
- R. 189. BURIN
Moldova Veche
Os taillé, poli
112×20 mm.
Long, aiguisé pour former à une des extrémités le tranchant du burin.
Énéolithique, culture Coțofeni
Inédit
Inv. I 4305
- R. 190. POIDS
Moldova Veche
Terre cuite, pâte grise
30×60 mm.
Énéolithique, culture Coțofeni
Inédit
Inv. I 4303
- R. 191. VASE
Moldova Veche
Céramique, pâte rouge-brique, grumeleuse, modelée à la main
H — 220 mm; Ø M — 215 mm; Ø b — 175 mm; Ø f — 105 mm
Sous le bord décor avec quatre proéminences alvéolaires, sur l'épaule, décor incisé en rhombes.
Énéolithique, culture Coțofeni
Inédit
Inv. I 4366
- R. 192. VASE À DEUX ANSES
Moldova Veche
Céramique, modelée à la main
H — 95 mm; Ø M — 80 mm; Ø b — 60 mm; Ø f — 30 mm.
Bitronconique, à deux anses surrélevées, cannelées; deux rangées de triangles haçurés d'un côté et de l'autre du canneau médian; quatre proéminences décorées disposées axial.
Âge du bronze, culture Vattina
Inédit
Inv. I 4330
- R. 193. VASE BITRONCONIQUE
Moldova Veche
Céramique, pâte rouge-brique fine, modelé à la main
H — 70 mm; Ø M — 80 mm; Ø b — 45 mm; Ø f — 35 mm.
Forme complexe, le fond haut évasé, le corps très bombé, le bord rétroussé et évasé, décor incisé en spirale et en triangles; quatre proéminences coniques sur la ligne de la largeur maximale.

- Epoca bronzului, cultura Vattina
Inedit
Inv. I 4331
- R. 194. VAS
Moldova Veche
Ceramică, pastă cenușie, modelată cu mîna
H — 85 mm; Ø M. — 100 mm; Ø g. — 75 mm; Ø f. — 35 mm.
Bitronconic cu buza evazată și lobată; pe umărul toartelor cîte o apucătură.
Epoca bronzului, cultura Vattina
Inedit
Inv. I 4329
- R. 195. VAS
Moldova Veche
Cramică, pastă cenușie, modelată cu mîna
H — 120 mm; Ø M. — 127 mm; Ø g. — 105 mm; Ø f. — 60 mm.
Globular, buza evazată, cu două apucători verticale, perforate orizontal, decor în cercuri și paranteze.
Epoca bronzului, cultura Vattina
Inedit
Inv. I 4207
- R. 196. CEAȘCĂ CU DOUĂ TORȚI
Moldova Veche
Ceramică, pastă cenușie fină, modelată cu mîna
H — 90 mm; Ø M. — 90 mm; Ø g. — 80 mm; Ø f. — 30 mm.
Globulară, cu două proeminențe organice, ornamentate sub umărul pe care se află o canelură. Buza ușor evazată, toartele canelate.
Epoca bronzului, cultura Vattina
Inedită
Inv. I 4327
- R. 197. CANĂ
Moldova Veche
Ceramică, pastă cărămizie modelată cu mîna, arsă superficial
H — 90 mm; Ø m. — 65 mm; Ø g. — 60 mm; Ø f. — 25 mm.
Cană globulară, cu două torți supraînălțate, canelate geometric; sub brîu patru proeminențe decorative.
Epoca bronzului, cultura Vattina
Inedită
Inv. I 4328
- R. 198. URNĂ
Moldova Veche
Ceramică, pastă cărămizie zgrunțuroasă, modelată cu mîna
H — 143 mm; Ø M. — 150 mm; Ø g. — 125 mm; Ø f. — 75 mm.
Patru proeminențe, apucături sub buza ușor evazată
Epoca bronzului, cultura Vattina
Inedită
Inv. I 4325
- R. 199. URNĂ
Moldova Veche
Ceramică, pastă cenușie, fină, modelată cu mîna
H — 145 mm; Ø M — 145 mm;
Ø g — 100 mm; Ø f — 50 mm.
Buza ușor evazată, toarte supraînălțate, cu canelură. Patru proeminențe ornamentate sub brîu.
- Âge du bronze, culture Vattina
Inédit
Inv. I 4331
- R. 194. VASE
Moldova Veche
Céramique, pâte grise, modelée à la main
H — 85 mm; Ø M — 100 mm.;
Ø b. — 75 mm; Ø f — 35 mm.
Bitronconique, le bord évasé et lobé; sur l'épaule des anses, une poignée
Âge du bronze, culture Vattina
Inedit
Inv. I 4329
- R. 195. VASE
Moldova Veche
Céramique, pâte grise, modelée à la main
H — 120 mm; Ø M — 127 mm;
Ø b. — 105 mm; Ø f — 60 mm.
Globulaire, le bord évasé à deux poignées verticaux perforés horizontalement, décor en cercles et en paranthèses.
Âge du bronze, culture Vattina
Inédit
Inv. I 4207
- R. 196. COUPE À 2 ANSES
Moldova Veche
Céramique, pâte grise fine modelée à la main
H — 90 mm; Ø M — 90 mm;
Ø g. — 80 mm; Ø f. — 30 mm.
Globulaire avec deux proéminences organiques, décorées sous l'épaule sur lequel il y a une canelure, le bord légèrement évasé; les anses cannelées.
Âge du bronze, culture Vattina
Inédit
Inv. I 4327
- R. 197. BROC
Moldova Veche
Céramique, pâte rouge-brique, modelée à la main cuisson superficielle
H — 90 mm; Ø M — 65 mm;
Ø b. — 60 mm; Ø f. — 25 mm.
Globulaire, avec deux anses superélevées, cannelées géométriquement; sous la raie, quatre proéminences décoratives.
Âge du bronze, culture Vattina
Inédit
Inv. I 4328
- R. 198. URNE
Moldova Veche
Céramique, pâte rouge-brique, grumleuse, modelée à la main
H — 143 mm; Ø M — 150 mm;
Ø b. — 125 mm; Ø f. — 75 mm.
Quatre proéminences, poignées sous le bord légèrement évasé
Âge du bronze, culture Vattina
Inédit
Inv. I 4325
- R. 199. URNE
Moldova Veche
Céramique, pâte grise, fine, modelée à la main
H — 145 mm; Ø M — 145 mm;
Ø b. — 100 mm; Ø f — 50 mm;
Bord légèrement évasée, anses surélevées, à canelure. Quatre protuberances ornées sous la ceinture.

Epoca Bronzului, cultura Vattina
Inedită
Inv. I 4326

R. 200. URNĂ

Moldova Veche
Ceramică, pastă cărămie, modelată cu
mîna.
Î — 480 mm; Ø M — 40 mm;
Ø g — 330 mm; Ø f — 115 mm.
Corp bombat, buza înaltă, evazată, cu
patru apucători.
Epoca Bronzului, cultura Vattina
Inedită
Inv. I 4320

R. 201. URNĂ

Moldova Veche
Ceramica, pastă cărămie poroasă.
Î — 520 mm; Ø M — 410 mm;
Ø g — 380 mm; Ø f — 105 mm.
Bitronconic, buza evazată, patru butoni
dispuși axial.
Epoca Bronzului, cultura Vattina
Inedită
Inv. I 4318

R. 202. URNĂ

Moldova Veche
Ceramică, pastă fină cu nisip.
Î — 340 mm; Ø M — 310 mm;
Ø g — 260 mm; Ø f — 85 mm.
Buză evazată, cabelură circulară pe umăr,
patru apucători cu șa.
Epoca Bronzului, cultura Vattina
Inedită
Inv. I 3490 bis.

R. 203. URNĂ

Moldova Veche
Ceramică, pastă zgrunțuroasă cărămie,
modelată cu mîna.
Î — 130 mm; Ø M — 150 mm;
Ø g — 130 mm; Ø f — 60 mm.
Epoca Bronzului, cultura Vattina
Inedită
Inv. I 4452

MOLDOVA NOUĂ, — PORT jud. Caraș Severin

În Moldova Veche, pe malul stîng al Dunării,
de la port în josul apei, în curtea locuitoarei
Maria Stancovici la nr. 235, în dreptul bisericii
sîrbești, au fost făcute săpături arheologice în
anul 1965 de către Exspectatus Bujor, în căutarea
castrului roman, neidentificat. În schimb au fost
descoperite patru morminte de incinerare, unul
total distrus anterior cercetării.

Vasele sînt de tipul oalelor, castroanelor și
străchinilor întîlnite în cultura Gîrla Mare —
Žuto Brdo.

R. 204. OALĂ

Moldova Veche
Pămînt ars, pastă dură, modelată cu mîna,
ars reductor la cenușiu
Î — 200 mm; Ø M. — 215 mm.
Bombată, cu patru torți pe pîntec, și patru
proeminențe pe umăr. Decorată pe umăr

Age du bronze, culture Vattina
Inédit
Inv. I 4326

R. 200. URNE

Moldova Veche
Céramique, pâte rouge-brique, modelée
à la main.
H — 480 mm; Ø M — 40 mm;
Ø g — 330 mm; Ø f — 115 mm
Corps bombé, lèvre haute, evasée, à quatre
anses.
Age du bronze, culture Vattina
Inédit
Inv. I 4320

R. 201. URNE

Moldova Veche
Céramique, pâte rouge-brique, poreuse.
H — 520 mm; Ø M — 410 mm;
Ø b — 380 mm; Ø f — 105 mm.
Bitronconique, bord evasé, quatre bou-
tons disposés axial.
Age du bronze, culture Vattina
Inédit
Inv. I 4318

R. 202. URNE

Moldova Veche
Céramique, pâte fine avec du sable.
H — 340 mm; Ø M — 310 mm;
Ø b — 260 mm; Ø f — 85 mm.
Bord evasé, canelure circulaire sur l'é-
paule, quatre anses à selle.
Age du bronze, culture Vattina
Inédit
Inv. I 3490 bis.

R. 203. URNE

Moldova Veche
Céramique, pâte grumeleuse rouge-
brique, modelée à la main.
H — 130 mm; Ø M — 150 mm;
Ø g — 130 mm; Ø f — 60 mm.
Age du bronze, culture Vattina
Inédit
Inv. I 4452

MOLDOVA NOUĂ — PORT, département de Caraș
Severin

Dans la commune de Moldova Veche, sur la
rive gauche du Danube, en aval du port, dans la
cour de Maria Stancovici au no. 235 à côté de l'é-
glise serbe, en 1965 E. Bujor a effectué des fouilles
en cherchant le camp fortifié romain. Il a
découvert quatre tombes d'incinération, l'une
détruite en totalité avant les recherches. Les
vases (pots, écuelles et soupières) ressemblent à
ces de la culture Gîrla Mare — Žuto Brdo.

R. 204. POT

Moldova Veche
Terre cuite, pâte dure, modelée à la main,
cuisson réductrice à gris
H — 200 mm; Ø M — 215 mm.
Bombé, avec quatre anses sur le ventre, qua-
tre proéminences sur l'épaule; décoré sur
l'épaule avec des lignes horizontales et une
rangée de triangles hachurés, sur le corps
avec des bandes verticales de lignes pa-
rallèles droites et sinueuses, l'anse ver-
ticale large, décorée avec un oval de lignes

- cu linii orizontale și șir de triunghiuri hașurate, pe corp cu benzi verticale din linii paralele drepte și sinuoase. Toartă verticală lată, decorată cu un oval din linii paralele.
- Epoca bronzului, Cultura Žuto Brdo, aspectul Dubovac
Inedit
Inv. I 4523
- R. 205. VAS
Moldova Veche
Pământ ars, pastă brună, modelat cu mâna, ars reductor
Î — 65 mm; Ø b. — 150 mm;
Ø g. — 83 mm.
Scund, cilindric în partea inferioară, pîlniat în sus, cu buza înclinată, în exterior orizontală, cu opt laturi inegale, decorat pe partea superioară a buzei cu două linii paralele în lungul laturilor, întretăiate la colțuri de patru linii scurte, paralele, grupate. Pe marginea interioară și exterioară a buzei, șir de „ghirlande” lineare, corpul decorat cu 9 registre orizontale, dintre care primul, al treilea și al cincelea cu șiruri continue de creștături, iar al doilea și al patrulea cu grupe de creștături, al șaselea cu șir de S-uri înclinate.
Epoca bronzului, cultura Žuto Brdo, aspectul Dubovac
Inedit
Inv. I 4524
- R. 206. VAS MIC
Moldova Veche
Pământ ars, pastă dură, modelată cu mâna, arsă oxidant, la roșu
Î — 57 mm; Ø M — 93 mm.
Decor din puncte, linii, cercuri, semicercuri, volute, creștături.
Epoca bronzului, cultura Žuto Brdo, aspectul Dubovac
Inedită
Inv. I 4525
- R. 207. CEAȘCĂ
Moldova Veche
Pământ ars, pastă dură, modelată cu mâna, arsă oxidant incomplet la brun
Î — 55 mm; Ø M — 64 mm.
Scundă, cu buza ușor evazată, tortiță pe umăr, proeminențe pe pîntec.
Epoca bronzului, cultura Gîrla Mare
Inedită
Inv. I 4530
- R. 208. OALĂ
Moldova Veche
Pământ ars, pastă dură, modelată cu mâna, arsă reductor la cenușiu
Î — 287 mm; Ø M — 264 mm
Bombată, gura pîlniată; două torți late verticale pe pîntec și patru proeminențe pe umăr.
Epoca bronzului, cultura Gîrla Mare
Inedită
Inv. I 4531
- parallèles.
Age du bronze, culture Žuto Brdo, aspect Dubovac
Inédit
Inv. I 4523
- R. 205. VASE CASSÉ
Moldova Veche
Terre cuite, pâte brune, modelée à la main, cuisson réductrice
H — 65 mm; Ø b. — 150 mm;
Ø g. — 83 mm.
Bas, cylindrique dans la partie inférieure, en forme d'entonnoir en haut, le bord incliné, à l'extérieur horizontal, avec huit côtés inégaux, décoré sur la partie supérieure du bord avec deux lignes parallèles au long des côtés, entrecroisés aux coins par quatre lignes courtes parallèles, groupées. Sur la marge intérieure et extérieure, file d'incisions, sur la partie inférieure du bord, rangée de guirlandes linéaires, le corps décoré avec neuf registres horizontales: le I-er, le III-ème et le V-ème, avec des rangées continues d'incisions et le II-ème et le IV-ème avec des groupes d'incisions, le VI-ème avec une rangée de „S” inclinées.
Age du bronze, culture Žuto Brdo, aspect Dubovac
Inédit
Inv. I 4524
- R. 206. COUPE
Moldova Veche
Terre cuite, pâte dure, modelée à la main, cuisson oxydante à rouge
H — 57 mm; Ø M — 93 mm.
Décor de points, lignes, cercles, demi-cercles, volutes, incisions.
Age du bronze, culture Žuto Brdo, aspect Dubovac
Inédit
Inv. I 4525
- R. 207. COUPE
Moldova Veche
Terre cuite, pâte dure, modelée à la main, cuisson oxydante, incomplète, à brun
H — 55 mm; Ø M — 64 mm.
Basse, large, le bord légèrement évasé, petite anse sur l'épaule, des proéminences sur le ventre.
Age du bronze, culture Gîrla Mare.
Inédit
Inv. I 4530
- R. 208. POT
Moldova Veche
Terre cuite, pâte dure, modelée à la main, cuisson réductrice à gris
H — 287 mm; Ø M — 264 mm.
Bombé, la bouche en forme d'entonnoir, deux anses larges verticales sur le ventre et quatre proéminences sur l'épaule.
Age du bronze, culture Gîrla Mare.
Inédit
Inv. I 4531

- R. 209. OALĂ
Moldova Veche
Pământ ars, pastă dură, modelată cu mîna, arsă oxidant incomplet la brun
Î — 265 mm; Ø M — 220 mm.
Bombată, cu gura pîlniată, două torți late verticale pe pîntec, fundul plat.
Epoca bronzului, cultura Gîrla Mare
Inedită
Inv. I 4532
- R. 210. CASTRON
Moldova Veche
Pământ ars, pastă dură, modelată cu mîna, arsă reductor la cenușiu.
Î — 90 mm; Ø M — 156 mm.
Bombat, cu buza înaltă evazată, decorată cu zig-zag. Pe margine corpul decorat cu linii, șir de puncte, cercuri, spirale.
Epoca bronzului, cultura Gîrla Mare
Inedit
Inv. I 4534
- R. 211. VAS
Moldova Veche
Pământ ars, pastă dură, modelată cu mîna, arsă reductor la cenușiu.
Î — 110 mm Ø M — 220 mm.
Scundă, largă, buza înclinată în afară, decor din linii, puncte, cercuri, S-uri, fundul plat.
Epoca bronzului, cultura Gîrla Mare, aspect Cîrna.
Inedită
Inv. I 4526
- R. 212. OALĂ
Moldova Veche
Pământ ars, pastă dură, modelată cu mîna, ars oxidant incomplet la brun
Î — 195 mm Ø M — 200 mm.
Bombată, buza înclinată în sus, două torți late verticale și două proeminențe pe umăr.
Epoca bronzului, cultura Gîrla Mare, aspect Cîrna.
Inedită
Inv. I 4527
- R. 213. OALĂ
Moldova Veche
Pământ ars, pastă dură, modelată cu mîna, arsă oxidant incomplet la brun
Î — 205 mm; Ø M — 195 mm.
Bombată, buza înclinată în sus, două torți late, verticale pe pîntec și patru proeminențe pe umăr, fundul plat,
Epoca bronzului, cultura Gîrla Mare, aspect Cîrna
Inedită
Inv. I 4528
- R. 214. VAS
Moldova Veche
Pământ ars, pastă dură, modelat cu mîna, ars reductor, incomplet la negru
Î — 80 mm; Ø M — 120 mm.
Bombat, larg, buza orizontală, cu patru lobi unghiulari, tortiță pe umăr.
Epoca bronzului, cultura Gîrla Mare, aspect Cîrna
Inedit
Inv. I 4533
- R. 209. POT
Moldova Veche
Terre cuite, pâte dure, modelée à la main, cuisson oxydant et incomplète à brun
H — 265 mm.; Ø M — 220 mm.
Bombé, la bouche en forme d'entonnoir, deux anses larges verticales sur le ventre, le fond plat.
Age du bronze, culture Gîrla Mare.
Inédit
Inv. I 4532
- R. 210. POT
Moldova Veche
Terre cuite, pâte dure, modelée à la main, cuisson réductrice à gris
H — 90 mm; Ø M — 156 mm.
Bombée, le bord haut évasé, décoré en zig-zag sur la marge, le corps décoré avec des lignes, rangée de points, cercles, spirales.
Age du bronze, culture Gîrla Mare.
Inédit
Inv. I 4534
- R. 211. COUPE
Moldova Veche
Terre cuite, pâte dure, modelée à la main, cuisson réductrice à gris
H — 110 mm; Ø M — 220 mm.
Basse, large, le bord incliné en dehors, décors de lignes, points, cercles, „S”, le fond plat.
Age du bronze, culture Gîrla Mare, aspect Cîrna
Inédit
Inv. I 4526
- R. 212. POT
Moldova Veche
Terre cuite, pâte dure, modelée à la main, cuisson oxydante, incomplète à brun
H — 195 mm; Ø M — 200 mm.
Bombe, le bord incliné en haut, deux anses larges verticales et deux proéminences sur l'épaule
Age du bronze, culture Gîrla Mare, aspect Cîrna
Inédit
Inv. I 4527
- R. 213. POT
Moldova Veche
Terre cuite, pâte dure, modelée à la main, cuisson oxydante incomplète à brun
H — 205 mm; Ø M — 195 mm.
Bombé, le bord incliné en haut, deux anses larges verticales sur le ventre et quatre proéminences sur l'épaule, le fond plat.
Age du bronze, culture Gîrla Mare, aspect Cîrna
Inédit
Inv. I 4528
- R. 214. COUPE
Moldova Veche
Terre cuite, pâte dure, modelée à la main, cuisson réductrice incomplète à noir
H — 80 mm; Ø M — 120 mm.
Bombé, large, le bord horizontal, avec quatre labes angulaires, petite anse sur l'épaule,

LOCALITĂȚI FĂRĂ EXPONATE

MOLDOVA VECHE — Insula Decebal sau Ostrov — depozit de bronzuri

În Muzeul din Lugoj sînt cîteva piese provenite dintr-un depozit de bronzuri descoperit pe insulă. Din acestea se mai păstrează 1 celt, 1 seceră cu limbă la mîner, o brătară cu capete subțiate, 4 brățări cu lama mai subțire, 1 cap de ac, 1 cîrlig mic.

Depozitul datează din Hallstatt A.

Bibl. — M. Petrescu-Dîmbovița, *Depozitele de bronzuri din România*, București 1977, p. 100.

MOLDOVA VECHE — lanț din verigi

În Muzeul din Lugoj se află un depozit format dintr-un lanț de 7 verigi descoperit în hotarul comunei Moldova Veche.

Lanțul datează din Hallstatt A.

Bibl. — Idem, p. 100, fig. 166/9

MOLDOVA VECHE — depozit de bronzuri

La Muzeul din Vrșac sînt 59 de piese care au fost descoperite prin iarna anilor 1924—1925.

Depozitul datează din Hallstatt A.

Bibl. — Idem

LIUBCOVA — Stațiune neolitică și fortificație dacică.

1. ORNITZ — În acest loc, aflat pe terasa inferioară și mijlocie a Dunării, E. Comșa a săpat o stațiune neolitică, din care se cunoasc următoarele civilizații: Cultura Starčevo-Criș (din care au fost reperate complexe cu ceramică pictată ce aparțin fazei a III-a a lui Miložić (II b la Garașanin); Cultura Vinča cu trei nivele de locuire din faza Vinča B — Ornița la E. Comșa și din etapa tîrzie a culturii Vinča (Vinča C și D sau Vinča-Pločnik) — Ornița Vest.

2. STENCA, este un promotoriu aflat între Liubcova și Berzasca în locul în care Dunărea este la maximum îngustată de masivul muntos ce coboară pînă în ape. Săpăturile lui Gh. Lazarovici și M. Cerna au semnalat o fortificație de pămînt cu val și șanț.

Materialul ceramic descoperit aparține epocii mijlocii a bronzului, culturii Vattina ne lipsind și unele elemente ale culturii Verbicioara, precum și a civilizației dacice din sec. II—I î.e.n. Tot aici s-a găsit o monetă de argint schifată.

La poalele stîncii, pe versantul vestic, s-au găsit complexe cu material ceramic din sec. III — I î.e.n., iar pe cel estic din sec. II—I î.e.n.

R. 215 STRĂPUNGĂTOR

Liubcova

Așchie de os, șlefuită

L — 126 mm; l — 25 mm.

Vîrful ascuțit.

Neolitic, cultura Vinča

Inedit

Inv. 41

R. 216. STRĂPUNGĂTOR

Liubcova

Așchie de os, șlefuită

L — 109 mm; l — 20 mm,

Vîrful ascuțit.

Neolitic, cultura Vinča

Inedit

Inv. 42

Age du bronze, culture Gîrla Mare, aspect Cîrna

Inédit

Inv. I 4533

Musée de la Région de Porțile de Fier, Drobeta-Turnu Severin R. 186 — R. 214

LOCALITÉS SANS OBJETS EXPOSÉS

MOLDOVA VECHE — Ile Decebal ou Ostrov — dépôt de bronzes

Dans le Musée de Lugoj il y a quelques pièces provenant d'un dépôt de bronzes découvert sur l'île. On conserve un celt, une faucille à soie, un bracelet aux bouts amincis, quatre bracelets à lame mince, une pointe d'aiguille, un petit crochet. Le dépôt appartient au Hallstatt A.

Bibl. — M. Petrescu-Dîmbovița, *Depozitele de bronzuri din România*, București, 1977, p. 100.

MOLDOVA VECHE — chaîne d'anneaux

Dans le Musée de Lugoj il y a un dépôt formé par une chaîne de sept anneaux découvert dans la commune de Moldova Veche, de l'époque Hallstatt A.

Bibl. — Idem, p. 100, fig. 166/9

MOLDOVA VECHE — Dépôt de bronzes.

Dans le Musée de Vrșac il y a 59 pièces découvertes en 1924—1925. Le dépôt appartient au Hallstatt A.

Bibl. — Idem

LIUBCOVA — site néolithique et fortification dace

1. ORNITZ. Dans ce lieu situé sur la terrasse inférieure et moyenne du Danube, E. Comșa a étudié un site néolithique dont on connaît les suivantes civilisations: culture Starčevo-Criș (des complexes avec de la céramique peinte de la III-ème phase de Miložić (II b à Garașanin); culture Vinča avec trois niveaux de la phase Vinča B-Ornița et de la phase finale de la culture Vinča (Vinča C et D ou Vinča—Pločnik) — Ornița Ouest.

2. STENCA. Promontoire entre Liubcova et Berzasca où le Danube est très étroit à cause des montagnes qui descendent jusqu' au fleuve. Gh. Lazarovici et M. Cerna ont découvert une fortification avec de la céramique de l'âge moyen du bronze, culture Vattina, des éléments de la culture Verbicioara et vestiges de la civilisation dace des II—I-er siècles av. n.è. On a découvert une monnaie en argent squifée. Au pied du rocher sur le versant de l'ouest on a découvert du matériel céramique des III—I-er siècles, av. n.è. et sur le versant de l'est, matériel des II—I-er siècles av. n.è.

R. 215. PERÇOIR

Liubcova

Eclat d'os, poli

L — 126 mm; l — 25 mm.

Pointe aiguisée.

Néolithique, cultura Vinča

Inédit

Inv. 41

R. 216. PERÇOIR

Liubcova

Eclat d'os, poli

L — 109 mm; l — 20 mm.

Pointe aiguisée

Néolithique, culture Vinča

Inédit

Inv. 42

- R. 217. STRĂPUNGĂTOR
Liubcova
Așchie de os, șlefuită
L — 130 mm; l — 20 mm
Plan, cu vîrf ascuțit și șlefuit prin uzură.
Neolitic, cultura Vinča
Inedit
Inv. 43
- R. 218. STRĂPUNGĂTOR
Liubcova
Așchie de os, șlefuită
L — 110 mm; l — 19 mm.
Plan, cu vîrf ascuțit și lustruit de uzură.
Neolitic, cultura Vinča
Inedit
Inv. 44
- R. 219. STRĂPUNGĂTOR
Liubcova
Așchie de os, șlefuită
L — 100 mm; l — 16 mm.
Plan, cu vîrf ascuțit și lustruit prin uzură.
Neolitic, cultura Vinča
Inedit
Inv. 45
- R. 220. STRĂPUNGĂTOR
Liubcova
Așchie de os, șlefuită
L — 79 mm; l — 16 mm.
Plan, cu vîrf ascuțit și lustruit prin uzură.
Neolitic, cultura Vinča
Inedit
Inv. 46
- R. 221. STRĂPUNGĂTOR
Liubcova
Așchie de os șlefuit
L — 69 mm; l — 17 mm.
Plan, cu vîrf ascuțit și lustruit prin uzură.
Neolitic, cultura Vinča
Inedit
Inv. 47.
- R. 222. STRĂPUNGĂTOR
Liubcova
Așchie de os, șlefuit
L — 45 mm; l — 16 mm.
Plan, cu vîrf ascuțit și foarte lustruit prin uzură.
Neolitic, cultura Vinča
Inedit
Inv. 48
- R. 223. STRĂPUNGĂTOR
Liubcova
Fragment de os de pasăre, lung, șlefuit
L — 55 mm; l — 10 mm.
Așchiat, vîrful ascuțit și lustruit prin uzură.
Neolitic, cultura Vinča
Inedit
Inv. 49
- R. 224. STRĂPUNGĂTOR
Liubcova
Os fragmentar, șlefuit
L — 63 mm; l — 9 mm.
Lung, așchiat, cu vîrful ascuțit și foarte lustruit prin uzură.
Neolitic, cultura Vinča
Inedit
Inv. 50
- R. 217. PERÇOIR
Liubcova
Eclat d'os, poli
L — 130 mm.; l — 20 mm.
Plan à pointe aiguisée et polie par usure.
Néolithique, culture Vinča
Inédit
Inv. 43
- R. 218. PERÇOIR
Liubcova
Eclat d'os, poli
L — 110 mm; l — 19 mm.
Plan, à pointe aiguisée et lustrée par usure.
Néolithique, culture Vinča
Inédit
Inv. 44
- R. 219. PERÇOIR
Liubcova
Eclat d'os, poli
L — 100 mm; l — 16 mm.
Plan, à pointe aiguisée et lustrée par usure.
Néolithique, culture Vinča
Inédit
Inv. 45
- R. 220. PERÇOIR
Liubcova
Eclat d'os, poli
L — 79 mm; l — 16 mm.
Plan, à pointe aiguisée, lustrée par usure.
Néolithique, culture Vinča
Inédit
Inv. 46
- R. 221. PERÇOIR
Liubcova
Eclat d'os, poli
L — 69 mm; l — 17 mm.
Plan, à pointe aiguisée lustrée par usure.
Néolithique, culture Vinča
Inédit
Inv. 47
- R. 222. PERÇOIR
Liubcova
Eclat d'os, poli
L — 45 mm; l — 16 mm.
Plan, à pointe aiguisée lustrée par usure.
Néolithique, culture Vinča
Inédit
Inv. 48
- R. 223. PERÇOIR
Liubcova
Fragment d'os d'oiseau lustré, poli
L — 55 mm; l — 10 mm
Taillé, la pointe aiguë et lustrée par usure.
Néolithique, culture Vinča
Inédit
Inv. 49
- R. 224. PERÇOIR
Liubcova
Os fragmentaire, poli
L — 63 mm; l — 9 mm.
Long, taillé, à pointe aiguisée et très lustrée par usure.
Néolithique, culture Vinča
Inédit
Inv. 50

- R. 225. DĂLTIȚĂ
Liubcova
Așchie de os, șlefuită
L — 79 mm; l — 17 mm.
Lustruită prin uzură.
Neolitic, cultura Vinča
Inedită
Inv. 51
- R. 226. DĂLTIȚĂ
Liubcova
Așchie de os șlefuită
L — 85 mm; l — 17 mm.
Neolitic, cultura Vinča
Inedită
Inv. 52
- R. 227. DĂLTIȚĂ
Liubcova
Așchie de os șlefuită
L — 79 mm; l — 22 mm.
Neolitic, cultura Vinča
Inedită
Inv. 53
- R. 228. DĂLTIȚĂ
Liubcova
Așchie de os șlefuită
L — 62 mm; l — 17 mm.
Neolitic, cultura Vinča
Inedită
Inv. 54
- R. 229. PERCUTOR
Liubcova
Silex
Ø — 53 mm.
Sferoid, șlefuit prin uzură
Neolitic, cultura Vinča
Inedit
Inv. 39
- R. 230. TESLĂ
Liubcova
Piatră șlefuită
L — 79 mm; l — 46 mm; g — 28 mm.
De tip calapod, cu tăișul arcuit.
Neolitic, cultura Vinča
Inedită
Inv. 30
- R. 231. TESLĂ
Liubcova
Piatră șlefuită
L — 80 mm; l — 38 mm; g — 10 mm.
De tip calapod, cu tăișul drept.
Neolitic, cultura Vinča
Inedită
Inv. 33
- R. 232. TESLĂ (fragment)
Liubcova
Piatră șlefuită
L — 90 mm; l — 53 mm; g — 21 mm.
De tip calapod, cu tăișul arcuit și secțiune
plan-convexă, ruptă; păstrată numai frag-
mentar.
Neolitic, cultura Vinča
Inedită
Inv. 34
- R. 233. TESLĂ
Liubcova
Piatră șlefuită
- R. 225. BURIN
Liubcova
Eclat d'os, poli
L — 79 mm; l — 17 mm.
Lustré par usure.
Néolithique, culture Vinča
Inédit
Inv. 51
- R. 226. BURIN
Liubcova
Eclat d'os poli
L — 85 mm; l — 17 mm.
Néolithique, culture Vinča
Inédit
Inv. 52
- R. 227. BURIN
Liubcova
Eclat d'os poli
L — 79 mm; l — 22 mm.
Néolithique, culture Vinča
Inédit
Inv. 53
- R. 228. BURIN
Liubcova
Eclat d'os poli
L — 62 mm; l — 17 mm.
Néolithique, culture Vinča
Inédit
Inv. 54
- R. 229. PERCUTEUR
Liubcova
Silex
Ø — 53 mm.
Sphéroïde, poli par usure.
Néolithique, culture Vinča
Inédit
Inv. 39
- R. 230. HERMINETTE
Liubcova
Pierre polie
L — 79 mm; l — 46 mm; gr. — 28 mm.
De type embauchoir, avec le tranchant
arqué.
Néolithique, culture Vinča
Inédite
Inv. 30
- R. 231. HERMINETTE
Liubcova
Pierre polie
L — 80 mm; l — 38 mm; gr. — 10 mm
De type embauchoir, avec le tranchant
droit.
Néolithique, culture Vinča
Inédit
Inv. 33
- R. 232. HERMINETTE (fragment)
Liubcova
Pierre polie
L — 90 mm; l — 53 mm; gr. — 21 mm.
De type embauchoir, le tranchant arqué
et section plan-convexe, rompue; con-
servation fragmentaire.
Néolithique, culture Vinča
Inédit
Inv. 34
- R. 233. HERMINETTE
Liubcova
Pierre polie

- L — 90 mm; i — 46 mm; g — 25 mm.
De tip calapod, cu tăiș arcuit și secțiunea plan convexă.
Neolitic, cultura Vinča
Inedită
Inv. 35.
- R. 234. TESLĂ
Liubcova
Piatră șlefuită
L — 113 mm; l — 55 mm; g — 25 mm.
De tip calapod, cu tăișul arcuit și secțiune plan-convexă.
Neolitic, cultura Vinča
Inedită
Inv. 36
- R. 235. FUSAIOLĂ
Liubcova
Pământ ars
Ø — 57 mm; g — 28 mm.
De formă circulară și de secțiune plan-convexă, perforată central.
Neolitic, cultura Vinča
Inedită
Inv. 37
- R. 236. GREUTATE DE RĂZBOI DE ȚESUT
Liubcova
Pământ ars
Ø m. — 70 mm; l — 70 mm
Piriform, perforată longitudinal
Neolitic, cultura Vinča
Inedit
Inv. 38
- R. 237. FIGURINĂ FEMININĂ
Liubcova
Lut ars, modelat cu mîna
l — 62 mm; l — 44 mm; g — 19 mm.
De tip cruciform, în picioare, cu brațele întinse, perforate la extremități, figura stilizată ca o mască, pieptănătură cu coc.
Neolitic, cultura Vinča
Inedită
Inv. 56
- R. 238. FIGURINĂ ANTROPOMORFĂ
Liubcova
Pământ ars, modelat cu mîna
l — 47 mm; l — 65 mm; g — 26 mm.
De tip cruciform, în picioare, cu brațele întinse, decor unghiular incizat și urme de culoare roșie, capul și partea inferioară rupte.
Neolitic, cultura Vinča
Inedită
Inv. 58
- R. 239. CAP DE FIGURINĂ ANTROPOMORFĂ
Liubcova
Pământ ars, modelat cu mîna
l — 75 mm; l — 58 mm; g — 60 mm.
Stilizată, în formă de mască triunghiulară, cu ochi alungiți, decor de linii verticale incizate, urme de culoare roșie.
Neolitic, cultura Vinča
inedită
Inv. 59
- R. 240. CAP DE FIGURINĂ FEMININĂ
Liubcova
Pământ ars, modelat cu mîna
l — 65 mm; l — 37 mm; g — 43 mm.
- L — 90 mm; l — 46 mm; gr. — 25 mm.
De type embauchoir, le tranchant arqué; section plan-convexe.
Néolithique, culture Vinča
Inédit
Inv. 35.
- R. 234. HERMINETTE
Liubcova
Pierre polie
L — 113 mm; l — 55 mm; gr. — 25 mm.
De type embauchoir, le tranchant arqué et section plan-convexe.
Néolithique, culture Vinča,
Inédit
Inv. 36
- R. 235. FUSAÏOLE
Liubcova
Terre cuite
Ø — 57 mm; gr. — 28 mm.
De forme circulaire et de section plan-convexe, perforée central
Néolithique, culture Vinča
Inédit
Inv. 37
- R. 236. POIDS POUR MÉTIER À TISSER
Liubcova
Terre cuite
Ø — 70 mm.; l — 70 mm.
Piriforme, perforé longitudinalement.
Néolithique, culture Vinča
Inédit
Inv. 38
- R. 237. FIGURINE FEMININE
Terre cuite, modelée à la main
H — 62 mm; l — 44 mm; gr. — 19 mm.
De type cruciforme, les bras étendus perforés aux extrémités, la tête stylisée comme un masque, coiffure à chignon.
Néolithique, culture Vinča
Inédit
Inv. 56
- R. 238. FIGURINE ANTROPOMORPHE
Liubcova
Terre cuite, modelée à la main
H — 47.; l — 65 mm; gr. — 26 mm.
De type cruciforme, debout, les bras étendus, décor angulaire incisé et traces de rouge; la tête et la partie inférieure rompues.
Néolithique, culture Vinča
Inédit
Inv. 58
- R. 239. TÊTE DE FIGURINE ANTHROPOMORPHE
Liubcova
Terre cuite, modelée à la main
H — 75 mm; l — 58 mm; gr. — 60 mm.
Stylisée en forme de masque triangulaire, les yeux allongés, décor de lignes verticales incisées, traces de rouge.
Néolithique, culture Vinča
Inédit
Inv. 59
- R. 240. TÊTE DE FIGURINE FEMININE
Liubcova
Terre cuite, modelée à la main
H — 65 mm; l — 37 mm; gr. — 43 mm.

Stilizată în formă de mască arcuită, cu nas proeminent, ochi alungiți, pieptănătură cu coc; urme de culoare roșie.

Neolitic, cultura Vinča

Inedită

Inv. 60

R. 241. CAP DE FIGURINĂ FEMININĂ

Liubcova

Pământ ars, modelat cu mîna

l — 50 mm; l — 38 mm; g — 24 mm

Stilizată, în formă de mască arcuită, cu gît masiv, ochii migdalați, pieptănătură cu coc.

Neolitic, cultura Vinča

Inedit

Inv. 61

Institutul de arheologie București.

R. 215 — R. 241

R. 242. FUSAIOLĂ

Liubcova

Lut ars, pastă cu pleavă, modelată cu mîna, arsă reductor

Ø — 25 mm.

Bitronconică, perforată cilindric, cu incizii late în zig-zag, dispuse în două registre. Dacic, sec. II—I î.e.n.

Inedită

Inv. G 804

R. 243. LUSTRUITOR

Liubcova

Pământ ars, pastă cu pleavă brună, ars incomplet

L — 43 mm; talpa — 94 × 37 mm.

În formă de ancoră, cu o perforație la coadă.

Dacic, sec. II î.e.n.

Inedit

Inv. G 803

R. 244. CEAȘCĂ DACICĂ

Liubcova

ceramică, pastă brună, netezită

l — 75 mm; Ø g. — 140 mm; Ø f. — 58 mm

Ceașcă tipică, tronconică, fragmentară

Dacică, sec. II î.e.n.

Inedit

Inv. G 801

Muzeul satului Gornea. R. 242 — R. 244

BERZASCA — depozit be bronzuri.

Un depozit de bronzuri descoperit în 1883 compus din 50 de obiecte cîntărind cca 50 kg a fost împrăștiat ajungînd în muzeele din Vrșac, Timișoara și Viena, în colecția școlii din Moldova Nouă și în colecția Gustav Tyll.

M. Petrescu-Dîmbovița și M. Rusu cred că este vorba de același depozit cu cel de la Gornea din 1882. Locul Stenca Liubcovei unde este localizat depozitul de la Rezinca, punct aflat în hotarul dintre Liubcova și Berzasca, coincide cu locul unde a fost descoperit depozitul, dar în același timp și cu hotarul satului Gornea, în zona unei cariere de piatră ce funcționa la sfîrșitul secolului trecut a fost descoperit un depozit despre care sătenii povestesc. Locul se află la poalele dealului Păzăriște. Deși asemănarea dintre cele două depozite este evidentă și anii de descoperire apropiați greutatea lor diferă doar cu un kg. Credem că este vorba de două depozite, între cele două puncte fiind o distanță de cca. 7 km.

Stylisée en forme de masque arqué, le nez proéminent, les yeux allongés, coiffure à chignon, traces de rouge.

Néolithique, culture Vinča

Inédit

Inv. 60

R. 241. TÊTE DE FIGURINE FEMININE

Liubcova

Terre cuite, modelée à la main

H — 50 mm; l — 38 mm; gr. — 24 mm.

Stylisée, en forme de masque arqué, le col massif, les yeux en amande, coiffure à chignon.

Néolithique, culture Vinča

Inédit

Inv. 61

Institut d'Archéologie, Bucarest,

R. 215 — R. 241

R. 242. FUSAÎOLE

Liubcova

Terre cuite, pâte avec de la balle, modelée à la main, cuisson réductrice

Ø — 25 mm.

Bitronconique, perforée cylindriquement avec des incisions larges en zig-zag, disposées en deux registres.

Dace, II—I-er siècles av. n.è.

Inédit

Inv. G 804

R. 243. POLISSEUR

Liubcova

Terre cuite, pâte avec de la balle brune, cuisson incomplète

L — 43 mm; base: — 94 × 37 mm.

En forme d'ancre, avec une perforation au manche.

Dace, II-ème siècle av. n.è.

Inédit

Inv. G 803

R. 244. COUPE DACE

Liubcova

Céramique, pâte brune, polie

H — 75 mm; Ø b. — 140 mm; Ø f. — 58 mm.

Typique, tronconique, fragmentaire

Dace, II-ème siècle av. n.è.

Inédite

Inv. G 801

Musée du village Gornea R. 242 — R. 244

BERZASCA — dépôt de bronzes

Le dépôt a été découvert en 1883. Les 50 objets pesant 50 kg. font maintenant partie du patrimoine des musées de Vrșac, Timișoara et Vienne, de la collection de l'école de Moldova Nouă et de la collection Gustav Tyll.

M. Petrescu-Dîmbovița et M. Rusu croient qu'il s'agit du même dépôt. Stenca Liubcovei, point situé à la démarcation de Liubcova et Berzasca, où est localisé le dépôt, coincide d'après les descriptions avec le lieu où a été découvert le dépôt. A la démarcation du village de Gornea, dans la zone d'une carrière de pierre de siècle dernier, a été découvert un dépôt connu par les gens du lieu. Le lieu est situé au pieds de la colline Păzăriște. Quoique la ressemblance entre les 2 dépôts est évidente, les années de découverte rapprochées et leur poids diffère avec seulement 1 kg., nous croyons qu'il s'agit de 2 dépôts, entre les 2 points étant une distance de 7 km.

Bibl. — M. Petrescu-Dîmbovița, *Depozitele de bronzuri din România*, București 1977, p. 83.

R. 245. CELT

Berzasca
Bronz turnat
140×50 mm
Decorat pe ambele părți cu motive în formă de V, patinată verde.
Hallstatt A—B
Inv. IV 1520

R. 246. BRĂȚARĂ

Berzasca
bronz
Ø — 60—40 mm.
Secțiune plan convexă, capetele desfăcute, fără decor, patină verde închis.
Hallstatt A—B
Inv. IV 6178

R. 247. BRĂȚARĂ

Berzasca
Bronz
Ø — 91—70 mm
Bară cu secțiune plan convexă, capetele îngroșate, patină
Hallstatt A—B
Inv. IV 1537

Muzeul Banatului — Timișoara. R. 245—
R. 247.

ORȘOVA — depozit de bronzuri.

Depozit de bronzuri achiziționat în anul 1899 de Muzeul Național din Budapesta compus din 7 brățări din care 4 întregi și 3 fragmentare, 1 placă și un pendentiv semilunar.

Depozitul datează din Hallstatt A.

Bibl. — M. Roska, *Erd.-Rep.*, 214, nr. 68; M. Rusu, *Dacia*, VII, 1973, nr. 41; M. Petrescu-Dîmbovița, *Depozitele de bronzuri din România*, București, 1977, p. 157.

COZLA — PIATRA LUNGĂ

Cu ocazia lucrărilor la șoseaua națională din Clisură, în anul 1972, au fost descoperite 24 de obiecte din bronz constând din 3 lănci, 3 celturi, 1 spatulă(?), o seceră și un fragment, 8 brățări ornamentate (o piesă este din trei bucăți) și 4 brățări neornamentate.

Depozitul datează din Hallstatt A.

Inedit

R. 248. BRĂȚARĂ

Cozla
Bronz turnat, ciocănit și cizelat
L — 140 mm; Ø — 50 mm; l — 10 mm.
Din bară, plan-convexă, fără decor, cu capetele lățite și puțin îngroșate.
Inedită
Inv. A 4963

R. 249. BRĂȚARĂ

Cozla
Bronz turnat, ciocănit și incizat
L — 145 mm; Ø — 50 mm; l — 110 mm.
Din bară plan-convexă, cu capete lățite și îngroșate, fără decor.
Hallstatt
Inedită
Inv. A 4965

Bibl. — M. Petrescu-Dîmbovița, *Depozitele de bronzuri din România*, București, 1977, p. 83.

R. 245. CELT

Berzasca
Bronze coulé
140×50 mm.
Décoré sur les deux côtés avec des motifs en „V”, patiné vert.
Hallstatt A—B
Inv. IV 1520

R. 246. BRACELET

Berzasca
Bronze
Ø — 60—40 mm.
Section plan-convexe, les bouts ouverts, sans décor, patine vertefoncé.
Hallstatt A—B
Inv. IV 6178

R. 247. BRACELET

Berzasca
Bronze
Ø — 91—70 mm.
Barre à section plan-convexe, les bouts grossis, patine.
Hallstatt A—B
Inv. IV 1537

Musée de Banat, Timișoara R. 245—R. 247

ORȘOVA — dépôt de bronzes

Dépôt acquis en 1899 par le Musée National de Budapest, formé de 7 bracelets (4 en entier et 3 fragmentaires), une plaque et un pendentif en forme de croissant

Le dépôt appartient au Hallstatt A

Bibl. — M. Roska, *Erd.-Rep.*, 214, nr. 68; M. Rusu, *Dacia*, VII, 1973, nr. 41; M. Petrescu-Dîmbovița, *Depozitele de bronzuri din România*, București, 1977, p. 157.

COZLA — PIATRA LUNGĂ

A l'occasion des travaux sur la route nationale de Clisura, en 1972, on a découvert 24 objets en bronze (3 lances, 3 celts, une spatule (?), un fragment et une faucille, 8 bracelets décorés (un formé de 3 pièces) et 4 bracelets sans décor.

Le dépôt appartient au Hallstatt A

Inédit

R. 248. BRACELET

Cozla
Bronze coulé, martelé et ciselé
L — 140 mm; Ø — 50 mm; l — 10 mm.
Barre plan-convexe, sans décor, les bouts aplatis élargis et un peu grossis
Inédit
Inv. A 4963.

R. 249. BRACELET

Cozla
Bronze, coulé, martelé et incisé
L — 145 mm; Ø — 50 mm; l — 110 mm.
De barre plan-convexe, les bouts aplatis et grossis, sans décor
Hallstatt
Inédit
Inv. A 4965

- R. 250. CELT
Cozla
Bronz turnat și ciocănit
L — 110 mm; Ø — 20×30 mm; l tășului — 50 mm.
Cu marginea gurii îngroșată și ureche, fețele laterale cu două linii reliefate, unite printr-o arcadă. Deasupra manșonului are două proeminențe rămase la turnare.
Hallstatt
Inedit
Inv. A 4950
- R. 251. FRAGMENT SECERĂ
Cozla
Bronz turnat
L — 130 mm; l — 24 mm.
Tășul neascuțit, pe muchea exterioară cu o nervură puternic reliefată. La îmbinarea brîului un adaos de turnare, neîndeplătit la finisare.
Hallstatt
Inedit
Inv. A 4954
- R. 252. BRĂȚARĂ
Cozla
Bronz turnat, ciocănit și cizelat
L — 140 mm; Ø — 50 mm; l — 10 mm.
Din bară plan-convexă de bronz, cu capetele lățite și îngropate, decorată cu grupuri de linii paralele și cu două triunghiuri hașurate în centru, incizate.
Hallstatt
Inedită
Inv. A 4966
- R. 253 BRĂȚARĂ
Cozla
Bronz turnat, ciocănit și cizelat.
L — 240 mm; Ø — 80 mm; l — 10 mm.
Bară plană-convexă, cu capetele puțin îndoite, în exterior decorată în grupuri de linii paralele și în V, alternative, incizate.
Hallstatt
Inedită
Inv. A 4961
- R. 254. BRĂȚARĂ
Cozla
Bronz turnat, ciocănit și cizelat
L — 145 mm; Ø — 50 mm; l — 10 mm.
Bară plan-convexă, decorată cu linii incizate paralele, cu capete lățite și îngroșate.
Hallstatt
Inedită
Inv. A 4967
- R. 255. BRĂȚARĂ
Cozla
Bronz turnat, ciocănit și cizelat
L — 140 mm; Ø — 55 mm; l — 10 mm.
Bară plan-convexă, cu capetele îngroșate și puțin lățite, decorată cu grupuri de linii paralele incizate.
Hallstatt
Inedită
Inv. A 4968
- R. 256. BRĂȚARĂ
Cozla
Bronz turnat, ciocănit și cizelat
- R. 250. CELT
Cozla
Bronze coulé et martelé
L — 110 mm; Ø — 20×30 mm; l du tranchant — 50 mm.
Le bord de la douille grossie avec une oreille, les faces latérales avec deux lignes en relief unies par une arcade; barbelures de coulage.
Hallstatt
Inédit
Inv. A 4950
- R. 251. FRAGMENT DE FAUCILLE
Cozla
Bronze coulé
L — 130 mm; l — 24 mm.
Tranchant non-aiguillée, sur l'arête extérieure nervure très en relief à la jointure de la bande ornée, avec des bavures.
Hallstatt
Inédit
Inv. A 4954
- R. 252. BRACELET
Cozla
Bronze coulé, martelé et ciselé
L — 140 mm; Ø — 50 mm; l — 10 mm.
Barre plan-convexe, les bouts aplatis et grossis, décorés avec des groupes de lignes parallèles et avec deux triangles hauchurés dans le centre, incisés.
Hallstatt
Inédit
Inv. A 4966
- R. 253. BRACELET
Cozla
Bronze coulé, martelé et ciselé
L — 240 mm; Ø — 80 mm; l — 10 mm.
Barre plan-convexe, les bouts un peu relevés, à l'extérieur, décorée avec des groupes de lignes parallèles et en „V”, alternatives, incisées.
Hallstatt
Inédit
Inv. A 4961
- R. 254. BRACELET
Cozla
Bronze coulé, martelé, ciselé
L — 145 mm; Ø — 50 mm; l — 10 mm.
Barre plan-convexe, décorée avec des lignes incisées parallèles, avec des bouts aplatis et grossis
Hallstatt
Inédit
Inv. A 4967
- R. 255. BRACELET
Cozla
Bronze coulé, martelé et ciselé
L — 140 mm; Ø — 55 mm; l — 10 mm.
Barre plan-convexe, les bouts grossis et un peu aplatis, décorée avec des groupes des lignes parallèles incisées.
Hallstatt
Inédit
Inv. A 4968
- R. 256. BRACELET
Cozla
Bronze coulé, martelé, ciselé

L — 140 mm; Ø — 50 mm; l — 10 mm
Bară plan-convexă, plată, fără decor, cu capetele îngroșate și lățite.
Hallstatt
Inedit
Inv. A 4964

R. 257. BRĂȚARĂ

Cozla
Bronz turnat, ciocănit și cizelat
L — 140 mm; Ø — 50 mm; l — 10 mm.
Bară plată plan-convexă, cu capetele lățite și îngroșate, fără decor.
Hallstatt
Inedită
Inv. A 4962

R. 258. BRĂȚARĂ

Cozla
Bronz turnat, ciocănit și cizelat.
L — 180 mm; Ø — 60 mm; l — 7 mm.
Bară de secțiune triunghiulară, decorată cu grupuri de linii incizate, paralele, alternând cu zone netede.
Hallstatt
Inedită
Inv. A 4959

R. 259. BRĂȚARĂ

Cozla
Bronz turnat, ciocănit și cizelat
L — 140 mm; Ø — 55 mm; l — 10 mm.
Bară plată, plan-convexă, cu capetele lățite și îngroșate, decorată cu grupuri de linii paralele incizate, alternând cu zone netede.
Hallstatt
Inedită
Inv. A 4969

R. 260. BRĂȚARĂ

Cozla
Bronz turnat, ciocănit și cizelat
L — 180 mm; Ø — 60 mm; l — 8 mm
Bară de secțiune triunghiulară, decorată cu grupuri de linii paralele, verticale, incizate, alternând cu zone netede.
Hallstatt
Inedită
Inv. A 4960

R. 261. FRAGMENTE DE BRĂȚARĂ

Cozla
Bronz turnat, ciocănit și cizelat
L — 50 mm; l — 10 mm; L — 60 mm;
l — 10 mm
Bară plan-convexă, cu capetele lățite și îngroșate, decorată cu grupuri de linii paralele, incizate, alternând cu zone netede.
Hallstatt
Inedită
Inv. A 4956; A. 4958

R. 262. CELT

Cozla
Bronz turnat
L — 95 mm; Ø — 18 × 27 mm; l — 45 mm.
Marginea gurii îngroșată, fețele laterale ornamentate cu două linii unite printr-o arcadă, iar sub buza gurii cu două profile simple puternice, paralele.
Hallstatt
Inedit
Inv. A 4951

L — 140 mm; Ø — 50 mm; l — 10 mm.
Barre plan-convexe, plate, sans décor, les bouts grossis et aplatis.
Hallstatt
Inédit
Inv. A 4964.

R. 257. BRACELET

Cozla
Bronze coulé, martelé et ciselé
L — 140 mm; Ø — 50 mm; l — 10 mm.
Barre plate, plan-convexe, les bouts aplatis et grossis, sans décor.
Hallstatt
Inédit
Inv. A 4962

R. 258. BRACELET

Cozla
Bronze coulé, martelé et ciselé
L — 180 mm; Ø — 60 mm; l — 7 mm.
Barre de section triangulaire, décorée avec des groupes des lignes incisées, parallèles, alternant avec des zones lisses.
Hallstatt
Inédit
Inv. A 4959

R. 259. BRACELET

Cozla
Bronze coulé, martelé et ciselé
L — 140 mm; Ø — 55 mm; l — 10 mm.
Barre, plate, plan-convexe, avec des bouts aplatis et grossis, décorée avec des groupes des lignes parallèles incisées, alternant avec des zones lisses.
Hallstatt
Inédit
Inv. A 4969

R. 260. BRACELET

Cozla
Bronze coulé, martelé et ciselé
L — 180 mm; Ø — 60 mm; l — 8 mm.
Barre de section triangulaire, décorée avec des groupes des lignes parallèles verticales incisées, alternant avec des zones lisses.
Hallstatt
Inédit
Inv. A 4960.

R. 261. FRAGMENTS DE BRACELET

Cozla
Bronze coulé, martelé et ciselé
L — 50 mm; l — 10 mm; L — 60 mm;
l — 10 mm.
Barre plan-convexe, les bouts aplatis et grossis, décorée avec des groupes des lignes parallèles incisées alternant avec des zones lisses.
Hallstatt
Inédit
Inv. A 4956. 4958

R. 262. CELT

Cozla
Bronze coulé
L — 95 mm; Ø — 18 × 27 mm; l — 45 mm.
Le bord de la douille grossi, les faces latérales décorées avec deux lignes unies par une arcade, sous le bord de la douille deux profils simples parallèles.
Hallstatt
Inédit
Inv. A 4951

R. 263. VÎRF LANCE
Cozla
Bronz turnat, nefinisat
L — 110 mm; Ø — 16 mm; l — 25 mm.
În formă de frunză, cu nervura mediană puternică, tubul de înmănușare. cu un profil simplu subțire.
Hallstatt
Inedit
Inv. A 4949

R. 264. VÎRF DE LANCE
Cozla
Bronz turnat
L — 290 mm; Ø — 19 mm; l — 45 mm.
În formă de frunză alungită cu nervură mediană proeminentă și tub de înmănușare.
Hallstatt
Inedită
Inv. A 4947

R. 265. VÎRF DE LANCE
Cozla
Bronz turnat
L — 190 mm; Ø — 20 mm; l — 45 mm.
În formă de frunză, cu nervura mediană proeminentă, încadrată de două îngroșări conturând lama.
Hallstatt
Inedit
Inv. A 4948

R. 266. DALTĂ
Cozla
Bronz turnat
L — 75 mm; Ø — 18 mm
În formă de pană, cu tub de înmănușare, cu manșon profilat, prezentând urme de ciocănire.
Hallstatt
Inedită
Inv. A 4952

R. 267. SPATULĂ
Cozla
Cupru ciocănit
L — 130 mm; l — 2 mm; l capetelor — 12 mm.
Din bară cilindrică, lățită la capete.
Hallstatt
Inedit
Inv. A 4955
Muzeul de istorie al județului Caraș-Severin, Reșița, R. 248 — R. 267.

LOCALITĂȚI FĂRĂ EXPONATE

PESCARI — La Varniți, depozit de bronzuri
În anul 1930 căpitanul de port C. Georgescu dă Muzeului Banatului din Timișoara un lanț din 43 de verigi cu lățimea de 4 cm și cu un berbec de bronz stilizat de 6 cm precum și un pandativ inelar de 6 cm. Depozitul este localizat la Moldova Veche punctul este însă la Pescari.

Depozitul datează din Hallstatt A₁
Bibl.—M. Petrescu-Dîmbovița, Depozitele de bronzuri din România, București, 1977, p. 100.

PESCARI — Fortificație din epoca dacică.

Cele mai vechi urme de locuire sînt din epoca hallstattiană tîrzie. Prima fortificație a fost ridicată din pămînt, în epoca dacică — sec. II î.e.n. Materialul ceramic descoperit este caracteristic pentru perioada clasică a civilizației dacice.

R. 263. POINTE DE LANCE
Cozla
Bronze coulé, sans finissage
L — 110 mm; Ø — 16 mm; l — 25 mm.
Folliforme, la nervure médiane puissante, la douille avec un profil simple, mince.
Hallstatt
Inédit
Inv. A 4949

R. 264. POINTE DE LANCE
Cozla
Bronze coulé
L — 290 mm; Ø — 19 mm; l — 45 mm.
Folliforme allongée, avec une nervure médiane proéminente et douille.
Hallstatt
Inédite
Inv. A 4947

R. 265. POINTE DE LANCE
Cozla
Bronze coulé
L — 190 mm; Ø — 20 mm; l — 45 mm.
Folliforme, avec la nervure médiane proéminente, encadrée par deux profils plat contourant la lame.
Hallstatt
Inédit
Inv. A 4948

R. 266. CISEAU
Cozla
Bronze coulé
L — 75 mm; Ø — 18 mm.
En forme de plume, à douille, avec manchon profilé, traces de martelage.
Hallstatt
Inédit
Inv. A 4952

R. 267. SPATULE
Cozla
Cuivre martelé
L — 130 mm; l — 2 mm; l — bouts — 12 mm.
Barre cylindrique, élargie aux bouts.
Hallstatt
Inédit
Inv. A 4955
Musée d'Histoire du Département de Caraș-Severin, Reșița.
R. 248—267.

LOCALITÉ SANS OBJETS EXPOSÉS

PESCARI — Varniți — dépôt de bronzes
En 1930 le capitain de port C. Georgescu a donné au Musée de Banat de Timișoara une chaîne de 43 anneaux avec la largeur de 4 cm. et avec un bélier en bronze stylisé de 6 cm., un pendentif annulaire de 6 cm.

Le dépôt appartient au Hallstatt A 1
Bibl. M. Petrescu-Dîmbovița, Depozitele de bronzuri din România, București, 1977, p. 100

PESCARI — Fortification de l'époque dace.
Les plus anciens vestiges appartiennent au Hallstatt tardif. La première fortification en terre a été construite dans le II-ème siècle av. n. è. dans l'époque dace. La céramique découverte est caractéristique pour l'époque classique de la civilisation dace.

R. 268. LANȚ COLIER

Pescari
Bronz turnat, ciocănit, șlefuit
L — 1050 mm.
Alcătuit din 43 de verigi circulare închise,
legate între ele. De cinci sînt prinse trei
urne bitronconice cu picior, un pandantiv
„Cheie” și un animal cornut.
Hallstatt timpuriu
Inedit
Muzeul de istorie al R.S. România, Bucu-
rești
Inv. 54776

R. 269. CELT

Pescari
Bronz turnat
L — 88 mm; l — 40 mm.
Tăișul curbat, patină bună
Hallstatt A 1
Bibl. — Săcărîn, Banatica, IV, Reșița,
1977.
Inv. A 4945

R. 270. CELT

Pescari
Bronz turnat
L — 105 mm; l — 45 mm.
Corpul zvelt, tăișul curbat
Hallstatt A 1
Bibl. — Idem
Inv. A 4943

R. 271. CELT

Pescari
Bronz turnat
L — 95 mm; l — 47 mm.
Hallstatt A 1
Bibl. — Idem
Inv. A. 4944

DRENCOVA — depozit de bronzuri

În partea de vest a satului, cu ocazia construirii
noului drum național a fost descoperit un depozit
de bronzuri compus din 1 garnitură de teacă,
2 verigi duble cu cîte 4 protuberanțe, o brățară,
o plăcuță, 2 verigi fragmentare și 15 fragmente
de la saltaleoni.

Depozitul datează din Hallstatt A.

Bibl. — E. Iaroslavschi, Un depozit de bron-
zuri de la Drencova, Banatica, II, 1973, p.
79—84.

R. 272. VERIGI DUBLE

Drencova
Bronz turnat și cizelat
Ø — 45 mm; g — 5 mm.
Piesă compusă din două verigi secante
cvasicirculare ambele verigi prezintă cîte
patru protuberanțe cu cîte trei umflături,
bine păstrate cu patină strălucitoare de
culoare verde închis.
Hallstatt
Bibl. — E. Iaroslavschi, Banatica, II, 1973,
p. 81
Inv. A 4976

R. 273. VERIGI DUBLE

Drencova
Bronz turnat și cizelat
Ø — 30 mm; gr. — 3 mm.

R. 268. CHAINE — COLLIER

Pescari
Bronze coulé, martelé, poli
L — 1050 mm.
Formé par 43 anneaux circulaires fermés
et liés entre eux. Cinq anneaux portent
chaîne attachées 3 urnes bitronconiques
à pied, un pendentif „clef” et un animal
à cornes.
Hallstatt ancien
Musée d'Histoire de la R.S. de Roumanie,
Bucarest
Inv. 54776

R. 269. CELT

Pescari
Bronze coulé
L — 88 mm; l — 40 mm.
Le tranchant arrondi, patine brune
Hallstatt A 1
Bibl. — Săcărîn, Banatica, IV, Reșița, 1977
Inv. A 4945

R. 270. CELT

Pescari
Bronze coulé
L — 105 mm; l — 45 mm.
Le corps allongé, le tranchant arrondi
Hallstatt A 1
Bibl. — Idem
Inv. A 4943

R. 271. CELT

Pescari
Bronze coulé
L — 95 mm; l — 47 mm.
Hallstatt A 1
Bibl. — Idem
Inv. A 4944

DRENCOVA — Dépôt de bronzes

Dans l'ouest du village, à l'occasion de la
construction de la route nationale on a décou-
vert un dépôt de bronzes formé d'une garniture de
fourreau, deux anneaux doubles avec des protubé-
rances, un bracelet, une plaquette, deux anneaux
fragmentaires et 15 fragments de Saltaleone.

Le dépôt appartient à Hallstatt A

Bibl. — E. Iaroslavschi. Un depozit de bronzuri
de la Drencova, Banatica, II, 1973, p. 79—84

R. 272. ANNEAUX DOUBLES

Drencova
Bronze coulé et ciselé
Ø — 45 mm; gr. — 5 mm.
Deux anneaux entrelacés, quasi-circulaires,
chaque à quatre protubérances avec trois
proéminences, bien conservés, patine lustré
vert-foncé.
Hallstatt
Bibl. — E. Iaroslavschi, Banatica, II, 1973,
p. 81.
Inv. A 4976

R. 273. ANNEAUX DOUBLES

Drencova
Bronze coulé et ciselé
Ø — 30 mm; gr. — 3 mm.
Deux anneaux entrelacés quasi-circulaires,
sur chaque protubérance également distan-
cées et avec trois proéminences.

- Piesă compusă din două verigi secante cvasicirculare, cu cîte patru protuberanțe egal distribuite, egal distanțate între ele și cu cîte trei umflături.
Hallstatt
Bibl. — Idem
Inv. A 4972
- R. 274. VERIGĂ
Drencova
Bronz turnat și cizelat
Ø — 34 mm; g — 2 mm.
Piesă circulară aplatizată, de secțiune dreptunghiulară.
Hallstatt
Bibl. — Idem, p. 83.
Inv. A 4976
- R. 275. VERIGĂ
Drencova
Bronz
Ø — 45 mm
Hallstatt
Bibl. — E. Iaroslavschi, Banatica II, 1973, p. 81
Inv. A 4974
- R. 276. DISC PERFORAT
Drencova
Bronz
Ø — 36 mm.
Hallstatt
Bibl. — Idem,
Inv. A 4975
- R. 277. BRĂȚARĂ
Drencova
Sîrmă de bronz îndoită
Ø — 65 mm.
Piesă circulară deformată, de secțiune plan-convexă, capetele ce se suprapun pe o distanță de 6 mm sînt decorate cu linii incizate.
Hallstatt
Bibl. — Idem
Inv. A 4973
- R. 278. GARNITURĂ DE TEACĂ
Drencova
Tablă de bronz decupată prin ștanțare
L — 62 mm; l — 5 mm; gr. — 12 mm.
Garnitură ajurată cu șiruri de triunghiuri. Fața tecii ușor bombată transversal, are marginea profilată și decorată cu linii oblice incizate, în centrul piesei registru de zece triunghiuri ajurate, delimitînd patru romburi pline, în centrul fiecărui romb, cercuri concentrice incizate.
Hallstatt
Bibl. — Idem, p. 80—81
Inv. A 4970
- R. 279. SALTALÉONE
(6 piese)
Drencova
Bronz foiat și răsucit
Ø — 10 mm; (același pentru toate piesele)
L — 53 mm; L — 54 mm; L — 54 mm;
L — 37 mm; L — 42 mm; L — 35 mm.
Hallstatt
- Hallstatt
Bibl. — Idem
Inv. A 4972
- R. 274. ANNEAU
Drencova
Bronze coulé et ciselé
Ø — 34 mm; gr. — 2 mm.
Circulaire, aplati, de section rectangulaire.
Hallstatt
Bibl. — Idem, p. 83
Inv. A 4976
- R. 275. ANNEAU
Drencova
Bronze
Ø — 45 mm.
Hallstatt
Bibl. — E. Iaroslavschi, Banatica II, 1973, p. 81
Inv. A 4974
- R. 276. DISQUE PERFORÉ
Drencova
Bronze
Ø — 36 mm.
Hallstatt
Bibl. — Idem,
Inv. A 4975
- R. 277. BRACELET
Drencova
Fil de bronze tordu
Ø — 65 mm.
Circulaire, déformé, de section plan-convexe, les bouts superposés sur une distance de 6 mm. sont décorés avec des lignes incisées sur 15 mm.
Hallstatt
Bibl. — Idem,
Inv. A 4973
- R. 278. GARNITURE DE FOURREAU
Drencova
Plaque de bronze découpée par matriçage
L — 62 mm; l — 5 mm; gr. — 12 mm.
Garniture ajourée avec des ranagées des triangles. La face légèrement bombée transversal, ement profilée et décorée avec des lignes obliques incisées; au centre, registre de dix triangles ajourés, délimitant quatre rhombes pleins; au centre du chaque rhombe, des cercles concentriques incisés.
Hallstatt.
Bibl — Idem p. 80—81
Inv. A 4970.
- R. 279. SALTALÉONE
(6 pièces)
Drencova
Bronze laminé et torsé
Ø — 10 mm. (le même pour toutes les pièces); L — 53 mm; L — 54 mm; L — 54 mm; L — 37 mm; L — 42 mm; L — 35 mm.
Hallstatt

EȘELNIȚA

În punctul Mala, săpăturile efectuate de Marin Nica în 1967 au identificat o necropolă de incinerare tumulară, datînd din prima epocă a fierului, sec. VII—VI î.e.n., precum și din sec. VII e.n.

R. 280. CELT

Eșelnița
Fier ciocănit
L — 176 mm; l — 79 mm; Ø tub — 46 mm.
Tub cilindric incomplet și lamă trapezoidală, cu colțurile încovoiate.
Hallstatt, sec. VII—VI î.e.n.
Inedit
Inv. I 4665

R. 281. SICCO

Eșelnița
Fier ciocănit
L — 319 mm; l.m. — 20 mm.
Lamă ușor încovoiată, cu un singur tăiș, limbă la mîner.
Hallstatt, sec. VII—VI î.e.n.
Inedit
Inv. I 4669

R. 282. VÎRF DE LANCE

Eșelnița
Fier ciocănit
L — 420 mm; l.m. — 37 mm; Ø tub — 24 mm.
Lamă poliformă, cu nervură mediană, tub de înmănușare, îndoită ritual.
Hallstatt, sec. VII—VI î.e.n.
Inedit
Inv. I 4668

R. 283. BRĂȚARĂ

Eșelnița
Bară de bronz turnată și ciocănită
Ø — 62 mm; l bară — 9 mm.
Circulară, din bară plan-convexă, cu capetele petrecute.
Hallstatt, sec. VII—VI î.e.n.
Inedită
Inv. I 4670

R. 284. BRĂȚARĂ

Eșelnița
Bară de bronz turnată și ciocănită
Ø m. — 76 mm; l bară — 7 mm; g. bară — 6,3 mm.
Ovală, din bară patrulateră, cu capete petrecute, decor de puncte adîncite pe muchii.
Hallstatt, sec. VII—VI î.e.n.
Inedită
Inv. I. 4671

Muzeul Regiunii Porților de Fier, Drobeta-Turnu Severin, R. 280 — R. 284

PORTILE DE FIER

Din zona Porțile de Fier, fără altă indicație, un ansamblu de fibule de bronz, dacice sau de tip Latène, care poate au format împreună un depozit. Colecția Pongracz, intrate în patrimoniul Muzeului Banatului — Timișoara.

EȘELNIȚA

A Mala les fouilles effectuées par M. Nica en 1967 ont mis au jour une nécropole d'incineration à tumuli du première âge du fer (VII—VI-ème siècles av. n.è.) et une, du VII-ème siècle apr. n.è.

R. 280. CELT

Eșelnița
Fer martelé
L — 176 mm; l — 79 mm; Ø tube — 46 mm.
Douille cylindrique incomplet et lame trapézoïdale, avec les coins arrondis.
Hallstatt, VII-VI-ème siècles av. n.è.
Inédit
Inv. I. 4665

R. 281. SICCO

Eșelnița
Fer martelé
L — 319 mm; l.m. — 20 mm.
Lame légèrement courbée, avec un seul tranchant, soie.
Hallstatt, VII-VI-ème siècles av. n.è.
Inédit
Inv. I. 4669

R. 282. POINTE DE LANCE

Eșelnița
Fer martelé
L — 420 mm; l.m. — 37 mm; Ø — tube — 24 mm.
Folliiforme, nervure médiane, douille brisée rituellement.
Hallstatt, VII-VI-ème siècles av. n. è.
Inédit
Inv. I. 4668

R. 283. BRACELET

Eșelnița
Barre de bronze coulée et martelée
Ø — 62 mm; l — 9 mm.
Circulaire, de section plan-convexe, les extrémités passées l'une sur l'autre.
Hallstatt, VII-VI-ème siècles av. n.è.
Inédit
Inv. I. 4670

R. 284. BRACELET

Eșelnița
Barre de bronze coulée et martelée
Ø — 76 mm; l — 7 mm; gr. — 6,3 mm.
Oval, de section quadrilatère, les extrémités passées l'une sur l'autre, décor de points approfondis sur les arêtes.
Hallstatt, VII-VI-ème siècles av. n.è.
Inédit
Inv. I. 4671

Musée de la Région de Porțile de Fier, Drobeta-Turnu Severin, R. 280—R. 284

PORTILE DE FIER

De la zone de Porțile de Fier, sans aucune indication, provient un ensemble de fibules en bronze, daces, de type Latène, qui ont formé probablement un dépôt.

Collection Pongratz, entrée dans le patrimoine du Musée de Banat de Timișoara.

- R. 285. FIBULĂ
 Porțile de Fier
 Sîrmă de bronz ciocănită
 L — 81 mm; l — 20 mm; l picior — 16 mm
 Cu piciorul întors pe deasupra și înfășurat aproape de resort.
 Dacic
 Inedită
 Inv. 1782
- R. 286. FIBULĂ
 Porțile de Fier
 Sîrmă de bronz ciocănită
 L — 40 mm; l — 10 mm; l picior — 4 mm
 Cu piciorul întors deasupra și înfășurat aproape de resort.
 Dacic
 Inedită
 Inv. 1758
- R. 287. FIBULĂ
 Porțile de Fier
 Sîrmă de bronz ciocănit.
 L — 55 mm; l — 22 mm
 Cu noduri.
 Dacic
 Inedită
 Inv. 1794
- R. 288. FIBULĂ
 Porțile de Fier
 Sîrmă de bronz ciocănită.
 L — 42 mm; l — 18 mm
 Cu noduri.
 Dacic
 Inedită
 Inv. 1805
- R. 289. FIBULĂ
 Porțile de Fier
 Sîrmă de bronz ciocănită.
 L — 43 mm; l — 12 mm
 Cu noduri.
 Dacic
 Inedită
 Inv. 1862
- R. 290. FIBULĂ
 Porțile de Fier
 Sîrmă de bronz ciocănită.
 L — 56 mm; l — 25 mm; gr. — 3 mm
 Cu noduri.
 Dacic
 Inedită
 Inv. — 1879
- R. 291. FIBULĂ
 Porțile de Fier
 Bară de bronz turnată, ciocănită și cizelată
 L — 24,5 mm; l — 12,5 mm; gr. M. — 4 mm
 De tip tracic cu resort unilateral.
 Dacic
 Inedită
 Inv. 1884
- R. 292. FIBULĂ
 Porțile de Fier
 Sîrmă de bronz ciocănită
 L — 44 mm; l — 20 mm
 Cu noduri și caneluri între noduri.
- R. 285. FIBULE
 Porțile de Fier
 Fil en bronze martelé
 L — 81 mm; l — 20 mm; l — pied — 16 mm.
 Le pied courbé en haut et enroulé à côté du ressort.
 Dacique
 Inédit
 Inv. 1782
- R. 286. FIBULE
 Porțile de Fier
 Fil en bronze martelé
 L — 40 mm; l — 10 mm; l — pied — 4 mm.
 Le pied courbé en haut et enroulé à côté du ressort.
 Dacique
 Inédit
 Inv. 1758
- R. 287. FIBULE
 Porțile de Fier
 Fil en bronze martelé
 L — 55 mm; l — 22 mm.
 Avec des noeuds.
 Dacique
 Inédit
 Inv. 1794
- R. 288. FIBULE
 Porțile de Fier
 Fil en bronze martelé
 L — 42 mm; l — 18 mm.
 Avec des noeuds.
 Dacique
 Inédit
 Inv. 1805
- R. 289. FIBULE
 Porțile de Fier
 Fil en bronze martelé
 L — 43 mm; l — 12 mm.
 Avec des noeuds.
 Dacique
 Inédit
 Inv. 1862
- R. 290. FIBULE
 Porțile de Fier
 Fil en bronze martelé
 L — 56 mm; l — 25 mm; gr. — 3 mm.
 Avec des noeuds.
 Dacique
 Inédit
 Inv. 1879
- R. 291. FIBULE
 Porțile de Fier
 Barre de bronze coulée, martelée et ciselée
 L — 24,5 mm; l — 12,5 mm; gr. — 4 mm.
 De type thrace, avec ressort unilatéral.
 Dacique
 Inédit
 Inv. 1884.
- R. 292. FIBULE
 Porțile de Fier
 Fil en bronze martelé
 L — 44 mm; l — 20 mm.
 Avec des noeuds et cannelures entre les noeuds.

Dacic
Inedită
Inv. 1899

R. 293. FIBULĂ

Porțile de Fier
Bară de bronz turnată, ciocănită și cize-
lată
L — 62 mm; l — 28 mm; gr. — 18 mm
De tip tracic, cu piciorul terminat în
disc.
Dacic
Inedită
Inv. 1916

R. 294. FIBULĂ. (fragmentară)

Porțile de Fier
Bară de bronz turnată, ciocănită.
L — 40 mm; l — 14,5 mm; gr. M. — 6 mm
De tip tracic, cu piciorul terminat în buton
și resort unilateral.
Dacic
Inedită
Inv. 1915

Muzeul Banatului, Timișoara (Colecția
Pongracz) R. 285 — R. 294.

OSTROVUL ȘIMIAN — Așezare neolitică, epoca
bronzului și geto-dacă

Ostrovul Șimian se află în partea de sud-est a
municipiului Drobeta-Turnu Severin la gura
rîului Topolnița. Cercetări arheologice la Ostrov
au fost făcute de Al. Bărcăcilă, D. Berciu, Gh.
Popilian, L. Roșu, M. Nica și M. Davidescu.

Săpăturile au scos la iveală materiale neo-
litice mai ales ceramică aparținând culturii Sălcuța.
Din epoca bronzului — cultura Coțofeni, s-a des-
coperit o necropolă cu două categorii de mor-
minte: de incinerare și de înhumare.

Din epoca geto-dacică s-au descoperit locuințe
de tip bordei și colibă. Bordeiele erau săpate în
pământ sub nivelul obișnuit al solului avînd un
plan dreptunghiular. Colibele erau mai mari decît
bordeiele și au fost făcute din pari bătuți în pămînt
între care s-au împletit nuiele. Alături de materia-
lele geto-dace s-au descoperit și materiale celtice,
printre care și un tezaur monetar de argint de
tip Syrmium. În amestec cu ceramica dacică s-au
găsit și fragmente ceramice romane din sec. I
î.e.n.

R. 295. TEZAU MONETAR

(68 piese)
Ostrovul Șimian
Argint turnat
66 monede imitații Filip al II-lea, 2 drahme
cu antetul orașului Dyrrachium
Bibl. — M. Davidescu, C. Preda, Tezaurul
monetar descoperit în Ostrovul Șimian,
Drobeta, 1974, p. 77—102.
Inv. M.P. 44—112

R. 296. VÎRF DE LANCE

Ostrovul Șimian
Fier forjat
L — 330 mm.
Lamă de secțiune rombică.
Dacic
Inedit
Inv. I 4404

Dacique
Inédit
Inv. 1899

R. 293. FIBULE

Porțile de Fier
Barre de bronze coulée, martelée et cise-
lée
L — 62 mm; l — 28 mm; gr. — 18 mm.
De type thrace, avec le pied terminé en
disque.
Dacique
Inédit
Inv. 1916

R. 294. FIBULE (fragmentaire)

Porțile de Fier
Barre de bronze, coulée, martelée
L — 40 mm; l — 14,5 mm; gr. — 6 mm
De type thrace, le pied terminé en bouton
et ressort unilatéral.
Dacique
Inédit
Inv. 1915

Musée de Banat, Timișoara (collection
Pongratz), R. 285—R. 294

OSTROVUL ȘIMIAN — Site de l'époque néoli-
thique, du bronze et gèto-dace

Situé au sud-est du muinicipie de Drobeta-
Turnu Severin à l'embouchure de Topolnița.
Ont fait des fouilles: Al. Bărcăcilă, D. Berciu,
Gh. Popilian, L. Roșu, M. Nica, M. Davidescu.
On a découvert du matériel néolithique, spé-
cialement de la céramique de la culture Săl-
cuța. De l'âge du bronze — culture Coțofeni-on
a découvert une nécropole avec des tombes
d'incinération et d'inhumation. De l'époque
gèto-dace on a découvert des demeures de type
chaumière et hutte. Les chaumières étaient creu-
sées dans le sol sous le niveau habituel, ayant un
plan rectangulaire. Les huttes, plus grandes que
les chaumières, étaient construites en chayonnage
sur des pieux de bois. On a découvert des maté-
riels celtiques, un trésor monétaire d'argent
de type Syrmium, à côté des matériels gèto-daces.
A côté de céramique dace on a découvert de la
céramique romaine du I-er siècle av. n.è.

R. 295. TRÉSOR MONNAITAIRE

(68 pièces)
Ostrovul Șimian
Argent coulé
66 pièces imitations Philippe II, 2 drach-
mes avec l'en-tête de la ville Dyrrachium
Bibl. — M. Davidescu, C. Preda, Tezaurul
monetar descoperit în Ostrovul Șimian,
Drobeta, 1974, p. 77—102
Inv. M.P. 44—112

R. 296. POINTE DE LANCE

Ostrovul Șimian
Fer forgé
L — 330 mm.
Lame de section rhombique.
Dacique
Inédit
Inv. I 4404

- R. 297. VÎRF DE LANCE
Ostrovul Șimian
Fier ciocănit
L — totală — 420 mm; L lamei — 300 mm;
l lamei — 69 mm.
În formă de frunză de salcie, vârful îndoit
ritual.
Dacic
Inedit
Inv. I 4403
- R. 298. CUȚIT
Fier ciocănit.
Ostrovul Șimian
L — 400 mm; l lamei — 280 mm; l limbii
— 120 mm; l lamei — 31 mm.
De tip sicco, pe limba mînerului se pă-
strează două inele de fixat prăselele.
Dacic
Inedit
Inv. I. 4405
- R. 299. ZĂBALĂ
Ostrovul Șimian
Fier forjat de tip tracic.
l — 225 mm; L — 132 mm.
Inedită
Dacic, sec II î.e.n.
Inv. I. 4380
- R. 300. FIBULĂ
Ostrovul Șimian
Sîrmă de bronz ciocănită
L — 70 mm; l — 35 mm
Un singur fir formează arcul curbat, picio-
rul este prevăzut cu port-agrafă.
Dacic, sec. II î.e.n.
Inedită
Inv. I 4709
- R. 301. FIBULĂ
Ostrovul Șimian
Sîrmă de bronz ciocănit.
L — 70 mm.
Un singur fir formează resortul bilateral
cu 11 spire pe tijă, arcul încovoiat și picio-
rul drept, lățit pentru a forma port-agrafa,
apoi se întoarce pentru a se lipi cu capătul
la jumătatea arcului.
Dacic — sec. II î.e.n.
Inedită
Inv. I 4708
- R. 302. CEAȘCĂ
Ostrovul Șimian
Pămînt, pastă grosolană, modelată cu
mîna, ars oxidant.
Î — 100 mm; Ø g — 275 mm; Ø f — 94 mm
Tronconică.
Dacic, sec. II—I î.e.n.
Inedită
Inv. I 4428
- R. 303. CEAȘCĂ
Ostrovul Șimian
Pămînt ars, pastă grosolană cărămizie,
modelată cu mîna, arsă oxidant
Î — 76 mm; Ø g — 16 mm; Ø f — 70 mm
Tronconică cu pereții ușor arcuiți în inter-
rior.
Dacic, sec. II—I î.e.n.
Inedită
Inv. I 3474
- R. 297. POINTE DE LANCE
Ostrovul Șimian
Fer martelé
L — totale — 420 mm; L — lame —
300 mm; l — lame — 69 mm.
En forme de feuille de saule, la pointe
courbée rituellement.
Dacique
Inédit
Inv. I 4403
- R. 298. COUTEAU
Ostrovul Șimian
Fer martelé
L — 400 mm; L — lame — 280 mm;
L soie — 120 mm; l — lame — 31 mm.
De type sicco il a deux anneaux pour la
fixation de la manche.
Dacique
Inédit
Inv. I 4405
- R. 299. MORS
Ostrovul Șimian
Fer forgé, de type thrace
l — 225 mm; L — 132 mm.
Dacique, II-ème siècle av. n.è.
Inédit
Inv. I 4380
- R. 300. FIBULE
Ostrovul Șimian
Fil bronze martelé
L — 70 mm; l — 35 mm.
Un seul fil forme l'arc courbé; le pied
est prévu d'un porte-agrafe.
Dacique, II-ème siècle av. n.è.
Inédite
Inv. I 4709
- R. 301. FIBULE
Ostrovul Șimian
Fil bronze martelé
L — 70 mm.
Un seul fil forme le ressort bilatéral avec
11 spires sur la tige, l'arc courbé et le
pied droit élargi pour former le porte-agra-
fe et se retourne pour se coller avec le bout
au milieu de l'arc.
Dacique, II-ème siècle av. n. è.
Inédit
Inv. I 4708
- R. 302. COUPE
Ostrovul Șimian
Terre cuite pâte grossière, modelée à la
main, cuisson oxydante.
H — 100 mm; Ø b — 275 mm; Ø f —
94 mm
Tronconique.
Dacique, II-I-er siècles av. n.è.
Inédit
Inv. I 4428
- R. 303. COUPE
Ostrovul Șimian
Terre cuite, pâte grossière rouge-brique,
modelée à la main, cuisson oxydante
H — 76 mm; Ø b — 16 mm; Ø f —
70 mm.
Tronconique, les parois légèrement ar-
quées à l'intérieur.
Dacique, II-I-er siècle av. n.è
Inédit
Inv. I 3474

R. 304. CEAȘCĂ
Ostrovul Șimian
Pământ ars oxidant, pastă grosolană cărămizie, modelată cu mâna.
Î — 110 mm; Ø g — 257 mm; Ø f — 100 mm
Tronconică.
Dacic, sec. II—I î.e.n.
Inedită
Inv. I 4423

R. 305. BORCAN
Ostrovul Șimian
Pământ ars, pastă omogenă cărămizie, modelată cu mâna, ars oxidant.
Î — 269 mm; Ø g — 190 mm; Ø m — 215 mm; Ø f — 103 mm.
Bitronconic, buză trasă oblic.
Dacic, sec. II—I î.e.n.
Inedit
Inv. I 4438

R. 306. BORCAN
Ostrovul Șimian
Pământ ars, pastă grosolană cărămizie, modelat cu mâna, ars oxidant.
Î — 130 mm; Ø M — 146 mm; Ø g — 131 mm; Ø f — 100 mm.
Buză dreaptă, cap bombat cu diametrul maxim în treimea superioară a înălțimii.
Pe centru patru butoni dispuși diametral, uniți prin segmente de brun alveolar.
Dacic — sec. II—I î.e.n.
Inedit
Inv. I 4431

R. 307. BORCAN
Ostrovul Șimian
Pământ ars, pastă grosolană cărămizie, modelat cu mâna, ars oxidant.
Î — 236 mm; Ø g — 190 mm; Ø m — 222 mm; Ø f — 152 mm.
Relativ tronconic, cu buza dreaptă asimetrică. Pe contur patru butoni dispuși diametral, fiecare încadrat de un motiv în X, incizat.
Dacic, sec. II—I î.e.n.
Inv. I 4410

Muzeul Regiunii Porților de Fier, Drobeta-Turnu Severin. R. 295—R. 307.

LOCALITĂȚI FĂRĂ EXPONATE

HINOVA — Necropolă de la sfârșitul epocii bronzului

Cu prilejul săpăturilor efectuate de M. Davidescu, în 1976 și 1977, la castrul roman târziu, au fost descoperite mai multe morminte de incinerare cu un câmp de urne aparținând perioadei de trecere de la epoca bronzului la prima epocă a fierului.

DROBETA-TURNU SEVERIN — Descoperiri din epoca neolitică și a bronzului, așezare dacică

Pe teritoriul castrului Drobeta, situat în colțul de SE al orașului actual, săpăturile efectuate de M. Davidescu și R. Florescu în 1965—1969, au surprins ceramică neolitică — cultura Sălcuța — și din epoca bronzului — cultura Cîrna-Gîrla Mare — precum și resturi de locuire — un bordei și depuneri de ceramică — din epoca dacică. Abundente borcanele din pastă poroasă cu brîu alveolar.

R. 304. COUPE
Ostrovul Șimian
Terre cuite pâte grossière rouge-brique, modelée à la main, cuisson oxydante.
H — 110 mm; Ø b — 257 mm; Ø f — 100 mm.
Tronconique.
Dacique, II-I-er siècles av. n.è.
Inédit
Inv. I 4423

R. 305. BOCAL
Ostrovul Șimian
Terre cuite, pâte homogène rouge-brique modelée à la main, cuisson oxydante
H — 269 mm; Ø M — 215 mm; Ø b — 190 mm; Ø f — 103 mm.
Bitronconique, le bord oblique.
Dacique, II-I-er siècle av. n.è.
Inédit
Inv. I 4438

R. 306. BOCAL
Ostrovul Șimian
Terre cuite, pâte grossière rouge-brique, modelée à la main, cuisson oxydante
H — 130 mm; Ø M — 146 mm; Ø b — 131 mm; Ø f — 100 mm.
Le bord droit, à arrêt bombé; diamètre maximum au tiers supérieur de l'hauteur; au centre, quatre boutons disposés diamétralement, unis par des segments alvéolaires.
Dacique, II-I-er siècles av. n.è.
Inédit
Inv. I 4431

R. 307 BOCAL
Ostrovul Șimian
Terre cuite, pâte grossière rouge-brique, modelée à la main, cuisson oxydante
H — 236 mm; Ø b — 190 mm; Ø m. — 222 mm; Ø f — 152 mm.
Relativement tronconique, le bord droit asymétrique, sur le contour quatre boutons disposés diamétralement, chacun encadré d'un motif en „X” incisé.
Dacique, II-I-er siècles av. n.è.
Inv. I 4410.

Musée de la Région de Porțile de Fier, Drobeta-Turnu Severin R. 295—R. 307.

LOCALITÉS SANS OBJETS EXPOSÉS

HINOVA — nécropole de la fin de l'âge du bronze

Les fouilles effectuées par M. Davidescu en 1976—1977 dans le castrum romain tardif, ont permis la découverte d'un nombre de tombes d'incinération d'un champ d'urnes appartenant à la période de transition de l'âge du bronze à l'âge du fer.

DROBETA-TURNU SEVERIN — Découvertes de l'époque néolithique, du bronze; site dace.

Sur le territoire du camp fortifié de Drobeta, situé dans le coin de sud-est de la ville actuelle, M. Davidescu et R. Florescu ont découvert en 1965—1969, de la céramique néolithique—culture Sălcuța — et de l'âge du bronze — culture Cîrna-Gîrla Mare des traces d'habitation — une chaumière et de la céramique — de l'époque dace. Les bords en pâte grumeleuse à bande alvéolaire.

R. 14

R. 19 - R. 30

R. 44

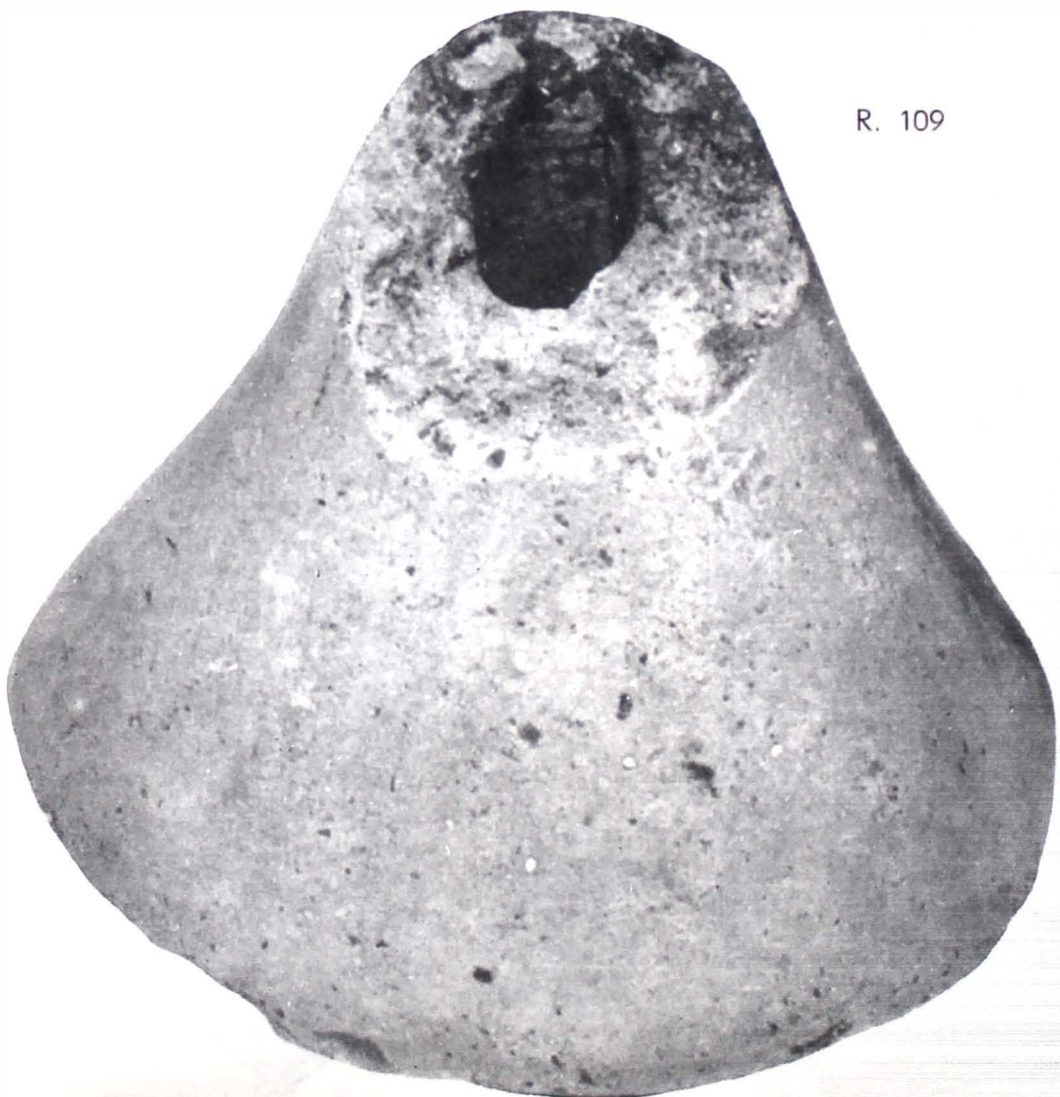
R. 45

R. 43

R. 134

R. 109

R. 114

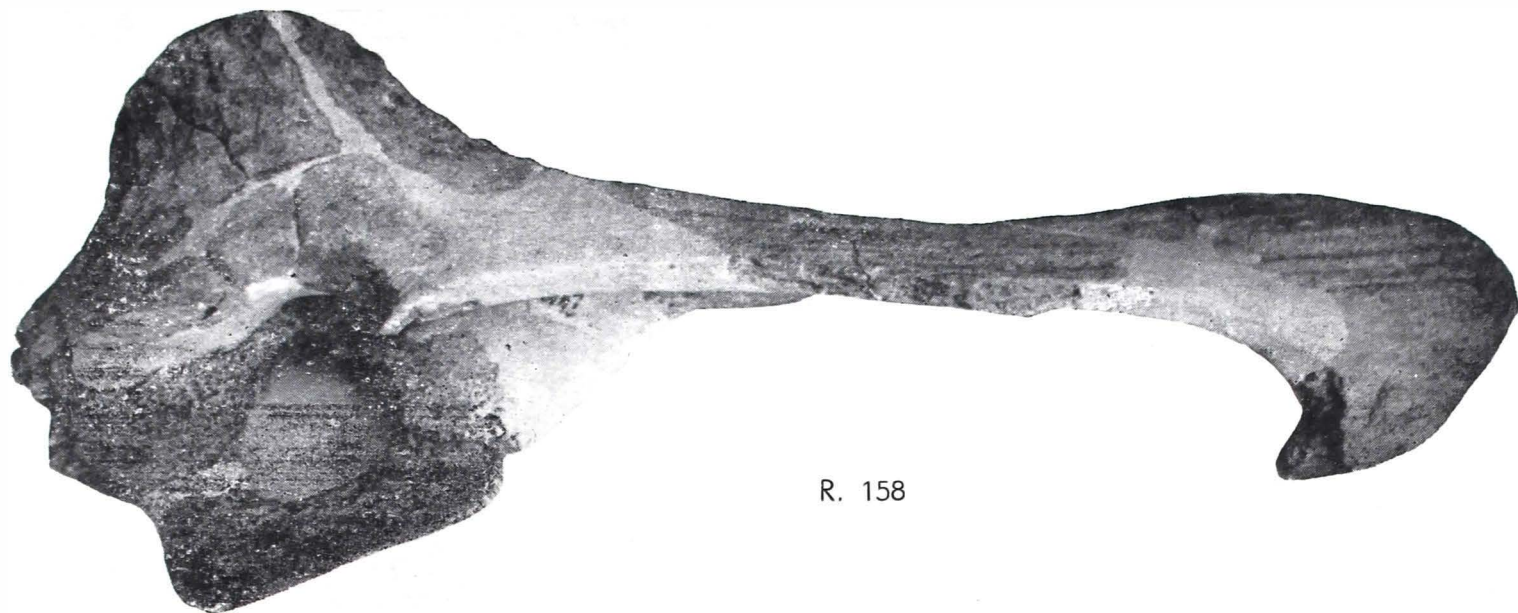

R. 113

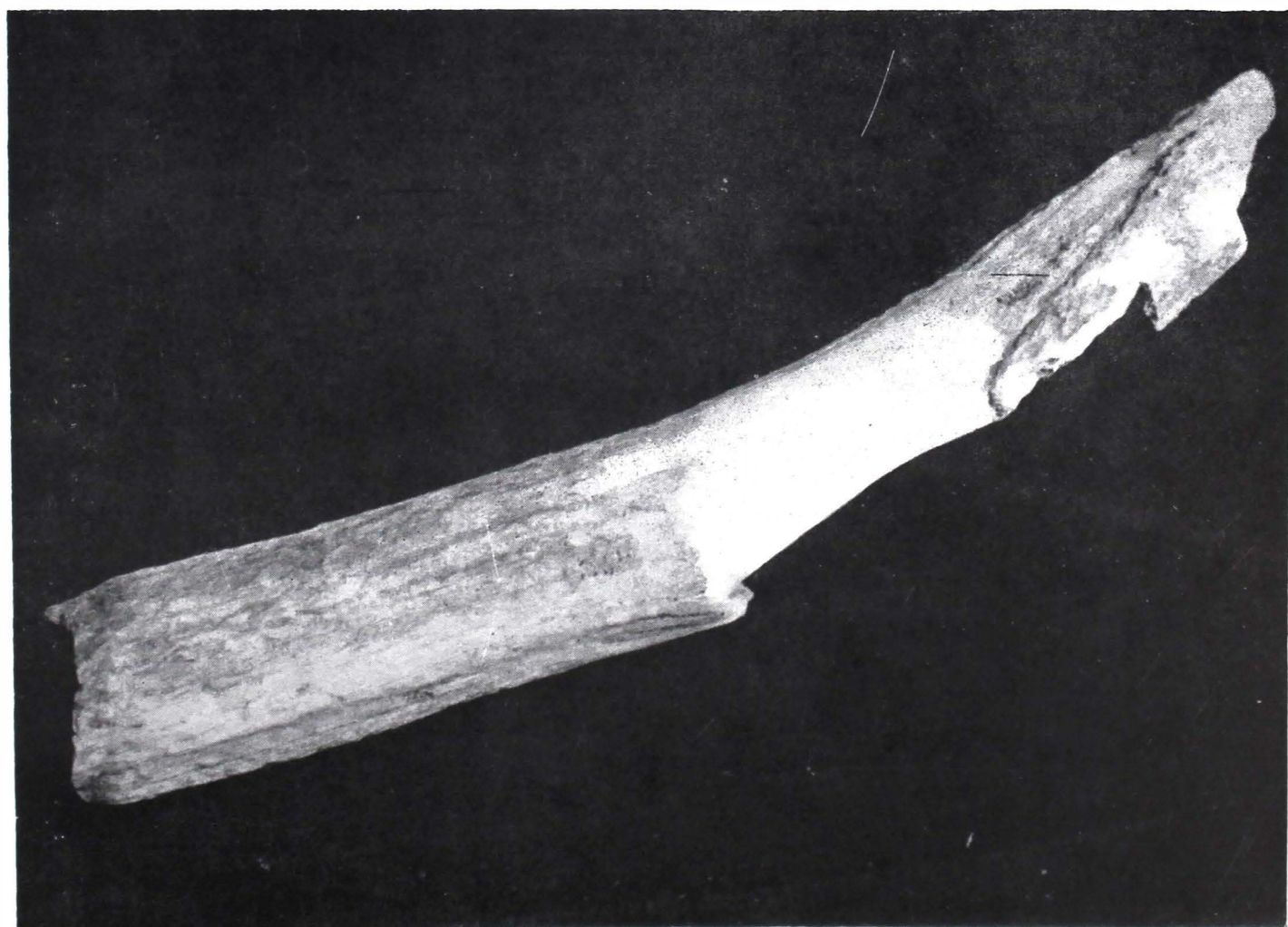

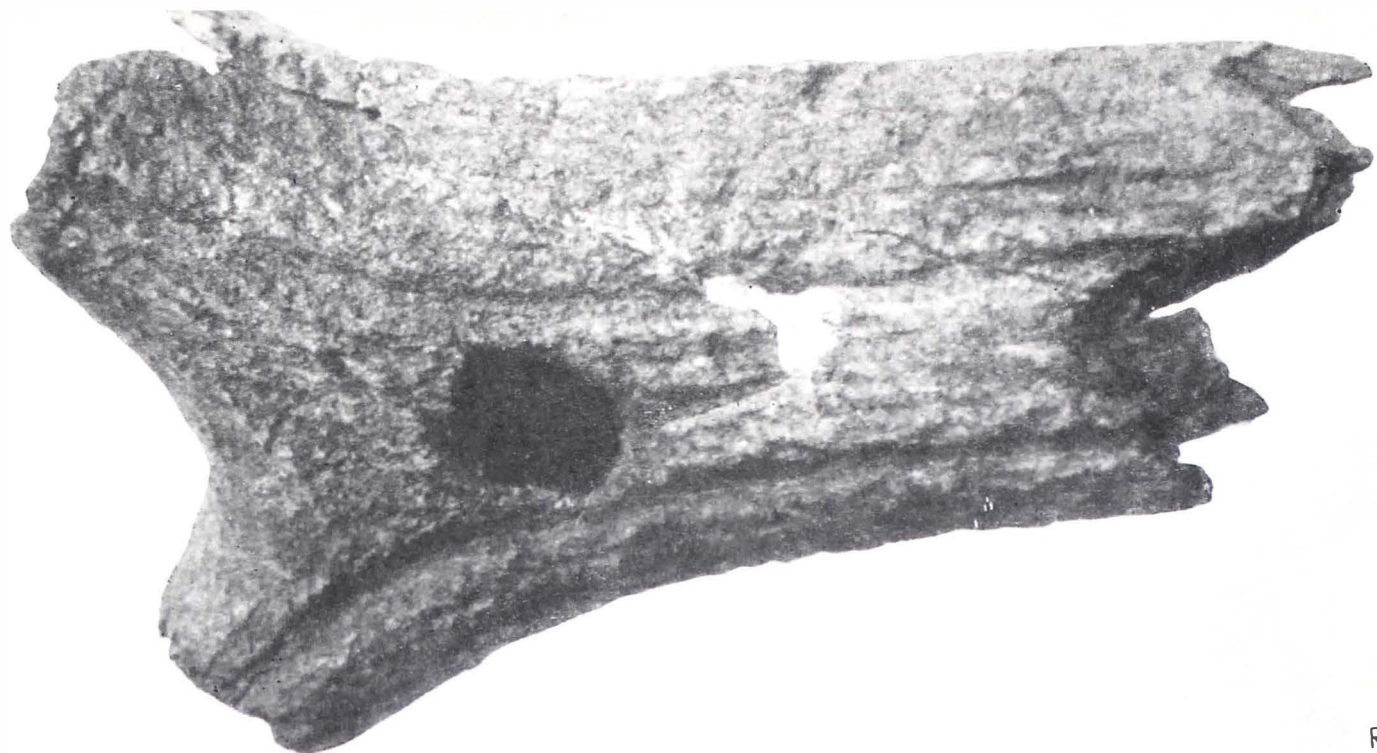
R. 142

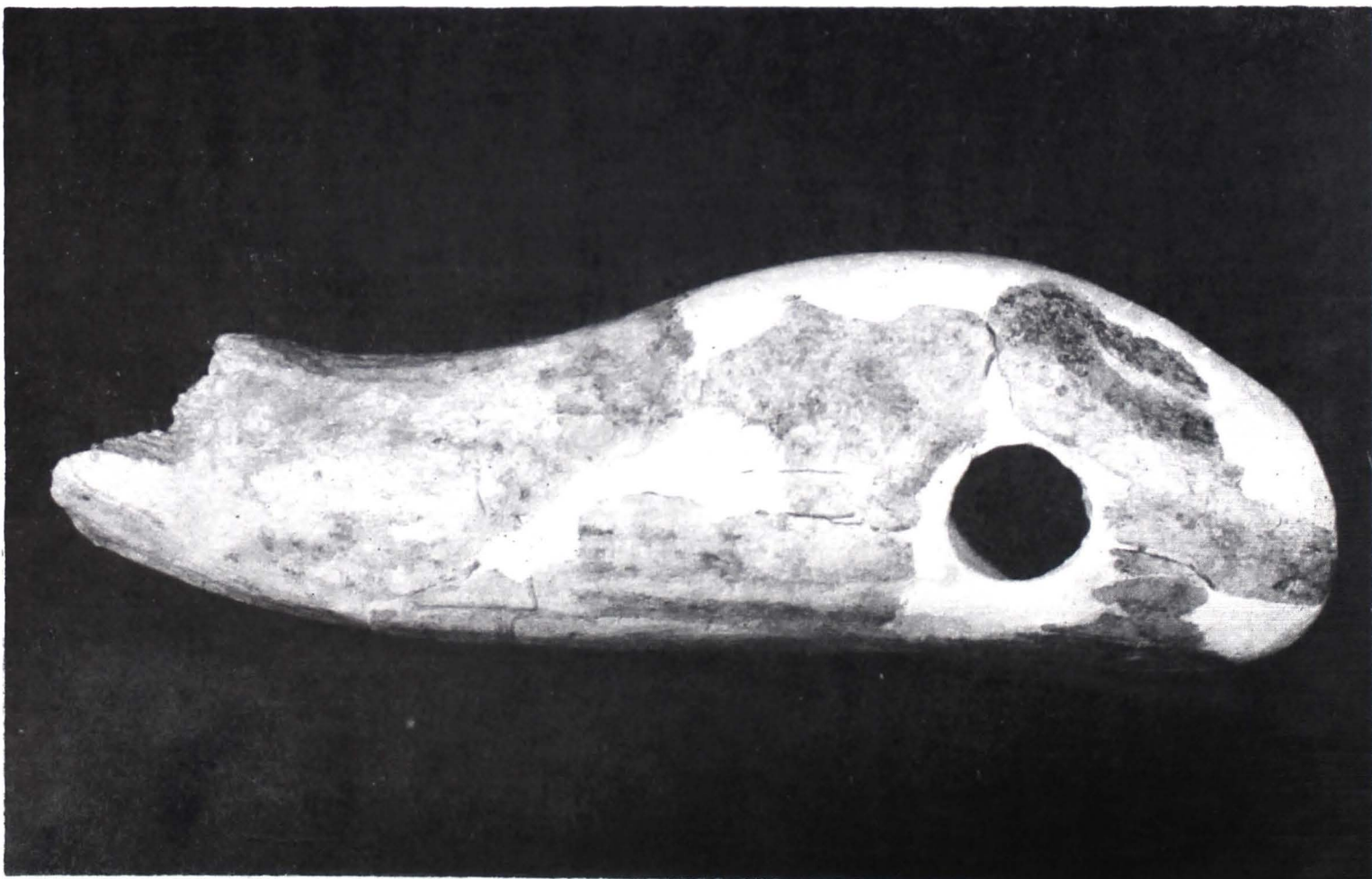
R. 158

R. 160

R. 159

R. 172

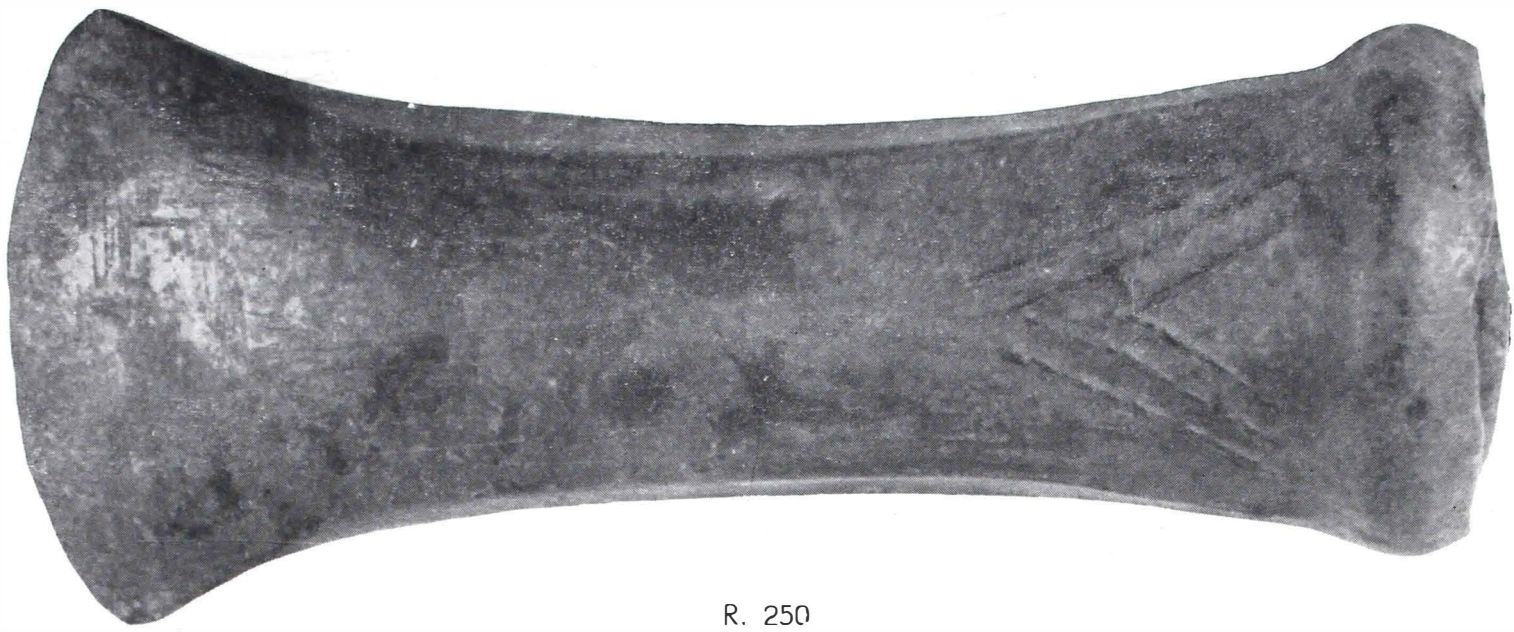

R. 195

R. 194

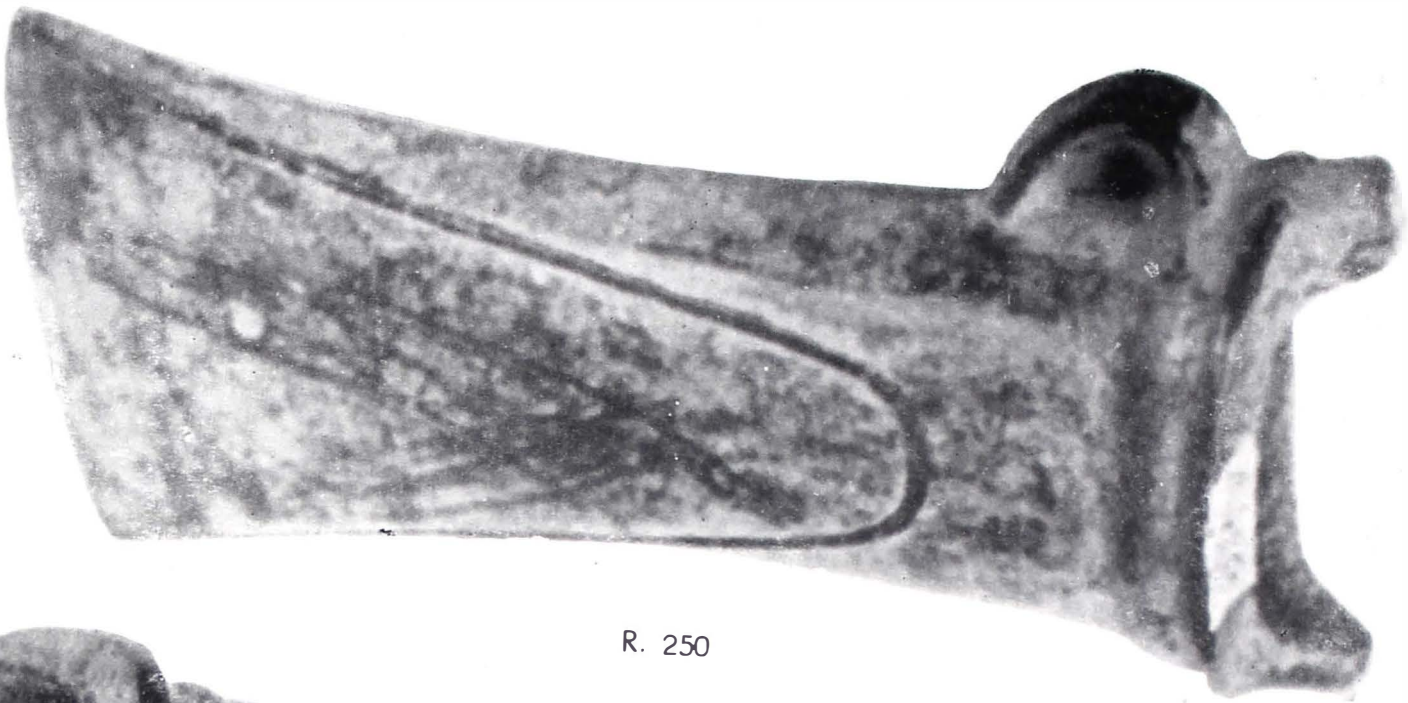
R. 250

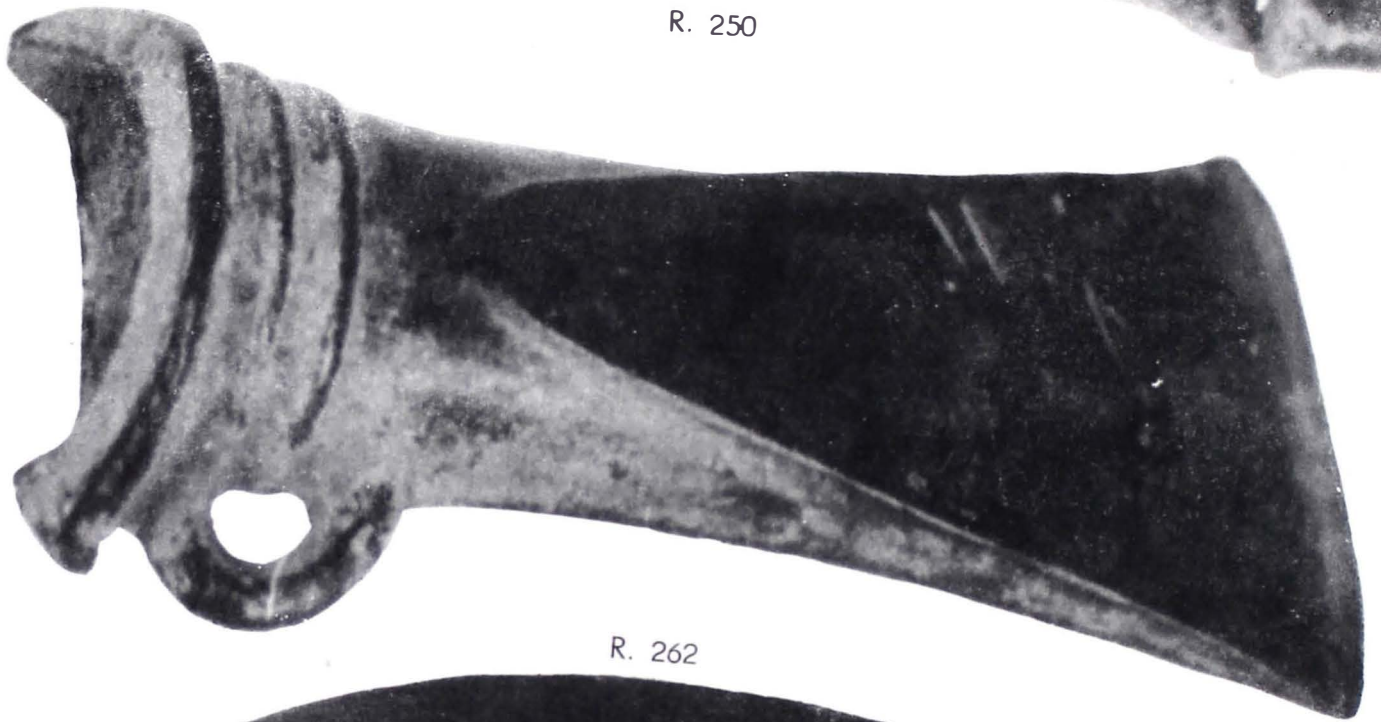
R 258

R. 249

R. 250

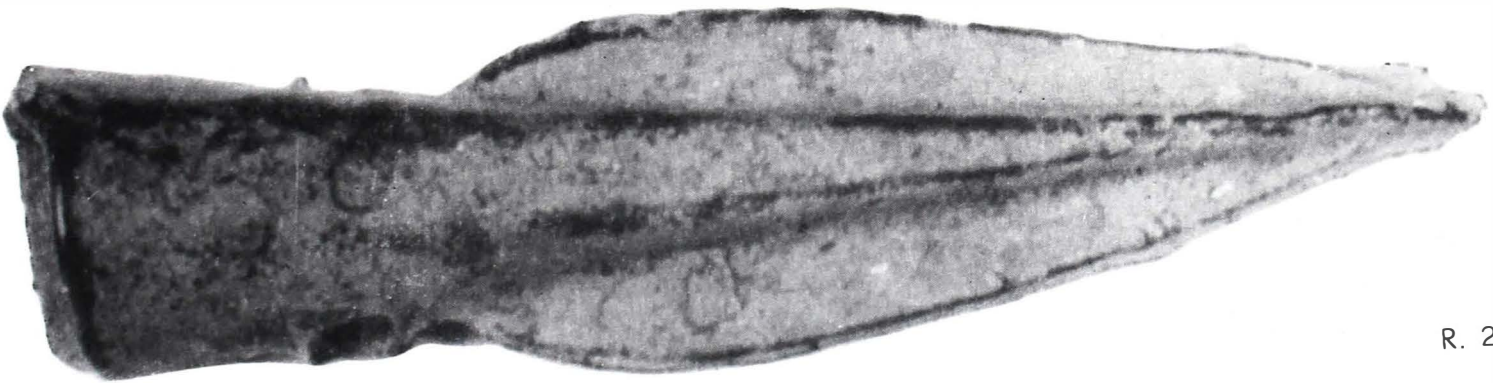
R. 262

R. 257

R. 258

R. 26

R.

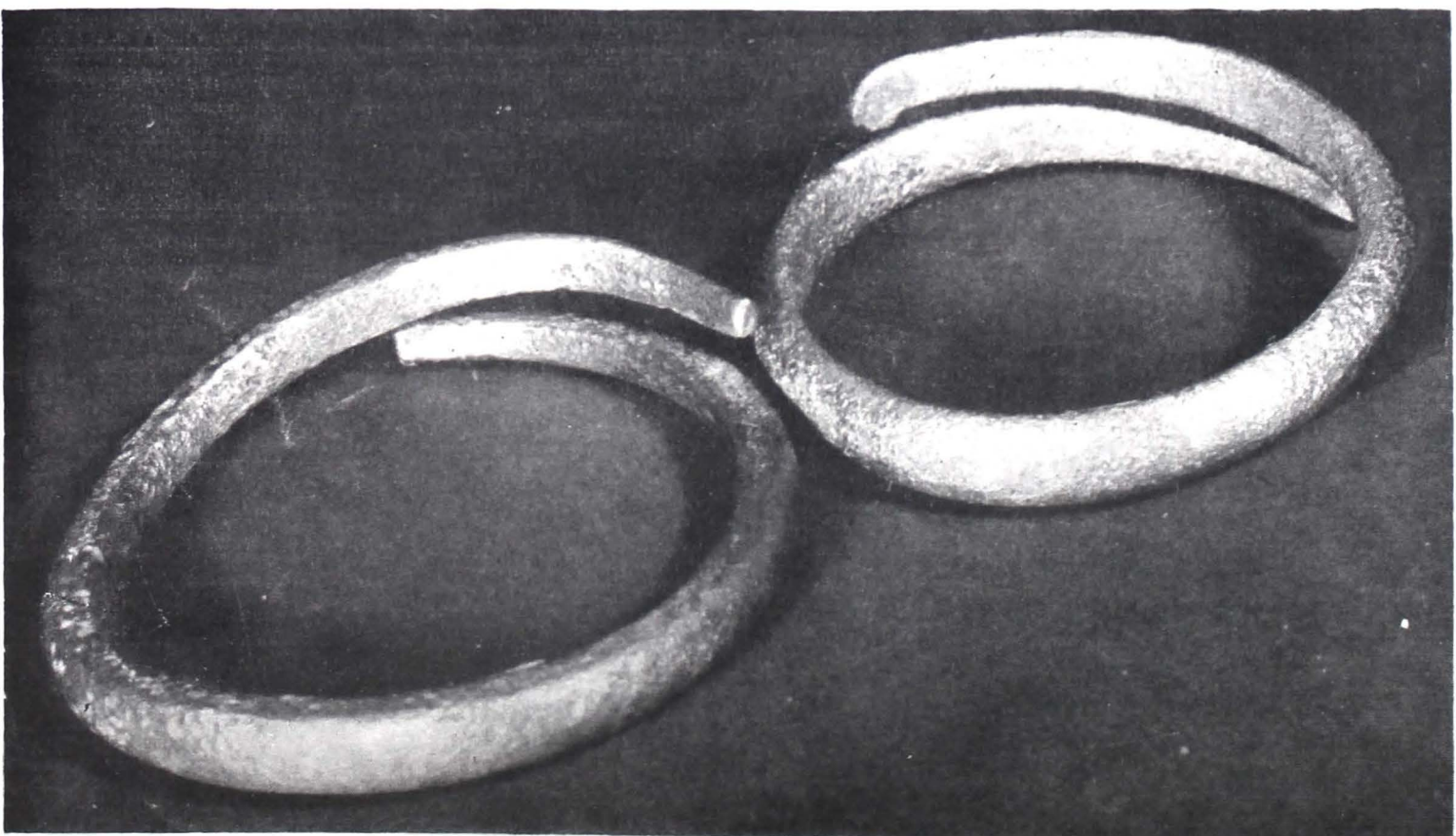
R. 282

R. 280

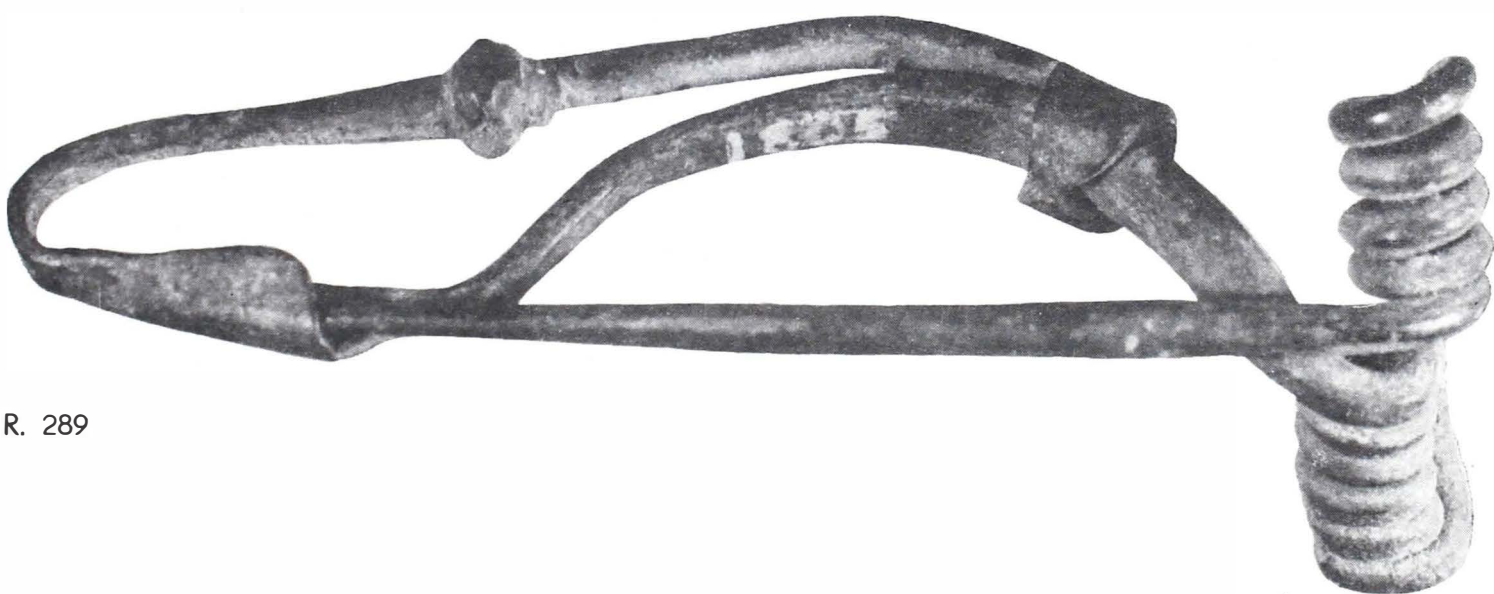
R. 281

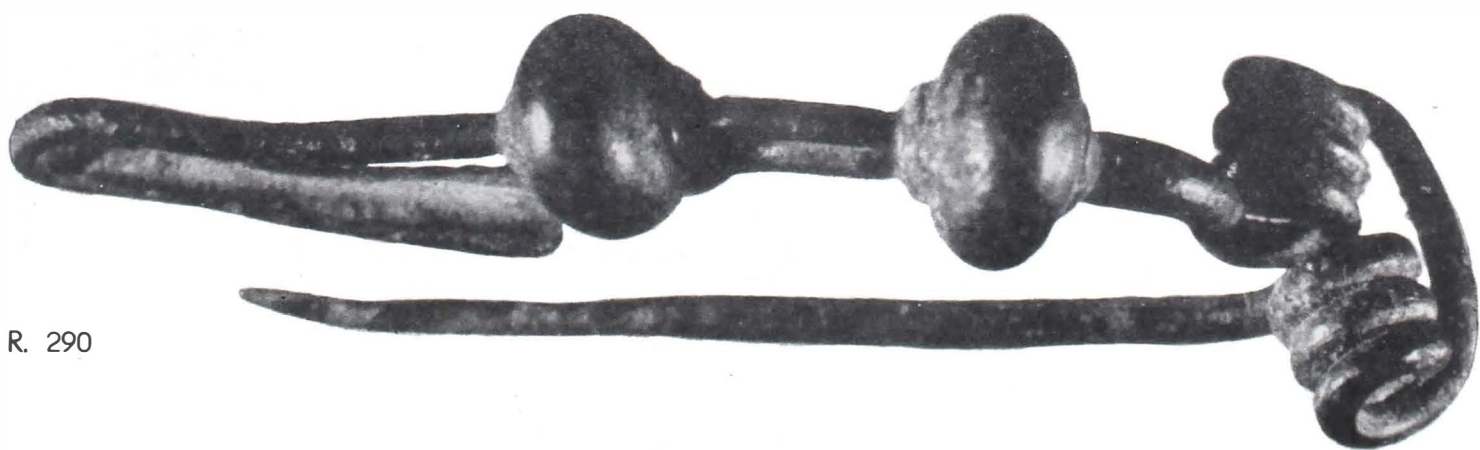
R. 283, 284

R. 293

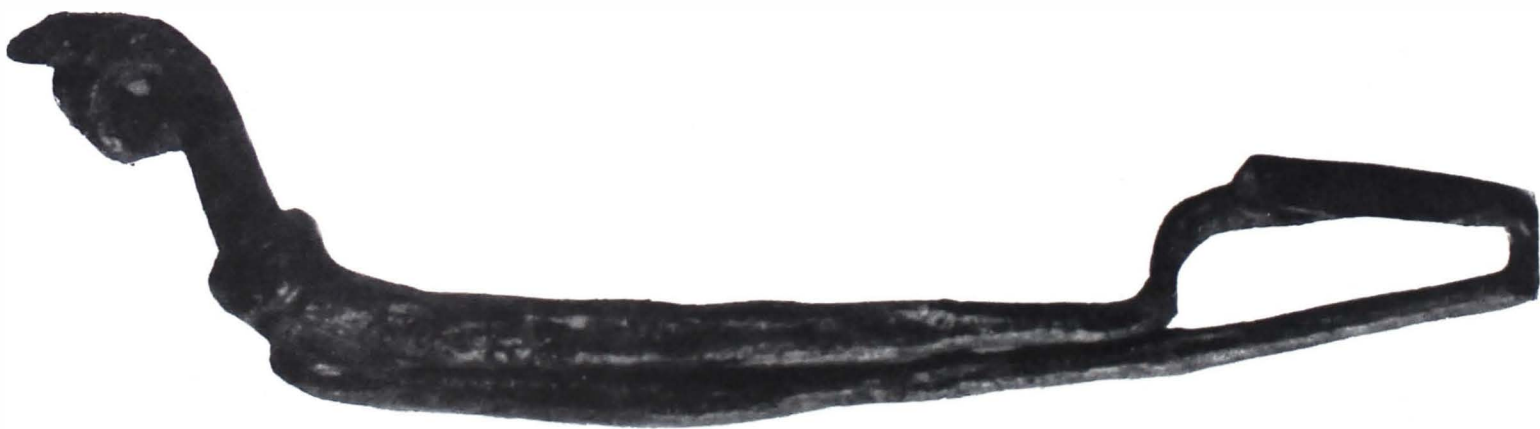
R. 289

R. 290

R. 302

R. 301

R. 307

R. 300

CULTURILE PREISTORICE ÎN REGIUNEA PORȚILE DE FIER

Regiunea Porțile de Fier, prin geomorfologia sa specifică, a făcut ca în decursul preistoriei să se formeze în ea diferite grupe de culturi dintre care unele sînt deosebite și unice ca material și importanță. Fluviul și climatul au determinat caracteristicile de bază ale modului de viață din majoritatea culturilor. Bogăția peștilor și pescuitul, ca una dintre cele mai vechi resurse de existență, au influențat realizarea unor forme în cultura materială, psihicul și credințele celor mai vechi locuitori din fîșia îngustă dintre fluviu și masivul muntos care, uneori coboară aproape vertical spre apă. Pămîntul sărac, amestecat cu depuneri fluviale și piatră care se surpa din munți, nu era favorabil dezvoltării. În loc de aceasta, omul preistoric s-a îndreptat spre fluviu și spre pădure — pescuitul și vînătoarea oferind unicele posibilități ale existenței în aceste condiții.

Pentru arheologia preistorică, Porțile de Fier au fost descoperite de-a-bia în cursul cercetărilor de salvare care s-au efectuat înaintea ridicării barajului de la Șip — Gura Văii și formării lacului de acumulare de la Porțile de Fier. Cunoștințele anterioare erau foarte modeste. Datele de care dispuneam se refereau mai ales la regiunea mai largă a Porților de Fier, la zonele anterioare și posterioare Cazanelor Mari și Mici sau la partea din spatele acestor masive. Dar și aceste informații erau deseori rezultatul unor cercetări de suprafață sau descoperiri întîmplătoare, insuficiente pentru realizarea unei imagini de ansamblu asupra dezvoltării culturilor preistorice în această regiune. Ceva mai bine a fost cercetată numai cultura ceramicii incizate (din Dubovo-Žuto Brdo) și aceasta, în cele mai multe cazuri, grație cercetărilor efectuate la Žuto Brdo, Klicevac, Usje și Korbovo.

Cercetările arheologice din regiunea Porților de Fier au adus pe primul plan două probleme principale: cercetarea depunerilor arheologice din perioada mezoliticului și protonoliticului și a celor din prima vîrstă a fierului. Întrucît aceste vestigii erau cu totul necunoscute, se poate considera că studierea lor a fost de o importanță majoră pentru arheologia preistorică. Alături de aceste depuneri, deși ne oferă date cu mult mai modeste, se găsesc vestigii din perioada neoliticului și din epoca mijlocie a bronzului.

MEZOLITICUL, PROTONEOLITICUL ȘI NEOLITICUL LA PORȚILE DE FIER

Cele mai vechi urme de locuire din zona Porților de Fier aparțin perioadei mezolitice. Stațiunile sînt: Vlasac lângă Boljetin, Padina lângă Gospodjin-Vir și Hajdučka Vodenica. Sfîrșitului acestei perioade și începutului perioadei neolitice îi aparține și faza timpurie a culturii Lepenski Vir (Lepenski Vir, subdiviziunile I și II ale lui D. Srejić).

LES CULTURES PRÉHISTORIQUES DANS LA RÉGION DE PORȚILE DE FIER

La géomorphologie spécifique de la région des Porțile de Fier a fait que divers groupes de cultures s'y soient développés au cours de la préhistoire, certaines d'entre elles étant particulières et uniques. Le fleuve et le climat ont déterminé les caractéristiques fondamentales du mode de vie dans la plupart de ces cultures. La richesse en poisson et, par suite, la pêche, en tant que l'une des plus anciennes ressources d'existence, ont influencé la réalisation des formes de culture matérielle, le psychique et les croyances des habitants les plus anciens de la bande étroite de terre entre le fleuve et la montagne, laquelle, par endroits, descend presque à pic vers l'eau. La terre pauvre, mélange de sédiments fluviaux et de roches tombées de la montagne, n'était pas favorable au développement de l'agriculture. Ne pouvant pratiquer l'agriculture, l'homme préhistorique s'est adressé à la forêt et au fleuve — la pêche et la chasse étant les seuls moyens d'existence dans ces conditions.

Pour l'archéologie préhistorique, Porțile de Fier ont été découverts à peine à l'occasion des investigations de sauvetage qui ont été effectuées avant la construction du barrage de Șip — Gura Văii et la mise en eau du lac d'accumulation des Porțile de Fier. Les connaissances antérieures étaient des plus modestes. Les informations dont on disposait concernaient principalement la région plus large des Porților de Fier, les zones antérieures et postérieures au Défilé du Danube (Cazanele Mari, Cazanele Mici) ou l'arrière pays du défilé. Encore ces informations étaient-elles assez souvent le résultat de recherches superficielles ou de découvertes fortuites, insuffisantes pour fournir une image d'ensemble du développement des cultures préhistoriques dans cette région. Seule la culture de la poterie incisée (Dubovo-Žuto Brdo) a été un peu mieux étudiée, et ceci, dans la plupart des cas, grâce aux recherches effectuées à Žuto Brdo, Klicevac, Usje et Korbovo.

Les recherches archéologiques de la région de Porțile de Fier ont porté au premier plan deux problèmes principaux: l'investigation des dépôts archéologiques du mésolithique et du protonéolithique et l'investigation du premier âge du fer. Etant donné que ces vestiges étaient entièrement inconnus auparavant, on peut considérer que leur étude a été d'une importance majeure pour l'archéologie préhistorique. Des vestiges du néolithique et de l'âge moyen du bronze trouvés auprès de ces dépôts nous fournissent toutefois des informations bien plus modestes.

LE MÉSOLITHIQUE, LE PROTONEOLITHIQUE ET LE NÉOLITHIQUE DE PORȚILE DE FIER

Les plus anciennes traces d'habitat dans la zone des Portes-de-Fer appartiennent à la période mésolithique. Les sites en sont: Vlasac près de Boljetin, Padina près de Gospodjin-Vir et Hajdučka Vodenica. C'est à la fin du mésolithique et à la période protonéolithique qu'appartient aussi la phase ancienne de la culture Lepenski Vir (Lepenski Vir, sous-divisions I et II de D. Srejić).

Din punct de vedere topografic, toate stațiunile arheologice sînt foarte asemănătoare. Sînt așezate sub stînci abrupte ale masivului de la Porțile de Fier, foarte aproape de fluviu. Marele număr de unelte din piatră și os care s-au descoperit la Vlasac, Lepenski Vir și Padina (sectorul I și II) constituie mărturii despre activitatea intensivă care s-a dezvoltat pe acest spațiu la sfîrșitul perioadei mezolitice. Anumite elemente în structura așezărilor arată continuitatea dezvoltării între stațiunile mai vechi și mai noi (locuințele trapezoidale de la Vlasac și Lepenski Vir, forme de vetre etc.).

Un fenomen aparte în dezvoltarea grupelor preistorice de la Porțile de Fier îl reprezintă cultura Lepenski Vir. În orizonturile cele mai vechi (Lepenski Vir I și II), care după părerea lui D. Srejovic aparțin perioadei protoneolitice, alături de arhitectura specifică a caselor trapezoidale, fascinează, prin formele sale, prin execuția artistică și tehnică de înaltă ținută, sculptura în piatră, unică în preistoria continentului european. Alături de aceasta, de o calitate superioară este producția obiectelor din os precum și a altor obiecte mai mărunte cu destinație practică, executate din piatră, deseori foarte dură.

Stațiunea de lîngă Lepenski Vir, precum și alte stațiuni contemporane de la Porțile de Fier, s-au constituit tocmai pe aceste locuri datorită resurselor pescuitului. Această activitate economică se caracterizează prin numeroase unelte, maieri (plase) și prin concepția stilului sculpturii.

Cercetările de la Porțile de Fier nu au oferit date certe cu privire la continuitatea dezvoltării dintre culturile din mezolitic și cele din neoliticul timpuriu. Indiferent de această problemă — care se va rezolva, să sperăm, prin publicarea structurii arheologice și a întregii documentații — în urma cercetărilor efectuate este evident că purtătorii cei mai timpurii ai civilizației neolitice aparțin culturii Starčevo. Vestigiile de la Lepenski Vir și Padina indică o anumită continuitate de viață în decurs de mai multe sute de ani. Locuințele de la Padina și cele din orizontul cel mai recent de la Lepenski Vir, care incontestabil aparțin culturii Starčevo, își mențin planul trapezoidal, numai că în această etapă nu mai au fundații de bună calitate, așa cum se întîmpla în orizonturile timpurii de la Lepenski Vir.

Ceramica culturii Starčevo este caracterizată cu precădere prin forme rotunde, apoi de vase puțin adînci cu picior pătrat (altare de sacrificiu), vase în formă de calotă cu picior și vase mari cu gîtul cilindric, iar partea inferioară rotundă. Caracteristic este faptul că nu există barbotină organizată și alte elemente care ar clasifica cronologic aceste vestigii în faza mai recentă a culturii Starčevo. Apariția picturii albe alături de aceea de culoare închisă pe un fond mai deschis, precum și factura vasului oferă argumente în favoarea unei vîrste mai vechi a resturilor de cultură neolitică din regiunea Porțile de Fier.

VESTIGII NEOLITICE

Imaginea dezvoltării culturale continue în neolitic și eneolitic, de la Porțile de Fier este destul de neclară. Ce s-a întîmplat de fapt între perioada de la sfîrșitul culturii Starčevo-Lepenski Vir (Lepenski Vir III) și Padina (Padina II) și perioada apariției celor mai timpurii depuneri din eneolitic

Du point de vue topographique, tous ces sites archéologiques se ressemblent beaucoup: ils sont placés sous des rochers escarpés du massif de Porțile-de-Fier, tout près du fleuve. Le grand nombre d'artefacts de pierre et d'os découverts à Vlasac, Lepenski Vir et Padina (secteurs I et II) témoignent de l'activité intense déployée dans cet espace à la fin de la période mésolithique. Certains éléments de la structure de ces établissements démontrent la continuité du développement entre les stations plus anciennes et plus récentes (habitations trapézoïdales de Vlasac et de Lepenski Vir, formes de foyers, etc.).

La culture Lepenski-Vir est un phénomène à part dans le développement des groupes préhistoriques des Porțile-de-Fier. Dans les niveaux les plus anciens (Lepenski Vir I et II) — qui, suivant l'opinion de D. Srejovic, appartiennent à la période protonéolithique, en dehors de l'architecture spécifique des maisons trapézoïdales, on est fasciné par les formes, la remarquable exécution artistique et technique des sculptures en pierre, uniques dans la préhistoire du continent européen. La production des objets en os ainsi que celle de différents petits objets à destination pratique, en pierre souvent très dure, est également d'une qualité supérieure.

Le site proche de Lepenski Vir ainsi que d'autres sites contemporains de la région de Porțile de-Fier se sont constitués ici et non ailleurs à cause des ressources de la pêche. Cette activité économique se caractérise par de nombreux engins de pêche, et par la conception du style de la sculpture.

Les investigations de Porțile de Fier n'ont pas fourni d'informations certaines concernant la continuité du développement entre les cultures du mésolithique et celles du début du néolithique. À part la solution de ce problème — qui résultera, espérons-le, de la publication de la structure archéologique et de toute la documentation — il est déjà évident que les premiers porteurs de la civilisation néolithique appartiennent à la culture Starčevo. Les vestiges de Lepenski Vir et de Padina indiquent une certaine continuité d'occupation de ces pendant plusieurs centaines d'années. Les habitations de Padina et celles du niveau le plus récent de Lepenski Vir, qui appartiennent à la culture Starčevo, conservent leur plan trapézoïdal mais on constate que les fondations de cette période ne sont plus établies avec autant de soin qu'elles l'étaient dans les horizons profonds de Lepenski Vir.

La céramique de la culture Starčevo est caractérisée principalement par des formes rondes, puis par des vases peu profonds à pied carré (autels de sacrifice), vases en forme de calotte à pied et grands vases à col cylindrique et partie inférieure ronde. Il est caractéristique qu'on ne trouve pas de barbotine organisée ni d'autres éléments qui pourraient classier chronologiquement ces vestiges dans la phase plus récente de la culture Starčevo. L'apparition de la peinture blanche auprès de celle de couleur foncée sur un fond plus clair, de même que la facture de la poterie, offrent des arguments en faveur d'une datation plus lointaine des restes de la culture néolithique de la région de Porțile-de-Fier.

VESTIGES ÉNÉOLITHIQUES

L'image du développement culturel continu pendant le néolithique et l'énéolithique aux Porțile-de-Fier n'est pas très claire. Que s'est-il passé, en fait, entre la fin de la culture Starčevo — Lepenski Vir (Lepenski Vir III) et Padina (Padina

din această zonă? Avînd în vedere că perioada respectivă este dominată în Lunca Dunării de culturile agricole (Vinča, Tiszapolgar) nu este exclus că pe oamenii preistorici nu i-a interesat zona Porțile de Fier și că aceasta a rămas nepopulată un anumit timp. Mormîntul din cultura Sălcuța de la Lepenski Vir a marcat cele mai timpurii urme de eneolitic în această zonă și constituie unicul mormînt din această cultură descoperit la sud de Dunăre. Dar acesta rămîne deocîndată un fenomen izolat, care ar putea fi pus în legătură mai degrabă cu depunerile arheologice de acest tip de pe malul românesc al Dunării (Băile Herculane) sau cu stațiunile de acest tip din Iugoslavia, din Valea Timocului și împrejurimile localității Bor (Kovilovo, Icece lângă Prahovo, Zlotska Pecina), decît cu existența unor vestigii de tip Sălcuța în defileul Porților de Fier. Mormîntul descoperit la Lepenski Vir aparține fazei finale a acestei culturi: — Sălcuța IV.

Cîteva descoperiri izolate și vestigii ale culturii Coțofeni aparțin fazei finale a epocii eneolitice, împreună cu cele de tip Kostolac care sînt înregistrate lângă Manastir, la Padina și în alte cîteva stațiuni. Apariția culturii Coțofeni în această zonă este o urmare logică a extinderii sale spre vest, unde a venit în contact cu cultura Kostolac. Porțile de Fier ar constitui, într-un anumit sens zona de frontieră a celor două grupe de culturi: Donja Butorka lângă Kladovo este o localitate cu vestigii identice cu cele de tip Coțofeni, în timp ce așezările și mormintele de la Padina (sectorul I și II așezarea, sectorul III necropola de incinerare) și de la Manastir, conțin vestigii de tip Kostolac. Ceramica de tip Coțofeni este caracterizată prin vase cu ornamente încrustate și cu aplicații de boabe de linte, în timp ce ceramica de tip Kostolac este decorată în tehnica Fürchenstich. Simbioza acestor două culturi este consemnată în stațiuni din imediata vecinătate a Porților de Fier. Astfel, la Klococevac (Culmea Schiopului) ceramica descoperită este decorată atît în primul, cît și în cel de al doilea stil decorativ ba chiar decoruri de tip Coțofeni și Kostolac se îmbină pe unul și același vas. Toate acestea ne demonstrează simbioza celor două grupe și dezvoltarea lor paralelă.

Cercetările efectuate la Porțile de Fier au scos la iveală încă un fenomen în dezvoltarea eneoliticului: descoperirea depunerilor de tip Cernavoda III de la Brza Vrba, lângă Kovin, cu ceramică tipică pentru această grupă, cunoscută pînă în prezent numai în zona Dunării inferioare și în Oltenia. Brza Vrba, cea mai vestică stațiune a culturii Cernavoda III, deschide noi posibilități în direcția stabilirii contactului geografic și cronologic dintre această cultură și faza Boleraz a culturii Baden.

STAȚIUNI DIN EPOCA BRONZULUI

Epoca bronzului este perioada cea mai slab reprezentată în zona Porțile de Fier. Vestigii izolate și așezări sărace, alături de depozite de bronz, abia ne oferă elementele de bază pentru reconstruirea dezvoltării culturii din cel de al doilea mileniu î.e.n. Din punct de vedere cronologic, vestigiile cele mai timpurii sînt destul de rare, cele aparținînd grupei Vatina, din jurul

II) et la période de l'apparition des premiers dépôts de l'énéolithique dans cette zone? Tenant compte du fait que cette période est dominée dans la vallée du Danube par les cultures agricoles (Vinča, Tiszapolgar) il n'est pas exclus que la zone de Porțile-de-Fier ait cessé d'intéresser les hommes préhistoriques et qu'elle soit restée dépeuplée pendant un certain temps. La tombe de Lepenski Vir appartenant à la culture Sălcuța marque les plus anciennes traces d'énéolithique dans cette zone et constitue l'unique tombe de cette culture découverte au sud du Danube. C'est toutefois, pour l'instant, un phénomène isolé qu'on pourrait plutôt rattacher aux gisements archéologiques de ce type de la rive roumaine du Danube (Băile Herculane) ou aux stations de ce type de Yougoslavie, dans la vallée du Timoc et les environs de Bor (Kovilovo, Icece près de Prahovo, Zlotska Pecina) qu'à l'existence de quelques vestiges de type Sălcuța dans le défilé de Porțile de Fier. La tombe découverte à Lepenski-Vir appartient à la phase finale de cette culture: Sălcuța IV.

Certaines découvertes isolées et des vestiges de la culture Coțofeni appartiennent à la phase finale de l'époque énéolithique, de même que celles de type Kostolac trouvées à Manastir, à Padina et en quelques autres stations. L'apparition de la culture Coțofeni dans cette zone est une suite logique de son extension vers l'ouest où elle est entrée en contact avec la culture Kostolac. Porțile de Fier constitue, d'une certaine manière, la zone de frontière entre les deux groupes de culture: Donja Butorka près de Kladovo est une localité possédant des vestiges identiques à ceux de type Coțofeni, cependant que les établissements et les tombes de Padina (secteur I et II, l'agglomération humaine, secteur III, la nécropole d'incinération) et de Manastir contiennent des vestiges de type Kostolac. La céramique de type Coțofeni est caractérisée par des vases décorés d'incisions et d'impressions de lentilles, tandis que la céramique de type Kostolac est décorée par la technique Fürchenstich. La symbiose de ces deux cultures est constatée dans des stations très proches de Porțile de Fier. Ainsi, la céramique découverte à Klococevac (Culmea Schiopului) est décorée aussi bien dans le premier que dans le second style décoratif; plus encore, on trouve même décorations de type Coțofeni et Kostolac combinées sur le même vase. Tout cela démontre la symbiose des deux groupes et leur développement parallèle.

Les recherches effectuées à Porțile de Fier ont révélé encore un autre phénomène du développement de l'énéolithique: des dépôts de type Cernavoda III à Brza Vrba, près de Kovin, contenant de la céramique typique pour ce groupe qui n'était connue auparavant que dans la zone du Danube inférieur et en Oltenie. Brza Vrba, la station la plus occidentale de la culture Cernavoda III, ouvre de nouvelles perspectives à la détermination du contact géographique et chronologique entre cette culture et la phase Boleraz de la culture de Baden.

STATIONS DE L'ÉPOQUE DU BRONZE

L'âge du bronze est la période la plus faiblement représentée dans la zone des Porțile de Fier. Des vestiges isolés et des établissements pauvres, auprès des dépôts de bronze, nous offrent à peine les éléments de base pour reconstruire le développement de la culture du 2e millénaire avant notre ère. Du point de vue chronologique, les vestiges les plus anciens sont ceux, assez rares d'ailleurs, qui tiennent au groupe Vattina, des alentours de Manastir et, immédiatement après, ceux apparte-

localității Manastir, iar imediat după acestea ar urma cele aparținând culturii cu ceramică incizată, mult mai dese, din regiunea Ram — Korbovo. Această cultură care apare atît pe malul iugoslav, cît și pe malul românesc sub diferite denumiri (Dubovac, Žuto Brdo, Dubovac — Žuto Brdo, ceramică incizată, Cîrna, Cîrna — Gîrla Mare etc.) era deja cunoscută din unele stațiuni care nu aparțin strict zonei Porțile de Fier, dar se încadrează în arealul geografic mai larg din care face parte și această zonă: Žuto Brdo, Klicevac, Ulaje și Korbovo, cunoscute în literatură. Acestora li se alătură acum stațiunile Kozica lângă Dobra și Ostrvo. În prima stațiune a fost descoperită ceramica încrustată de calitate superioară și fragmente de teracotă — forma cunoscută a figurinelor cu rochie în formă de clopot. Din punct de vedere cronologic această cultură, după revederea datelor deja publicate, aparține primei jumătăți a epocii mijlocii a bronzului.

Sfîrșitul epocii bronzului, la Porțile de Fier, ca de altfel și în alte zone din Lunca Dunării, este caracterizat prin fenomenul unui mare număr de depozite de bronz. În zona îngustă de la Porțile de Fier, mai exact în împrejurimile mai largi ale localității Milanovac, în cursul cercetărilor efectuate, au fost înregistrate trei noi depozite de bronz care aparțin fazei finale a epocii bronzului. Aceste depozite au fost descoperite la Boljetin, apoi în vecinătatea acestuia la Male Livadice și, în fine, un depozit de calitate excepțională descoperit la Topolnica. Primele două cuprind inventarul cunoscut în depozitele din așa-numitul orizont Hallstatt A-2, în timp ce cel de al treilea este diferit atît prin conținutul său, cît și prin calitatea vestigiilor. Acest din urmă depozit, după B. Iovanović, ar fi aparținut perioadei ceva mai recente, pe baza săbiilor de tipul Riegze-Hallstatt B.

Problema raportului depozitelor cu culturile sincrone din regiunea Porțile de Fier nu ar trebui să constituie o greutate aparte. Apariția ceramicii negre lustruite cu caneluri în unele stațiuni sondate (Pesača, Padina, malul stîng al râului Kozice) precum și apariția ceramicii negre lustruite de tipul Gava în cele mai joase straturi de la Karaula lângă Boljetin, ar putea fi pusă în legătură cu depozitele de obiecte de bronz de la Boljetin și Male Livadice, dar poate și cu depozitul de la Topolnica. Cu aceste stațiuni depozite și vestigii izolate (acul de bronz descoperit la Padina) se încheie epoca tîrzie a bronzului de la Porțile de Fier și în ansamblu, din valea Dunării. Cronologic, această etapă reprezintă perioada de trecere din al doilea în primul mileniu.

STAȚIUNI DIN PRIMA ȘI CEA DE A DOUA VÎRSTĂ A EPOCII FIERULUI

Cercetările din regiunea Porțile de Fier au descoperit noi vestigii importante pentru studiul culturilor din epoca fierului. Nici aici, putem spune cu regret cercetările nu au fost de asemenea dimensiuni încît să permită o cunoaștere mai completă a culturii materiale de la Porțile de Fier. Dar descoperirile pot fi puse în legătură, cu siguranță, cu altele asemănătoare din România și din Serbia centrală. Fără îndoială că au clarificat întrucîtva perioada de stabilizare etnică în zona carpato-dunăreano-balcanică, cînd apar numeroase formații etno-culturale, dacice, tracice și ilirice.

nant à la culture de la céramique incisée beaucoup plus fréquents de la région Ram-Korbovo. Cette culture, qui apparait aussi bien sur la rive yougoslave que sur la rive roumaine sous différentes dénominations (Dubovac, Žuto Brdo, Dubovac — Žuto Brdo, céramique incisée, Cîrna, Cîrna — Gîrla Mare, etc.) était déjà connue depuis longtemps dans quelques stations qui n'appartiennent pas strictement à la zone Porțile de Fier, mais s'encadrent dans l'aire géographique plus vaste qui comprend aussi cette zone: Žuto Brdo, Klicevac, connues dans la littérature. Il s'y ajoute maintenant les stations Kozica près de Dobra et Ostrvo. Dans la première de ces stations on a découvert de la céramique incisée de qualité supérieure et des fragments de terre cuite — la forme connue des figurines à robe campaniforme. Du point de vue chronologique, cette culture, après une nouvelle lecture des informations déjà publiées, appartient à la première moitié de l'âge moyen du bronze.

La fin de l'âge du bronze, à Porțile de Fier comme d'ailleurs dans d'autres zones de la vallée du Danube, est caractérisée par un grand nombre de dépôts de bronze. Dans la zone étroite de Porțile de Fier, plus exactement dans la partie élargie où se trouve Milanovac, les recherches ont mis au jour trois nouveaux dépôts de bronze qui appartiennent à la phase finale de l'âge du bronze. Ces dépôts ont été trouvés à Boljetin puis, dans son voisinage, à Male Livadice et, enfin, un dépôt de qualité exceptionnelle à Topolnica. Les deux premiers contiennent l'inventaire généralement connu dans les dépôts de ce qu'on appelle l'horizon Hallstatt A-2, cependant que le troisième est différent aussi bien par son contenu que par la qualité des vestiges. Pour B. Iovanović, la présence d'épées de type Riegze—Hallstatt B. indiquerait une époque un peu plus récente.

Le problème des rapports des dépôts avec les cultures synchrones de la région de Porțile de Fier ne devrait pas présenter de difficultés particulières. La présence de la céramique noire polie à canelures dans certaines des stations sondées (Pesača, Padina, rive gauche de la rivière Kozice) de même que l'apparition de la céramique noire polie de type Gava dans les couches les plus profondes de Karaula près de Boljetin pourraient être mises en relation avec les dépôts d'objets en bronze de Blojetin et de Male Livadice, et peut-être aussi avec celui de Topolnica. Avec ces stations, dépôts et vestiges isolés (aiguille en bronze découverte à Padina) prend fin l'époque dernière de l'âge du bronze à Porțile de Fier et, en général, dans la vallée du Danube. Chronologiquement, cette étape représente la transition du second millénaire au premier.

STATIONS DU PREMIER ET DU SECOND ÂGE DU FER

Les fouilles de la région des Porțile de Fier ont mis au jour de nouveaux vestiges, fort importants pour la connaissance des cultures de l'âge du fer. À cet égard non plus, on peut le dire avec regret, les fouilles n'ont pas été d'une ampleur suffisante pour permettre une connaissance plus complète de la culture matérielle des Porțile de Fier. Ces découvertes, toutefois, peuvent sûrement être mises en relation avec d'autres semblables de Roumanie et de la Serbie centrale. Elles ont sans doute jeté quelque lumière sur la période de stabilisation ethnique dans la zone Carpatho-Danubo-Balkanique, quand font leur apparition les formations ethniques daces thraces et iliriques.

La Karaula, lângă Lepena (Boljetin), materialul din această perioadă, constituie un strat de cultură gros de cca. 2,20 m. Analiza tipologică a ceramicii, care încă n-a fost încă în întregime publicată, ne arată că în această depunere arheologică se află două straturi de cultură, dintre care unul ar fi aparținut perioadei de trecere de la epoca bronzului la cea a fierului (ceramica Gava amintită mai înainte), iar cel de al doilea strat — primei vîrste a fierului deja dezvoltate, cultura Basarabi. Pentru cercetarea culturilor din prima vîrstă a fierului, o deosebită importanță are orizontul cultural mai recent, care cuprinde ceramică cu motive imprimare în formă de „S”, spirale, ghirlande lucrate în tehnica „à la gradin”. Alături de decor, formele vaselor sînt caracteristice (vase carenate sau cu umărul fațetat, cană cu mîner, amfore etc.) care aparțin complexului mai larg al culturii Basarabi.

În apropierea așezării Karaula, lângă Lepena, în zona Porților de Fier au fost descoperite încă cîteva stațiuni cu material identic din punct de vedere tipologic cu cel din cultura Basarabi. Lîngă „Ušće Porečke reke” a fost găsită pe lîngă altele cupa cu mîner decorat cu „crucea de Malta”, ghirlande și motive în „S”; ceramică asemănătoare a mai fost descoperită lîngă Padina, la Hajdučka Vodenica și în încă cîteva locuri.

Stațiunile de tip Basarabi de la Porțile de Fier aparțin sec. VIII și VII î.e.n. Ele ne arată clar direcția de mișcare ale acestei culturi din regiunea ei de origină, către vest, spre zona în care se dezvoltă cultura Bosut, cu care intră mai tîrziu în contact direct și se îmbină din punct de vedere al stilului, formînd un complex mai larg balcano-carpato-dunărean Basarabi. Într-o variantă puțin mai modificată (părăsirea motivului în „S” a spiralei curente) el se menține în Lunca Dunării și în Balcani pînă în perioada invaziei celților.

Culturile preistorice de la Porțile de Fier dispar chiar înainte ca aceste regiuni să intre în epoca istorică, adică odată cu venirea romanilor. Vestigiile culturii celtice se găsesc numai în afara regiunii limitate a Porților de Fier. Vestigiile de la Ostrov (Tavan) în amonte de defileul Porților de Fier și legătura lor cu Scordiscii sînt ipotetice și trebuie lăsate la o parte. De asemenea rămîn în afara cadrului preistoric cronologic și vestigiile dace descoperite la Tekija care aparțin deja perioadei dominației romane în această regiune.

NIKOLA TASIĆ

VLASAC lîngă Boljetin — așezare mezolitică și necropolă.

Vlasac se află la cca. 2 km. în aval de Lepenski Vir, pe partea dreaptă a rîului Boljetin. Cercetările în aceste obiective au fost efectuate de Z. Letica și D. Srejić în anii 1970 și 1971. În stratul de cca. 2,00 m. se disting trei, respectiv patru faze de dezvoltare (Vlasac Ia, Ib, II și III). Stațiunii îi sînt proprii locuințele, cu fundații trapezoidale, asemănătoare cu cele de la Lepenski Vir, apoi vetre de piatră. În orizontul de locuințe s-au descoperit și 42 morminte care aparțin tuturor fazelor de viațuire din stațiune.

Cultura materială este caracterizată de un numeros utilaj de piatră, unelte de os și podoabă.

A Karaula, près de Lepena (Boljetin), le matériel de cette période constitue une couche d'une épaisseur d'environ 2,20 m. L'analyse typologique de la céramique, qui n'a pas encore été entièrement publiée, révèle la présence dans ce dépôt archéologique de deux couches de culture, dont l'une aurait tenu à la période de transition de l'âge du bronze à l'âge du fer (la céramique de Gava déjà mentionnée) et l'autre au premier âge du fer déjà développé, la culture Basarabi. Pour l'investigation des cultures du premier âge du fer, c'est l'horizon le plus jeune qui est particulièrement important. Il contient de la céramique à motifs imprimés en forme de „S”, de spirales, de guirlandes travaillées „à la gradin”. En dehors du décor, les formes des vases sont elles aussi caractéristiques (vases carénés ou ornés de facettes sur le haut de la panse, cruche à anse, amphores etc.). Cette céramique se rattache à l'ensemble plus large de la culture Basarabi.

À la proximité de l'habitat de Karaula, près de Lepena, toujours dans la zone des Porțile de Fier, on a découvert quelques autres stations contenant un matériel identique, du point de vue typologique, à celui de la culture Basarabi. Près de „Ušće Porečke reke” on a trouvé, entre autres, une coupe à anse décorée de „croix de Malte”, des guirlandes et des motifs en „S”; de la céramique similaire a été trouvée près de Padina, à Hajdučka Vodenica et quelques autres sites.

Les stations de type Basarabi des Porțile de Fier appartiennent aux siècles VIII et VII avant notre ère. Elles nous montrent clairement la direction de déplacement de cette culture de sa région d'origine, vers l'ouest, vers la zone de la culture Bosut avec laquelle elle viendra en contact direct et se combiner à du point de vue du style, formant un complexe plus large balkano-carpato-danubien Basarabi. Dans une variante un peu modifiée (abandon du motif en „S” et de la spirale courante) il se maintendra dans la vallée du Danube et dans les Balkans jusqu'à l'invasion des Celtes.

Les cultures préhistoriques des Portes-de-Fer disparaissent avant même que ces régions entrent dans l'époque historique, c'est à dire l'invasion des Romains. Les vestiges de la culture celtique ne se retrouvent qu'au dehors de la région limitée des Porțile de Fier. Les vestiges d'Ostrov (Tavan), en amont du défilé des Porțile de Fier, et leurs rapports avec les Scordisques sont hypothétiques et doivent être laissés de côté. De même, nous n'avons pas à discuter ici les vestiges daces découverts à Tekija, qui appartient déjà à l'époque de la domination romaine dans cette région et sont, chronologiquement, hors du cadre préhistorique de notre sujet.

NIKOLA TASIĆ

VLASAC, près de Boljetin — habitat mésolithique et nécropole.

Vlasac se trouve à environ 2 Km en aval de Lepenski Vir, sur la droite de la rivière Boljetin. Les investigations de ces sites ont été effectuées par Z. Letica et D. Srejić en 1970 et 1971. On distingue dans la couche d'environ 2,00 m trois, respectivement quatre phases de développement (Vlasac Ia, Ib, II et III). La station est caractérisée par des habitations aux fondations trapézoïdales semblables à celles de Lepenski Vir ainsi que des âtres en pierre. On a également découvert dans l'horizon des habitations 42 tombes appartenant à toutes les phases d'occupation de la station.

La culture matérielle est caractérisée par un nombre important d'outils en pierre et en os ainsi que d'objets de parure.

- I. 1. SĂPĂLIGĂ CU GAURĂ DE ÎNMĂNUȘARE
Corn de cerb
L — 110 mm.
Mezolithic
Inedită
T inv. 82
- I. 2. SĂPĂLIGĂ CU GAURĂ DE ÎNMĂNUȘARE
Vlasac
Corn de cerb
L — 115 mm.
Mezolithic
Inedită
- I. 3. SĂPĂLIGĂ CU GAURĂ DE ÎNMĂNUȘARE
Vlasac
Corn de cerb
L — 160 mm.
Mezolithic
Inedită
- I. 4. SĂPĂLIGĂ CU GAURĂ DE ÎNMĂNUȘARE
Vlasac
Corn de cerb
L — 171 mm.
Mezolithic
Inedită
T inv. 42
- I. 5. TOPOR CU GAURĂ DE ÎNMĂNUȘARE
Vlasac
Corn de cerb
L — 142 mm; l — 47 mm.
Mezolithic
Inedit
T inv. 38
- I. 6. SĂPĂLIGĂ
Vlasac
Corn de cerb
L — 116 mm; l — 60 mm.
Mezolithic
Inedită
T inv. 10
- I. 7. TOPOR CU GAURĂ DE ÎNMĂNUȘARE
Vlasac
Corn de cerb
L — 275 mm.
Mezolithic
Inedit
T inv. 43
- I. 8. STRĂPUNGĂTOR
Vlasac
Os
L — 104 mm.
Suprafața lustruită, vîrf obtuz.
Mezolithic
Inedit
T inv. 53
- I. 9. STRĂPUNGĂTOR
Vlasac
Os
L — 156 mm.
În formă de cuțit, executat dintr-un os mare cilindric, cu vîrf adaptat pentru străpungere.
Mezolithic
Inedit
T inv. 18

- I. 1. HOULETTE À TROU D'EMMENCHEMENT
Vlasac
Bois de cerf
L — 110 mm.
Mésolithique
Inédit
T inv. 82
- I. 2. HOULETTE À TROU D'EMMENCHEMENT
Vlasac
Bois de cerf
L — 115 mm
Inédit
Mésolithique
- I. 3. HOULETTE À TROU D'EMMENCHEMENT
Vlasac
Bois de cerf
L — 160 mm.
Inédit
Mésolithique
- I. 4. HOULETTE À TROU D'EMMENCHEMENT
Vlasac
Bois de cerf
L — 171 mm.
Mésolithique
Inédit
T inv. 42
- I. 5. HACHE À TROU D'EMMENCHEMENT
Vlasac
Bois de cerf
L — 142 mm. l — 47 mm.
Mésolithique
Inédit
T inv. 38
- I. 6. HOULETTE
Vlasac
Bois de cerf
L — 116 mm.; l — 60 mm.
Mésolithique
Inédit
T inv. 10
- I. 7. HACHE À TROU D'EMMENCHEMENT
Vlasac
Bois de cerf
L — 275 mm.
Mésolithique
Inédit
T inv. 43
- I. 8. PERÇOIR
Vlasac
Os
L — 104 mm.
Surface polie, pointe obtuse.
Mésolithique
Inédit
T inv. 53
- I. 9. PERÇOIR
Vlasac
Os
L — 156 mm.
En forme de couteau, exécuté d'un os grand cylindrique, à pointe adaptée pour perçement.
Mésolithique
Inédit
T inv. 18

- I. 10. TOPORIȘCĂ
 Vlasac
 Os
 L — 75 mm.; l — 42 mm.
 Formă trapezoidală.
 Mezolitic
 Inedită
 T inv. 2
- I. 11. DALȚĂ
 Vlasac
 Os
 L — 84 mm.; l — 60 mm
 Suprafața lustruită, de formă trapezoidală.
 Mezolitic
 Inedită
- I. 12. PUMNAL
 Vlasac
 Corn
 L — 171 mm.
 Suprafața lustruită.
 Mezolitic
 Inedit
- I. 13. SAPĂ
 Vlasac
 Corn de cerb
 L — 122 mm.
 Tăiș oblic, șlefuit.
 Mezolitic
 Inedită
- I. 14. SAPĂ
 Vlasac
 Corn de cerb
 L — 165 mm.
 Tăiș oblic, șlefuit.
 Mezolitic
 Inedită
 T inv 74.
- I. 15. CUTE
 Vlasac
 Corn de cerb
 L — 95 mm.
 Cu muche arcuită.
 Inedit
 Mezolitic
- I. 16. SULĂ
 Vlasac
 Corn de cerb
 L — 92 mm.
 Mezolitic
 Inedită
- I. 17. CORN DECORAT
 Vlasac
 Corn de cerb
 L — 76 mm.
 Obiect mic, cu suprafață lustruită, decorat
 cu motive textile, incizate. Decorul este
 plasat spre vârful cornului.
 Mezolitic
 Inedit
 T inv. 85
- I. 18. PANDANTIV
 Vlasac
 Os
 L — 29 mm; l — 20 mm.
 Formă dreptunghiulară, perforat la un
 capăt.
 Mezolitic
 Inedit
- I. 10. HACHETTE
 Vlasac
 Os
 L — 75 mm; l — 42 mm.
 Forme trapezoïdale.
 Mésolithique
 Inédit
 T inv. 2
- I. 11. CISEAU
 Vlasac
 Os
 L — 84 mm.; l — 60 mm.
 Surface polie, de forme trapezoïdale.
 Mésolithique
 Inédit
- I. 12. POIGNARD
 Vlasac
 Bois
 L — 171 mm.
 Surface polie.
 Mésolithique
 Inédit
- I. 13. HOU
 Vlasac
 Bois de cerf
 L — 122 mm.
 Tranchant oblique, poli.
 Mésolithique
 Inédit
- I. 14. PIOCHE
 Vlasac
 Bois de cerf
 L — 165 mm.
 Tranchant oblique, poli.
 Mésolithique
 Inédit
 T inv. 74
- I. 15. AIGUIROIR
 Vlasac
 Bois de cerf
 L — 95 mm.
 À arête arquée.
 Mésolithique
 Inédit
- I. 16. ALÈNE
 Vlasac
 Bois de cerf
 L — 92 mm.
 Mésolithique
 Inédit
- I. 17. BOIS DÉCORÉ
 Vlasac
 Bois de cerf
 L — 76 mm.
 Objet petit, à surface polie, décoré aux mo-
 tifs textiles, incisé. Le décor est placé vers
 la pointe du bois.
 Mésolithique.
 Inédit
 T inv. 85
- I. 18. PENDENTIF
 Vlasac
 Os
 L — 29 mm; l — 20 mm.
 Forme rectangulaire, perforé à une extré-
 mité.
 Mésolithique
 Inédit

- I. 19. PANDANTIV
 Vlasac
 Os
 L — 24 mm; l — 18 mm.
 Formă dreptunghiulară, perforat la un capăt.
 Mezolitic
 Inedit
- I. 20. TOPOR
 Vlasac
 Piatră, argilă nisipoasă
 L — 56 mm; l — 40 mm.
 Forma unui trapez prelungit, de culoare albă. Suprafața prelucrată prin cioplire.
 Mezolitic
 Inedit
- I. 21. UNEALTĂ (?)
 Vlasac
 Omoplat de vită sălbatică
 L — 74 mm.
 Obiect cu destinație necunoscută, cu suprafața lustruită, decorat cu fascicole de linii adânc incizate pe părțile late.
 Mezolitic
 Inedită
 T inv. 87
- I. 22. UNEALTĂ (?)
 Vlasac
 Vertebră din spate a unui mamifer mare
 L — 139 mm.
 Obiect fragmentar, cu destinație necunoscută, cu suprafața bine lustruită, decorat pe ambele părți cu incizii neregulate, care formează un motiv în rețea.
 Mezolitic
 Inedită
 T inv. 41
- I. 23. PIESĂ DECORATIVĂ
 Vlasac
 Corn de căprior
 L — 183 mm.
 Suprafață șlefuită, decorată prin incizii, cu decor textil pe margine.
 Mezolitic
 Inedită
 T inv. 83
- I. 24. COLIER
 Vlasac
 Vlasac — obiecte din mormint
 Cochilii de melci — Cyclopehuritea.
 Mezolitic
 Inedit
 T inv. 21
- I. 25. CIOCAN (?)
 Vlasac
 Piatră — argilă nisipoasă
 L — părții nedeteriorate 137 mm; l — 45 mm.
 Fragmentar, decorat cu fascicole de linii în zigzag incizate.
 Mezolitic
 Inedit
 T inv. 47
- I. 26. PIATRĂ ROTUNDĂ MODELATĂ
 Vlasac
 Rocă vulcanică dură
 Ø — 77 mm.
 Fragment modelat rotund. Pe suprafața bine șlefuită sînt ușor adîncite canale descriind motive unghiulare, care limitează
- I. 19. PENDENTIF
 Vlasac
 Os
 L — 24 mm; l — 18 mm.
 Forme rectangulaire, perforé à une extrémité.
 Mésolithique
 Inédit
- I. 20. HACHE
 Vlasac
 Pierre, argile sablonneuse
 L — 56 mm; l — 40 mm.
 En forme de trapèze prolongé, de couleur blanche. Surface façonnée par taille.
 Mésolithique
 Inédit
- I. 21. OUTIL (?)
 Vlasac
 Omoplate d'animal sauvage
 L — 74 mm.
 Objet à destination inconnue, à surface polie, décoré aux faisceaux de lignes profondément incisées sur les parties larges.
 Mésolithique
 Inédit
 T inv. 87
- I. 22. OUTIL (?)
 Vlasac
 Vertèbre de dos d'un grand mammifère
 L — 139 mm.
 Objet fragmentaire, à destination inconnue, à surface bien polie, décoré sur les deux parties aux incisions irrégulières, qui forment un motif en réseau.
 Mésolithique
 Inédit
 T inv. 41.
- I. 23. PIÈCE DÉCORATIVE
 Vlasac
 Bois de cerf
 L — 183 mm.
 Surface polie, décorée aux incisions, une rangée de rhombes à décoration textile doublant un bord en zones médianes.
 Mésolithique
 Inédit
 T inv. 83
- I. 24. COLLIER
 Vlasac
 Objets de tombeau. Coquilles d'escargot
 Cyclopehuritea.
 Mésolithique
 Inédit
 T inv. 21
- I. 25. MARTEAU (?)
 Vlasac
 Pierre-argile sablonneuse
 L — de la partie inabimée: 137 mm; l — 45 mm.
 Fragmentaire, décoré aux faisceaux de lignes en zig-zag incisées.
 Mésolithique
 Inédit
 T inv. 47
- I. 26. PIERRE RONDE MODELÉE
 Vlasac
 Roche volcanique dure
 Ø — 77 mm.

- un câmp triunghiular, avînd în centru o figură omenească stilizată.
Mezolithic
Inedită
T inv. 13
- I. 27. CIOCAN
Vlasac
Piatră — argilă nisipoasă
L — părții nedeteriorate 46 mm; l — 43 mm.
Fragmentar decorat prin incizii cu fascicole de linii în zig-zag.
Mezolithic
Inedit
- I. 28. PANDANTIV
Vlasac
13 dinți de mistreț — forme diferite
L — 102 mm ; l — 23 mm.
Mezolithic
Inedite
- I. 29. UNEALTĂ
Vlasac
Corn de cerb
L — 70 mm.
Executată dintr-un vîrf de corn, cu suprafață netedă la bază.
Mezolithic
Inedită
- I. 30. UNELTE
Vlasac
Corn de cerb
L — 60 mm și 61 mm.
Două unelte mici executate fiecare din ramura unui corn de cerb cu vîrf obtuz, șlefuit, în timp ce partea opusă este cresată rudimentar, oblic.
Mezolithic
Inedite
- I. 31. HARPON
Vlasac
Corn de cerb
L — 84 mm.
Mezolithic
Inedit
- I. 32. SULĂ
Vlasac
Os
L — 209 mm.
Cilindrică, cu vîrf ascuțit și suprafața șlefuită.
Mezolithic
Inedită
- I. 33. SULĂ
Vlasac
Os
L — 157 mm.
Cilindrică, cu vîrf deteriorat.
Inedită
Mezolithic
- I. 34. ȘLEFUITOR
Vlasac
Rocă vulcanică
L — 62 mm; l — 67 mm.
De formă triunghiulară, pe o față cu un canal adînc pentru șlefuirea uneltelor.
Mezolithic
Inedit
T inv. 128
- Fragment modelé rond. Sur la surface bien polie il y a des canneaux légèrement approfondis en décriant des motifs angulaires, qui limitent un champs triangulaire, ayant au centre une figure humaine stylisée.
Mésolithique
Inédit
T inv. 13
- I. 27. MARTEAU
Vlasac
Pierre-argile sablonneuse
L — de la partie inabimée: 46 mm; l — 43 mm.
Fragmentaire décoré aux incisions avec des faisceaux de lignes en zig-zag.
Mésolithique
Inédit.
- I. 28. PENDENTIF
Vlasac
13 dents de sanglier de formes différentes.
L — 102 mm; l — 23 mm.
Mésolithique
Inédit
- I. 29. OUTIL
Vlasac
Bois de cerf
L — 70 mm.
Exécuté d'un bout de bois à surface polie à la base.
Mésolithique
Inédit
- I. 30. OUTILS
Vlasac
Bois de cerf
L — 60 mm et 61 mm.
2 petits outils exécutés chacun d'un rameau de cerf à bout obtus, polies la partie opposée est incisée rudimentaire, obliquement.
Mésolithique
Inédit.
- I. 31. HARPON
Vlasac
Bois de cerf
L — 84 mm.
Mésolithique
Inédit
- I. 32. ALÊNE
Vlasac
Os
L — 209 mm.
Cylindrique, à bout pointu, surface polie.
Mésolithique
Inédit.
- I. 33. ALÊNE
Vlasac
Os
L — 157 mm.
Cylindrique, à bout détérioré.
Mésolithique
Inédit
- I. 34. POLISSOIR
Vlasac
Roche volcanique
L — 62 mm.; l — 67 mm.
De forme triangulaire, avec un canal profond pour le polissage des outils sur une face.
Mésolithique
Inédit
T inv. 128

I. 35. PIATRĂ MODELATĂ, DE FORMA ROTUNDĂ — TOPOR
Vlasac
Piatră
L — 185 mm; l — 145 mm.
Nivelată într-o parte prin netezire.
Mezolithic
Inedită
T. inv. 116

I. 36. PIATRĂ MODELATĂ, DE FORMĂ ROTUNDĂ
Vlasac
Piatră
L — 130 mm; l — 82 mm.
Adâncituri rotunde pe ambele părți late.
Mezolithic
Inedită
T. inv. 163

I. 37. PIATRĂ MODELATĂ, DE FORMĂ ROTUNDĂ
Vlasac
Piatră
L — 101 mm; l — 79 mm.
Cîte două adâncituri rotunde pe cele două părți late.
Mezolithic
Inedită
T. inv. 339

I. 38. PIATRĂ MODELATĂ, DE FORMĂ ROTUNDĂ
Vlasac
Piatră
L — 90 mm; l — 42 mm.
Discoïdală, cu cîte o adâncitură rotundă pe ambele părți late.
Mezolithic
Inedită
T. inv. 41

I. 39. UNELTE
Vlasac
Cuarț cioplit
1) L — 53 mm; 2) L — 34 mm; 3) L — 42 mm; 4) L — 31 mm.
Patru bucăți, cu muchii dantelate prin întrebuintare.
Mezolithic
Inedit
T. inv. 33

I. 40. UNELTE
Vlasac
Silix cioplit de culoare albă-cenușie, gălbuie și brună
L — 43 mm. (cea mai mare); L — 17 mm. (cea mai mică)
13 unelte retușate, de dimensiuni diferite.
Inedite
Mezolithic

LEPENSKI VIR — așezare preistorică cu mai multe straturi, cu morminte individual îngropate.

Cercetările efectuate de Dragoslav Srejović, au descoperit o cultură nouă, pe care autorul a clasat-o drept protoneolitică și a denumit-o cultura Lepenski Vir. Acestei culturi îi aparțin structurile I și II cu 148 de fundații de locuințe. Așe-

I. 35. PIERRE MODELÉE DE FORME RONDE-HACHE
Vlasac
Pierre
L — 185 mm; l — 145 mm.
Nivelée sur une partie par polissage.
Mésolithique
Inédit
T. inv. 116

I. 36. PIERRE MODELÉE DE FORME RONDE
Vlasac
Pierre
L — 130 mm; l — 82 mm.
Des enfoncements ronds sur les deux parties larges.
Mésolithique
Inédit
T. inv. 163

I. 37. PIERRE MODELÉE DE FORME RONDE
Vlasac
Pierre
L — 101 mm; l — 79 mm.
Deux enfoncements ronds sur les deux parties larges.
Mésolithique
Inédit
T. inv. 339

I. 38. PIERRE MODELÉE DE FORME RONDE
Vlasac
Pierre
L — 90 mm; l — 42 mm.
Discoïdale, un enfoncement rond sur les deux parties larges.
Mésolithique
Inédit.
T. inv. 41

I. 39. OUTILS
Vlasac
Quartz taillé
1) L — 53 mm; 2) L — 34 mm; 3) L — 42 mm; 4) L — 31 mm.
4 pièces à arêtes dentellées par utilisation.
Mésolithique
Inédit
T. inv. 33

I. 40. OUTILS
Vlasac
Silix taillé, de couleur blanche-grise, jaune et brune.
L — 43 mm. (la plus grande), L — 17 mm. (la plus petite)
13 outils retouchés de dimensions différentes.
Mésolithique
Inédit

LEPENSKI VIR — site préhistorique avec beaucoup de couches, avec des tombeaux individuels enterrés.

Les recherches effectuées par Dragoslav Srejović ont mis en évidence une nouvelle culture classée par l'auteur comme protonéolithique et nommée la culture Lepenski Vir. A cette culture appartiennent les structures I et II avec 148 fonda-

zarea mai recentă (stratul III) aparține culturii Starčevo. Pentru așezările mai vechi este caracteristică bogăția excepțională a plasticei de piatră de bună calitate și tehnică superioară a prelucrării osului, precum și arhitectura tipică. Într-un strat mai recent a fost descoperit un mormânt din cultura Sălcuța.

I. 41. COLIER

Lepinski Vir
Calcar cenușiu
Format de 90 mărgelile de formă sferică și cilindrică, de diferite dimensiuni.
Lepinski Vir
Inedită
T inv. 86

I. 42 —

I. 43. COLIER

Lepenski Vir
Belemniti și calcar cenușiu
Format din 93 mărgelile din cochilii de belemniti și un pandantiv cilindric, masiv, din calcar cenușiu.
Lepenski Vir I
Inedit
T inv. 946

I. 44. AC

Lepenski Vir
Os
L — 90 mm.
Partea superioară în formă de șarpe se termină cu un cap modelat în mod realist, probabil de câine.
Lepenski Vir I
Inedit

I. 45. AMULETĂ

Lepenski Vir
Calcar cristalin
75×39 mm.
Formă neobișnuită cu partea superioară inelară.
Lepenski Vir I
Inedită
T inv. 884

I. 46. SCULPTURĂ

Lepenski Vir
Argilă nisipoasă de culoare galbenă
l — 232 mm.
Modelată într-un stil naturalist accentuat. Reprezintă o figură de om întregă dar numai capul are forme clare și anume trăsăturile cele mai expresive; arcadele sprâncenelor accentuate, urechile, nasul lung și gura mare, lată.
Lepenski Vir Ib
Inedită
T inv. 2

I. 47. UNEALTĂ

Lepenski Vir
Os alb
L — 96 mm.
Frumos prelucrată, în formă de sfredel
Lepenski Vir Ic.
Inedită
T inv. 649

tions d'habitations. Le site le plus récent (couche III) appartient à la culture Starčevo. Les sites plus anciens sont caractérisés par la richesse exceptionnelle de la plastique de la pierre de bonne qualité et la technique supérieure du façonnage de l'os et aussi par l'architecture typique. Dans une couche plus récente on a découvert un tombeau de la culture Sălcuța.

I. 41. COLLIER

Lepenski Vir
Calcaire gris
Formé par 90 perles de forme sphérique et cylindrique de dimensions différentes.
Lepenski Vir I
Inédit
T inv. 86

I. 42 —

I. 43. COLLIER

Lepenski Vir
Bélemnites et calcaire gris
Formé par 93 perles de coquilles de bélemnites et un pendentif cylindrique massif de calcaire gris.
Lepenski Vir I
Inédit
T inv. 946

I. 44. AIGUILLE

Lepenski Vir
Os
L — 90 mm
La partie supérieure en forme de serpent finit avec une tête modelée d'une manière réaliste, probablement de chien.
Lepenski Vir I
Inédit.

I. 45. AMULETTE

Lepenski Vir.
Calcaire cristallin
75×39 mm.
Forme inhabituelle, la partie supérieure annulaire.
Lepenski Vir I
Inédit
T inv. 884

I. 46. SCULPTURE

Lepenski Vir
Argile sablonneuse jaune
l — 232 mm.
Modelée en style naturaliste accentué. Elle représente une figure humaine, mais seulement la tête a les formes claires, spécialement les traits les plus expressifs: les arcades, les sourcils accentués, les oreilles, le nez long et la bouche large.
Lepenski Vir I. b.
Inédit
T inv. 2.

I. 47. OUTIL

Lepenski Vir.
Os blanc
L — 96 mm.
Bien façonné, en forme de perçoir
Lepenski Vir I c
Inédit.
T inv. 649

- I. 48. ALTAR DE SACRIFICIU
Lepenski Vir
Argilă nisipoasă de culoare galbenă
270×162×140 mm.
Modelat în formă de pește (crap ?); fragment.
Lepenski Vir I c.
Inedit
T inv. 45
- I. 49. SCULPTURĂ
Lepenski Vir
Argilă nisipoasă de culoare cenușie
l — 146 (213) mm.
Reprezintă figura unui om cu trăsături de pește.
Lepenski Vir I c
Inedită
T inv. 3
- I. 50. PLACĂ GRAVATĂ
Lepenski Vir
Argilă nisipoasă de culoare cenușie
610×280×30 mm.
Decorată cu scenă de vânătoare.
Lepenski Vir I c
Inedită
T inv. 15
- I. 51. SCULPTURĂ — „DANUBIUS“
Lepenski Vir
Argilă nisipoasă
l — 510 mm.
Reprezintă o ființă cu figură de pește, cu corpul prelung așezat orizontal, ochii exoftalmici și gura mare, lată. De dimensiuni monumentale cu numeroase detalii (coloana vertebrală cu marcarea vertebrelor, cu cearcăne sub ochii ușor umflați).
Lepenski Vir II
Inedită
- I. 52. SCULPTURĂ
Lepenski Vir
Argilă nisipoasă
l — 150 mm.
Reprezintă figura unui om. Ansamblul volumului este astfel modelat, încât se distinge capul mare și corpul scurt. În partea din față sînt prezentate mîinile, iar în spate coloana vertebrală. Capul este băgat între umeri, fruntea joasă, cu arcadele frontale supraorbitare accentuate și gura mare. Mîinile au o poziție nenaturală, îndoite și lipite de piept.
Lepenski Vir II
Inedită
- I. 53. SCULPTURĂ
Lepenski Vir
Argilă nisipoasă
l — 520 mm.
Reprezintă un portret monumental, cu masa de bază modelată în formă de dreptunghi pe care sînt accentuate părțile superioare ale feței cu ochii mari, rotunzi, cu arcadele supraorbitare și cearcăne mari sub ochi.
Lepenski Vir II
Inedită
- I. 54. CIOCAN
Lepenski Vir
Argilă nisipoasă
L — 352 mm; l — 60 mm.
În formă de pește, suprafața decorată cu încrustații puțin adînci.
- I. 48. AUTEL D'OFFRANDE
Lepenski Vir
Argile sablonneuse jaune
270×162×140 mm.
Modelé en forme de poisson (carpe ?); fragment.
Lepenski Vir I c
Inédit
T inv. 45
- I. 49. SCULPTURE
Lepenski Vir
Argile sablonneuse grise
l — 146 (213) mm.
Représente la figure d'un homme aux traits de poisson.
Lepenski Vir I c
Inédit
T inv. 3
- I. 50. PLAQUE GRAVÉE
Lepenski Vir
Argile sablonneuse grise
610×280×30 mm.
Décorée à scène de chasse.
Lepenski Vir I c
Inédit
T inv. 15
- I. 51. SCULPTURE „DANUBIUS“
Lepenski Vir
Argile sablonneuse
l — 510 mm.
Représente un être à figure de poisson avec le corps long posé horizontalement, les yeux exophtalmiques et la bouche large. De dimensions monumentales avec des nombreux détails (la colonne vertébrale avec le marquage des vertèbres, avec des cernes sous les yeux légèrement gonflés).
Lepenski Vir II
Inédit.
- I. 52. SCULPTURE
Lepenski Vir
Argile sablonneuse
l — 150 mm.
Représente la figure d'un homme. L'ensemble du volume est ainsi modelé qu'on distingue clairement la tête grande, ronde et le corps court. En face on distingue les mains et derrière la colonne vertébrale. la tête est enfoncée entre les épaules, le front bas, avec les arcades frontales super-orbitales accentuées et la bouche large. Les mains ont une position innaturelle, fléchies et attachées à la poitrine.
Lepenski Vir II
Inédit.
- I. 53. SCULPTURE
Lepenski Vir
Argile sablonneuse
l — 520 mm
Représente un portrait monumental, avec le socle modelé en forme rectangulaire sur lequel sont accentuées les parties supérieures du visage, les yeux grands, ronds, les arcades superorbitales et des cernes grandes.
Lepenski Vir II
Inédit.
- I. 54. MARTEAU
Lepenski Vir
Argile sablonneuse
L — 352 mm; l — 60 mm.

- Lepenski Vir II
Inedit
T. inv. 7
- I. 55. AMULETĂ
Lepenski Vir
Os
L — 55 mm; l — 29 mm.
Două perforații rotunde în partea din mijloc.
Lepenski Vir II
Inedită
T. inv. 750
- I. 56. UNEALTĂ
Lepenski Vir
Os
L — 49 mm; Ø — 13 mm.
O parte de secțiune rotundă, executată dintr-un os mic tubular; pe suprafață trei șanțuri, incizate.
Inedită
Lepenski Vir III
T. inv. 808
- I. 57. CATARAMĂ DE CENTURĂ
Lepenski Vir
Os
L — 95 mm.
Lepenski Vir III
Inedită
T. inv. 825
- I. 58. CATARAMĂ DE CENTURĂ
Lepenski Vir
Os
L — 107 mm.
Lepenski Vir III
Inedită
T. inv. 858
- I. 59. ALTAR DE SACRIFICIU
Lepenski Vir
Pământ ars, modelat cu mîna
l — 57 mm.; Ø — 108 mm.
Vas-altar de sacrificiu, mic, de cult; recipient sferic pe un suport pătrat cu patru picioare.
Lepenski Vir III
Inedit
T. inv. 639
- I. 60. UNDIȚĂ
Lepenski Vir
Os
L — 39 mm.
Mică, cu vârful ascuțit și cu creștături oblice, îngroșată în partea opusă.
Lepenski Vir III
Inedită
T. inv. 354
- I. 61. UNDIȚĂ
Lepenski Vir
Os
L — 38 mm.
Mică, cu vârful ascuțit, partea opusă reliefată.
Lepenski Vir III
Inedită
T. inv. 906
- I. 62. VAS
Lepenski Vir
Pământ ars de culoare brună deschis, modelat cu mîna
l—310 mm; ØM.—139 mm; Øf.—153 mm.
- En forme de poisson, la surface décorée aux incrustations un peu profondes.
Lepenski Vir II
Inédit.
T. inv. 7
- I. 55. AMULETTE
Lepenski Vir
Os
L — 55 m; l — 29 mm.
Deux perforations rondes au milieu.
Lepenski Vir II
Inédit
T. inv. 750
- I. 56. OUTIL
Lepenski Vir
Os
L — 49 mm; Ø — 13 mm.
Une partie de section ronde, exécutée d'un petit os tubulaire; sur la surface, trois rainures incisées.
Lepenski Vir II
Inédit.
T. inv. 808
- I. 57. BOUCLE DE CEINTURE
Lepenski Vir
Os
L — 95 mm.
Lepenski Vir III
Inédit
T. inv. 825
- I. 58 BOUCLE DE CEINTURE
Lepenski Vir
Os
L — 107 mm.
Lepenski Vir III
Inédit.
T. inv. 858
- I. 59. AUTEL D'OFFRANDE
Lepenski Vir
Terre cuite, modelée à la main
l — 57 mm; Ø — 108 mm.
Vase-sanctuaire de sacrifice, petite, de culte; récipient sphérique sur un support carré à 4 pieds.
Lepenski Vir III
Inédit.
T. inv. 639
- I. 60. HAMEÇON
Lepenski Vir
Os
L — 39 mm.
Petit, le bout aigu, les incrustations obliques, grossi dans la partie opposée.
Lepenski Vir III
Inédit.
T. inv. 354
- I. 61. HAMEÇON
Lepenski Vir
Os.
L — 38 mm.
Petit, le bout aigu, la partie opposée en relief.
Lepenski Vir III
Inédit.
T. inv. 906
- I. 62. VASE
Lepenski Vir
Terre cuite brune claire, modelée à la main.
H — 310 mm; ØM—139 mm; Øf—153 mm.
Sphérique, la gorge courte, cylindrique,

Sferic, cu gît scurt, cilindric și cu „mîini” în relief, aplicate pe pîntecele vasului, opuse simetric. Între „mîini”, de asemenea simetric, se află două aplicații în formă de buton.

Lepenski Vir III a.
Inedit

I. 63. AMULETĂ

Lepenski Vir
Pămînt ars, dur, de culoare brună, lucrat cu mîna
L — 24 mm; l — 28 mm.
Mică, de factură destul de bună și forma elipsoidală, cu „coarne” stilizate.
Lepenski Vir III a.
Inedită
T. inv. 335

I. 64. AMULETĂ

Lepenski Vir
Pămînt ars, lucrat cu mîna
L — 34 mm; l — 28 mm.
De formă elipsoidală, prelungită, „coarne” stilizate pe o parte.
Lepenski Vir III a.
Inedită
T. inv. 335

DEPOZITUL NR. 1

I. 65. VAS CU COLIER

Lepenski Vir
Pămînt ars, pastă nisipoasă de culoare brună, modelat cu mîna
 \varnothing — 88 mm; \varnothing f. — 49 mm.
Vas mic deteriorat, profil sferic, fundul inelar, buză ușor profilată. Este decorat cu cîmpuri triunghiulare înfășurate spiral, inversate alternativ, formate din linii incizate fin. În vas se găsește un colier cu mărgelile și pandantive din spondylus, scoici și oase.
Lepenski Vir III b
Inedit
T. inv. 768

DEPOZITUL NR. 2

I. 66. VAS CU TOPOARE DE PIATRĂ

Pămînt ars lucrat cu mîna
l — 73 mm; \varnothing — 57 mm; \varnothing f. — 48 mm.
Vas mic sferic, cu gît scurt, cilindric și fundul neted accentuat. În vas s-au găsit patru topoare de piatră șlefuită în miniatură.
Lepenski Vir III b
Inedit
T. inv. 832

I. 67. VAS

Lepenski Vir
Pămînt ars, modelat cu mîna
l — 172 mm; \varnothing — 84 mm; \varnothing f. — 70 mm.
Vas sferic cu fund neted și gîtul scurt, cilindric; suprafața este vopsită cu culoare roșie mată. În porțiunea de trecere la gît, se află patru apucători în formă de buton, perforate vertical.
Lepenski Vir III
Inedit
T. inv. 811

DEPOZITUL NR. 3

I. 68. VAS CU 52 FRAGMENTE DE SILEX

Lepenski Vir

„les mains” en relief, appliquées sur le ventre du vase, opposées symétriquement. Entre „les mains”, symétriquement aussi, il y a deux applications en forme de bouton.
Lepenski Vir III a
Inédit.

I. 63. AMULETTE

Lepenski Vir
Terre cuite, dure, brune, modelée à la main.
l — 24 mm; l — 28 mm.
Petite, d'une forme ellipsoïdale, d'une bonne facture, „aux bois” stylisés.
Lepenski Vir III a
Inedit.
T. inv. 335

I. 64. AMULETTE

Lepenski Vir
Terre cuite, modelée à la main
L — 34 mm; l — 28 mm.
De forme ellipsoïdale prolongée, „des bois” stylisés d'un côté.
Lepenski Vir III a
Inédit.
T. inv. 335.

I-ER DEPÔT

I. 65. VASE À COLLIER

Lepenski Vir
Terre cuite, pâte sablonneuse brune, modelée à la main
 \varnothing — 88 mm; \varnothing f. — 49 mm.
Vase petit détérioré, profil sphérique, le fond annulaire, le bord légèrement en profil, décoré aux champs triangulaires enroulés en spirale, inversés alternativement, formés de lignes légèrement incisées. Dans le vase il y a un collier avec des perles et des pendentifs de spondylus, des coquilles et des os.
Lepenski Vir III b
Inédit.
T. inv. 768

II-ÈME DEPÔT

I. 66. VASE À HACHES DE PIERRE

Terre cuite modelée à la main
H — 75 mm; \varnothing — 57 mm; \varnothing f. — 48 mm.
Petit vase sphérique, la gorge courte, cylindrique et le fond poli accentué. On y a trouvé 4 haches en pierre polie, en miniature.
Lepenski Vir III b
Inédit.
T. inv. 832

I. 67. VASE

Lepenski Vir
Terre cuite, modelée à la main
H — 172 mm; \varnothing — 84 mm; \varnothing f. — 70 mm.
Vase sphérique à fond poli, la gorge courte, cylindrique; la surface est teintée d'une rouge terne. Vers la gorge il y a 4 mâchoires en forme de bouton, perforées verticalement.
Lepenski Vir III b.
Inédit.
T. inv. 811

III-ÈME DEPÔT

I. 68. VASE AVEC 52 FRAGMENTS DE SILEX

Lepenski Vir
Terre cuite brune claire, modelée à la main
H — 77 mm; \varnothing — 63 mm; \varnothing f. — 59 mm

Pământ ars de culoare brună deschis, modelat cu mîna
l — 77 mm; Ø 63 — mm; Ø f. — 59 mm.
Vas mic bitronconic, cu fundul inelar și gît cilindric, decorat cu dungii verticale, linii oblice scurte, gravate, în formă de sfredel. În vas s-au găsit 52 fragmente de silex de diferite dimensiuni și forme.
Lepenski Vir III b.
Inedit
T. inv. 872

DEPOZITUL NR. 4

I. 69. VAS CU 4 NUCLEE DE SILEX

Lepenski Vir
Pământ ars, modelat cu mîna
l — 133 mm; Ø — 85 mm; Ø f. — 70 mm.
Vas sferic, cu gîtul cilindric și fundul reliefat, cu patru apucători tubulare pe pîntecele vasului, perforate vertical, așezate simetric două câte două. În vas s-au găsit 4 nuclee de silex.
Lepenski Vir III b.
Inedit
T. inv. 896

I. 70. AMULETĂ

Lepenski Vir
Calcar cristalin
L — 61 mm; l — 153 mm
În formă de placă elipsoidală, cu „coarne” stilizate pe partea mai îngustă.
Lepenski Vir III b
Inedită
T. inv. 380

I. 71. VAS DE CULT — ALTAR DE SACRIFICIU

Lepenski Vir
Pământ ars de culoare brună, lucrat cu mîna
L — 130 mm; Ø — 450 mm; Ø f. — 152 mm.
Recipient concav, pe un picior scobit în formă de patrulater, cu părți laterale perforate cu orificii mari, rotunde.
Lepenski Vir III b.
Inedit

I. 72. VAS

Lepenski Vir
Pământ ars, pastă nisipoasă de culoare brună, modelat cu mîna.
l — 92 mm; Ø M. — 360 mm; Ø f. — 102 mm.
Întins, conic, fragmentar. Buza îngroșată în partea interioară, fundul neted. S-a păstrat intactă o apucătoare tubulară pe pîntecele vasului. Fata interioară este decorată cu o dublă canelură în formă de spirală.
Cultura Sălcuța
Inedit

I. 73. CANĂ

Lepenski Vir
Pământ ars, pastă nisipoasă cenușie, modelat cu mîna.
l — 60 mm; Ø M. — 92 mm; Ø f. — 35 mm.
Știrbită, cu două toarte care unesc buza cu umărul, gîtul lung, de formă cilindrică, umărul scos în relief, pîntecele scurt, fundul plat.
Cultura Sălcuța
Inedit

I. 74. VAS

Lepenski Vir
Pământ ars, pastă nisipoasă, cenușie.

Petit vase bitronconique, le fond annulaire, la gorge cylindrique, décorée aux bandes verticales, avec des lignes obliques courtes gravées en forme de vrille. On y a trouvé 52 fragments de silex de dimensions et formes différentes.
Lepenski Vir III b
Inédit.
T. inv. 872

IV-ÈME DEPÔT

I. 69. VASE AVEC 4 NOYAUX DE SILEX

Lepenski Vir
Terre cuite, modelée à la main
H — 133 mm; Ø — 85 mm; Ø f. — 70 mm.
Vase sphérique, la gorge cylindrique, le fond en relief, avec 4 mâchoires tubulaires sur le ventre, perforées verticalement, rangées en symétrie deux par deux. On y a trouvé 4 noyaux de silex.
Lepenski Vir III b
Inédit.
T. inv. 896

I. 70. AMULETTE

Lepenski Vir
Calcaire cristallin
L — 61 mm; l — 153 mm.
En forme de plaque ellipsoïdale, „les bois” stylisés de côté étroit.
Lepenski Vir III b
Inédit.
T. inv. 380

I. 71. VASE DE CULTE-AUTEL D'OFFRANDE

Lepenski Vir
Terre cuite brune modelée à la main
H — 130 mm; Ø — 450 mm; Ø f. — 152 mm.
Récipient carré concave, creusé en forme de quadrilatère avec les parties latérales perforées aux grandes orifices rondes, sur un pied.
Lepenski Vir III b
Inédit.

I. 72. VASE

Terre cuite, pâte sablonneuse brune, modelée à la main
H — 92 mm; Ø M. — 360 mm; Ø f. — 102 mm.
Tendu, conique, fragmentaire. Le bord grossi à l'intérieur, le fond poli. Sur le ventre est conservée intacte une mâchoire tubulaire. À l'intérieur il est décoré d'une double cannelure en spirale.
Culture Sălcuța
Inédit.

I. 73. BROU

Lepenski Vir
Terre cuite, pâte sablonneuse grise, modelée à la main
H — 60 mm; Ø M. — 92 mm; Ø f. — 35 mm.
Ébréché, à deux anses qui font la jonction entre le bord et l'épaule, la gorge longue de forme cylindrique, l'épaule mis en relief, le ventre court, le fond plat.
Culture Sălcuța
Inédit.

I. 74. VASE

Lepenski Vir
Terre cuite, pâte sablonneuse grise
H — 82 mm; Ø M. — 136 mm; Ø f. — 40 mm.
Cassé, à deux mâchoires tubulaires sur le

l — 82 mm; Ø M. — 136 mm; Ø f. — 40 mm.
Spart, cu două apucători tubulare pe buză,
gîtul lung de formă cilindrică, fundul scurt.
Cultura Sălcuța
Inedit

PADINA — așezare preistorică cu mai multe straturi.

În localitatea Padina, în aval de Manastir, B. Iovanović a efectuat cercetări în anii 1968—1971. În stratigrafie orizontală se găsesc mai multe așezări și necropole:

Sectorul I:

— mezolitic (orizont de locuințe)
— neolitic timpuriu de tip Porțile de Fier (variantă a culturii Starčevo-Criș)
— eneolitic (descoperiri izolate)
— prima vîrstă a fierului (două orizonturi de locuințe)

— perioada antică (morminte)
— evul mediu (tezaur de monede de argint)

Sectorul II:

— mezolitic (orizont de locuințe)
— neolitic timpuriu de tip Porțile de Fier (morminte)
— eneolitic (descoperiri izolate)
— prima vîrstă a fierului (două orizonturi de locuințe)

— perioada antică (ansamblul de arhitectură).

Sectorul III:

— neolitic timpuriu (stațiunea de bază, variantă a culturii Starčevo-Criș)
— eneolitic (necropolă de incinerare Kostolac—Coțofeni)
— prima vîrstă a fierului (orizont de locuințe)

I. 75. NUCLEU

Padina

Silex, cenușiu deschis

L — 56 mm.

În formă de triunghi neregulat și secționată în diagonală.

Mezolitic, Padina A.

Inedit.

T. inv. 293

I. 76. LAMĂ DE SILEX

Padina

Silex cenușiu deschis

L — 60 mm.

În formă de placă neregulată, neretușată.

Mezolitic, Padina A.

Inedit

T. inv. 18

I. 77. NUCLEU

Padina

Silex brun deschis

L — 68 mm.

De mari dimensiuni, de formă neregulată.

Mezolitic, Padina A

Inedit

T. inv. 3

I. 78. LAMĂ

Padina

Silex cenușiu deschis

L — 67 mm.

Lamă mare, de secțiune triunghiulară; suprafața prelucrată prin cioplire.

Mezolitic, Padina A

Inedit

T. inv. 184

bord, la gorge longue cylindrique, le fond court.

Culture Sălcuța

Inédit

PADINA-site préhistorique à plusieurs la couches.

À Padina en aval de Manastir, B. Iovanović a effectué des recherches pendant les années 1968—1971. En stratigraphie horizontale il y a plusieurs sites et nécropoles:

I-er secteur:

— mésolithique (horizon d'habitations)
— néolithique ancien type Porțile de Fier (variante de la culture Starčevo-Criș)
— énéolithique (découvertes isolées)
— I-er âge du fer (deux horizons d'habitations)
— période antique (des tombeaux)
— Moyen-Âge (trésor de monnaies d'argent)

II-ème secteur:

— mésolithique (horizon d'habitations)
— néolithique ancien type Porțile de Fier (des tombeaux)
— énéolithique (découvertes isolées)
— I-er âge du fer (deux horizons d'habitations)
— période antique (ensemble d'architecture)

III-ème secteur:

— neolithique ancien (la station principale, variante de la culture Starčevo-Criș)
— énéolithique (nécropole d'incinération Kostolac-Coțofeni)
— I-er âge du fer (horizon d'habitations)

I. 75. NOYAU

Padina

Silex gris clair

L — 56 mm.

En forme de triangle irrégulier sectioné en diagonale.

Mésolithique, Padina A

Inédit

T. inv. 293

I. 76. LAME DE SILEX

Padina

Silex gris clair

L — 60 mm.

En forme de plaque irrégulière, non-rétouchée.

Mésolithique, Padina A

Inédit

T. inv. 18

I. 77. NOYAU

Padina

Silex brun clair

L — 68 mm.

De grandes dimensions, de forme irrégulière.

Mésolithique, Padina A

Inédit.

T. inv. 3.

I. 78. LAME

Padina

Silex gris clair

L — 67 mm.

Grande lame, de section triangulaire; la surface façonnée par éclats.

Mésolithique, Padina A

Inédit

T. inv. 184

- I. 79. LAMĂ
Padina
Silex brun deschis
L — 48 mm.
Lamă mare de secțiune triunghiulară în diagonală, fără retușuri.
Mezolithic, Padina A.
Inedit
T. inv. 48
- I. 80. RĂZUITOR
Padina
Silex brun deschis
L — 55 mm.
De secțiune triunghiulară, marginile cioplite.
Mezolithic, Padina A.
Inedit
T. inv. 58
- I. 81. FRAGMENT
Padina
Silex brun deschis
L — 55 mm.
În formă de placă neregulată.
Mezolithic, Padina A.
Inedit
T. inv. 27
- I. 82. RĂZUITOR
Padina
Silex cenușiu
L — 34 mm.
De formă neregulată, cu partea laterală retușată parțial.
Mezolithic, Padina A.
Inedit
T. inv. 279
- I. 83. UNELTE
Padina
Silex alb
Grup de 8 unelte de diferite forme și inegale ca dimensiuni.
Mezolithic, Padina A.
Inedite
T. inv. 258, 143, 265, 102, 136, 227, 271, 103
- I. 84. RĂZUITOARE
Padina
Silex cenușiu și brun
Opt răzuitoare microlite de formă trapezoidală.
Mezolithic, Padina A.
Inedite
T. inv. 284, 163, 274, 652, 282, 250, 285, 281
- I. 85. LAME
Padina
Silex cenușiu deschis și brun
Cinci lame mici de secțiune triunghiulară; una de dimensiuni mai mari.
Mezolithic, Padina A.
Inedite
T. inv. 221, 229, 223, 243, 227, 194
- I. 86. UNELTE
Padina
Silex
Grup de 35 unelte de forme și dimensiuni diferite.
Mezolithic, Padina A.
Inedite
- I. 79. LAME
Padina
Silex brun clair
L — 48 mm.
Lame grande de section triangulaire en diagonale, sans retouches.
Mésolithique, Padina A
Inédit.
T. inv. 48
- I. 80. RACLOIR
Padina
Silex brun clair
L — 55 mm.
De section triangulaire, les bords taillés.
Mésolithique, Padina A
Inédit
T. inv. 58
- I. 81. FRAGMENT
Padina
Silex brun clair
L — 55 mm.
En forme de plaque irrégulière.
Mésolithique, Padina A
Inédit.
T. inv. 27
- I. 82. RACLOIR
Padina
Silex gris
L — 34 mm.
De forme irrégulière, avec la partie laterale retouchée partiellement.
Mésolithique, Padina A
Inédit.
T. inv. 279
- I. 83. OUTILS
Padina
Silex blanc
Groupe de 8 outils de diverses formes et de dimensions inégales.
Mésolithique, Padina A
Inédit.
T. inv. no. 258, 143, 265, 102, 136, 227, 271, 103.
- I. 84. RACLOIR
Padina
Silex gris et brun
8 racloirs microlithes de forme trapézoïdale.
Mésolithique, Padina A
Inédit
T. inv. 284, 163, 274, 652, 282, 250, 285, 281.
- I. 85. LAMES
Padina
Silex gris clair et brun
5 lames petites de section triangulaire; une à dimensions plus grandes.
Mésolithique, Padina A
Inédit
T. inv. 221, 229, 223, 243, 227, 194.
- I. 86. OUTILS
Padina
Silex
Groupe de 35 outils de formes et dimensions différentes.
Mésolithique, Padina A
Inédit

- I. 87. UNELTE
Padina
Silex
Grup de 113 unelte de diferite forme, dimensiuni și culori.
Mezolitic, Padina A.
Inedite
- I. 88. UNELTE
Padina
Silex
Grup de 82 unelte de diferite forme și dimensiuni.
Mezolitic, Padina A.
Inedite
- I. 89. UNELTE
Padina
Silex
Grup de 75 lame de diferite forme și dimensiuni.
Mezolitic, Padina A.
Inedite
- I. 90. VAS
Padina
Pământ ars, pastă grosolană brună, modelat cu mâna.
L — 305 mm; Ø M. — 239 mm; Ø f. — 162 mm.
Vas mare de formă sferică, cu fundul neted, reliefat și gîtul cilindric. Suprafața exterioară decorată cu aplicații de cîte trei bobîțe așezate în șiruri verticale.
Cultura Starčevo
Inedit
- I. 91. VAS
Padina
Pământ ars, pastă brună, modelat cu mâna.
L — 210 mm; Ø M. — 502 mm; Ø f. — 140 (?) mm.
Vas mare — altar de sacrificiu (?), cu profil în formă de calotă, fundul neted, reliefat, gura pătrată, colțurile se termină în buton cilindric.
Cultura Starčevo
Inedit
- I. 92. SULĂ
Padina
Os
L — 162 mm.
Cu două capete, îngrijit prelucrată; suprafața șlefuită.
Eneolitic
Inedită
T. inv. 36
- I. 93. SULĂ
Padina
Corn de animal
L — 215 mm.
Piesă masivă, un vîrf ascuțit iar celălalt subțiat.
Eneolitic
Inedită
T. inv. 150
- I. 94. UNEALTĂ
Padina
Cupru, forjată
L — 140 mm.
- I. 87. OUTILS
Padina
Silex
Groupe de 113 outils de diverses formes, dimensions et couleurs.
Mésolithique, Padina A
Inédit
- I. 88. OUTILS
Padina
Groupe de 82 outils de diverses formes et dimensions.
Mésolithique, Padina A
Inédit
- I. 89. OUTILS
Padina
Silex
Groupe de 75 lames de diverses formes et dimensions.
Mésolithique, Padina A
Inédit
- I. 90. VASE
Padina
Terre cuite, pâte grossière brune, modelée à la main.
H — 305 mm; Ø M. — 239 mm; Ø f. — 162 mm.
Vase grand de forme sphérique, le fond poli, en relief, la gorge cylindrique. La surface extérieure décorée aux applications de 3 grues rangées en files verticales.
Culture Starčevo
Inédit
- I. 91. VASE
Padina
Terre cuite, pâte brune, modelée à la main
H — 210 mm; Ø M. — 502 mm; Ø f. — 140 mm (?).
Vase grand, autel de sacrifice, (?), à profil en forme de calotte, le fond poli, en relief, la bouche carrée, les coins finissent en bouton cylindrique.
Culture Starčevo
Inédit
- I. 92. ALÊNE
Padina
Os
L — 162 mm.
A 2têtes, soigneusement façonnées; la surface polie.
Enéolithique
Inédit
T. inv. 36
- I. 93. ALÊNE
Padina
Bois d'animal
L — 215 mm.
Pièce massive, un bout aigu et l'autre aminci.
Enéolithique.
Inédit
T. inv. 150
- I. 94. OUTIL
Padina
Cuivre, forgé
L — 140 mm.
Bare de section carrée, qui rétrécit vers les extrémités.

- Bară de secțiune pătrată, care se îngustează spre extremități.
Eneolitic
Inedită
T. inv. 143
- I. 95. UNDIȚĂ
Padina
Cupru, forjată
L — 67 mm.
Bară de secțiune pătrată, îndoită, cu partea superioară în formă de ochi, vârful ascuțit.
Eneolitic
Inedită
T. inv. 128
- I. 96. AC
Padina
Bronz turnat
L — 154 mm.
Ac pentru gravat, puțin deformat, patinat, de secțiune pătrată, buton conic, gîtul îngroșat. Decorat cu linii incizate și punctate, gîtul perforat orizontal.
Epoca târzie a bronzului
Inedit
T. inv. 62
- I. 97. AC
Padina
Bronz turnat
L — 130 mm.
Ac pentru gravat, de formă asemănătoare cu piesa precedentă.
Epoca târzie a bronzului
Inedit
T. inv. 291
- I. 98. AC
Padina
Bronz turnat
L — 98 mm.
Ac pentru gravat, bine păstrat, patinat, buton conic.
Epoca târzie a bronzului
Inedit
T. inv. 97
- I. 99. AC
Padina
Bronz turnat
L — 96 mm.
Ac pentru gravat, patinat frumos, buton biconic, vîrf ascuțit, ușor deformat.
Epoca târzie a bronzului
Inedit
T. inv. 253
- I. 100. NASTURE
Padina
Tablă de bronz, ciocănit
Ø — 25 mm.
În formă de calotă, ureche pătrată, patinat.
Epoca târzie a bronzului
Inedit
T. inv. 292
- I. 101. FIBULĂ
Padina
Bronz turnat
L — 22 mm.
Mică, arcuită, arcul îngroșat, de secțiune rotundă și capul fragmentat.
Hallstatt C.
Inedită
T. inv. 4
- Enéolithique
Inédit
T. inv. 143
- I. 95. HAMEÇOM
Padina
Cuivre, forgé
L — 67 mm.
Barre de section carrée, pliée, la partie supérieure en forme d'oeil, le bout aigu.
Enéolithique
Inédit
T. inv. 128
- I. 96. AIGUILLE
Padina
Bronze coulé
L — 154 mm.
Aiguille à graver, un peu déformée, patinée, de section carrée, bouton conique, la gorge grossie. Décorée aux lignes minces incisées et ponctuées, la gorge perforée.
Age tardif du bronze
Inédit
T. inv. 62
- I. 97. AIGUILLE
Padina
Bronze coulé
L — 130 mm.
Aiguille à graver de forme semblable à la pièce précédente.
Age tardif du bronze
Inédit.
T. inv. 291
- I. 98. AIGUILLE
Padina
Bronze coulé
L — 98 mm.
Aiguille à graver, bien conservée, patinée, bouton conique.
Age tardif du bronze
Inédit
T. inv. 97
- I. 99. AIGUILLE
Padina
Bronze coulé
L — 96 mm.
Aiguille à graver, soigneusement patinée, bouton biconique, bout aigu, légèrement déformé.
Age tardif du bronze
Inédit
T. inv. 253
- I. 100. BOUTON
Padina
Tôle de bronze martelé
Ø — 25 mm.
En forme de calotte, oreille carrée, patiné,
Age tardif du bronze
Inédit
T. inv. 292
- I. 101. FIBULE
Padina
Bronze coulé
L — 22 mm.
Petite, arquée, l'arc grossi, de section ronde, la tête fragmentée.
Hallstatt C
Inédit.
T. inv. 4

DEPOZITUL DIN KLADOVO

Muzeul Național din Belgrad a achiziționat depozitul din Kladovo în anul 1930. Depozitul conține un topor cu tășuri în cruce și 22 lame silex, de diferite forme: dreptunghiulare, ascuțite, trapezoidale sau neregulate. Tășurile sînt deteriorate parțial.

Din punct de vedere cronologic aparține perioadei eneolitice timpurii din Lunca Dunării.

I. 102. DEPOZIT

Kladovo

Topor de cupru

Turnat, cu tășurile în cruce și lame mari de silex, cu marginile știrbite.

Eneolitic

Bibl. — M. Garašanin Pontski i stepski u donjem Podunavlju i na Balkanu na prelazu iz neolita u metalno doba, GZM XV—XVI, 1961.

Idem: Isti, Ostava iz Kladovo i problem-stepskih uticaja u kasnom neolitu Donjeg Podunavlja, Arheološki vestnik, V, 2, Ljubljana, 1954.

Muzeul Național Belgrad

Inv. 2672, 2796, 2793

BRZA VRBA, KOVIN — Așezare eneolitică

Din anul 1969 pînă în 1971 P. Medović a efectuat cercetări în stațiunea de tip Cernavoda III, lîngă Kovin, la locul numit Brza Vrba. Terenul este foarte jos, inundabil, astfel că lucrările s-au putut efectua numai cînd cotele apelor erau mici.

În timpul cercetărilor au fost descoperite semi-bordeie și gropi umplute cu o mare cantitate de ceramică, cenușă și oase de animale. Din punct de vedere tipologic, ceramica aparține formelor de tip Cernavoda III, așa încît Brza Vrba devine așezarea cea mai vestică a acestei culturi.

I. 103. FARFURIE

Brza Vrba

Pămînt ars, pastă nisipoasă, brun deschis.

H — 50 mm; Ø M — 175 mm; Ø f — 50 mm.

Farfurie întinsă conică, fragmentară, fundul neted, umărul proeminent, buza ușor reliefată în exterior.

Cernavodă III

Inedită

Inv. 83127

I. 104. OALĂ

Brza Vrba

Pămînt ars, pastă nisipoasă de culoare brună.

H — 207 mm; Ø M — 202 mm; Ø f — 90 mm.

(?)

Oală fragmentară cu o dungă plastică orizontală sub contur, pe care se află imprimate gropițe elipsoidale. Suprafața oalei este decorată în linii paralele, incizate în zigzag, dispuse vertical. S-a păstrat o apucătoare tubulară mică pe pînțelele oalei, precum și două mici aplicații de forma unor bobîțe.

Cernavoda III

Inedită

Inv. 83129

I. 105. STRACHINĂ

Brza Vrba

Pămînt ars, pastă nisipoasă de culoare cenușie.

H — 76 mm; Ø M — 96 mm; Ø f — 45 mm.

(?)

DÉPÔT DE KLADOVO

Le Musée National de Belgrade a acquis le dépôt de Kladovo en 1930. Le dépôt contient une hache aux tailles en croix et 22 lames en silex, de diverses formes: rectangulaires, aiguës, trapézoïdales, ou irrégulières. Les tailles sont partiellement détériorées. Chronologiquement il appartient au néolithique ancien du Pré du Danube.

I. 102. DÉPÔT

Kladovo

Hache de cuivre

Coulée, les tailles en croix et lames grandes en silex, les bords ébréchés.

Enéolithique

Bibl. — M. Carešanin. Pontški i stepski u donjem Podunavlju i na Balkanu na prelazu iz neolita u metalno doba, GZM XV—XVI, 1961.

Idem: Isti, Ostava iz Kladovo i problem-stepskih uticaja u kasnom neolitu Donjeg Podunavlja, Arheološki vestnik, V, 2, Ljubljana, 1954

Musée National de Belgrade

Inv. 2672, 2796, 2793.

BRZA VRBA, KOVIN — Site néolithique

Depuis l'année 1969 jusqu'en 1971. P. Medović a effectué des recherches dans la station de type Cernavoda III, près de Kovin à Brza Vrba. Le terrain est très inondable, ainsi que les travaux ont été effectués seulement alors que les côtes des eaux étaient réduites.

Pendant les recherches ont été découvertes des demi-huttes et des fosses remplies d'une grande quantité de céramique, cendre et os d'animaux.

Du point de vue typologique, la céramique appartient aux formes de type Cernavoda III, ainsi que Brza Vrba devient le site le plus occidental de cette culture.

I. 103. PLAT

Brza Vrba

Terre cuite, pâte sablonneuse, brune claire

H — 50 mm; Ø M — 175 mm; Ø f — 50 mm.

Assiette plate conique, fragmentaire, le fond plat, l'épaule proéminent, le bord légèrement en relief à l'extérieur.

Cernavoda III

Inv. 83127

I. 104. PÔT

Brza Vrba

Terre cuite, pâte sablonneuse de couleur brune

H — 207 mm; Ø M — 202 mm; Ø f — 90 mm.

(?)

Pôt fragmentaire avec une raye plastique horizontale sous le contour, sur lequel sont imprimées des petites fosses ellipsoïdales. La surface du pôt est décorée en lignes parallèles, incisées en zig-zag disposées verticalement. Est conservée une mâchoir tubulaire petite sur le ventre du pot ainsi que deux petites applications en forme de petits grains.

Cernavoda III

Inédit

Inv. 83129

I. 105. ECUËLLE

Brza Vrba

Terre cuite, pâte sablonneuse de couleur grise,

H — 76 mm; Ø M — 96 mm; Ø f — 45 mm.

(?)

Strachină adâncă mică, în calotă sferică, cu buza ușor evazată.

Cernavoda III

P. Medović

Bibl. — Brza Vrba, Kovin — naselje ranog bronzanog doba, A.P. 13, 1973 19—21. Inv. 83126

Muzeul Național Vrșac, l. 103—l. 105

Terrine profonde, petite, en calotte sphérique, le bord légèrement évasé

Cernavodă III

P. Medović

Bibl. — Brza Vrba, Kovin — naselje ranog bronzanog doba, A.P., 13, 1973, 19—21. Inv. 83126

Musée National de Vrșac l. 103 — l. 105

DEPOZITUL DE LA BOLJETIN

Cu ocazia lucrărilor de terasare din anul 1966 a fost descoperit pe proprietatea lui Janko Grujić, pe locul numit Rajna, lângă Boljetin, un depozit de obiecte de bronz, care se aflau într-un vas foarte uzat.

În depozit s-au găsit trei celturi, o suliță, o buterolă de la o teacă de sabie, două pandantive în formă de lunulă, șase ace de podoabă cu capete conice și două cu capete de buzdugan, precum și 12 brățări cu extremitățile deschise.

Depozitul nu a fost publicat.

I. 106. DEPOZIT DE BRONZ

Boljetin

Bronz turnat

Depozitul conține în total 27 obiecte de bronz și anume: trei celturi cu dulie, o suliță cu tub de înmănușare scurt, o buterolă de la o teacă de sabie, două pandantive în formă de lunulă, șase ace de podoabă cu gîtul ornamentat și capul conic, două ace cu cap de buzdugan și douăsprezece brățări cu extremitățile deschise, de tip oușor.

Epoca târzie a bronzului.

Inedit

Muzeul popular, Belgrad.

Inv. 20861—20887

TAVAN-OSTRVO, VELIKO GRADIŠTE — așezare din epoca bronzului și din a doua vîrstă a fierului.

Unele sondaje mai mici au fost efectuate de Iovan Todorović. S-au descoperit vestigiile unei așezări din epoca bronzului și a fierului. Prima așezare aparține purtătorilor „ceramicii încrustate din Lunca Dunării” din grupa Žuto Brdo, iar cea de a doua — tribului celtic al Scordiscilor (?). Din elementele așezării mai vechi, a fost descoperit un semibordei.

Haidučka Vodenica — morminte din mezolitic; așezare și necropolă din prima vîrstă a fierului.

Cu ocazia săpăturilor efectuate de B. Jovanović, au fost descoperite morminte din mezolitic și din prima vîrstă a fierului. În afară de aceasta a fost înregistrată existența unei așezări de asemenea din prima vîrstă a fierului, care din punct de vedere al culturii aparține orizontului Basarabi de la Porțile de Fier.

Manastir lângă Gospodjin Vir — așezări din epocile eneolitică, a bronzului și a fierului.

În imediata apropiere a cunoscutelor vestigii din evul mediu, s-au descoperit resturile unor așezări preistorice din epoca eneolitică, a bronzului și a fierului. Cea mai veche așezare conține ceramică din grupa Dubova-Žuto Brdo, iar cea mai recentă, vestigii care corespund culturii Basarabi din sud-vestul României.

Kožice lângă Dobra — așezare din epoca bronzului.

În imediata apropiere de confluența râului Kožice cu Dunărea (malul stîng al râului Kožice),

LE DÉPÔT DE BOLJETIN

À l'occasion des travaux de terrassement de l'année 1966, on a découvert sur la propriété de Janko Grujić à Rayna, près de Boljetin, un dépôt d'objets en bronze, qui se trouvaient dans un vase détérioré.

Dans le dépôt ont été trouvées trois haches, une javeline, une bouterolle du fourreau d'un sabre, deux pendentifs en forme de lunule, six aiguilles d'ornement avec les extrémités coniques et deux avec des bouts de massue, ainsi que douze bracelets avec les extrémités ouvertes.

Le dépôt n'a pas été publié

I. 106. DÉPÔT DE BRONZES

Boljetin

Bronze coulé

Le dépôt contient au total 27 objets en bronze: trois haches à douille, une javeline à tube d'emmenchement court, une bouterolle du fourreau d'un sabre, deux pendentifs en forme de lunule, six aiguilles d'ornement, à gorge ornementée et le bout conique, deux aiguilles à tête de massue et douze bracelets aux extrémités ouvertes, de type ovale.

Age tardive du bronze

Non publié

Musée Populaire de Belgrade

Inv. 20861—20887

TAVAN-OSTROVO. VÉLIKO GRADIŠTE — site de l'âge du bronze et seconde âge du fer.

Quelques sondages plus restreints ont été effectués par Iovan Todorović. On a découvert les vestiges d'un site de l'âge du bronze et un autre de l'âge du fer. Le premier site appartient aux porteurs de la „ceramique incrustée du Pré du Danube” du groupe Žuto Brdo et le seconde à la tribu celtique des scordiscythes (?). Des éléments du site plus ancien, on a découvert une demi-hutte.

Haidučka Vodenica — des tombeaux du mésolithique; site et nécropole du premier âge du fer.

À l'occasion des fouilles effectuées par B. Jovanović ont été découverts des tombeaux du mésolithique et du premier âge du fer, Outre cela, on a été enregistrée l'existence d'un site de même du premier âge du fer, qui de point de vue de la culture appartient à l'horizon Basarabi de Porțile de Fier.

Manastir près Gospodjin Vir — sites des âges énéolithiques, du bronze et du fer.

Dans le tout près des connus vestiges du Moyen-Age ont été découverts les vestiges de quelques sites préhistoriques de l'époque énéolithique, du bronze et du fer. Le plus ancien site contient de la céramique du groupe Dubova Žuto Brdo, et le plus récent, des vestiges qui correspondent à la culture Basarabi du sud-est de la Roumanie.

Kožice près Dobra — site de l'âge du bronze.

Tout près de la confluence de la rivière Kožice avec le Danube (rive gauche de la rivière Kožice)

Nolaki Tasić a dezvelit în anul 1968 și 1969 o așezare din epoca bronzului (nr. 6). În gropi și în stratul de cultură nu foarte gros, a fost găsită ceramică încrustată de tipul Dubovac-Korbovo și două figurine de pământ ars fragmentare, cu rochie în formă de clopot.

În ruptura orizontală, pe malul drept al râului Kožice, au fost descoperite urme de așezare și ceramică cu caneluri, care sînt apropiate de cultura Gava (Ha A).

LEPENSKA POTKAPINA — așezări preistorice.

Căutînd urme ale omului din cuaternar și a culturii acestuia, Branko Gavela a cercetat stațiunea Lepenska Potkapina care se află la cca. 50 m. în aval de așezarea preistorică Lepenski Vir, la cca. 25 m deasupra nivelului apei Dunării. Cu această ocazie a fost descoperită o cantitate mare de ceramică antică și preistorică din diferite epoci, oase de animale, unelte de piatră și cîteva silexuri atipice.

MRFAJA — așezare din prima vîrstă a fierului.

Localitatea se află așezată pe malul stîng al râului Porečka la cca. 1,5 km în amonte de confluența cu Dunărea. Cercetările au fost efectuate de Borislav Jovanović. Stratul de cultură are grosimea de 0,40—0,60 m. cu resturi de ceramică și lipitură mărunță. Lipitura aparține caselor cu ziduri cu doi pavamenți din nuiiele împletite, umplutură de pământ, piatră și cu inventar ceramic care clasifică stațiunea în faza timpurie a primei vîrste a fierului.

DONJA BUTORKA, KLADOVO — așezări din neoliticul timpuriu și eneoliticul tîrziu.

Pe malul Dunării, la cca. 40 m. în amonte de zidul vestic de apărare al cetății Fetislam, Dragoslav Srejić a efectuat cercetări într-o așezare din neoliticul timpuriu și eneoliticul tîrziu, cu un strat de cultură de grosime medie de 0,80—1,20 m. Au fost descoperite două orizonturi de locuințe (orizontul I și II); inventarul acestor orizonturi dovedește legătura dintre cultura din această zonă cu aceea din partea românească a Banatului și din Oltenia — cultura Coțofeni.

UŠČE POREČKE REKE — depuneri preistorice.

Cercetările s-au efectuat în anul 1969 și 1970. Rezultatele demonstrează că este vorba de o stațiune cu depuneri din diferite perioade ale preistoriei. În stratigrafia orizontală s-au descoperit urmele unei așezări neolitice și a unei așezări din prima vîrstă a fierului care din punct de vedere al culturii ar putea fi clasificată în grupul Basarabi.

Lucrările au fost conduse de V. Trbuhović.

LEPENA lîngă KARLA, BOLJETIN — așezare din prima vîrstă a fierului.

Stațiune preistorică cu mai multe nivele și în al cărui strat de cultură se adîncește o necropolă romană, pînă la adîncimea de 2,20 m. Din punct de vedere tipologic se pot distinge două categorii de urme ale culturii materiale: prima asemănătoare culturii Gava, iar cea de a doua cu ceramică decorată cu motive în formă de „S” imprimare, care aparține complexului Basarabi. Ceramica mai veche aparține perioadei Ha A—B, iar cea mai recentă, perioadei Ha C.

Nikola Tasić a fouillé dans les années 1968 et 1969 un site de l'âge du bronze (no. 6). Dans les fosses et dans la couche de culture pas très grosse on a trouvé de la céramique incrustée de type Dubovac-Korbova et deux figurines en terre cuite, fragmentaires, avec des robes en forme de cloche.

Dans la rupture horizontale, sur la rive droite de la rivière Kožice, on a découvert des vestiges de site et de la céramique à cannelures, qui sont pareils à la culture Gava (Ha A).

LEPENSKA POTKAPINA — sites préhistoriques.

En cherchant des vestiges de l'homme du quaternaire et de sa culture, Branko Gavela a fouillé la station Lepenska Potkapina, qui se trouve à 50 m. en aval du site préhistoriques Lepenski Vir, à 25 m. au-dessous du niveau des eaux du Danube. À cette occasion on a découvert une grande quantité de céramique antique et préhistorique, appartenant aux diverses époques, des os d'animaux, des outils en pierre et quelques silex atypiques.

MRFAJA — site du premier âge du fer.

La localité est situé sur la rive gauche de la rivière Porečka à près 1,5 km. en amont de la confluence avec le Danube. Les recherches ont été effectuées par Borislav Jovanović.

La couche de culture a l'épaisseur de 0,40—0,60 m. avec des vestiges de céramique et menu collage.

Le collage appartenait aux maisons avec des murs aux deux pavements en verges entrelacées et remplies avec de la terre et de la pierre et avec un inventaire céramique qui classifie le site dans la phase ancienne de première âge du fer.

DONJA BUTORKA, KLADOVO — sites du néolithique ancien et énéolithique tardif.

Sur la rive du Danube à près 40 m. en amont du mur de l'ouest de protection de la citadelle Fetislam, Dragoslav Srejić a effectué des recherches dans un site du néolithique ancien et énéolithique tardif avec une couche de culture d'une épaisseur moyenne de 0,80—1,20 m. On a été découvert deux horizons d'habitations (horizon I et II); l'inventaire de ces horizons prouve le lien entre la culture de cette zone avec celle du côté roumain de Banat et de l'Olténie — la culture Coțofeni.

UŠČE POREČKE REKE — dépôts préhistoriques.

Les recherches ont été effectuées en 1969 et 1970. Les résultats nous démontrent qu'il s'agit d'une station avec dépôts de diverses périodes de la préhistoire.

Dans la stratigraphie horizontale on a découvert les vestiges d'un site néolithique et d'un site du premier âge du fer qui du point de vue de la culture pourrait être classifiés dans le groupe Basarabi.

Les travaux ont été conduits par V. Trbuhovic

LEPENA près de KARLA. BOLJETIN — site du premier âge du fer.

Station préhistorique avec plusieurs niveaux, dans la couche de culture de laquelle se trouve à profondeur une nécropole romaine, jusqu'à 2,20 m.

Du point de vue typologique on peut distinguer deux catégories de vestiges de la culture matérielle: la première ressemble à la culture Gava, la seconde à la céramique décorée aux motifs en forme de „S” imprimés et qui appartiennent au complexe Basarabi. La céramique la plus ancienne appartient à la période Ha A—B, et la plus récente à la période Ha C.

Cercetările în această stațiune au fost efectuate de R. Ajdić (1968—1969) și D. Srejić (1970).

I. 107. FORMĂ PENTRU TURNAT CELTURI

Boljetin
Piatră cu granulație mărunță, cenușie deschis.
L — 164 mm; l — 65 mm.
Semiovală, pentru turnat celturi cu ureche.
Hallstatt A.
Inedită

I. 108. AC

Boljetin, Karaula
Os
L — 97 mm.
Bine păstrat, lustruit, capul acului este îngroșat, tăiat drept, vârful ascuțit.
Hallstatt A.
Inedit
T. inv. 276

I. 109. TOPOR DE PIATRĂ

Boljetin, Karaula
Argilă nisipoasă, cenușie deschis
L — 86 mm; l — 31 mm.
Topor mic, de forma unui dreptunghi prelungit cu tăișul subțiat.
Hallstatt A.
Inedită.
T. inv. 164.

I. 110. STRACHINĂ

Boljetin, Karaula
Pământ ars modelată cu mâna
l — 111 mm; Ø g — 120 mm; Ø f — 68 mm.
Strachină mică, conică, adâncă. Fundul plat, umărul și gîtul scurt, conturul puternic profilat.
Hallstatt A.
Inedită.
T. inv. 265

I. 111. STRACHINĂ

Boljetin, Karaula.
Pământ ars, pastă brună, modelată cu mâna
Ø g. — 100 mm; Ø f. — 37 mm.
Strachină mică, în formă de calotă, decorată cu ghirlande din cîte patru caneluri înguste; fundul ușor concav, buza arcuită spre interior.
Hallstatt A—B.
Inedită
T. inv. 261

I. 112. VAS

Boljetin, Karaula
Pământ ars, pastă nisipoasă, de culoare cenușie, modelat cu mâna.
l — 155 mm; Ø g 135 mm; Ø f. — 6,5 mm.
Umerii vasului sînt brăzdați de caneluri oblice paralele, care-i dau înfățișarea unui turban, în timp ce pe gîtul cilindric canelurile sînt orizontale. Sub marginea vasului se vede baza unei apucături în tijă, deteriorată.
Hallstatt A—B.
Inedit
T. inv. 227

Les recherches dans cette station ont été effectuées par R. Ajdić (1968—1969) et D. Srejić (1970).

I. 107. MATRICE POUR COULER DES CELTS

Boljetin.
Pierre à granulation menue, grise claire
L — 164 mm; l — 65 mm.
Demi-ovale pour couler des haches à oreille
Hallstatt, A.
Inédit

I. 108. AIGUILLE

Boljetin, Karaula
Os
L — 97 mm.
Bien conservé, poli, le bout de l'aiguille est grossi, taillé droit, éminent, le bout pointu.
Hallstatt A.
Inédit
T. inv. 276.

I. 109. HACHE EN PIERRE

Boljetin, Karaula
Argile sablonneuse, grise claire
L — 86 mm; l — 31 mm.
Petite hache, un peu cassée, en forme d'un triangle prolongé, le tranchant aminci.
Hallstatt A.
Inédit
T. inv. 164.

I. 110. ECUÉLLE

Boljetin, Karaula
Céramique modelée à la main
H — 111 mm, Ø b — 120 mm; Ø f. — 68 mm.
Petite terrine, conique, profonde, fragmentaire, le fond plat, l'épaule et la gorge courts, le contour fortement profilé.
Hallstatt A.
Inédit
T. inv. 265

I. 111. ECUÉLLE

Boljetin, Karaula
Terre cuite, modelée à la main, pâte grise
Ø b — 100 mm; Ø f. — 37 mm.
Terrine petite, cassée, en forme de calotte, décorée à guirlande de quatre canelures minces; le fond légèrement concave, le bord courbé à l'intérieur.
Hallstatt A—B
Inédit
T. inv. 261

I. 112. VASE

Boljetin, Karaula
Terre cuite, pâte sablonneuse, grise, modelée à la main
H — 155 mm; Ø b — 135 mm; Ø f. — 6,5 mm.
Les épaules du vase sont sillonnées de canelures obliques parallèles, qui lui donnent l'aspect d'un turban, tandis que sur la gorge cylindrique les canelures sont horizontales. Sous le bord du vase on voit la base d'une mânchoir en tige, détériorée
Hallstatt A—B
Inédit
T. inv. 227.

I. 113. VAS

Boljetin, Karaula
Pământ ars, pastă nisipoasă, brună deschis, modelat cu mîna
l — 220 mm; Ø g — 188 mm. ×210 mm;
Ø f — 135 mm. ×120 mm.
Asemănător unei oale adînci cu fund plat; s-au păstrat, în partea superioară, trei din cele patru apucători plastice, în formă de buton.
Hallstatt C.
Inedit.
T. inv. 257

I. 114. PIATRĂ DE VATRĂ

Boljetin, Karaula
Pământ ars, pastă grosolană, brun deschis, modelată cu mîna.
l — 180 mm; Ø — 110 cm.
Forma unui trunchi de piramidă pătrulateră. În partea mai îngustă este perforată orizontal, și circular.
Hallstatt C.
Inedit
T. inv. 196

I. 115. VAS

Boljetin, Karaula
Pământ ars, pastă grosolană, brună-roșcată, modelat cu mîna.
l — 80 mm; Ø g — 113 mm; Ø f — 65 mm.
Forma unei căni adînci, conice, cu fundul plat și toartă tubulară, cu secțiunea triunghiulară, care depășește puțin marginea vasului.
Hallstatt C.
Inedit
T. inv. 214

I. 116. FRAGMENT DINTR-UN VAS CERAMIC

Boljetin, Karaula
Pământ ars, pastă cenușie, modelat cu mîna.
57×69 mm.
Fragment de umăr și gît dintr-o cană; umărul este împodobit cu o ghirlandă formată din unsprezece linii subțiri, paralele, executate în tehnica „șnurului”, alături de care se află un triunghi cu vârful în jos, cu cîmpuri și romburi formate din linii subțiri incizate. În porțiunea de trecere spre gît se află un șirag orizontal cu motive imprimite în forma literei „S”, în timp ce pe gît sînt triunghiuri cu vârful în sus, cu cîmpuri și romburi. În motivele triunghiulare se păstrează urme de incrustație albă.
Hallstatt C.
Inedit

I. 117. FRAGMENT DINTR-UN VAS CERAMIC

Boljetin, Karaula.
Pământ ars, pastă nisipoasă de culoare cenușie, lucrat cu mîna.
73×68 mm.
Fragment de umăr și buza de la cană cu apucătoare mică în tijă; umărul este decorat cu cîmpuri, rombice mici, grupate într-un registru îngust între linii triple, orizontale. Decor incrustat; partea interioară a buzei vasului este decorată cu triunghiuri cu vârful în jos, dispuse elicoidal.
Hallstatt C.
Inedit

I. 113. VASE

Boljetin Karaula
Terre cuite, pâte sablonneuse, brune claire, modelée à la main
H — 220 mm, Ø b — 188 × 210 mm; Ø f — 135 mm × 120 mm.
Vase un peu cassé, ressemblant à un pôt profond à fond plat; sont conservées dans la partie supérieure, trois des quatre mâchoirs plastiques en forme de bouton.
Hallstatt C.
Inédit
T. inv. 257

I. 114. CHENNET

Boljetin, Karaula
Terre cuite, pâte grossière, brune claire modelée à la main
H — 180 mm; Ø — 110 cm.
En forme d'un tronc de pyramide quadrilatère. Du côté plus étroit il est perforé horizontalement, circulaire.
Hallstatt C.
Inédit
T. Inv. 196

I. 115. VASE

Boljetin, Karaula
Terre cuite, pâte grossière brune-rougeâtre modelé à main
H — 80 mm; Ø b — 113 mm; Ø f. — 65 mm.
Vase cassé, en forme d'un pôt à l'eau, profonde, conique, le fond plat et l'anse tubulaire, à section triangulaire qui dépasse un peu le bord du vase
Hallstatt C.
Inédit
T. inv. 210

I. 116. FRAGMENT D'UN VASE CÉRAMIQUE

Boljetin, Karaula
Terre cuite, pâte grise modelée à la main
57×69 mm.
Fragment d'épaule et gorge d'un pôt à l'eau; l'épaule est ornémenté d'une guirlande formée de onze lignes minces, parallèles, exécutées à la technique du cordonnet à côté duquel il ya un trinagle avec la pointe en bas, avec des champs et des rhombes formés de lignes minces incisées. Vers la gorge se trouve une rangée horizontale aux motifs imprimés en forme de „S” tandis que sur la gorge il y a des triangles avec la pointe en haut, avec des champs et des rhombes.
Dans les motifs triangulaires se conservent des traces d'incrustation blanche.
Hallstatt C.
Inédit

I. 117. FRAGMENT D'UN VASE CÉRAMIQUE

Boljetin, Karaula
Terre cuite, pâte sablonneuse grise modelée à la main
73×68 mm.
Fragment d'épaule et bord du pôt à l'eau, une petite mâchoire en tige; l'épaule est décorée à petits champs rhombiques, groupés dans un registre mince entre des lignes triples horizontales. Décor incrusté, la part inférieure du bord du vase est décoré aux triangles avec la pointe en bas, disposés élicoidalement.
Hallstatt C.
Inédit.

I. 118. FRAGMENTUL UNUI VAS CERAMIC

Boljetin, Karaula.

Pământ ars, pastă cenușie, modelat cu mîna. 67×60 mm.

Fragment de umăr și gît de la o cană masivă, cu toartă canelată unind umărul cu buza vasului; fragmentul este împodobit cu o coastă orizontală, în porțiunea de trecere de la umăr spre gît și cu fragmente de ghirlande păstrate sub toartă. Decorul realizat cu un instrument dințat de formă unui pieptene.

Hallstatt C.

Inedit

I. 119. DEPOZIT DE BRONZ

Male Livadice

Bronz turnat

Depozitul conține 15 obiecte din bronz turnat și anume: un ac ornamental cu capul decorat, două dălți mici, un celt mare, concav, un cuțit rupt și zece brățări cu extremitățile deschise, dintre care patru sînt decorate cu linii subțiri paralele încrustate.

Epoca tîrzie a bronzului.

Inedit

DEPOZITUL DE LA TOPOLNICA

Depozitul a fost descoperit în anul 1967 pe teritoriul satului Topolnica, nu departe de locul unde se varsă riul Porečka în Dunăre, pe locul numit Pavine Sardje. Depozitul este compus din cinci săbii cu limbă la mîner, una de tipul Riegsee, două celturi; două scuturi cu un disc, șase scuturi cu două discuri, trei brățări și două ace ornamentale. Depozitul aparține fazei finale a epocii bronzului, Hallstatt B.

Se găsește în Muzeul național al Krajinei din Negotin.

I. 120. SABIE CU MÎNER TURNAT SOLIDAR, DE TIP RIEGSEE

Topolnica

Bronz turnat, forjat

L — 575 mm; l lamei — 52 mm; L mînerului — 112 mm; Ø disc. — 44 mm.

Bine păstrată, jgheabul lat al mînerului care urmărește îngustarea lamei, are secțiunea ușor arcuită; mînerul este situat în partea mai lată a lamei, prins cu două nituri la extremitatea sa, incizată în formă de arc; mînerul are secțiunea în formă unui romb prelungit, iar la partea superioară se termină cu un disc lat scos în relief, în formă de buton. Sistemul decorativ bogat, evidențiază împărțirea constructivă a mînerului: partea inferioară este împodobită cu incizii elipsoidale, pe care în partea laterală le unesc dungii paralele alcătuite din incizii verticale; corpul mînerului este împodobit cu șiruri longitudinale de spirale în S și cu niște întrepătrunderi punctate, limitate pe ambele părți de linii rotunde, multiple; discul care încheie mînerul este ornamentat pe ambele fețe. Pe fața inferioară sînt concentrate cercuri, cu niște cîmpuri în formă de volută, iar pe cea exterioară sînt cercuri în formă de spirale; în jurul butonului bombat șanțuri concentrice, cu incizii oblice.

I. 118. FRAGMENT D'UN VASE CÉRAMIQUE

Boljetin, Karaula

Terre cuite, pâte grise, modelée à la main 67×60 mm

Fragment d'épaule et gorge d'un pôt à l'eau massif, à l'anse cannelée liant l'épaule au bord du vase, le fragment est orné avec une côte horizontale vers la gorge et aux fragments de guirlande conservés sous l'anse. Le décor est réalisé avec un instrument denté de la forme d'un peigne.

Hallstatt C.

Inédit.

I. 119. DÉPÔT DE BRONZES

Mate Livadice

Bronze coulé

Le dépôt contient 15 objets en bronze coulé: une aiguille ornamentale à bout décoré, deux petits ciseaux, un celt grand, concave, un couteau cassé et dix bracelets aux extrémités ouvertes, desquels quatre sont décorés aux lignes minces parallèles incrustées.

Âge tardif du bronze

Inédit

LE DÉPÔT DE TOPOLNICA

Le dépôt a été découvert en 1967 sur le territoire du village de Topolnica, pas loin de la place ou la rivière Perecka se jette dans le Danube à Pavine Sardje. Le dépôt est composé de cinq épées à languette l'un de type Riegsee, deux haches, deux boucliers avec un disque et six boucliers avec deux disques, trois bracelets et deux aiguilles ornamentales.

Le dépôt appartient à la phase finale de l'âge du bronze.

Hallstatt B

Musée National de Krajina à Negotin.

I. 120. EPÉE À MANCHE COULÉ DE TYPE RIEGSEE

Topolnica

Bronze coulé, forgé

L. — 575 mm; l lame — 52 mm; L — manche — 112 mm Ø disque — 44 mm.

Bien conservé, l'auge large de la manche qui suit l'amincissement de la lame, a la section légèrement courbée, la manche est située dans le côté plus large de la lame, accrochée avec deux rivets à son extrémité, incisée en forme courbée; la manche a la section en forme de rhombe prolongé et la part supérieure finit par un disque large, en relief, en forme de bouton. Le système décoratif riche met en valeur le partage constructive de la manche. La partie inférieure est ornée avec des incisions ellipsoïdales lesquelles dans la partie latérale sont unies par des rayes parallèles composées d'incisions verticales, le corps de la manche est orné avec des rangées longitudinales de spirales en „S” et avec des interpénétrations pointillées, limitées sur les deux parties de lignes rondes, multiples; le disque qui achève la manche est ornementé sur le deux faces. Sur la face inférieure sont concentrés des cercles avec des champs en forme de volute, et sur la face extérieure sont des cercles en forme de spirales; autour du bouton bombé, des fosses concentriques avec des incisions obliques.

- Epoca târzie a bronzului.
Inedită
Inv. 1757
- I. 121. SABIE CU LIMBĂ LA MÎNER
Topolnica
Bronz, forjat
L — 695 mm; l lamei — 42 mm.
Asemănătoare cu cea precedentă, cu mîner mai deteriorat la partea lată; ranforsarea lamei este mai accentuată, astfel că secțiunea lamei este un romb prelung. Pe partea lată a mînerului sînt șase orificii pentru nituri, iar pe cea lungă, trei.
Epoca târzie a bronzului.
Inedită
Inv. 1759
- I. 122. SABIE CU LIMBĂ LA MÎNER
Topolnica
Bronz forjat
L — 632 mm; l lamei — 34 mm
Asemănătoare cu cele de la nr. 121 și 123, cu mîner deteriorat parțial, iar lama cu secțiunea în romb prelungit. Pe partea lată a mînerului sînt patru orificii pentru nituri, iar pe cea lungă — două.
Epoca târzie a bronzului.
Inedită
Inv. 1760
- I. 123. SABIE CU LIMBĂ LA MÎNER
Topolnica.
Bronz forjat
L — 635 mm; l — lamei 40 mm.
Sabie cu tăiș dublu, lamă bombată, cu secțiunea arcuită. Mînerul deteriorat la partea superioară, are marginile îndoite, pentru așezarea plăselelor; patru orificii ovale pentru nituri pe partea lată a mînerului, iar trei pe cea lungă.
Epoca târzie a bronzului.
Inedită
Inv. 1758
- I. 124. SABIE CU LIMBĂ LA MÎNER
Topolnica
Bronz forjat
L — 584 mm; l lamei — 350 mm.
De același tip ca și cele trei precedente. Lama este ranforsată, are secțiunea unui romb prelungit cu incizii longitudinale, care sînt pe o față. La partea lată a mînerului se află patru orificii pentru nituri, în timp ce pe partea lungă sînt două orificii dublate (perforate din nou cu prilejul înlocuirii prăselelor de lemn).
Inedite.
Inv. 1761.
- I. 125. SABIE CU LIMBĂ LA MÎNER.
Topolnica
Bronz forjat
L — 440 mm; l lamei — 30 mm.
Ranforsarea cu nervură se distinge pe ambele fețe prin niște linii duble incizate paralel. Este foarte probabil că e vorba de o
- Âge tardif du bronze
Inédit
Inv. 1757.
- I. 121. EPEÉ À LANGUETTE
Topolnica
Bronze, forgé
L — 695 mm; l lamé — 42 mm.
Ressemblante à la précédente, avec manche plus détériorée au côté plus large; le renforcement de la lame est plus accentué, ainsi que la section de la lame est en rhombe prolongé. Sur le côté large de la manche il y a six orifices pour rivets, et sur le côté long, trois.
Âge tardif du bronze
Inédit
Inv. 1759.
- I. 122. EPEÉ À LANGUETTE
Topolnica
Bonze forgé
L — 632 mm; l lame — 34 mm.
Ressemblante à ceux du nr. 121 et 123 avec manche détériorée partiellement, la lame avec la section en rhombe prolongé. Sur le côté large de la manche il y a quatre orifices pour rivets, et sur le côté long, deux
Âge tardif du bronze
Inédit
Inv. 1760
- I. 123. EPÉE À LANGUETTE
Topolnica
Bronze forgé
L — 635 mm; l lame — 40 mm.
Sabre à tranchant double, lame bombée avec la section courbée. La manche détériorée à la partie supérieure a les bords courbés, pour la fixation des gardes; quatre orifices ovales pour rivets sur le côté large de la manche, et trois sur le côté long
Âge tardif du bronze
Inv. 1758
- I. 124. EPÉE À LANGUETTE
Topolnica
Bronze forgé
L — 584 mm; l lame — 350 mm.
Du même type que les trois précédentes. La partie de l'extrémité de la manche n'est pas conservé entièrement, la lame est renforcée, à la section d'un rhombe prolongé avec incisions longitudinales, qui sont sur un côté; sur le côté large de la manche se trouvent quatre orifices pour rivets, tandis que sur le côté long il y a deux orifices doubles (perforés de nouveau à l'occasion du remplacement des gardes en bois).
Âge tardif du bronze
Inédit
Inv. 1761
- I. 125. EPÉE À LANGUETTE
Topolnica
Bronze forgé
L — 440 mm; l lame — 30 mm.
Le renforcement à nervure se distingue sur les deux faces par des lignes doubles incisées parallèlement. Il est très probable qu'il s'agit

sabie cu limbă la mîner, asemănătoare cu exemplarele precedente.

Epoca târzie a bronzului.

Inedită

Inv. 1762.

I. 126. AC ORNAMENTAL

Topolnica

Bronz turnat

L — 518 mm; Ø capului — 160 mm.

Capul masiv, biconic, decorat. Este ușor patinat așa încît decorul se conturează clar. Este format din două șiruri de romburi în spirală, înconjurate cu un chenar de hașuri oblice și în zigzag. Capul acului este decorat în porțiunea cea mai groasă, cu un registru umplut cu creștături scurte oblice. Epoca târzie a bronzului.

Inedit

Inv. 1763.

I. 127. AC ORNAMENTAL

Topolnica

Bronz turnat

L părții nedeteriorate — 417 mm; Ø capului — 280 mm.

Capul biconic, puțin turtit și cu o nervură în relief. Gîtul acului este decorat, ușor îngroșat. Corpul acului se subțiază treptat spre vîrf. Decorul este format dintr-un șir dublu de romburi fin incizate, limitate de hașuri în diagonală, iar pe partea inferioară, de o linie frîntă unghiulară. Capul acului în partea superioară a avut un cîmp dreptunghiular incizat cu o linie dublă greu de observat.

Epoca târzie a bronzului.

Inedit

Inv. 1766

I. 128. CELT

Topolnica

Bronz turnat.

L — 110 mm; l lamei — 540 mm.

Bine păstrat, cilindric la partea superioară cu deschizătură ovală, o ureche arcuită și o protuberanță la capăt în formă de buton. Lama celtului este alungită și se termină în formă de evantai. Trei nervuri paralele sînt așezate orizontal sub buză, de la ele continuă un cîmp arcuit, umplut de secțiuni verticale, legat de marginea lamei cu nervuri dispuse în formă de raze.

Epoca târzie a bronzului.

Inedit

Inv. 1764

I. 128. CELT

Topolnica

Bronz turnat

L — 890 mm; l lamei — 440 mm.

Mic, decorul apare șters din cauza patinei grosolane. În partea superioară se află o ureche mică, lama este îngustă, nervurile ornamentale așezate longitudinal, se extind pînă la partea lată triunghiulară a lamei.

d'une épée à languette à la manche, pareille aux précédents exemplaires.

Âge tardif du bronze

Inédit

Inv. 1762.

I. 126. DARD D'ORNEMENT

Topolnica

Bronze coulé

L — 518 mm; Ø tête — 160 mm.

La tête massive, biconique, décorée. Légèrement patinée ainsi que le décor est contourné clairement. Il est formé de deux rangs de rhombes en spirale, entourés par une bordure d'hachures obliques en zig-zag. La tête de la bord est décorée sur le côté le plus gros, avec un registre rempli d'encocheures courtes obliques.

Âge tardif du bronze

Inédit

Inv. 1763

I. 127. DARD D'ORNEMENT

Topolnica

Bronze coulé

L la part indeteriorée — 417 mm; Ø tête — 280 mm.

La tête biconique un peu aplatie et avec une nervure en relief. La gorge est décorée, légèrement grossie, le corps s'amincit graduellement vers la pointe. Le décor est formé par un rang double de rhombes finement incisés, limités par des hachures en diagonale et sur la partie inférieure, d'une ligne coupée, angulaire. La tête dans la partie supérieure a eu un champ rectangulaire, incisé avec une ligne double difficilement à observer.

Âge tardif du bronze

Inédit

Inv. 1766

I. 128. CELT

Topolnica

Bronze coulé

L — 110 mm; l lame — 540 mm.

Bien conservé, cylindrique à la partie supérieure, avec ouverture ovale, une oreille arquée et une protubérance au bout en forme de bouton; la lame est allongée et finit en forme d'éventail; trois nervures parallèles sont posées horizontalement sous le bord. D'elles continue un champ arqué, rempli, de sections verticales, uni au bord de la lame par des nervures disposées en rayons.

Âge tardif du bronze

Inédit

Inv. 1764

I. 128. CELT

b

Topolnica

Bronze coulé

L — 890 mm; l lame — 440 mm.

Petit, le décor apparait effacé. A la partie supérieure il y a une petite oreille, la lame est étroite, les nervures ornamentales placées longitudinalement s'élargissent jusqu'à la partie large, triangulaire de la lame

Epoca târzie a bronzului.
Inedit
Inv. nr. 1765

Âge tardif du bronze
Inédit
Inv. 1765

I. 129. APLICĂ CU DOUĂ DISCURI

Topolnica
Bronz
L — 183 mm; \varnothing discurilor — 85 și 89 mm;
 \varnothing deschizăturii — 70×75 mm. Cele două
discuri din sîrmă masivă de bronz. De sec-
țiune dreptunghiulară în centrul discului,
la periferie — circulară, rombică — în par-
tea de îmbinare din spirale cu pas invers,
lipite strîns una de cealaltă.
Epoca târzie a bronzului.
Inedită
Inv. 1749

I. 129. APPLIQUE À DEUX DISQUES

Topolnica
Bronze
L — 183 mm; \varnothing disques — 85 et 89 mm;
 \varnothing ouverture — 75×75.
Les deux disques, en fil de bronze massif.
À section rectangulaire au centre du disque,
aux marges — circulaire rhombique à la
partie d'assemblage des spirales à pas
invers, collées l'une à l'autre.
Âge tardif du bronze
Inédit
Inv. 1749

I. 130. APLICĂ CU DOUĂ DISCURI

Topolnica
Bronz
L — 185 mm; \varnothing discurilor — 84 și 86 mm.
Identică cu cea precedentă; spiralele au
pas invers (e posibil ca această aplică să
facă pereche cu cea precedentă).
Epoca târzie a bronzului.
Inedită
Inv. 1767

I. 130. APPLIQUE À DEUX DISQUES

Topolnica
Bronze
L — 185 mm., \varnothing disques — 84 et 86 mm;
Pareille à la précédente; les spirales ont
des pas invers (il est possible que cette
applique faisait paire à la précédente).
Âge tardif du bronze
Inédit
Inv. 1767

I. 131. APLICĂ CU DOUĂ DISCURI

Topolnica
Bronz
L — 179 mm; \varnothing discurilor — 92 și 89 mm.
După factură este identică cu cea preceden-
tă, dar îmbinarea este deteriorată și îndo-
ită, iar deschizătura deformată. Din cen-
trul spiralei se răspîndește radial un fasci-
col de linii scurte, incizate, încrucișate,
deteriorate de patină. La periferia spiralei
pe porțiunile dintre liniile incizate, o linie
în zig-zag; partea de îmbinare a fost deco-
rată cu motive în formă de șira spinării
de pește, despărțite de fascicole de linii
verticale.
Epoca târzie a bronzului.
Inedită
Inv. 1754.

I. 131. APPLIQUE À DEUX DISQUES

Topolnica
Bronze
L — 179 mm.; \varnothing disques — 92 et 89 mm.
De facture identique à la précédente,
l'assemblage est détérioré et courbé, et
l'ouverture est déformée. Du centre de la
spirale, se répand radialement un faisceau
de lignes courtes, incisées, croisées, abi-
mées par la patine; à la marge de la spi-
rale sur les portions d'entre les lignes
incisées, une ligne en zig-zag; la partie
d'assemblage a été décorée aux motifs en
forme d'épine dorsale de poisson, séparées
par des faisceaux de lignes verticales.
Âge tardif du bronze
Inédit
Inv. 1754

I. 132. APLICĂ CU DOUĂ DISCURI

Topolnica
Bronz
L — 230 mm; \varnothing discurilor — 80 și 81 mm.
Identică cu cea de la nr. 131 (1754). Firele
sînt înfășurate în sens invers, decorul iden-
tic, dar foarte deteriorată de patină, îmbi-
narea este deformată, întinsă.
Epoca târzie a bronzului.
Inedită
Inv. 1768.

I. 132. APPLIQUE À DEUX DISQUES

Topolnica
Bronze
L — 230 mm.; \varnothing disques — 88 et 81 mm.
Identiques à celle du no. 131 (I. 1754). Les
fils sont enroulés au sens invers; le décor
identique très détérioré de patine, l'assem-
blage est déformé, tendu.
Âge tardif du bronze
Inédit
Inv. 1768

I. 133. APLICĂ CU DOUĂ DISCURI

Topolnica
Bronz
L — 160 mm; \varnothing discurilor — 73 și 74 mm.
Din sîrmă de bronz, cu secțiune circulară
la disc — întins, în partea de îmbinare,
patinată.
Epoca târzie a bronzului.
Inedită
Inv. 1752.

I. 133. APPLIQUE À DEUX DISQUES

Topolnica
Bronze
L — 160 mm; \varnothing disques — 73 et 74 mm.
En fil de bronze, de section circulaire, le
disque étendu, du côté d'assemblage patiné.
Âge tardif du bronze
Inédit
Inv. 1752.

I. 134. APLICĂ CU DOUĂ DISCURI

Topolnica

Bronz

L — 158 mm; Ø discurilor — 69 și 72 mm. Este lucrată în același mod ca și cea precedentă, dar mai deteriorată de patină; și aici deosebirea constă în modalitatea de înfășurare a spiralei, astfel că cele două aplice fac o pereche.

Epoca târzie a bronzului.

Inedită

Inv. 1751

I. 135. APLICĂ CU UN SINGUR DISC DE UMĂR

Topolnica

Bronz

L — 232 mm; Ø discului — 90 mm.

Discul lucrat din sîrmă de bronz, care la centru are secțiune rombică alungită, iar la spirală secțiune ovală. Centrul discului este probabil deteriorat, întrucît îi lipsește începutul firului spiralei. Discul spiralic este ornamentat cu incizii scurte și așezate față în față cu hașuri incizate pe partea exterioară a spiralei. Partea prelungită a spiralei este decorată cu motive complexe pe ambele fețe încît dă impresia unor motive în formă de spinare de pește, înconjurată de un șir de linii oblice incizate.

Epoca târzie a bronzului.

Inedită

I. 136. APLICĂ CU UN SINGUR DISC DE UMĂR

Topolnica

Bronz

L nedeteriorată — 98 mm; Ø discului nedeteriorat — 80 mm.

Fragmentară; spirala nedeteriorată este lucrată din sîrmă masivă de bronz de secțiune rombică alungită; decorul deteriorat din cauza patinei, în unele particularități corespunde exemplarului precedent. Și în cazul de față este vorba de perechea aplicei precedente, de același tip — ceea ce corespunde și cu numărul pereche de aplice cu două discuri din depozit.

Epoca târzie a bronzului.

Inedită

Inv. 1755

I. 137. BRĂȚARĂ

Topolnica

Bronz turnat

Ø — 70×56 mm.

De bronz, masivă turnată solidar, cu secțiunea în triunghi arcuit, cu extremitățile depărtate, cu capetele ovale subțiate. Patina a degradat foarte mult decorul, dar după cît se păstrează se poate constata că brățara a fost împodobită cu fascicole de linii oblice incizate alternînd cu hașuri oblice așezate față în față.

Epoca târzie a bronzului.

Inedită

Inv. 1746

I. 134. APPLIQUE À DEUX DISQUES

Topolnica

Bronze

L — 158 mm; Ø disques — 69 et 72 mm. Travaillé de même que la précédente, mais plus détériorée par la patine; ici aussi la différence consiste dans la modalité d'enroulage de la spirale, de sorte que les deux appliques font une paire.

Âge tardif du bronze

Inédit

Inv. I. 751

I. 135. APPLIQUE AVEC UN SEUL DISQUE D'ÉPAULE

Topolnica

Bronze

L — 232 mm; Ø disque — 90 mm.

Le disque travaillé en fil de bronze, qui au centre a la section rhombique allongée et à la spirale, la section ovale. Le centre du disque est probablement détérioré, puisqu'il lui manque le commencement du fil de la spirale. Le disque en spirale est orné aux incisions courtes et placées face à face avec des hachures incisées sur la partie extérieure de la spirale. La partie prolongée de la spirale est décorée avec des motifs complexes sur les deux faces de sorte qu'ils donnent l'impression des motifs en forme de dos de poisson, entourées par un rang de lignes obliques incisées.

Âge-tardif du bronze

Inédit

I. 136. APPLIQUE AVEC UN SEUL DISQUE D'ÉPAULE

Topolnica

Bronze

L-non-détériorée — 90 mm.; Ø disque non-détérioré — 80 mm.

Fragmentaire, la spirale non-détériorée est travaillée en fil massif de bronze, de section rhombique allongée, le décor détérioré à cause de la patine en quelques particularités correspondet au précédent exemplaire.

Aussi dans le cas présent, il s'agit de la paire de l'applique précédente — du même type — ce qui correspond aussi avec le nombre-paire d'appliques avec deux disques du dépôt.

Âge moyen-tardif du bronze

Inédit.

Inv. 1755

I. 137. BRACELET

Topolnica

Bronze coulé

Ø — 70×56 mm.

En bronze, massif, coulé, seul, avec la section en triangle en forme d'arc, avec les extrémités éloignée, et les bouts ovales amincis. La patine a beaucoup dégradé le décor, mais autant qu'il s'est conservé on peut constater que le bracelet a été orné aux faisceaux de lignes obliques incisées alternant avec les hachures obliques posées face à face.

Âge tardif du bronze

Inédit

Inv. 1746

I. 138. BRĂȚARĂ

Topolnica

Bronz turnat

Ø — 73 × 56 mm.

Brățară identică cu cea precedentă după modul de execuție, dar cu motive geometrice mult mai complexe. Motivele sînt formate dintr-un fascicol de linii diagonale, apoi de linii longitudinale, înconjurată de șiruri de incizii scurte, cu motive duble de brăduț, pe partea lată a cîmpului ornamentat.

Epoca tîrzie a bronzului.

Inedită

Inv. 1747

I. 139. BRĂȚARĂ

Topolnica

Bronz turnat

Ø — 74 × 59 mm.

Identică cu cele două precedente după formă și modul de execuție. Sistemul decorativ este însă pe acest exemplar, în exclusivitate curbilin; este alcătuit dintr-o triplă linie ondulată, longitudinală, înconjurată de șiruri de puncte incizate; printre sinusurile liniei sînt incizate niște cercuri concentrice înconjurată de asemenea de puncte înțepate.

Epoca tîrzie a bronzului.

Inedită

Inv. 1748

Muzeul Național al Krajinei, Negotin

I. 120 — I. 139.

I. 138. BRACELET

Topolnica

Bronze coulé

Ø — 73 × 56 mm.

Bracelet pareil au précédent d'après la manière d'exécution, mais avec des motifs géométriques plus complexes. Les motifs sont formés d'un faisceau de lignes diagonales puis, de lignes longitudinales, entourées de rangs de courtes incisions, avec de doubles motifs de petit sapin sur la partie large du champ ornemental

Âge tardif du bronze

Inédit

Inv. 1747

I. 139. BRACELET

Topolnica

Bronze coulé

Ø — 74 × 59 mm

Identique aux deux précédents d'après la forme et la manière d'exécution. Le système décoratif est sur cet exemplaire, en exclusivité curviligne; il est composé d'une triple ligne ondulée, longitudinale, entourée d'une série de points incisés; parmi les sinus de la ligne sont incisés quelques cercles concentriques entourés de même de points piqués.

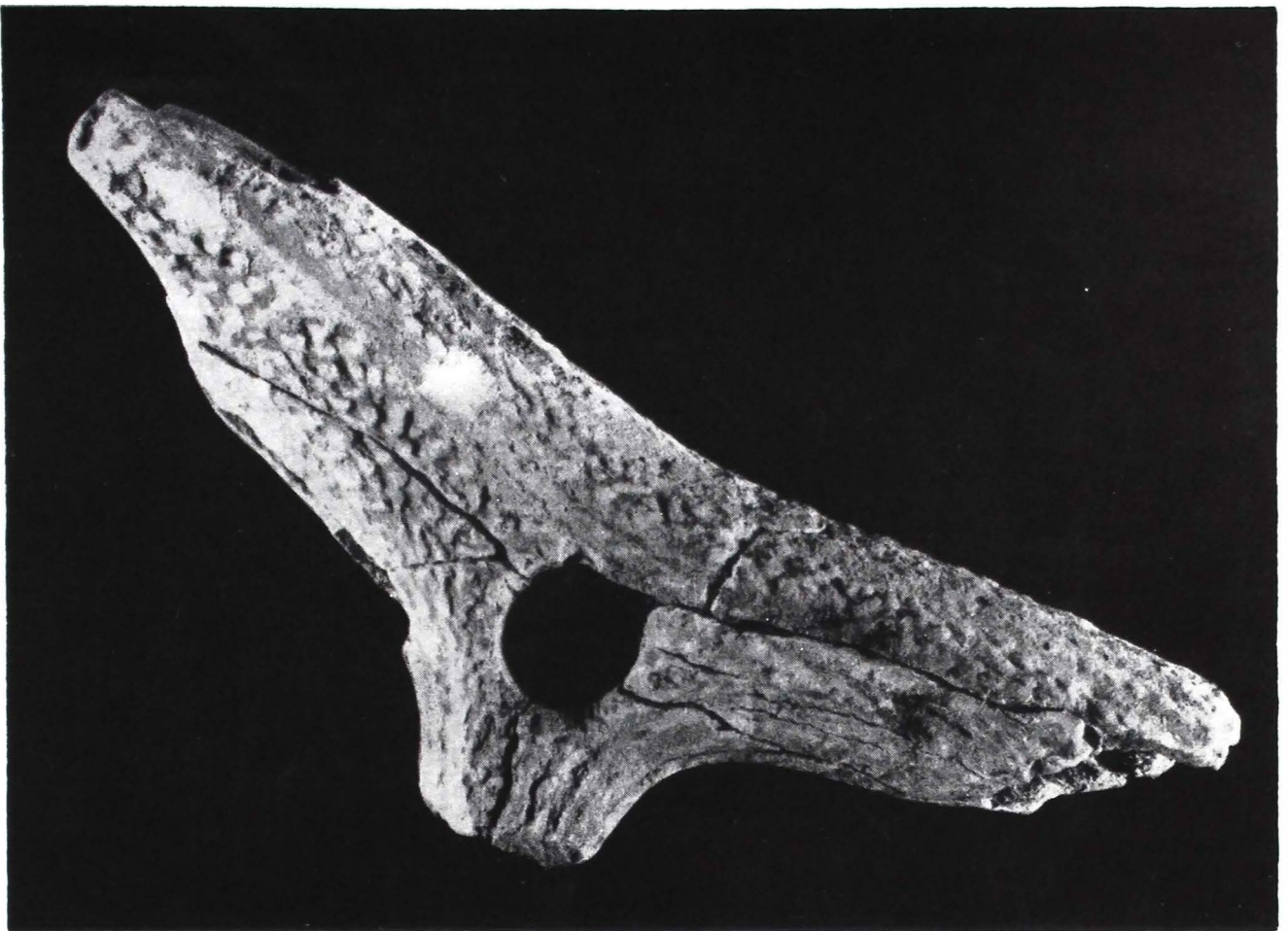
Âge tardif du bronze

Inédit

Inv. 1748

Musée National de Krajina, Negotin

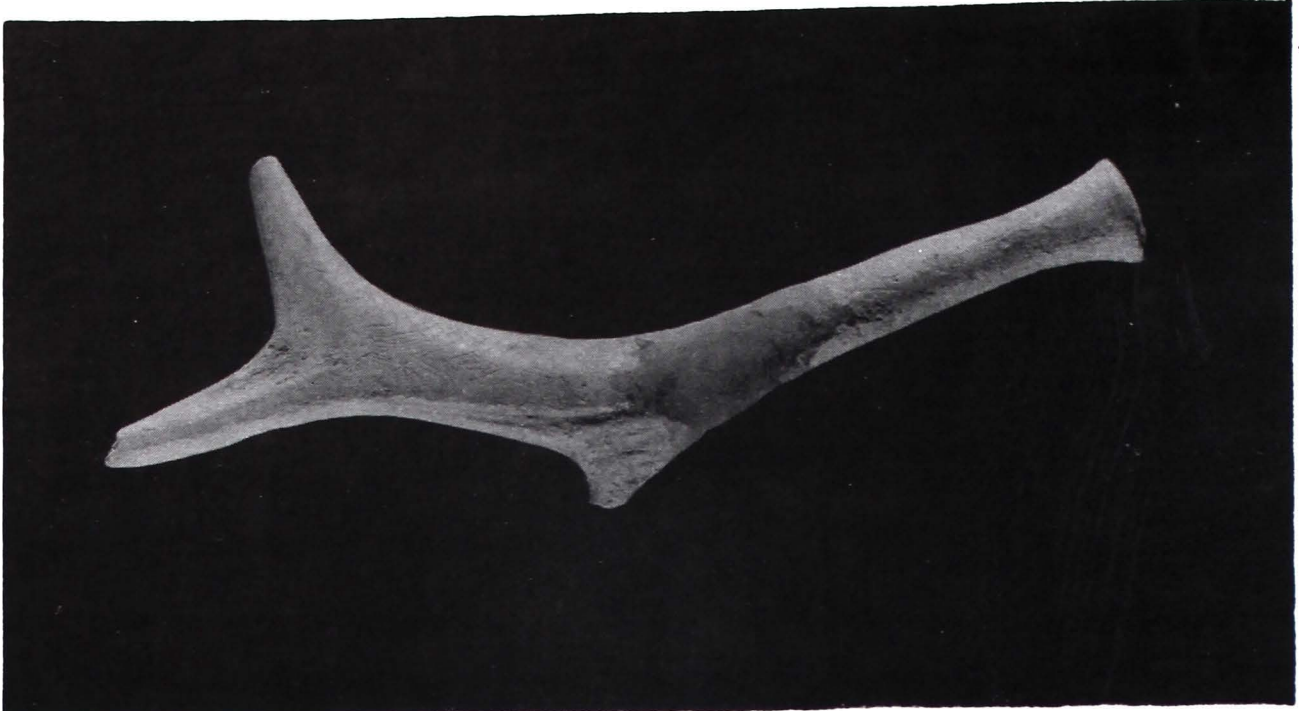
I. 120 — I. 139

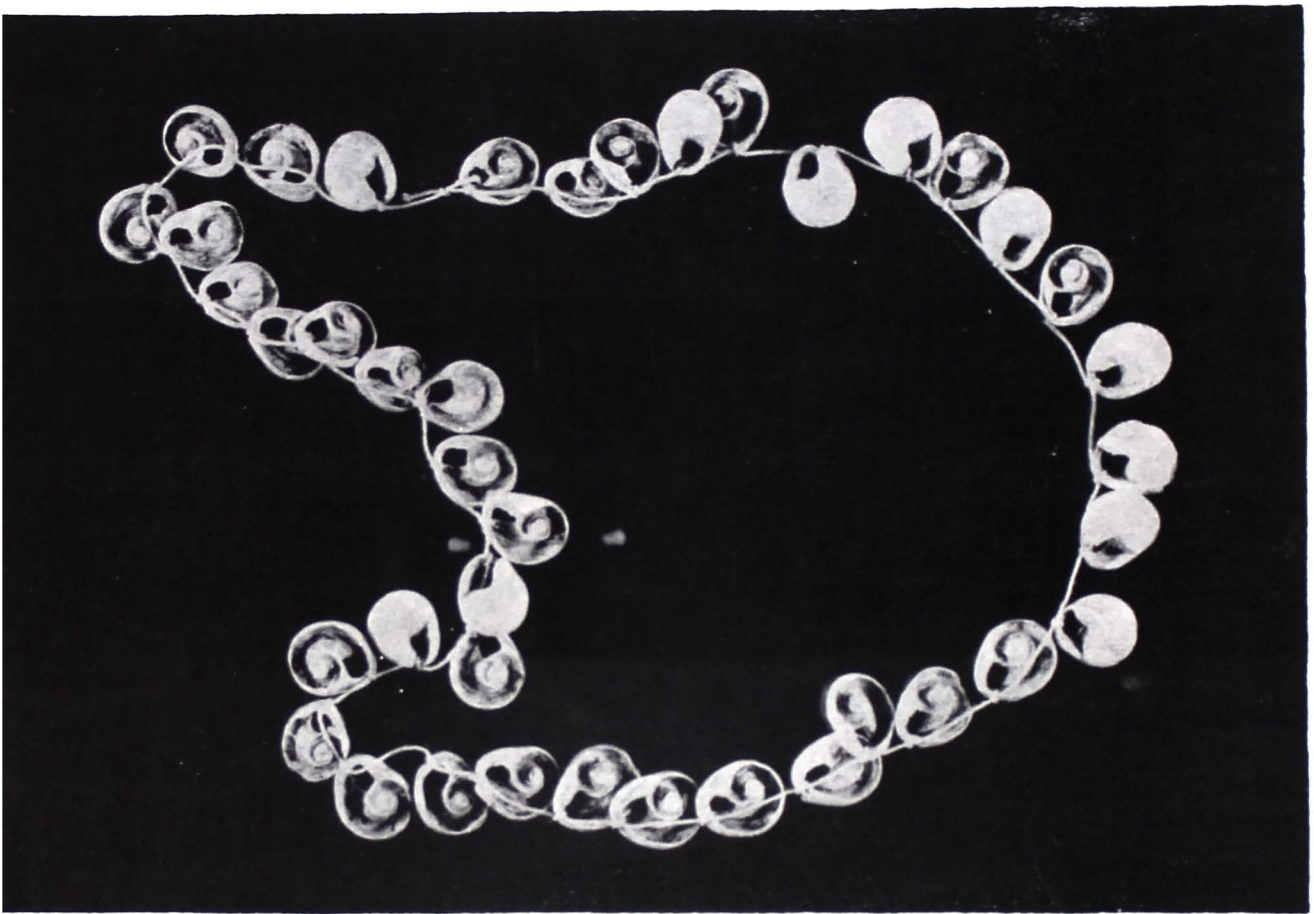
I. 7

I. 3, 4

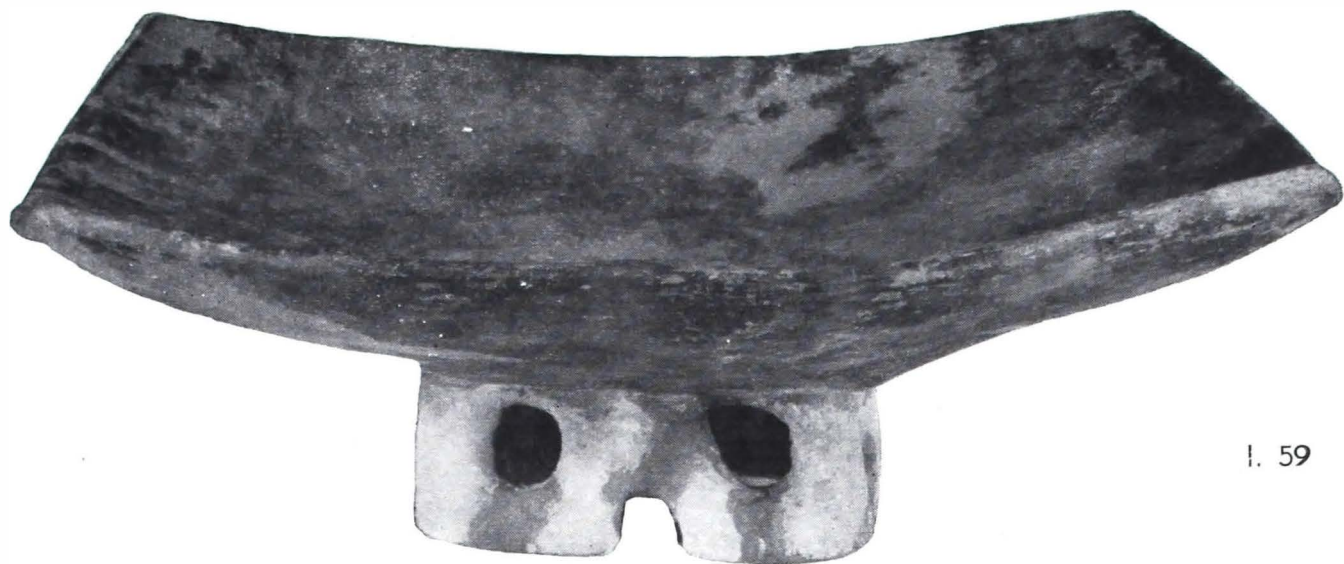
I. 23

I. 24

I. 29-31

I. 59

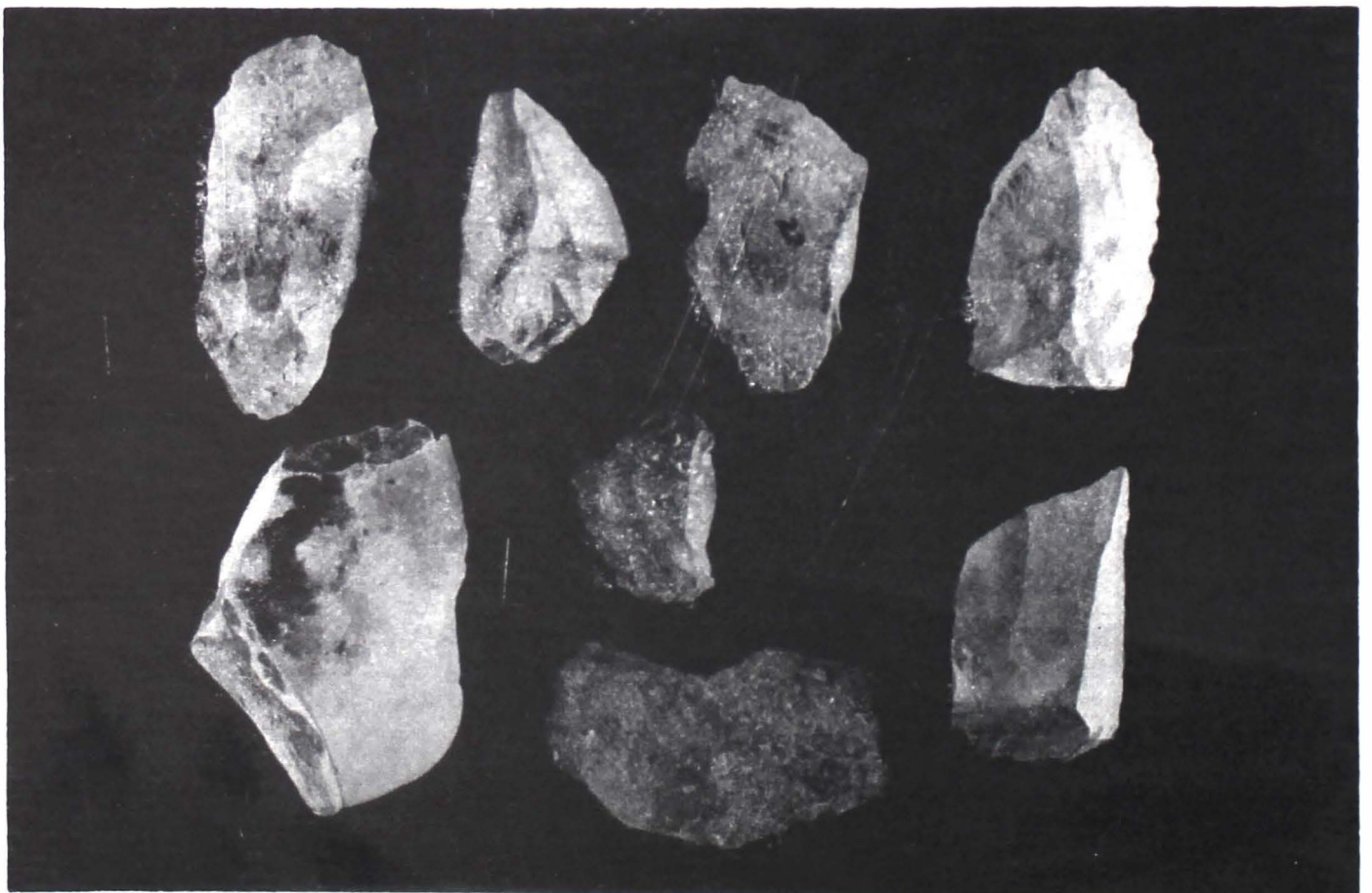
I. 72

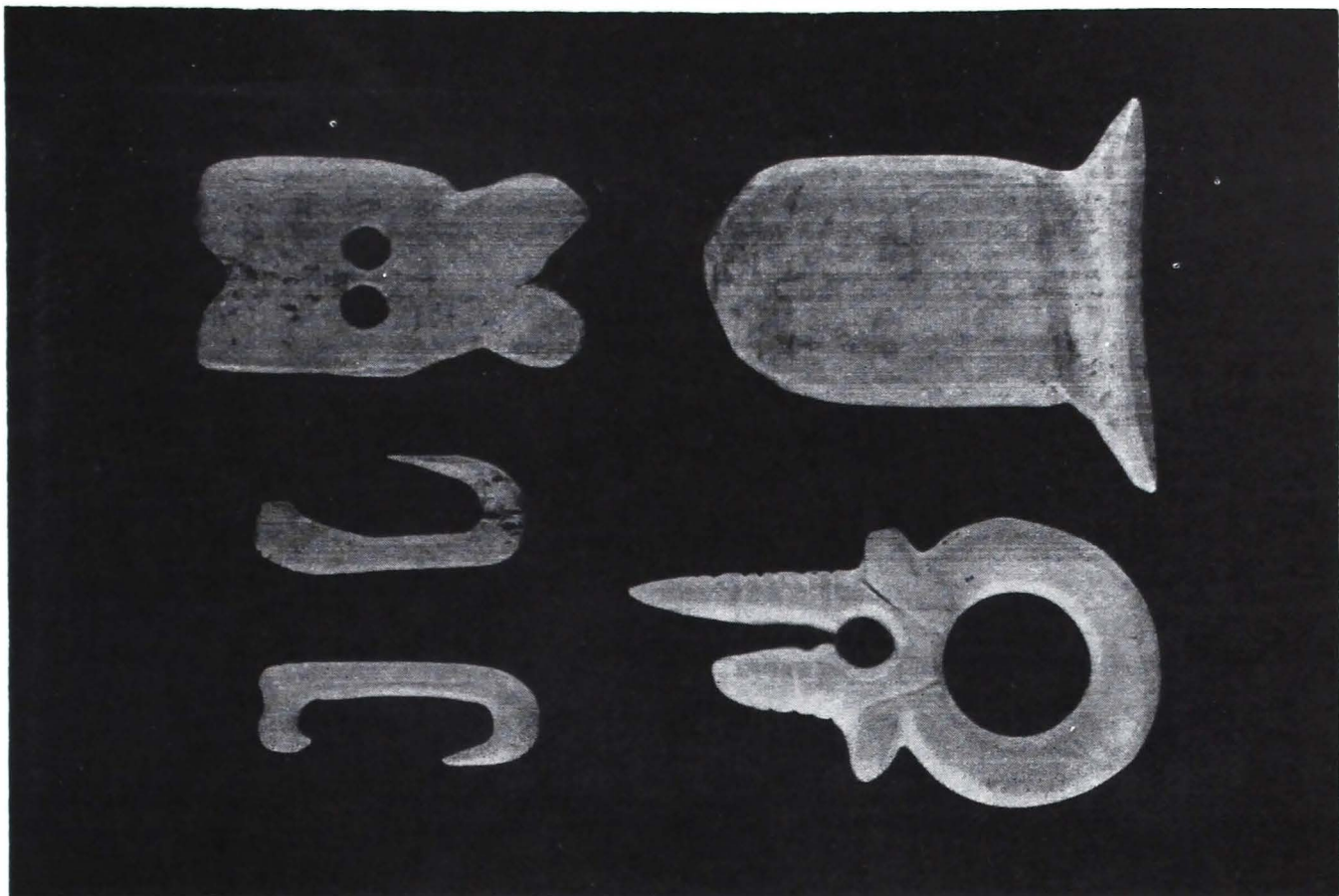
I. 73

I. 62

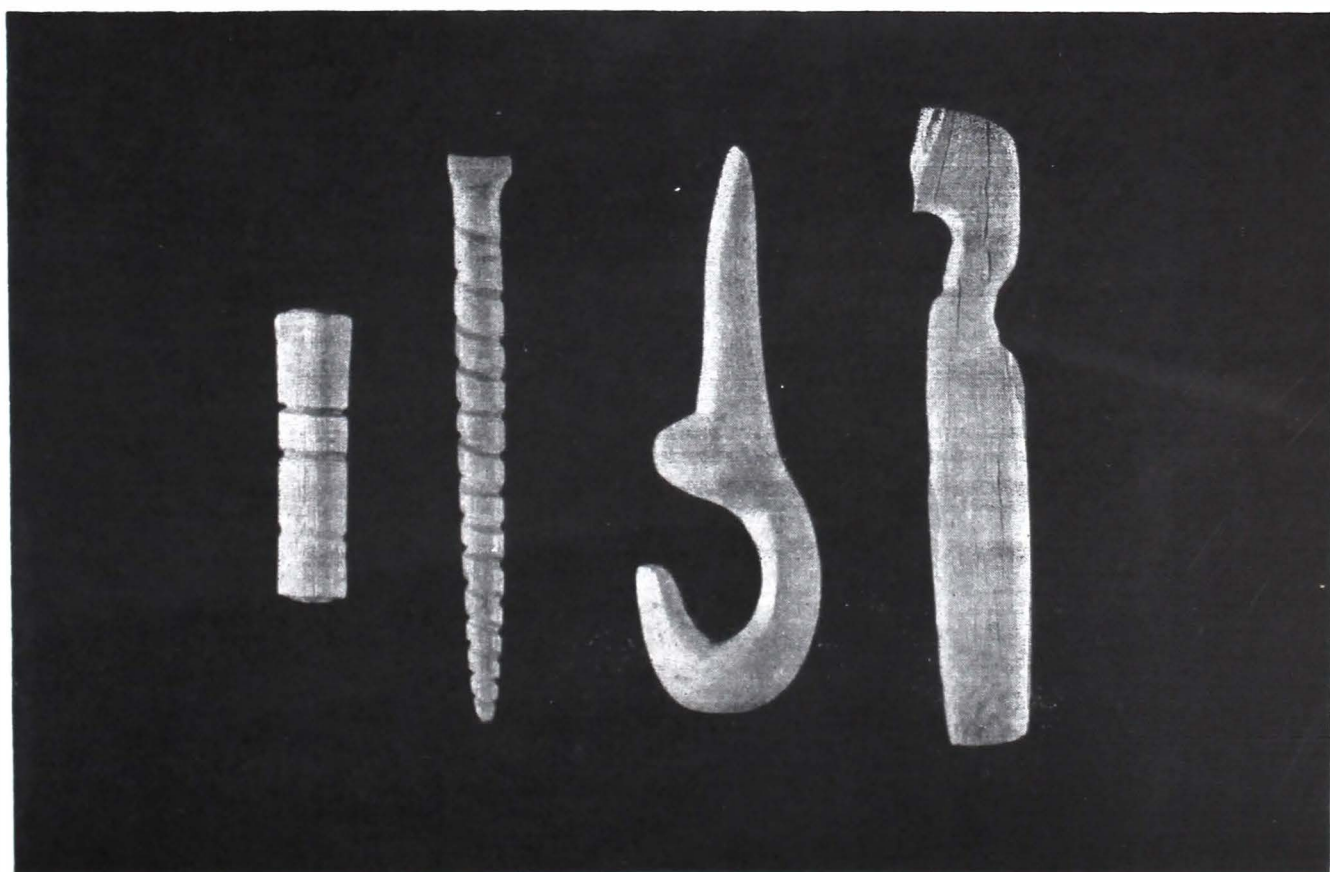

I. 83

I. 55
I. 60
I. 61

I. 56
I. 63

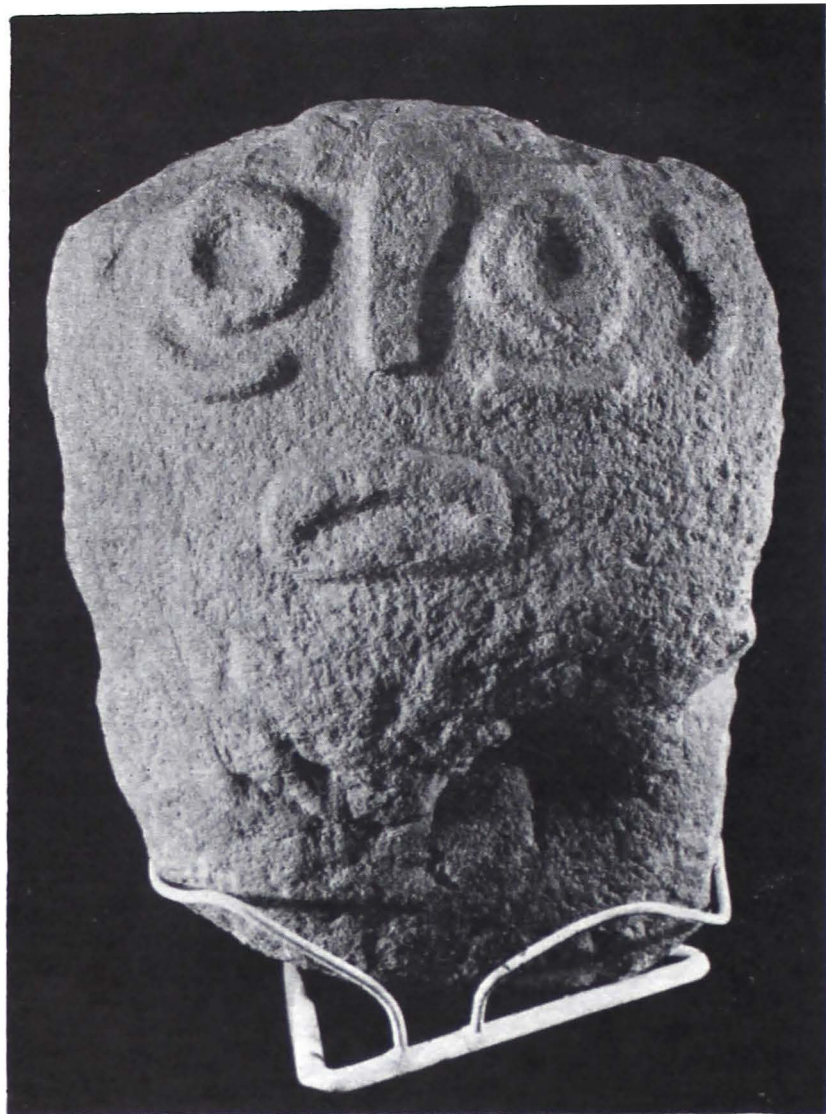

I. 45

I. 47

I. 64

I. 70

I. 49

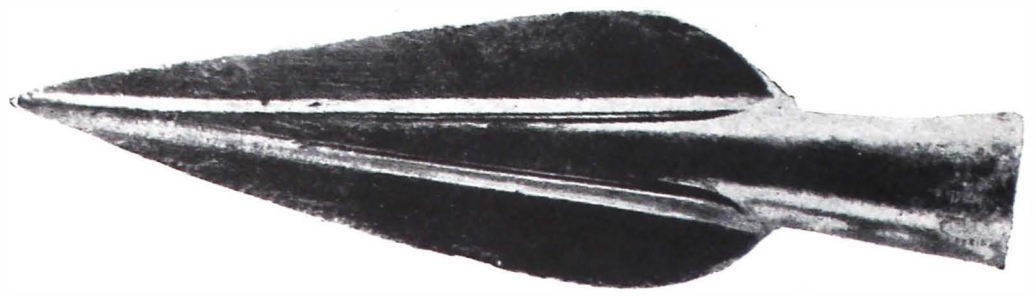
I. 43

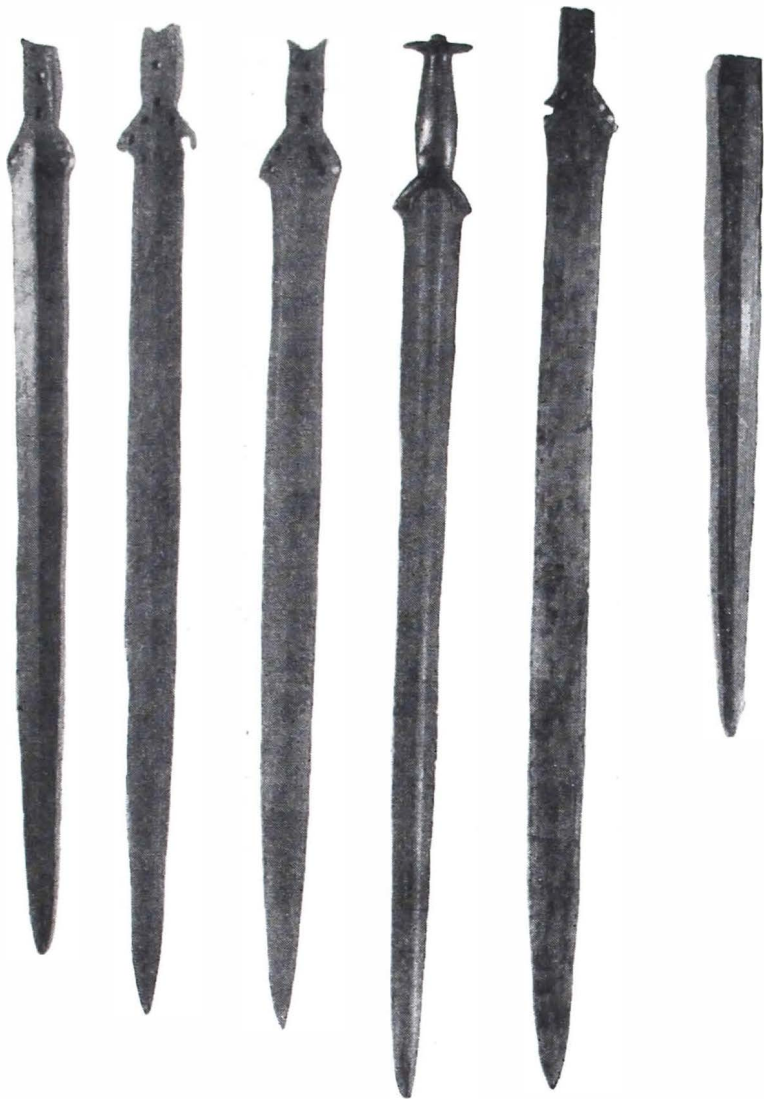
I. 90

I. 87

l. 106

I. 120-125

I. 107

I. 113

I. 138

I. 129

I. 139

ANTICHITATE ANTIQUITÉ

EPOCA ROMANĂ

Stăpînirea romană pe malul stîng la Porțile de Fier are aspecte și valențe multiple și complexe. Încercarea de a le ordona rațional, permite distingerea a trei faze succesive, cu conținut istoric și arheologic diferit.

În prima fază, care ocupă practic sec. I e.n., după ce Imperiul Roman a ajuns la Dunăre și a transformat malul drept al fluviului într-un hotar fortificat dublat de un drum strategic, adică într-un limes, se pune problema capetelor de pod pe țărmul nordic. Unele descoperiri din castrul Drobeta și anume sesizarea unei faze constructive — cea mai veche — cu cărămizi de lemn, iar p r i n c i p i a și l a t e r e s din zidărie, în al cărei strat de cultură au fost găsite monede de bronz de la Claudiu, Domițian și Traian, permit avansarea ipotezei existenței unui cap de pod anterior cuceirii romane în Dacia, în acest punct.

În același sens vorbește și apartenența administrativă a Olteniei la Moesia Superior pînă, se pare, la 117 e.n.

Descoperirile de la Drobeta însă nu permit nici precizarea datei la care a fost instalat capul de pod de aci și nici aprecierea razei lui de influență politică și culturală. Este posibil ca dezvoltarea cercetărilor din această zonă să aducă noi informații și în acest sens.

Încă și mai sărace sînt datele privind Orșova-Dierna în această fază. În adevăr, cercetările extrem de restrînse efectuate în vechiul oraș, nu au scos la iveală mărturii concludente decît pentru orașul roman și pentru perioada tîrzie a stăpînirii Imperiului în această zonă. Cum aria stațiunii antice a fost acoperită de apele lacului de acumulare, alte cercetări nu mai sînt posibile într-un viitor apropiat.

Nici celelalte stațiuni romane cercetate: Gornea, Pojejena, Moldova Nouă, nu au scos la iveală descoperiri care să documenteze existența unor puncte controlate de romani pe malul stîng în sec. I e.n.

Fără îndoială în sistemul strategic roman punctele pomenite mai sus nu aveau aceiași valoare: în timp ce Drobeta era cel mai vestit vad dintre Cîmpia Română, controlată de Daci și uneori străbătută de sarmați, și Platforma Prebalcanică, ocupată de Imperiu, constituind un nod de

ÉPOQUE ROMAINE

La domination romaine sur la rive gauche de Porțile de Fier revêt des aspects et des valences multiples et complexes. L'essai de les classer de manière rationnelle permet de distinguer trois phases successives, à contenu historique et archéologique différent.

Dans la première phase, qui pratiquement occupe le premier siècle de notre ère, après que l'Empire Romain ait atteint le Danube et transformé la rive droite du fleuve en une frontière fortifiée, doublée d'une route stratégique, c'est-à-dire un limes, se pose le problème des têtes de pont sur la rive septentrionale. Certaines découvertes du camp fortifié de Drobeta, notamment le fait d'avoir saisi une phase constructive avec des casernes en bois et des principia et des lateres en maçonnerie, la phase la plus ancienne, dans la couche de culture de laquelle ont été trouvées des monnaies en bronze du temps de Claude, Domitien et Trajan, permettent d'avancer l'hypothèse de l'existence d'une tête de pont antérieure à la conquête romaine de la Dacie, en ce point.

Dans ce même sens parle aussi l'appartenance administrative de l'Oltenie à Moesia Superior jusqu'à — paraît-il — 117.

Les découvertes faites à Drobeta ne permettent toutefois pas de préciser la date à laquelle la tête de pont y a été installée, ni d'apprécier son rayon d'influence politique et culturelle. Il est néanmoins possible que des recherches plus poussées dans cette zone permettent d'apporter de nouvelles informations à ce sujet.

Les données concernant Orșova-Dierna dans cette phase sont encore plus pauvres. En effet les recherches extrêmement restreintes effectuées dans la ville ancienne n'ont pas révélé des témoignages concluants, si ce n'est pour la ville romaine et pour la période tardive de la domination de l'empire dans cette zone. Etant donné que l'emplacement de la station antique a été recouvert par les eaux du lac d'accumulation, d'autres recherches ne sont guère possibles pour le moment.

Ni les autres stations romaines étudiées — : Gornea, Moldova Nouă, n'ont pas permis des découvertes qui puissent documenter l'existence de points contrôlés par les romains au I-er siècle de notre ère sur la rive gauche.

Sans doute que dans le système stratégique romain les points mentionnés plus haut n'avaient

drumuri, punctele din zona Porțile de Fier erau situate la capetele unor văi permițând accesul spre interiorul Daciei, dar nu avem corespondențe cu aceiași funcție pe malul drept. Așadar în timp ce Drobeta interesa pe romani pentru prevenirea atacurilor din nord, punctele din Porțile de Fier nu le puteau servi decât în cazul unei ofensive pe teritoriul dacic. Evident, o atare ipoteză, implică o cercetare a Drobetei, corelată cu celelalte vaduri ale Dunării din Cîmpia Română, cercetare care rămîne încă de făcut. După cum noi descoperiri în zona Porțile de Fier ar putea să modifice proporțional și punctul de vedere schițat mai sus.

În cea de a doua fază — 101—273 e.n., — zona Porțile de Fier, este cuprinsă în mare parte într-o regiune interioară a Imperiului, la granița dintre două provincii: Moesia Superior și Dacia. Ceea ce caracterizează, corespunzător, de altfel, acestor condiții zona, este dezvoltarea unei locuiri tipice romane cu unități urbane caracterizate — Drobeta, Dierna — în cadrul cărora apar elemente specifice de producție meșteșugărească, cum este atelierul de metalurgie de la Orșova — curtea liceului Ștefan Plavăț — dar și unități de economie agrară de tip roman — villae — ca aceea de la Gornea.

Prezența unor fortificații în această zonă ridică, mai de grabă, probleme deosebite, în măsura în care nu există rațiunea unui limes propriu-zis. Motivarea construirii lor în cele trei puncte: Drobeta, Moldova Nouă și Pojejena trebuie deci căutată în locul lor special în cadrul sistemului strategic roman și nu în o normă generală a acestuia. Fără îndoială, construirea sau mai degrabă menținerea unui castru la Drobeta, în interiorul provinciei de altfel, cu acela corespunzător de la Pontes, trebuie pusă în directă legătură cu podul lui Apollodor din Damasc. Cuplul acestor castru constituie așa dar un punct de sprijin și control la o trecere obligată. Cit despre celălalt castru, acesta nu este probabil întâmplător amplasat la capătul vestic al Porților de Fier, avînd misiunea de a apăra, împreună cu fortificațiile corelate de pe malul drept, pînă pătrunderea în strîmtori. Fără îndoială, prezența lor tocmai în această zonă ridică și problema graniței de vest a Daciei în Banat.

În ceea ce privește așezările civile orașul Drobeta — municipiu (Hadrian) și colonia (Septimiu Sever) — orașul Dierna — municipiu (Septimiu Sever) — și villa rustica de la Gornea, acestea sînt toate situate la vaduri importante sau la confluența unor văi cu Dunărea (Cerna, Căunița) și în mici depresiuni, cu deschidere relativ largă. Este, așa dar, evident că dezvoltarea acestor unități de locuire și producție trebuie raportată la dezvoltarea rețelei de comunicații și de circuite economice, în condițiile în care Dunărea nu mai constituie hotar ci, din potrivă, arteră magistrală. În cadrul acestei rețele, se plasează și dezvoltarea unităților de producție care să pună în valoare resursele locale, în primul rînd ale teritoriului agricol, dar în egală măsură și fondul piscicol al Dunării sau

pas la même valeur: tandis que Drobeta était le gué situé le plus à l'ouest faisant communiquer la Plaine Roumaine, contrôlée par les Daces et parfois traversée par les Sarmates, et la plateforme pré-balkanique, occupée par l'empire et constituant un noeud de routes, les autres points de la zone de Porțile de Fier étaient situés à l'extrémité de vallées permettant l'accès vers l'intérieur de la Dacie, mais qui n'avaient aucune correspondance avec la même fonction sur la rive droite. Ainsi donc, tandis que Drobeta intéressait les Romains en vue de prévenir les attaques venant du nord, les points de Porțile de Fier ne pouvaient servir qu'en cas d'une offensive sur le territoire dacique. Evidemment une telle hypothèse implique une étude de Drobeta mise en corrélation avec les autres gués du Danube de la Plaine Roumaine, étude qui reste encore à faire. Et de nouvelles découvertes dans la zone de Porțile de Fier pourraient modifier proportionnellement aussi le point de vue esquissé plus haut.

Dans la seconde phase — 101 — 273 — la zone de Porțile de Fier est incluse, en grande partie, dans une région intérieure de l'empire, à la frontière de deux provinces: Moesia Superior et Dacia. Ce qui caractérise de façon correspondante la zone est le développement d'habitats romains typiques, avec des unités urbaines caractérisées: Drobeta, Dierna, dans le cadre desquelles apparaissent des éléments spécifiques de production artisanale — tels l'atelier de métallurgie d'Orșova, qui se trouve dans la cour du lycée „Ștefan Plavăț” —, mais aussi des unités d'économie agraire de type romain — des villae — telle celle de Gornea.

La présence de fortifications dans cette zone pose plutôt des problèmes particuliers, à la mesure dans laquelle n'existe pas de raison pour un limes proprement dit. La motivation de leur construction dans les trois points: Drobeta, Pojejena et Moldova Nouă, doit être par conséquent expliquée par leur place spéciale dans le cadre du système stratégique romain, et non dans une norme générale de celui-ci. C'est d'ailleurs un fait indiscutable que la construction, ou plutôt le maintien d'un castrum à Drobeta, à l'intérieur de la province, ainsi que de celui correspondant de Pontes, doit être mis en corrélation avec le pont d'Apollodor de Damas. Le couple de ces deux castra constituait donc un point d'appui et de contrôle pour un passage obligatoire.

En ce qui concerne les deux autres camps fortifiés, selon toute probabilité ceux-ci ne sont pas emplacements accidentellement à l'extrémité ouest de Porțile de Fier, en collaboration avec les fortifications correspondantes se trouvant sur la rive droite à Lederate et Pincum ils enterdesarent, justement la pénétration dans le défilé. Sans doute que leur présence à cet endroit pose aussi le problème de la frontière occidentale de la Dacie dans le Banat.

Quant aux établissements civils, „la ville de Drobeta” — municipe (Hadrian) et puis colonia (Septim Sever) la ville de Dierna — municipe (Septim Sever) et la villa rustica de Gornea, ceux-ci sont tous situés à des gués importants, ou au point de confluence de certaines vallées de rivières du avec Danube (Cerna, Căunița) et dans des petites dépressions, avec ouverture relativement large. Il est donc évident que le développement de ces unités d'habitation et de production doit être rapporté au développement du réseau de communication et des circuits économiques, dans les conditions où le Danube ne constitue plus une

materiile prime minerale — exploatarea aramei în epoca romană la Moldova Nouă fiind de multă vreme cunoscută.

Nivelul și calitatea culturii romane din aceste așezări, așa cum descoperirile permit s-o reconstituim, sînt diferențiate de la caz la caz. În general se poate vorbi de un nivel provincial al acestei culturi, înțelegînd prin aceasta că poate fi comparată cu aceea din alte provincii și că nu cuprinde forme deosebite de felul celor din mările centre antice. Totuși lucrurile nu pot fi simplificate și schematizate. Deși castrul Drobeta este de tip comun în Imperiu la începutul sec. II c.n., arhitectura lui, realizată din materiale curențe, dovedește o grijă deosebită: portice cu coloane de piatră, saccelum absidat și boltit în principia ș.a.

De asemenea, orașul roman Dierna, de altfel nu prea bine cunoscut, nu avea monumente deosebite, ci cel mult ordonanța curentă cu înconjurat de temple și edificii publice și cu insulae de locuințe. O serie de descoperiri mobile, mai vechi sau mai mici; bijuterii de aur în filigran și granulație, păstrate astăzi la Kunsthistorisches Museum din Viena, plastică mică de bronz, arată o societate diferențiată, cu opțiuni și gusturi variate și dovedește o circulație intensă de bunuri.

În sfîrșit apariția, în raport cu un volum redus de cercetări, a unor unități de producție caracterizate, de tip diferit, cum sînt atelierul metalurgic de la Dierna și villa rustica de la Gornea, indică o mare varietate structurală a societății daco-romane din această zonă limitrofă a Imperiului.

Perioada romană tîrzie se definește printr-o serie de caracteristici care asigură zonei Porțile de Fier un loc deosebit în ansamblul dezvoltării istorice a României.

Astfel, principala trăsătură a acestei epoci este apariția unui ansamblu de fortificații — castre de tip carpato-dunărean tîrziu și forturi de tip quadriburgium la Drobeta, Hinova, Orșova, Gornea, Ostrovul Banului, Puținei, Tibiscum, corelate de altfel cu fortificații de pe malul drept. La o considerare preliminară s-ar părea că avem de-a face cu capete de pod, a căror apariție, într-o zonă atît de dificilă cum este aceea a Porților de Fier, este firească. Numai că două, cel puțin, dintre aceste fortificații, Tibiscum și Puținei, reprezintă posturi înaintate față de linia Dunării în interiorul fostei provincii Dacia. S-ar părea deci, că avem de-a face mai degrabă cu largă zonă-bază a autorității Imperiului în fosta provincie încredințată pentru restul teritoriului unor foederati, decît cu o acoperire a frontierei dunărene.

Din situația topografică a fortificațiilor romane din regiunea Porțile de Fier, comparată cu aspectul zonelor învecinate rezultă și alte concluzii încă și mai importante.

Eșalonarea în adîncimea teritoriului nord-dunărean a posturilor militare — implicit a administrației militare-romane, atestă vigoarea și o dezvoltare

frontiere, mais au contraire une artère magistrale. Dans le cadre de ce réseau se place aussi le développement des unités de production permettant de mettre en valeur les ressources locales, en premier lieu celles du territoire agricole, mais en égale mesure aussi le fond piscicole du Danube ou les matières premières minérales — l'exploitation du cuivre à l'époque romaine à Moldova Nouă étant depuis longtemps connue.

Le niveau et la qualité de la culture romaine dans ces habitats, ainsi que les découvertes ont permis de les reconstituer, sont différenciés d'un cas à l'autre. On peut parler en général d'un niveau provincial de cette culture, en entendant par là qu'elle peut être comparée à celle d'autres provinces et qu'elle ne comprend pas des formes différenciées de celles des grands centres antiques. Cependant les faits ne peuvent être ni simplifiés, ni schématisés. Bien que le camp fortifié de Drobeta soit d'un type commun dans l'empire du début du II-ème siècle de notre ère, son architecture, réalisée avec des matériaux courants, prouve des soins particuliers: portiques avec colonnes en pierre, saccelum absidé et voûté dans les principia, etc.

De même, la ville romaine de Dierna, par ailleurs pas trop bien connue, n'avait pas de monuments remarquables, mais tout au plus un arrangement courant, avec un forum entouré de temples et d'édifices publics et avec des insulae d'habitations. Une série de découvertes d'objets plus ou moins anciens: bijoux en or filigranés ou granulés, conservés aujourd'hui au Kunsthistorisches Museum de Vienne, petite plastique en bronze, indiquent une société différenciée, avec options et goûts variés, et prouve une circulation intense des biens.

Enfin l'apparition — par rapport au volume réduit de recherches — d'unités de production caractérisées par un type différent, tels les ateliers de métallurgie de Dierna et la villa rustica de Gornea, indique une grande variété structurale de la société daco-romaine de cette zone limitrophe de l'empire.

La période romaine tardive est définie par une série de caractéristiques qui assurent à la zone de Porțile de Fier une place particulière dans l'ensemble du développement historique de la Roumanie.

Ainsi, le trait principal de cette époque est l'apparition d'un ensemble de fortifications — camps fortifiés de type carpato-danubien tardif — et de forts du type quadriburgium à Drobeta, Orșova, Gornea, Ostrovul Banului, Puținei, Tibiscum, se trouvant en corrélation avec les fortifications de la rive droite. Une considération préliminaire ferait paraître que nous avons à faire avec des têtes de pont, dont l'apparition dans une zone si difficile que celle de Porțile de Fier est normale. Seulement qu'au moins deux d'entre ces fortifications, Tibiscum et Puținei, représentent d'avant-postes par rapport à la ligne du Danube dans l'intérieur de l'ancienne province de Dacie. Il paraîtrait donc qu'il s'agit d'une large zone — base des autorités de l'empire dans l'ancienne province confiée pour le reste du territoire à des foederati, plutôt que d'une couverture de la frontière danubienne.

De la situation topographique des fortifications romaines de la région de Porțile de Fier, comparée à l'aspect de zones avoisinées, résultent aussi d'autres conclusions, encore plus importantes.

L'échelonnement en profondeur du territoire du nord du Danube des postes militaires, implicite-

tare programată a sistemului de apărare frontaliară a Imperiului de Răsărit depășind cu mult aspectele corespunzătoare din Imperiul de Apus. Mai mult decât atât apariția unor fortificații cu caracter curat și strict militar, spre deosebire de apus unde avem de-a face mai ales cu așezări fortificate, arată că sistemul, acesta, chiar dacă se baza pe trupe, avea o structură mult mai fermă și o disciplină mai solidă.

În sfârșit, faptul că își găsește continuarea în seria de fortificații de pe Valea Dunării — Hinova, Sucidava și probabil, încă multe alte fortificații situate între aceste două puncte extreme, arată că, de fapt, șirul de fortificații din zona Porțile de Fier nu constituie decât un segment dintr-un sistem mult mai vast care se întindea cel puțin pînă la Olt — mai precis pînă la Turnu Măgurele — și care avea drept rost menținerea controlului autorității imperiale asupra unui teritoriu anterior integrat Imperiului și, la un moment dat, cedat foederatilor.

În această perspectivă se ridică mai multe probleme. Prima și cea mai importantă este aceea a adîncimii acestui sistem militar, și politic totodată, de organizare a graniței.

Fără îndoială că Tibiscum și Puținei dau oarecari indicații cu privire la acest aspect, iar unele descoperiri de la Romula par a sprijini ipoteza că această eșalonare se continua și în cîmpia olteană. În această perspectivă se ridică din nou problema datei și funcției Brazdei lui Novac, a cărei legătură și sistemul de fortificații de pe Dunăre nu mai apare deloc de la sine evidentă.

A doua problemă este aceea a duratei sistemului. Fără îndoială, pentru majoritatea acestor fortificații limita sigură, convingător dovedită de descoperiri, este marea migrație a hunilor. La Drobeta însă, este cert că edificiul în cruce, cu toate celelalte elemente corelate este posterior acestei date. Așadar, trebuie acceptată ipoteza de lucru că cel puțin unele elemente ale sistemului au supraviețuit, păstrîndu-și funcția, catastrofei ciocniri dintre huni și Imperiu. Aceasta implică însă și o modificare a sistemului frontalier în ansamblul său și este incontestabil că fenomene cum ar fi organizarea într-o economie relativ închisă — construind ateliere de producerea articolelor de primă necesitate: pîine, ceramică, eventual arme (?), în chiar interiorul fortificației, — aruncă o lumină specială asupra formelor de viață și organizării provinciilor de margine în această perioadă tîrzie.

O problemă specială o ridică fortificațiile de tip quadriburgium. Frecvente în zonele de limită din provinciile orientale fortificațiile de acest fel se întîlnesc mai rar și pe frontierele vestice. S-ar părea că în zona Porțile de Fier tipul este adus, fie de arhitecții aduși din Orient, unde era patria tradițională a marilor poliorceți, fie prin însuși programul de reorganizare a frontierelor Imperiului inițiat de tetrarhie și încheiat de Constantin. Două trăsături

de l'administration militaire romaine, atteste une vigueur et un développement planifié du système de défense des frontières de l'Empire d'Orient, dépassant de beaucoup les aspects correspondants de l'Empire d'Occident. Plus encore, l'apparition de fortifications à caractère purement et strictement militaire, à la différence de celles d'Occident, où il s'agit principalement d'habitats fortifiés, montre que ce système, même s'il se basait sur des troupes limitanei, avait une structure sensiblement plus ferme et une discipline plus solide.

Enfin, le fait qu'il trouve sa continuation dans la série de fortifications de la vallée du Danube: Hinova, Sucidava et probablement encore nombre d'autres fortifications situées entre ces deux points extrêmes, montre qu'en fait la série de fortifications de la zone de Porțile de Fier ne constitue qu'un segment d'un système beaucoup plus vaste, qui s'étendait au moins jusqu'à la rivière de l'Olt — plus précisément jusqu'à Turnu Măgurele — et qui avait pour but le maintien du contrôle de l'autorité impériale sur un territoire antérieurement intégré à l'empire et cédé à un moment donné aux foederati.

Dans cette perspective se posent plusieurs problèmes. Le premier et le plus important est celui de l'approfondissement de ce système militaire et politique, en même temps que l'organisation de la zone des frontières.

Sans doute que Tibiscum et Puținei fournissent quelques indications quant à cet aspect et que certaines découvertes faites à Romula paraissent étayer l'hypothèse que cet échelonnement se continuerait aussi dans la plaine de l'Olténie. Dans cette perspective se pose à nouveau le problème de la date et de la fonction de „Brazda lui Novac“, dont la liaison avec le système de fortifications des rives du Danube n'apparaît plus du tout comme étant évidente par elle-même.

Le second problème est celui de la durée du système. Sans doute que pour la plupart de ces fortifications, la limite certaine, prouvée de manière convaincante par des découvertes, est la grande migration des Huns. Il est néanmoins certain qu'à Drobeta, l'édifice en croix avec tous les autres éléments corrélés, est postérieur à cette date. Il faut donc accepter l'hypothèse de travail qu'au moins quelques éléments du système ont survécu en conservant leur fonction, à la catastrophale collision entre les Huns et l'empire. Ceci implique toutefois aussi une modification du système de frontière dans son ensemble, et il est incontestable que des phénomènes tels l'organisation d'une économie relativement fermée, comportant des ateliers pour la fabrication des articles de première nécessité, tels que le pain, la céramique, éventuellement des armes (?) à l'intérieur des fortifications mêmes, met en lumière les formes de vie et d'organisation des provinces de frontière pendant cette période tardive.

Un problème spécial est soulevé par les fortifications de type quadriburgium. Fréquentes dans les zones de limes des provinces orientales, les fortifications de ce genre sont rencontrées, quoique moins souvent, aussi sur les frontières occidentales. Il paraîtrait que dans la zone de Porțile de Fier le type a été introduit soit par des architectes venus de l'Orient, où était la patrie traditionnelle des grands poliorcètes, soit par le programme lui-même d'organisation des frontières de l'empire, initié par la tetrarchie et achevé par Constantin.

Însă, dau o notă specifică folosirii tipului de fortificație quadriburgium în această zonă: marea lor frecvență — se întâlnesc trei pe malul stîng, precum și faptul că apare o adaptare locală a principiului quadriburgiumului la alte condiții de teren, care modifică traseul de bază: fortificația triunghiulară din Insula Banului și cea poligonală de la Sucidava, ambele caracterizate de fortificarea colțurilor cu turnuri, de laturi drepte limitate la distanța dintre două turnuri și de situarea complexului porții fie într-un turn (Sucidava), fie pe mijlocul unei laturi (Insula Banului).

În ansamblu, descoperirile din zona Porțile de Fier datînd din epoca romană tîrzie arată că malul stîng al Dunării nu numai că nu a fost abandonat, odată cu retragerea trupelor și administrației romane din Dacia, ci a fost reorganizat ca zonă frontalieră, în adîncime, cu rost nu numai de acoperire a frontierei riverane ci și cu funcție de bază a controlului Imperiului asupra foederatilor — beneficiari ai unei delegări a autorității imperiale — din fosta provincie.

Acest aspect, pe lîngă faptul că ridică problema limitelor teritoriale ale sistemului implicînd cel puțin cîmpia Olteniei, deschide o nouă perspectivă asupra acestei etape a procesului de formare a poporului și limbii române.

RADU FLORESCU

Cependant deux traits confèrent une note spécifique à l'utilisation des fortifications de type quadriburgium dans cette zone: leur grande fréquence — on en rencontre trois sur la rive gauche, que nous avons mentionnés, et plus de cinq sur la rive droite, tout comme le fait de l'apparition d'une adaptation locale du principe du quadriburgium à d'autres conditions de terrain, qui modifie le tracé de base; il s'agit des fortifications triangulaires de Insula Banului et de celle polygonale de Sucidava, les deux caractérisées par la fortification des encoignures avec des tours, des côtés droits, limités à la distance entre deux tours, et de la disposition complexe de la porte, soit sous une tour (Sucidava), soit au milieu d'un côté latéral (Insula Banului).

Dans leur ensemble, les découvertes de la zone de Porțile de Fier, datant de l'époque romaine tardive, montrent que la rive gauche du Danube, non seulement qu'elle n'a pas été abandonnée en même temps que la retraite des troupes et de l'administration romaine de la Dacie, mais qu'elle a été réorganisée comme zone de frontière, en profondeur, dans le but non seulement de couvrir la frontière romaine, mais aussi ayant comme fonction de base le contrôle de l'empire sur les agissements des foederati, bénéficiaires d'une délégation de l'autorité impériale sur l'ancienne province romaine.

Cet aspect, outre le fait qu'il soulève le problème des limites territoriales du système, par l'implication pour le moins de la Plaine de l'Olténie, ouvre une nouvelle perspective quant à cette étape du processus de la formation du peuple et de la langue roumaine.

RADU FLORESCU

DROBETA-TURNU SEVERIN — castrul și orașul roman și roman târziu, Drobeta.

În colțul de S-E al orașului, săpături efectuate de Cezar Bolliac, Grigore Tocilescu, Al. Bărcăcilă, Grigore Florescu, Mișu Davidescu și Radu Florescu, începând de la jumătatea sec. XIX până astăzi, au scos la iveală ruinele castrului roman și roma-târziu Drobeta. Acesta suprapune vestigiile de locuire preistorice și dacice și are cinci nivele de locuire, corespunzând la tot atâtea faze constructive, întinzându-se între începutul sec. II e.n. și sfârșitul sec. VI e.n. La S-V de castru se află nivelele podului construit în 103 de Apollodor din Damasc. Sub centrul actualului oraș, se întindea orașul roman. Săpături din 1969, efectuate de Mișu Davidescu, au identificat la bariera Craiovei resturi monumentale masive și în Piața Ghica o biserică paleocreștină. Numeroase descoperiri de inventar mobil provin din această zonă. În regiunea Parcului Rozelor se întindea necropola orașului roman. Între castru și oraș termele și portul păstrate doar în stare de ruină.

R. 308. CĂRĂMIDĂ ȘTAMPILATĂ

Drobeta
Pământ ars, pastă cu degresant, arsă oxidant.
270 × 175 × 50 mm.
Dreptunghiular, cu ștampilă L.V.M. în cartuș.
Epoca romană, sec. II e.n.
Inedită
Inv. II 7202

R. 309. CĂRĂMIDĂ ȘTAMPILATĂ

Drobeta
Pământ, pastă cu degresant, presată în tipar, arsă oxidant.
280 × 135 × 55 mm.
Dreptunghiulară, cu ștampila DARDIANA.
Epoca romană, sec. II e.n.
Inv. II 7140

R. 310. OPAIȚ

Drobeta
Ceramică, pastă galbenă cu angobă roșie, modelat prin presare în tipar.
Î — 54 mm; L — 81 mm; I — 29 mm.
Bazin rotund, bordură simplă reliefată delimitează discul opaițului.
Epoca romană, sec. II e.n.
Inedit
Inv. II 7706

R. 311. CASTRON

Drobeta
Ceramică, pastă cenușie fină
Î — 125 mm; Ø m — 175 mm.
Buză oblică evazată, gît cilindric despărțit printr-o canelură orizontală de corpul bitronconic. Fundul inelar detașat, partea superioară a vasului este ornamentată cu un decor ștampilat, constând din șiruri verticale de rozete, alternând cu ghirlande verticale de romburi unite.
Epoca romană, sec. II e.n.
Inedit
Inv. II 9300

R. 312. VÎRF DE SĂGEATĂ

Drobeta
Bronz turnat
L — 245 mm.

DROBETA-TURNU SEVERIN — le camp fortifié et la ville romaine et romaine tardive Drobeta.

Dans le coin de sud-est de la ville, C. Bolliac, Gr. Tocilescu, Al. Bărcăcilă, Gr. Florescu, M. Davidescu et R. Florescu ont fouillé et découvert, pendant des campagnes succesives, dès la moitié du siècle dernier jusqu'à nos jours, les ruines du camp fortifié romain et romain-tardif Drobeta qui superpose des vestiges préhistoriques et daces. Le camp presente cinq niveaux correspondants à cinq phases constructives, dès le commencement du II-ème siècle n.è. jusqu'à la fin du VI-ème siècle n.è. À sud-ouest il y a les ruines du pont d'Apollodore de Damas. Sous le centre de l'actuelle ville il y avait la ville romaine. Les fouilles de M. Davidescu effectuées en 1969 ont mis en lumière, à la barrière de Craiova, des vestiges des monuments massifs et dans la place Ghica une basilique paléo-chretienne, avec un riche mobilier. Dans la zone du Parc des Roses il y avait la nécropole de la ville romaine. Entre le camp fortifié et la ville, les thermes et le port sont conservés seulement comme ruines.

R. 308. BRIQUE ÉTAMPILÉE

Drobeta
Terre cuite, pâte avec dégraissant, cuisson oxydante
270 × 175 × 50 mm.
Rectangulaire, la marque L.V.M. en cartouche.
Epoque romaine, II-ème siècle n.è.
Inédit
Inv. II 7202

R. 309. BRIQUE ÉTAPILLÉE

Drobeta
Terre cuite, pâte avec dégraissant, pressée en matrice, cuisson oxydante
280 × 135 × 55 mm.
Rectangulaire, avec la marque DARDIANA.
Epoque romaine, II-ème siècle n.è.
Inv. II 7140

R. 310. LAMPE À HUILE

Drobeta
Céramique, pâte jaune avec engobe rouge, modelée par pression en matrice
H — 54 mm; L — 81 mm; I — 29 mm.
Bassin rond, la bordure simple en relief délimite le disque de la lampe.
Epoque romaine, II-ème siècle n.è.
Inédit
Inv. II. 7706

R. 311. PLAT

Drobeta
Céramique, pâte grise fine
H — 125 mm.; Ø — 175 mm.
Le bord oblique évasé, la gorge cylindrique divisée par une cannelure horizontale du corps bitronconique. Le fond annulaire détaché, la partie supérieure estampée de rangées verticales de rosettes, alternant avec guirlandes verticales de rhombes unis.
Epoque romaine, II-ème siècle n.è.
Inédit
Inv. II 9300

R. 312. POINTE DE FLÈCHE

Drobeta
Bronze coulé
L — 245 mm.

- Formă triunghiulară cu aripioare.
Epoca romană, sec. II e.n.
Inedit
Inv. II 9271
- R. 313. CAP DE FEMEIE
Drobeta
Bronz turnat, cizelat și aurit
l — 300 mm
Capul unei împărătese, probabil Faustina Senior, cu trăsături distinse, buzele strânse, nasul prelung, cu nările ușor dilatate, părul pieptănat în şuvițe, ondulat pe tîmple, cu cărare mediană.
Epoca romană, a doua jumătate a sec. II e.n.
Inv. II 7113
- R. 314. OPAIȚ
Drobeta
Ceramică, pastă roșcată, modelat prin presare în tipar.
L — 85 mm; l — 30 mm; Ø — 58 mm
Disc circular, cioc prelung, o singură lumină. Deasupra orificiului de ulei, silueta unui bust uman în relief, pe fund inscripția OCTAVI în două cercuri concentrice.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedit
Inv. II 7651
- R. 315. OPAIȚ
Drobeta
Ceramică, pastă gălbuie, cu urme de angobă roșie, modelat prin presare în tipar.
L — 91 mm; l — 86 mm.
Bazinul rotund, disc concav, orificiul de alimentare în centru, de la care pornesc raze spre marginea discului, delimitată de două cercuri concentrice profilate. Opaitul are trei brațe pentru fitil, dispuse simetric în jurul discului; toarta este în formă de palmetă. Pe fundul opaițului, într-un cerc, ștampila VV.
Epoca romană, s. c. II—III e.n.
Inedit
Inv. II 7076
- R. 316. TIPAR DE OPAIȚ
Drobeta
Lut ars, pastă gălbuie, modelat prin presare în negativ
l — 17 mm; L — 80 mm; l — 27 mm.
De formă ovală, cu trei adîncituri pe bordură exterioară a tiparului.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedit.
Inv. II 7060
- R. 317. TIPAR DE OPAIȚ
Drobeta
Lut ars, pastă gălbuie, modelat prin presare în negativ.
Ø — 74 mm.
De formă rotundă, discul ușor concav, ciocul scurt, toarta în formă de lamă.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedit
Inv. II 7058
- Forme triangulaire avec des ailerons
Epoque romaine, II-ème siècle n. è.
Inédit
Inv. II 9271
- R. 313 TÊTE DE FEMME
Drobeta
Bronze coulé, ciselé et doré
H — 300 mm.
Tête d'une impératrice, probablement Faustina Senior, les traits distingués, les lèvres serrées, le nez allongé, les narines légèrement dilatées, les cheveux en meches, ondulés aux tempes, raie médiane
Epoque romaine, deuxième moitié du II-ème siècle n. è.
Inv. II 7113
- R. 314. LAMPE À HUILE
Drobeta
Céramique, pâte rougeâtre, modelée par pression en matrice.
L — 85 mm; l — 30 mm; Ø — 58 mm.
Disque circulaire, bec allongé, un seul orifice pour mèche. Au-dessus de l'orifice de l'huile la silhouette d'un buste d'homme en relief; sur le fond l'inscription OCTAVI en deux cercles concentriques
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. II 7651
- R. 315. LAMPE À HUILE
Drobeta
Céramique, pâte jaunâtre, trace d'engobe rouge, modelée par pression en matrice
L — 91 mm; H — 86 mm.
Le bassin rond, disque concave, l'orifice d'alimentation au centre, d'où partent des rayons vers la marge du disque, délimitée par deux cercles concentriques profilés. La lampe à huile a trois bras pour la mèche, disposés symétriquement autour du disque; l'anse est en forme de palmette; sur le fond, dans un cercle, la marque VV
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. II. 7066
- R. 316. MATRICE DE LAMPE À HUILE
Drobeta
Terre cuite, pâte jaune, modelée par pression en négatif
H — 17 mm; L — 80 mm; l — 27 mm.
De forme ovale, avec trois petites fosses d'ajoutage sur la bordure extérieure de la matrice.
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. II 7060
- R. 317. MATRICE DE LAMPE À HUILE
Drobeta
Terre cuite, pâte jaune, modelée par pression en négatif
Ø — 74 mm.
De forme ronde, le disque légèrement concave, le bec court, l'anse sous forme de lame.
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. II 7058

- R. 318. AC DE PĂR
Drobeta
Os șlefuit și sculptat
L — 45 mm.
Tijă conică, prelungită, cu capul rupt.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedit
Inv. II 9342
- R. 319. TRUSĂ MEDICALĂ
Drobeta
Cuprinde 6 piese.
Inedită.
- I. SPATULĂ
Bronz turnat și cizelat
L — 80 mm.
Tijă îndoită; la unul din capete se termină cu un nodul alungit, iar la capătul celălalt cu o lopățică lombară.
Inv. II 8487
- II. SPATULĂ
Bronz turnat, cizelat.
L — 125 mm.
Asemănătoare cu precedenta.
Inv. II 7036
- III. SPATULĂ
Bronz turnat, cizelat
L — 102 mm
Inv. II 6963
- IV. SPATULĂ
Bronz turnat și cizelat
L — 69 mm.
Fragment, se păstrează doar capătul în formă de linguriță
Inv. II 7039
- V. SONDĂ
Bronz turnat, cizelat
L — 131 mm.
Tijă cu unul din vîrfuri ascuțit, iar celălalt îndoit în formă de unghi.
Inv. II 7040
- VI. PLACĂ
tuf vulcagic
Ø — 108 × 46 mm.
Formă trapezoidală folosită probabil pentru ascuțirea diferitelor instrumente, ca și pentru pulverizarea substanțelor farmaceutice.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inv. II 7041
- R. 320. MINERVA
Drobeta
Marmoră
L — 270 mm.
Zeița este îmbrăcată în hiton încins sub sîn și mantia petrecută peste umărul stîng, jos în stînga un scut cu reprezentarea medusei.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Bibl. — Gr. Florescu, R.I.R., 1938, vol. III, 1, p. 47.
Inv. II 7112.
- R. 321. JUPITER TONANS
Drobeta
Marmură
L — 115 mm.
Zeul nud, în mîna stîngă ține un mănunchi de fulgere, hlamida este înfășurată în jurul
- R. 318. EPINGLE À CHEVEUX
Drobeta
Os poli et sculpté
L — 45 mm.
Tige conique allongée, le bout brisé
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. II 9342
- R. 319. TROUSSE MEDICALE
Drobeta
Formée par 6 pièces:
Inédit
- I. SPATULE
Bronze coulé et ciselé
H — 80 mm.
Tige; une extrémité finit avec un noeud allongé et l'autre avec un petit plat lombare.
Inv. II 8487
- II. SPATULE
Bronze coulé, ciselé
H — 125 mm.
Semblable à la précédente
Inv. II 7036
- III. SPATULE
Bronze coulé et ciselé
H — 102 mm.
Inv. II 6963
- IV. SPATULE
Bronze coulé et ciselé
H — 69 mm.
Fragment, on conserve seulement le bout en forme de petite cuillère.
Inv. II 7039
- V. SONDE
Bronze coulé et ciselé
H — 131 mm.
Tige avec un bout aigu et l'autre coudé
Inv. II 7040
- VI. PLAQUE
Tuf volcanique
Ø — 108 × 46 mm.
Forme trapèzoidale, utilisée probablement pour l'aiguillage de différents instruments, et pour la pulvérisation des substances pharmaceutiques
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inv. II 7041
- R. 320. MINERVA
Drobeta
Marbre
H — 270 mm.
La déesse est habillée en chiton ceint sous le sein et la chlamyde passée sur l'épaule gauche, en bas à gauche, un bouclier avec la Méduse
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Bibl. — Gr. Florescu, R.I.R., 1938, vol. III, 1, p. 47
Inv. II 7112
- R. 321. JUPITER TONANS
Drobeta
Marbre
H — 115 mm.
Dieu nu, dans la main gauche, faisceau des foudres, la chlamyde enveloppée autour de

- antebrațului drept; o diademă de lauri împodobește fruntea zeului.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Bibl. — Al. Bărcăcilă, AO, 1934, 71—72, p. 17, fig. 18.
Inv. II 7092.
- Muzeul regiunii Porțile de Fier, Drobeta-Turnu Severin. R. 308 — R. 321.
- R. 322. ATENA „PROMACHOS”
Drobeta
Bronz turnat, șlefuit
l — 153 mm.
Zeița Minerva, cu hiton lung și pallium, pe piept egida cu gorgonion, capul Meduzei cu șerpi în păr. Pe cap coif, în mîna stîngă (ridicată) ținea inițial lancea, în mîna dreaptă ținea patera. Replică de largă circulație a celebrei statui ateniene.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedită
Inv. 1495
Muzeul de istorie al R.S. România, București.
- R. 323. VÎRF DE LANCE
Drobeta
Fier ciocănit
L — 156 mm; l — 21 mm; Ø — 15 mm.
Bară cu nervură longitudinală și peduncul tubular.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedit
Inv. II 9239
- R. 324. VÎRF DE LANCE
Drobeta
Fier ciocănit
L — 142 mm; l — 24 mm; Ø 15 mm.
Formă triunghiulară, lat la bază, peduncul tubular.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedit
Inv. II 9242
- R. 325. STILUS
Drobeta
Os
L — 170 mm; l — 5 mm.
Tijă cilindrică, terminată la un capăt cu o mîna, ținînd o bilă între degete, iar la celălalt cu un vîrf ascuțit pentru scris.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedit
Inv. II 9358
- R. 326. FRAGMENT ȚIGLĂ ȘTAMPILATĂ
Drobeta
Pămînt ars, pastă cu degresant, arsă oxidant.
265×270 mm.
Cu ștampilă LEG VII CPF, în cartuș dreptunghiular
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Bibl. — IDR II 100 c. p. 67; Al. Bărcăcilă, Drobeta, Craiova 1938, p. 21, fig. 34.
Inv. II 7189
- R. 327. ȚIGLĂ ȘTAMPILATĂ
Drobeta
Pămînt ars
L — 27 mm; l — 200 mm; g — 70 mm.
Cartuș dreptunghiular COH (ors) I SAG (ittariorum)
- l'avant-bras droit; un diadème de lauriers sur le front.
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Bibl. — Al. Bărcăcilă, AO, 1934, 71—72, p. 17, fig 18
Inv. II 7092
- Musée de la Région de Porțile de Fier, Drobeta-Turnu Severin, R. 308—R. 321
- R. 322. ATHÉNE „PROMACHOS”
Drobeta
Bronze coulé, poli
H — 153 mm.
Minerve, avec chiton long et pallium, sur la poitrine l'égide avec gorgonion: la tête de la Méduse avec des serpents dans les cheveux; heaume sur la tête,; dans la main gauche élevée tenait initialement la lance, dans la droite, la patère. Réplique de large circulation de la célèbre statue athénienne.
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédite
Inv. 1495
Musée d'Histoire de la R. S. de Roumanie Bucarest.
- R. 323. POINTE DE LANCE
Drobeta
Fer martelé
L — 156 mm; l — 21 mm; Ø — 15 mm.
Barre avec nervure longitudinale et douille tubulaire.
Epoque romaine, II—III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. II. 9239
- R. 324. POINTE DE LANCE
Drobeta
Fer martelé
L — 142 mm; l — 24 mm; Ø — 12 mm.
Forme triangulaire, large à la base, douille tubulaire.
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. II. 9242
- R. 325. STILUS
Drobeta
Os
H — 175 mm; l — 5 mm.
Tige cylindrique, terminée à un bout avec une main, bille entre les doigts, et à l'autre avec une pointe aigue pour écrire.
Epoque romaine. II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. II. 9358
- R. 326. FRAGMENT DE TUILLE ESTAMPILLÉ
Drobeta
Terre cuite, pâte avec dégraissant, cuisson oxydante
265×270 mm.
Étampille LEG VII CPF en cartouche rectangulaire
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Bibl. — IDR, II, 100 c.p. 67; Al. Bărcăcilă, Drobeta, Craiova, 1938, p. 21, fig. 34
Inv. II. 7189
- R. 327. TUILLE ESTAMPILLÉ
Drobeta
Terre cuite, pâte avec dégraissant, cuisson oxydante
L — 27 mm; l — 200 mm; g — 70 mm.
Cartoche rectangulaire COH (ors) I SAG (ittariorum)

R. 328. OALĂ

Drobeta
Ceramică, pastă neagră, modelat pe roată.
Î — 190 mm; Ø M — 210 mm. Ø f —
85 mm; Ø g — 170 mm.
Corp sferoidal, buza dreaptă răsfrîntă,
urme de caneluri false.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedit
Inv. II 8984

R. 328. POT

Drobeta
Ceramique, pâte noire, modelée au tour
du potier
H — 190 mm; Ø M. — 210 mm; Ø f —
85 mm; Ø b — 170 mm.
Corps sphéroïdal, le bord droit retroussé,
traces des fausses cannelures
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. II. 8984

R. 329. URCIOR

Drobeta
Pămînt ars, pastă cu degresant, modelat
pe roată, ars oxidant la cărămiziu.
Î — 175 mm; Ø M — 140 mm; Ø g —
48 mm; Ø f — 60 mm
Recipient sferic, fund inelar ușor detașat,
gît cilindric, gura cu buza dreaptă, toarta
unește gîtul cu pîntecele.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Bibl. — Gh. Popilian. Ceramica romană
din Oltenia, Craiova, 1976, PL XLVII
nr. 498.
Inv. II 7063

R. 329. BROC

Drobeta
Terre cuite, pâte avec dégraissant, modelée
au tour du potier, cuisson oxydante à brique
H — 175 mm; Ø M — 140 mm; Ø b — 48 mm;
Ø f — 60 mm.
Récipient sphérique, fond annulaire, lè-
gèrement détaché, gorge cylindrique, le
bord droit, l'anse unit la gorge avec le
ventre
Epoque romaine, II-III-ème siècles n. è.
Bibl. — Gh. Popilian, Ceramica romană
din Oltenia, Craiova, 1976, pl. XLVII,
nr. 498
Inv. II. 7063

R. 330. URCIOR

Drobeta
Pămînt ars, pastă cu degresant, modelat
pe roată, ars oxidant.
Î — 180 mm; Ø M — 140 mm; Ø g —
48 mm; Ø f — 60 mm.
Recipient sferic, fund inelar, ușor detașat,
gît conic, gură cu buza dreaptă.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Bibl. — Idem
Inv. II 7055.

R. 330. BROC

Drobeta
Terre cuite, pâte avec dégraissant, modelée
au tour du potier, cuisson oxydante
H — 180 mm; Ø M — 140 mm; Ø g — 48 mm;
Ø f — 60 mm.
Récipient sphérique, fond annulaire, lé-
gèrement détaché, gorge conique, bouche
avec le bord droit.
Epoque romaine, II-III-ème siècles n. è.
Bibl. — Idem
Inv. II 7055

R. 331. CĂNIȚĂ

Drobeta
Ceramică, pastă albă fină, modelată pe
roată.
Î — 100 mm.
Vas cu umărul mult bombat, fund plat,
buza ușor răsfrîntă în afară, toartă inelară
simplă, pe umăr caneluri.
Epoca romană, jum. sec. al II-lea —
sec. III e.n.
Inedit
Inv. II 9287

R. 331. CRUCHON

Drobeta
Céramique, pâte fine blanche, modelée
au tour du potier
H — 100 mm.
Semblable à la précédente. Vase avec
l'épaule bombé, le fond plat, le bord légè-
rement retroussé en dehors, anse annulaire
simple, sur l'épaule, des cannelures.
Epoque romaine, moitié II-ème — III-ème
siècle n.è.
Inédit
Inv. II. 9287

R. 332. CĂNIȚĂ

Drobeta
Ceramică, pastă albă fină, modelată pe
roată
Î — 101 mm.
Identică cu precedentă
Epoca romană, jum. sec. al II-lea —
sec. III e.n.
Inedit
Inv. II 9288

R. 332. CRUCHON

Drobeta
Céramique, pâte fine blanche, modelée au
tour du potier
H — 101 mm.
Epoque romaine, moitié II-ème — III-ème
siècle n.è.
Inédit
Inv. II. 9288

R. 333. OPAIȚ

Drobeta
Ceramică, pastă gălbuie, cu angobă roșu-
carmin, modelat prin presare în tipar.
Î — 28 mm; L — 105 mm; l — 66 mm.

R. 333. LAMPE À HUILE

Drobeta
Céramique, pâte jaunâtre, engobe rouge-
carmin, modelée par pression en matrice
H — 28 mm. L — 105 mm; l — 66 mm;

- Bazinul de formă dreptunghiulară cu discul împărțit în două registre aproape pătrate, fiecare cu câte un orificiu de alimentare, avînd simetric dispuse în fiecare colț câte un punct reliefat, pentru inserția fitilului. Cinci orificii, toarta în formă de frunză stilizată, iar pe fața ventrală o apucătoare în formă de șa pentru fixare. Epoca romană, sec. III e.n.
Inedit
Inv. II 7064
- Bassin rectangulaire, le disque divisé en deux registres carrés chacun avec un orifice d'alimentation, dans chaque coin symétriquement disposé, un point en relief pour l'insertion de la mèche. Cinq orifices, anse en forme de feuille stylisée. Sur la face ventrale, une poignée en forme de selle pour fixation.
Epoque romaine, III-ème siècle n.è.
Inédit
Inv. II. 7064
- R. 334. VENUS PUDICA
Drobeta
Bronz
Î — 200 mm.
Zeită nudă, părul cu cărare mediană, cade în bucle ce se prind la spate într-un coc prins într-o diademă cu nouă raze.
Epoca romană, sec. III e.n.
Bibl. — Al. Bărcăcilă, AO, 1934, nr. 71—73, p. 21.
Inv. II 7102
- R. 334. VENUS PUDIQUE
Drobeta
Bronze
H — 200 mm.
Nue, les cheveux à raie médiane, tombent en boucles serrées en chignon attaché avec un diadème à neuf rayons.
Epoque romaine, III-ème siècle n.è.
Bibl. — Al. Bărcăcilă, AO, 1934, nr. 71—73, p. 21
Inv. II. 7102
- R. 335. JUPITER DOLICHENUS
Drobeta
Marmoră
Î — 298 mm.
Capul unei statui de mari dimensiuni, fața prelungă și pomeții ușor proeminenți încadrate de o barbă bogată, mustățile stufoase, ochii ușor adînciți în orbite, părul lung cu plete inelate este acoperit de o căciulă frigiană.
Epoca romană, sec. III e.n.
Bibl. — Idem, p. 37; Idem, Une ville ... p. 36.
Inv. II 7123
- R. 335. JUPITER DOLICHENUS
Drobeta
Marbre
H — 298 mm.
Tête d'une statue de grandes dimensions, le visage allongé, les pommettes légèrement proéminentes encadrées par une barbe riche, les moustaches touffues, les yeux légèrement approfondis en orbites, les cheveux longs aux tresses bouclées, sous un bonnet phrygien.
Epoque romaine, III-ème siècle n.è.
Bibl. — Idem, p. 37; Idem, Une ville... p. 36
Inv. II. 7123
- R. 336. ISIS
Drobeta
Bronz turnat, cizelat și patinat
Î — 133 mm.
Bust feminin, fin modelat, care ieșind dintr-o frunză de acant cu volute, poartă tunică și o mantie strînsă într-un nod pe piept. Capul cu trăsături distincte, o față ovală clasică, cu gura mică, buze pline, părul piepănat în două coșițe care cad pe umeri, poartă o diademă cu secera lunii.
Epoca romană, sec. III e.n.
Inedită
Inv. II 9175
- R. 336. ISIS
Drobeta
Bronze coulé, ciselé et patiné
H — 133 mm.
Buste féminin, modelé finement, sortant d'une feuille d'acanthé aux volutes; habillée d'un chiton et d'une chlamyde serrée dans un noeud sur la poitrine; la tête aux traits distincts a un visage oval classique, la bouche petite, les lèvres charnues, les cheveux en deux tresses tombent sur les épaules; diadème avec le croissant de la lune
Epoque romaine, III-ème siècle n.è.
Inv. II. 9175
- R. 337. PANTERA DIONISIACĂ
Drobeta
Bronz turnat și cizelat
Î — 60 mm; L — 103 mm;
Epoca romană, sec. III e.n.
Inedită
Inv. II 9449
- R. 337. PANTÈRE DIONYSIAQUE
Drobeta
Bronze coulé et ciselé
H — 60 mm; L — 103 mm.
Epoque romaine, III-ème siècle n.è.
Inédit
Inv. II. 9449
- R. 338. CANĂ
Drobeta
Bronz
Î — 155 mm; Ø M — 125 mm;
Ø g — 100 mm; Ø f — 65 mm;
Vas piriform cu canal de scurgere, buza dreaptă, toarta fixată chiar pe marginea buzei iar partea inferioară în formă de protormă, în relief, este aplicată pe umărul vasului.
- R. 338. CRUCHE
Drobeta
Bronze
H — 155 mm; Ø M — 125 mm;
Ø g. — 100 mm; Ø f. — 65 mm.
Vase piriforme à bec versoir, le bord droit, l'anse fixée sur la marge du bord, la partie inférieure en forme de protome en relief, appliquée sur l'épaule du vase

Epoca romană, sec. III e.n.
Inedit
Inv. II 9170

R. 339. CHEIE

Drobeta
Bronz
L — 113 mm.

Mînerul reprezintă un leu ieșind dintr-o floare de lotus, avînd în gură un cap de taur, o tijă prelungită face legătura cu un cășel împărțit în opt segmente.

Epoca romană, sec. III e.n.
Inv. II 7045

R. 340. OGLINDĂ

Drobeta
Plumb, turnată în tipar monovalv
Î — 47 mm; Ø — 37 mm; Ø oglinzii — 17 mm.

Mînerul simplu, cu linii striate în relief, discul pe avers are un decor desfășurat pe o singură zonă, între inelul marginal și cel central în jurul lentilei de sticlă. În dreptul mînerului o crenguță de brad, împărțind în două segmente banda decorată cu motivul X, cu capetele ușor întoarse spre interior. Între aceste elemente apar reprezentate păsări cu o coadă lungă, picioare înalte și cioc ascuțit. Două crengețe de brad (?) despart banda decorată la mijloc. Pe revers discul nu este decorat, cadrul rezervat lentilei are o formă neregulată, un inel marginal reliefat încadrează capacul. Piesa a fost descoperită împreună cu alte trei identice.

Epoca romană, sec. III e.n.
Inedită
Inv. 9335

R. 341. AC DE PĂR

Drobeta
Os șlefuit și sculptat
Î — 126 mm;
Tija conică, prelungă, capul în formă de con de pin
Epoca romană, sec. III e.n.
Inedit
Inv. 9343

R. 342. AC DE PĂR

Castrul Drobeta
Os șlefuit și sculptat
Î — 88 mm.
Fragmentar, tija conică prelungă cu capul decorat cu linii concentrice drepte și în zig-zag.
Epoca romană târzie, sec. IV e.n.
Inedit
Inv. II 9188

Muzeul Regiunii Porțile de Fier, Drobeta-Turnu Severin. R. 323 — R. 342.

ANSAMBLU DE PIESE DE METAL

Castrul Drobeta, în colțul de S—E, în zona turnului medieval. Colecția Pongracz. Bronz turnat în tipare trivalve, cuprinzînd 15 piese.
Resturile unor ansambluri de piese nedecupate și nefinisate, așa cum au fost scoase din tipar; fibule cu piciorul întors

Epoque romaine, III-ème siècle n.è.
Inédite
Inv. II. 9170

R. 339. CLEF

Drobeta
Bronze
L — 133 mm.

Le manche représente un lion ayant un taureau dans la gueule, sortant d'une fleur de lotus, une tige allongée fait la liaison avec un petit chien diivisé en 8 segments.
Epoque romaine, III-ème siècle n.è.
Inv. II. 7045

R. 340. MIROIR

Drobeta
Plomb, coulée en matrice monovalve
H — 47 mm; Ø — 37 mm;
Ø miroir — 17 mm.

Manche simple, avec des lignes striées en relief; le disque sur l'avers a un décor déployé sur une seule zone, entre l'anneau marginal et celui central autour de la lentille en verre. A côté du manche, une petite branche de sapin, divisant en deux segments la bande décorée avec le motif „X”, avec les bouts légèrement tournés vers l'intérieur. Entre ces éléments, des oiseaux à longue queue, aux pieds hauts et à bec affilé. Deux rameaux de sapin (?) divisent la bande décorée au milieu. Au revers le disque n'est pas décoré. Le cadre de la lentille a une forme irrégulière, un anneau marginal en relief encadre le couvercle. Le miroir a été découvert à côté de trois autres identiques.

Epoque romaine, III-ème siècle n.è.
Inédit
Inv. 9335.

R. 341. EPINGLE À CHEVEUX

Drobeta
Os poli et sculpté
H — 126 mm;
Tije conique, allongée, l'extrémité en forme de cône de pin
Epoque romaine, III-ème siècle n.è.
Inédit
Inv. 9343

R. 342. EPINGLE À CHEVEUX

Le camp Drobeta
Os poli et sculpté
H — 88 mm.
Fragmentaire, tige conique allongée, le bout décoré avec des lignes concentriques droites et en zig-zag
Epoque romaine tardive, IV-ème siècle n.è.
Inédit
Inv. II. 9188

Musée de la Région de Porțile de Fier, Drobeta-Turnu Severin, R. 323 — R. 342.

ENSEMBLE DE PIÈCES EN MÉTAL

Le camp fortifié Drobeta, le coin sud-est, la zone de la tour médiévale. Collection Pongratz. Bronzes coulés en matrices trivalves, 15 pièces. Vestiges des pièces non-découpées et non-finissées, tirées de matrice: fibules à pied retourné-en dessous, clefs avec

pe dedesupt, chei cu veriga mobilă, catarame.

Vestigiile unui atelier toreutic

Romane târzii, sec. VI—VII

Bib. — A. Bejan, în Acta MN, XII, 1976, p. 258—278.

R. 343. FRAGMENT

L — 110 mm; l — 70 mm; L fibulei — 70 mm.

Cuprinde trei fibule de tipul celor cu picior întors, pe dedesupt cu decor de linii profilate.

Inv. 2878

R. 344. FRAGMENT

L — 110 mm; l — 70 mm; L fibulei — 70 mm.

Cuprinde două fibule mari de tipul celor cu picior întors pe dedesupt. Juxtapuse, inelul și floarea unei chei și o fibulă mică de tipul celor cu picior întors pe dedesupt. Toate fibulele sînt decorate cu cîte patru linii transversale profilate.

Inv. 2879

R. 345. FRAGMENT

L — 108 mm; l — 70 mm.

Cuprinde două fibule cu picior întors pe dedesupt, una decorată cu hașuri incizate în registrul mediu, alta cu patru linii transversale profilate.

Inv. 2880

R. 346. FRAGMENT

L — 75 mm.

Cuprinde inelul unei chei și placa unei catarame decorată în relief cu două capete de pasăre adosate, prevăzută cu două inele de fixare pe dos.

Inv. 2881

R. 347. FRAGMENT

L — 110 mm; l — 20—50 mm.

Cuprinde o fibulă cu picior întors pe dedesupt decorată cu linii transversale incizate și inelul unei chei mobile.

Inv. 2882

R. 348. FRAGMENT

L — 40 mm.

Cuprinde o fibulă cu picior întors pe dedesupt.

Inv. 2883

Muzeul Banatului Timișoara (colecția Pongracz) R. 343 — R. 348.

ORȘOVA (DIERNA)

1. Din așezarea dacică, anterioară cuceririi romane, atestată de toponim nu au fost scoase la lumină vestigii.

Descoperiri întâmplătoare, efectuate încă de la începutul sec. XIX, atestă așezarea urbană romană de aici. Săpăturile recente executate în trei puncte au dus la descoperirea unui atelier meșteșugăresc și a unui mormînt bogat, din epoca romană și a ruinelor unei fortificații târzii.

2. În anul 1968, în curtea liceului „Ștefan Plavăț”, săpăturile au scos la iveală existența a unei construcții, din care s-au dezvelit, în parte, patru ziduri. Pe baza materialului arheologic (căr-bune, lingouri de plumb, diferite ornamente, fragmente de creuzete din material refractar etc.) s-a putut constata existența unui atelier de arti-

l'anneau mobile, boucles, qui ont fait partie d'un atelier toreutique.

Epoque romaine tardive, VI—VII-ème siècles Bibl. — A. Bejan, Acta MN, XII, 1976, p. 258—278.

R. 343. FRAGMENT

L — 110 mm; l — 70 mm; L — fibule — 70 mm.

Formé par trois fibules type à pied retourné en dessous avec décor de lignes profilées.

Inv. 2878

R. 344. FRAGMENT

L—110 mm; l—70 mm; Lfibule—70 mm.

Formé par deux fibules grandes type à pied retourné en dessous. Juxtaposées, l'anneau et la fleur d'une clef et une petite fibule de type à pied retourné en dessous. Toutes les fibules sont décorées avec quatre lignes transversales profilées.

Inv. 2879

R. 345. FRAGMENT

L — 108 mm; l — 70 mm.

Formé par deux fibules à pied retourné en dessous, l'une décorée avec des hachures incisées dans le registre médian, l'autre avec quatre lignes transversales profilées.

Inv. 2880

R. 346. FRAGMENT

L — 75 mm.

Formé par l'anneau d'une clef et la plaque d'une boucle décorée en relief avec deux têtes d'oiseau apontées, prévue de deux anneaux de fixation sur le dos.

Inv. 2881

R. 347. FRAGMENT

L — 110 mm.; l — 20—50 mm.

Formé par une fibule à pied retourné en dessous, décorée avec des lignes transversales incisées et l'anneau d'une clef mobile.

Inv. 2882

R. 348. FRAGMENT

L — 40 mm.

Formé par une fibule à pied retourné en dessous

Inv. 2883

Musée de Banat, Timișoara (collection Pongratz) R. 343 — R. 348.

ORȘOVA (DIERNA)

1. Du site dace, antérieur à la conquête romaine, dont l'existence est attesté par le toponyme on n'a pas découvert des vestiges. Des vestiges accidentels découverts dès le commencement du XIX-ème siècle, attestent le site urbain romain. Les fouilles récentes exécutées en trois points de la ville ont permis la découverte d'un atelier artisanal, d'une tombe riche, de l'époque romaine et les ruines d'une fortification.

2. En 1968 dans la cour du lycée „Ștefan Plavăț” on a constaté l'existence d'une construction dont sont conservées quatre parois. Le matériel archéologique (charbon, lingots de plomb, ornements, fragments de creuzets de matériel refractaire) a permis la constatation de l'existence d'un

zanat. În curtea spitalului au fost surprinse resturile necropolei romane, între care un mormânt cu inventar bogat din sec. II e.n., iar în punctul Orșova un tezaur de 730 monede de bronz din sec. IV e.n.

3. Pe malul fluviului, în curtea fostului hotel „Dunărea” și al întreprinderii IRTA—Orșova a fost descoperită o fortificație romană târzie de tip quadriburgium (36×36 m) cu tunuri păstrate ieșite în afară la colțuri (7×7 m) construită în epoca tetrarhiei, probabil în jurul anului 300; săpături 1967—1969. Materialul arheologic, ceramică comună, ceramică glazurată, arme și instrumente, toate tipice pentru secolul IV. Fortificația a fost distrusă probabil în ultimul deceniu al secolului, în timpul marelor năvăliri de după 378.

Bibl. — N. Gudea, Actes du IX-e Congrès International d'Études sur les Frontières Romaines, Mamaia, 1972 (1974), p. 174—176, IDR III/I, 1977 (pentru materialul epigrafic)

R. 349. TOARTĂ DE VAS

Orșova, așezare civilă Dierna
Bronz turnat
L — 250 mm; l — 35 mm
Capetele decorate cu volute pe tijă, două spirale dispuse față în față avînd la mijloc o broască.
Epoca romană, sec. I e.n.
Inedită
Muzeul Banatului, Timișoara, Colecția Pongraz
Inv. 2631

ORȘOVA (DIERNA)

Obiecte din inventarul mormîntului 1 și 2 roman, sfîrșitul sec. II e.n., Punctul Spital.
Mormîntul nr. 1

R. 350. MONEDĂ

Argint
Ø — 23 mm
Vespasian
Inedit
Inv. 1

R. 351. MONEDĂ

Argint
Ø — 19 mm
Traian
Inedită
Inv. 1 a.

R. 352. MONEDĂ

Bronz
Ø — 25 mm
Antonius Pius — Marcus Aurelius — Caesar?
Inedită
Inv. 1 b

R. 353. MONEDA

Bronz
Ø — 27 mm
Antonius Pius — Faustina I
Inedită
Inv. 1 c.

R. 354. MONEDA

Bronz
Ø — 26 mm
Marcus Aurelius
Inedită
Inv. 1 d.

atelier d'artisan. Dans la cour de l'hôpital on a trouvé les vestiges de la nécropole romaine avec une tombe du II-ème siècle n.è. riche en mobilier funéraire et dans un autre point un trésor de 730 monnaies en bronze du IV-èmesiècle n.è.

3. Sur la rive du fleuve dans la cour de l'ancien l'hotel „Dunărea” et de l'entreprise IRTA—Orșova on a découvert une fortification romaine tardive de type quadriburgium (36×36 m) avec des tours carrées extérieures aux coins (7×7 m), bâtie dans l'époque de la Tétrarchie (environ 300). Des fouilles ont été effectuées en 1967—1969. Le matériel archéologique: céramique commune, à glaçure, armes, instruments, typiques pour le IV-ème siècle — prouve que la fortification a été détruite probablement dans la dernière décennie du IV-siècle pendant les grandes invasions d'après 378.

Bibl. — N. Gudea, Actes du IX-ème Congrès International d'Études sur les Frontières Romaines, Mamaia, 1972 (1974), p. 174—175, IDR, III/I, 1977 (pour le matériel épigraphique).

R. 349. ANSE DE VASE

Orșova, habitat civil Dierna
Collection Pongratz
Bronze coulé
L — 250 mm; l — 35 mm.
Les bouts décorés avec des volutes sur la tige; deux spirales face à face, au milieu, une grenouille
Epoque romaine, I-er siècle n.è.
Inédit
Musée de Banat, Timișoara, Collection Pougatz
Inv. 2631

ORȘOVA (DIERNA)

Objets de l'inventaire de la tombe romaine de la fin du II-ème siècle n.è. découverte dans la cour de l'hôpital.
Tombe no. 1.

R. 350. MONNAIE

Argent
Ø — 23 mm.
Vespasien
Inédit
Inv. 1

R. 351. MONNAIE

Argent
Ø — 19 mm.
Trajan
Inédit
Inv. 1 a

R. 352. MONNAIE

Bronze
Ø — 25 mm.
Antonin le Pieux—Marc Aurèle—Caesar?
Inédit
Inv. 1 b

R. 353. MONNAIE

Bronze
Ø — 27 mm.
Antonin le Pieux—Faustine I
Inédit
Inv. 1 c.

R. 354. MONNAIE

Bronze
Ø — 26 mm.
Marc Aurèle
Inédit
Inv. 1 d.

- R. 355. MONEDA
Bronz
Ø — 27 mm
Marcus Aurelius—Faustina II
Inedită
Inv. 1 e
- R. 356. FIBULĂ-BROȘĂ
Aur presat
Ø M — 34 mm; Ø m — 28 mm; g — 15 mm
Ovală, în chenar de frunze și granule. Thanatos în relief. Inscripții CDPDCL
Pe avers, ac cu șarmieră.
Inedită
Inv. 7
- R. 357. URCIOR
Pământ, pastă comună, modelat pe roată, ars oxidant la cărămiziu deschis, slip maroniu șters.
Î — 165 mm; Ø f — 42 mm; Ø M — 100 mm; Ø g — 37 mm
Fund inelar, pînțelele bombat, gură în formă de pîlnie, toarta unește baza buzei cu umărul.
Inedit
Inv. 4
- R. 358. URCIOR
Pământ, pastă comună, modelat pe roată, ars oxidant la cărămiziu deschis, slip maroniu.
Î — 140 mm; Ø f — 46 mm;
Ø M — 94 mm; Ø g — 39 mm
Fund inelar, pînțele bombat, gura în formă de pîlnie, toarta unește baza buzei cu umărul.
Inedit
Inv. 5.
- R. 359. AMFORIDION
Pământ, pastă comună, modelat pe roată, ars oxidant la cărămiziu deschis, se păstrează pe alocurea slipul maroniu.
Î — 177 mm; Ø f — 41 mm;
Ø M — 10 mm; Ø g — 42 mm
Fund inelar, pînțele bombat, gura în formă de pîlnie, torțile unesc gîtul cu umărul.
Inedite
Inv. 6
- R. 360. CĂNIȚĂ
Pământ ars, pastă comună, modelată pe roată, arsă oxidant la cărămiziu, slip brun.
Î — 80 mm; Ø g — 63 mm;
Ø M — 80 mm; Ø f — 36 mm
Fund cu piciorul scurt, corp bombat cu pereții subțiri, buza plată. Toartă unind baza buzei cu pînțelele.
Inedită
Inv. 1
- R. 361. CĂNIȚĂ
Pământ, pastă comună, modelată pe roată, arsă oxidant la cărămiziu, slip brun.
Î — 80 mm; Ø g — 63 mm;
Ø M — 80 mm; Ø f — 36 mm
- R. 355. MONNAIE
Bronze
Ø — 27 mm.
Marc Aurèle—Faustine II
Inédit
Inv. 1 e.
- R. 356. FIBULE-BROCHE
Or pressé
Ø M — 34 mm.; Ø m. — 28 mm.; gr. — 15 mm.
Ovale, bordure de feuilles et granules, au milieu
Thanatos en relief. Inscriptions CDPDCL.
A l'avvers, aiguille à charnière
Inedit
Inv. 7
- R. 357. BROC
Terre cuite, pâte commune, modelée au tour du potier, cuisson oxydante a roue brique clair, slip brun effacé
H — 165 mm; Ø f. — 42 mm;
Ø M. — 100 mm; Ø b. — 37 mm.
Base annulaire, le ventre bombé, la bouche en entonnoir, l'anse unit la base du bord à l'épaule
Inédit
Inv. 4
- R. 358. BROC
Terre cuite, pâte commune, modelée au tour du potier, cuisson oxydante à rouge brique clair, slip brun
H — 140 mm; Ø f. — 46 mm;
Ø M. — 94 mm; Ø b. — 39 mm.
Base annulaire, ventre bombé, bouche en entonnoir, l'anse unit la base du bord à l'épaule.
Inédit
Inv. 5
- R. 359. AMPHORIDION
Terre cuite, pâte commune, modelée au tour du potier, cuisson oxydante à rouge brique clair, par endroits, slip brun
H — 177 mm.; Ø f. — 41 mm.;
Ø M. — 10 mm.; Ø b. — 42 mm.
Base annulaire, centre bombé, bouche en entonnoir, les anses unissent la gorge à l'épaule.
Inédit
Inv. 6
- R. 360. CRUCHON
Terre cuite, pâte commune, modelée au tour du potier cuisson oxydante à rouge brique, slip brun
H — 80 mm.; Ø g. — 63 mm.;
Ø M. — 80 mm.; Ø f. — 36 mm.
Fond à pied court, corps, bombé avec les parois minces, le bord plat, l'anse unit la base du bord au ventre
Inédit
Inv. 1
- R. 361. CRUCHON
Terre cuite, pâte commune, modelée au tour du potier, cuisson oxydante à rouge brique, slip brun
H — 80 mm; Ø b. — 63 mm.;
Ø M. — 80 mm; Ø f. — 36 mm.

- Fund cu picioruș scurt, corp bombat cu pereți subțiri, buza plată, toartă unind baza buzei cu pînțelele.
Inedită
Inv. 2
- R. 362. CĂNIȚĂ
Pămînt, pastă comună, modelată pe roată, arsă oxidant la cărămiziu, slip brun.
Î — 70 mm; Ø g — 63 mm;
Ø M — 75 mm; Ø f — 34 mm
Fund cu picioruș scurt, corp bombat cu pereții subțiri, buza plată. Toartă unind baza buzei cu pînțelele.
Inedită
Inv. 3
Institutul de aheologie, Bucuresti R. 350—
R. 362
- R. 363. — FRAGMENTE DE CREUZETE
Orșova, așezarea civilă Dierna
Pastă refractară, modelată pe roată, cu resturi de sticlă rubin de cupru (porporino).
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedit
Inv. 113
- R. 364. FRAGMENTE DE CREUZET
Orșova, așezarea civilă Dierna
Pastă refractară, modelat pe roată.
Servea la producerea sticlei rubin de cupru (porporino)
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedite
Inv. 114
- R. 365. ORNAMENT
Orșova, așezarea civilă Dierna
Bronz turnat
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedit
Inv. 109
- R. 366. ORNAMENT
Orșova, așezarea civilă Dierna
Bronz turnat
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedit
Inv. 105
- R. 367. PIESĂ (?)
Orșova, așezarea civilă Dierna
Plumb turnat
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedită
Inv. 106
- R. 368. PLACĂ
Orșova, așezarea civilă Dierna
Bronz turnat și ciocănit
Decupată neregulat, s-au confecționat din ea diferite obiecte.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedită
Inv. 107
- R. 369. FIBULĂ
Orșova, așezarea civilă Dierna
Bronz turnat
De tipul cu disc.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedită
Inv. 101
- Base avec le pied petit court, corps bombé avec les parois minces, le bord plat, l'anse unit la base du bord au ventre.
Inédit
Inv. 2
- R. 362. CRUCHON
Terre cuite, pâte commune, modelée au tour du potier, cuisson oxydante à rouge brique, slip brun
H — 70 mm.; Ø b. — 63 mm.;
Ø M. — 75 mm.; Ø f. — 34 mm.
Base avec le pied petit court, corps bombé avec les parois minces, le bord plat, l'anse unit la base du bord au ventre.
Inédit
Inv. 3

Institut d'Archéologie, Bucarest, R. 350—
R. 362
- R. 363. FRAGMENTS DE CREUSETS
Orșova, habitation civile Dierna
Pâte réfractaire, modelée au tour du potier, des traces de verre rubis de cuivre (porporino)
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. 113
- R. 364. FRAGMENTS DE CREUSETS
Orșova, habitation civile Dierna
Pâte réfractaire, modelée au tour du potier.
Sert pour la production du verre rubis de cuivre (porporino)
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. 114
- R. 365. ORNEMENT
Orșova, habitation civile Dierna
Bronze coulé
Epoque romaine, II—III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. 109
- R. 366. ORNEMENT
Orșova, habitation civile Dierna
Bronze coulé
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. 105
- R. 367. PIÈCE (?)
Orșova, habitation civile Dierna
Plomb coulé
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. 106
- R. 368. PLAQUE
Orșova, habitation civile Dierna
Bronze coulé et martelé
Découpée irrégulièrement, divers objets ont été confectionnés d'elle.
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. 107
- R. 369. FIBULE
Orșova, habitation civile Dierna
Bronze coulé
Type avec disque
Epoque romaine, II-III-ème siècle n.è.
Inédit
Inv. 101

- R. 370. AC
Orşova, aşezarea civilă Dierna
Bronz ciocănit
Tijă ascuţită la vîrf.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedit
Inv. 108
- R. 371. PANDANTIV
Orşova, aşezarea civilă Dierna
Bronz turnat
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedit
Inv. 104
- R. 372. ȚINTĂ
Orşova, aşezarea civilă Dierna
Fier forjat
Cui din tijă.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedită
Inv. 111 d
- R. 373. ȚINTĂ
Orşova, aşezarea civilă Dierna
Fier forjat
Cui din tijă, cu floare.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedită
Inv. 112
- R. 374 ȚINTĂ
Orşova, aşezarea civilă Dierna
Fier forjat
Cui din tijă cu floare.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedită
Inv. 112 a
- R. 375 FOARFECĂ
Orşova, aşezarea civilă Dierna
Fier forjat
Foarfecă de fier pentru tăiat plăci de bronz.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedită
Inv. 110
- R. 376 CHEIE
Orşova, aşezarea civilă Dierna
Fier forjat
Tijă.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedită
Inv. 111 a
- R. 377 BELCIUGE
(2 piese)
Orşova, aşezarea civilă Dierna
Fier forjat
Verigi circulare din tijă.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedite
Inv. 111 b, 111 c.
- R. 378 MONEDĂ
Orşova, aşezarea civilă Dierna
Bronz
Epoca romană, Antonius Pius
Inedită
Inv. 117/9
- R. 370. ÉPINGLE
Orşova, habitation civile Dierna
Bronze martelé
Tige aiguisée au bout
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. 108
- R. 371. PENDENTIF
Orşova, habitation civile Dierna
Bronze coulé
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. 104
- R. 372. PETIT CLOU
Orşova, habitation civile Dierna
Fer forgé
Clou de tige
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. 111 d
- R. 373. PETIT CLOU
Orşova, habitation civile Dierna
Fer forgé
Clou de tige à tête
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. 112
- R. 374. PETIT CLOU
Orşova, habitation civile Dierna
Fer forgé
Clou de tige à tête
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. 112 a
- R. 375. CISAILLES
Orşova, habitation civile Dierna
Fer forgé
En fer, pour couper des plaques en bronze
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. 110
- R. 376. CLEF
Orşova, habitation civile Dierna
Fer forgé
Tige
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. 111 a
- R. 377. ANNEAUX
(2 pièces)
Orşova, habitation civile Dierna
Fer forgé
Tige martelée et recourbée.
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. 111 b, 111 c.
- R. 378. MONNAIE
Orşova, habitation civile Dierna
Bronze
Epoque romaine, Antonin le Pieux
Inédit
Inv. 117/9

- R. 379 MONEDĂ
Orșova, așezarea civilă Dierna
Bronz
Epoca romană, Vespasianus
Inedită
Inv. 115/9
- R. 380 DENAR
Orșova, așezarea civilă Dierna
Argint
Epoca romană, Faustina genior
Inedit
Inv. 116/20
- R. 381 DENAR
Orșova, așezarea civilă Dierna
Argint
Epoca romană, Septimius Severus
Inedit
Inv. 118/4

Institutul de istorie Cluj-Napoca.
R. 363 — R. 381
- R. 382 CANĂ
Orșova, așezarea civilă Dierna
Ceramică, pastă cu nisip, lucrată la roată,
ardere oxidantă.
Î — 146 mm; Ø m — 112 mm; Ø g —
58 mm; Ø f — 52 mm.
Formă bitronconică, gît cilindric. Toarta
în formă de bandă, unește gîtul cu umărul.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedită
Inv. 9097
- R. 383 URCIOR
Orșova, așezarea civilă Dierna
Ceramică, pastă cu nisip, lucrat la roată,
ardere oxidantă.
Î — 147 mm; Ø M — 130 mm; Ø g —
44 mm; Ø f — 64 mm.
Corpul puternic bombat. Toartă în formă
de bandă canelată, pornește de sub buză
pînă la umărul vasului.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedit
Inv. 9087

Muzeul Liceului „Șt. Plavăț”. Orșova
R. 382 — R. 383
- R. 384 DENAR
Orșova, așezarea civilă Dierna
Argint
Ø — 17 mm
Est, 31—32 e.n. Marcus Antonius
Gruber, 202
Inedit
Inv. 02
- R. 385 DENAR
Orșova, așezarea civilă Dierna
Argint
Ø — 17 mm.
Roma, 69—71 e.n., Vespasian
RIC, 15
Inedit
Inv. 03
- R. 386 SESTERȚIUS
Orșova, așezarea civilă Dierna
Bronz
Argint
Ø — 31 mm.
- R. 379. MONNAIE
Orșova, habitation civile Dierna
Bronze
Epoque romaine, Vespasien
Inédit
Inv. 115/9
- R. 380. DENIER
Orșova, habitation civile Dierna
Argent
Epoque romaine, Faustina Senior
Inédit
Inv. 116/20
- R. 381. DENIER
Orșova, habitation civile Dierna
Argent
Epoque romaine, Septime Sévère
Inédit
Inv. 118/4

Institut d'Histoire, Cluj-Napoca R. 363 —
R. 381.
- R. 382. COUPE
Orșova, habitation civile Dierna
Céramique, pâte avec du sable, modelée
au tour du potier, cuisson oxydante
H — 146 mm; Ø m. — 112 mm; Ø b —
58 mm; Ø f — 52 mm.
Bitronconique, gorge cylindrique, l'anse
en forme de bande, unit la gorge à l'épaule
Epoque romaine, II-III-ème siècle n.è.
Inédit
Inv. 9097
- R. 383. BROC
Orșova, habitation civile Dierna
Céramique, pâte avec du sable, modelée au
du tour pottier, cuisson oxydante
H — 147 mm; Ø M — 130 mm; Ø b —
44 mm; Ø f. — 64 mm.
Le corps très bombé, l'anse en forme de
bande cannelée unit le bord à l'épaule.
Epoque romaine, II-III-ème siècles, n.è.
Inédit
Inv. 9087

Musée du Lycée „Șt. Plavăț”, Orșova,
R. 382 — R. 383
- R. 384. DENIER
Orșova, habitation civile Dierna
Argent
Ø — 17 mm.
Est, 31—32 n. è., Marc Antoine
Gruber, 202
Inédit
Inv. 02
- R. 385. DENIER
Orșova, habitation civile Dierna
Argent
Ø — 17 mm.
Roma, 69—71 n. è., Vespasien
RIC, 15
Inédit
Inv. 03
- R. 386. SESTERCE
Orșova, habitation civile Dierna
Bronze
Argent
Ø — 31 mm.

Roma, 103—111 e.n., Traianus
Strack, 399
Inedit
Inv. 05

Roma, 103—111 n.è. Trajan
Strack, 399
Inédit
Inv. 05

- R. 387 DUPONDIUS
Orșova, așezarea civilă Dierna
Bronz
Ø — 27 mm.
Roma, 123—128 e.n. Hadrianus
Strack, 502
Inedit
Inv. 06
- R. 388 SESTERȚIUS
Orșova, așezarea civilă Dierna
Bronz
Ø — 32 mm.
Roma, 104, 142, 144 e.n., Antonius Pius
Strack, 840
Inedit
Inv. 08
- R. 389 DUPONDIUS
Orșova, așezarea civilă Dierna
Bronz
Ø — 25 mm.
Roma, 145—147 e.n., Antonius Pius
Strack, 977
Inedit
Inv. 010
- R. 390 DENAR
Orșova, așezarea civilă, Dierna
Argent
Ø — 18 mm.
Roma, 196—197 e.n., Septimius Severus
RIC, 99
Inedit
Inv. 012
- R. 391 DENAR
Orșova, așezarea civilă Dierna
Argent
Ø — 18 mm.
Roma, 222—228 e.n., Severus Alexandru
Inedit
Inv. 014
- R. 392 ANTONINIANUS
Orșova, așezarea civilă Dierna
Argent
Ø — 20 mm.
Roma, 251 e.n., Hostilianus
RIC, 182
Inedit
Inv. 015
- R. 393 SESTERȚIUS
Orșova, așezarea civilă Dierna
Bronz
Ø — 26 mm.
Viminacium, 249—250 e.n., Traianus
Dacius
Pick, 128
Inedit
Inv. 017
- R. 394 MONEDĂ
Orșova, așezarea civilă Dierna
Bronz
Ø — 19 mm.
Nicaea 238—244 e.n., Gordianus III

- R. 387. DUPONDIUS
Orșova, habitation civile Dierna
Bronze
Ø — 27 mm.
Roma, 123—128 n.è. Hadrianus
Strack, 502
Inédit
Inv. 06
- R. 388. SESTERCE
Orșova, habitation civile Dierna
Bronze
Ø — 32 mm.
Roma, 104, 142, 144, n.è. Antonin le Pieux
Strack, 840
Inédit
Inv. 08
- R. 389. DUPONDIUS
Orșova, habitation civile Dierna
Bronze
Ø — 25 mm.
Roma, 145—147 n.è. Antonin le Pieux
Strack, 977
Inédit
Inv. 010
- R. 390. DENIER
Orșova, habitation civile Dierna
Argent
Ø — 18 mm.
Roma, 196—197 n.è. Séptime Sévère
RIC, 99
Inédit
Inv. 012
- R. 391. DENIER
Orșova, habitation civile Dierna
Argent
Ø — 18 mm.
Roma, 222—228 n.è. Alexandre Sévère
Inédit
Inv. 014
- R. 392. ANTONINIANUS
Orșova, habitation civile Dierna
Argent
Ø — 20 mm.
Roma, 251 n.è. Hostilianus
RIC, 182
Inédit
Inv. 015
- R. 393. SESTERCE
Orșova, habitation civile Dierna
Bronze
Ø — 26 mm.
Viminacium, 249—250 n.è., Trajanus
Decius
Pick, 128
Inédit
Inv. 017
- R. 394. MONNAIE
Orșova habitation civile Dierna
Bronze
Ø — 19 mm.
Nicaea, 238—244 n.è., Gordianus III

- Moimut, SV. 150/870
Inedit
Inv. 019
- R. 395 FIBULĂ
Orșova, așezarea civilă Dierna
Bronz turnat
De tipul cu port-agrafă înaltă.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedită
Inv. 102
- R. 396 FIBULĂ
Orșova, așezarea civilă Dierna
Bronz turnat
De tipul cu port-agrafă înaltă.
Epoca romană, sec. II—III e.n.
Inedită
Inv. 103
- Institutul de istorie Cluj-Napoca
R. 384—R. 396
- R. 397 TIPAR STATUETĂ
Orșova, așezarea civilă Dierna
Pământ, pastă fină, modelată cu mîna, ars oxidant.
L — 840 mm; l — 59 mm.
Prezintă două orificii de ajustare.
Epoca romană
Inedită
Inv. 9095
- R. 398 TOPOR
Orșova, Dierna — quadriburgium
Fier
L — 255 mm; l — 70 mm.
Cu gaură de înmănușare dreptunghiulară.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Inedit
Inv. 9101
- Muzeul Liceului „Șt. Plavăț”, Orșova
R. 397 — R. 398
- R. 399 CATARAMĂ
Orșova, Dierna — quadriburgium?
Bronz turnat
L — 36 mm; l — 28 mm
Cataramă semiovală de tip Sucidava. Decor decupat și stilizat. În centru apar două orificii, avînd dispuse lateral două semilune.
Epoca romană tîrzie, sec. VI
Inedită
Inv. 2723
- R. 400 CATARAMĂ
Orșova, Dierna quadriburgium?
Bronz turnat
L — 39 mm; l — 24 mm.
Cataramă de tip Sucidava, cu decor decupat, cruce și semilună. Pe partea posterioară se păstrează trei inele de fixare.
Epoca romană tîrzie, sec. VI
Inedită
Inv. 2476
- R. 401 CATARAMĂ
Orșova, Dierna — quadriburgium
L — 36 mm; l — 27 mm.
Cataramă semiovală de tip Sucidava. Un singur registru cu decor decupat, constînd dintr-o cruce, sub care apare o semilună.
- Moimut, SV, 150/870
Inedit
Inv. 019.
- R. 395. FIBULE
Orșova, habitation civile Dierna
Bronze coulé
Type à porte-agrafe haute
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. 102
- R. 396. FIBULE
Orșova, habitation civile Dierna
Bronze coulé
Type à porte-agrafe haute
Epoque romaine, II-III-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. 103
- Institut d'Histoire, Cluj-Napoca R. 384 — R. 396
- R. 397. MATRICE DE STATUETTE
Orșova, habitation civile Dierna
Terre, pâte fine, modelée à la main, cuisson oxydante.
L — 840 mm; l — 59 mm.
Deux orifices
Epoque romaine
Inédit
Inv. 9095
- R. 398. HACHE
Orșova, Dierna — quadriburgium
Fer
L — 255 mm; l — 70 mm.
Trou d'emmanchement rectangulaire.
Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
Inédit
Inv. 9101
- Musée du Lycée „Șt. Plavăț”, Orșova,
R. 397 — R. 398.
- R. 399. BOUCLE DE CEINTURON
Orșova, Dierna — quadriburgium?
Bronze coulé
L — 36 mm; l — 28 mm.
Semi-ovale, type Sucidava; décor découpé et stylisé. Au centre deux orifices, et deux croissants disposés latéralement.
Epoque romaine tardive, VI-ème siècle
Inedit
Inv. 2723
- R. 400. BOUCLE DE CENTURON
Orșova, Dierna — quadriburgium?
Bronze coulé
L — 39 mm; l — 24 mm.
Type Sucidava, décor découpé, croix et croissant. Sur la partie postérieure, trois anneaux de fixation
Epoque romaine tardive, VI-ème siècle
Inédit
Inv. 2476
- R. 401. BOUCLE DE CEINTURON
Orșova, Dierna — quadriburgium
L — 36 mm; l — 27 mm.
Semi-ovale, type Sucidava; un seul registre avec décor découpé, avec une croix et un croissant. L'un de bras verticaux de

Unul din brațele verticale ale crucii este rotunjit. Deasupra brațelor laterale apare câte un cerc incizat.

Epoca romană târzie, sec. VI

Inedită

Inv. 2866

Muzeul Banatului, Timișoara (colecția Pongracz) R. 399 — R. 401

R. 402 KAMBESTRION DE LA BALLISTA

(2 piese)

Orșova (Dierna) — quadriburgium

Fier forjat

I — 145 mm; I Ø — 77 mm; II Ø — 77 mm;

I — 145 mm

Piesă de formă cilindrică, formată din două inele legate între ele prin două bare verticale, fixate în găuri și nituite. De o parte și de alta a niturilor, pe inele se mai află câte două găuri cu diametrul de 8 mm, distanța între aceste găuri este de 15 mm. Pe bare au fost fixate câte două urechi, la inelul superior urechile sînt de 25 × 50 mm, pe inelul inferior 40 × 75 mm. Piesele fac parte dintr-o mașină mare de aruncat săgeți, ballista, ce probabil era instalată pe turnul fortificației.

Epoca romană

Bibl. — N. Gudea, D. Bastz, Saalburg Jahrbuch, XXXI, 1974, 50—72, 57, fig. 6—7

Muzeul județean de Istorie Caraș-Severin, Reșița.

Inv. A 32544, A 32545

R. 403 TEZAU MONETAR

Orșova

Bronz

730 monede, în mare majoritate emise în timpul împăraților Constantius II, Constantius Gallus și Iulian.

Epoca romană, mijlocul sec. IV e.n.

Bibl. — E. Chirilă, N. Gudea, I. Stratan, Trei tezaure monetare din Banat din sec. IV, 1974.

Muzeul de istorie și etnografie Lugoj.

Inv. I 730

SVINIȚA

Com. Svinița, jud. Mehedinți

La 7 km spre vest de sat, pe un pisc izolat, numit Rejiște, aproape de malul fluviului, turn roman din epoca târzie (sec. IV), sondaj în anul 1970. Material ceramic tipic pentru sec. IV, țigle șampilate atestînd prezența unui detașament din Legiunea VII Claudia sub comanda unei *praepositus ripae*

R. 404 CĂRĂMIDĂ ȘTAMPILATĂ

Svinița

Pămînt ars, pastă cu nisip, arsă oxidant 200 × 110 × 50 mm.

Șampilă în cartuș dreptunghiular adîncit, litere în relief T. 12 mm, pe două rînduri: S (ub) C (ura) HERMOGENI P (ree) P (ositi) RI (pae) LEG (io) VII CL (audia) PAR (s) CIT ERIOR

(Mai multe exemplare similare)

Epoca romană

Bibl. generală — N. Gudea, Tibiscus III, 1972, 142, fig. 1, 2; D. Benea; Tibiscus

la croix, arrondi; au-dessus des bras latéraux, cercles incisés.

Epoque romaine tardive, VI-ème siècle

Inédit

Inv. 2866.

Musée de Banat, Timișoara (Collection Pongratz) R. 399—R. 401.

R. 402. KAMBESTRION—BALISTE

(2 pièces)

Orșova, (Dierna)—quadriburgium

Fer forgé

I Ø — 77 mm; H — 145 mm; II Ø — 77 mm; H — 145 mm;

Forme cylindrique, 2 anneaux unis par 2 barres verticales, fixées en trous et rivées. D'un côté et de l'autre sur les anneaux, il y a deux trous avec le diamètre e 8 mm, la distance entre les trous est de 15 mm. Sur les barres sont fixées deux oreilles, l'anneau supérieur a les oreilles de 25 × 50 mm, et celui inférieur de 40 × 75 mm. La pièce fait d'une partie grande machine de lancement des projectiles, baliste, qui probablement était installée sur la tour de la citadelle.

Epoque romaine

Bibl. — N. Gudea, D. Baatz, Saalburg Jahrbuch, XXXI, 1974, 50—72, 57 fig 6—7

Musée du Département de Caraș-Severin, Reșița

Inv. A 32544, A. 32545

R. 403. TRÉSOR MONNAITAIRE

Orșova

Bronze

730 monnaies émises en majorité par Constance II, Constance Gallus et Julien.

Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.

Bibl. — E. Chirilă, N. Gudea, I. Stratan, Trei tezaure monetare din Banat din sec. IV, 1974

Musée d'Histoire et d'Ethnographie, Lugoj

Inv. I 730.

SVINIȚA — département de Mehedinți

A 7 km. ouest du village sur une cime isolée-Rejiște—à côté de la rive du fleuve a été découverte, en 1970, une tour romaine de l'époque tardive (IV-ème siècle). Le matériel céramique est typique pour ce siècle; des tuiles estampillées attestent la présence d'un détachement de la VII-ème légion Claudia commandée par un *praepositus ripae*.

R. 404. BRIQUE ÉTAMPILLÉ

Svinița

Terre cuite, pâte avec du sable, cuisson oxydante

200 × 110 × 50 mm

Éstampille en cartouche rectangulaire en creux, lettres en relief T. — 12 mm, sur deux rangs: S(ub) C(ura) H RMOGENI P (ree) P(ositi) RI(pae) LEG(io) VII CL(audia) PAR(s) CITERIOR

(Plusieurs exemplaires similaires)

Epoque romaine

Bibl.générale—N. Gudea, Tibiscus III, 1972, 142, fig. 1, 2; D. Benea, Tibiscus IV, 1974,

GORNEA

Comuna Sichevița, jud. Caraș-Severin

La cca. 2 km vest de sat, pe o platformă în pantă la N—S, nu departe de malul fluviului, lângă vărsarea Cameniței; în locul „Căunița de Sus”. Așezare romană, săpături 1968—1970; restaurată 1973. Au fost identificate: o construcție de piatră calificată ca locuință, câteva bordeie, cuptoare pentru cărămizi și gropi. Datează de la sfârșitul secolului I, e.n. prezența unui mic depozit monetar din secolul IV, e.n. Pare a indica faptul că locuirea s-a prelungit cel puțin pînă la această dată.

Bibl. — N. Gudea, Acta MN, 10, 1973, 569—592, Banatica, I, 1971, 139—143; N. Gudea, Gornea. Așezări romane și postromane (Banatica) 1977.

R. 405 CASTRON

Gornea

Terra sigilata, pastă cărămie, glazură roșie, arsă oxidant.

Î — 120 mm; Ø g — 235 mm; Ø f — 80 mm.

Forma Dochlette, decor viță de vie cu frunze și struguri.

Epoca romană, sec. III e.n.

Bibl. — N. Gudea, Gornea, așezări din epoca romană și romană târzie, Banatica, Studii și cercetări arheologice, Reșița, 1977, p. 81, fig. 47/13

Inv. A. 8887

R. 406 STILUS

Gornea

Fier ciocănit

L — 115 mm; gr — 3 mm.

Tijă subțire, cu un vîrf ascuțit, celălalt lățit și crestat, începutul mînerului profilat

Epoca romană, sec. III e.n.

Bibl. — Idem, p. 81, fig. 47/13

Inv. A. 9322

R. 407 OPAIȚ

Gornea

Ceramică, pastă fină, cenușie, presat în tipar, ars reductor

Î — 27 mm; Ø — 53 mm; L — 100 mm.

Cu disc circular, bombat, cioc lung. Pe fundul bazinului se văd urmele aproape șterse a trei cercuri concentrice.

Epoca romană, sec. III e.n.

Bibl. — N. Gudea, Acta MN, XI, 1973, p. 586; idem, Gornea, așezări din epoca romană și romană târzie, Banatica, Studii și cercetări arheologice, Reșița, 1977, p. 31

Inv. A. 8997

Muzeul de istorie al județului Caraș-Severin, Reșița, R. 404 — R. 407

R. 408 MISTRIE

Gornea

Fier

Î — 20 mm; L — 190 mm; l — 80 mm.

Mînerul lipit prin forjare.

Epoca romană, sec. IV e.n.

GORNEA

Commune de Sichevița, département de Caraș-Severin

A 2 km. ouest du village, sur une plate-forme en pente pas loin de la rive du fleuve, à côté de l'embouchure de Camenița, à Căunița de Sus on a découvert en 1968—1970, un site romain qui a été restauré en 1973. On a identifié: une construction en pierre (habitation), des chaumières, des fours pour briques et des fosses du I-er siècle n.è. Un petit dépôt monétaire du IV-ème siècle prouve que le site a été habité au moins jusqu'à ce temps.

Bibl. — N. Gudea, Acta MN, 10, 1973, 569—592, Banatica, I, 1971, 139—143, N. Gudea, Gornea — Așezări romane și postromane, Banatica, 1977

R. 405. PLAT

Gornea

Terra sigilata, pâte rouge-brique, glaçure rouge, cuisson oxydante

H — 120 mm.; Ø b. — 235 mm.; Ø f. — 80 mm.

Forme Dochlette? décor: vigne avec des feuilles et des raisins

Epoque romaine, III-ème siècle n.è.

Bibl. — N. Gudea, Gornea, așezări din epoca romană și romană târzie, Banatica, Studii și cercetări arheologice, Reșița, 1977, p. 81, fig. 47/13

Inv. A. 8887

R. 406. STILUS

Gornea

Fer martelă

L — 115 mm.; gr. — 3 mm

Tige mince, bout aiguisé, l'autre applati et incisé, le manche profilé

Epoque romaine, III-ème siècle n.è.

Bibl. — Idem, p. 81, fig. 47/13

Inv. A. 9322

R. 407. LAMPE À HUILE

Gornea

Céramique, pâte fine, grise, pressée en matrice, cuisson réductrice.

H — 27 mm.; Ø — 53 mm.; L — 100 mm.

Disque circulaire, bombé, bec long, sur le fond du bassin, des traces presque effacées de trois cercles concentriques.

Epoque romaine, III-ème siècle n.è.

Bibl. — N. Gudea, Acta MN, XI, 1973, p. 586; idem, Gornea, așezări din epoca romană și romană târzie, Banatica, Reșița, 1977, p. 31,

Inv. A. 8997

Musée d'Histoire du Département de Caraș-Severin, Reșița, R. 404—R. 407.

R. 408. TRUELLE

Gornea

Fer

H — 20 mm.; L — 190 mm.; l — 80 mm.

Le manche soudé à la forge

Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.

- Bibl. — N. Gudea, Gornea, așezări din epoca romană și romană târzie. Banatica, Studii și cercetări arheologice, Reșița, 1977, p. 81
Inv. G 396
- R. 409 GRĂTAR TIP TREPIED
Gornea
Fier
260×260×220 mm.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem
Inv. G 395
- Muzeul satului Gornea, R. 408 — R. 409
- R. 410 GRĂTAR
Gornea
Fier
Î — 80 mm; L — 350 mm; l — 300 mm.
Pătrat, cu patru picioare curbate și cu șapte trepte distanțate egal.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem, p. 81, fig. 58
- Muzeul de istorie al județului Caraș-Severin, Reșița
Inv. A 9083
- R. 411 STRACHINĂ
Gornea
Pastă zgrunțuroasă, cenușie
Î — 55 mm; Ø g — 125 mm; Ø f — 45 mm.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem, p. 77
Inv. G 385
- R. 412 STRACHINĂ
Gornea
Ceramică, pastă fină, modelată pe roată, arsă oxidant la roșu
Î — 40 mm; Ø g — 105 mm; Ø f — 40 mm.
Buză lată, ușor răsfrântă, cu canelură interioară și pe margine.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem
Inv. G 386
- Muzeul satului Gornea. R. 411—R. 412
- R. 413 DOUĂ PIESE COMPONENTE DE LA UN CAR
Gornea
Piesele provin din turnul NV al fortificației romane.
Bronz
a) Î — 22 mm; L — 180 mm; Ø — 52 mm.
De formă cilindrică, ornamentată cu două grupe de câte patru caneluri distanțate.
b) Î — 70 mm; L — 153 mm; Ø M — 110 mm.
De formă ovală, la un capăt două ieșiri perforate, în centru un orificiu jumătate oval, la celălalt capăt un orificiu rotund.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem, p. 84, fig. 50/17, 62/11
Inv. A. 9006, A. 9007
- ZOMONIȚA (vezi epoca feudală)
- R. 414 STATUETĂ
Gornea (Zomonița, într-un bordei prefeudal)
- Bibl. — N. Gudea, Gornea, așezări din epoca romană și romană târzie, Banatica, Reșița, 1977, p. 81.
Inv. G 396.
- R. 409. GRILLE TYPE TRÉPIED
Gornea
Fer
260×260×220 mm.
Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
Bibl. — Idem
Inv. G 395
- Musée du village Gornea R. 408—R. 409.
- R. 410. GRILLE
Gornea
Fer
H — 80 mm.; L — 350 mm.; l — 300 mm.
Carré, avec quatre pieds courbés et sept échelons également distancés.
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Bibl. — Idem, p. 81, fig. 58
- Musée d'Histoire du Département de Caraș-Severin, Reșița
Inv. A 9083
- R. 411. ÉCUELLE
Gornea
Pâte grumeleuse, grise
H — 55 mm.; Ø b — 125 mm.; Ø f — 45 mm.
Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
Bibl. — Idem, p. 77
Inv. G 385
- R. 412. ÉCUELLE
Gornea
Céramique
Pâte fine, modelée au tour du pottier cuisson oxydante à rouge
H — 40 mm.; Ø b — 105 mm.; Ø f. — 40 mm.
Bord large, légèrement retroussé, avec cannelure intérieure, sur la marge.
Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
Bibl. — Idem.
Inv. G 386
- Musée du village Gornea R. 411—R. 412.
- R. 413. DEUX PIÈCES D'UN CHAR
Gornea — quadriburgium, tour NE
Bronze
a. H — 170 mm.; L — 170 mm.; Ø — 52 mm.
Forme cylindrique, décorée avec deux groupes de quatre canelures distancées.
b. H — 70 mm.; L — 153 mm.; Ø M — 110 mm.
Forme ovale, deux perforations à un bout, un orifice demi-oval au centre, à l'autre bout un orifice rond.
Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
Bibl. — Idem, p. 84, fig. 50/17, 62/11
Inv. A 9006, A 9007
- ZOMONIȚA (voir l'époque féodale)
- R. 414. STATUETTE
Gornea (Zomonița, dans une chaumière préféodale)

Bronz turnat și cizelat
Î — 87 mm; l — 31 mm
Reprezintă un efeb nud cu aripioare ducând în mâini cornu-cappia. Trăsături bine conturate, ochii mari, nasul, gura și bărbia reliefate. După toate probabilitățile reprezintă un *Genius loci*, lucrat într-un atelier de la sudul Dunării.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Inedită
Inv. A. 37467

GORNEA

Com. Sichevița, jud. Caraș Severin

La cca. 6 km vest de sat pe malul Dunării, locul denumit Căunița de Jos, în punctul „Cetate”, fortificație romană târzie, tip quadriburgium, dimensiuni 41×41 m, la colțuri turnuri pătrate ieșite în afară (9×9 m); poartă pe latura de S, spre fluviu, cu bastioane dreptunghiulare (9×3 m), construită între 294—303 e.n. Material tipic pentru sec. IV; ceramică comună, caracterizată prin forme de vase diferite de cele din perioada anterioară a secolelor II—III e. n.; ceramică glazurată, multe piese din fier servind la construcții, unelte și instrumente, arme de tip nou. Sfârșitul fortificației poate fi semnalat după bătălia de la Adrianopolis (378).

Bibl. — N. Gudea, Actes du IX-e Congrès International d'Etudes sur les frontieres romaines, Mamaia, 1972 (1974), 174; Idem, Gornea, așezări romane și postromane (Banatica), 1977, p. 31.

R. 415 SAPĂ

Gornea
Fier ciocănit
L — 235 mm; l — 159 mm.
De formă trapezoidală, lată, cu inel de înmănușare.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — N. Gudea, Gornea, așezări p. 81, fig. 56/2
Inv. A 9085

R. 416 SĂPĂ

Gornea
Fier ciocănit
L — 226 mm; l — 115 mm.
Lamă de săpă triunghiulară, cu inel de înmănușare.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Inedită
Inv. A 9086

R. 417 SAPĂ

Gornea
Fier ciocănit
L — 257 mm; l — 75 mm.
Lamă lungă, triunghiulară, masivă, cu o puternică nervură mediană și cu limbă de înmănușare perpendiculară
Epoca romană, sec. IV e.n.
Inedit
Inv. A 9087

R. 418 CUȚIT RĂZUITOR

Gornea
Fier ciocănit
L — 177 mm; l — 207 mm; Ø — 25 mm,
Lamă încovoiată ascuțită, cu manșon de prindere, perpendicular, median.
Epoca romană, sec. IV e.n.

Bronze coulé et ciselé
H — 87 mm.; H — fig. — 18 mm.; l m. — 31 mm.
Ephèbe nu aux ailerons, cornu-cappia dans les mains; traits bien contourés, les yeux grands, le nez, la bouche et le menton en relief; il représente un *Genius-loci*, exécuté dans un atelier du sud du Danube.
Epoque romaine, IV-ème siècle n.é.
Inédit
Inv. A 37467.

GORNEA

Commune de Sichevița, département de Caraș-Severin

A 6 km. ouest du village sur la rive du Danube, à Căunița de Jos, au point „Cetate”, on a découvert une fortification romaine tardive, de type quadriburgium, de 41×41 m. avec des tours carrées aux coins extérieures; (9×9 m) au sud une porte, vers le fleuve, asec des bastions rectangulaires (9×3 m.). La fortification a été bâtie en 294 — 303. Le matériel est typique pour le IV-ème siècle: de la céramique commune, glaçurée, des pièces en fer pour les constructions, des outils et des instruments, des armes typiques pour l'époque tardive. La fin de la fortification a eu lieu probablement après le combat d'Ariandople (378).

Bibl. — N. Gudea, Actes du IX-e Congrès International d'Etudes sur les frontieres romaines, Mamaia, 1972 (1974), 174; Idem, Gornea, așezări romane și postromane (Banatica), 1977, 31.

R. 415. HOUE

Gornea
Fer martelé
L — 235 mm.; l — 159 mm.
Forme trapézoidale, large, avec anneau d'emmanchement
Epoque romaine, IV-ème siècle n.é
Bibl. — N. Gudea, Gornea, așezări ... p. 81, fig. 56/2
Inv. A 9085

R. 416. HOUE

Gornea
Fer martelé
L — 226 mm; l — 115 mm.
Lame de houe triangulaire, avec anneau d'emmanchement
Epoque romaine, IV-ème siècle n.é
Inédit
Inv. A 9086

R. 417. HOUE

Gornea
Fer martelé
L — 257 mm; l — 75 mm.
Lame longue, triangulaire, massive, nervure médiane forte, soie perpendiculaire
Epoque romaine, IV-ème siècle n.é
Inédit
Inv. A 9087

R. 418. COUPEAU — GRATTOIR

Gornea
Fer martelé
L — 177 mm; l — 207 mm; Ø — 25 mm.
Lame courbe aigue, avec manchon d'emmanchement perpendiculaire médian
Epoque romaine, IV-ème siècle n.é

Bibl. — N. Gudea, Gornea, așezări ...
p. 82 fig. 47/6
Inv. A 9058

Bibl.—N. Gudea, Gornea, așezări ... p. 82.
fig. 47/6
Inv. A 9058

- R. 419 CUȚIT
Gornea
Fier ciocănit
L — 180 mm; l — 20 mm; gr — 3 mm.
Lamă lungă, ușor arcuită, vîrf ascuțit
Epoca romană — sec. IV e.n.
Bibl. — Idem — p. 81, fig. 41/15
Inv. A 9168
- R. 420 CUȚIT
Gornea
Fier ciocănit
L — 111 mm; l — 20 mm; gr — 2 mm.
Lamă cu un singur tăiș.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem. p. 81, fig. 47/11
Inv. A 9332
- R. 421 CUȚIT
Gornea
Fier ciocănit
L — 109 mm; l — 19 mm; gr — 3 mm.
Lamă lungă, ușor arcuită, cu un singur
tăiș.
Bibl. — Idem. p. 81, fig. 47/22, 61/13
Inv. A 9292
- R. 422 UNEALTĂ
Gornea
Fier ciocănit
L — 178 mm; G — 8 mm.
Tijă cu două capete diferențiate, unul
lățit și îndoit, celălalt bifurcat.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem. p. 83, fig. 45/12
Inv. A 9273
- R. 423 DALȚĂ
Gornea
Fier ciocănit
L — 160 mm; l — 17 mm.
Bară de fier paralelipipedică, cu un cap
retezat plat, celălalt lățit și ascuțit.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem. p. 81, fig. 47/8
Inv. A 9063
- R. 424 LINGURĂ DE TURNĂTORIE
Gornea
Fier ciocănit
L — 170 mm; Ø — 77 mm; l — 25 mm.
Recipient semisferic, cu cioc de turnat și
coadă lungă, bine păstrat.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem. p. 82, fig. 46/4
Inv. A 9032
- R. 425 VERIGI
(2 piese)
Gornea
Fier ciocănit
I Ø — 300 mm; II Ø — 305 mm.
Circulare.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem. p. 83, fig. 60/3, 60/4
Inv. A 9079, A 9080
- R. 419. COUTEAU
Gornea
Fer martelé
L — 180 mm; l — 20 mm; gr. — 3 mm.
Lame longue, légèrement courbée, bout
aigu, languette au manche, un seul tran-
chant
Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
Bibl. — Idem. p. 81. fig. 41/15
Inv. A 9168
- R. 420. COUTEAU
Gornea
Fer martelé
L — 111 mm; l — 20 mm; gr. — 2 mm.
Lame avec un seul tranchant, relative-
ment courte et large, avec soie
Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
Bibl. — Idem, p. 81, fig. 47/11
Inv. A 9332
- R. 421. COUTEAU
Gornea
Fer martelé
L — 109 mm; l — 19 mm; gr. — 3 mm.
Lame longue, légèrement courbée, avec un
seul tranchant et soie
Bibl. — Idem, p. 81, fig. 47/22, 61/13
Inv. A 9292
- R. 422. OUTIL
Gornea
Fer martelé
L — 178 mm; gr. — 8 mm.
Tige avec deux bouts différenciés, l'un
applati et courbe, l'autre bifurqué.
Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
Bibl. — Idem, p. 83, fig. 45/12
Inv. A 9273
- R. 423. CISEAU
Gornea
Fer martelé
L — 160 mm; l — 17 mm.
Barre en fer parallélépipédique avec un
bout coupé plat, l'autre élargi et aiguisé,
formant un tranchant droit
Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
Bibl. — Idem, p. 81, fig. 47/8
Inv. A 9063
- R. 424. CUILLÈRE DE FONDERIE
Gornea
Fer martelé
L — 170 mm; Ø — 77 mm; H — 25 mm.
Récipient demi-sphérique, avec bec ver-
soir et queue longue, bien conservé.
Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
Bibl. Idem, p. 82, fig. 46/4
Inv. A 9032
- R. 425. ANNEAUX
(2 pièces)
Gornea
Fer martelé
I. Ø — 300 mm; II. Ø — 305 mm.
Circulaires
Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
Bibl. Idem, p. 83, fig. 60/3, 60/4.
Inv. A 9079, 9080

- R. 426 SCĂRIȚĂ DE ȘA
Gornea
Fier ciocănit
L — 187 mm; l — 110 mm; gr — 8 mm.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem. p. 82, fig. 49/18, 55/2
Inv. A 9081
- R. 427 TÎRNĂCOP (fără gaură de înmănușare)
Gornea
Fier
L — 270 mm; l — 110 mm
Corp lung, triunghiular, masiv, cu puternică nervură mediană.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem p. 81
Inv. A 9037
- R. 428 TESLĂ
Gornea
Fier
L — 118 mm; l — 30 mm; Ø — 27 mm.
Limbă îngustă și curbată, cu manșon.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem. p. 81, fig. 45/6, 57/7
Inv. A 9059
- R. 429 VÎRF DE LANCE
Gornea
Fier ciocănit
L — 225 mm; l — 30 mm; Ø — 13 mm.
Triunghiular, alungit și cu manșon de prindere.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem. p. 81, fig. 48/22
Inv. A 9010
- R. 430 VÎRF DE LANCE
Gornea
Fier ciocănit
L — 130 mm; l — 30 mm. gr — 3,8 mm.
Foliform, triunghiular, cu spin de prindere.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem. p. 81, fig. 48/22
Inv. A 9290
- R. 431 VÎRF DE PILUM
Gornea
Fier ciocănit
L — 115 mm; gr — 115 mm.
Romboedric, cu spin de prindere, latură îndoită.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem. p. 80, fig. 47/19, 61/4
Inv. A 9276
- R. 432 VÎRF DE PILUM
Gornea
Fier ciocănit
L — 93 mm.
Romboedric cu spin de prindere.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem, p. 80, fig. 48/11
Inv. A 9287
- R. 433 VÎRF DE SĂGEATĂ
Gornea
Fier ciocănit
L — 95 mm; l — 9 mm; Ø — 9 mm.
Tetraedric, cu manșon de prindere.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem, p. 80, fig. 48/9
Inv. A 9334
- R. 426. ÉTRIER DE SELLE
Gornea
Fer martelé
L — 187 mm.; l — 110 mm.; gr. — 8 mm.
Epoque romaine, IV-ème siècle n.é.
Bibl. — Idem, p. 82, fig. 49/18, 55/2
Inv. A 9081
- R. 427. PIOCHE (sans trou d'emmanchement)
Gornea
Fer
L — 270 mm.; l — 110 mm.
Corps long, triangulaire, massif, puissante nervure médiane.
Epoque romaine, IV-ème siècle n.é.
Bibl., — Idem, p. 81
Inv. A 9037
- R. 428. HERMINETTE
Gornea
Fer
L — 118 mm; l — 30 mm. Ø — 27 mm.
Languette mince et courbée, avec manchon
Epoque romaine, IV-ème siècle n.é.
Bibl. — Idem, p. 81 fig. 45/6, 57/7
Inv. A 9059
- R. 429. POINTE DE LANCE
Gornea
Fer martelé
L — 225 mm.; l — 30 mm.; Ø — 13 mm.
Triangulaire, allongé, avec manchon d'attache-
ment
Epoque romaine, IV-ème siècle n.é.
Bibl. — Idem, p. 81, fig. 48/22
Inv. A 9010
- R. 430. POINTE DE LANCE
Gornea
Fer martelé
L — 130 mm; l — 30 mm. gr. — 3,8 mm.
Foliforme, triangulaire, avec épine d'attache-
ment
Epoque romaine, IV-ème siècle n.é.
Bibl. — Idem, p. 81, fig. 48/22
Inv. A 9290
- R. 431. POINTE DE PILUM
Gornea
Fer martelé
L — 115 mm; gr. — 155 mm.
Rhombédrique, avec épine d'attachement,
Epoque romaine, IV-ème siècle n.é.
Bibl. — Idem, p. 80, fig. 47/19, 61/4
Inv. A 9276
- R. 432. POINTE DE PILUM
Gornea
Fer martelé
L — 93 mm;
Rhombédrique, avec épine d'attache-
ment
Epoque romaine, IV-ème siècle n.é.
Bibl. Idem, p. 80, fig. 48/11
Inv. A 9287
- R. 433. POINTE DE FLÈCHE
Gornea
Fer martelé
L — 95 mm; l — 9 mm; Ø — 9 mm
Tetraédrique, à douille
Epoque romaine, IV-ème siècle n.é.
Bibl. — Idem, p. 80, fig. 48/9
Inv. A 9334

- R. 434 VÎRF DE SĂGEATĂ
 Gornea
 Fier ciocănit
 L — 128 mm; l — 17 mm; Ø — 12 mm.
 Triunghiular, cu două aripioare, cu manșon de prindere.
 Epoca romană, sec. IV e.n.
 Bibl. — Idem, p. 80, fig. 48/1
 Inv. A. 9022
- R. 435 VÎRF DE SĂGEATĂ
 Gornea
 Fier ciocănit
 L — 85 mm; l — 10 mm; Ø — 8 mm.
 Tetraedric cu manșon de prindere.
 Epoca romană, sec. IV e.n.
 Bibl. — Idem, p. 80, fig. 48/10
 Inv. A. 9278
- R. 436 VÎRF
 Gornea
 Bronz turnat și cizelat
 L — 152 mm; g — 14 mm.
 Garnitură lungă, compusă din 9 segmenti sferici. La bază un altar cubic.
 Epoca romană, sec. IV e.n.
 Inedit
 Inv. A. 9016
- R. 437 PIRON
 Gornea
 Fier ciocănit
 L — 135 mm; l — 12 mm; Ø inel — 20 mm.
 De secțiune dreptunghiulară, lat, cu capătul inelar.
 Epoca romană, sec. IV e.n.
 Bibl. — N. Gudea, Banatica, Studii și cercetări arheologice, Reșița, 1977, p. 61.
 Inv. A. 9367
- R. 438 PIRON
 Gornea
 Fier ciocănit
 L — 160 mm; l — 130 mm.
 Drept, cu un croșet bifurcat din bară de secțiune dreptunghiulară.
 Epoca romană, sec. IV e.n.
 Bibl. — Idem, p. 61, fig. 53/1
 Inv. A. 9368
- R. 439 SCOABĂ
 Gornea
 Fier ciocănit
 L — 80 mm; g — 5 mm; Ø — 20 mm.
 Din bară de secțiune pătrată, subțiată spre vîrf și lățită circular la capăt, este perforată, vîrfurile îndoit.
 Epoca romană, sec. IV e.n.
 Bibl. — Idem, p. 61, fig. 53/1—11 a.
 Inv. A. 9271
- R. 440. BELCIUG
 Gornea
 Fier ciocănit
 L — 65 mm; Ø — 45 mm
 Bară dreaptă, cu ochi în care este prins un inel circular
 Epoca romană, sec. IV e.n.
 Bibl. — Idem, p. 83, fig. 60/11
 Inv. A. 9311
- R. 434. POINTE DE FLÈCHE
 Gornea
 Fer martelé
 L — 128 mm.; l — 17 mm. Ø — 12 mm.
 Triangulaire, avec deux ailerons, à douille
 Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
 Bibl. — Idem, p. 80, fig. 48/1
 Inv. A 9022
- R. 435. POINTE DE FLÈCHE
 Gornea
 Fer martelé
 L — 85 mm.; l — 10 mm.; Ø — 8 mm.
 Tetraédrique, à douille
 Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
 Bibl. — Idem, p. 80, fig. 48/19
 Inv. A 9279
- R. 436. POINTE (garniture coulée)
 Gornea
 Bronze coulé et ciselé
 L — 152 mm.; gr. — 14 mm.
 Garniture longue, formée par 9 segments sphériques. A la base un modèle d'autel cubique.
 Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
 Inédit
 Inv. A 9016
- R. 437. GROS CLOU
 Gornea
 Fer martelé
 L — 135 mm., l — 12 mm, Ø anneau — 20 mm.
 De section rectangulaire, large, bout annulaire
 Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
 Bibl. — N. Gudea, Banatica, Studii și cercetări arheologice, Reșița, 1977, p. 61.
 Inv. A 9367
- R. 438. GROS CLOU
 Gornea
 Fer martelé
 L — 160 mm, l — 130 mm.
 Droit, avec un crochet bifurqué d'une barre de section rectangulaire
 Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
 Bibl. — Idem, p. 61 fig. 53/1
 Inv. A 9368
- R. 439. RACLETTE
 Gornea
 Fer martelé
 L — 80 mm. gr. — 5 mm., Ø — 20 mm.
 Barre de section carrée, amincie vers le point et aplatie circulairement à l'extrémité; perforée, le bout tordu.
 Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
 Bibl. — Idem, p. 61, fig. 53/1—11 a
 Inv. A 9271
- R. 440. ANNEAU
 Gornea
 Fer martelé
 L — 65 mm., Ø — 45 mm.
 Barre droite, avec maillon ayant attaché un anneau circulaire
 Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
 Bibl. — Idem, p. 83, fig. 60/11
 Inv. A 9311

- R. 441. VERIGĂ
Gornea
Fier ciocănit
Ø M — 50 mm; Ø m — 35 mm.
Verigă ovală din bară cilindrică
Epoca romană, sec. IV e.n.
Inedită
Inv. A 9309
- R. 442. CHEIE
Gornea
Fier ciocănit
L — 67 mm; l — 23 mm; Ø — 18 mm.
Bară triunghiulară, plată, cu capăt inelar, cu vîrf îndoit, prevăzut cu trei dinți.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem, p. 82, fig. 44/3.
Inv. A 9031
- R. 443. ZĂVOR
Gornea
Fier ciocănit
L — 145 mm; l — 28 mm.
Bară lată de fier, cu un cap inelar și vîrf curbat, prevăzut cu doi dinți laterali.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem, p. 83, fig. 45/10, 57/19
Inv. A 9269
- R. 444. TOARTĂ DE CANĂ
Gornea
Bronz turnat și cizelat
L — 125 mm; l — 25 mm.
Sinusoidă, terminată la un capăt cu reprezentarea unui cap de cal, iar la celălalt cu o imagine feminină, probabil gorgonă solară.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem, p. 84, fig. 50/16.
Inv. A 9015
- R. 445. MÎNER DE OGLINDĂ
Gornea
Bronz turnat și cizelat
L — 173 mm; Ø — 23 mm; g — 6 mm.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem, p. 84, fig. 50/16.
Inv. A 9364
- R. 446. AMFORĂ
Gornea
Ceramică, pastă comună, cu nisip fin, modelată pe roată, arsă oxidant brun-roșcat.
l — 375 mm; Ø — 210 mm.
Mică, ovoidală, cu gît scurt cilindric și toarte scurte, cu decor de caneluri orizontale.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem, p. 78, fig. 21/5.
Inv. A 9346
- R. 447. FARFURIE
Pastă fină, modelată pe roată, arsă oxidant.
l — 95 mm; Ø — 275 mm.
Formă plată și scundă, acoperită cu glazură verde-gălbuie.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem, p. 78, fig. 18/1
Inv. A 9097
- R. 441. ANNEAU
Gornea
Fer martelé
Ø M — 50 mm., Ø — 35 mm.
Oval, de bară cilindrică
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Inédit
Inv. A 9309
- R. 442. CLEF
Gornea
Fer martelé
L — 67 mm., l — 23 mm.; Ø — 18 mm.
Barre triangulaire, plate, bout annulaire, pointe courbée, avec 3 dents
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Bibl. — Idem, p. 82, fig. 44/3
Inv. A 9031
- R. 443. VERROU
Gornea
Fer martelé
L — 145 mm., l — 28 mm.
Barre large de fer, emmanchement annulaire et bout courbé, avec 2 dents latérales
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Bibl. — Idem, p. 83, fig. 45/10, 57/19
Inv. A 9269
- R. 444. ANSE DE CRUCHE
Gornea
Bronze coulé et ciselé
L — 125 mm., l — 25 mm.
Sinueuse, terminé à un bout avec la représentation d'une tête de cheval et à l'autre avec une image féminine, probablement gorgone solaire.
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Bibl. — Idem, p. 84, fig. 50/16
Inv. A 9015
- R. 445. MANCHE DE MIROIR
Gornea
Bronze coulé et ciselé
L — 173 mm. Ø. — 25 mm., gr. — 6 mm.
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Bibl. — Idem, p. 84, fig. 50/16
Inv. A 9364
- R. 446. AMPHORE
Gornea
Céramique, pâte commune, avec du sable fin, modelée au tour du potier, cuisson oxydante à brun rougeâtre
H — 375 mm.; Ø — 210 mm.
Petite, ovoidale, la gorge courte cylindrique et anses courtes avec décor de canelures horizontales.
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Bibl. — Idem, p. 78, fig. 21/5
Inv. A 9346
- R. 447. PLAT
Pâte fine, modelée au tour du potier cuisson oxydante,
H — 95 mm.; Ø — 275 mm.
Forme plate et basse, glaçure verte — jaunâtre
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Bibl. — Idem, p. 78, fig. 18/1
Inv. A 9097

- R. 448. FARFURIE
Gornea
Ceramică, pastă cărămizie, modelată pe roată, arsă oxidant.
Î — 35 mm; Ø — 215 mm.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Inedită
Inv. A 8888
- R. 449. POTIR
Gornea
Pastă fină, modelată pe roată, arsă oxidant
Î — 75 mm; Ø m — 100 mm; Ø
54 mm
Potir cu picior, cupa largă, buza evazată, glazurat verde-gălbui.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Inedit
Inv. A 9103
- R. 450. URCIOR
Gornea
Ceramică, pastă fină, modelată pe roată, arsă reductor la brun.
Î — 260 mm; Ø — 180 mm.
Sferoidal, bombat, cu umăr arcuit, gît pîlniat, toarta înaltă, de secțiune circulară.
Epoca romană, sec. IV. e.n.
Bibl. — N. Gudea, Gornea, așezări din epoca romană și romană târzie, Banatica Studii și cercetări arheologice, Reșița, 1977, p. 78, fig. 19/5.
Inv. A 9109
- R. 451. OALĂ
Gornea
Ceramică, pastă nisipoasă, brun-roșcată, arsă oxidant, modelată cu mîna.
Î — 135 mm; Ø — 160 mm.
Formă zvultă, bombată, buza rotunjită în afară și smălțuită în interior.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — Idem, p. 77, fig. 27/1,
Inv. A 9111
- R. 452. OALĂ
Gornea
Ceramică, modelată cu mîna, arsă oxidant, cenușiu-roșcat.
Î — 210 mm; Ø — 185 mm.
Piriformă, cu buza curbată
Epoca romană, sec. IV e.n.
Inedită
Inv. A 9112
- R. 453. STRACHINĂ
Gornea
Pastă comună cu nisip fin, modelată pe roată, arsă oxidant la roșu-cărămiziu
Î — 40 mm; Ø — 150 mm.
Semisferică cu buză orizontală, șanțuită, acoperită cu glazură roșcată, arsă secundar.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Inedită
Inv. A 9119
- R. 454. CĂRĂMIDĂ CU SCRIERE LATINĂ
Gornea, Cetate.
Pămînt ars, pastă cu nisip, arsă oxidant.
410×360×40 mm, dreptunghiulară
- R. 448. PLAT
Gornea
Céramique, pâte fine, brune, modelée au tour du potier, cuisson oxydante
H — 35 mm.; Ø — 215 mm.
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Inédit
Inv. A 8888
- R. 449. TIMBALE
Gornea
Pâte fine, modelée au tour du potier, cuisson oxydante
H — 75 mm; Ø m — 100 mm; Ø p. — 54 mm.
Avec pied, coupe large, bord évasé, glaçure verte — jaunâtre
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Inédit
Inv. A 9103
- R. 450. BROC
Gornea
Céramique, pâte fine, modelée au tour du potier, cuisson réductrice à brun
H — 260 mm; Ø — 180 mm.
Sphéroidal, bombé, avec épaule courbé, gorge en entonnoir, anse haute, de section circulaire.
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Bibl. — N. Gudea, Gornea, așezări ... p. 78, fig. 19/5
Inv. A 9109
- R. 451. POT
Gornea
Céramique, pâte sablonneuse, brun-rougeâtre, cuisson oxydante, modelée au tour du potier
H — 135 mm; Ø — 160 mm.
Forme svelte, bombée, le bord arrondi en dehors et émaillé à l'intérieur.
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Bibl. — Idem, p. 77, fig. 27/3, 27/1
Inv. A 9111
- R. 452. POT
Gornea
Céramique, modelée à la main, cuisson oxydante, grise-rougeâtre
H — 210 mm; Ø — 185 mm.
Piriforme, le bord courbé
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Inédit
Inv. A 9112
- R. 453. ÉCUELLE
Gornea
Pâte commune avec du sable fin, modelée au tour du potier, cuisson oxydante, rouge-brique
H — 40 mm; Ø — 150 mm.
Demi-sphérique, le bord horizontal, raiures, glaçure rouge, cuisson secondaire
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Inédit
Inv. A 9119
- R. 454. BRIQUE À INSCRIPTION LATINE
Gornea, Cité
Terre cuite, pâte avec du sable, cuisson oxydante
410×360×40 mm., rectangulaire

Text dispus pe 11 rânduri, cu L medie 120—150 mm, la interval mediu 10 mm, hlit. 7 mm.; cîmpul scris ocupă cca. 185 mm. din înălțimea totală a cărămizii, textul incizat în pasta moale înainte de ardere, cu un obiect ascuțit, probabil stillus.

Rogo et peto primicere
tunc puellam Bariam teretrum
perdis ego Steriu (s) modo
rud (is?) cunscio me reddere
Bes (sam) ex sium visu peto
et rogo primicere reddas
mihi seretrum (tu) m venet
Bessa ulam emet et tolet
mihi cor p (a) t (er)
(Fla) ccus

Te rog și te implor primicerule
pentru că pe fata (sclava) Barian
comoara (mea) o prăpădești cu totul
eu Sterius orice chip sînt chezaș
a-ți reda pe Bessa... (te) rog
și implor primicerule redă-mi comoara
mea, atunci va veni Bessa zburînd
va sălta inima, tată Flaccus
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — N. Gudea, I. Dragomir, Bana-
tica, 3, 1975, 99—119; E. Popescu,
Inscripții ..., 1976, 425; IDR III/1, 1977, 30.

R. 455. CĂRĂMIDĂ ȘTAMPILATĂ

Gornea
Pămînt ars, pastă cu nisip, arsă oxidant,
fragment
320×320×60 mm.
Ștampilă în cartuș dreptunghiular, ușor
adîncit, literele în relief.
I — 15 mm.
EQ (uites) SAG (ittarii) S (ub) C (ura)
ITALICI P (rae) P (ositi)?... Atestă pre-
zența unui detașament de equites în forti-
ficația de la Gornea.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Bibl. — N. Gudea, AIIA, 19, 1976, 279,
nr. 8, fig. 1/8; Em. Popescu, Inscripții...
424; IDR, III/1, 1977, 32.

POJEJENA

Com. Pojejena, jud. Caraș-Severin.
la locul numit Sitarnița sau „Via Bogdanovici”,
La N. de sat, pe un platou înalt de loess
castru roman, săpături 1970, 1973, 1975, 1976.
1977 executate de N. Gudea și O. Bozu.

Fortificația are două faze de construcție, prima
cu incinta din val de pămînt, datează de la sfîrșit-
ul secolului I e.n.; cea de a doua cu zid de incintă
din piatră cu mortar (—148—180 m) este de la
mijlocul sec. II e.n.; au fost determinate porțile
pe laturile de V, N, S și turnurile din colțurile
de NE, SV, NV; *principia* parțială. Material
arheologic destul de bogat, ceramică, monede,
monumente sculpturale, material tegular ștampil-
lat. Se pare că fortificația și-a continuat existența,
fiind folosită măcar parțial și în secolul IV. e.n.
Bibl. — N. Gudea, Banatica, III, 1975,
333—343 (cu toată bibliografia mai veche);
IDR, III/1 1977 (pentru întreg materialul
epigrafic)

R. 456. TĂBLIȚĂ VOTIVĂ CU MITHRAS

Pojejena
Descoperită în castrul roman, turnul de
NE.

Texte en 11 rangs, longueur moyenne
120—150 mm., à l'intervalle moyen de
10 mm., H. lettre-7 mm., le champ écrit
occupe environ 185 mm de l'hauteur total
de la brique, le texte est incisé dans la pâte
tendre avant la cuisson, avec un objet aigu,
probablement stillus.

Rogo et peto primicere tunc puellam Bariam tere-
trum perdis ego Steriu(s) modo rud (is?) cunscio
me reddere Bes(sam) ex sium visu peto et rogo
primicere reddas mihi seretrum(tu)m venet Bessa
ulam emet et tolet mihi cor p(a)t(er) (Fla)ccus
Je te prie et je t'implore primicere par ce que la
fille(esclave) Bariam (mon)trésor tu la ruine totale-
ment moi Steriu(s)n'importe comment je suis
garant à te rendre Bessa, je te prie et je t'implore
primicere rends-moi mon trésor, alors Bessa vien-
dra en volant et le coeur du père Flaccus sautera

Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.

Bibl. — N. Gudea, I. Dragomir, Bana-
tica, 3, 1975, 99—119; E. Popescu, Inscrip-
ții ... 1976, 425; IDR, III/1, 1977, 30

R. 455. BRIQUE ESTAMPILÉE

Gornea
Terre cuite, pâte avec du sable, cuisson
oxydante, fragment
320×320×60 mm.
Éstampille en cartouche rectangulaire,
légèrement en creux, les lettres en relief
H — 1,5 mm.
EQ(uites) SAG(ittarii) S(ub) C(ura) ITA-
LICI P(rae) P(ositi)?... Elle atteste la
présence d'un détachement de equites
dans la fortification de Gornea.
Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
Bibl. — N. Gudea, AIIA, 19, 1976, 279,
nr. 8, fig. 1/8; E. Popescu, Inscriptii ...
424; IDR, III/1, 1977, 32

POJEJENA

Commune de Pojejena, département de Caraș-
Severin, site „Sitarnița” ou „Via Bogdanovici”

Au nord du village, sur un plateau haut, on a
découvert un camp fortifié romain. Des fouilles ont
été effectuées en 1970, 1973, 1975—1977. N. Gudea
et O. Bozu. La fortification a deux phases de cons-
truction. La première avec rempart en terre a été
construite vers la fin du I-er siècle n. è.; la seconde
avec muraille en pierre liée avec du mortier (140×
×180 m.), vers la moitié du II-ème siècle n. è. De
3 côtés (ouest, nord, sud) ont été déterminée les
portes et les tours. (N-E; S-O; N-O); *principia*
partielle. Le matériel archéologique riche est for-
mé par: céramique, monnaies, sculptures, briques
éstampillées. Probablement la fortification a duré
jusqu'au IV-ème siècle n.è.

Bibl. — N. Gudea, Banatica, III, 1975, 333—
343 (avec l'entière bibliographie antérieure);
IDR, III/1, 1977 (pour tout le matériel épigra-
phique)

R. 456 PETITE PLAQUE VOTIVE AVEC MITHRAS

Pojejena
Trouvée dans le camp fortifié romain, la
tour de nord-est.

Marmoră albă, relief plat.
200×170×12 mm.

Se păstrează doar partea superioară, distigându-se două registre; în cel superior diverse episoade ale mitului mithraic: Mithras născându-se din stîncă, Mithras trăgînd cu arcul în stîncă etc. În arcadă se distinge o parte din figura lui Mithras din față, cu bonetul frigian pe pletele lungi și buclate, cu manta fluturînd și cu mîna stîngă apucînd botul taurului; în fața acestui grup Cautes cu făclia ridicată. Pe marginea superioară și în dreapta inscripția latină DEO INVICTO ... (ilizibil) EX VOTO.

Epoca romană, sec. II e.n.

Bibl. — N. Gudea — O. Bozu, in *Journal of Mithraic Studies*, Londra, 1977.

Inv. A 37 500

R. 457. CAVALERUL TRAC

Pojejena

Plăci de marmoră albă cu reflexe roșietice, sculptată în relief
180×150×30 mm.

În interiorul chenarului, tînărul erou trac, nud, cu păr abundent, purtînd o mantie (chlamys) fluturînd în vînt. În mîna dreaptă ține vînatul, se pare un iepure. Calul cabrează cu picioarele din față ridicate, sub cal doi cîini sar asupra vînatului din două părți. Tip nou de reprezentare a cavalerului trac purtător de vînat.

Epoca romană, sec. III—IV e.n.

Bibl. — N. Gudea, *Banatica*, I, Reșița, 1971, p. 107—108, fig. 1; Idem, *SCIV*, tom 22, 2, București, 1971, p. 345—349.

Inv. A 9000

Muzeul de istorie al județului Caraș-Severin, Reșița. R. 413—R. 457.

LOCALITĂȚI FĂRĂ EXPONATE PESCARI

Comuna Pescari, jud. Caraș-Severin.

La est de sat, la intrarea în strîmtorile Dunării, pe un pisc de calcar numit „Cula” s-au găsit urmele unei mici fortificații romane. Săpături 1970, 1973 (în cadrul cercetărilor pentru delimitarea și determinarea fortificației feudale). Material ceramic roman și piese din fier și bronz.

HINOVA

Roman tîrziu, sec. IV e.n.

Este situat la cca. 20 km răsărit de Drobeta-Turnu Severin pe malul stîng al Dunării. Săpăturile au fost făcute de către M. Davidescu în ani 1976 și 1977. Castrul este de formă dreptunghiulară, zidit în tehnica romană tîrzie — adică piatră în alternanță cu brîuri de cărămidă. Materialele arheologice descoperite poartă amprentă locală dar sînt și importuri din sudul Dunării, mai ales ceramică smălțuită, obiecte de sticlă și de podoabă. Monedele descoperite încep cu Constantius II (324—337) și se încheie cu Arcadius (388—393).

R 458. FRAGMENT ȚIGLĂ ȘTAMPILATĂ

Hinova

Pămînt ars, pastă cu degresant, arșă oxidant.

190×170 mm.

Marbre blanc, relief plat.

200×170×12 mm.

Saulement la partie supérieure est conservée; on distingue deux registres. Dans le registre supérieur différents épisodes du mythe mithraïque: Mithras naissant de la roche, Mithras tirant à l'arc dans la roche, etc. Dans l'arcade on distingue la figure de Mithras de face, le bonnet phrygien sur les cheveux longs et des bouclés, le manteau déployé par le vent, la main gauche prenant le museau du taureau; devant ce groupe, Cautes, la cierge élevée. Sur la marge supérieure et à droite, l'inscription latine DEO INVICTO ... EX VOTO

Epoque romaine, II-ème siècle n. è.

Bibl. — N. Gudea, O. Bozu, dans *Journal of Mithraic Studies*, London, 1977.

Inv. A 37500

R. 457. LE CHEVALIER THRACE

Pojejena

Plaques de marbre blanc aux reflets rougeâtres, sculptées en relief.

180×150×30 mm.

Dans le champ le jeune héros thrace, nu, les cheveux abondants, chlamyde gonflé au vent. Dans la main droite il tient le gibier, probablement un lièvre. Le cheval se cabre, les pieds d'en face élevés. Sous le cheval, deux chiens sautent sur le gibier. Type nouveau de représentation du chevalier thrace, portant le gibier.

Epoque romaine, III-IV-ème siècles n. è.

Bibl. — N. Gudea, *Banatica*, I, Reșița, 1971, p. 107—108, fig. 1, Idem, *SCIV* tome 22, 2, București, 1971, p. 345—349.

Inv. A 9000

Musée d'Histoire du Département de Caraș-Severin, Reșița R. 413—R. 457.

LOCALITÉS SANS OBJETS EXPOSÉS PESCARI

Commune de Pescari, Département de Caraș-Severin

A est du village, à l'entrée dans les détroits du Danube, sur un cime de calcaire „Cula” on a trouvé, en 1970 et 1973 (recherches pour la détermination de la fortification féodale) les traces d'une petite fortification romaine. Céramique romaine et pièces en fer et bronze.

HINOVA

Epoque romaine tardive, IV-ème siècle n. è.

Située à 20 km de Drobeta Turnu Severin, à est, sur la rive gauche du Danube. M. Davidescu a fouillé en 1976—1977, et a découvert un camp fortifié de forme rectangulaire illustrant un type de construction spécifique pour la période tardive: pierre, alternant avec des bandes de briques. Le matériel archéologique est spécifique pour la zone, mais il y a aussi des importations de sud du Danube, spécialement de la céramique émaillée, objets en verre et de parure. Les monnaies sont émises par Constance II (324—337)—les premières—et Arcadius (388—393)—les dernières.

R. 458. FRAGMENT DE TUILE ÉTAMPILLÉ

Hinova

Terre cuite, pâte avec degreissant, cuisson oxydante

190×170 mm.

- Ștampilă DRUBET ... în cartuș dreptunghiular.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Inedită
Inv. II 9506
- R. 459. FIBULĂ
Hinova
Bronz turnat și cizelat
L — 95 mm.
De tipul „cu capete de ceapă”.
Epoca română, sec. IV e.n.
Inedită
Inv. II 9496
- R. 460. IGLĂ
Hinova
Fier ciocănit
L — 295 mm.
Cilindrică.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Inedită
Inv. II 9494
- R. 461. OPAIȚ
Hinova
Ceramică, pastă cu nisip, verzuie, presat în tipar.
Î — 53 mm; L — 132 mm; Ø — 87 mm.
Disc circular, cioc oval, pe diametrul maxim o muchie cu alveolări.
Epoca romană sec. IV e.n.
Inedit
Inv. II 9539
- R. 462. OPAIȚ
Hinova
Ceramică, pastă cu nisip, cafeniu, presată în tipar.
Î — 40 mm; L — 130 mm; Ø — 78 mm.
Disc circular, cioc oval, muchie pe diametrul discului.
Epoca romană sec. IV e.n.
Inedit
Inv. II 9544
- R. 463. OPAIȚ
Hinova
Ceramică, pastă cu nisip, brun-verzuie, presat în tipar.
Î — 47 mm; L — 135 mm; Ø — 81 mm.
Disc circular, cioc oval, muchie pe diametrul maxim.
Epoca romană sec. IV e.n.
Inedit. II 9545
- R. 464. OPAIȚ
Hinova
Ceramică, pastă cu nisip, brun presat în tipar.
Î — 31 mm; L — 76 mm; Ø — 60 mm.
Disc circular, cioc oval, pe diametrul maxim un brâu inelar.
Epoca romană sec. IV e.n.
Inv. II 9537
- R. 465. OPAIȚ
Hinova
Ceramică, pastă cu nisip, brun, presat în tipar.
Î — 37 mm; L — 81 mm; Ø — 73 mm.
Disc circular, cioc oval, fără ornament.
- Étampille DRUBET ... en cartouche rectangulaire
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Inédit
Inv. II 9506
- R. 459. FIBULE
Hinova
Bronze coulé et ciselé
L — 95 mm.
Type en croix „aux têtes d'oignon”
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Inédit
Inv. II 9496
- R. 460. CROCHET
Hinova
Fer martelé
L — 295 mm.
Cylindrique
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Inédit
Inv. II 9494
- R. 461. LAMPE À HUILE
Hinova
Céramique, pâte avec du sable, verdâtre, pressée en matrice
H — 53 mm; L — 132 mm Ø — 87 mm.
Disque circulaire, bec oval, sur le diamètre maximum une arête avec des alvéoles.
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Inédit
Inv. II 9539
- R. 462. LAMPE À HUILE
Hinova
Céramique, pâte avec du sable, brune, pressée en matrice
H — 40 mm; L — 130 mm; Ø — 78 mm.
Disque circulaire, bec oval, arête sur le diamètre du disque
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Inédit
Inv. II 9544
- R. 463. LAMPE À HUILE
Hinova
Céramique, pâte avec du sable, brune-verdâtre, pressée en matrice
H — 47 mm; L — 135 mm; Ø — 81 mm.
Disque circulaire, bec oval, arête sur le diamètre maximum.
Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
Inédit
Inv. II 9545
- R. 464. LAMPE À HUILE
Hinova
Céramique, pâte avec du sable, brune, pressée en matrice
H — 31 mm; L — 76 mm; Ø — 60 mm.
Disque circulaire, bec oval, sur le diamètre maximum, bande annulaire
Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
Inédit
Inv. II 9537
- R. 465. LAMPE À HUILE
Hinova
Céramique, pâte avec du sable, pressée en matrice
H — 37 mm; L — 81 mm; Ø — 73 mm.
Disque circulaire, bec oval, sans décoration

- Epoca romană, sec. IV e.n.
Inedit
Inv. II 9538
- R. 466. URCIOR
Hinova
Ceramică, pastă cu nisip, modelat pe roată, arsă reductor pînă la brun.
Î — 117 mm; Ø m — 150 mm.
Gîtul înalt, ornamentat inelar, corpul bombat.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Inedit
Inv. II 9531
- R. 467. BORCAN
Hinova
Ceramică, pastă cu mult nisip, foarte fin măcinat, modelat pe roată, ars oxidant la roșu-cărămiziu deschis.
I — 127 mm. LM — 135 mm; Ø m — 53 mm; Ø g — 97 mm;
Cu umăr înalt, fund simplu plat, buza profilată oblic
Epoca romană sec. IV e.n.
Inedit
Inv. II 9533
- R. 468. URCIOR
Hinova
Ceramică, pastă cu nisip, lucrat la roată, culoare cenușie.
Î — 355 mm; Ø — 222 mm.
Profil simplu cu două toarte, ornamentat cu benzi și linii orizontale
Epoca romană, sec. IV e.n.
Inedit
Inv. II 9540
- R. 469. URCIOR
Hinova
Ceramică, pastă cu nisip, lucrat la roată, ars reductor, culoare brună.
Î — 257 mm; Ø — 165 mm
Profil simplu, cu o toartă ornamentată cu linii orizontale.
Epoca romană, sec. IV e.n.
Inedit
Inv. II 9546
- R. 470. STRACHINĂ
Hinova
Ceramică, pastă cu nisip fin, modelată pe roată, arsă reductor la negru.
I — 50 mm Ø M — 142 mm; Ø m — 56 mm,
Tranconică, buza orizontală, ușor profilată
Epoca romană târzie, sec. V
Inedită
Inv. II 9536
- R. 471. CAPAC DE VAS
Hinova
Ceramică, pastă cu mult nisip, modelat pe roată, ars oxidant la roșu-cărămiziu deschis.
I — 83 mm; Ø M — 197 mm.
Conic, cu buza subțiată și ușor evazată, apucătoare tronconică.
Epoca romană târzie, sec. V
Inedit
Inv. II 9534
- Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
Inédit
Inv. II 9538
- R. 466. BROC
Hinova
Céramique, pâte avec du sable, modelée au tour du potier, cuisson réductrice à brun.
H — 117 mm; Ø — 150 mm.
Gorge haute, décor annulaire, corps bombé
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Inédit
Inv. II 9531
- R. 467. BOCAL
Hinova
Céramique, pâte avec beaucoup de sable, fin modelée, au tour du potier, cuisson oxydante à rouge-brique claire
H — 127 mm; LM — 135 mm; Ø — 53 mm; Ø g. — 97 mm.
Epaule hautt, fond plat, bord profilé obliquement
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Inédit
Inv. II 9533
- R. 468. BROC
Hinova
Céramique, pâte avec du sable, modelée au tour du potier, grise
H — 355 mm; Ø — 222 mm.
Profil simple avec deux anses, décorée aux bandes et lignes horizontales
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Inédit
Inv. II. 9540
- R. 469. BROC
Hinova
Céramique, pâte avec du sable, modelée au tour du potier, cuisson réductrice, brune
H — 257 mm; Ø — 165 mm.
Profil simple, une anse décorée aux lignes horizontales
Epoque romaine, IV-ème siècle n. è.
Inédit
Inv. II. 9546
- R. 470. ÉCUELLE
Hinova
Céramique, pâte avec du sable fin, modelée au tour du potier, cuisson réductrice à noir
H — 50 mm; Ø M — 142 mm; Ø — 56 mm.
Tronconique, fond plat, bord horizontal légèrement profilé
Epoque romaine tardive, V-ème siècle
Inédit
Inv. II. 9536
- R. 471. COUVERCLE DE VASE
Hinova
Céramique, pâte avec du sable fin, modelée au tour du potier, cuisson oxydante à rouge-brique claire
Ø — 83 mm; H — 197 mm.
Conique, le bord aminci et légèrement évasé, anse tronconique
Epoque romaine tardive, V-ème siècle
Inédit
Inv. II. 9534

R. 472. CAPAC DE VAS

Hinova
Ceramică, pastă cu nisip fin, modelat pe roată, ars reductor la negru
I — 59 mm; Ø M — 131 mm
Conic, cu buza ascuțită, ușor evazată, apucătoare tronconică.
Epoca romană târzie, sec. V e.n.
Inedit
Inv. II 9535

R. 473. CAPAC DE VAS

Hinova
Ceramică, pastă cu mult nisip, modelat pe roată, ars oxidant la cărămiziu.
I — 41 mm; Ø M — 97 mm.
Formă tronconică, terminată în buton.
Epoca romană târzie, sec. V
Inedit
Inv. II 9547

R. 474. FUSAIOLĂ

Hinova
Pământ ars, pastă cu nisip fin, modelată cu mîna, arsă reductor la negru.
I — 27 mm; Ø M — 52 mm.
Disc biconic, perforat relativ în centru.
Epoca romană târzie, sec. V
Inedită
Inv. II 9542

R. 475. FUSAIOLĂ

Hinova
Pământ ars, pastă fină, modelată cu mîna, arsă reductor la cenușiu.
I — 22 mm; Ø M — 31 mm.
Conică, perforată central.
Epoca romană târzie, sec. V
Inedită
Inv. II 9543

TEZAUUR MONETAR — MOLDOVA

Descoperire întâmplătoare, lângă flotații, pe cîmpia dinspre Pescari.

Compus din 4121 piese de bronz, este cel mai mare tezaur descoperit pînă în prezent pe teritoriul României. El cuprinde monede izolate din secolul al III-lea, iar în rest piese emise începînd de la 335—337 și pînă la 361 de monetăriile din Treveri, Lugdunum, Arelete, Roma, Aquileia, Siscia, Sirmium, Thessalonic, Heracleea, Constantinopolis, Nicomedia, Cyzicus, Antiochia și Alexandria. Cele mai multe piese au fost emise la Siscia, Sirmium și Thessalonic.

Epoca romană, sec. IV e.n.
Inedit

Muzeul județean de istorie Caraș-Severin, Reșița.

R. 476. CAVALERUL TRAC

Bistrița
Marmoră
270×215×25 mm.
Cavaler în galop spre dreapta, îmbrăcat cu o tunică, bonetă frigiană și hlamidă în vînt; în mîna dreaptă cornu capia; sub copitele calului un om nud căzut spre stînga, avînd bustul înălțat de la pămînt și mîinile ridicate vertical. Partea inferioară a corpului calului căzut, se termină cu o coadă de șarpe. În fața calului se înalță un

R. 472. COUVERCLE DE VASE

Hinova
Céramique, pâte avec du sable fin, modelée au tour du potier, cuisson réductrice à noir
H — 59 mm; Ø M — 131 mm.
Conique, le bord aigu, légèrement évasé, anse tronconique
Epoque romaine tardive, V-ème siècle n.è.
Inédit
Inv. II. 9535

R. 473. COUVERCLE DE VASE

Hinova
Céramique, pâte avec beaucoup de sable, modelée au tour du potier, cuisson oxydante à rouge-brique
H — 41 mm.; Ø — 97 mm.
Forme tronconique, terminé avec un bouton
Epoque romaine tardive, V-ème siècle
Inédit
Inv. II. 9547

R. 474. FUSAÏOLE

Hinova
Terre cuite, pâte avec du sable fin, modelée au tour du potier, cuisson réductrice à noir
Ø M. — 52 mm.; H — 27 mm.
Disque biconique, perforé presque au centre
Epoque romaine tardive, V-ème siècle
Inédit
Inv. II 9542

R. 475. FUSAÏOLE

Hinova
Terre cuite, pâte fine, modelée à la main, cuisson réductrice à gris
H — 22 mm; Ø M — 31 mm.
Conique, perforée central
Epoque romaine tardive, V-ème siècle
Inédit
Inv. II 9543

TRESOR MONNAITAIRE — MOLDOVA

Découverte accidentelle, à côté des flottations, sur la plaine vers Pescari.

Formé par 4121 pièces en bronze, il représente le plus grand trésor monétaire découvert sur le territoire de la Roumanie. Il est formé par des monnaies isolés du III-ème siècle et des monnaies émises entre 335—337 jusqu'à 361 par les monnaies de Treveri, Lugdunum, Arelete, Rome, Aquileia, Siscia, Sirmium, Thessalonique, Heraclea, Constantinople, Nicomedie, Cyzique, Antioche et Alexandrie. La majorité ont été émises par les monnaies de Siscia, Sirmium et Thessalonique.

Epoque romaine, IV-ème siècle n.è.
Inédit

Musée d'Histoire du Département de Caraș-Severin, Reșița.

R. 476. LE CHEVALIER THRACE

Bistrița
Marbre
270×215×25 mm.
En galop vers la droite, habillé d'une tunique, bonnet phrygien et chlamyde au vent, cornu-cappia à la main droite; sous les sabots du cheval un homme nu, tombé vers la gauche, le buste élevé de la terre et les mains élevées verticalement. La partie inférieure du corps du cheval

arbore cu o acvilă. Inscripția: (A) UR (elius) GRATINIAN (us) PRO IN (m) U (nitate) VOTUM VO (veit).

Epoca romană, sec. III e.n.

Bibl. — Gr. Florescu, Hommages à Léon Hermann, Bruxelles, 1960, p. 369; D. Tudor, SCIV, XVI, 1965, 1, p. 181.

Inv. II 7114

R. 477. VAS

Schela Cladovei

Ceramică, pastă roșie cu angobă, modelat pe roată, ars oxidant

Î — 250 mm; Ø M — 190 mm.

Buza dreaptă, gât cilindric, umărul mult bombat, suport inelar detașat, două torți canelate, aplicate sub buză, Ca decor trei linii orizontale incizate pe umărul și gâtul vasului.

Epoca romană, sec. III e.n.

Inedit.

Inv. II 8321

Muzeul Regiunii Porților de Fier, Drobeta-Turnu Severin, R. 458 — R. 477.

tombé finit avec une queue de serpent. Devant le cheval il y a un arbre avec une aigle. Inscription: (A) UR (elius) GRATINIAN (us) PRO IN (m) U (nitate) VOTUM VO (veit)

Epoque romaine, III-ème siècle n. è.

Bibl. — Gr. Florescu, Hommage à Léon Hermann, Bruxelles, 1960, p. 369; D. Tudor, SCIV, XVI, 1965, 1, p. 181.

Inv. II. 7114

R. 477. VASE

Schela Cladovei

Céramique, pâte rouge engobée, modelée au tour du portier, cuisson oxydante

H — 250 mm; Ø M. — 190 mm.

Le bord droit, la gorge cylindrique, l'épaulement très bombé, support annulaire détaché, deux anses cannelées sous le bord, trois lignes horizontales incisées sur l'épaulement et la gorge du vase.

Epoque romaine, III-ème siècle n. è.

Inédit

Inv. II 8321

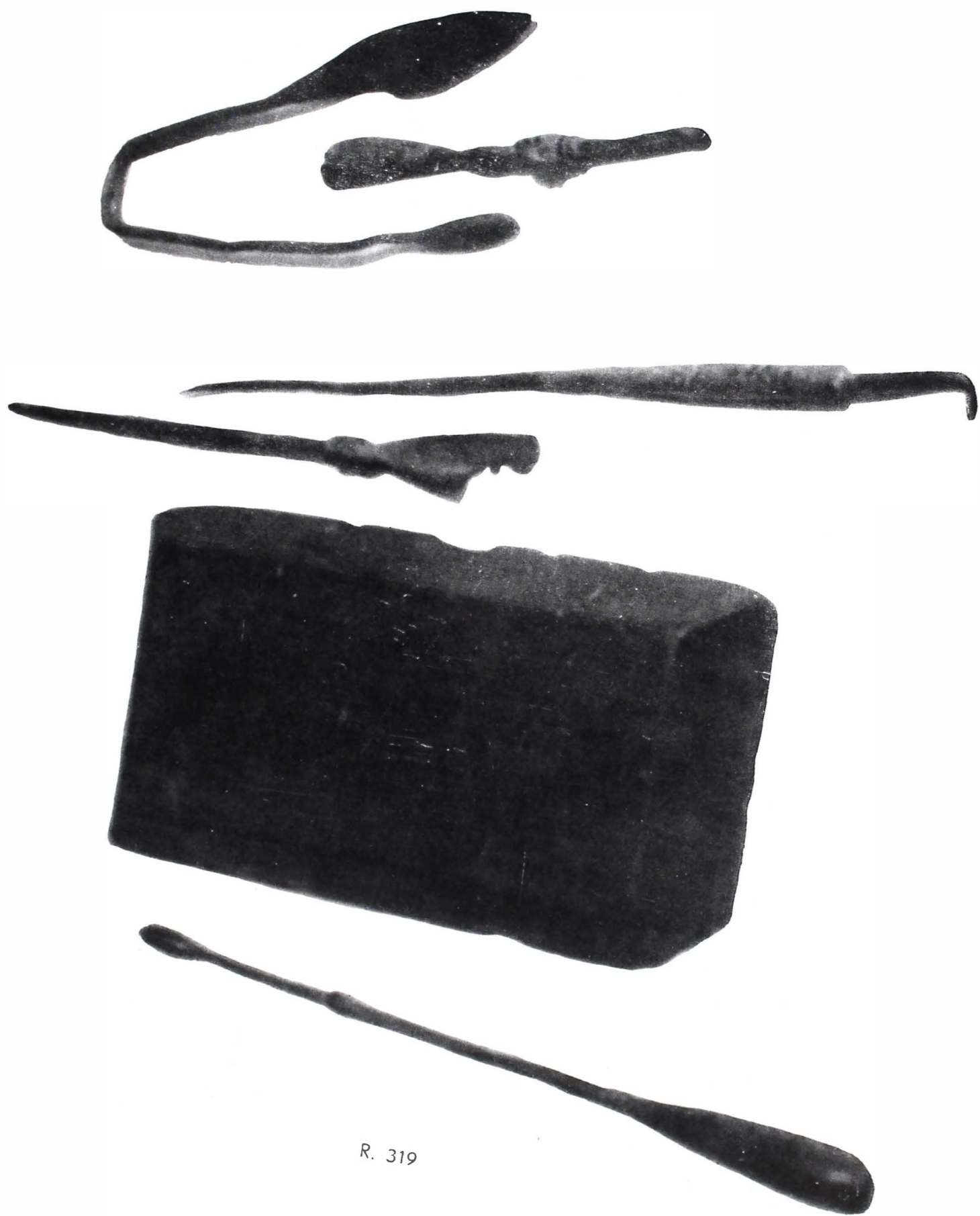
Musée de la Région de Portile de Fier, Drobeta-Turnu Severin, R. 458 — R. 477.

R. 315

R. 311

R. 319

R. 337

R. 322

R. 336

R. 334

R. 425

R. 413

R. 338

R. 436

R. 414

R. 340

R. 343

R. 403

R. 403

R. 403

R. 339

R. 335

R. 320

R. 329

R. 330

R. 424

R. 360

R. 361

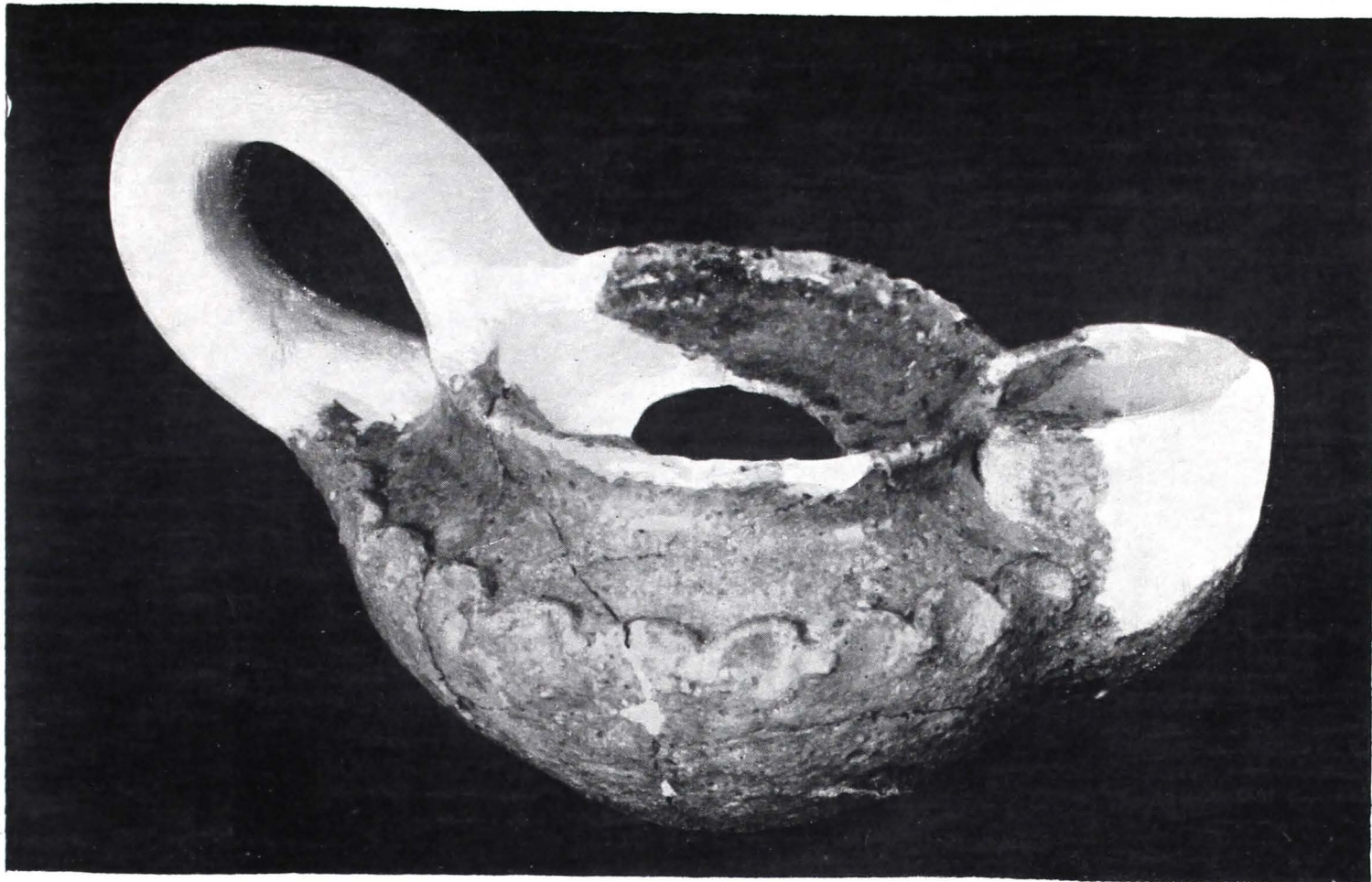
R. 357

R. 358

R. 359

R. 461

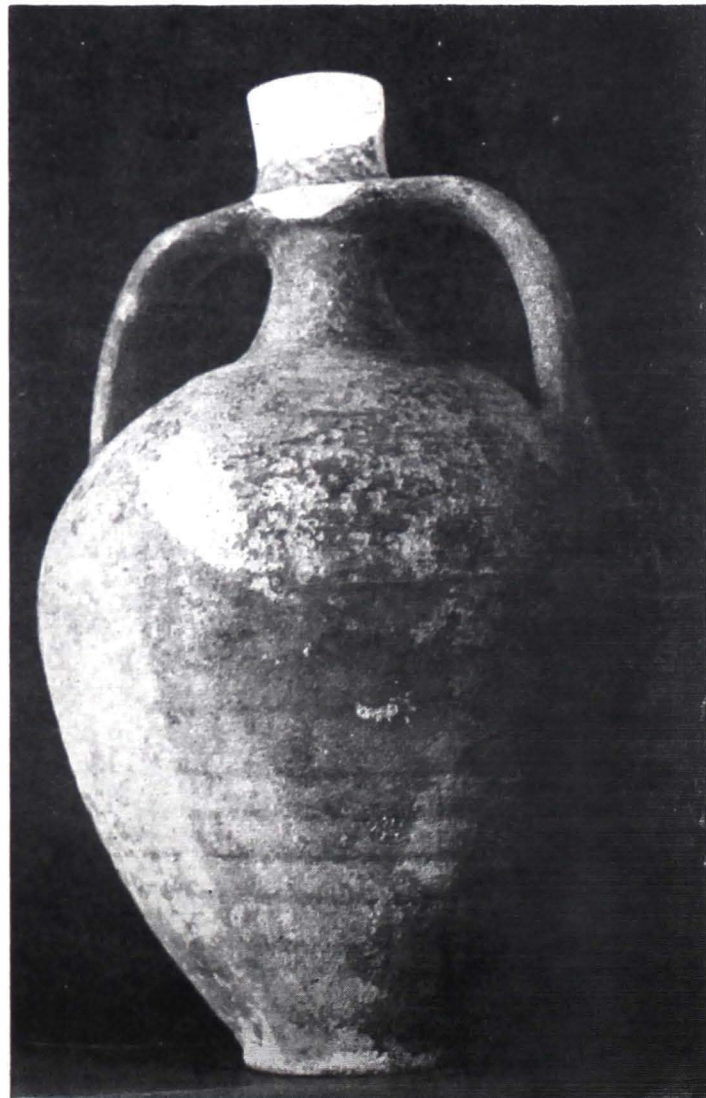
R. 462

R. 479

R. 481

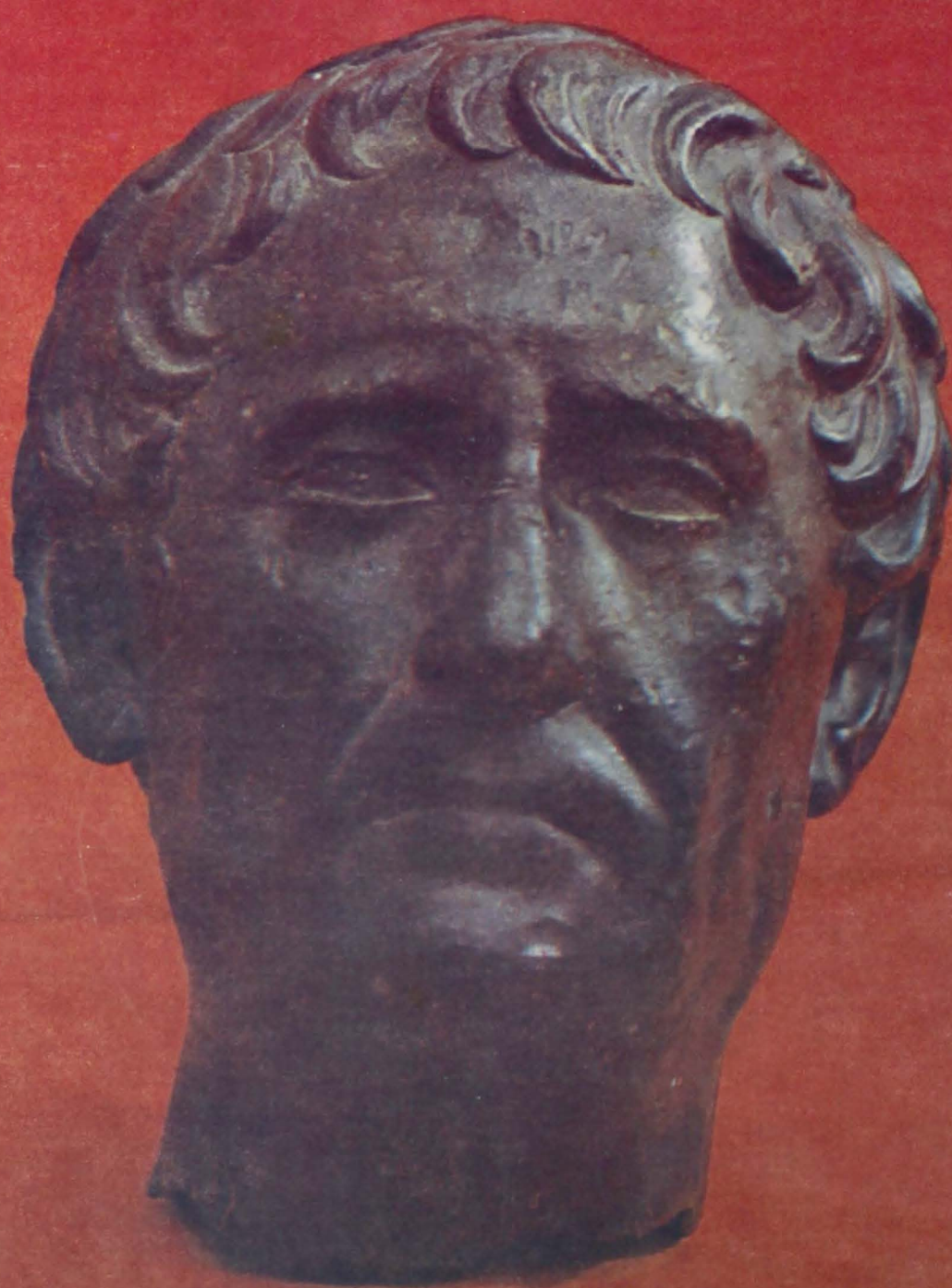
R. 480

R. 481

R. 478

FORTIFICAȚII ROMANE ȘI BIZANTINE TIMPURI LA PORȚILE DE FIER

Cercetările efectuate asupra castrilor și porților militare romane și paleobizantine în porțiunea limesului de la Porțile de Fier reflectă clar evenimentele istorice de pe acest teritoriu. În primele decenii ale sec. I e. n. începe întărirea sistematică a frontierei, urmată de construirea primelor castru și a căilor de comunicație. Istoria tumultuoasă a acestei părți a Imperiului roman a avut drept urmare distrugerea și refacerea frecventă a unui mare număr de fortificații. În prima jumătate a sec. al III-lea, după pătrunderea goșilor, sarmașilor și a carpilor se constată primele faze de refacere. Faza a doua de refacere se situează în perioada lui Diocleșian, iar cea de a treia pe timpul lui Constantin. La trecerea dintre secolul al patrulea în cel de al cincilea, pe timpul lui Teodosius și Arcadius, fortificațiile încep să fie părăsite treptat. De-abia pe timpul lui Anastasius se simte nevoia unei noi întăriri a acestei porțiuni de frontieră, iar pe timpul lui Justinian linia de frontieră este refăcută din temelie și completată după cum fusese inițial.

Puținele informații privind taberele militare romane, cele mai vechi din secolul I e. n., cuprinse în izvoare, note și publicații arheologice, nu au fost completate într-o măsură mai mare nici în lucrările arheologice sistematice efectuate în această regiune. Din această cauză, doar în limite foarte înguste, putem reconstrui imaginea fortificațiilor și organizării celei mai timpurii a acestei porțiuni a frontierei romane.

Pînă la începerea săpăturilor arheologice de la Porțile de Fier, singurele puncte certe existente au fost urmele drumului roman și inscripțiile pe tabulele săpate în stîncă, deasupra drumurilor. Întrucît una dintre primele sarcini ale legiunilor romane de pe limes a fost construirea drumurilor, în scopul de a face legătura dintre taberele militare aflate de-a lungul malului drept al Dunării, era logic ca o dată cu începerea săpăturilor să se urmărească identificarea celor mai vechi fortificații în care au staționat acele unități ale legiunilor care au participat la construcția drumurilor și la apărarea frontierei.

FORTIFICATIONS ROMAINES ET BYZANTINES ANCIENNES À PORTILES DE FIER

Les recherches effectuées sur les camps et les ports militaires romains et paleo-byzantins dans le secteur du limes de Portiles de Fier reflètent clairement les événements historiques de ce territoire. Dans les premières décennies du I-er siècle commence la consolidation systématique de la frontière suivie par la construction des premiers camps et des voies de communication. L'histoire tumultueuse de cette partie de l'Empire Romain a eu comme suite la destruction et le rétablissement fréquent d'un grand nombre de fortifications. Dans la première moitié du III-ème siècle, après la pénétration des Goths, Sarmates et Carpes, on constate les premières phases de la reconstruction. La seconde phase de redressement est placée dans la période de Dioclétien, et la troisième au temps de Constantin. En passant du quatrième siècle au V-ème au temps de Théodose et Arcadius, les fortifications commencent à être quittées peu à peu. Seulement, au temps d'Anastase on sent le besoin de nouvelles fortifications de cette partie de frontière, et au temps de Justinien la ligne de frontière est reconstruite de fond en comble et complétée comme elle avait été auparavant.

Le petit nombre d'informations concernant les camps militaires romains, les plus anciens du I-er siècle, contenues dans les sources, notes et publications archéologiques, n'ont pas été complétées dans une plus grande mesure, ni dans les travaux archéologiques systématiques effectués dans cette région. Pour cette raison nous pouvons reconstruire une image très limitée des fortifications et de l'organisation les plus anciennes de cette partie de la frontière romaine.

Jusqu'au commencement des fouilles archéologiques de Portiles de Fier, les seuls points certains existants ont été les vestiges de la voie romaine et les inscriptions sur les tables creusées dans la roche au dessus des voies. Car une des premières tâches des légions romaines du limes a été la construction des routes dans le but de faire la liaison des camps militaires tout au long de la rive droite du Danube, il était logique qu'une fois les fouilles commencées, il était nécessaire de poursuivre l'identification des plus anciennes fortifications où sont stationnées ces unités de légions qui ont participé à la construction de routes et à la défense de la frontière.

Pornind de la acest fapt trebuie să presupunem că pe porțiunea de drum de lângă Gospodjin Vir s-a aflat una dintre cele mai vechi tabere în care au fost unități din legiunile a IV-a Scythica și a V-a Macedonica. În cursul desfășurării lucrărilor arheologice, în această localitate a fost descoperit un post roman așezat imediat lângă drum. Pe baza inventarului mobil s-a constatat că datează din sec. I e. n. Totuși, descoperirea postului nu a făcut decât să confirme presupunerea că în această zonă s-a aflat și tabăra militară ridicată, probabil, în jurul anilor 30 ai secolului I. Până la prelucrarea definitivă a materialului rămâne neclar dacă acest centru a fost ridicat la Pesaca sau la Saldum.

Inscripția, acum distrusă a lui Tiberiu, de pe stîncă Lepensk, lângă satul Boljetin, indică existența acolo a unei tabere militare, probabil, ridicată în același timp cu primele fortificații de pe frontieră. Descoperirea castrului de la Gradac, lângă Boljetin, a confirmat această presupunere. Aici a fost descoperit castrul inițial cu val de pământ care, în secolul I e. n., a fost dublat cu o incintă de zid. Grupului cel mai vechi de castre îi aparține, în mod cert și fortificația de pământ de la Mali Gradac lângă Donji Milanovac, în apropierea căruia ceva mai târziu, însă tot în limitele secolului I e. n., a fost construit castrul Taliatae.

Este cunoscut faptul că în perioada războaielor purtate de Domitian, Legiunea a IV-a Flavia a fost trimisă din Dalmația la Dunăre și cu această ocazie a fost mărit și numărul alaiurilor și cohortelor. Prin urmare, construirea de noi castre și posturi pe acest traseu trebuie raportată la această perioadă. Sistemul de apărare a fost întărit continuu prin ridicarea de castre și posturi, până la sfîrșitul domniei lui Traian. Traian a continuat și construirea drumului prin defileul inferior al Dunării pentru a stabili legătura cu nordul Daciei. De la acest drum s-au păstrat galeriile săpate în stînci abrupte situate între Bele Vode și Golo-Brdo. La intrarea în defileu este săpată în stîncă binecunoscuta Tabula Traiana.

Din cauza cercetărilor incomplete făcute asupra castrelor din sec. I. nu putem să determinăm exact, din punct de vedere cronologic, toate obiectivele. Nu se știe cu certitudine care dintre castre au fost ridicate în perioada războaielor cu dacii purtate de Domitian și care pe timpul lui Traian. De aceea, trebuie să ne limităm numai la enumerarea castrelor care au fost ridicate fără îndoială în decursul sec. I.

Alături de castrele menționate de lângă Gospodjin Vir, Boljetin și Mali Gradac, care au fost ridicate în prima fază de fortificare a frontierei și de construire a drumurilor, în decursul sec. I. s-au construit și fortificațiile de lângă Brnjica, Čezava, Saldum, Veliki Gradac, la locul unde se varsă riul Porečka în Dunăre și, probabil, la Tekija. Din cauza configurației terenului și a malului stîncos, pe toată porțiunea de la Čezava la Tekija se remarcă doar două castre mari, cele de la Čezava și Veliki Gradac, deși nici acestea nu erau destul de încăpătoare ca să primească întreaga legiune.

Potrivit inscripțiilor de pe tabule și a ștampilelor de pe cărămizile din zona limesului de la Porțile de Fier este atestată prezența următoarelor legiuni sau a unor unități ale acestora: a IV-a Scythica, a V-a Macedonica, a VII-a Claudia și a IV-a Flavia. Datele cu privire la numele cohortelor care au staționat pînă în anul 75 la Dunăre, ne oferă cea

A partir de ce fait, il faut supposer que sur la portion de route près de Gospodjin Vir il y avait des plus anciens camps où étaient des unités des légions la IV-ème Scythique et la V-ème Macédonique. Pendant les travaux archéologiques dans cette localité on a découvert un poste romain situé tout près de la route. Conformément à l'inventaire mobile on a constaté qu'il date du I-er siècle. Toutefois, la découverte du poste a confirmé l'hypothèse que dans cette zone il y avait aussi le camp militaire relevé, probablement vers les années 30 du I-er siècle. Jusqu'à la classification définitive du matériel, reste incertain si ce camp a été construit à Pesaca ou à Saldum.

L'inscription de Tibère, détruite, sur le rocher Lepensk, près du village Boljetin, indique l'existence là-bas d'un camp militaire probablement relevé en même temps avec les premières fortifications sur la frontière. La découverte du camp de Gradac près de Boljetin, a confirmé cette hypothèse. Ici a été découvert le camp initial avec une fortification de terre, qui, au I-er siècle a été doublé avec une enceinte de mur. Au plus ancien groupe de camps appartient, certainement aussi, la fortification de terre de Mali Gradac près de Donji Milanovac, en voisinage duquel, quelque temps plus tard, toujours dans les limites du I-er siècle, a été construit le camp Taliatae.

Il est connu le fait qu'à l'époque des guerres portées par Domitien, la IV-ème Légion Flavia a été envoyée, de Dalmatie au Danube et à cette occasion a grandi, le nombre des convois et des cohortes. En conséquence, la construction de nouveaux camps et postes sur ce trajet doit être rapportés à cette époque. Le système de défense a été consolidé continuellement par la construction de camps et postes, jusqu'à la fin du règne de Trajan. Trajan a continué aussi la construction de la route à travers le défilé inférieur du Danube pour établir la liaison avec le Nord de la Dacie. De cette route ont été conservées les galeries creusées en roches abruptes situées entre Bele Vode et Golo-Brdo. À l'entrée du défilé est creusée en roche la bienconnue Tabula Trajana.

A cause des recherches incomplètes faites sur les camps du I-er siècle on ne peut pas déterminer exactement du point de vue chronologique tous les objectifs. On ne sait pas à coup sûr lequel des camps a été élevé à l'époque des guerres avec les Daces menées par Domitien et lequel au temps de Trajan. Donc, il faut nous limiter seulement à l'énumération des camps qui ont été relevés sans doute au cours du I-er siècle.

À côté des camps mentionnés près de Gospodjin Vir, Boljetin et Mali Gradac, qui ont été relevés dans la première phase de fortification de la frontière et de construction des routes, au cours du I-er siècle, ont été construits aussi les fortifications près de Brnjica, Čezava, Saldum, Veliki Gradac à l'endroit où se jette la rivière Porečka dans le Danube et, probablement à Tekija. À cause de la configuration du terrain et de la rive rocheuse sur toute la portion de Čezava à Tekija on remarque seulement deux grands camps, ceux de Čezava et Veliki Gradac, bien qu'ils n'étaient pas assez grands pour recevoir toute la légion.

Conformément aux inscriptions des tabules et aux marques qui se trouvent sur les briques de la zone du limes de Porțile de Fier, est attestée la présence des suivantes légions ou des unités de celles-là: la IV-ème Scythique, la V-ème Macédonique, la VII-ème Claudia et la IV-ème Flavia. Les données concernant les noms des cohortes qui

mai veche diplomă militară din Moesia, descoperită la Veliki Gradac. Aici sînt amintite 10 cohorte și anume: I Antichensium, I Sugamborum Veterana, Rhaetorum, I Lusitanorum, III, IV, V, VII, VIII Galorum, I Cisipadensium. Dintre acestea numai Cohors I Lusitanorum este confirmată și de ștampilele de pe cărămizi. În perioada războaielor dintre Traian și daci, numărul detașamentelor auxiliare s-a mărit, astfel că după anul 100, în Moesia Superioară, se aflau trei alae (detașamente de cavalerie) și douăzeci și una de cohorte. După cucerirea Daciei numărul detașamentelor auxiliare în porțiunea limesului moesic a fost redus foarte mult.

Sfîrșitul războaielor cu dacii și cucerirea definitivă a Daciei este marcată de construirea podului lui Apollodor din Damasc. Podul avea o lungime de 1.100 m și făcea legătura dintre Pontes și Drobeta.

Printre construcțiile cele mai vechi trebuie amintit canalul de lîngă Sip care aparține, de asemenea, perioadei de activitate a lui Traian la Dunăre. Canalul a făcut posibilă navigația prin cataractele de la Sip. El era apărat de un castru ridicat chiar pe mal.

Materialul descoperit în castru în sec. I. este destul de bogat și oferă posibilități ca să tragem unele concluzii importante. Cel mai bogat este materialul ceramic în raport de care se conturează clar trei centre meșteșugărești: autohton, germanic și cel din Italia de Nord. Alături de vase de ceramică se foloseau și cele de bronz lucrate rudimentar și pahare de sticlă executate mai luxos. Fibule de bronz, cataramă de centură ornamentale, piese decorative de os, stiluri de bronz și alte obiecte de întrebuințare curentă completează inventarul straturilor celor mai vechi din castru. Lipsa armelor este o constatare general valabilă pentru toate castrurile din sec. I. Armamentul a fost ridicat, cu certitudine, de militari în momentul părăsirii taberei.

În apropiere de castrul situat la Boljetin a fost descoperită necropola militară, pînă în prezent unică, din sec. I, cu morminte de legionari incinerati. În această necropolă se disting două categorii de morminte: individuale și comune. Gropile mormintelor individuale sînt săpate în pămînt și puțin arse. După forma lor se aseamănă cu niște străchini ușor adîncite în formă de calotă, cu diametrul de 20—34 cm. Ele aparțin tipului mormintelor „urnă”. În morminte sînt așezate rămășițe de oase adunate de pe rug, în prealabil spălate. Pe lîngă aceste morminte, sînt consemnate și suprafețe mari, puțin arse, avînd forme neregulate, cu urme, din loc în loc, de rămășițe de oase spălate. Fără a avea posibilitatea de a găsi pentru asemenea morminte analogii directe, trebuie să ne mulțumim cu constatarea că suprafețele puțin arse, al căror diametru ajunge, uneori și pînă la 5 m, reprezintă morminte comune a unui număr mare de legionari, care au murit împreună în vreo expediție militară. Pe porțiunea cercetată a necropolei au fost surprinse gropi pentru sacrificii, umplute cu resturi de oase de animale și cu vase ceramice sparte. Fundul acestor gropi era pavat cu pietre rulate, cu forme rotunde. Materialul din gropile de sacrificiu corespunde întru totul pieselor de inventar din straturile cele mai vechi din castrul de la Lepena. O excepție fac numai unele rare vestigii de arme formate din sulițe, săgeți și umbones de scuturi. În gropile de

ont stationné jusqu'au 75 au Danube, sont offertes par le plus ancien diplôme militaire de Moésie, découvert à Veliki Gradac. Ici sont mentionnées les cohortes: I Antichensium, I Sugamborum Veterana, I Rhaetorum, I Lusitarorum, III, IV, V, VII, VIII Galorum, I Cisipadensium. Des toutes, seulement la cohorte I Lusitanorum est confirmée par la marque des briques. A l'époque des guerres de Trajan avec les Daces le nombre des détachements auxiliaires a grandi, ainsi qu'après l'année 100 dans la Moésie Supérieure, il y avait 3 alae (détachements de cavalerie) et 21 cohortes. Après la conquête de la Dacie, le nombre des détachements auxiliaires dans la portion du limes moesique a été beaucoup réduit.

La fin des guerres avec les Daces et la conquête définitive de la Dacie est marquée par la construction du pont d'Apollodor de Damas. Le pont avait une longueur de 1.100 m et faisait la liaison entre Pontes et Drobeta.

Parmi les plus anciennes constructions, il faut rappeler le canal près de Sip qui appartient de même, à la période d'activité de Trajan au Danube. Le canal a fait possible la navigation parmi les cataractes de Sip. Il était défendu par un camp élevé même sur la rive.

Le matériel découvert dans le camp au I-er siècle est assez riche et offre les possibilités de tirer quelques importantes conclusions. Le plus riche est le matériel céramique en rapport duquel se contourent clairement trois centres d'artisanat: autochtone, germanique et celui d'Italie du Nord. Auprès des vases de céramique, s'employait aussi ceux de bronze travaillés rudimentairement et des verres exécutés soigneusement. Fibules en bronze, boucles de ceinture ornamentales, pièces décoratives en os, styles en bronze et d'autres objets d'utilité courante, complètent l'inventaire des couches les plus anciennes des camps. L'absence des armes est une constatation généralement valable pour tous les camps du I-er siècle. L'armement a été enlevé sûrement par les militaires au moment de l'abandon du camp.

Près du camp situé à Boljetin a été découverte la nécropole militaire, unique jusqu'à présent, du I-er siècle, avec des tombes de légionnaires incinérés. Dans cette nécropole on distingue deux catégories de tombeaux: individuels et communs. Les tombes individuelles sont creusées en terre et un peu brûlées. D'après leur forme ressemblent à des écuelles légèrement creusées, en forme de calotte, avec le diamètre de 20—34 cm. Elles appartiennent au type de tombeau „à urne”. Dans les tombeaux sont rangées les restes des os ramassés de bûcher, lavés. À côté de ces tombeaux ont été trouvées des grandes surfaces, peu brûlées, ayant des formes irrégulières, avec des traces de restes d'os lavés. Sans avoir la possibilité de trouver pour de tels tombeaux des analogies directes, il faut nous contenter avec la constatation que les surfaces peu brûlées, le diamètre desquelles arrive quelque fois jusqu'à 5 m, représente des tombes communes d'un grand nombre de légionnaires qui sont morts ensemble dans quelque expédition militaire. Sur la portion recherchée de la nécropole ont été découvertes des fosses de sacrifice, remplies de restes d'os d'animaux et avec des vases de céramique cassés. Le fond de ces fosses était pavé avec des pierres roulées de forme ronde. Le matériel des fosses de sacrifice correspond en tout aux pièces d'inventaire des couches les plus anciennes du camp de Lepena. Exception font seulement quelques rares vestiges d'armes formés des javelots, flèches et boucliers. Dans les fosses de sacrifice sont jettés seulement

sacrificiu sînt aruncate numai obiecte personale aparținînd morților. Acest lucru este demonstrat nu numai de caracterul materialului, ci și de fragmentele de cupe ceramice pe fundul cărora sînt incizate cu litere cursive latine numele proprietarilor. O interesantă descoperire reprezintă fragmentul unei cupe pe fundul căruia sînt incizate semnăturile a patru legionari din legiunea a IV-a Flavia. O necropolă, foarte bogată în vestigii, a fost descoperită în apropierea Karatasului (Capus Bovis). Ea datează dintr-o perioadă mai lungă (sec. I—III) și, cu regret, putem afirma că nu a fost suficient cercetată.

Cu excepția taberelor mari, în care viața s-a putut desfășura și în decursul sec. al II-lea, în toate celelalte castru se găsesc straturi de pămînt ars și de aluviuni fluviale care închid orizontul de cultură din sec. I. Aceste elemente stratigrafice demonstrează fără echivoc faptul că taberele respective au fost părăsite în momentul cuceririi Daciei. În straturile de cultură din sec. I monedele lui Traian sînt cele mai recente. Materialul arheologic mărunt descoperit în taberele vechi, și mai ales monedele, ne vorbesc despre un hiatus, ca perioadă, destul de lung, în viața limesului. Acest hiatus a durat cca. 100 de ani. Un lucru este cert, că fortificațiile mai mari cum sînt Veliki Gradac (Taliatae) și Ćezava (Novae), și-au păstrat și în continuare garnizoanele lor, care în acel moment, au fost probabil reduce. Pentru Ćezava avem chiar și date arheologice concludente pentru faptul că în acea perioadă s-au efectuat unele renovări la fortificațiile inițiale astfel că de acea perioadă se legau construirea a două turnuri pătrate ale unui teren fortificat; în interiorul fortificației s-au descoperit, datînd din aceeași vreme clădiri construite din blocuri de piatră. Pe la sfîrșitul sec. al II-lea și la începutul sec. al III-lea, în zona Dunării s-a creat o situație care pînă la urmă a avut drept consecințe părăsirea Daciei de către romani în timpul lui Aurelian (anii 270—272) și reorganizarea provinciei la sud de fluviu. Aceasta a fost, de fapt, numai partea finală a unei crize care durase mai mult. Puternica năvălire a goșilor, sarmaților și carpilor a făcut ca frontiera să fie pusă permanent în pericol în vremea domniilor lui Gordian al III-lea (238—244), Filip Arabul (244—249), Traianus Decius (249—251), Trebonianus Gallus (251—253). Tocmai în această perioadă scurtă a fost zguduită foarte puternic siguranța frontierei la Dunăre. Goșii răsăriteni au amenințat serios flancul estic al Daciei, cîmpiile Moldovei, chiar și Muntenia în sud. De aici drumul era deschis către zona Dunării. În perioada de început a amenințărilor amintite, a fost inițiată și o activitate foarte febrilă de construcții la Porțile de Fier. Astfel, este cert că un anumit număr de fortificații a fost reconstruit la începutul sec. al III-lea. Aceasta se referă în primul rînd la castrul de la Ravna, lîngă Porečko Ostrvo. În complexul celor mai vechi construcții din interiorul fortificației, sub podeaua unei construcții s-a descoperit un depozit cu 193 de denari. Ultimele dintre aceștia sînt monede de la Maximin Tracul. Motivul îngropării îl putea constitui o expediție cunoscută, pe care acest împărat a efectuat-o împotriva sarmaților sau dacilor. Monedele au fost probabil îngropate de un membru al suitei împăratului care a luat parte la expediție. Există desigur și posibilitatea ca fortăreața să fi fost atacată și că acesta ar fi fost motivul ascunderii monedelor însă soluția aceasta este mai puțin probabilă. În general, această descoperire ne dă un terminus *post quem* nesigur, privind construcția fortăreței de la Ravna, potrivit lucră-

des obiecte personale aparținînd morților. Cette chose est démontrée non seulement par le caractère du matériel, mais aussi par les fragments des coupes en céramique au fond desquelles sont incisés avec des lettres cursives, latines, les noms des propriétaires. Une intéressante découverte représente le fragment d'une coupe au fond de laquelle sont incisées les signatures de 4 légionnaires de la IV-ème légion Flavia. Une nécropole, très riche en vestiges, a été découverte auprès de Karatas (Capus Bovis). Elle date d'une période plus longue (I—III-ème siècles) et, à regret, nous pouvons affirmer qu'elle n'a pas été suffisamment étudiée.

A l'exception des grands camps, où la vie s'est déroulée aussi au cours du II-ème siècle, dans tous les autres camps il y a des couches de terre brûlée et des aluvions fluviales qui forment l'horizon de culture du I-er siècle. Ces éléments stratigraphiques démontrent sans doute le fait que les camps respectifs ont été abandonnés au moment de la conquête de la Dacie. Dans les couches de culture du I-er siècle les monnaies de Trajan sont les plus récentes. Le matériel archéologique menu découvert dans les camps anciens et surtout les monnaies, nous parlent d'un hiatus comme époque, assez longue, dans la vie du limes. Ce hiatus a duré environ 100 ans. Une chose est sûre, que les fortifications plus grandes comme Veliki Gradac (Taliatae) et Ćezava (Novae) ont conservé de suite leur garnisons qui à ce moment, ont été probablement réduites. Pour Ćezava nous avons même des données archéologiques concluantes pour le fait qu'à cette époque ont été effectuées quelques rénovations aux fortifications initiales ainsi que de cette période date la construction de deux tours carrées d'un terrain fortifié. A l'intérieur de la fortification, ont été découvertes, datant du même temps, bâtisses construites en blocs de pierre. Vers la fin du II-ème siècle et le commencement du III-ème siècle dans la zone du Danube a été créée une situation qui jusqu'à la fin a eu comme conséquence l'abandon de la Dacie par les Romains au temps d'Aurélien (270—272) et la réorganisation de la province au sud du fleuve. C'était de fait, seulement la fin d'une crise qui avait duré trop. Le puissant envahissement des Goths, Sarmates et Carpes a fait que la frontière soit mise en péril permanent au temps du règne de Gordien III (238—244), Philippe l'Arabe (244—249), Traianus Decius (249—251), Trebonianus Gallus (251—253). Justement dans cette courte période, la frontière du Danube a été fortement secouée. Les Goths orientaux ont sérieusement menacé le flanc oriental de la Dacie, les plaines de la Moldavie, même aussi la Munténie au sud. D'ici la voie était ouverte vers la zone du Danube. A l'époque du commencement, des menaces, évoquées, a été initiée aussi une activité très fébrile de construction à Porțile de Fier. Ainsi, il est sûr qu'un certain nombre de fortifications ont été reconstruites au commencement du III-ème siècle. Ça se réfère en premier lieu au camp fortifié de Ravna près de Porečko Ostrvo. Dans le complexe des plus anciennes constructions de l'intérieur de la fortification, sous la planche d'une construction on a découvert un dépôt avec 193 deniers. Les dernières de ces monnaies sont de Maximin le Thrace. Le motif de l'enterrement pouvait être une expédition connue, de cet empereur contre les Sarmates ou Daces. Les monnaies ont été probablement enterrées par un membre de la suite de l'empereur qui a pris part à l'expédition. Il existe sûrement aussi la possibilité que la forteresse fût attaquée et serait le motif

rilor efectuate pînă în prezent. Este aproape sigur că aproximativ în același timp au fost ridicate și obiectivele de la Sapaja. Situația de la Saldum nu este suficient de diferențiată. Sîntem în posesia unor dovezi certe privind viața în acest sector și în sec. I, lucru confirmat de vestigiile găsite în necropolă și în obiectivul însuși care a suferit mai multe transformări. Judecînd după materialul descoperit în fortăreață și după fazele prezentate de conducătorul lucrărilor, se poate trage concluzia că în această perioadă fie că s-a recurs la reconstruire, fie la refacerea obiectivului existent. La Boljetin, situația este foarte clară. Obiectivul care a fost cîndva părăsit, a fost refăcut și a fost instalată în el o garnizoană militară. Monedele cele mai vechi descoperite aparțin lui Gallienus. Și datarea altor vestigii descoperite confirmă aceeași perioadă. Dacă luăm ca timp aproximativ pentru refacerea taberei perioada dinaintea de Filip I și Valerian poate că s-ar putea găsi și motivul nemijlocit care a determinat refacerea obiectivului. Acest motiv putea fi activitatea războinică foarte insistentă desfășurată de carpi care au pătruns mult peste frontiera Imperiului și, judecînd după toate aprecierile, au prezentat un mare pericol. Exemplele de la Ravna și Boljetin sînt edificatoare, iar ridicarea noilor fortărețe și refacerea celor vechi din prima jumătate a sec. al III-lea nu s-a făcut foarte repede, ci după cerințele concrete legate de momentul cînd situația militară de la frontieră solicita intervenții urgente. Totodată, acestea nu sînt singurele obiective la care s-a putut stabili exact perioada de construire sau refacere. Cercetările cele mai recente au creat posibilitatea autorilor să precizeze, în sens mai larg, data intervențiilor noi în construcția castrului de la Čezava, în a doua jumătate a sec. al III-lea. Cele mai mari distrugerii au avut loc în Balcani și în Lunca Dunării în timpul lui Valerian și Gallienus (253—268). Limesul din această parte a Dunării a fost ținta unor atacuri permanente din partea triburilor amintite deja. În urma puternicelor presiuni întreprinse asupra legiunilor a V-a și a XIII-a care formau garnizoana din Dacia, după o rezistență zadarnică și fără succes acestea au fost retrase în Panonia, încît Dacia de atunci a fost lăsată practic la discreția dușmanilor. O ușurare însemnată a survenit mai tîrziu în urma operațiilor lui Claudiu al II-lea și ale lui Aurelian care au obținut cîteva victorii importante. Însă Aurelian a adoptat hotărîrea de părăsire a Daciei, deși a reușit în mare parte să îmbunătățească situația pe malul sudic al Dunării. Acest pas a avut consecințe cu implicații politice serioase, dar a fost totodată, deși surprinzător, și unica soluție. Experiența de pînă atunci a arătat că o securitate mai durabilă acolo nu se putea asigura fără a angaja forțe mari militare de care imperiul nu putea, în mod obiectiv, să dispună. De aceea, Aurelian a ajuns în mod justificat la concluzia că securitatea frontierei poate fi asigurată numai dacă malul drept al Dunării este bine întărit. Provinciile Moesia Superioară și Inferioară au fost reorganizate. Pe teritoriul care prezintă interes pentru cercetările noastre au fost formate deocamdată, două provincii noi, Moesia Prima și Dacia Ripensis. Ulterior confiniul lor s-a situat pe linia rîului Porečka, aproape de punctul central al cercetărilor noastre prezente. Frontiera din partea limesului de la Porțile de Fier a întîmpinat acest moment de cotitură, mai mult sau mai

pour cacher les monnaies mais cette solution est moins probable. En général cette découverte nous donne un „terminus post quem“ non sûr, en ce qui concerne la construction de la forteresse de Ravna, conformément aux travaux effectués jusqu'à présent. Il est presque sûr qu'approximativement en même temps ont été élevés aussi les objectifs de Sapaja. La situation de Saldum n'est pas suffisamment différenciée. Nous sommes en possession des preuves sûres regardant la vie dans ce secteur aussi au I-er siècle, chose confirmée par les vestiges trouvés dans la nécropole et dans l'objectif même qui a souffert plusieurs transformations. En raison du matériel découvert dans la forteresse et d'après les phases présentées par le dirigeant des travaux, on peut conclure que dans cette période, soit qu'on a recours à la reconstruction soit à la réfection de l'objectif existant. A Boljetin la situation est très claire. L'objectif qui a été naguère abandonné, a été redressé et une garnison militaire y a été installée. Les plus anciennes monnaies découvertes appartient à Gallienus, et la datation d'autres vestiges découverts, confirme la même période. Si nous prenons comme temps approximatif pour la reconstruction du camp, la période d'avant Philippe I et Valérien peut être qu'on peut trouver aussi le motif direct qui a déterminé la reconstruction de l'objectif. Ce motif pouvait être l'activité guerrière très insistante déployée par les Carpes qui ont pénétré loin de la frontière de l'empire et, en raison des appréciations, ont présenté un grand péril. Les exemples de Ravna et Boljetin sont convaincants et l'élévation des nouvelles forteresses et la réfection des anciennes de la première moitié du III-ème siècle n'est pas faite si vite, mais d'après les besoins concrets liés au moment quand la situation militaire de la frontière sollicitait des interventions urgentes. Ceux-ci ne sont pas les seuls objectifs dont la période de construction ou réfection est établie exactement. Les recherches plus récentes ont donné la possibilité de préciser, dans un sens plus large, la date des nouvelles interventions dans la construction du camp de fortification de Čezava, dans la seconde moitié du III-ème siècle. Les plus grandes destructions ont eu lieu dans les Balcanes et dans le Pré du Danube au temps de Valérien et Gallienus (253—268). Le limes de ce côté du Danube a été le but des attaques permanentes de la part des tribus déjà nommées à la suite de fortes pressions entreprises sur la V-ème légion et la XIII-ème qui formaient la garnison de Dacie; après une résistance vaine et sans succès, ces-ci ont été retirées en Pannonie ainsi que la Dacie d'alors, a été pratiquement laissé à la discrétion des ennemis. Un important allègement a survenu plus tard à la suite des opérations de Claudiu II et d'Aurélien, qui ont obtenu quelques victoires importantes. Mais Aurélien a adopté la décision d'abandonner la Dacie quoiqu'il a réussi en grande partie d'améliorer la situation sur la rive méridionale du Danube. Ce pas a eu des conséquences avec des implications politiques sérieuses, mais a été en même temps, quoique surprenant, l'unique solution. L'expérience de jusqu'alors a montré qu'une sécurité plus durable là-bas ne pouvait pas être assurée sans engager de grandes forces militaires desquelles l'empire ne pouvait pas disposer objectivement. Pour cela, Aurélien est arrivé à la conclusion que la sécurité de la frontière peut être assurée seulement si la rive droite du Danube est bien fortifiée. Les provinces de la Moésie Supérieure et Inférieure ont été réorganisées. Sur le territoire qui présente intérêt pour nos recherches, ont été formées

puțin pregătită. Aceasta a fost o realizare chibzuită, din punct de vedere strategic atât ca gândire cât și ca arhitectură a unui ansamblu de fortificații de diferite forme, dimensiuni și destinații. În zona limesului de la Porțile de Fier în această perioadă, se aflau patru castre mari: Karatas (cca 150 × 130 m), Gradac (identificat cu Taliatae, 134 × 126), Čezava (sau Novae Romana 150 × 140 m) și Golubac (Cuppae, cca 180 × 160 m). Castele mai mici erau Boljetin (50 × 60 m), Hajdučka Vodenica (50 × 70 m) și fortificația de la Golubinja. Castele de mărime mijlocie au fost construite lângă Sip (31 × 29 m), probabil un obiectiv întărit și reamenajat care provine de altfel din perioada lui Traian, la Ravna (45 × 43 m), și Saldum (43 × 31 m.). În afară de cele enumerate, în acest lanț se aflau și fortificații mai mici așa cum sînt obiectivele de la Livadice Golubacke, lângă Brnjica, apoi Trpičevski Potock și Turski Potock, Male și Velike Livadice și un număr de turnuri-posturi de pază pe întreaga porțiune de la Porțile de Fier. Evenimentele care au urmat au confirmat justetea unor măsuri intensive de întărire. Atacurile migratorilor au continuat să fie dese și violente dar, evident, limesul le-a rezistat cu succes. Aproape la toate obiectivele pe care le-am cercetat s-au observat anumite intervenții de construcții, reparații și îmbunătățiri, putînd să dateze de la sfîrșitul sec. al III-lea sau începutul sec. al IV-lea. Ele ar trebui puse în legătură cu evenimentele istorice cunoscute. Unul dintre acestea, de exemplu, a fost ampla activitate a lui Diocletian. Împăratul a trecut în anul 294 pe drumul de pe mal, pornind de la Singidunum, unde a ajuns la data de 8 septembrie, iar la 9 octombrie sosise deja la Nicomedia. Este un lucru cert că a vizitat, cu această ocazie, toate fortificațiile de la Porțile de Fier. Se știe din izvoare că împăratul a luat cunoștință de situația de pe limesul din această parte a diocesei și a dat ordine în vederea întăririi continue a acestuia. În momentul de față nu putem distinge cu exactitate ce intervenții anume s-au efectuat la aceste obiective în timpul respectiv. De reparațiile și refacerile executate la fortificațiile romane, se leagă și cea de a doua călătorie a lui Diocletian pe care a efectuat-o pe drumul de pe mal în anul 303. Spre exemplu, cu puțin timp mai înainte, atacurile puternice ale goșilor au străpuns frontiera de pe Dunărea inferioară, în sectorul dintre Durostorum și Transmarisca. Este foarte posibil că distrugerile grele care se amintesc cu pregnanță să fi cuprins și porțiunile limesului aflate la vest de această regiune. Situația în această porțiune a Dunării pînă în anul 315, a fost în general calmă. Însă, tocmai între anii 315 și 319, pe unele inscripții Constantin este amintit cu titlatura Gothicus Maximus și Carpicus Maximus. Patsch a făcut o legătură între aceste titlaturi și războaiele lui Constantin de la Dunăre. Deja pe la anul 323 goșii trec din nou Dunărea și provoacă distrugeri mari în Moesia Inferioară. Este foarte probabil că în aceste împrejurări și porțiunea limesului de la Porțile de Fier a avut de suferit urmările unor distrugeri. Pînă la sfîrșitul domniei lui Constantin, putem presupune, în lipsă de alte dovezi, că situația a fost relativ liniștită. Nu se poate spune cu certitudine în ce măsură, fortificațiile de pe acest segment al Dunării au fost afectate de atacurile goșilor asupra

pour le moment deux nouvelles provinces Moesia Prima et Dacia Ripensis. Ultérieurement leur confin est situé sur la ligne de la rivière Porēčka près du point central de nos recherches à présent. La frontière du limes de Porțile de Fier a accueilli, plus ou moins préparée, ce tournant d'histoire. C'était une sage réalisation, du point de vue stratégique, comme raisonnement et architecture d'un ensemble de fortifications de diverses formes, dimensions et destinations. Dans la zone du limes de Porțile de Fier a cette époque se trouvaient 4 grands camps: Karatas (environ 150 × 130 m), Gradac (identifié avec Taliatae — 134 × 126), Čezava (ou Novae Romana 150 × 140 m) et Golubac (Cuppae, environ 180 × 160 m). Des camps plus petits étaient: Boljetin (50 × 60 m), Hadjučka Vodenica (50 × 70 m) et la fortification de Golubinja. Des camps d'une grandeur moyenne ont été construits près de Sip (31 × 29 m.) probablement un objectif fortifié et réaménagé qui provient de l'époque de Trajan, de Ravna (45 × 43 m), Saldum (43 × 31 m). A côté de ceux mentionnés dans cette chaîne se trouvaient des fortifications plus petites, comme les objectifs de Livadice Golubacke près de Brnjica, puis Trpičevski Potock et Turski Potock, Male et Velike Livadice et un nombre de tours-postes de garde sur l'entière portion de Porțile de Fier. Les événements qui ont suivi ont confirmé la justesse des mesures intensives de consolidation. Les attaques des migrants ont continué d'être fréquentes et violentes, mais évidemment le limes leur a résisté avec succès. A peu près à tous les objectifs que nous avons étudiés on a observé certaines interventions de construction, réparation et amélioration, qui peuvent dater de la fin du III-ème siècle ou le commencement du IV-ème siècle. Elles doivent être mises en rapport avec les événements historiques connus. Un de ceux-ci, par exemple, a été l'ample activité de Dioclétien. L'empereur a passé en 294 sur la route de la rive, en partant de Singidunum, où il est arrivé le 8 septembre et le 9 octobre il était déjà arrivé à Nicomédie. C'est sûr, qu'il a visité à cette occasion, toutes les fortifications de Porțile de Fier. Dès sources, on connaît que l'empereur a pris connaissance de la situation du limes de cette partie du diocèse et a donné des ordres pour la fortification continue de celui-ci. Momentanément nous ne pouvons pas distinguer précisément quelles interventions ont été effectuées à ces objectifs à ce temps-là. Des réparations et réfections exécutées aux fortifications romaines, se lie aussi le seconde voyage de Dioclétien, qu'il a effectué sur la route de la rive en 303. Par exemple, peu de temps avant, les fortes attaques des Goths ont percé la frontière du Danube Inférieur, dans le secteur de Durostorum et Transmarisca. Il est très possible que les dures destructions, qui se rappellent avec prégnance, ont saisi aussi les portions du limes qui se trouvaient à l'ouest de cette région. La situation dans cette portion du Danube jusqu'en 315, a été en général calme. Mais, justement entre les années 315 et 319, sur quelques inscriptions, Constantin est mentionné avec le titre de Gothicus Maximus et Carpicus Maximus. Patsch a fait une liaison entre ces titres et les guerres de Constantin au Danube. Déjà, en 323 les Goths traversent de nouveau le Danube et causent des grandes destructions en Moesie Inférieure. Il est très probable que dans ces circonstances, la portion du limes de Porțile de Fier a eu aussi à subir les conséquences des destructions. Jusqu'à la fin de règne de Constantin, nous pouvons supposer, à défaut d'autres preuves, que

Dalmației din anul 332, când fiul lui Constantin, Constantiu al II-lea i-a învins categoric. Ceea ce este foarte important pentru această perioadă este faptul că limesul Dunării s-a întărit în continuare. În sectorul Porțile de Fier aceste intervenții sînt evidente. La Ravna a fost construit chiar un complex întreg de construcții interioare. Această fază constructivă se poate data cu certitudine în perioada lui Constantin. La Čezava a fost identificată tocmai în ultima campanie, o intervenție constructivă din timpul lui Constantin cel Mare. La Saldum se află suficiente mărturii cu privire la arhitectura interioară din perioada antichității târzii; la Boljetin-Gradac pe Lepena, nu există, pe la sfîrșitul sec. al III-lea și în sec. al IV-lea o arhitectură durabilă. Ea era suplinită de corturi și de alte obiective provizorii. La Veliki Gradac trebuiau de asemenea efectuate unele reparații și refaceri la castrul din prima jumătate a sec. al IV-lea. Datele de care dispunem în urma cercetărilor insuficiente din localitatea Malo Golubinje, vorbesc de asemenea despre o fază constructivă de la începutul sec. al IV-lea. Fortificația de lîngă Hajdučka Vodenica, potrivit ultimului raport a lui Emil Čerskov, a fost construită de-abia în sec. al IV-lea, ceea ce reprezintă de fapt o situație aparte în funcție de celelalte fortificații de la Porțile de Fier. Castrul de la Sip este de asemenea refăcut pe la începutul sec. al IV-lea.

După cum am putut observa din această scurtă prezentare, aproape la toate obiectivele descoperite s-a identificat o nouă fază constructivă, cu intervenții serioase care, ținînd seama de datele certe culese din izvoare, cu privire la activitatea constructivă, s-ar putea identifica cu perioada dintre Diocletian și Constantin cel Mare.

De atunci și pînă la Domnia lui Valentinian I și a lui Valens, nu dispunem de date certe cu privire la unele conflicte mai mari în această porțiune a Dunării. Nu se poate stabili cu exactitate în ce măsură luptele uzurpatorului Magnentius cu Constantiu al II-lea, apoi proclamarea, de către armată, a lui Vetranion, la Sirmium, ca împărat și înfrîngerea lui în conflictul cu Constantiu, au influențat viața din fortificațiile de pe limesul de la Porțile de Fier, și nici în ce măsură, garnizoanele aflate aici au participat, în perioada aceea, la luptele pentru tron.

Imediat după cucerirea tronului în anul 364, Valentinian I și Valens au întreprins o călătorie lungă de la Constantinopol pînă la Sirmium. Ajungînd la Niš, împărații în consens cu Tauto-medus, *dux Daciae Ripensis*, au dat indicații precise privind reparațiile la toate fortificațiile din provincie. În faza actuală, într-adevăr de început, cînd este vorba de studierea materialului descoperit, este imposibil de a identifica pe fortificații intervențiile efectuate în acea perioadă. O apreciere mai exactă este îngreunată, pe lîngă distrugerile care au urmat, și de activitatea constructivă foarte bogată desfășurată ulterior de Iustinian.

Marile încercări și distrugerii, care sînt foarte evidente în unele stațiuni din acea perioadă, limesul de la Porțile de Fier le-a retrăit în anii 376—378. Constrînși de huni și forțați de alte nenorociri, goții au coborît în anul 376 spre Dunăre și au cerut lui Valens permisiunea de a se așeza

la situația a été relativement calme. On ne peut pas dire à coup sûr dans quelle mesure, les fortifications de ce segment du Danube ont été affectées par les attaques des Goths sur la Dalmatie en 332, quand le fils de Constantin, Constantiu II a vaincu catégoriquement. Ce qui est très important pour cette période, c'est le fait que le limes du Danube est consolidé par la suite. Dans le secteur de Porțile de Fier, ces interventions sont évidentes. A Ravna a été construit même un complexe de constructions intérieures. Cette phase constructive peut être datée à coup sûr à l'époque de Constantin. A Čezava, a été identifiée justement dans la dernière campagne, une intervention constructive du temps de Constantin le Grand. A Saldum se trouvent des suffisants témoignages concernant l'architecture intérieure de la période de l'antiquité tardive; à Boljetin-Gradac sur Lepena n'existe pas à la fin du III-ème siècle et au IV-ème siècle une architecture durable. Elle était remplacée par des tentes et d'autres objectifs provisoires. A Veliki Gradac, il fallait de même effectuer quelques réparations et réfections au camp de la première moitié du IV-ème siècle. Les dates dont nous disposons à la suite des recherches insuffisantes de la localité Malo Golubinje, explique également une phase constructive du commencement du IV-ème siècle. La fortification de Hajdučka Vodenica, conformément au dernier rapport d'Emile Čerskov, a été construite à peine au IV-ème siècle, ce qui représente de fait une situation différente en fonction des autres fortifications de Porțile de Fier. Le camp de Sip est aussi refait au commencement du IV-ème siècle.

Comme on peut observer, après cette courte présentation, presque à tous les objectifs découverts est identifiée une nouvelle phase constructive avec de sérieuses interventions qui, en tenant compte des dates certes, des sources, concernant l'activité constructive, peut être identifiée avec la période entre Dioclétien et Constantin le Grand.

Depuis lors et jusqu'au règne de Valentinien et de Valens, nous ne disposons pas des données sûres en ce qui concerne quelques conflits plus importants dans cette région du Danube. On ne peut pas établir à coup sûr en quelle mesure les luttes de l'usurpateur Magnentius avec Constance II, puis la proclamation, par l'armée de Vetranion, à Sirmium, comme empereur et sa défaite dans le conflit avec Constance ont influencé la vie dans les fortifications qui se trouvaient sur le limes de Porțile de Fier, ni dans quelle mesure les garnisons qui se trouvaient là ont participé, alors, aux luttes pour le trône.

Tout de suite après la conquête du trône en 364, Valentinien I et Valens ont entrepris un long voyage de Constantinople jusqu'à Sirmium. Arrivés à Niš, les empereurs en consensus avec Tauto-medus, *dux Daciae Ripensis*, ont donné des indications précises sur les réparations de toutes les fortifications de la province. Dans la phase actuelle, de commencement, quand il s'agit d'étudier le matériel découvert, il est impossible d'identifier sur les fortifications même, les interventions effectuées à l'époque. Une appréciation plus exacte est très difficile à cause des destructions qui ont suivi, et de l'activité constructive très riche déployée ultérieurement par Justinien.

Les grandes épreuves et destructions, qui sont très évidentes dans quelques stations de cette période, le limes de Porțile de Fier les a revécus dans les années 376—378. Contraints par les Huns et forcés d'autres malheurs, les Goths sont descen-

în Tracia. Goții, însă, nemulțumiți, după cum relatează Ammianus Marcellinus, de tratamentul aplicat de funcționarii administrației din Tracia, s-au răsculat. Răscola s-a extins foarte mult, iar în luptele care au urmat, romanii au suferit pierderi grele. Prin urmare, în anul 378, în lupta de la Adrianopol, armata romană a fost învinsă, iar Valens însăși a murit în luptă. După această luptă expansiunea goților a ajuns la maximum. Ammianus Marcellinus informează că toate regiunile aflate între Dunăre, Marea Neagră, Munții Rodopi și Bosfor erau cuprinse de flăcări.

Cum sînt înregistrate aceste evenimente în stațiunile noastre? Din cauza lipsei de dovezi mai complete de la alte obiective, se poate lua ca exemplu fortificația de la Ravna. Aici, dacă ne referim la sec. al IV-lea, sînt scoase în evidență două faze de distrugeri. Cea mai veche este tocmai din această perioadă. Se disting clar construcții de pămînt și lemn, arse. După toate aparențele se vede că focul a fost puternic și a cuprins toată fortificația. Sub ruinele acestor case se aflau în exclusivitate monedele de la Valentinian și Valens. Sînt indicii suficiente care arată că situații similare erau și la celelalte obiective, ceea ce confirmă că goții au ajuns și în această regiune a limesului.

Teodosius a refăcut însă repede fortificațiile distruse și a restabilit situația de la graniță. După toate cele întîmplate viața în această regiune s-a desfășurat fără tulburări mari pînă la sfîrșitul domniei lui. De abia după moartea lui Teodosius, au loc noi răscoale ale goților. Dacă apreciem după fortificațiile de la Porțile de Fier, se pare că acest segment al frontierei și-a trăit, în acea perioadă, ultimele zile. La Sapaia distrugerea obiectivului a fost consemnată că ar fi avut loc pe la începutul sec. al V-lea și se pune în seama năvălirii hunilor. După toate aprecierile aceeași soartă a avut-o și Čezava. Pînă în prezent nu s-a stabilit cu exactitate perioada de distrugere a obiectivului de la Saldum, însă este foarte probabil că acest eveniment a avut loc pe la sfîrșitul sec. al IV-lea și începutul sec. al V-lea.

La Boljetin acest termen se poate stabili ceva mai precis. Cele mai vechi monede descoperite sînt cele din perioada lui Teodosius I și Arcadius. Fondul numismatic extraordinar de numeros de la Ravna se încheie cu Teodosius I. Funcționarea obiectivului de la Pesaca durează pînă la sfîrșitul sec. al IV-lea. Pentru localitatea Veliki Gradac încă nu s-a stabilit un termen mai precis, în timp ce Hajdučka Vodenica, potrivit datelor actuale, își încheie funcția primară undeva pe la sfîrșitul sec. al IV-lea și începutul celui de al V-lea.

Din cele prezentate reiese clar că segmentul limesului de la Porțile de Fier a început să se destrame după moartea lui Teodosius și a mai rezistat puțin în perioada lui Arcadius, ca apoi să înceteze definitiv să mai existe în aproximativ următorii 100 de ani.

Materialul arheologic descoperit din sec. al III-lea și al IV-lea — în obiectivele noastre este numeros. S-au descoperit mii de obiecte. Trecerea în revistă a acestor obiecte descoperite ar fi imposibilă. Este suficient numai să subliniem că Porțile de Fier au dat și un număr mai mare de obiecte de calitate superioară: ceramica autohtonă și cea importată, podoabe de aur, argint și

după en 376 vers le Danube et ils ont demandé à Valens la permission de s'établir en Thracie. Mais les Goths, mécontents, d'après la rélation de Ammianus Marcellinus, du traitement appliqué par les fonctionnaires de l'administration de Thracie se sont insurgés. La révolte s'est beaucoup étendue, et dans les combats qui ont suivi, les Romains ont souffert des dures pertes. Par conséquence, en 378, dans le combat de Adrianople, l'armée romaine a été vaincue et même Valens et mort dans le combat. Après ce combat l'expansion des Goths est arrivée au maximum. Ammianus Marcellinus nous informe que toutes les régions qui se trouvaient entre le Danube, la Mer Noire, les Monts Rhodope et Bosphore était en flammes.

Comment sont enregistrés ces événements dans nos stations? En l'absence des preuves plus complètes des autres objectifs, on peut prendre pour exemple la fortification de Ravna. Ici, si nous nous rapportons au IV-ème siècle, ressort en évidence deux phases de destructions. La plus ancienne appartient justement à cette période. On distingue clairement des constructions en terre et en bois, brûlées. Après toutes les apparences, on voit que le feu a été puissant et a enveloppé toute la fortification. Sous les ruines de ces maisons se trouvaient en exclusivité des monnaies de Valentinien et Valens. Sont des suffisants indices qui montrent que des situations similaires était aussi aux autres objectifs, ce qui confirme que les Goths sont arrivés, aussi dans cette région du limes.

Mais Théodose a refait vite les fortifications détruites et a établi la situation de la frontière. Après tout ce qui s'est passé, la vie dans cette région s'est déroulée sans des grands troubles jusqu'à la fin de son règne. Après la mort de Théodose il y a de nouveau des révoltes des Goths. Si nous apprécions d'après les fortifications de Porțile de Fier, il paraît que ce segment de la frontière, a vécu, dans cette période, ses derniers jours. A Sapaia la destruction de l'objectif a été consignée qu'elle aurait eu lieu au commencement du V-ème siècle et on la met à la charge des Huns. Après toutes appréciations le même sort l'a eu aussi Čezava. Jusqu'à présent on n'a pas établi à coup sûr la période de destruction de l'objectif de Saldum mais il est très probable que cet événement a eu lieu à la fin du IV-ème siècle et au commencement du V-ème siècle.

A Boljetin ce terme peut être établi avec plus de précision. Les plus anciennes monnaies découvertes sont celles de l'époque de Théodose I et Arcadius. Le fond numismatique, extraordinairement nombreux à Ravna finit avec Théodose I. Le fonctionnement de l'objectif de Pesaca dure jusqu'à la fin du IV-ème siècle. Pour la localité de Veliki Gradac n'est pas encore établi un terme plus précis, en temps que Hajdučka Vodenica d'après les données actuelles finit la fonction primaire à la fin du IV-ème siècle et au commencement du V-ème siècle.

Après tout ça, il résulte clairement que la segment du limes de Porțile de Fier a commencé s'effiloche après la mort de Theodose et a résisté un peu pendant l'époque d'Arcadius, pour cesser d'exister définitivement dans les 100 ans suivants.

Le matériel archéologique découvert de III-ème et IV-ème siècle — dans nos objectifs est nombreux. On a découvert mille objets. L'énumération de ces objets découverts serait impossible. Il est suffisant de souligner qu'à Porțile de Fier ont été découverts un plus grand nombre d'objets de qualité supérieure: de la céramique autochtone et importée, des parrures en or, argent et bronze,

bronz, depozite valoroase de unelte. În această regiune s-au descoperit și obiectele încă mai de mult cunoscute în lume cum sînt: diploma militară de pe timpul lui Vespasian, medalionul unicat al lui Valentinian I, apoi depozitul de folii de bronz ale lui Iustinian I, cele 30 de monede, solidi, de aur, tot ale lui Iustinian I, denari de pe timpul lui Maximin Tracul, depozitul bogat de vase de bronz și o serie de alte obiecte de mare valoare culturală și de un înalt nivel artistic.

După o întrerupere de 100 de ani timp în care fortificațiile de la Porțile de Fier au fost părăsite (Teodosius-Arcadius), începe renovarea treptată a castrelor de pe limes, probabil încă de pe timpul lui Anastasius I (513—518). Poate chiar în acea perioadă, au fost refăcute, cel puțin parțial, obiectivele de la Čezava, Boljetin, Hajdučka Vodenica. Aceaste, simple indicii au fost confirmate deocamdată numai de descoperiri de monede de la Anastasius I. Prin urmare, de-abia Iustinian reușește să întărească foarte mult linia de frontieră. Datele de care dispunem în prezent ne permit să confirmăm cu certitudine că pe timpul domniei sale au fost refăcute în întregime cel mai mare număr de fortificații romane de la Dunăre. Aproape toate castrele enumerate în prezentarea anterioară au început să prindă din nou viață în primele decenii ale secolului al VI-lea. Ceea ce caracterizează esențial activitatea constructivă a lui Iustinian este faptul că a menținut fără excepție proporțiile fortificațiilor precedente, că a refăcut și a întărit zidurile de incintă ale acestora. Totodată a reconstruit din temelie turnurile. Le-a dat diferite forme, de regulă în segment de cerc. Astfel de obiective se află la Čezava, Boljetin și Veliki Gradac. Saldum și Ravna au baza turnurilor ceva mai deosebită: în potcoavă — mai alungită și mai mare decât celelalte. După toate aprecierile, unul dintre aceste turnuri de la Saldum a ținut loc de biserică. La Hajdučka Vodenica turnul central este întărit cu un zid triunghiular cu protuberanță — unica formă de acest fel de la Porțile de Fier. De altfel, în cadrul fortificației de la Veliki Gradac a fost construită și o biserică cu baptisteriu, precum și o biserică mai mică în interiorul fortificației de la Gradac lângă Boljetin.

Trebuie amintit în mod deosebit că în acest sector, desigur pe timpul lui Iustinian, a fost construită și o fortificație nouă. Aceasta este cea de la Bosman care se află la intrarea în localitatea Gospodjin Vir. Ca teren pentru construirea ei a fost ales un spațiu mai larg între riu și lanțul coastelor abrupte care se întinde de-a lungul malului. S-ar fi putut ridica și aici un castru patrulater obișnuit, însă, în cazul acesta, garnizoana ar fi fost lipsită de spațiul necesar pentru manevră, fiind strîmtoată între riu pe o parte și dealurile abrupte pe cealaltă parte, așa încît să devină o țintă foarte bună. Constructorul a rezolvat problema foarte ingenios, ridicînd castrul în formă de triunghi, adaptat la configurația terenului și la cursul apei. Rezolvînd astfel problema, a rămas spațiu suficient pentru manevrare și pentru ieșirile unităților din garnizoană în timpul asediilor, tactică bine cunoscută și folosită de practica antică de război. Săpăturile efectuate au arătat că fortăreața a durat de la Iustinian pînă la Mauriciu Tiberiu. Sfirșitul ei este confirmat de un depozit de folii descoperit într-o casă arsă.

des dépôts d'outils de grande valeur. Dans cette région ont été découverts des objets connus depuis plus longtemps dans le monde: le diplôme militaire depuis le temps de Vespasien, le médaillon unique de Valentinien I, puis le dépôt de plaques en bronze de Justinien I, les 30 monnaies solidi en or, toujours de Justinien I, des dinars depuis le temps de Maximin le Thrace, le riche dépôt de vases en bronze et une série d'objets de grande valeur culturelle et d'un grand niveau artistique.

Après une interruption de 100 ans, temps dans lequel les fortifications de Porțile de Fier ont été abandonnées (Théodose — Arcadius) commence la rénovation par étapes des camps du limes, probablement au temps d'Anastase I (513—518). Peut-être même dans cette période, ont été refaits au moins partiellement, les objectifs de Čezava, Boljetin, Hajdučka Vodenica. Ces simples indices, ont été confirmés pour le moment seulement par les découvertes des monnaies d'Anastase I. Par conséquence, à peine Justinien a réussi à consolider la ligne de frontière. Les données dont nous disposons à présent nous permettent de confirmer à coup sûr qu'au temps de son règne ont été refaites en totalité le plus grand nombre de fortifications romaines du Danube. Presque tous les camps énumérés dans la présentation antérieure ont commencé à renaître dans les premières décennies du VI-ème siècle.

Ce qui caractérise essentiellement l'activité constructive de Justinien est le fait qu'il a maintenu sans exception les proportions des fortifications précédentes, qu'il a refait et consolidé les murs de l'enceinte de celles-ci. En même temps il a réédifié de fond en comble les tours. Il leur a donné diverses formes: en règle, en segment de cercle. Cette sorte d'objectifs il y a à Čezava, Boljetin et Veliki Gradac. Saldum et Ravna ont la base des tours un peu différente: en fer à cheval — plus allongée et plus grande que les autres. D'après toutes les appréciations, l'une de ces tours de Saldum a servi comme église. A Hajdučka Vodenica, la tour centrale est consolidée par un mur en triangle avec protubérance — unique forme de ce genre de Porțile de Fier. Dans la fortification de Veliki Gradac a été édifiée aussi une église avec baptistère, ainsi qu'une église plus petite dans l'intérieur de la fortification de Gradac près Boljetin.

Il faut rappeler surtout que dans ce secteur, sûrement au temps de Justinien, a été construite aussi une fortification nouvelle. C'est celle de Bosman qui se trouve à l'entrée de Gospodjin Vir. Comme terrain pour sa construction, on a choisi un espace plus large entre la rivière et la chaîne des côtes abruptes qui s'étend tout au long de la rive. Ici aussi on aurait pu construire un camp en quadrilatère mais dans ce cas la garnison aurait été frustrée de l'espace nécessaire pour les manoeuvres, étant réduite entre la rivière d'une part, et les collines abruptes de l'autre; ainsi que pouvait devenir un cible facile. Le constructeur a résolu ingénieusement le problème élevant le camp en forme de triangle adapté à la configuration du terrain et au cours de l'eau. Solutionnant ainsi le problème, on a resté un espace, suffisant pour les manoeuvres et pour les sorties des unités de la garnison au temps des assauts, tactique bien connue et utilisée par l'antique pratique de guerre. Les fouilles effectuées ont montré que la forteresse a duré de Justinien jusqu'à Maurice Tiberè. Sa fin est confirmée par un dépôt de plaques découvert dans une maison

Monedele descoperite în alte localități consemnează această perioadă ca termen final al duratei fortificațiilor bizantine pe această porțiune a Dunării.

În final, în loc de concluzii, trebuie să subliniem că munca privind determinarea arheologică și istorică a obiectelor însele și a materialului descoperit în aceste obiective de-abia începe. Studiarea rezultatelor obținute în urma săpăturilor efectuate în decursul a mai multor ani precum și a celor efectuate în România ne va ajuta să elucidăm mai bine unele evenimente istorice mai puțin cunoscute din aceste regiuni, spre exemplu să se explice în întregime sistemul și sensul obiectivelor din această parte a limesului, ceea ce ar putea să ajute la completarea cunoștințelor obținute până în prezent cu privire la limesul Imperiului roman în general. Diferite particularități ale fortificațiilor descoperite și alte elemente ale fortificațiilor de la Porțile de Fier ne vor ajuta să ne facem o imagine mai completă cu privire la organizarea armatei și structura unităților pe care le alcătuiau garnizoanele, mai ales în perioada târzie când, așa cum este cunoscut, a avut loc o reorganizare importantă a armatei romane, despre care avem puține date.

Materialul mobil descoperit în acest sector, ne va permite să stabilim cu mult mai multă exactitate datarea unor forme de ceramică, obiecte de podoabe, arme, unelte etc. așa încât perioada folosirii acestora să fie precizată aproape cu certitudine.

Acest material va oferi totodată date valoroase cu privire la viața garnizoanelor romane și în mod cert noi cunoștințe privind situația economică a militarilor romani și bizantini din perioada timpurie a limesului.

Dr. LJUBICA ZOTOVIĆ – Dr. VLADIMIR KONDIĆ

brulée. Les monnaies découvertes dans d'autres localités consignent cette période comme terme final de la durée des fortifications byzantines sur cette part du Danube.

Finalement, au lieu de conclusions il faut souligner que le travail, concernant la détermination archéologique et historiques des objets et du matériel découvert dans ces objectifs à peine commence. L'étude des résultats obtenus à la suite des fouilles effectuées pendant plusieurs années ainsi que celles effectuées en Roumanie nous aidera à élucider mieux quelques événements historiques moins connus dans cette région, par exemple d'expliquer entièrement le système et le sens des objectifs de cette partie du limes, ce qui pourrait aider au complètement des connaissances obtenues jusqu'à présent en ce qui concerne le limes de l'Empire Romain en général. Diverses particularités des fortifications découvertes et d'autres éléments des fortifications de Porțile de Fier nous aideront à nous faire une image plus complète, en ce qui concerne l'organisation de l'armée et la structure des unités qui constituait les garnisons, surtout dans la période tardive quand, ainsi comme il est connu, il y a eu une réorganisation importante de l'armée romaine, de laquelle nous avons peu de données.

Le matériel mobile découvert dans ce secteur nous permettra d'établir avec plus d'exactitude la datation des formes de céramique, d'objets de parure, d'armes, d'outils etc., ainsi que la période de l'emploi de ces objets soit précisée avec plus de certitude.

Ce matériel, offrira, en même temps des données de grande valeur concernant la vie des garnisons romaines, et certainement de nouvelles connaissances de la situation économique des militaires romaines et byzantins dans la période ancienne du limes.

Dr. LJUBICA ZOTOVIĆ – Dr. VLADIMIR KONDIĆ

KOSTOL (PONTES)

Castru auxiliar sec. I—VI e.n. Se află la 3 km. la est de Kladovo. Castrul a fost înălțat în timpul construcției podului peste Dunăre dintre localitățile Kostol de astăzi și Drobeta-Turnu Severin. În această zonă au fost construite două caste. Dimensiunile primei fortificații sînt: cca. 120×120 m., iar ale celei de a doua, cca. 50×30 m.

La aceste obiective nu s-au efectuat cercetări în timpul săpăturilor pe limesul de la Porțile de Fier.

I. 140. TATĂL LUI TRAIAN — CLAUDIUS

LIVIANUS (?)

Kostol (Pontes) — în apropiere de Podul lui Traian

Bronz turnat

I — 290 mm.

Portret modelat în stil realist. Părul scurt, în şuvițe, înconjoară fața. Nasul marcat, buzele subțiri, bărbia accentuată. Privirea îndreptată înainte.

Sec. I—II e.n.

Bibl. — J. J. Bernoulli, *Römische Ikonographie*, II-2 1891, T. XXVIII; K. Kluge și K. Lehmann-Hartletben, *Die Antiken Grossbronzen*, II, B., Berlin u. Leipzig 1927, pag. 31; M. Grbić, *P. Odabrana grčka i rimska plastika u Narodnom muzeju, Beograd*, 1958, p. 67, T. XXXIV

Inv. 2873/III

I. 141. COIF — MASCĂ

Kostol

Tablă de fier

270×200 mm.

Părul des, ondulat, cade pe frunte și pe gît. Mustața și barba sînt gravate. Sprîncenele modelate plastic. Orificiile ochilor elipsoidale cu pleoape reliefate.

Sec. II e.n.

Bibl. — M. Grbić, *Odabrana grčka i rimska plastika u Narodnom muzeju u Beogradu, Beograd*, 1958, p. 75, T. XLV și XLVI;

Inv. 2874/III

I. 142. CÎINE

Kostol

Argent

I — 27 mm; L — 39 mm.

Poziție culcată; labele dinainte sînt întinse, părul redat prin incizii.

Sec. II—III e.n.

Bibl. — M. Veličković, *Rimska sitna bronzana plastika u Narodnom muzeju, 1972*, p. 89, cat. 140

Inv. 2703/III

I. 143. MENADA

Kostol

Bronz turnat

I — 47 mm; l — 54 mm.

Capul Menadei este redat în relief, pe cap poartă o diademă din flori și frunze.

Sec. II—III e.n.

Bibl. — M. Veličković, *Rimska sitna bronzana plastika u Narodnom muzeju, Beograd*, 1972, p. 82, Kat. 124.

I. 144. JUPITER

Kostol

Bronz turnat

I — 84 mm.

Jupiter în picioare; pe spate și umărul stîng poartă hlamidă; în mîna dreaptă

KOSTOL (PONTES)

Camp auxiliaire. I—VI-ème siècle, à 3 km est de Kladovo.

Le camp a été élevé au temps de la construction du pont sur le Danube entre les localités Kostol d'aujourd'hui et Drobeta-Turnu Severin. Dans cette zone ont été construits deux camps. Les dimensions de la première fortification sont: environ 120×120 m et la seconde environ 50×30 m.

Ces objectifs n'ont pas été cherchés pendant les fouilles sur le limes de Porțile de Fier.

I. 140. PÈRE DE TRAJAN — CLAUDIUS LIVIA-

NUS (?)

Kostol (Pontes — près du pont de Trajan)

Bronze coulé

H — 290 mm

Portrait modelé en style réaliste. Cheveux courts, en mèches, autour du visage. Nez marqué, lèvres minces, menton accentué, regard en avant.

I — II-ème siècles n.è.

Bibl. — J. J. Bernoulli, *Römische Ikonographie* II-2, 1891, T. XXVIII; K. Kluge et K. Lehmann-Hartletben, *Die antiken Grossbronzen*, II, B., Berlin u. Leipzig 1927, p. 31. M. Grbić, *Odabrana grčka i rimska plastika u Narodnom muzeju, Beograd*, 1958, p. 67, T. XXXIV

Inv. 2873/III

I. 141. MASQUE DE CASQUE

Kostol

Tôle de fer

270×200 mm.

Les cheveux drus, ondulés, tombant sur le front et le cou. La moustache et la barbe sont gravées. Les sourcils modelés plastique. Les orifices des oreilles ellipsoidales avec les paupières accentuées.

II-ème siècle n.è.

Bibl. — M. Grbić, *Odabrana grčka i rimska plastika u Narodnom muzeju u Beogradu, Beograd*, 1958, p. 75 T. XLV — XLVI

Inv. 2874/III

I. 142. CHIEN

Kostol

Argent

H — 27 mm; L — 39 mm

Position couchée; les pattes de devant sont allongées, les cheveux représenté par incisions

II — III-ème siècle n.è.

Bibl. — M. Veličković, *Rimska sitna bronzana plastika u Narodnom muzeju, 1972*, p. 89, cat. 140

Inv. 2703/III

I. 143. MENADE

Kostol

Bronze coulé

H — 47 mm; L — 54 mm.

La tête de la Menade en relief, élançé de face; sur la tête un diadème en fleurs et feuilles

II — III-ème siècles n.è.

Bibl. — M. Veličković, *Rimska sitna bronzana plastika u Narodnom muzeju, Beograd*, 1972, p. 82, Kat. 124

I. 144. JUPITÉR

Kostol

Bronze coulé

H — 84 mm

întinsă ține patera; părul și barba deasă îi încadrează fața; pupilele sînt incizate; Sec. III e.n.

Bibl. — M. Veličković, Rimska sitna bronzana plastika u Narodnom muzeju, Beograd, 1972, pag. 15, cat. 4.

Inv. 2771/III

Muzeul Național Belgrad I. 140—I. 144.

KARATAS (Caput Bovis)

Castru auxiliar roman. Sec. I—IV e.n. Localitatea se află în aval de Sip, la cca. 4 km. spre satul Davidovac. Dimensiunile castrului sînt 184×122 m. Lucrările au fost conduse de Ilija Janković, directorul Muzeului metalurgiei și minelor din Bor.

I. 145. NEPTUN

Karatas

Bronz turnat

I — 210 mm.

Nud în picioare; greutatea corpului se sprijină pe piciorul drept, în timp ce cel stîng este puțin îndoit și atinge pămîntul cu degetele, capul plecat înainte; părul în şuvițe mari înconjoară fața. În păr este înfășurată o diademă; mustața și barba sînt redată detaliat. În mîna stîngă ține un delfin.

Sec. I e.n.

Bibl. — Antička bronza u Jugoslaviji (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 87, Kat. br. 80. Stare Kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 161—162, T. LXI.

Inv. 753

I. 146. CONDUCĂTOR DE CAR (BIGĂ)

Karatas

Bronz turnat

I — 70 mm.

Figura este prezentată în car (bigă), în poziție șezînd; capul este ridicat în sus, cu diademă; Este îmbrăcat în hiton; cu mîna dreaptă atinge oiștea carului, iar cea stîngă este rezemată de genunghi, în ea ține patera.

Sec. III e.n.

Bibl. — Stare kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 162, T. LXI. Antička bronza u Jugoslaviji (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 105, cat. br. 146.

Inv. 1005

Muzeul național al Krainei, Negotin

I. 145—I. 146.

I. 147 ———

TEKIJA (TRANSDIERNA)

Castru auxiliar. Nu posedăm informații despre cronologia monumentului. Se află în întregime sub așezarea actuală. Potrivit documentației anterioare (Kanitz), reiese că dimensiunile acestei fortificații erau de: 100×84 m; în cursul cercetărilor mai recente, s-a mai descoperit un castru mai mic, de dimensiuni: 32×25 m. Lucrările au fost conduse de Dr. Aleksandrina Čermanović-Kuzmanović, profesor la Universitatea din Belgrad.

Debout; sur le dos et sur l'épaule gauche porte une chlamyde; dans la main droite étendue il tient une patère; les cheveux et la barbe drue lui encadrent le visage; les pupilles sont incisées.

III-ème siècle n.è.

Bibl. — M. Veličković, Rimska sitna bronzana plastika u Narodnom muzeju, Beograd, 1972, p. 15, cat. 4.

Inv. 2771/III

Musée National de Belgrade I. 140 — I. 144

KARATAS (Caput Bovis)

Camp auxiliaire romain I—IV-ème siècles n.è.

La localité se trouve en aval de Sip environ 4 km vers le village Davidovac. Les dimensions du camp: 184 × 122 m. Les travaux ont été conduits par Ilija Jankovic, directeur du Musée de la Metalurgie et des Mines de Bor.

I. 145. NEPTUNE

Karatas

Bronze coulé

H — 210 m

Nu debout; le poids du corps s'appuie sur la jambe droite, la jambe gauche un peu pliée touche la terre avec les doigts, la tête penchée en avant; les cheveux en grandes mèches entourent le visage. Les cheveux sont enveloppés dans un diadème; las moustache et la barbe en détail; Dans la main gauche il tient un dauphin. I-er siècle n.è.

Bibl. — Antička bronza u Jugoslaviji (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 87, Kat. br. 80. Stare Kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 161—162, T. LXI.

Inv. 753

I. 146. AURIGE

Karatas

Bronze coulé

H — 70 mm

La figure est présentée en char (biga) assise; la tête est relevée en haut, avec diadème; la figure est habillée en hiton; avec la main droite il la touche flèche du char, la main gauche est appuyée sur les genoux et tient la patère

III-ème siècle n.è.

Bibl. — Stare kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 162, T. LXI. Antička bronza u Jugoslaviji (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 105, Kat. br. 146.

Inv. 1005

Musée National de Krajna, Negotin

I. 145 — I. 146

I. 147 ———

TEKIJA (TRANSDIERNA)

Camp auxiliaire. Nous ne possédons pas des informations sur la chronologie du monument. Il se trouve entièrement sous le site actuel. D'après la documentation antérieure (Kanitz) il résulte que les dimensions de cette fortification était: 100×84 m.; au cours des recherches plus récentes on a découvert un camp plus petit, de dimensions: 32×25 m. Les travaux ont été conduits par Dr. Aleksandrina Čermanović-Kuzmanović, professeur à l'Université de Belgrade

I. 148. BRĂȚARĂ

Tekija

Argint ciocănit

Ø — 85—95 mm; l — 7—1 mm.

Masivă, de formă puțin elipsoidală, secțiune patrulateră. Pe partea frontală capetele subțiate ale brățării formează o împletitură în spirală. De brățară atîrnă un inel mic de sîrmă de argint, cu spirale pe curburi.

Sec. I. e.n.

Bibl.—Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, cat. 8, T. IV. Stare Kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, str. 105, cat. br 146

Inv. 2777

I. 149. BRĂȚARĂ CU PANDANTIV

Tekija

Argint ciocănit

Ø — 105 mm; Ø brățării mici — 50 mm; L toporului — 30 mm.

Masivă, de secțiune octogonală, capetele se încrucișiază paralel frontal și se răsucesc; pe ambele curburi sînt cîte șapte spirale din sîrmă. De o verigă separată, împodobită cu o împletitură, atîrnă un topor. De brățară este atîrnată o brățară mai mică, de același tip, cu următoarele pandantive-amulete: seceră, topor, daltă, pumnal, baston și o mîină cu palma strînsă și cu degetul mare întins.

Depozit din sec. I e.n.

Bibl — Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, cat. nr. 10. T. VI — VII.

Inv. 2779

I. 150. BRĂȚARĂ CU PANDANTIV

Tekija

Argint

Ø — 90—95 mm; Ø inele — 30 și 25 mm.

Este formată din trei sîrme răsucite și împletite, cu capetele reunite și răsucite, decorate cu șapte spirale; frontal toate cele trei sîrme sînt adunate într-un nod; de brățară sînt atîrnate două verigi mai mici; frontal și pe curburi — împletituri.

Depozit din sec. I. e.n.

Bibl — Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, kat. br. 13. T. IX — X.

Inv. 2781

I. 151. INEL

Tekija

Aur

De secțiune octogonală; frontal — un topor fixat cu un lanț de sîrmă. Pe curbă este lipită o sîrmă subțire răsucită, care se extinde în formă de spirală în jurul unui bastonaș.

Depozitul din sec. I e.n.

Bibl — Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, cat, nr. 7. T. III.

Inv. 2767

I. 152. PERECHE DE CERCEI

Tekija

Aur

l — 30 mm; l calotei inferioare — 23 mm; Ø părții superioare — 10 mm.

I. 148. BRACELET

Tekija

Argent martelé

Ø — 85—95 mm; l — 7—1 mm

Massif, de forme un peu ellipsoïdale, de section quadrilatère. Sur la partie frontale, les bouts amincis du bracelet forment un entrelacement en spirale (maillon); de bracelet pend une petite bague en fil d'argent, de même en spirale, sur les courbures.

l-er siècle n. è.

Bibl.—Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, Kat 8, T IV; Stare Kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, str. 105, cat, br 146

Inv. 2777

I. 149. BRACELET AVEC PENDENTIF

Tekija

Argent martelé

Ø — 105 mm. Ø — petit bracelet. — 50 mm. L — de la hache 30 mm.

Massif, de section octogonale, les bouts se, entrecroisent en parallèle frontalement et se roulent; sur les deux courbures il y a sept spirales en fil. D'un anneau séparé, orné avec un tressage, pend une hache. De bracelet est suspendu un autre bracelet plus petit du même type avec les suivants pendentifs — amulettes: faucille, hache, ciseau, poignard, canne, une main avec la paume serrée et le pouce tendu.

Dépôt du l-er siècle n. è.

Bibl.—Dj. Mano Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, Kat. nr. 10. T VI — VII

Inv. 2779

I. 150. BRACELET AVEC PENDENTIF

Tekija

Argent

Ø — 90—95 mm.; Ø bagues — 30 et 25 mm

Il est formée de trois fils tordus et tressés avec les bouts reunis et tordus, décorés avec sept spirales; frontal tous les trois fils sont reunis dans un noeud; de bracelet sont accrochés deux anneaux plus petits; frontal et sur les courbures — tressages

Dépôt du l-er siècle n. è.

Bibl.—Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1955, Kat. br. 13, T IX—X

Inv. 2781

I. 151. BAGUE

Tekija

Or

De section octogonale; frontalement, une hache fixée avec une chaîne de fil. Sur la courbe est collé un fil mince, tordu qui se prolonge en forme de spirale autour d'une petite canne.

Dépôt du l-er siècle n. è.

Bibl.—Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, cat. nr. 7 T III

Inv. 2767

I. 152. PAIRE DE BOUCLES D'OREILLES

Tekija

Or

l — 30 mm; l calotte inférieure — 23 mm; Ø part supérieure — 10 mm

Chaque boucle d'oreille est formée de deux parts, travaillées en plaque d'or martelé, en forme de calotte; à la part supérieure qui est ornée avec une petite

Fiecare cercel este format din două părți, lucrate din foiță de aur ciocănită, în formă de calotă; de partea superioară care este împodobită cu o coroniță din granule mărunte este lipit un cârlig îndoit în forma literei S.

Depozit din sec. I e.n.

Bibl. — Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, cat. nr. 2, T. II.

Inv. 2762

I. 153. AC

Tekija

Argint ciocănit

L — 142 mm; Ø lingurei — 29 mm.

Instrument (sau cochlear) în formă de lingură.

Depozit din sec. I e.n.

Bibl. — Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, cat. nr. 28, T. XVIII.

Inv. 2784

I. 154. AC

Tekija

Argint

L — 139 mm; Ø lingurei — 24 mm.

În formă de lingură, asemănător cu precedentul, dar mai puțin masiv.

Depozit din sec. I e.n.

Bibl. — Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, cat. nr. 29, T. VIII.

Inv. 2785

I. 155. CENTURĂ

Tekija

Argint

L — 68 mm.

Centură dintr-un echipament militar de paradă; cataramele și pandantivele au fost nituite pe o curea din piele care nu s-a păstrat; brîul a fost alcătuit din următoarele piese: cingulum sau baltens, o cataramă-gaică, 10 plăcuțe și 10 pandantive decorate, de diferite dimensiuni.

Depozit din sec. I e.n.

Bibl. — Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, cat. nr. 15—26, T. XI—XVII.

Inv. 2793, 3593, 2789, 2790, 2791, 2792, 3594, 2787, 2794, 2788, 2795, 2537, 3592.

I. 156. SIMPULUM

Tekija

Argint

l (totală) — 100 mm; Ø g. — 59 mm; Ø — 37 mm.

Este în formă de calotă, cu toartă masivă care pe partea interioară este netedă, iar cea exterioară este decorată în relief; pe locul unde se îmbină cu marginea vasului se află un motiv cu două păsări de baltă cu ciocuri lungi; toarta este decorată cu un motiv floral; vârful toartei este împodobit cu reprezentarea în relief a capului unei menade. Pe ambele părți ale figurii se află, plastic montate, două capete de păsări de baltă. Pe fața exterioară a părții inferioare se pot citi următoarele litere scrise cursiv: Valeri și Po...o L VI (Pondo libras VI). Turnat din două părți lipite și cizelate.

Depozit din sec. I e.n.

Bibl. — Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, cat. nr. 31, T. XIX.

Inv. 2744

couronne de petites granules est collé un crochet plié en forme de lettre S

Dépôt du I-er siècle n.è.

Bibl. — Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, cat. nr. 2, T. II.

Inv. 2.762

I. 153. AIGUILLE

Tekija

Argent martelé

L — 142 mm.; Ø cuillère — 29 mm

Instrument en forme de cuillère

Dépôt du I-er siècle n.è.

Bibl. — Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, cat. nr. 28, T. XVIII.

Inv. 2784

I. 154. AIGUILLE

Tekija

Argent

L — 139 mm; Ø cuillère — 24 mm

En forme de cuillère, ressemblante à la précédente, mais moins massive

Dépôt du I-er siècle n.è.

Bibl. — Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, cat. nr. 29, T. VIII.

Inv. 2785

I. 155. CEINTURON

Tekija

Argent

L — 68 mm

Ceinture d'un équipement militaire de parade; les boucles de ceinture et les pendentifs ont été rivés sur un cordon en peau qui n'est pas conservé; la ceinture a été formée par les pièces suivantes: cingulum ou baltens, une boucle-patte de ceinture, 10 petites plaques décorées et 10 pendentifs décorés de diverses dimensions

Dépôt du I-er siècle n.è.

Bibl. — Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, cat. nr. 15—26 T. XI—XVII

Inv. 2793, 3593, 2789, 2790, 2791, 2792, 3594, 2787, 2794, 2788, 2795, 2537, 3592.

I. 156. SIMPULUM

Tekija

Argent

H (totale) — 100 mm; Ø orifice du vase — 59 mm; Ø — 37 mm

En forme de calotte, avec anse massive qui est lisse sur la partie intérieure, la partie extérieure est décorée en relief, au lieu où se joint avec le bord du vase, se trouve un motif avec deux oiseaux d'étang aux longs becs; l'anse est décorée avec un motif floral; la pointe de l'anse est ornée avec la représentation en relief de la tête d'une ménade. Sur les deux parts de la figure se trouve plastiquement montées deux têtes d'oiseaux d'étang. Sur la face extérieure de la partie inférieure on peut lire les suivantes lettres écrites cursivement: Valeri et Po...o L VI (Pondolibras VI) Fondu en deux morceaux adosés et ciselé

Dépôt du I-er siècle n.è.

Bibl. — Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, cat. nr. 31, T. XIX.

Inv. 2744

I. 157. PATERA

Tekija

Argint turnat, ciocănit și cizelat

l — 38 mm; Ø g. — 103 mm; Ø f. — 53 mm.

Vas masiv cu pîntece conic și fund plat, îngust, cu o toartă plată orizontală. Pe pereții vasului sînt ciocănite 10 adîncituri de formă elipsoidalo-ovală; buza este reliefată, formînd un șanț în interior și exterior; sudura toartei pe pîntece este decorată cu motivul păsărilor de apă, profilate plastic; toarta însăși este împodobită cu motive vegetale; vîrfurile toartei se termină cu capul unei menade; pe părți reliefate două capete de leu (sau panteră?); pe capul din stînga se află un orificiu și prin el este tras un inel cu o împletitură de care atîrnă un topor; pe reversul toartei este înscris: Vale.

Depozit din sec. I e.n.

Bibl. — Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, cat. nr. 33, T. XX.

Inv. 2776

I. 158. EMBLEMĂ

Tekija

Argint ciocănit

l — 115 mm; l — 85 mm.

Pe plăcuță este reprezentat un naiskos sau o ediculă în antis, cu două coloane frontale; partea inferioară a coloanelor este netedă, iar cea superioară este despărțită de un inel reliefat pe verticală — caneluri și capitel corintic; cadrul plastic al frontului împodobit cu încrustații oblice în spic; acrotera este păstrată parțial; în mijlocul frontonului se află o rozetă, în relief; sub fronton se găsește un șir de rozete mai mici; pe naiskos stă o divinitate feminină de față; capul este lucrat în relief cu o pieptănătură bogată și cu kalathos. Zeița este îmbrăcată în hiton, iar pe umărul stîng poartă himation. În mîna dreaptă ține patera din care hrănește un șarpe.

Depozit din sec. I e.n.

Bibl. — Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, cat. nr. 35, T. XXIV

Inv. 2768

I. 159. FRUNZĂ CU EMBLEMĂ

Tekija

Argint

L — 225 mm; l maximă — 50 mm.

Partea inferioară mai lată este separată de cea superioară printr-o linie orizontală profilată, sub care este prezentată într-un câmp dreptunghiular imaginea lui Hermes cu atributele obișnuite; partea superioară este lucrată prin ciocănire în forma unui panou; se încheie cu un spin de fixare.

Depozit din sec. I e.n.

Bibl. — Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, cat. nr. 39, T. XXVIII.

Inv. 2773

Muzeul Național Belgrad. I. 147—I. 159.

I. 157. PATÈRE

Tekija

Argent coulé, martelé et ciselé

H — 38 mm — Ø bouche — 103 mm; Ø fond — 53 mm.

Vase massif à ventre conique et fond plat, étroit, avec une anse plate horizontale. Sur les parois du vase sont martelé dix enfoncements de forme ellipsoïdale — ovale; le bord est en relief formant une fosse à l'intérieur et à l'extérieur; la soudure de l'anse sur le ventre est décorée avec le motif des oiseaux d'eau, profilés plastiquement; l'anse même est ornée avec des motifs végétaux.; la pointe de l'anse finit par la tête d'une ménade; sur les parties en relief deux têtes de lion (ou panthère?); sur la tête de gauche se trouve un orifice par lequel est passé une bague avec un tressage duquel est accroché une hache; sur le revers de l'anse il y a l'inscription: Vale

Dépôt du I-er siècle n.è.
Bibl. — Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, cat. nr. 33, T. XX
inv. 2776

I. 158. EMBLÈME

Tekija

Argent martelé

L — 115 mm; l — 85 mm.

Sur la plaquette est représenté un naiskos ou une édicule in antis avec deux colonnes frontales, la partie inférieure des colonnes est lisse, tandis que la partie supérieure est séparée par un anneau en relief, sur la verticale — cannelures de chapiteau corinthien; le cadre plastique du fronton est orné d'incrustations obliques en épi; l'acrotère est partiellement conservée; au milieu du fronton se trouve une grande rosace en relief; sous le fronton il y a une rangée de rosaces plus petites; sur le naiskos il y a une divinité féminine vue de face; la tête est travaillée en relief, avec une coiffure abondante et avec kalathos; la déesse est revêtue d'un hiton et sur l'épaule gauche elle porte un himation qu'elle tient de la main gauche; dans la main droite elle tient une patère d'où elle nourrit un serpent.

Dépôt du I-er siècle n.è.

Bibl. — Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, cat. 35, T. XXIV.

Inv. 2768

I. 159. FEUILLE AVEC EMBLEME

Tekija

Argent

L — 225 mm; l maximum — 50 mm.

La partie inférieure plus large est séparée de celle supérieure par une ligne horizontale profilée, sous laquelle est présentée dans un champ rectangulaire l'image de Hermès avec les attributs connus; la partie supérieure est travaillée par martèlement sous la forme d'un panneau; elle s'achève par un clou de fixation.

Dépôt du I-er siècle n.è.

Bibl. — Dj. Mano-Zisi, Nalaz iz Tekije, Beograd, 1957, cat. 39, T. XXVIII.

Inv. 2.773

Musée National de Belgrade.

I 147 — I. 159

HAJDUČKA VODENICA

Fortificație romană și bizantină timpurie, sec. IV—VI e.n. Se găsește în apropiere de *Tabula Traiana*, la 12 km. în amonte de Tekija. Castrul are plan dreptunghiular de 50×70 m. Lucrările au fost conduse de Dr. Emil Čerškov, directorul Muzeului din Priština și de Dr. Nevenka Petrović, colaborator științific al Institutului de arheologie din Belgrad.

I. 160. VÎRF DE SULIȚĂ

Hajdučka Vodenica

Fier

L — 252 mm.

În formă de frunză, cu tub de înmănușare

Sec. VI

Inedită

T. inv. 145/69

I. 161. UNEALTĂ (DE DULGHER)

Hajdučka Vodenica

Fier

L — 332 mm.

Mîner reliefat circular, la un capăt se termină în formă de lingură eliptică, iar pe celălalt e un cîmp dreptunghiular; subțiat în formă de plăcuță, prin ciocănire.

Sec. IV—VI e.n.

Inedită

T. inv. 147/69

I. 162. DEPOZIT DE MONEDE BIZANTINE

Hajdučka Vodenica

Aur

Treizeci monede (Leon, Zenon, Iustin, Iustinian)

Sec. VI

Inedit

f.n.

I. 163. BALANȚĂ (face parte din depozitul de monede de aur)

Hajdučka Vodenica

Bronz

L pîrghiei orizontale — 166 mm; L suportului vertical — 65 mm; Ø talerului — 53 mm; greutatea (1) 21×21 mm; greutatea (2) — 10×10 mm

S-a păstrat pîrghia orizontală cu ac fix și cu mînerul mobil; pîrghia și mînerul au la capete cîte un inel reliefat; talerele sînt forjate și perforate cu cîte trei orificii; s-au păstrat cîteva fragmente de lanț și două greutateți patruleter.

Sec. VI

Inedită

T. inv. 135, 136

USČE POREČKE REKE

Fortificație romană și bizantină timpurie; Sec. II—VI e.n. Lucrările la acest obiectiv nu au fost terminate, dimensiunile nu au fost stabilite exact. Lucrările au fost conduse de Dr. Dušana Vučković-Todorović, consilier științific al Institutului arheologic din Belgrad și Dr. Petar Petrović, cercetător științific al Institutului arheologic din Belgrad.

HAJDUČKA VODENICA

Fortification romaine et byzantine ancienne de IV—VI-ème siècles n.è. Se trouve près de *Tabula Traiana*, à 12 km en amont de Tekija. Le camp fortifié a une forme rectangulaire de 50×70 m. Les travaux ont été conduits par le dr. Emil Čerškov, directeur du Musée de Priština, et par le dr. Nevenka Petrović, collaborateur scientifique de l'Institut d'Archéologie de Belgrade.

I. 160. POINTE DE JAVELOT

Hajdučka Vodenica

Fer.

L 252 mm

En forme de feuille avec tube d'emmenchement.

VI-ème siècle

Inédit.

T inv. 145/69

I. 161. OUTIL (DE CHARPENTIER)

Hajdučka Vodenica

Fer.

L: 332 mm

Manche mis en relief, circulaire, se termine à l'une des extrémités en forme de cuillère elliptique, tandis qu'à l'autre extrémité il y a un champ rectangulaire; aminci en forme de petite plaque par martèlement.

IV—VI-ème siècles n.è.

Inédit

T. inv. 147/69

I. 162. DÉPÔT DE MONNAIES BYZANTINES

Hajdučka Vodenica

Or

Trente monnaies (Léon, Zénon, Justin, Justinien)

VI-ème siècle

Inédit

Sans numéro

I. 163. BALANCE (fait partie du dépôt des monnaies en or)

Hajdučka Vodenica

Bronze

L du bras horizontal: 166 — mm;

L du support vertical — 65 mm. Ø du plateau — 53 mm; poids (1) 21×21 mm; poids (2) — 10×10 mm.

Le bras horizontal avec aiguille fixe et avec manche mobile a été conservé; le bras et le manche ont à leurs extrémités un anneau en relief; les plateaux sont forgés et perforés par trois orifices; ont été retrouvés des fragments de chaîne et deux poids de forme de quadrilatère.

VI-ème siècle

Inédit

T. inv. 135, 136

USČE POREČKE REKE

Fortification romaine et byzantine de II—VI-ème siècles. Les fouilles n'ont pas été achevées, les dimensions n'ont pas été établies avec exactitude. Les travaux ont été dirigés par le dr. Dušana Vučković-Todorović, conseiller scientifique de l'Institut Archéologique de Belgrade, et par le dr. Petar Petrović, chercheur scientifique à l'Institut Archéologique de Belgrade.

I. 164. VAS

Porečka Reka

Bronz

L — 240 mm; Ø g. — 122 mm; Ø f. — 78 mm

Puțin adânc, cu toartă orizontală al cărui capăt este torsat; prost conservat, cu resturi de patină la bază.

Sec. IV e.n.

Inedit

Inv. T. 263/70

I. 165. CLOPOT

Porečka Reka

Bronz

I — 180 mm; S.d. — 180 mm.

De secțiune elipsoidală; îi lipsește o parte din calotă, mînerul și limba.

Sec. IV e.n.

Inedit

Inv. T. 262/70

VELIKI GRADAC (TALIATAE)

Castru auxiliar. Sec. I—VI e.n. Se află lângă Donji Milanovac. De plan aproape pătrat, dimensiunile 134×126 m. Lucrările au fost conduse de Dr. Dušanka Vučković-Todorović, consilier științific la Institutul arheologic din Belgrad.

I. 166. DIPLOMA MILITARĂ

Veliki Gradac (Castrum Taliatae)

Bronz

200×157 mm.

Două plăcuțe de bronz de aceleași dimensiuni, de grosimi diferite, legate între ele cu o sîrmă. Pe ambele plăcuțe, pe ambele părți sînt incizate inscripții; pe cele două fețe interioare este incizat transversal textul principal al diplomei și anume: pe prima: Imp. Caesar Vespasianus Augustus Mare Preot. La a 6-a Putere tribuniciară, Imperator pentru a XIII-a oară, Părintele Patriei, Cenzor, Consul pentru a VI-a oară, Designatus pentru a VII-a oară dă infanteriștilor și cavaleriștilor din cele 10 cohorte din Moesia, sub comanda lui Sex. Vetullenus Cerialis (legatul legiunii V. Macedonia), în calitate de veterani, dreptul de cetățeni și de căsătorie legală; pe cealaltă parte: Ziua a 4-a de la kalendele lui Mai (27 aprilie anul 75) pe timpul Consulilor Caesar Aug. Fl. Domitianus și Passidienus Firmus și al comandantului primei cohorte Raetorum C. Quintus Laberius Tutor Sabinianus, infanteristului Hera, fiul lui Serapion din Antiohia transcriere după decretul de pe Capitoliu din Roma". Pe prima față exterioară același text precum și pe cea interioară numai că e scris longitudinal, iar pe cea de a doua exterioară transversal sînt numele celor 7 martori

Anul 76 e.n.

Bibl.: D. Vučković—Todorović, Vojnička diploma iz castruma Taliatae, Starinar, XVIII, 1967, Beograd, 21—28, T. I—VI.; Antička bronza u Jugoslaviji, Beograd, 1969, p. 121, cat. nr. 208, Muzeul Național Belgrad. f.n.

I. 164. VASE

Porečka Reka

Bronze

L — 240 mm; Ø bord — 122 mm; Ø f. 78 mm.

Peu profond, avec anse horizontale dont l'extrémité est tortillée; mal conservé, avec des restes de rapiéçement à la base. IV-ème siècle n.è.

Inédit.

Inv. T. 263/70

I. 165. CLOCHE

Porečka Reka

Bronze

H — 180 mm; S. d. — 180 mm.

De section ellipsoïdale: on manque une partie de la calotte, le manche et le battant IV-ème siècle n.è.

Inédit

Inv. T. 262/70

VELIKI GRADAC (TALIATAE)

Camp fortifié auxiliaire. I — VI-ème siècles n.è. Se trouve près de Donji Milanovac.

De dimensions presque carrées, 134×126 m. Les travaux ont été dirigés par le Dr. Dušanka Vučković-Todorovic, conseiller scientifique de l'Institut Archéologique de Belgrade.

I. 166. DIPLOME MILITAIRE

Veliki Gradac (Camp fortifié de Taliatae)

Bronze

Dimensions: 200×157 mm

Deux petites plaques en bronze de mêmes dimensions, d'épaisseur différentes, reliées entre elle par un fil de fer. Sur les deux petites plaques, des deux côtés, sont incisées des inscriptions; sur les deux côtés intérieurs est incisé transversalement le texte principal du diplôme, à savoir, sur la première plaque: Imp. Caesar Vespasianus Augustus, Grand Prêtre, à la VI-ème élection tribunicienne, Imperator pour la XIII-ème fois, Père de la Patrie, Censeur, Consul pour la VI-ème fois, Designatus pour la VII-ème fois, donne aux soldats et aux cavaliers des 10 cohortes de Moesie, sous le commandement de Sex. Vetullenus Cerialis (le légat de la V-ème légion Macedonica) en qualité de vétérans, le droit de citoyenneté et de mariage civil. Sur l'autre côté de la plaque: Le 4-ème jour des calendes de mai (le 27 avril de l'an 75), au temps des consuls Caesar Aug. Fl. Domitian et Passidienus Firmus et du commandant de la première cohorte Raetorum C. Quintus Laberius Tutor Sabinianus, au soldat Hera, fils de Serapion d'Antioche, transcription d'après le décret du Capitole de Rome. Sur le premier côté extérieur se trouve le même texte, ainsi que sur le côté intérieur, seulement qu'il est écrit longitudinalement, et sur le second côté extérieur transversalement se trouvent les noms des 7 témoins.

Année 76 n.è.

Bibl.—D. Vučković, Todorovic, Diploma iz castruma Taliatae, Starinar, XVIII, 1967, Beograd, 21—28, T.I.—VI.; Antička bronza u Jugoslaviji, Beograd, 1969, p. 121, cat. nr. 208.

Musée National de Belgrade.

s. n.

- I. 167. CEAȘCĂ
Veliki Gradac
Ceramică, pastă cenușie, lucrată cu mîna
l — 70 mm; Ø d. 130 mm; S.b. — 50 mm.
Conică, buza răsfrîntă și îngustă; o toar-
tă leagă buza de baza vasului.
Sec. I e.n.
Inedită
f.n.
- I. 168. CEAȘCĂ
Veliki Gradac
Ceramică, lucrată cu mîna, arsă brun-
roșiată
l — 68 mm; Ø gură — 155 mm; Ø f. —
80 mm.
Recipient conic cu buza răsfrîntă; două
toarte leagă buza de bază.
Sec. I. e.n.
Inedită
f.n.
- I. 169. STRACHINĂ
Veliki Gradac
Terra sigillata
l — 48 mm; Ø g. — 101 mm; Ø f. —
34 mm.
Vas cu partea inferioară conică și cu picior
inelar mic; partea superioară a vasului
este decorată cu barbotină incizată; partea
inferioară a pîntecului este decorată cu
o rotiță dințată.
Sec. I—II e.n.
Inedită
Inv. T. 98
- I. 170. VAS ANTROPOMORF
Veliki Gradac
Ceramică de culoare cenușie
l — 82 mm; Ø g. — 68 mm; Ø f. — 35 mm.
Piriform cu fund inelar; toarta canelată
aplicată; ochii și urechile aplicate, nasul,
gura, barba sînt modelate; genele și dinții
incizate.
Sec. I—III e.n.
Bibl.—Stare kulture u Djerdapu, Beograd,
1969, p. 135., T. LII.
T. inv. 1037
- I. 171. OPAIȚ
Veliki Gradac
Lut ars
l — 26 mm; L — 85 mm.
Formă circulară cu cioc unghiular în formă
de spirală; pe discul concav este înfăți-
șată în relief o scenă.
Sec. I—II e.n.
Inedit
Inv. 1712/1966
- I. 172. CUPĂ MICĂ
Veliki Gradac
Terra sigillata
l — 25 mm; Ø g. — 80 mm; Ø f. — 30 mm
În formă de calotă cu buză răsfrîntă ori-
zontal; conturul este decorat în relief cu
motivul cîrcelului cu frunze; piciorul con-
cav.
Sec. II—III e.n.
Inedită
Inv. T. 1329
- I. 167. TASSE
Veliki Gradac
Céramique, pâte grise, travaillée à la main.
H — 70 mm; Ø 130 mm; S.b. — 50 mm.
De forme conique, avec bord étroit, rabat-
tu; une anse relie le bord à la base.
I-er siècle n.è.
Inédit
s. n.
- I. 168. TASSE
Veliki Gradac
Céramique, travaillée à la main, cuisson
brune-rougeâtre.
H — 68 mm; Ø bord — 155 mm; Ø
fond — 80 mm.
Récipient conique avec bord étroit; deux
anses relient le bord à la base.
I-er siècle n. è.
Inédit
Sans numéro.
- I. 169. ECUELLE
Veliki Gradac
Terra sigillata
H — 48 mm; Ø bord — 101 mm; Ø
fond — 34 mm.
Vase avec la partie inférieure conique et
avec petit support annulaire; la partie
supérieure du vase est décorée avec de la
barbotine incisée; la partie inférieure du
vase est décorée à la petite roue dentée.
I—II-ème siècles n.è.
Inédit
Inv. T. 98
- I. 170. VASE ANTROPOMORPHE
Veliki Gradac
Céramique grise
H — 82 mm; Ø b — 68 mm; Ø
f. — 35 mm.
Piriforme, le fond annulaire, l'anse canne-
lée appliquée; les yeux et les oreilles
appliqués; le nez, la bouche et la barbe
modelées; les cils et les dents incisés.
I—III-ème siècle n.è.
Stare kulture u Djerdapu, Beograd, 1969,
p. 135, T. LII
Inv. T. 1037
- I. 171. LAMPE À HUILE
Veliki Gradac
Terre cuite
H — 26 mm; L — 85 mm.
Forme circulaire, le bec angulaire en spi-
rale, sur le disque concave il y a une scène
en relief.
I—II-ème siècles n.è.
Inédit.
Inv. 1712/1966
- I. 172. PETITE COUPE
Veliki Gradac
Terra sigillata
H — 25 mm.; Ø bouche — 80 mm.; Ø f.
— 30 mm.
En forme de calotte, le bord retroussé
horizontalement; le contour décoré en
relief avec un motif de vrille aux feuilles; le
pied conique, concave
II—III-ème siècles n.è.
Inédit.
Inv. T. 1329

- I. 173. CUPĂ MICĂ
Veliki Gradac
Terra sigillata
l — 34 mm; Ø g. — 88 mm; Ø f. — 36 mm.
Același tip ca și cea precedentă.
Sec. II—III e.n.
Inedită
T. inv. 88/65
- I. 174. CUPĂ MICĂ
Veliki Gradac
Terra sigillata
l — 25 mm; Ø g. 80 mm; Ø f. — 30 mm
Același tip ca și cea precedentă.
Sec. II—III e.n.
Inedită
T. inv. 1337
- I. 175. CUPĂ MICĂ
Veliki Gradac
Terra sigillata
l — 25 mm; Ø g. — 80 mm; Ø f. — 30 mm.
Același tip ca și cea precedentă
Sec. II—III e.n.
Inedită
f.n.
- I. 176. CUPĂ
Veliki Gradac
Terra sigillata
l — 36 mm; Ø g. — 161 mm; Ø f. — 64 mm.
Ușor adâncită, buza răsfrântă orizontal, cu decor profilat în formă de frunze alternând cu linii oblice; picior inelar concav.
Sec. II—III e.n.
Inedită
T. inv. 1336
- I. 177. CUPĂ
Veliki Gradac
Terra sigillata
l — 48 mm; Ø g. — 128 mm; Ø f. — 51 mm.
Același tip ca și cea precedentă, de dimensiuni ceva mai mici.
Sec. II—III e.n.
Inedită
T. inv. 1331
- I. 178. PLATOU
Veliki Gradac
Imitație de terra sigillata
l — 30 mm; Ø g. — 168 mm; Ø f. — 71 mm.
Buza orizontală decorată cu barbotină stilizată; pe fața interioară, la locul de trecere de la bază la pînțece, se află un șanț; piciorul concav, inelar.
Sec. II—III e.n.
Inedit
T. inv. 401
- I. 179. APLICĂ
Veliki Gradac
Bronz turnat
L — 90 mm.
Partea superioară este lucrată în formă de stîlp, de secțiune trapezoidală; de el este fixat un cap de leu cu maxilarul deschis și cu limba scoasă; corpul este ondulat
- I. 173. PETITE COUPE
Veliki Gradac
Terra sigillata
H — 34 mm.; Ø bouche — 88 mm.; Ø f. — 36 mm.
Le même type que la précédente.
II—III-ème siècles n.è.
Inédit.
T. inv. 88/65
- I. 174. PETITE COUPE
Veliki Gradac
Terra sigillata
H — 25 mm.; Ø bouche — 80 mm.; Ø f. — 30 mm.
Le même type que la précédente
II—III-ème siècles n.è.
Inédit
T. inv. 1337
- I. 175. PETITE COUPE
Veliki Gradac
Terra sigillata
H — 25 mm; Ø bouche — 80 mm; Ø f. — 30 mm.
Le même type que la précédente
II—III-ème siècles n.è.
Inédit
s. n.
- I. 176. COUPE
Veliki Gradac
Terra sigillata
H — 36 mm; Ø b — 161 mm; Ø f. — 64 mm.
Légèrement approfondie, le bord retroussé horizontalement, le décor profilé en forme de feuilles en alternant avec des lignes obliques; pied annulaire concave.
II—III-ème siècles n.è.
Inédit.
T. inv. 1336
- I. 177. COUPE
Veliki Gradac
Terra sigillata
H — 48 mm; Ø b — 128 mm; Ø f. 51 mm.
Le même type que la précédente, de dimensions plus petites.
II—III-ème siècles n.è.
Inédit.
T. inv. 1331
- I. 178. PLAT
Veliki Gradac
Imitation de terra sigillata
H — 30 mm; Ø b — 168 mm; Ø f. — 71 mm.
Le bord horizontal décoré à barbotine stylisée; sur le bord intérieur vers le ventre il y a une rainure; le pied concave annulaire.
II—III-ème siècles n.è.
Inédit.
T. inv. 401
- I. 179. APPLIQUE
Veliki Gradac
Bronze fondu
L — 90 mm.
La partie supérieure en forme de pilier, de section trapezoidale; ayant fixée une tête de lion avec le maxillaire ouvert et la langue tirée; le corps ondulé en

în forma literei S îngroșate; partea superioară — în formă de labă de leu; decorul din linii și puncte incizate.

Sec. III e.n.

Inedit

T. inv. 430/65

forme de S grossie; la partie supérieure, en forme de patte de lion; le décor de lignes et points incisés.

III-ème siècle n.è.

Inédit

T. inv. 430/65

I. 180. STILUS

Veliki Gradac

Bronz

L — 128 mm

Cap circular și plat; porțiunea de sub cap este decorată cu niște registre alternante de inele reliefate și cu un pătrat, ale cărei laturi sînt decorate cu cerculețe incizate; corpul fusiform și foarte ascuțit spre vîrf.

Sec. III e.n.

Inedit

f.n.

I. 180. STILUS

Veliki Gradac

Bronze

L — 128 mm.

Tête circulaire et plate; sous la tête décor, aux registres alternés d'anneaux en relief et d'un carré dont les parties sont décorées à petits cercles incisés; le corps fusiforme et très aigu vers le bout.

III-ème siècle n.è.

Inédit.

s. n.

I. 181. AC CU PASĂRE

Veliki Gradac

Bronz turnat

L — 89 mm.

De secțiune circulară, cu părțile reliefate și cizelate; capul acului are forma unei păsări cu aripile adunate și coada trapezoidală; penele sînt lucrate prin incizii oblice.

Sec. III e.n.

Inedit

T. inv. 1111

I. 181. AIGUILLE À OISEAU

Veliki Gradac

Bronze coulé

L — 89 mm.

De section circulaire, les parties en relief cisellées; la tête en forme d'oiseau aux ailes ramassées et la queue trapézoïdale; les plumes exécutées aux incisions obliques.

III-ème siècle n.è.

Inédit

T. inv. 1111

I. 182. CUPĂ

Veliki Gradac

Ceramică

l — 45 mm; Ø g. — 150 mm; Ø f. — 60 mm.

Cupă în formă de calotă, cu baza plată; buza răsfrîntă orizontal și incizată pe margine; în interior este smălțuită verde, iar în exterior roșiată, cu caneluri orizontale.

Sec. III—IV e.n.

Inedită

f.n.

I. 182. COUPE

Veliki Gradac

Céramique

H — 45 mm.; Ø bouche — 150 mm.; Ø f. — 60 mm.

En forme de calotte à base plate; le bord retroussé horizontalement et incisé sur la marge; à l'intérieur est émaillée en vert et à l'extérieur rougeâtre aux cannelures horizontales.

III—IV-ème siècles n.è.

Inédit.

s. n.

I. 183. PIESĂ DE HARNAȘAMENT

Veliki Gradac

Bronz turnat, ștanțat

Ø — 68 mm.

Rotundă, cu 3 toarte dreptunghiulare pe margine; partea centrală este lucrată prin ștanțare.

Sec. IV e.n.

Inedită

T. inv. 184/65

I. 183. PIÈCE D'HARNACHEMENT DE CHEVAL

Veliki Gradac

Bronze coulé, matricé

Ø — 68 mm.

Ronde, avec 3 anses rectangulaires au bord; la partie centrale est exécutée par matriçage.

IV-ème siècle n.è.

Inédit

T. inv. 184/65

I. 184. INSTRUMENT CHIRURGICAL (SPECILLI)

Veliki Gradac

Bronz

L — 170 mm.

Instrumentul are o lingură ovală, în formă de suveică, care se prelungește într-un mîner subțire reliefat și se încheie cu un capăt fusiform îngroșat.

Sec. IV—VI e.n.

Inedit

T. inv. 1315/66

I. 184. INSTRUMENT CHIRURGICAL (SPECILLI)

Veliki Gradac

Bronze

L — 170 mm.

L'instrument a une cuillère ovale en forme de navette qui se rallonge dans un manche mince en relief et finit avec un bout fusiforme grossi.

IV—VI-ème siècles n.è.

Inédit.

T. inv. 1315/66

- I. 185. BALANȚĂ
Veliki Gradac
Bronz
L pîrghie — 152 mm; L lanțului — 42 mm;
L limbei — 28 mm; L suportului — 60 mm.
A fost păstrată pîrghia cu un capăt deteriorat; de cealalt atîrnă un lanț fragmentar, format din verigi în S; gradația pe pîrghie este însemnată prin incizii; limba balanței are forma unei plăcuțe; de ea este fixat cu un nit suportul balanței, care împreună cu limba este perforat în același loc. Vîrful suportului este profilat.
Sec. VI
Inedită
T. inv. 1914/66
- I. 186. AMFORĂ
Veliki Gradac
Ceramică, pastă gălbuie-albicioasă
H — 450 mm; Ø gură — 61 mm.
Amforă ascuțită, cu pîntece alungit, fund inelar și gură bitronconică îngroșată; toartele se află imediat sub buză.
Sec. VI
Bibl. — Stare kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, pag. 131. T. XLVIII, nr. 3
T. inv. 165
- I. 187. OPAIȚ
Veliki Gradac
Lut ars
L — 160 mm; I — 26 mm.
În formă de pară, cu toartă în formă de buton; discul și toarta sînt decorate cu dungii în relief; în jurul orificiului pentru turnarea uleiului, motiv de triunghiuri și semicercuri, încadrate de linii profilate.
Sec. VI
Inedit
T. inv. 316
- I. 188. OPAIȚ
Veliki Gradac
Lut ars
L — 113 mm; I — 30 mm.
Piriform; discul este împodobit cu un motiv geometric stilizat, încadrat de linii în relief; apucătoare îngroșată, inelară, incizată.
Sec. VI e.n.
Bibl. — Stare kulture u Djerdapu, Beograd, 1969, p. 133., T. 1 nr. 2.
T. inv. 483
- I. 189. CUPĂ
Veliki Gradac
Lut ars, pastă cenușie
H — 56 mm; Ø gură — 169 mm; Ø f. — 69 mm.
Conică, cu buză răsfrîntă, orizontal incizată.
Inedită
T. inv. 195
- I. 190. CUPĂ
Veliki Gradac
Ceramică
H — 43 mm; Ø g. — 163 mm; Ø f. — 65 mm.
- I. 185. BALANCE
Veliki Gradac
Bronze
L levier — 152 mm; L chaîne — 42 mm;
L langue — 28 mm; L support — 60 mm.
Le levier est conservé avec un bout détérioré; de l'autre est accroché une chaîne fragmentée, formée de chaînons en S; la gradation sur le levier est marquée par des incisions; la langue de la balance a la forme d'une plaquette; d'elle est fixé avec un rivet le support de la balance qui avec la langue est perforé au même endroit.
Le bout du support est profilé
VI-ème siècle
Inédit.
T. inv. 1914/66
- I. 186. AMPHORE
Veliki Gradac
Céramique, pâte jaunâtre-blanchâtre
H — 450 mm.; Ø bouche — 61 mm.
Aigüe, à ventre allongé, fond annulaire et bouche bitronconique grossie; les anses sont sous le bord.
VI-ème siècle
Bibl. — Stare kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 131, T. XLVIII, no. 3.
T. inv. 165
- I. 187. LAMPE À HUILE
Veliki Gradac
Terre cuite
L — 160 mm.; I — 26 mm.
En forme de poire, à anse en forme de bouton; le disque et l'anse sont décorés aux stries en relief. Autour de l'orifice pour le versement de l'huile, motif de triangles et demi-cercles enquadés de lignes profilées.
VI-ème siècle
Inédit.
T. inv. 316
- I. 188. LAMPE À HUILE
Veliki Gradac
Terre cuite
L — 113 mm.; I — 30 mm.
Pririforme; le disque est orné avec un motif géométrique stylisé, enquadé de lignes en relief; machoire grossie annulaire et incisée.
VI-ème siècle.
Bibl. — Stare kulture u Djerdapu, Beograd, 1969, p. 133, T. 1 no. 2
T. inv. 483
- I. 189. COUPE
Veliki Gradac
Terre cuite, pâte grise
H — 56 mm.; Ø bouche — 169 mm.; Ø f. — 69 mm.
Conique, le bord retroussé, incisé horizontalement.
Inédit.
T. inv. 195
- I. 190. COUPE
Veliki Gradac
Céramique
H — 43 mm.; Ø bouche — 163 mm.; Ø f. — 65 mm.

Conică, cu buza răsfrîntă orizontal, interiorul smălțuit portocaliu; pîntecele și buza sînt decorate cu linii incizate.

Inedită

T. inv. 247.

I. 191. CUPĂ

Veliki Gradac

Ceramică, pastă neagră

l — 68 mm; Ø g. — 150 mm; Ø f. — 70 mm.

Pîntece bitronconic cu profilul ascuțit și picior inelar, buză răsfrîntă orizontal.

Inedită

f. n.

I. 192. URCIOR

Veliki Gradac

Ceramică

l — 250 mm.

Oval, prelungit, cu buza inelară îngroșată, gîtul scurt și îngust, cilindric, lărgindu-se conic spre gură și spre umeri. Umărul și pîntecele sînt decorate cu linii incizate paralel, alternînd cu zigzaguri. Piciorul concav și scurt, buza evazată.

Bibl. — Stare Kulture u Djedapu, Beograd, 1969, pag. 131, T. XLVIII, nr. 2

f. n.

I. 193. AMFORĂ

Veliki Gradac

Ceramică, pastă gălbuie-albicioasă

l — 415 mm; S. d. — 74 mm.

Ascuțită, de dimensiuni mari, cu gură inelară îngroșată, toartă cu caneluri sub contur. Pe pîntece sînt scrise cu culoare roșie, litere grecești, alfa și kappa.

Inedită

f. n.

I. 194. FLUIER

Veliki Gradac

Os

L — 185 mm; l — 10 mm.

De secțiune trapezoidală, perforat pe o parte cu 5 orificii.

Inedit

T. inv. 618

I. 195. VÎRF DE SĂGEATĂ

Veliki Gradac

Bronz

L — 104 mm

În formă de frunză, cu spin de fixare în coada de lemn.

Inedită.

T. inv. 1973/66

RAVNA (CAMPSA)

Fortificație romană și bizantină timpurie, sec. III—VI e. n. Se află lângă brațul Dunării, care formează insula Porečko. Castrul are formă patrulateră clasică de cca. 40×40 m. Lucrările au fost conduse de Dr. Vladimir Kondić, cercetător științific principal la Institutul arheologic din Belgrad.

Conique, le bord retroussé horizontalement, l'intérieur émaillé orange, le ventre et le bord décorés aux lignes incisées.

Inédit.

T. inv. 247

I. 191. COUPE

Veliki Gradac

Céramique, pâte noire

H — 68 mm.; Ø bouche — 150 mm.; Ø f. — 70 mm.

Ventre bitronconique à profil aigu et pied annulaire, le bord retroussé horizontalement

Inédit.

s. n.

I. 192. CRUCHE

Veliki Gradac

Céramique

H — 250 mm.

Ovale, allongée, le bord annulaire grossi, la gorge courte et étroite, cylindrique, élargissement conique vers la bouche et les épaules. L'épaule et le ventre décorés aux lignes parallèles, incisées alternant avec des zig-zags. Le pied concave et court, le bord evasé.

Bibl. Stare kulture u Djerdapu, Beograd, 1969, p. 13,

T. XLVIII, no. 2

s. n.

I. 193. AMPHORE

Veliki Gradac

Céramique, pâte jaunâtre-blanchâtre

H — 415 mm.; S. d. — 74 mm.

Aigue, de grandes dimensions, la bouche annulaire, grossie, anse aux cannelures sous le contour. Sur le ventre sont écrites en rouge des lettres grecques, alfa et kappa.

Inédit.

s. n.

I. 194. FLUTE

Veliki Gradac

Os.

L — 185 mm.; l — 10 mm.

De section trapézoïdale, perforé sur une partie à 5 orifices

Inédit.

T. inv. 618

I. 195. POINTE DE FLECHE

Veliki Gradac

Bronze

L — 104 mm.

En forme de feuille, avec épine de fixation dans le manche en bois.

Inédit.

T. inv. 1973/66

RAVNA (CAMPSA)

Fortification romaine et byzantine ancienne de, III—VI-ème siècles, à côté du bras du Danube qui forme l'île Porečko. Le camp fortifié en forme de quadrilatère classique de 40×40 m. Les travaux ont été conduits par le dr. Vladimir Kondić, chercheur principal à l'Institut Archéologique de Belgrade.

I. 196. COIF

Ravna

Bronz

H (păstrată) — 100 mm; l — 190 mm.

Coif în formă de calotă; este păstrată partea din spate a coifului cu o apărătoare de ceafă semicirculară perforată la mijloc; pe apărătoare o inscripție punctată (indescifrabilă).

Sec. II—III e. n.

Bibl—Stare kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 124, T. XLIII, nr. 2.

f. n.

I. 197. CAP

Ravna.

Marmură albă.

H capului — 49 mm.

Cap de femeie cu figură ovală, frumos modelată; ochii fără pupile; părul este adunat într-un coc și înconjoară ușor fața; în păr se află o diademă.

Sec. III e. n.

Inedită

T. inv. 416

I. 198. VENUS

Ravna

Bronz turnat

H — 135 mm.

Nud în picioare. Părul în șuvițe înconjoară fața și cade în bucle pe umeri și pe piept; în spate este adunat în coc; pe cap se află o diademă reliefată; palma dreaptă este întinsă în fața piciorului drept; mîna stîngă este îndoită din cot la înălțimea pieptului, ține un obiect rotund (măr?); sub umeri are brățări;

Sec. III e. n.

Bibl—Stare kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 121, T. XL., nr. 1.

f. n.

I. 199. MASCĂ

Ravna

Bronz turnat

H — 72 mm.

Figura este reprezentată cu ochi deschiși, foarte expresivi; nasul este puternic reliefat, cu cute la rădăcină; părul este redat prin incizii; pe cap are o diademă în semicerc, cu extremitățile în sus; partea din spate este concavă, cu dispozitivul de fixare rupt.

Sec. III e. n.

Inedită

f. n.

I. 200. INEL

Ravna

Argint turnat

S — 21 mm; l plăcuței — 14 mm.

Caboșon elipsoidal din pastă albastră; pe acesta o figură de împărat, încoronat de două victorii, stînd în picioare, cu profilul întors spre stînga, iar pe

I. 196. CASQUE

Ravna

Bronze

H (conservée) — 100 mm.; l — 190 mm.

En forme de calotte, conservée la partie postérieure avec une pièce qui protège la nuque, de forme demi-circulaire, perforée au milieu; sur la pièce qui protège la nuque, une inscription marquée (indéchiffrable).

II—III-ème siècles n.è.

Bibl—Stare kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 124, T. XLIII, no. 2

s. n.

I. 197. TÊTE

Ravna

Marbre blanc

H tête — 49 mm.

Tête de femme à visage ovale, bien modelé, les yeux sans pupilles; les cheveux en chignon entourent légèrement le visage; dans les cheveux il y a un diadème

III-ème siècle n.è.

Inédit.

Inv. T. 416.

I. 198. VENUS

Ravna

Bronze coulé

H — 135 mm.

Nu debout. Les cheveux en mèches entourent le visage et tombent en boucles sur les épaules et sur la poitrine; en dos est amassés en chignon; sur la tête il y a un diadème en relief; la paume droite est tendue en face du pied droit; la main gauche est pliée de coude à l'hauteur de la poitrine; il tient un objet rond (pomme?); sous les épaules il y a des bracelets.

III-ème siècle n.è.

Bibl—Stare kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 121, T. XL., no. 1.

s. n.

I. 199. MASQUE

Ravna

Bronze coulé

H — 72 mm.

La figure est représentée aux yeux ouverts, très expressifs; le nez très en relief aux rides à la racine; les cheveux sont représentés par incisions; sur la tête il y a un diadème en demi-cercle avec les extrémités en haut; le dos est concave avec le dispositif de fixation rompu.

III-ème siècle n.è.

Inédit.

s. n.

I. 200. BAGUE

Ravna

Argent coulé

S — 21 mm.; l plaquette — 14 mm.

Caboçon ellipsoïdale en pâte bleu; sur celle-ci une figure d'empereur couronné par deux victoires debout; le profil orienté à gauche, sur la tête un diadème, dans la main droite enlevée tient une flèche et

cap are o diademă; în mîna dreaptă, ridicată, ține o sulită, iar în cea stîngă, întinsă, un scut; cele două victorii privesc spre împărat și fiecare ține cîte o cunună în mîna dreaptă; în spatele celor două victorii, cîte o stea.

Sec. III e. n.

Bibl. — Stare kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 122, T. XLI nr. 1, 2.

f. n.

I. 201. OENOCHOE

Ravna

Bronz turnat

l (cu mîner) — 152 mm; Ø gură — 50 mm
Bitronconică, cu pîntecele rotunjit, gura în formă de cioc; toarta înaltă, cu figură de cal, se ridică peste gură; baza este fixată în mod special, decorată cu niște cercuri concentrice profilate.

Sec. III e. n.

Bibl. — Stare kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 123, T. XLII, nr. 2.

T. inv. 210/68

I. 202. STRECURATOARE — INFUNDIBULUM
(din două părți)

Ravna

Bronz

L — 187 mm; l — 55 mm. Ø g. 120 mm.
Formată din două piese; filtru și presă; ambele piese au forma de calotă; filtrul este perforat la bază în formă de rozetă, iar pe pîntece este decorat cu cercuri concentrice; presa nu este decorată.

Bibl. — Stare kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 123, T. XLII, nr. 1

T. inv. 211/68

I. 203. CHEIE

Ravna

Fier turnat

L — 80 mm.

Este lucrată prin ștanțare; partea superioară este ruptă; partea inferioară este decorată cu incizii.

Sec. III e. n.

Inedită

f. n.

I. 204. FRAGMENT DE VAS CU DECOR ÎN
RELIEF

HERCULE

Ravna

Ceramică

l — 160 mm.

Hercule de față; peste mîna stîngă îndoită și umăr, poartă blana de leu; din spate, peste umărul stîng coboară pînă la piept un șarpe; pielea este redată prin înțepături; mîna dreaptă lipsește; părul în bucle cade pe frunte; barba deasă și mustața sînt redată prin înțepături și incizii; ochii aplicați și pupilele accentuate; ambele picioare lipsesc pînă deasupra gleznelor.

Secolul III e.n.

Inedit

T. inv. 200

I. 205. FRAGMENT DIN ACELAȘI VAS (2)

Ravna

Ceramică

l — 40 mm; l — 27 mm;

Cap pleșuv; detaliile feței sînt modelate în

dans la main gauche tendue, un bouclier; les deux victoires regardent vers l'empereur et chacune tient une couronne dans la main droite; derrière chaque victoire, une étoile.

III-ème siècle n. é.

Bibl. Stare kulture u Djerdapu (katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 122, T. XLI nr., 1, 2.

s. n.

I. 201. OENOCHOE

Ravana

Bronze coulé

H (à manche) — 152 mm; Ø bouche — 50 mm.

Bitronconique, le ventre arrondi, la bouche en forme de bec; l'anse haute, à figure de cheval est élevée sur la bouche; la base est fixée spécialement, décorée aux cercles concentriques profilés

III-ème siècle n. é.

Bibl. Stare kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 123, T. XLII, no. 2. 104

T. inv. 210/68

I. 202. INFUNDIBULUM (deux parties)

Ravna

Bronze

H — 187 mm; l — 55 mm; Ø g. — 120 mm.

Formé de deux pièces: filtre et presse; les deux pièces en forme de calotte; le filtre est perforé à la base en forme de rosette, sur le ventre est décoré aux cercles concentriques; la presse n'est pas décorée.

Bibl. — Stare kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 123, T. XLII no. 1, 104.

T. inv. 211/68

I. 203. CLEF

Ravna

Fer coulé

L — 80 mm.

Travaillée par matricage; la partie supérieure rompue; la partie inférieure est décorée aux incisions

III-ème siècle n. e.

Inédit.

s.n.

I. 204. FRAGMENT DE VASE À DÉCOR EN
RELIEF

HERCULE

Ravna

Céramique

l—160 mm.

Hercule de face; sur la main gauche pliée et sur l'épaule porte la plan du lion; de dos sur l'épaule gauche descend jusqu'à la poitrine un serpent; la peau est représentée par piqures; la main droite manque; les cheveux en boucles tombent sur le front; la barbe épaisse et la moustache sont représentées par piqures et incisions; les yeux appliqués et les pupilles accentuées.

III-ème siècle n. è.

Inédit.

T. inv. 200

I. 205. FRAGMENT DE MÊME VASE (2)

Ravna

Céramique

H — 40 mm.; l — 27 mm.

Tête chauré; les détails du visage mo-

relief; gura întredeschisă ca o grimasă; poameții accentuați; ochii cu pupilele reliefate.

Sec. III e. n.

Inedit

T. inv. 200

I. 206. FRAGMENT DIN ACELAȘI VAS (3)

Ravna

Ceramică

H — 88 mm:

Buză îngroșată și profilată, gâtul lat și vertical, pînțece oval, picior cilindric cu două linii incizate.

Sec. III e. n.

Inedit

T. inv. 200

I. 207. VULTUR

Ravna

Teracotă

H — 70 mm.

Pașărea este reprezentată în picioare, cu aripile deschise pe lîngă corp, ciocul încovoiat, ochii incizați; penele sînt redată prin incizii.

Sec. III e. n.

Inedit

f. n.

I. 208. LEU

Ravna

Teracotă

H — 68 mm; L — 118 mm; I — 40 mm.

Fiara este reprezentată culcată, cu picioarele întinse, capul lipsește, coada îndoită, coama redată prin incizii și profile; baza plată.

Sec. III e. n.

Inedită

T. inv. 560

I. 209. AC DE PODOABĂ

Ravna

Bronz

L — 208 mm; Ø inelului — 17 mm.

Capul în forma unei păsări, decorată cu cerculețe concentrice incizate; coada în evantai, cu marginea dințată; vîrfurile se lărgește în formă de inel, decorat cu un motiv incizat.

Inedit

f. n.

I. 210. MISTRIE

Ravna

Fier

L — 284 mm.

Bine păstrată, formă deltoidală cu vîrf rotunjit; capătul celălalt are lăcaș pentru coada de lemn.

Sec. IV e.n.

Inedită

T. inv. 64

I. 211. UNEALTĂ

Ravna

Fier

L — 250 mm.

Are o parte mai lată în formă de trapez și extremitățile îndoite; în partea de mijloc are un recos lat, în formă de inel, cilindric, pentru coada de lemn.

Sec. IV e.n.

Inedită

T. inv. 134/68

delés en relief; la bouche entreouverte comme une grimace; les pommettes accentuées; les yeux aux pupilles en relief.

III-ème siècle n. é.

Inédit.

T. inv. 200

I. 206. FRAGMENT DE MÊME VASE (3)

Ravna

Céramique

H — 88 mm.;

Bord grossi et profilé, la gorge large et verticale, le ventre oval, le pied cylindrique à deux lignes incisées.

III-ème siècle n. è.

Inédit.

T. inv. 200

I. 207. VAUTOUR

Ravna

Terre cuite.

H—70 mm.

L'oiseau est représenté debout aux ailes ouvertes autour du corps, le bec courbé, les yeux incisés; les plumes représentées par incisions.

III-ème siècle n. è.

Inédit.

s.n.

I. 208. LION

Ravna

Terre cuite

H—68 mm.; L—118 mm.; I—40 mm.

Couché, les pattes étendues; la tête manque, la queue courbée en arrière; la cri-nière est représentée par incisions et profils, la base plate.

III-ème siècle n. è.

Inédit.

T. inv. 560

I. 209. AIGUILLE DE PARURE

Ravna

Bronze

L — 208 mm.; Ø anneau — 17 mm.

La tête en forme d'oiseau, décoré aux petits cercles concentriques incisés; la queue en évantail à marge dentée; le bout s'élargit en forme d'anneau, décoré avec un motif incisé.

III-ème siècle n. è.

Inédit.

s.n.

I. 210. TRUELLE

Ravna

Fer

L—284 mm.;

Bien conservée, forme deltoïdale à bout arrondi; l'autre bout a un trou pour le manche en bois.

IV-ème siècle n. è.

Inédit.

T. inv. 64

I. 211. OUTIL

Ravna

Fer

L—250 mm.

A une partie plus large en forme de trapèze et les extrémités pliées; au milieu a un trou large, en forme d'anneau cylindrique pour le manche en bois.

IV-ème siècle n. è.

Inédit

T. inv. 134/68

- I. 212. PLĂSEA DIN OS
 Ravna
 Os
 L—45 mm; Ø—16 mm
 De formă cilindrică, perforat în părți;
 suprafața este decorată cu cercuri incizate.
 Sec. IV e. n.
 Inedită
 T. inv. 142
- I. 213. PLĂSEA
 Ravna
 Os
 L—48 mm; l—21 mm.
 De secțiune plan-convexă, cu fața bombată,
 incizată cu linii paralele formînd un zig-
 zag; fața plată a plăselei se încheie, la fie-
 care capăt, cu două vîrfuri ascuțite.
 Sec. IV e.n.
 Inedită
 f. n.
- I. 214. CATARAMĂ DE CENTURĂ (din două
 părți)
 Ravna
 Bronz ciocănit
 L—85 mm; l—79 mm.
 Plăcuță de bronz de formă dreptunghiu-
 lară, cu un capăt decupat, în formă de
 trapez și patru nituri pentru fixare; capă-
 tul celălalt este îndoit și pe el se află un
 motiv de linii incizate; motivul de bază
 este o spirală lucrată prin ciocănire, au
 repoussé; întreaga placă este încadrată de
 două linii incizate, iar intervalul dintre
 ele este umplut cu puncte.
 Sec. IV e.n.
 Inedită
 f.n.
- I. 215. CATARAMĂ
 Ravna
 Bronz ștanțat
 Ø—63 mm.
 Circulară, în formă de rozetă; pe dos se
 află veriga de fixare.
 Sec. IV e.n.
 Inedită
 f.n.
- I. 216. TIGAIE
 Ravna
 Bronz
 L bazei—300 mm; l max.—230 mm;
 l—30 mm.
 Vas puțin adînc, în formă ovală; toarta a fost
 fixată ulterior prin montarea unei porțiuni
 răsfrînte, lipite vertical de peretele vasu-
 lui.
 Sec. IV e.n.
 Inedită
 f. n.
- I. 217. OPAIT
 Ravna
 Ceramică smălțuită
 L—134 mm; l max.—120 mm.
 Circular, bazinul concav, biconic, cu picior
 mic inelar; pe ambele părți ale ciocului
 îngroșări triunghiulare, apucătoarea ruptă;
 suprafața de sub aceasta este decorată cu
 linii incizate radial.
 Sec. IV e.n.
 Inedit
 T. inv. 133
- I. 212. MANCHE EN OS
 Ravna
 Os
 L—45 mm; Ø—16 mm.
 De forme cylindrique, perforé aux côtés;
 la surface est décorée aux cercles incisés.
 IV-ème siècle n. è.
 Inédit
 T. inv. 142
- I. 213. MANCHE
 Ravna
 Os
 L—48 mm; l—21 mm.
 De section plane-convexe, la face bombée,
 incisée aux lignes parallèles formant un zig-
 zag; la face plate finit à chaque bout avec
 deux points aigus.
 IV-ème siècle apr. n. è.
 Inédit
 s.n.
- I. 214. BOUCLE DE CEINTURE (deux parties)
 Ravna
 Bronze martelé
 L—85 mm; l—79 mm.
 Plaquette de bronze de forme rectangulaire
 avec une borne découpée en forme de tra-
 pèze et 4 rivets pour fixation; l'autre bout
 est plié et décoré avec un motif de lignes in-
 cisées, le motif principal est formé par une
 spirale travaillée par martelage au repoussé,
 toute la plaque est encadrée par deux
 lignes incisées, l'intervalle entre elles est
 rempli de points.
 IV-ème siècle n. è.
 Inédit
 s.n.
- I. 215. BOUCLE DE CEINTURE
 Ravna
 Bronze frappé
 Ø—63 mm.
 Circulaire, en forme de rosette, sur le dos
 il y a l'anneau de fixation
 IV-ème siècle n. è.
 Inédit.
 s.n.
- I. 216. POÊLE
 Ravna
 Bronze
 L base—300 mm; L max.—230 mm;
 l—30 mm.
 Vase peu profond, de forme ovale, l'anse a
 été fixée ultérieurement en montant une por-
 tion retroussée, collée verticalement de la
 paroi du vase; la portion collée est demi-
 circulaire
 IV-ème siècle n. è.
 Inédit
 s.n.
- I. 217. LAMPE À HUILE
 Ravna
 Céramique émaillée
 H—134 mm.; l max.—120 mm;
 Circulaire, le bassin concave, biconique, à
 pied petit annulaire, sur les deux parties
 du bec, grossissements triangulaires. La sur-
 face de dessous est décorée aux lignes in-
 cisées radialement.
 IV-ème siècle n. è.
 Inédit
 T. inv. 133

I. 218. AMFORA

Ravna
Lut ars

H — 435 mm; S. d. — 67 mm.

Ascuțită, cu buză inelară profilată și toarte subțiri, cu caneluri sub buză; pe pînțece este înscrisă cu culoare roșie litera M, cu o cruce în ligatură.

Sec. IV e. n.

Inedită

T. inv. 28

BOLJETIN (SMOYNA)

Castru auxiliar, sec. I—IV e.n. Este ridicat pe locul unde se varsă râul Boljetin în Dunăre. Dimensiunile acestui obiectiv sînt de 60×50 m. Lucrările au fost conduse de Dr. Ljubica Zotović, cercetător științific principal de la Institutul arheologic din Belgrad.

I. 219. OPAIȚ

Boljetin — Gradac pe Lepena

Bronz turnat

Piriform, cu toartă lunară; orificiul circular de pe disc este profilat inelar; trei orificii de disc servesc pentru atîrnarea opaițului; buza inelară cu partea centrală concavă; pe disc și pe toarta lunară, inscripție grecească.

Sfîrșitul Sec. I e.n.

Bibl. — Stare kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 112;

Antička bronza u Jugoslaviji, Beograd, 1969, pag. 152, cat. 321.

T. inv. 775.

I. 220. SUPORT DE OPAIȚ

Boljetin — Gradac pe Lepena

Bronz turnat

H — 30 mm; l b. — 90 mm; l piciorului — 55 mm.

Formă de trepied, cu picioarele terminate în labe de lei; alături de orificiul cilindric central o rozetă ștanțată completată, între cele trei picioare, cu trei palmete; un picior lipsește.

Sec. I—II e.n.

Inedit

T. inv. 774/67

I. 221. APLICĂ

Boljetin

Bronz turnat și ștanțat

L — 60 mm; l max. — 58 mm.

Cu extremitățile profilate; o parte este perforată pentru fixare, iar fața este decorată prin ștanțare cu un motiv în formă de lună, stilizat, cu un colț în relief, în spirală, deasupra lui.

Sec. III e.n.

Inedită

T. inv. 121/65

I. 222. OPAIȚ

Boljetin

Ceramică

H — 185 mm; L — 140 mm.

Piriform, fixat pe un picior înalt, piciorul este decorat cu incizii; discul circular, toartă profilată de secțiune triunghiulară și cu orificiu circular în mijloc; vîrfurile piciorului este rupt.

Sec. III—IV e.n.

Bibl. — Stare kulture u Djerdapu (Katalog izložbe) Beograd, 1969, Pag. 112, T. XXXVI, 1274

f.n.

I. 218. AMPHORE

Ravna

Terre cuite

H—435 mm.; S.d.—67 mm.

Aigue, le bord annulaire profilé et des anses minces, aux cannelures sous le bord; sur le ventre est inscrite en rouge la lettre M, avec une croix en ligature.

IV-ème siècle n.è.

Inédit

T. inv. 28

BOLJETIN (SMOYNA)

Camp auxiliaire, I—IV-ème siècles n.è, bâti sur le lieu où la rivière Boljetin se jete dans le Danube. Les dimensions de cet objectif: 60×50 m. Les travaux ont été conduits par le Dr. Ljubica Zotović, chercheur principal à l'Institut Archéologique de Belgrade.

I. 219. LAMPE À HUILE

Boljetin — Gradac sur Lepena

Bronze coulé

Piriforme, l'anse lunaire, l'orifice circulaire du disque profilé annulaire; 3 orifices sur le disque servent pour l'accrochement de la lampe à huile; le bord annulaire avec la partie centrale concave; sur le disque et sur l'anse lunaire, une inscription grecque.

Fin du I-er siècle n.è

Bibl. — Stare kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 112;

Antička bronza u Jugoslaviji, Beograd, 1969, p. 152, cat. 321.

T. inv. 775

I. 220. SUPPORT DE LAMPE À HUILE

Boljetin — Gradac sur Lepena

Bronze coulé

H—30 mm.; l base—90 mm.; l du pied—55 mm.

Forme de trépied, avec les pieds terminés en pattes de lion; à côté de l'orifice cylindrique central, une rosette matricée complétée entre les 3 pieds, avec 3 palmettes.

I—II-ème siècle n.è

Inédit

T. inv. 774/87

I. 221. APPLIQUE

Boljetin

Bronze coulé et frappé

L—60 mm.; l max.—58 mm.

Avec les extrémités profilées; une partie est perforée pour la fixation, la face est décorée par matricage avec un motif en forme de lune, stylisé, avec un coin en relief au dessus de lui.

III-ème siècle n.è.

Inédit

T. inv. 121/65

I. 222. LAMPE À HUILE

Boljetin

Céramique

H—185 mm; l—140 mm.

Piriforme, fixée sur un pied haut, vide, le pied est décoré aux incisions, le disque circulaire, l'anse profilée de section triangulaire et avec orifice circulaire au milieu; le bout du bec est rompu.

III—IV-ème siècles n.è.

Bibl. — Stare kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 112, T. XXXVI 1 274

s.n.

I. 223. TOPOR

Boljetin
Fier
L — 92 mm; l tăişuri — 160 mm.
Tăişul puțin îndoit și extremitățile profilate, arcuite; gaura de înmănușare dreptunghiulară și turtită, cu aripioare în părți.
Sec. III—IV e.n.
Inedit
Inv. T. 1049/69

I. 224. CATARAMĂ

Boljetin — Gradac pe Lepena
Bronz ciocănit
Constituită din două părți: partea cu ac și cataramă, dreptunghiulară, cu patru orificii circulare pentru nituri; placa este încadrată de două linii paralele iar spațiul dintre ele este umplut cu incizii verticale; la fel este decorată și placa împărțită în registre verticale în care domină motivele spiralice; în registrele dreptunghiulare spiralele apar sub formă de rozete complexe; capătul centurii se termină cu reprezentarea stilizată a două animale culcate heraldic; pe maxilare au câte o rozetă; vârful acului are formă de cap de șarpe.
Sec. IV e.n.
Bibl. — Stare kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, pag. 111, T. XXV; Antička bronza u Jugoslaviji (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 154, nr. 328. f. n.

I. 225. HARPON

Boljetin — Gradac pe Lepena
Bronz turnat
L — 116 mm.
Tijă subțire, de secțiune dreptunghiulară și dinți terminați cu croșete duble, patinat.
Sec. IV e.n.
Inedit
Inv. T. 655

I. 226. CATARAMĂ

Boljetin
Os
L — 58 mm; l părții dreptunghiulare — 18 mm; Ø — 25 mm.
Formată din două părți: prima — dreptunghiulară, cu un capăt rupt și cea de a doua — circulară, prin care se trece o sîrmă de bronz; toată suprafața este decorată cu cercuri incizate și cu centrul marcat.
Sec. IV e.n.
Inedită
Inv. T. 962/68

I. 227. CATARAMĂ

Boljetin
Bronz turnat, ciocănit, poansonat
L — 65 mm; l — 190 mm.
Decorată numai pe o singură parte, folosind tehnica punctării și ciocării; motivul central este constituit de un element în săgeată ale cărei margini sînt urmărite de o linie granulată în relief; spre vîrf se îndreaptă două animale, dispuse heraldic cu maxilarele deschise cuprinzînd vârful cataramei; partea pentru fixare are formă trapezoidală; în cîmpul încadrat de un șir

I. 223. HACHE

Boljetin
Fer
l—92 mm; l taille—160 mm.
La taille un peu pliée et les extrémités profilées, arquées; le trou d'emmenchement rectangulaire et aplati, avec des zillettes aux côtés
III—IV-ème siècle n.è.
Inédit
Inv. T. 1049/69

I. 224. BOUCLE DE CEINTURE

Boljetin — Gradac sur Lepena
Bronze martelé
Formée de 2 parties: la partie avec aiguille et boucle de ceinture rectangulaire, avec 4 orifices circulaires pour les rivets; la plaque est enquadrée par 2 lignes parallèles et l'espace d'entre elles est rempli d'incisions verticales; de même est décorée la plaque divisée en registres verticaux où dominant les motifs en spirale; dans les registres rectangulaires les spirales ont la forme de rosette complexe; le bout de la ceinture finit avec la représentation stylisée de 2 animaux couchés héraldiquement; sur les maxillaires ont une rosette; le bout de l'aiguille a la forme d'une tête de serpent.
IV-ème siècle n.è.
Bibl. — Stare kulture u Djerdapu (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 111 T. XXV. Antička bronza u Jugoslaviji (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 154, no. 328. s.n.

I. 225. HARPON

Boljetin — Gradac sur Lepena
Bronze coulé
L—116 mm.
Tige mince, de section rectangulaire, dents terminés avec des crochets doubles, patiné
IV-ème siècle n.è.
Inédit
Inv. T. 655

I. 226. BOUCLE DE CEINTURE

Boljetin
Os
L—58 mm; l de la partie rectangulaire — 18 mm; Ø—25 mm.
2 parties rectangulaires avec un bout rompu et circulaire parmi lequel passe un fil de bronze; toute la surface est décorée avec des cerceles incisés avec le centre marqué.
IV-ème siècle n.è.
Inédit
Inv. T. 962/68

I. 227. BOUCLE DE CEINTURE

Boljetin
Bronze coulé, martelé, poinçonné
L—65 mm; l—190 mm.
Décorée sur une partie à la technique de pointillage et martelage; le motif central est constitué par un élément en forme de flèche dont les marges sont suivies par une ligne granulée en relief; vers le bout sont 2 animaux disposés héraldiquement avec les maxillaires ouverts entourant le bout de la boucle de ceinture; la partie de fixation a une forme trapézoïdale; dans le

dublu de granule o rozetă octogonală în relief ciocănit; spre exterior două nituri de fixare.

S₃c. IV e.n.

Inedită

T. inv. 430/67

I. 228. OPAIȚ

Boljetin

Ceramică

L — 185 mm; l — 140 mm.

Cu picior înalt, incizat inelar, buza evazată. Discul circular, concav; toartă de secțiune triunghiulară, făcând legătura dintre marginea și baza opaițului.

Sec. VI

Inedit

T. inv. 767

I. 229. AMFORĂ

Boljetin

Ceramică

Ascuțită, de dimensiuni mari; buza îngroșată, inelară și ușor răsfrântă; pe pînțece sînt scrise literele grecești psi și sigma.

Sec. VI

Inedită

T. inv. 2/65

I. 230. PAHAR

Boljetin — Gradac pe Lepena

Sticlă verde deschis

l — 105 mm; Ø g — 57 mm.

Recipient conic cu fund ascuțit, terminat cu un picior plin, cilindric, puțin evazat la bază; pînțelece decorat cu caneluri oblice.

Sec. IV e.n.

Inedit

T. inv. 625/645

I. 231. AMFORĂ

Boljetin

Ceramică

l — 410 mm; s. d. — 60 mm.

Ascuțită, cu baza inelară îngroșată și toarte cu canale sub buză.

Sec. VI

Inedită

T. inv. 466

I. 232. FRAGMENT DE ARMURĂ

Boljetin — Gradac pe Lepena

Bronz ciocănit

L — 200 mm.

Din apărătoarea antebrațului cu marginea îndoită și un rînd de orificii pentru fixare pe suport de piele.

Inedită

T. inv. 365/66

I. 233. LINGURIȚĂ

Boljetin

Bronz

L — 129 mm.

În formă de lopățică, cu coadă subțire, subțiat spre vîrf, de secțiune circulară, coada decorată spre capăt cu incizii.

Inedită

T. inv. 654

champ enquadré avec une rangée double de granules, une rosette octogonale en relief martelé; vers l'extérieur, 2 rivets de fixation.

IV-ème siècle n. è.

Inédit

T. inv. 430/67

I. 228. LAMPE À HUILE

Boljetin

Céramique

H—185 mm.; l—140 mm.

Avec pied haut, le bord evasé; le pied incisé annulaire; le disque circulaire, concave; anse de section triangulaire liant la marge et la base de la lampe à huile

VI-ème siècle

Inédit

T. inv. 767

I. 229. AMPHORE

Boljetin

Céramique

Aigüe, de grandes dimensions; le bord grossi, annulaire et légèrement retroussé; sur le ventre sont écrites les lettres grecques psi, sigma.

VI-ème siècle

Inédit

T. inv. 2/65

I. 230. VERRE

Boljetin — Gradac sur Lepena

Verre vert clair

H — 105 mm.; Ø bouche — 57 mm.

Réceptacle conique à fond aigu, terminé avec un pied rempli cylindrique, un peu evasé à la base; le ventre décoré aux cannelures obliques.

IV-ème siècle n. e.

Inédit.

T. inv. 625/645

I. 231. AMPHORE

Boljetin

Céramique

H — 410 mm.; s. d. — 60 mm.

Aigüe, avec la base annulaire grossie et des anses avec des cannelures sous le bord.

VI-ème siècle

Inédit

T. inv. 466

I. 232. FRAGMENT D'ARMURE

Boljetin — Gradac sur Lepena

Bronze martelé

L — 200 mm.;

De la pièce qui protège l'avant-bras avec la marge pliée et un rang d'orifices pour fixation sur support de cuir.

Inédit

T. inv. 365/66

I. 233. PETITE CUILLÈRE

Boljetin

Bronze

L — 129 mm.

En forme de petite pelle à manche mince, vers le bout, de section circulaire. Le manche décoré aux incisions.

Inédit

T. inv. 654

- I. 234. PATERA
Boljetin
Ceramică
L — (împreună cu mâner) 260 mm; Ø g. — 188 mm; Ø f. — 70 mm.
Pîntece în calotă cu buza orizontală, incizată pe margine cu două linii paralele; toarta este goală în interior și profilată inelar, smălțuită roșiatic.
Inedită
T. inv. 356/66
- I. 235. PIEPTENE
Boljetin — Gradac pe Lepena
Os
L — 111 mm; l — 52 mm.
Bilateral, părțile înguste ale pieptenului sînt profilate; pe ambele fețe, partea mediană acoperită cu plăcuțe, fixate cu patru nituri; în mijloc plăcuțele sînt decorate cu cerculețe concentrice iar la capete cu linii incizate.
Inedit
T. inv. 70/65
- SALDUM (CANTABAZA)
Fortificație romană și bizantină timpurie. Sec. I-IV e.n. Se află pe malul stîng al râului Kožice, între Dunăre și drumul Dobra-Donji Milanovac. Plan patrulater de 43,50×31,20 m. Lucrările au fost conduse de dr. Petar Petrović, colaborator științific al Institutului arheologic din Belgrad.
- I. 236. VENUS
Saldum
Teracotă smălțuită
l — 106 mm.
Nud în picioare. Corpul frumos modelat. Patinat cu verde.
Sec. II-III e.n.
Inedit
T. inv. 128
- I. 237. ZALE
Saldum
Fier
Alcătuite din inele în formă de opt.
Inedit
T. inv. 298/70
- I. 238. APLICĂ (ATTIS sau MITRA?)
Saldum
Bronz
l capului — 18 mm; Ø — 32 mm.
Placă rotundă, perforată, de care este fixată o figură de bronz, ce poartă pe cap o bonetă frigiană. Sub bonetă, părul creșt înconjoară fața modelată frumos.
Inedit
T. inv. 799
- I. 239. FRAGMENT DINTR-UN OBIECT DE BRONZ
Saldum
Bronz turnat
L — 90 mm; Ø — 52 mm.
Fragment piriform cu un orificiu rotund; în jurul orificiului și pe marginea părții rotunde se întinde o dungă decorată cu incizii; are o inscripție latină: ARINIANVS F.
Inedită
f. n.
- I. 234. PATÈRE
Boljetin
Céramique
H — (avec le manche) — 260 mm; Ø — 188 mm; Ø — f. 70 mm.
Ventre en calotte avec le bord horizontal, incisée sur la marge avec 2 lignes parallèles; l'anse est vide à l'intérieur et profilée annulaire, émaillée rougeâtre.
Inédit.
T. inv. 356/66
- I. 235. PEIGNE
Boljetin — Gradac sur Lepena
Os
L — 111 mm.; l — 52 mm.
Bilatéral, les parties étroites profilées, sur les 2 faces, la partie médiane couverte de plaquettes fixées avec 4 rivets; au milieu, les plaquettes sont décorées avec des petits cercles concentriques, et aux bouts avec des lignes incisées.
Inédit
T. inv. 70/65
- SALDUM (CANTABAZA)
Fortification romaine et byzantine ancienne. I—IV-ème siècle n. é. Située sur la rive gauche de la rivière Kožice, entre le Danube et la route Dobra-Dinji Milanovac. Plan quadrilatère de 43,50×31,20 m. Les travaux ont été dirigés par le dr. Petar Petrović, collaborateur scientifique de l'Institut Archéologique de Belgrade.
- I. 236. VENUS
Saldum
Terre cuite émaillée
H — 106 mm.
Nu debout, le corps bien modelé; sculpture patinée en vert
II—III-ème siècles n. è.
Inédit
T. inv. 128.
- I. 237. COTTE DE MAILLES
Saldum
Fer
Composée d'anneaux en forme de 8
Inédit
T. inv. 298/70
- I. 238. APPLIQUE (ATTIS OU MITHRA?)
Saldum
Bronze
H tête — 18 mm.; Ø — 32 mm.
Plaque ronde perforée, ayant fixée une figure en bronze, vide à l'intérieur; sur la tête un bonnet phrygien; sous le bonnet les cheveux bouclés entourent le visage bien modelé
Inédit
T. inv. 799
- I. 239. FRAGMENT D'OBJET EN BRONZE
Saldum
Bronze coulé
L — 90 mm.; Ø 52 mm.
Fragment piriforme avec un orifice rond; autour de l'orifice et sur la marge de la partie ronde il y a une bande profilée décorée aux incisions; une inscription latine: ARINIANVS F.
Inédit
s. n.

I. 240. OPAIȚ

Saldum
Bronz turnat
L — 98 mm; Ø discului — 79 mm; l — 24 mm.
Masiv, circular, cu un cioc mic unghiular. Discul, decorat cu cercuri concentrice profilate și cu trei orificii pentru suspendare; picior inelar.
Inedit
f. n.

I. 241. CREUZET

Saldum
Fier
L — 126 mm; l — 27 mm.
Cu mînere îndoite în formă de spirală și legate între ele cu un nit. Capete în formă de clește, care apucă creuzetul.
Inedit
T. inv. 40/70

I. 242. OPAIȚ CU PICIOR

Saldum
Ceramică
Î — 110 mm; L — 136 mm.
Opaț circular cu toartă în formă de cap de berbec; orificiul pentru turnat uleiul reliefat plastic; pe disc se află trei orificii pentru suspendare, dispuse simetric.
Inedit.
T. inv. 197/70

SAPAJA

Fortificație romană și bizantină timpurie, sec. I—IV e.n. Se află pe o insulă a Dunării, lângă Bela Crkva. Dimensiunile și forma fortificației nu au fost stabilite. Lucrările au fost conduse de dr. Iovan Kovačević, prof. la Universitatea din Belgrad, împreună cu Rasto Rašajski, directorul Muzeului Național din Vršac.

I. 243. FORTUNA

Sapaja
Bronz
l — 81 mm.
În picioare, îmbrăcată în hiton, peste care este pushimationul legat cu o eșarfă drapată; capul este înclinat spre dreapta, părul adunat în spate; în păr are o diademă; greutatea corpului este sprijinită pe piciorul drept; ambele tălpi se văd de sub îmbrăcăminte; în mîna stîngă ține cornul belșugului.
Bibl. — Antička bronza u Jugoslaviji (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 96, cat. nr. 113. Sec. II—III e.n.
Inv. 14116

I. 244. MERCUR

Sapaja
Bronz
l — 52 mm.
În picioare, pe stînga pieptului și a spatelui poartă o mantie; ține caduceul; pe cap are petasos.
Sec. II—III e.n.
Bibl. — Antička bronza u Jugoslaviji (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 90, cat. nr. 92.

I. 240. LAMPE À HUILE

Saldum
Bronze coulé
H — 98 mm; Ø disque — 79 mm; l — 24 mm.
Massive, circulaire, avec un petit bec angulaire, le disque creux et détérioré, décoré aux cercles concentriques profilés avec 3 orifices pour accrochement; pied annulaire
Inédit
s. n.

I. 241. CREUSET

Saldum
Fer
H — 126 mm; l — 27 mm.
Avec les manches courbés en forme de spirale unis par un rivet aux bouts en forme de pince qui attrape le creuset
Inédit.
T. inv. 40/70

I. 242. LAMPE À HUILE À PIED

Saldum
Céramique
H — 110 mm; l — 136 mm.
Circulaire, avec l'anse en forme de tête de bélier; l'orifice pour le versement de l'huile, en relief plastique; sur le disque il y a 3 orifices pour accrochement, disposés symétriquement;
Inédit
T. inv. 197/70

SAPAJA

Fortification romaine et byzantine, (I—IV-ème siècles n. è. Se trouve dans une île du Danube, près de Bela Crkva. Les dimensions et la forme des fortifications n'ont pas été établies. Les travaux ont été dirigés par le dr. Iovan Kovačević, professeur à l'Université de Belgrade, aidé par Rasto Rašajski, directeur du Musée National de Vršac.

I. 243. FORTUNA

Sapaja
Bronze
H — 81 mm
Debout, revêtue d'un hiton, sur lequel se trouve l'himation relié par une écharfe drapée; la tête est inclinée vers la gauche, les cheveux en chignon; sur la tête elle porte un diadème; le poids du corps est soutenu par le pied droit; dans la main gauche elle tient la corne d'abondance.
II—IIIème siècles n. è.
Bibl. — Antička bronza u Jugoslaviji (Katalog izložbe), Beograd, 1969, p. 96, cat. 113
Inv. 14116

I. 244. MERCURE

Sapaja
Bronze
H — 52 mm
Debout, porte un manteau, sur la partie gauche du torse et du dos tient le caducée; sur la tête porte le petasos.
II—III ème siècles n. è.

Stare kulture u Djerdapu (Katalog izložbe),
Beograd, 1969, p.80, T. XXII.

Sec. II—III e.n.

Inv. 12731

I. 245. FIBULĂ

Sapaja

Bronz

I — 27 mm; L — 37 mm.

În formă de cal în mișcare spre dreapta;
coada este lungă, coama reliefată; în partea
posterioară s-a păstrat resortul și ochiul
resortului.

Sec. III e.n.

Bibl. — Antička bronza u Jugoslaviji (Katalog
izložbe), Beograd, 1969, p. 139, cat.
nr. 282. Vladimir Kondić, Zbirka rimskih
fibula iz Vršackog muzeja, Rad vojvodjan-
skih muzeja, nr. 10, Novi Sad, 1961, p.
201—209.

Inv. 12907

I. 246. ȘARPE

Sapaja

Bronz

L — 147 mm.

Corpul șarpelui întins și ușor ondulat, se
îngustează spre coadă; capul șarpelui are
forma unui cap de cocoș; pe două treimi din
lungimea șarpelui, decor penat incizat;
coada nu este decorată.

Sec. III e.n.

Bibl. — Vladimir Kondić, Zbirka rimskih
fibula iz Vršackog muzeja. Rad vojvo-
djanskih muzeja, nr. 10, Novi Sad, 1961, pag.
201—209.

Inv. 12733

I. 247. VENUS

Sapaja

Marmoră

I — 169 mm

Nud, în picioare. O șuviță de păr îi cade
pe umeri.

Sec. II — III e. n.

Bibl. — Stare kulture u Djerdapu (Katalog
izložbe), Beograd, 1969, pag. 81, T. XXIII.
195

Inv. 12913

I. 248. FIBULĂ

Sapaja

Bronz

L — 41 mm.

Piciorul în formă de porumbel stilizat, ari-
pile adunate, marcate cu linii incizate.

Sec. II—III e.n.

Bibl. Antička bronza u Jugoslaviji (Kata-
log izložbe), Beograd, 1969, pag. 139—140,
nr. 284.

Vladimir Kondić, Rad vojvodjanskih mu-
zeja, nr. 10, Novi Sad, 1961, pag. 204.

Inv. 12 911

Muzeul Național Vrșac I 243—I 248

Bibl.—Antička bronza u Jugoslaviji (Katalog
izložbe), Beograd, 1969, p. 90, cat. no. 92;
Stare kulture u Djerdapu (Katalog izložbe),
Beograd, 1969, p. 80, T. XXII.

Inv. 12731

I. 245. FIBULE

Sapaja

Bronze

H — 27 mm; L — 37 mm.

En forme de cheval en mouvement vers la
droite; la queue longue, la crinière en
relief; dans la partie postérieure a été
conservé le ressort et le bouton du ressort.

II—III-ème siècles n. è.

Bibl.—Antička bronza u Jugoslaviji (Katalog
izložbe), Beograd, 1969, p. 139, cat.
no. 282; Vladimir Kondić, Zbirka rimskih
fibula iz Vršackog muzeja, Rad vojvo-
djanskih muzeja, no. 10, Novi Sad, 1961,
pg 201—209.

Inv. 12907

I. 246. SERPENT

Sapaja

Bronze

L — 147 mm

Le corps du serpent, étendu et légèrement
ondulé, s'amincit vers la queue; la tête du
serpent a la forme d'une tête de coq; sur
les deux tiers de la longueur du serpent,
dècor de plumes incisées; la queue n'a
aucun ornement;

III-ème siècle n. è.

Bibl. — Vladimir Kondić, Zbirka rimskih
fibula iz Vršackog muzeja. Rad vojvo-
djanskih muzeja no. 10, Novi Sad, 1961,
pag. 201—209.

Inv. 12733

I. 247. VENUS

Sapaja

Marbre

H — 169 mm

Nu, debout. Une mèche de cheveux lui
retombe sur les épaules.

II — III-ème siècles n. è.

Bibl. — Stare kulture u Djerdapu (Katalog
izložbe), Beograd, 1969, pag. 81,
T. XXIII. 195.

Inv. 12913

I. 248. FIBULE

Sapaja

Bronze

L — 41 mm

La boucle en forme de colombe stylisée,
avec ailes repliées, marquées par des
lignes incisées.

II—IIIème siècles n. è.

Bibl. Antička bronza u Jugoslaviji (Kata-
log izložbe), Beograd, 1969, pag. 139—
140, no. 284.

Vladimir Kondić, Rad vojvodjanskih mu-
zeja, no. 10, Novi Sad, 1961, pag. 204.

Inv. 12911

Musée National de Vrșac

I 243 — I 248

DONJE BUTORKE

Fortificație romană și bizantină timpurie. Sec. III e.n. Se află în apropiere de Cetatea turcească Festislam, lângă Kladovo; de plan pătrat, 50×50 m; lucrările au fost conduse de dr. Dragoslav Srejić și dr. Aleksandrina Cermanović-Kuzmanović, profesori de la Universitatea din Belgrad.

SIP (DUCIS PRATUM?)

Fortificație romană și bizantină timpurie. Sec. III—IV e.n. Acest castru de plan dreptunghiular se numără printre fortificațiile mici ale limesului de la Porțile de Fier. Dimensiunile sînt: 31×28,8 m. Lucrările au fost conduse de Petar Milosević, muzeograf la Muzeul Sremului de la Sremska Mitrovica.

MALO GOLUBINJE

Fortificație romană. Sec. III—IV e.n. De plan aproape pătrat, construită imediat lângă malul Dunării pe locul unde râul Golubinačka se varsă în Dunăre. Cercetarea n-a fost terminată, astfel încît nici dimensiunile nu se pot stabili. Lucrările au fost conduse de dr. Ljubisa Popović, cercetător științific la Muzeul național din Belgrad.

MALE LIVADICE

Se găsește în apropiere de fortificație Velike Livadice. Sec. I—II e.n. De plan dreptunghiular, 20×17,5 m. Lucrările au fost conduse de dr. Draško Piletić — Muzeul militar din Belgrad.

VELIKE LIVADICE

Fortificație romană. Sec. I—II e.n. Se află între localitățile Pesača și Lepenski Vir. Castru dreptunghiular alungit, 64×32 m. Lucrările au fost conduse de dr. Draško Piletić — Muzeul militar din Belgrad.

PESAČA

Post de observație roman. Sec. III—IV e.n. Se află la locul unde râulețul Pesača se varsă în Dunăre, la cca 14 km în aval de Dobra. De plan pătrat, 7,10×7,10 m. Lucrările au fost conduse de dr. Dušica Minić, colaborator științific al Institutului Arheologic din Belgrad și de arh. Mirko Kovačević, cercetător de specialitate la Institutul Arheologic din Belgrad.

GOSPODJIN VIR

Post de observație roman și bizantin timpuriu. Sec. I—VI e.n. De plan dreptunghiular, 9×3,80 m. Lucrările au fost conduse de dr. Dušica Minić, colaborator științific la Institutul Arheologic din Belgrad și de arh. Mirko Kovačević, colaborator de specialitate la Institutul Arheologic din Belgrad.

BOSMAN

Fortificație romană și bizantină timpurie. Sec. VI e.n. Se află la intrarea în localitatea Gospodjin Vir. Castrul are planul aproape în triunghi echilateral, cu laturile de 47—49 m. Lucrările au fost conduse de dr. Vladimir Kondić, cercetător științific la Institutul Arheologic din Belgrad.

DONJE BUTORKE

Fortification romaine et haute byzantine. III-ème siècle n.è. Se trouve à proximité de la citadelle turque de Festislam, près de Kladovo; de forme carrée, 50×50 m; les travaux ont été dirigés par le dr. Dragoslav Srejić et par le dr. Aleksandrina Cermanović-Kuzmanović, professeurs à l'Université de Belgrade.

SIP (DUCIS PRATUM?)

Fortification romaine et haute byzantine. III—IV-ème siècles n.è. Ce camp fortifié de forme rectangulaire est l'une des petites fortifications du limes de Porțile de Fier. Ses dimensions sont de 31×28,80 m. Les travaux ont été dirigés par Petar Milosević, muséographe du Musée du Srem de Sremska Mitrovica.

MALO GOLUBINJE

Fortification romaine, (III—IV-ème siècles n.è.) De plan presque carré, construite immédiatement au bord des rives du Danube, à l'endroit où la rivière Golubinačka se jette dans le Danube. Les recherches n'ont pas été achevées, de sorte qu'on ne peut établir ni même les dimensions. Les travaux ont été dirigés par le dr. Ljubisa Popović, chercheur scientifique au Musée National de Belgrade.

MALE LIVADICE

Se trouve à proximité de fortification de Velike Livadice. I-er—II-ème siècles n.è. Forme rectangulaire, 20×17,5 m. Les travaux ont été dirigés par le dr. Draško Piletić, du Musée Militaire de Belgrade.

VELIKE LIVADICE

Fortification romaine. I—II-ème siècles n.è. Se trouve entre les localités Pesača et Lepenski Vir. Camp fortifié de forme rectangulaire allongée, 64×32 m. Les travaux ont été dirigés par le dr. Draško Piletić du Musée Militaire de Belgrade.

PESAČA

Poste d'observation romain. III—IV-ème siècles n.è. Se trouve à l'embouchure du ruisseau Pesača dans le Danube, à environ 14 km en aval de Dobra. De forme carrée, 7,10×7,10 m. Les travaux ont été dirigés par le dr. Dušica Minić, collaborateur scientifique de l'Institut Archéologique de Belgrade, et par l'architecte Mirko Kovačević, chercheur spécialisé de l'Institut Archéologique de Belgrade.

GOSPODJIN VIR

Poste d'observation romain et haut-byzantin. I—VI-ème siècles n.è. De forme rectangulaire, 9×3,80 m. Les travaux ont été dirigés par le dr. Dušica Minić, chercheur scientifique à l'Institut Archéologique de Belgrade, et par l'architecte Mirko Kovačević, chercheur spécialisé à l'Institut Archéologique de Belgrade.

BOSMAN

Fortification romaine et haute-byzantine. VI-ème siècle n.è. Se trouve à l'entrée de la localité Gospodjin Vir. Le champ fortifié a la forme d'un triangle presque équilatéral, dont les côtés sont de 47 à 49 m. Les travaux ont été dirigés par le dr. Vladimir Kondić, chercheur scientifique à l'Institut Archéologique de Belgrade.

ZIDINAC

Fortificație din sec. IV e.n. Castru pătrat, 17,5×17,5 m. Lucrările au fost conduse de dr. Petar Petrović, cercetător științific la Institutul Arheologic din Belgrad.

TURSKI POTOK

Despre această fortificație, care se află în apropierea localității Čezava, nu dispunem de date cronologice. Potrivit cercetărilor efectuate anterior (Swoboda) reiese că dimensiunile acestui castru erau de 15,5×15,5 m. Lucrările au fost conduse de dr. Dušan Pribaković — Muzeul militar din Belgrad.

ČEZAVA (NOVAE)

Castru auxiliar. Sec. I—VI e.n. Se află pe locul unde râulețul Čezava se varsă în Dunăre. Castru de plan aproape pătrat, 140×150 m. Lucrările au fost conduse de dr. Dušan Pribaković — Muzeul militar din Belgrad.

LIVADICE

Fortăreață se găsește aproape de localitatea Golubac. Nu posedăm date cronologice. Castrul are formă unui pătrat, 28×28 m. Lucrările au fost conduse de Milan Pindić — custode la Muzeul din Požarevac și de arh. Mirko Kovačević, colaborator de specialitate la Institutul Arheologic din Belgrad.

ZIDINAC

Fortification du IV-ème siècles n.é. Camp fortifié carré, de 17,5×17,5 m. Les travaux ont été dirigés par le dr. Petar Petrović, chercheur scientifique à l'Institut Archéologique de Belgrade.

TURSKI POTOC

Nous ne possédons pas des données chronologiques concernant cette fortification, qui se trouve à proximité de la localité Cezava. Conformément aux recherches antérieures (Swoboda), il résulte que les dimensions de ce camp fortifié étaient de 15,5×15,5 m. Les travaux ont été dirigés par le dr. Dušan Pribaković, du Musée Militaire de Belgrade.

CEZAVA (NOVAE)

Camp fortifié. I—VI-ème siècles n.é. Se trouve à l'endroit où le ruisseau Čezava se jette dans le Danube. Camp fortifié de forme presque carrée, 140×150 m. Les travaux ont été dirigés par le dr. Dušan Pribaković, du Musée Militaire de Belgrade.

LIVADICE

La forteresse se trouve à proximité de la localité de Golubac. Nous ne possédons aucune donnée chronologique. Le camp fortifié a une forme carrée, de 28×28 m. Les travaux ont été dirigés par Milan Pindić, conservateur du Musée de Požarevac, et par l'architecte Mirko Kovačević, chercheur scientifique à l'Institut Archéologique de Belgrade.

I. 119

I. 142

I. 159

I. 199

I. 146

I. 144

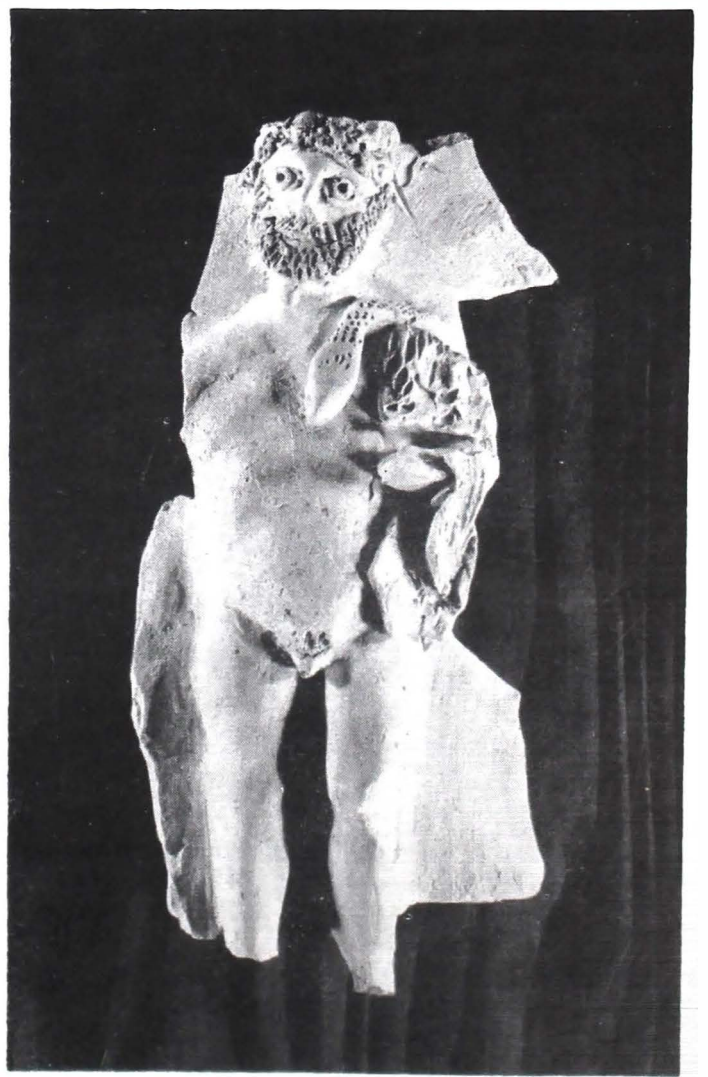
I. 157

I. 197

I. 207

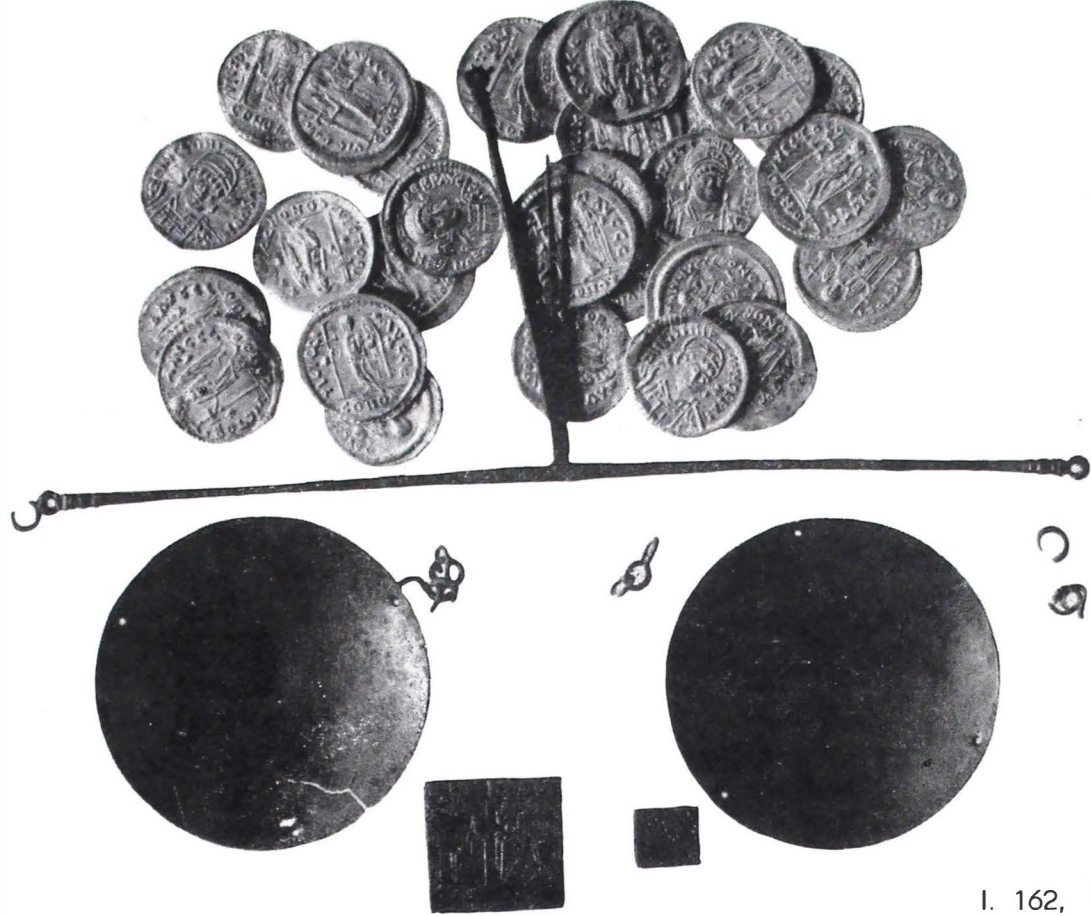
I. 209

I. 170

I. 200

I. 162, 163

I. 214

I. 199

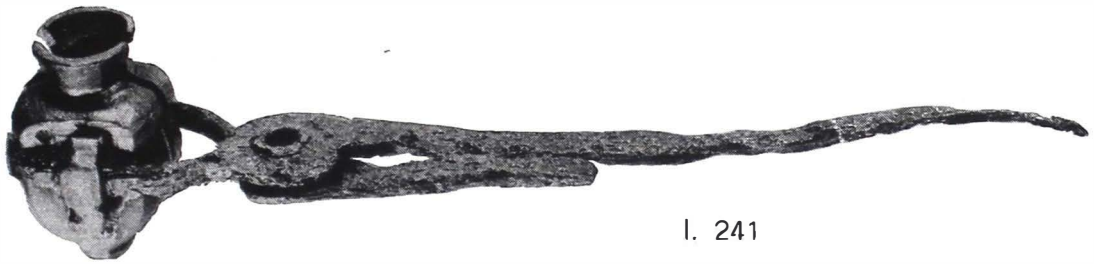
I. 183

I. 179

I. 202

I. 241

I. 174

I. 219

I. 201

I. 220

I. 227

EVUL MEDIU MOYEN-ÂGE

ZONA PORȚILE DE FIER ÎN TIMPUL FEUDALISMULUI

Procopius din Caesarea, istoriograful lui Iustinian (527—561) atribuia acestuia, cu deplin temei, restabilirea autorității Imperiului în regiunile pustiite de huni în vremea lui Attila. Procopius ne informează că basileul său „a împins stăpînirea bizantină nu numai de-a lungul fluviului Ister, ci și foarte departe de el, zidind din nou în partea opusă orașele și cetățile dărîmate, nu cum fuseseră înainte ci cu mult mai puternice“.

În prima jumătate a secolului al VII-lea, Theophylactus Simocattas, ocupîndu-se de evenimentele politico-militare din timpul lui Mauricius Tiberius (582—602) descrie, printre altele și campaniile generalului Priscus împotriva avarilor la nordul Dunării. El afirmă că oștile romano-bizantine au trecut pe malul stîng al fluviului la Novae Superiores cu scopul de a apăra „un pămînt roman potrivit de la natură pentru vînătoare și călărie și foarte bogat în ape“. Izvoarele scrise sînt întărite și completate de mărturiile arheologice așa cum sînt cele de la „Căunița de Sus — Cetate“.

În acest context se poate afirma că zona Porțile de Fier a reprezentat o punte de legătură prin care s-a realizat și s-a menținut contactul dintre populația romanizată din sud-vestul Daciei și romanitatea sud-dunăreană în condițiile venirii primelor valuri de popoare migratoare. Acest contact a fost întrerupt vreme mai îndelungată numai după prăbușirea limesului roman de la Dunăre la începutul sec. al VII-lea, cînd teritoriul de la nordul fluviului rămîne cel mult nominal sub controlul avarilor. Este semnificativ, în acest sens că, cu excepția cîtorva obiecte mărunte de inventar nu s-a descoperit nici un fel de indicii care să ateste în zonă așezarea unor reprezentanți aparținînd populațiilor migratoare. Cu atît mai puțin aceste prezențe, pe care le putem considera cu totul întîmplătoare în bordeele prefeudale cercetate la Gornea, ar putea presupune stabilirea de durată a nomazilor avari în aceste părți sau în alte puncte din defileul Porțile de Fier. Aceste fapte întăresc opinia că zona Porțile de Fier a rămas exclusiv pe seama băștinașilor daco-romani, care la adăpostul pădurilor al văilor adînci și al înălțimilor au continuat să evolueze normal în vechile tipare ale romanității creînd o cultură materială specifică comunităților romanice și stră-române de pe întreg teritoriul de la nord de Dunăre.

Pentru răstimpul cuprins între secolele VIII—XI, perenitatea românilor din zona Porțile de Fier este demonstrată neîndoielnic prin realitățile arheologice evidențiate, în urma săpăturilor efectuate la Gornea, Moldova Veche, Orșova, Ostrovul Banului și Drobeta-Turnu Severin.

În majoritatea lor, așezările identificate sînt de tip rural, fiind constituite din bordeie, semibordeie sau colibe situate în imediata apropiere a malului Dunării la gura văilor mai înguste sau mai largi care brăzdează relieful Clisurii. Săpăturile în

LA ZONE DE PORȚILE DE FIER À L'ÉPOQUE FÉODALE

Procopius de Césarée, historiographe de Justinien (527—561) lui attribue à juste raison le rétablissement de l'autorité de l'empire dans les régions dévastées par les Huns au temps d'Attila. Procopius nous informe que son basileus „a étendu la domination byzantine non seulement le long du fleuve Ister, mais aussi dans des régions fort éloignées de celui-ci, en bâtissant sur la rive opposée de nouveau les anciennes petites villes et citadelles démolies, non telles qu'elles avaient été auparavant, mais de beaucoup plus puissantes“.

Au cours de la première moitié du VIIème siècle, Theophylactus Simocattas, en s'occupant des événements politiques et militaires du temps de Mauricius Tiberius (582—602), décrit aussi, entre autres, les campagnes du général Priscus contre les Avars, au nord du Danube. Il affirme que les armées romaino-byzantines ont passé sur la rive gauche du fleuve à Novae Superiores, pour de défendre un „territoire romain destiné par la nature à la chasse et à l'équitation, étant à la fois très riche en eaux“. Les sources écrites sont renforcées par des témoignages archéologiques, tels ceux de „Căunița de Sus — Cetate“.

Dans ce contexte on peut affirmer que la zone des Porțile de Fier a représenté un pont de liaison grâce auquel a été réalisé et maintenu le contact entre la population romanisée du sud-ouest de la Dacie et celle romaine du sud du Danube, dans les conditions de l'arrivée des premières vagues des peuples migrants. Ce contact a été interrompu pendant une plus longue période de temps seulement après l'effondrement du limes romain des rives du Danube, au début du VIIème siècle, lorsque le territoire situé au nord du fleuve reste — au moins nominale — sous le contrôle des Avars. Dans ce sens, il est significatif qu'à l'exception de quelques menus objets d'inventaire, on n'a découvert aucune sorte d'indice qui puisse attester l'établissement dans la zone de représentants appartenant aux populations migrateurs. Et d'autant moins leurs présences, que nous pouvons considérer comme tout-à-fait occasionnelles dans les chaumières préféodales investiguées à Gornea, ne pourraient pas laisser présumer un établissement de durée des nomades Avars dans ces lieux ou dans d'autres points du défilé des Porțile de Fier. Ces faits viennent à l'appui de l'opinion que la zone des Porțile de Fier est restée exclusivement à la garde des autochtones daco-roumains, qui à l'abri des forêts et des vallées profondes, ainsi que des hauteurs, ont continué une évolution normale dans les anciens moules de la romanité, créant une culture matérielle spécifique aux communautés romaines et pré-romaines sur l'entier territoire du nord du Danube.

Pour l'intervalle de temps compris entre les siècles VIII—XI, la pérennité, des Roumains dans la zone des Porțile de Fier est indiscutablement démontrée par les réalités archéologiques mises en évidence à la suite des fouilles effectuées à Gornea, Moldova Veche, Orșova, Ostrovul Banului et Drobeta-Turnu Severin.

același perimetru și materialul arheologic provenit, uneori, din mai multe straturi de locuire care se suprapun dovedește că așezările datate între secolele VII—XI au fost de regulă întemeiate în vatra unor așezări daco-romane anterioare pe care le continuă. Materialele arheologice descoperite: ceramică, unelte de fier, os și lut, pozoabe din bronz, dovedesc că avem de a face cu civilizația statornică a unor agricultori, crescători de vite și meșteșugari, mai ales olari și fierari care în toată perioada migrațiilor au constituit fondul de bază, un popor și o civilizație romanică unitară.

Puținele izvoare documentare ale epocii, cronică Gesta Hungarorum a lui Anonymus și lucrarea cu caracter hagiografic „Legenda Sancti Gerhardi Episcopi“, care-i menționează pe românii din Banat sub numele de vlahi, arată că la venirea ungarilor, i-au găsit organizați politic, având așezări cu conducători și cetăți întărite cum a fost cea de la Orșova (Urschia) sau fortificația cu val de pământ cercetată la Pescari. Este neîndoiește faptul, confirmat de izvoarele scrise, că în secolele X—XI, zona Porțile de Fier de la Baziaș la Orșova face parte integrantă mai întâi din granițele formațiunii politice românești prestatale a lui Glad, apoi din cele ale voievodatului lui Ahtum.

Regiunea Porțile de Fier a fost și drumul ce lega Europa centrală cu bazinul Dunării de Jos, prezentând din acest punct de vedere o importanță deosebită. Revenirea dominației bizantine la nord de Dunăre da posibilitatea populației autohtone să se organizeze din punct de vedere politic și militar. Astfel săpăturile arheologice de la cetatea Severinului au dus la descoperirea unei fortificații de lemn și pământ, mai veche decât prima incintă de piatră, datând tocmai din această perioadă. Această organizare a autohtonilor continuă și în sec. al XIII-lea. Astfel săpăturile din castrul Drobeta au putut preciza că ceea ce se considera pînă nu demult „Turnul lui Iustinian“ din colțul de sud-vest al castrului Drobeta este de fapt o fortificație feudală românească din prima jumătate a sec. al XIII-lea. Mica fortificație se prezintă sub forma unei incinte poligonale neregulate construită cu piatră din ruinele castrului. În colțul de sud-vest, lipit de incintă se găsește un turn rotund cu fundațiile adînc înfipite în construcțiile antice. În exterior fortificația era înconjurată de două șanțuri de apărare. În puțul fortificației, alături de trei schelete umane s-a găsit și o monedă de la Ivan al II-lea, țarul bulgarilor (1218—1241), monedă ce ne ajută să încadrăm în timp fortificația. În afara șanțurilor de apărare, deasupra ruinelor castrului se întindea așezarea civilă de bordeie, avînd și o bisericuță de rit greco-oriental, zidită din piatră și pământ. Cimitirul acestei așezări din sec. al XIII-lea se întindea spre vest, acoperind și termele romane.

Mica fortificație din colțul de sud-vest al castrului Drobeta este o construcție tipică feudalismului, poate chiar în chip de castel întărit, propriu epocii feudale, semănînd ca plan cu fortificația de la Turnu Măgurele. Dimensiunile reduse

La plupart des habitats identifiés sont de type rural, étant constitués de chaumières, demi-chaumières ou huttes situées dans l'immédiate proximité de la rive du Danube, à l'embouchure des vallées plus ou moins larges qui sillonnent le relief de la région. Les fouilles dans ce même périmètre et le matériel archéologique qui en provient, parfois de plusieurs couches d'habitations qui se superposent, prouvent que les habitats des siècles VII à XI ont été de règle fondés sur l'emplacement d'habitats daco-romains antérieurs qu'ils continuent. Les matériaux archéologiques découverts: céramique, outils en fer, os et terre glaise, ornements en bronze, sont la preuve qu'il s'agit d'une civilisation stable d'agriculteurs, d'éleveurs de bétail et d'artisans, surtout potiers et forgerons, qui pendant toute la période des migrations ont constitué le fond ethnique de base, un peuple et une civilisation romaine unitaire.

Il n'y a que peu de sources documentaires de l'époque, la chronique Gesta Hungarorum, d'Anonymus, et l'ouvrage à caractère hagiographique „Legenda Sancti Gerhardi Episcopi“, qui mentionnent les Roumains du Banat sous le nom de vlahi et qu'à leur venue, les Hongrois les ont trouvés organisés au point de vue politique, ayant des habitats avec des dirigeants et des cités fortifiées, telle celle d'Orșova (Urschia), où la fortification à rempart de terre investiguée à Pescari. Le fait confirmé par les sources écrites est hors de doute, à savoir qu'aux X—XI-ème siècles la zone des Porțile de Fier s'étendant de Baziaș à Orșova faisait partie intégrante d'abord des limites de la formation politique roumaine préstatale de Glad, ensuite de celle du voïvodat d'Ahtum.

La région des Porțile de Fier a été aussi la route qui reliait l'Europe Centrale au bassin du Bas-Danube, présentant de ce point de vue une importance particulière. Le retour de la domination byzantine au nord du Danube, donne à la population autochtone la possibilité de s'organiser du point de vue politique et militaire. C'est ainsi que les fouilles archéologiques de la cité de Severin ont abouti à la découverte d'une fortification en bois et en terre, plus ancienne que l'enceinte de pierre, datant justement de cette période. Cette organisation des autochtones continue aussi au cours du XIII-ème siècle. Ainsi les fouilles du camp fortifié de Drobeta ont permis de préciser que ce que l'on considérait il y a peu de temps auparavant comme la „Tour de Justinien“, au coin sud-ouest de ce camp, était en fait une fortification féodale romaine de la première moitié du XIII-ème siècle. La petite fortification se présente sous la forme d'une enceinte polygonale irrégulière, construite avec de la pierre provenant des ruines du camp fortifié. Dans le coin sud-ouest, adossée à l'enceinte, se trouve une tour circulaire avec les fondations profondément ancrées dans les constructions antiques. A l'extérieur, la fortification était entourée de deux fossés de défense. Dans le puits de la fortification a été trouvée, à côté de trois squelettes humains, une monnaie du tzar des Bulgares Ivan II (1218—1241), ce qui nous aide à fixer la date de la fortification. En dehors des fossés de défense, au dessus des ruines du camp fortifié, s'étendait un habitat civil composé de chaumières, ayant aussi une petite église de rite greco-oriental, bâtie en pierre et en terre. Le cimetière de cet habitat du XIII-ème siècle s'étendait vers l'ouest, recouvrant aussi les thermes romaines.

nu-i conferă o valoare strategică prea mare, dar dacă ținem seama că datează din prima jumătate a sec. al XIII-lea și este un produs al populației locale, ca și cetatea Grădețului de la nord-vest de Severin, valoarea ei pentru istoria țării noastre este incontestabilă.

Fortificația de la Drobeta face parte dintr-un organism militar al populației românești din zonă, pe care, la sfârșitul sec. al XII-lea și începutul celui următor, o găsim organizată în formațiuni politice. O așezare similară din această perioadă a fost descoperită și în Cazanele Dunării în jurul peșterii Veterani.

Situația reflectată în Diploma Ioaniților, din anul 1247, este o dovadă concludentă cu privire la dezvoltarea societății feudale românești dintre Carpați și Dunăre în prima jumătate a secolului al XIII-lea. „Țara Severinului“ pomenită de Diploma Ioaniților ca veche formațiune politică românească trebuie să fi avut un sistem de apărare compus dintr-un număr de cetăți de piatră sau pământ. Năvălirea tătarilor, în 1241, a frânat pentru un moment dezvoltarea din punct de vedere politic a populației băștinașe.

Andrei al II-lea, regele Ungariei (1205—1235) luptând sub zidurile Vidinului, cucerește vechiul pământ românesc al Țării Severinului, organizându-l ca „Banat“, spre a-i servi drept sprijin în politica sa balcanică. El cuprindea o parte din Banatul actual în care intra întreaga zonă de la Porțile de Fier. De acum încolo istoria zonei Porțile de Fier se împletește strâns cu istoria Banatului de Severin.

O stăpânire efectivă și organizată ungurească asupra acestui teritoriu n-a putut avea loc decît numai după năvălirea tătarilor (1241) deși documentele vorbesc de bani unguri de Severin și înainte de această dată. Cel dintîi ban de Severin amintit este Luca, în anul 1233. Organizat pe locul unor vechi formații politice băștinașe, a unei vechi „Țări Românești“, Banatul de Severin și-a putut păstra o situație aparte, bucurîndu-se de o semi-autonomie în cadrul regatului feudal maghiar.

Pentru preîntîmpinarea unor noi invazi tătarăști și fiindcă banul Severinului se dovedise a fi incapabil să apere hotarele Ungariei în aceste părți, în 1247, regele Bella al IV-lea i-a adus în țară pe Cavalerii Ospitalieri sau Ioaniți.

Reședința Cavalerilor Ioaniți va fi fost, în acea perioadă cetatea Severinului pe care și-o construieră singuri, după cum reiese din scrisoarea regelui Bella al IV-lea din 1254, menționînd ce anume făcuseră pînă atunci și ce aveau de realizat, se arată că: „... o parte din frați i-am așezat în mijlocul regatului nostru pentru apărarea castrelor ce facem să zidească pe lîngă Dunăre, la care neamul nostru nu este dedat“. Incinta interioară a cetății Severinului este construită de Ioaniți, așa cum au arătat săpăturile arheologice.

În această perioadă de fortificare a Dunării cu cetăți, a fost construită și mica fortificație din Ostrovul Banului, care depindea direct de cetatea Severinului, și cetatea Peth, din Cazanele Mari.

La petite fortification du coin sud-ouest du camp fortifié de Drobeta est une construction typique au féodalisme, peut-être même à la façon d'un château fortifié, propre à l'époque féodale, dont le plan ressemble à celui de la fortification de Turnu Măgurele. Ses dimensions réduites ne lui confèrent pas une valeur stratégique trop importante, mais si l'on tient compte qu'elle date de la première moitié du XIII-ème siècle et qu'elle est l'oeuvre de la population locale, tout comme la cité de Grădeț, située au nord-ouest de Severin, sa valeur est incontestable pour l'histoire de notre pays.

La petite fortification de Drobeta fait partie d'une organisation militaire propre à la population roumaine de cette zone que nous trouvons à la fin du XII-ème siècle et au début du suivant, organisée en formations politiques. Un établissement similaire, de cette période, a été découvert aussi dans le défile du Danube, aux environs de la grotte de Veterani.

La situation réflété dans le Diplôme doné en 1247 aux Chevaliers de Saint-Jean de Jérusalem est une preuve concluante quant au développement de la société féodale roumaine entre les Carpates et le Danube, au cours de la première moitié du XIII-ème siècle. „Le pays du Severin“ mentionné dans le dit diplôme comme étant une ancienne formation politique roumaine, doit avoir eu un système de défense constitué d'un nombre de cités bâties en pierre ou en terre. L'invasion des Tatars, en 1241, a arrêté pour un moment le développement au point de vue politique de la population autochtone.

André II, roi d'Hongrie (1205—1235), en luttant sous les murs de Vidin, conquiert l'ancien territoire roumain du Pays du Severin, l'organisant comme „Banat“, afin de lui servir d'appui dans sa politique balkanique. Ce territoire comprenait une partie du Banat actuel, qui englobait toute la zone des Porțile de Fier. Dorénavant l'histoire de la zone des Porțile de Fier est étroitement entrelacée à celle du Banat de Severin.

Une domination effective et organisée hongroise sur ce territoire n'a pu avoir lieu qu'après l'invasion des Tatars (1241), quoique les documents parlent des bans hongrois de Severin aussi avant cette date. Le premier ban de Severin mentionné est Luca, en 1233. Organisé sur l'emplacement d'anciennes formations politiques autochtones d'un „Pays Roumain“, le Banat de Severin a pu garder une situation à part, jouissant d'une demi-autonomie dans l'ensemble du royaume féodal hongrois.

Afin de prévenir d'éventuelles nouvelles invasions tatars, et vu que le ban de Severin s'était avéré incapable de défendre les confins de la Hongrie dans cette zone, le roi Bella IV a amené en 1247 dans le pays les Chevaliers Hospitaliers ou de Saint-Jean de Jérusalem.

Probablement que la résidence des Chevaliers de Saint-Jean a été à cette époque la cité de Severin, qu'ils avaient bâtie eux-mêmes, ainsi qu'il ressort de la lettre de 1254 du roi Bella IV, au sujet de ce qu'ils avaient accompli jusqu'alors et de ce qui leur restait à réaliser; il y est dit que: „... j'ai installé une partie des frères au milieu de notre royaume pour la défense des camps fortifiés que nous faisons construire à proximité du Danube, auquel notre peuple n'est pas accoutumé“. Ainsi que l'ont montré les fouilles archéologiques, l'enceinte intérieure de la cité de Severin a été construite par les Chevaliers de Saint-Jean.

Aceasta din urmă a fost identificată la Dubova în jurul peșterii Veterani cu ocazia cercetărilor arheologice făcute în zonă de către Dinu V. Rosetti. Zidurile cetății se întindeau pe panta îngustă dintre peretele drept al muntelui și Dunăre, incluzând în perimetrul ei peștera Veterani. Cetatea Peth a funcționat în sec. al XIII-lea până în sec. al XV-lea după cum ne indică bordeele descoperite cu ocazia săpăturilor arheologice. În apropiere la punctul „Ulmi” s-au descoperit ruinele unei biserici de rit greco-oriental cu ziduri de piatră din care se mai păstra absida altarului și naosul. Tot aci printre răsturile ceramice s-a descoperit un sgrafit pe un fragment de strachină având o inscripție cu un nume românesc „Șarpe”, inscripție scrisă cu litere chirilice.

Tot acum, în timpul lui Bella al IV-lea, a început și construcția cetății de la Pescari.

Ioaniții nu s-au putut menține însă multă vreme în cetățile construite de ei. În 1259, ei părăsesc Severinul, ca numai la un an după plecarea lor, bulgarii să pustiască această regiune. Slăbirea influenței bulgare ca și a celei maghiare au constituit un prilej potrivit pentru întărirea organizațiilor românești dintre Carpați și Dunăre. Întinderea autorității politice a voievozilor români a continuat fără întrerupere, ducând la încheierea într-un organism politic mai cuprinzător a teritoriilor dintre Carpați și Dunăre, al cărui rezultat a fost recunoașterea lui Basarab ca mare voievod al Țării Românești.

Știrile contemporane cuprind amănunte cu privire la cauzele războiului pornit de regele Ungariei împotriva Țării Românești și vorbesc de o stăpânire pe nedrept de către Basarab a unor ținuturi ungurești. Prin ținuturile ocupate de Basarab se înțelege probabil Țara Severinului, pe care regele o cucerește la începutul expediției sale în 1330. Rezultatul războiului, prin înfringerea regelui maghiar la Posada, a fost ocuparea Severinului până la Orșova de către voievodul Țării Românești.

Vladislav Vlaicu (1364—1376) este ban al Severinului în 1366 așa cum vorbesc documentele vremii. Mănăstirea Vodița, careia îi dăruiește între altele „.... Dunărea de la Cataracte până la Orșova, cu viltoarea din mijloc și cu venitul domnesc din opt virșii....”, a fost zidită de el.

Găsindu-se la marginea Țării Românești, Severinul a primit mai mult ca oricare alt teritoriu, influența catolicismului. Știut este de asemenea că în timpul stăpânirii ungurești asupra Severinului au fost numiți aici episcopi catolici. Însă, în 1370, la cererea lui Vladislav Vlaicu, domnul Țării Românești, și ca o reacție împotriva catolicismului, Patriarhia din Constantinopol numește pe lângă Ioachim mitropolitul de Argeș și pe Antim, mitropolit al unei părți din Ungro-Vlahia. Reședința lui nu putea să fi fost decît la Severin, căci cu acest titlu de mitropolit al Severinului îl aflăm mai târziu pe urmașul său Athanasie, în hrisovul Coziei din 8 ianuarie 1396. Ruinele bisericii mitropoliei Severinului se văd și astăzi în parcul

Pendant cette période de fortification du Danube par l'édification de cités, a été aussi construite la petite fortification d'Ostrovu Banului, qui dépendait directement de la cité de Severin, et celle de Peth, située dans Cazanele Mari. Cette dernière a été identifiée à Dubova, aux environs de la grotte Veterani, à l'occasion des recherches archéologiques effectuées dans la zone par Dinu V. Rosetti. Les murs de la cité s'étendaient entre le versant abrupte de la montagne et le Danube, incluant dans son périmètre aussi la grotte de Veterani. La cité de Peth a duré du XIIIe au XVe siècles, ainsi que nous l'indiquent les chaumières, découvertes à l'occasion des fouilles. A proximité du point „Ulmi” ont été découvertes les ruines d'une église de rite greco-oriental avec des murs en pierre, dont se sont conservées l'abside de l'autel et la nef. Toujours ici a été trouvé parmi les restes céramiques un sgraffite sur un fragment d'écuelle, portant une inscription avec un nom roumain: „Șarpe”; l'inscription était en lettres cyrilliques.

Au cours de la même période, au temps de Bella IV, a commencé la construction de la cité de Pescari.

Toutefois les Chevaliers de Saint-Jean de Jérusalem n'ont pas réussi à se maintenir longtemps dans les cités qu'ils avaient construites. En 1259 ils quittent le Severin, pour que seulement une année après leur départ les Bulgares dévastent cette région. L'affaiblissement de l'influence bulgare ainsi que de celle hongroise ont constitué des circonstances propices pour le renforcement des organisations roumaines établies entre les Carpates et le Danube. L'extension de l'autorité politique des voïvodes roumains a continué sans interruption, aboutissant à la réunion en un seul organisme politique plus étendu des territoires situés entre les Carpates et le Danube, dont le résultat a été la reconnaissance de Basarab comme grand voïvode de la Valachie.

Les sources contemporaines contiennent des détails au sujet de la guerre entreprise par le roi de Hongrie contre la Valachie et parlent d'une domination injuste de Basarab sur certains territoires hongrois. Par les territoires occupés par Basarab on doit probablement entendre la province de Severin, que le roi conquiert en 1330, au début de son expédition. La défaite du roi hongrois à Posada a eu pour résultat l'occupation du pays du Severin jusqu'à Orșova par le voïvode roumain.

Vladislav Vlaicu (1364—1376) est, en 1366, selon les documents du temps, ban de Severin. Le monastère de Vodița, auquel il octroie, entre autres, „..... le Danube à partir des cataractes jusqu'à Orșova, avec le tourbillon du milieu et le revenu princier de huit” a été bâti par lui.

Se trouvant à l'extrémité du Pays Roumain, le Severin a subi, plus que tout autre territoire, l'influence du catholicisme. Il est également connu qu'au temps de la domination hongroise des évêques catholiques furent nommés à Severin. Mais en 1370, à la requête de Vladislav Vlaicu, le voïvode de Valachie, et comme une réaction contre le catholicisme, le Patriarcat de Constantinople nomme auprès de Joachim, métropolitain d'Argeș, aussi Antim, comme métropolitain d'une partie de l'Ungro-Vlachie. Sa résidence n'a pu être qu'à Severin, vu qu'avec ce titre de métropolitain de Severin nous retrouvons plus tard son successeur Athanasie, mentionné dans le parchemin du

Muzeului Regiunii Porțile de Fier din Drobeta-Turnu Severin. Această mitropolie, avea sub ascultare probabil și biserica de rit greco-oriental din teritoriul cetății regale Peth precum și mănăstirea de pe valea Mraconiei din Cazanele Mici.

Nu se cunosc împrejurările în care Mircea cel Bătrîn a reintrat în stăpînirea Severinului. Probabil că începînd cu anul 1389, profitînd de luptele interne ce măcinau regatul maghiar, el a pus stăpînire pe Severin, intitulîndu-se și „al Banatului de Severin Domn“. Desigur că posesiunile Țării Românești se întindeau numai pînă la Orșova, restul teritoriului ascultînd de dregătorii regelui maghiar.

După înfrîngerea de la Nicopole, a cruciadei condusă de Sigismund în 1396, Severinul încețază de a mai fi un prilej de dispută între unguri și români. Un grav pericol se apropia de Dunăre, pericolul turcesc.

După 1418, se produce o schimbare de forțe la Dunăre. Fiul și urmașul lui Mircea, Mihail I, conduce țara în condiții destul de grele. Profitînd de situația grea a Țării Românești, regele maghiar Sigismund de Luxemburg ocupă Severinul pe care-l pune împreună cu Orșova și Mehadia sub comanda lui Pippo Spano de Ozora. Sigismund vestește că Pippo Spano de Ozora este însărcinat cu zidirea, refacerea și restaurarea castrului regal de la Severin și a altor întărituri învecinate. La Severin i se adaugă cetății încă o incintă (exterioară). Tot acum este construită și incinta interioară a mării cetăți de la Pescari, așa cum menționează o scrisoare a regelui Sigismund de Luxemburg din anul 1428.

Pentru apărarea acestei însemnate părți a regatului, Sigismund simte nevoia să ia măsuri extraordinare, aducînd în țară Cavalerii Teutoni (izgoniți din Țara Birsei în 1225). Într-un raport al teutonilor din 22 februarie 1430 se arată starea rea în care se aflau cetățile de-a lungul Dunării: Severin, Ostrovul Banului, Sf. Petru, Vașcapu, Gevrin, Orșova, Peth, Drencova, Sf. Ladislau etc.

În anul 1432, Vlad Dracu, domnul Țării Românești, deși își datora tronul sprijinului lui Sigismund, conduce din ordinul „Porții“ un atac turcesc împotriva cetății Severinului. După această dată misiunea apărării Dunării este încredințată lui lancu de Hunedoara. Prin apărarea la Dunăre și ofensiva victorioasă încheiată la Belgrad în anul 1456, el amină cu 70 de ani căderea Ungariei sub stăpînirea otomană.

După căderea Constantinopolului în 1453, atacurile turcești asupra cetăților dunărene necucerite încă (Belgradul, Severinul) se întesesc. În 1521, Soliman Magnificul cucerește Belgradul, iar în 1524 Severinul. Bătălia de la Mohacs (1526) desființează Ungaria ca putere în această parte a Europei. De acum înainte zona Porților de Fier este în permanentă dispută între turci și Imperiul habsburgic.

ILIE UZUM — MIȘU DAVIDESCU

monastère de Cozia, du 8 janvier 1396. Les ruines de l'église de la métropolie de Severin peuvent être vues encore aujourd'hui dans le parc du Musée de la Région des Porțile de Fier de la ville de Drobeta-Turnu Severin. Probablement qu'à cette métropolie portait obéissance aussi l'église orthodoxe du territoire de la cité royale de Peth, ainsi que le monastère de la vallée de la Mraconie de Cazanele Mici.

On ne connaît pas les circonstances dans lesquelles Mircea I dit le Vieux est rentré en possession du Severin. Probablement qu'à partir de l'an 1389, profitant des luttes internes qui déchiraient le royaume d'Hongrie, il s'est emparé de Severin, en s'intitulant aussi „Prince régnant du Banat de Severin“. Il semble que les possessions de la Valachie ne s'étendaient que jusqu'à Orșova, le reste du territoire obéissant aux dignitaires du roi hongrois.

Après la défaite à Nicopole de la croisade conduite par Sigismund en 1396, le Severin cesse d'être une occasion de dispute entre les Hongrois et les Roumains. Un grave danger s'approchait du Danube, le danger turc.

Après 1418 à lieu au Danube un changement de forces. Le fils et le successeur de Mircea, Michel I, gouverne le pays en conditions assez difficiles. Profitant de la situation critique de la Valachie, le roi hongrois Sigismund de Luxembourg occupe le Severin, qu'il met avec Orșova et Mehadia, sous le commandement de Pippo Spano d'Ozora. Sigismund fait savoir que Pippo Spano d'Ozora a pour tâche de bâtir, refaire et restaurer le castrum royal de Severin et les autres fortifications avoisinantes. On ajoute à la cité de Severin encore une enceinte (extérieure). Toujours à cette époque est construite aussi l'enceinte extérieure de la grande cité de Pescari, ainsi que le mentionne une lettre de Sigismund de Luxembourg datant de 1428.

Pour la défense de cette partie importante du royaume, Sigismund ressent la nécessité de prendre des mesures extraordinaires, en amenant dans cette province les Chevaliers Teutons (chassés du Pays de la Birsa en 1225). Dans un rapport des Chevaliers Teutons du 22 février 1430, est montré le mauvais état dans lequel se trouvaient les cités situées au long du Danube: Severin, Ostrovul Banului, Sf. Petru, Vașcapu, Gevrin, Orșova, Peth, Drencova, Sf. Ladislau, etc.

En 1432, Vlad Dracu, voïvod de Valachie, bien que redevable pour son trône à Sigismund, mène, par l'ordre de la „Sublime Porte“ une attaque turque contre la cité de Severin et passe tous les défenseurs au fil de l'épée. Après cette date la mission de défendre le Danube est confiée à Jean de Hunedoara. Par la défense du Danube et l'offensive victorieuse terminée à Belgrade en 1456, il ajourne de 70 ans la chute de l'Hongrie sous la domination ottomane.

Après la chute de Constantinople en 1453, les attaques turques contre les cités danubiennes encore non-conquises (Belgrade, Severin) s'intensifient. En 1521 Soliman II le Magnifique conquiert Belgrade et en 1524 Severin. La bataille de Mohacs (1526) supprime l'Hongrie en tant que puissance dans cette partie de l'Europe. A partir de ce moment la zone des Porțile de Fier est disputée en permanence par les Turcs et l'empire des Habsbourgs.

ILIE UZUM — MIȘU DAVIDESCU

DROBETA-TURNU SEVERIN — așezări și fortificații medievale.

Săpăturile din 1965—1969 efectuate de M. Davidescu și R. Florescu, în colțul de N—E al castrului Drobeta, au identificat trei bordeie dintr-o așezare feudală timpurie (sec. X—XI) cu ceramică striată specifică.

Săpăturile din 1877 ale lui Grigore Tocilescu au identificat vestigiile castelului de S—V al castrului Drobeta. Reluarea săpăturilor, în 1965—1969, M. Davidescu și R. Florescu au identificat aceste vestigii ca aparținând unui castel tipic pentru sec. XIII—XIV, cu incintă poligonală înconjurată de șanțuri, donjon circular central terre-plein și puț de apă.

În jurul castelului aceleași săpături au surprins gropile de bordeie și de locuințe ale unei mari așezări sătești (?) din aceeași vreme.

La vest de castel-vestigiile unei biserici romanice, cu turn pe latura de vest și absidă poligonală cu contraforți aparținând ambele unei a doua faze constructoare — probabil Mitropolia Severinului. În sudul orașului, Cetatea Severinului — descoperită de săpăturile lui Al. Băncăcilă (1930—1936) și M. Davidescu (1971—1977) cu incintă patrulateră, turnuri pătrate la colțuri, biserică centrală. Cetatea a cunoscut mai multe faze constructoare în decursul cărora s-a dublat incinta, s-a refăcut o curtină în glaciș, s-a reconstruit biserica, iar apoi i s-a modificat boltirea. A fost părăsită la 1526.

La est de cetate, necropolă cu morminte de luptători din care provin podoabe și inele sigilare,

R. 478. BORCAN

Drobeta, așezare feudală timpurie.
Ceramică, pastă cu nisip, modelat pe roata înceată.
Î — 145 mm; Ø M — 160 mm;
Ø g — 133 mm; Ø f — 75 mm.
Buza evazată, gît scurt. Decorat cu registre de caneluri pe umăr și pînțece.
Sec. XI

Bibl. — M. Davidescu, R. Florescu, Nouvelles découvertes du haut Moyen-Âge, Drobeta. Actes du VII-e Congrès International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques, 1966, Prague, 1971. p. 1229—1131.
Inv. III 1946

R. 479. BORCAN

Drobeta, așezare feudală timpurie,
Ceramică, pastă cu nisip, modelat pe roata înceată, ars oxidant.
Î — 215 mm; Ø M — 240 mm;
Ø g — 205 mm; Ø f — 135 mm
Buză evazată, gît scurt. Decorat în registre de striuri duble pe umăr. Sub buza vasului, împunsături.
Sec. XI
Bibl. — Idem
Inv. III 1940

R. 480. BORCAN

Drobeta, așezare feudală din jurul Castelului
Ceramică, pastă cu nisip fin, modelat pe roată, ars oxidant
Î — 155 mm; Ø M — 155 mm;
Ø f — 80 mm; Ø g — 135 mm.

DROBETA-TURNU SEVERIN — sites et fortifications médiévales.

Les fouilles effectuées en 1965—1969 par M. Davidescu et R. Florescu au coin de nord-est du camp fortifié de Drobeta ont mis en lumière 3 chaumières d'un site féodal ancien (X—XI-ème siècles) avec de la céramique striée spécifique.

Les fouilles de 1877 effectuées par Gr. Tocilescu ont identifié les vestiges du chateau de sud-ouest du camp de Drobeta. Les fouilles de M. Davidescu et R. Florescu, de 1965—1969, ont précisé que ces vestiges appartiennent à un chateau typique pour les XIII—XIV-ème siècles, avec enceinte polygonale entourée par des fosses, donjon circulaire central terre-plein et puits à eau. Autour du chateau on a découvert des fosses de chaumières et des vestiges des habitations d'un grand site villageois (?). A ouest du chateau-les vestiges d'une église, avec une tour à ouest et abside polygonale avec des contreforts, appartenant à une seconde phase constructive — probablement la métropole de Severin. Au sud de la ville, la cité de Severin — découverte par Al. Băncăcilă (1930—1936) et M. Davidescu (1971—1977), avec enceinte quadrilatère, des tours carrées aux coins, église centrale. La cité a eu plusieurs phases constructives. On a doublé l'enceinte, on a rebâti l'église et on lui a modifié le système de voutes. Elle a été abandonné en 1526. A est de la cité — nécropole avec des tombes de guerriers, ayant comme inventaire des objets de parure et des anneaux sigillaires.

R. 478. BOCAL

Drobeta, établissement féodal ancien.
Céramique, pâte avec du sable, modelée au tour lent
H — 145 mm; Ø M — 160 mm;
Ø b. — 133 mm; Ø f. — 75 mm.
Le bord évasé, la gorge courte, décoré avec des registres de canelures sur l'épaule et sur le ventre,
XI-ème siècle

Bibl. — M. Davidescu, R. Florescu, Nouvelles découvertes du haut Moyen-Âge, Drobeta. Actes du VII-ème Congrès International des Sciences Préhistoriques, Prague, 1966, Prague, 1971. p. 1229—1231
Inv. III 1946

R. 479. BOCAL

Drobeta
Établissement féodal ancien,
Céramique, pâte avec du sable, modelée au tour lent, cuisson oxydante.
H — 215 mm; Ø — 240 mm;
Ø b. — 205 mm; Ø f. — 135 mm.
Bord évasé, gorge courte, décoré en registres striés, doublés sur l'épaule, sous le bord, des piqûres
XI-ème siècle
Bibl. — Idem
Inv. III 1940

R. 480. BOCAL

Drobeta
établissement féodal autour du Chateau
Céramique, pâte avec du sable fin, modelée au tour du potier, cuisson oxydante
H — 155 mm; Ø M — 155 mm;
Ø f. — 80 mm; Ø b. — 135 mm.

- Buza ușor evazată. Pe umăr o linie ondulată incizată.
Sec. XIII
Inedit
Inv. III 1591
- R. 481. BORCAN
Drobeta, așezare feudală
Ceramică, pastă fină, modelat pe roată.
ardere oxidantă incompletă.
H — 170 mm; Ø M — 160 mm;
Ø g — 140 mm; Ø f — 85 mm.
Globular, decorat cu patru linii incizate pe umăr.
Sec. XIV—XVI
Inedit
Inv. III 454
- R. 482. ȚEAVĂ DE TUN
Drobeta
bronz turnat
L — 515 mm; Ø g — 85 mm.
Circulară în interior, octogonală în exterior.
Sec. XV
Inedită
Inv. III 1935
- R. 483. TOPOR
Drobeta
Fier ciocănit
L — 235 mm; l — 70 mm.
Pană trapezoidală, ceafă plată.
Sec. XV—XVI
Inedit
Inv. III 1914
- R. 484. TOPOR
Drobeta
Fier ciocănit
L — 130 mm; l — 70 mm.
Pană trapezoidală, ceafă plată.
Sec. XV—XVI
Inedit
Inv. III 1918
- R. 485. CIOCAN
Drobeta
Fier
L — 210 mm; l — 70 mm.
Sec. XV—XVI
Inedit
Inv. III 1901
- R. 486. COLȚURI CAVALERIE
(4 piese)
Drobeta
Fier ciocănit
L — 40 mm; L — 47 mm; L — 46 mm;
L — 36 mm.
Cu trei vîrfuri orientate în direcții diferite.
Sec. XV—XVI
Inv. III 1760; III 1774, III 1803, III 1872
- R. 487. BORCAN
Drobeta
Ceramică, pastă cu nisip fin, modelat cu roata.
H — 155 mm; Ø M — 155 mm;
Ø g — 125 mm; Ø f — 83 mm.
Globulară, buza ușor evazată, decorat pe umăr cu un șir de creștături oblice. Un registru de striuri puțin adîncite.
- Le bord évasé, sur l'épaule une ligne ondulée incisée
XIII-ème siècle
Inédit
Inv. III 1591
- R. 481. BOCAL
Drobeta, village féodal
Céramique, pâte fine, modelée au tour du potier cuisson oxydante incomplète
H — 170 mm; Ø M — 160 mm;
Ø b. — 140 mm; Ø f. — 85 mm.
Globulaire, décoré avec quatre lignes incisées sur l'épaule
XIV—XVI-ème siècles
Inédit
Inv. III 454
- R. 482. TUYAU DE CANON
Drobeta
Bronze coulé
L — 515 mm; Ø b. — 85 mm.
Circulaire en intérieur, octogonal en extérieur
XV-ème siècle
Inédit
Inv. III 1935
- R. 483. HACHE
Drobeta
Fer martelé
L — 235 mm; l — 70 mm.
Panne trapézoïdale, extrémité plate.
XV—XVI-ème siècle
Inédit
Inv. III 1914.
- R. 484. HACHE
Drobeta
Fer martelé
L — 130 mm; l — 70 mm.
Panne trapézoïdale, extrémité plate
XV—XVI-ème siècles
Inédit
Inv. III 1918
- R. 485. MARTEAU
Drobeta
Fer
L — 210 mm; l — 70 mm.
XV—XVI-ème siècles
Inédit
Inv. III 1901
- R. 486. CROCHETS DE CHEVALERIE
(4 pièces)
Drobeta
Fer martelé
L — 40 mm; L — 47 mm; L — 46 mm;
L — 36 mm
Avec 3 bouts orientés en directions différentes
XV—XVI-ème siècle
Inv. III 1760, III 1774, III 1803, III 1872.
- R. 487. BOCAL
Drobeta
Céramique, pâte avec du sable fin, modelée au tour du potier
H — 155 mm; Ø M — 150 mm;
Ø b. — 125 mm; Ø f. — 83 mm.
Globulaire, le bord légèrement évasé décoré sur l'épaule avec une rangée d'incisions obliques avec un registre strié.

Sec. XV—XVI
Inedit
Inv. III 504

R. 488. CANĂ
Drobeta
Cramică, pastă cu nisip fin, modelată pe roată, arsă oxidant.
I — 243 mm; Ø M — 155 mm;
Ø f — 90 mm.
Bombată, gît înalt; buza ușor evazată.
Sub gît un inel.
Sec. XV—XVI
Inedit
Inv. III 506

R. 489. CUPĂ
Drobeta
Ceramică, pastă fină, modelată pe roată, arsă oxidant.
I — 185 mm; Ø g — 115 mm; Ø f — 40 mm
In interior smălțuită, cu motive florale verzi și violet pe fond galben.
Sec. XV—XVI
Inedită
Inv. III 543

R. 490. CASTRON
Drobeta
Ceramică, pastă fină, modelat pe roată, ars oxidant.
Î — 83 mm; Ø M — 270 mm;
Ø f — 84 mm.
Marginea dreaptă, buza ondulată, decor floral din smalt verde.
Sec. XV—XVI
Inedit
Inv. III 1974

R. 491. URCIOR
Drobeta
Ceramică, pastă fină, modelată pe roată, ars oxidant.
I — 180 mm; Ø M — 165 mm;
Ø f — 160 mm.
Cu decor de cercuri albe, pe fond verde măsliniu smălțuit.
Sec. XV—XVI
Inedit
Inv. III 459

R. 492. FRUCTIERĂ
Drobeta
Ceramică, pastă fină, modelată pe roată, arsă oxidant.
Î — 82 mm; Ø g — 155 mm;
Ø f — 50 mm.
Exterior smălțuit verde, uniform. Interior smalt fond verzui, ornamentat în benzi circulare.
Sec. XV—XVI
Inedit
Inv. III 473

CETATEA SEVERINULUI

Este situată în municipiul Drobeta-Turnu Severin, pe malul Dunării în parcul din spatele clădirii teatrului.

În baza știrilor documentare, cetatea Severinului a durat începând din sec. al XIII-lea și pînă în 1524 cînd a fost distrusă de turci. Aceste-i devastări i-a premers alta cu puțin înainte, pe la 1505—1506. Cercetările arheologice au scos la iveală de sub zidurile ce se văd astăzi construcția unei alte fortificații făcută din lemn și pămînt.

XV—XVI-ème siècles
Inédit
Inv. III 504

R. 488. COUPE
Drobeta
Céramique, pâte avec du sable fin, modelée au tour du potier, cuisson oxydante
H — 243 mm; Ø M — 155 mm;
Ø f. — 90 mm.
Bombée, gorge haute, le bord évasé, sous la gorge, un anneau
XV—XVI-ème siècle
Inédit
Inv. III 506

R. 489. COUPE
Drobeta
Céramique, pâte fine, modelée au tour du potier, cuisson oxydante.
H — 185 mm; Ø b. — 115 mm;
Ø f. — 40 mm.
Emaillée en intérieur, avec des motifs floraux verts et violets sur un fond jaune,
XV—XVI-ème siècles
Inédit
Inv. III 543

R. 490. BOL
Céramique, pâte fine, modelée au tour du potier, cuisson oxydante.
H — 83 mm; Ø M — 270 mm;
Ø f. — 84 mm
Bord droit ondulé, décor floral d'émail vert
XV—XVI-ème siècles
Inédit
Inv. III 1974

R. 491. BROC
Drobeta
Céramique, pâte fine, modelée au tour du potier, cuisson oxydante
H — 180 mm; Ø M — 165 mm;
Ø f — 160 mm
Décor de cercles blancs, sur un fond vert-olivâtre, émaillé
XV—XVI-ème siècles
Inédit
Inv. III 459

R. 492. COMPOTIER
Drobeta
Céramique, pâte fine, modelée au tour du potier, cuisson oxydante
H — 82 mm; Ø b. — 155 mm;
Ø f. — 50 mm.
Emaillé vert en extérieur, uniforme, en intérieur émail vert, décoré en bandes circulaires.
XV—XVI-ème siècles.
Inédit
Inv. III 473

CITÉ DE SEVERIN

Située dans le municpe de Drobeta-Turnu Severin, sur la rive du Danube dans le Jardin Public près du theatre. Conformément aux sources documentaires, la cité de Severin a duré du XIII-ème siècle Fusqu'en 1524 quand elle a été détruite par les turques. D'autres dévastations ont eu lieu en 1505—1506. On a pu découvrir à la suite des recherches archéologiques, les murailles d'une

Astăzi se știe că cetatea are trei perioade importante: o fortificație din lemn și pământ din sec. al XII-lea, produs al populației autohtone; cetatea zidită de Cavalerii loaniți în sec. al XIII-lea, reprezentată prin incinta interioară și a treia perioadă din sec. al XV-lea reprezentată de incinta exterioară.

Cercetări asupra cetății au fost făcute de Al. Bărcăcilă și M. Davidescu.

R. 493. CASTRON

Cetatea Severinului

Ceramică, pastă fină, modelat pe roată, ars oxidant.

Î — 80 mm; Ø g — 254 mm;

Ø f — 80 mm.

Marginea dreaptă, buza ușor ondulată.

În interior decor floral din smalt verde.

În exterior smalt brun.

Sec. XV—XVI

Inedit

Inv. III 1975

VODIȚA

Este situată pe valea râului Vodița la circa 1,5 km, de la șoseaua națională ce leagă municipiul Drobeta-Turnu Severin de Orșova.

Din hrisovul de întemeiere a mănăstirii se știe că a fost ridicată și zugrăvită în cinstea hramului Sf. Antonie, cu cheltuiala domnului Țării Românești, Vladislav Vlaicu și truda călugărului de origine sârbă Nicodim (1370—1372).

Vodița este una din cele mai vechi clădiri ortodoxe ce ni s-au păstrat în Țara Românească. Ruinele bisericii care se văd astăzi, suprapun altele mai vechi. Vodița își încetează activitatea între anii 1532—1535.

Cercetări asupra ruinelor Vodiței au fost făcute de V. Drăghiceanu și mai recent de fosta Direcția a Monumentelor Istorice.

R. 494. FRUCTIERĂ

Vodița — mănăstire

Ceramică, pastă fină, modelată pe roată, arsă oxidant.

Î — 80 mm; Ø g — 305 mm;

Ø f — 105 mm.

Smălțuită în interior cu motive florale în verde și brun, pe fond galben. În centru două cercuri concentrice.

Sec. XV—XVI

Inedită

Inv. III 309

Muzeul Regiunii Porțile de Fier, Drobeta-Turnu Severin. R. 478 — R. 494.

ORȘOVA

Este situată pe malul stîng al Dunării și pe malul drept al golfului Cerna.

Cercetări asupra Orșovei au fost făcute de Grupul de cercetări „Porțile de Fier” condus de C. S. Nicolăescu-Plopșor, cu ocazia strămutării orașului.

Orșova a fost un puternic centru militar și civil în timpul stăpînirii romane. Viața romană la Orșova începe odată cu războaiele daco-romane și se încheie cu sfîrșitul secolului al VI-lea. Numele cetății este Dierna așa cum ne-o comunică scriitorii antici cît și materialele arheologice. Dierna făcea parte dintr-un lanț de fortificații de o parte și de alta a fluviului Dunărea, cu rolul de a asigura navigația și paza în defileul Cazanelor.

Orșova își continuă viața și în feudalism cînd o găsim menționată în „Cronica anonimă ungară”, ea făcînd parte din stăpînirea voievodului român Glad.

fortification en bois et en terre. La cité a trois périodes importantes: une fortification en bois et en terre du XII-ème siècle, construite par la population autochtone; la cité bâtie par les Chevaliers de l'ordre de St. Jean dans le XIII-ème siècle (l'enceinte intérieure); l'enceinte extérieure du XV-ème siècle. Al. Bărcăcilă et M. Davidescu ont fait des recherches sur la cité.

R. 493. BOL

Cité de Severin

Céramique, pâte fine, modelée au tour du potier, cuisson oxydante

H.—80 mm; Ø b.—254 mm; Ø f—80 mm

Bord droit, ondulé; en intérieur, décor floral d'émail vert, en extérieur émail brun

XV—XVI-ème siècles

Inédit

Inv. III 1975

VODIȚA

Située sur la vallée de la rivière de Vodița à 1,5 Km. de la route nationale de Drobeta-Turnu Severin et Orșova. Le document de fondation du monastère relève que le voïvod Vladislav Vlaicu de Valachie a bâti ce monastère ayant le patron St. Antoine, aidé par le moine d'origine serbe Nicodème (1370—1372). Vodița est un de plus ancien bâtiments orthodoxes, conservés dans la Valachie. Les ruines de l'église superposent d'autres plus anciennes. Vodița cesse son activité en 1532—1535. V. Drăghiceanu et l'ancienne Direction des Monuments Historiques ont fait des recherches sur les ruines de Vodița.

R. 494. COMPOTIER

Vodița—monastère

Céramique, pâte fine, modelée au tour du potier, cuisson oxydante

H — 80 mm; Ø b. — 305 mm;

Ø f — 105 mm.

Emaillé en intérieur avec des motifs floraux en vert et brun, sur le fond jaune; au centre, 2 cercles concentriques.

XV—XVI-ème siècles

Inédit

Inv. III 309

Musée de la Région des Porțile de Fier, Drobeta-Turnu Severin, R. 478 — R. 494.

ORȘOVA

Située sur la rive gauche du Danube et sur la rive droite du golfe Cerna. Le groupe de recherches „Porțile de Fier” dirigé par C.S. Nicolăescu-Plopșor a fait des recherches sur Orșova à l'occasion du déplacement de la ville. Orșova a été un puissant centre militaire et civil pendant l'occupation romaine. Orșova continue sa vie dans l'époque féodale, quand elle est mentionnée par la „Chronique Anonyme Hongroise” comme partie du règne du voïevod roumain Glad.

- R. 495. CAPAC
Orșova (bordei).
Pămînt ars, pastă fină, modelat pe roată, ars reductor la cenușiu, descoperit într-un bordei.
Ø — 117 mm;
Sec. VII—VIII
Inedit
Institutul de istorie și arheologie, Cluj-Napoca
Inv. 0. 20
- R. 496. VÎRF DE SĂGEATĂ
Orșova
Os cioplit și șlefuit
L — 86 mm.
Foliformă cu peduncul.
Sec. X
Inedit
Institutul de arheologie, București,
T. inv. 2 A
- R. 497. BORCAN
Orșova — cetate
Ceramică, modelată pe roată inegal.
Î — 147 mm; Ø M — 160 mm;
Ø g — 126 mm; Ø f — 95 mm.
Vas cu umărul tras în partea superioară. Pe umărul vasului, un registru cu cinci caneluri. Buza ușor răsfrîntă către exterior.
Sec. XIII
Inedit
Inv. 9104
- R. 498. BORCAN
Orșova — cetate
Ceramică modelată pe roată, ardere inegală.
Î — 194 mm; Ø M — 167 mm;
Ø g — 152 mm; Ø f — 79 mm.
Corp zvelt, buza ușor evazată. Pe umărul vasului și sub buză caneluri slab conturate.
Sec. XIV
Inedit
Inv. 9102
Muzeul Liceului „Șt. Plavăț”, Orșova.
R. 497 — R. 498
- R. 499. BORCAN
Orșova — cetate
Pămînt ars, pastă cu nisip, modelat pe roată, ars oxidant, negricios.
Î — 145 mm; Ø g — 136 mm;
Ø f — 72 mm.
Decor canelat.
Sec. XIV
Inedit
Inv. 3 D.
- R. 500. STRACHINĂ (fragment)
Orșova — cetate
Pămînt ars, pastă cu nisip, modelată pe roată, arsă oxidant.
Î — 95 mm; Ø g — 136 mm;
Ø f — 72 mm
Decorată cu aster central vernil, pe fond gălbui în sgraffito cu smalț policrom.
Epoca feudală
Inedit
Inv. 4 C.
Institutul de arheologie, București.
R. 499 — R. 500
- R. 495. COUVERCLE
Orșova (dans une chaumière médiévale)
Terre cuite, pâte fine, modelée au tour du potier, cuisson réductrice à gris.
Ø — 117 mm.
VII—VIII-ème siècles
Inédit
Institut d'Histoire et d'Archéologie, Cluj-Napoca
Inv. 0. 20
- R. 496. POINTE DE FLÈCHE
Orșova
Os dégrossi et poli;
L — 86 mm
Foliforme avec pédoncule
X-ème siècle
Inédite
Institut d'Archéologie, Bucarest,
T. inv. 2 A
- R. 497. BOCAL
Orșova-cité
Céramique, modelée au tour du potier, inégalement cuite
H — 147 mm; Ø M — 160 mm;
Ø — 126 mm; Ø f. — 95 mm
L'épaule tiré dans la partie supérieure. Sur l'épaule du vase, un registre avec 5 cannelures. Le bord retroussé vers l'extérieur
XIII-ème siècle
Inédit
Inv. 9104
- R. 498. BOCAL
Orșova-cité
Céramique, modelée au tour du potier, cuisson inégale
H — 194 mm; Ø M — 167 mm;
Ø g — 152 mm; Ø f. — 79 mm.
Corps svelte, le bord évasé, sur l'épaule et sous le bord, cannelures légèrement contourées
XIV-ème siècle
Inédit
Inv. 9102
Musée du Lycée „Șt. Plavăț”, Orșova
R. 497 — R. 498
- R. 499. BOCAL
Orșova-cité
Terre cuite, pâte avec du sable, modelée au tour du potier, cuisson oxydante, noirâtre
H — 145 mm; Ø — 136 mm;
Ø f. — 72 mm.
Décor canelé
XIV-ème siècle
Inédit
Inv. 3 D
- R. 500. ECUELLE (fragment)
Orșova-cité
Terre cuite, pâte avec du sable, modelée au tour du potier, cuisson oxydante
H — 95 mm; Ø — 136 mm;
Ø f. — 72 mm.
Décor en vernil sur un fond jaunâtre sgraffitté, avec émail polychrome
Epoque féodale
Inédit
Inv. 4 C
Institut d'Archéologie, Bucarest, R. 499—
R. 500

R. 501. CĂNIȚĂ

Orșova — cetate
Ceramică, pastă fină, modelată pe roată,
arsă oxidant.
Î — 97 mm; Ø m — 630 mm;
Ø g — 360 mm; Ø f — 350 mm.
Tronconică, gîtul înalt, buza dreaptă;
smălțuită în exterior cu oliv.
Sec. XV
Inedit
Inv. 9106

R. 502. FRUCTIERĂ

Orșova — cetate
Ceramică, pastă fină, modelată pe roată,
arsă oxidant.
Î — 140 mm; Ø g — 244 mm;
Ø f — 139 mm.
Picior înalt, tronconic, buză puternic răs-
frîntă, smălțuită cu verde în interior și-n
exterior.
Sec. XV
Inedit
Inv. 9110

Muzeul Liceului „Șt. Plavăț”, Orșova.
R. 501 — R. 502

GORNEA

1. CĂUNIȚA DE SUS — au fost cercetate
cca. 12 complexe de locuit (locuințe de suprafață,
bordeie, cuptoare, vetre, sobe de piatră) cu un
inventar bogat (unelte de os, fier, podoabe de
bronz, lut) din sec. VII—VIII.

2. ZOMONIȚA — S-au cercetat 15 com-
plexe, între care un bordei cu sobă patrulateră,
unde s-au găsit lupe de fier bucăți, o statueta ro-
mană „genius loci”. Inventar bogat, tipic pentru
sec. IX—XII.

POD PĂZĂRIȘTE — Au fost descoperite
3 cuptoare de pîine și 2 vetre (sec. IX—X), inven-
tar bogat din sec. XI—XII.

ȚĂRMURI — S-au descoperit 6 bordeie cu
cuptoare, printre care unul de ars ceramică, cu
inventar tipic din sec. XI—XIII și un mormînt
izolat din aceeași perioadă. Descoperiri izolate de
ceramică prefeudală și feudală.

TÎRCHEVIȘTE — cimitir feudal, sec. XII—
XV, cu 53 morminte.

PĂZĂRIȘTE — cimitir feudal, sec. XII—XV,
cu 7 morminte.

OGAȘUL LUI UDRESCU — cimitir feudal,
sec. XII—XV, cu 20 morminte.

BIȘTEG — descoperiri izolate de ceramică
prefeudală și feudală timpurie.

LA CRUCE — Descoperiri izolate de cera-
mică prefeudală și feudală timpurie.

Pe valea Gornii între Zomonîța și satul Gor-
nea—descoperiri izolate de ceramică prefeudală
și feudală timpurie.

Săpăturie executate între anii 1968 — 1977 de
Ilie Uzum

R. 503. CERCEL

Gornea
Argent ciocănit
Semilunar cu aplicații triunghiulare în fi-
ligram, de bronz.
Sec. VIII e.n.
Bibl. — I. Uzum, Crișana, Oradea, 1974,
p. 39—42, fig. 4/2 a—b.
Inv. A. 37472

R. 501. PETITE COUPE

Orșova-cité
Céramique, pâte fine, modelée au tour du
potier, cuisson oxydante
H — 97 mm.; Ø — 630 mm.;
Ø — 360 mm.; Ø f. — 350 mm.
Tronconique, gorge haute, bord droit,
émaillée en extérieur olive
XV-ème siècle
Inédit
Inv. 9106

R. 502. COMPOTIER

Orșova-cité
Céramique, pâte fine, modelée au tour
du potier, cuisson oxydante
H — 140 mm.; Ø — 244 mm.;
Ø f. — 139 mm.
Pied haut, tronconique, bord fortement
retroussé, émaillé en vert
XV-ème siècle
Inédit
Inv. 9110

Musée du Lycée „Șt. Plavăț”, Orșova
R. 501 — R. 502

GORNEA

1. CĂUNIȚA DE SUS. Ont'été étudiés environ
12 complexes d'habitation (de surface, chaumières,
fours, foyers, poêles en pierre) avec un inventaire
riche (outils en os, fer, parures en bronze, argile)
du VII-VIII-ème siècles.

2. ZOMONIȚA. Out ete étudiés 15 complexes:
une chaumière avec poêle quadrilatère, ou il y avait
des morceaux de fer, une statuette romaine d'un
genius, loci. Inventaire riche typique pour les
IX—XII-ème siècles.

POD PĂZĂRIȘTE — On a découvert trois
fours à pain et deux foyers (IX—X-ème siècles).
Inventaire riche pour les XI—XII-ème siècles.

ȚĂRMURI — Six chaumières avec des fours,
l'un pour cuir la céramique. Inventaire riche (XI—
XIII-ème siècles) et une tombe isolée. Découvertes
isolées de céramique préféodale et féodale.

TÎRCHEVIȘTE — Cimetière féodal, XII—
—XV-ème siècles, 53 tombes.

PĂZĂRIȘTE — Cimetière féodal, XII—
—XV-ème siècles, 7 tombes.

OGAȘUL LUI UDRESCU — Cimetière féodal,
XII—XV-ème siècles, 20 tombes.

BIȘTEG. — Découvertes isolées de céramique
préféodale et féodale ancienne.

LA CRUCE. — Découvertes isolées de céra-
mique préféodale et féodale ancienne.

Sur la vallée de Gornea, entre Zomonîța et
le village de Gornea — découvertes isolées de
céramique préféodale et féodale ancienne.

Fouilles en 1968—1977 par Ilie Uzum

R. 503. BOUCLE D'OREILLE

Gornea
Argent martelé
En forme de croissant, avec des applica-
tions de bronze triangulaires en filigrane
VIII-ème siècle
Bibl. — I. Uzum, Crișana, Oradea, 1974,
p. 39—42, fig. 4/2 a—b
Inv. A. 37472

- R. 504. CERCEL
Gornea
Bronz ciocănit și sîrmă de bronz
Podoabă în formă de semilună, cu aplicații de sîrmă de bronz.
Sec. VIII
Bibl. — Idem, p. 39—42, fig. 4/1 a—b.
Inv. A 37471
- R. 505. CERCEL
Gornea
Bronz turnat.
Circular, cu cap spiralic desdoit.
Sec. VIII
Bibl. — Idem, p. 39—42, fig. 4/3
Inv. A 37473
- R. 506. MĂRGEA
Gornea
Pămînt ars, pastă fină, modelată cu mîna, arsă reductor la cenușiu.
Ø — 32 mm.
Bitronconică, decorată cu linii în zig-zag.
Sec. VIII
Bibl. — Idem, p. 41
Inv. A 37466
- R. 507. BORCAN
Gornea
Cramică, pastă nisipoasă de culoare brun-cenușie, modelat cu mîna, cu urme de ardere secundară.
l — 220 mm; Ø g — 235 mm;
Ø f — 95 mm.
Ornament cu fascicole de stiuri horizontale, alternînd cu fascicole de striuri în val.
Sec. VIII
Inedit
Inv. A 467
- R. 508. BORCAN
Gornea
Pămînt ars, pastă nisipoasă, modelată cu mîna, ars reductor la negru.
l — 260 mm; Ø g — 179 mm;
Ø f — 100 mm.
Tronconic. Două treimi din suprafața vasului decorată cu benzi de striuri horizontale, alternînd cu benzi în val.
Sec. VIII
Inedit
Inv. A 17533
- R. 509. BORCAN
Gornea
Ceramică, pastă de culoare roșie-cărămizie, modelat cu mîna, ars oxidant.
l — 160 mm; Ø g — 128 mm;
Ø f — 88 mm.
Decorat cu fascicole de striuri horizontale și în val.
Sec. VIII
Bibl. — Idem, 1973, p. 586, pct. 5
Inv. A 8689
- R. 510. BORCAN
Gornea
Pămînt ars, pastă cu nisip, modelat pe roată, ars oxidant la brun-roșcat
l — 330 mm; Ø g — 240 mm;
Ø f — 175 mm.
- R. 504. BOUCLE D'OREILLE
Gornea
Bronze martelé et fil de bronze
En forme de croissant, avec applications de filigrane
VIII-ème siècle
Bibl. — Idem p. 39—42, fig. 4/1 a—b
Inv. A 37471
- R. 505. BOUCLE D'OREILLE
Gornea
Bronze coulé
Circulaire, bout en spirale déplié
VIII-ème siècle
Bibl. Idem, p. 39—42 fig. 4/3
Inv. A 37473
- R. 506. PERLE
Gornea
Terre cuite, pâte fine, modelée à la main, cuisson réductrice à gris
Ø — 32 mm.
Bitronconique, décorée avec des lignes en zig-zag
VIII-ème siècle
Bibl. — Idem, p. 41
Inv. A 37466
- R. 507. BOCAL
Gornea
Céramique, pâte sablonneuse brune-grise, modelée à la main, traces de cuisson secondaire
H — 220 mm; Ø g. — 235 mm;
Ø f — 95 mm.
Décoré aux faisceaux striés horizontaux, alternant aux faisceaux striés ondulés
VIII-ème siècle
Inédit
Inv. A 467
- R. 508. BOCAL
Gornea
Terre cuite, pâte sablonneuse, modelée à la main, cuisson réductrice à noir.
H — 260 mm.; Ø b. — 179 mm.;
Ø f. — 100 mm
Tronconique. Deux tiers de la surface décoré avec des bandes striées horizontales, alternant aux bandes ondulées.
VIII-ème siècle
Inédit
Inv. A 17533
- R. 509. BOCAL
Gornea
Céramique, pâte rouge — brique, modelée à la main, cuisson oxydante
H — 160 mm; Ø b. — 126 mm;
Ø f. — 88 mm.
Décoré aux faisceaux striés horizontaux et ondulés
VIII-ème siècle
Bibl. — 1973, p. 586, pt. 5
Inv. A 8689
- R. 510. BOCAL
Gornea
Terre cuite, pâte avec du sable, modelée au tour du potier, cuisson oxydante à brun-rougeâtre
H — 330 mm; Ø b. — 240 mm;
Ø f. — 175 mm.

- Decorat cu linii paralele incizate.
Sec. IX
Inedit
Inv. A 10675
- R. 511. BORCAN
Gornea
Pământ ars, pastă de culoare-brun-roșcată, modelat cu mîna.
l — 205 mm; Ø g — 157 mm;
Ø f — 97 mm.
Decorat cu fascicole de stiuri orizontale, alternînd cu zone netede.
Sec. X
Bibl. — I. Uzum, Gh. Lazarovici, I. Dragomir, Banatica, II, Reșița, 1973, p. 410—411, fig. 7/7.
Inv. A 9176
- R. 512. BORCAN
Gornea
Ceramică, pastă cărămizie, modelat pe roată înceată,
l — 75 mm; Ø g — 95 mm;
Ø f — 75 mm.
Decorat cu striuri orizontale pînă sub buză.
Sec. X
Inedit
Inv. A 10381
- R. 513. BORCAN
Gornea
Pământ ars, pastă cu nisip, modelat pe roată, ars incomplet la brun.
l — 130 mm; Ø g — 135 mm;
Ø f — 115 mm.
Decorat, cu brîu de alveole sub buză și linii orizontale ușor incizate pe zona mediană a vasului.
Sec. XI
Inedit
Inv. A 10466
- R. 514. INEL
Gornea
Aliaj de cupru cu cositor sau argint turnat
Ø verigii — 20×24 mm.
Decorat în rozetă cu patru petale, veriga plată a fost executată separat, decor incizat din frunze stilizate.
Sec. XIII—XIV
Bibl. — I. Uzum, Banatica, Reșița, 1975, p. 136, fig. 3/a—b
Inv. A 37470
- R. 515. URCIOR
Gornea
Pământ ars, pastă fină, modelat pe roată, ars oxidant.
l — 130 mm; Ø g — 23 mm;
Ø f — 47 mm.
Recipient piriform, cu picior plin evazat la bază, gîtul tronconic, subțiat mult spre gură și acoperit pe partea interioară a buzei cu un brîu de angobă albă. Pe pînțece un brîu inelar deasupra căruia este prinsă partea superioară a toartei, acoperit cu smalț verzui cu irizații argintii.
Sec. XIII—XIV
Bibl. — Idem, p. 136—139, fig. 6.
Inv. A 2362
- Décoré aux lignes parallèles incisées.
IX-ème siècle
Inédit
Inv. A 10675
- R. 511. BOCAL
Gornea
Terre cuite, pâte brune-rougeâtre, modelée à la main
H — 205 mm; Ø b. — 157 mm; Ø f. — 97 mm.
Décoré aux faisceaux striés horizontaux, alternant avec des zones lisses.
X-ème siècle
Bibl. — I. Uzum, Gh. Lazarovici, I. Dragomir, Banatica, II, Reșița, 1973, p. 410—411, fig. 7/7
Inv. A 9176
- R. 512. BOCAL
Gornea
Céramique, pâte rouge-brique, modelée au tour du potier lent
H — 75 mm; Ø b. — 95 mm; Ø f. — 75 mm.
Décoré avec des hachures horizontales
X-ème siècle
Inédit
Inv. A 10381
- R. 513. BOCAL
Gornea
Terre cuite, pâte avec du sable, modelée au tour du potier, cuisson incomplète à brun
H — 130 mm; Ø b. — 135 mm; Ø f. — 115 mm.
Décoré avec bande d'alvéoles sous le bord et lignes horizontales incisées sur la zone médiane
XI-ème siècle
Inédit
Inv. A. 10466
- R. 514. BAGUE
Gornea
Cuivre avec étain ou argent coulé
Ø anneau — 20×24 mm.
Décorée en rosette à quatre pétales, l'anneau plat exécuté séparément, décor incisé de feuilles stylisées
XIII—XIV-ème siècles
Bibl. — I. Uzum, Banatica, Reșița, 1975, p. 136, fig. 3/a—b
Inv. A 37470
- R. 515. BROC
Gornea
Terre cuite, pâte fine, modelée au tour du potier, cuisson oxydante
H — 130 mm; Ø b — 23 mm. Ø f. — 47 mm.
Récipient piriforme, pied évasé à la base, gorge tronconique, amincie vers la bouche et couverte à l'intérieur du bord avec une bande d'engobe blanche; séparé du ventre par une bande annulaire au-dessus de laquelle est attachée la partie supérieure de l'anse, couverte d'émail verdâtre avec des irisations argentées
XIII—XIV-ème siècles
Bibl. — Idem, p. 136—139 fig. 6
Inv. A 2362

R. 516. FUSAIOLE (3 bucăți)
Gornea
Pământ ars, modelate cu mîna, arse inegal.
 \varnothing — 35—40 mm
Trei piese bitronconice neornamentate
Sec. XIV
Bibl. — Idem, 1973, p. 131—143, fig. 7.
Inv. A 37463, A 37664, A 37465

R. 517. CATARAMĂ
Gornea
Fier ciocănit
Circulară, cu limba plasată în partea mediană.
Sec. XIV
Bibl. — Idem, 1975, p. 131—143, fig. 4 a—b.
Inv. A 37469

R. 518. CANĂ
Gornea
Ceramică, pastă fină modelată pe roată, arsă oxidant la brun-roșcat.
l — 150 mm; \varnothing g — 85 mm;
 \varnothing f — 60 mm
Simplă, cu o toartă neornamentată.
Sec. XIV—XV
Bibl. — Idem, 1975, p. 136, fig. 2.
Inv. A 9177

R. 519. BORCAN
Berzasca
Ceramică, pământ ars, pastă cu nisip, modelat pe roată, ars oxidant la brun-roșcat.
l — 200 mm; \varnothing g — 143 mm;
 \varnothing f — 107 mm.
Bombat puternic pe linia mediană. Decorat cu o bandă de striuri orizontale și linie în val, incizată imediat sub bază, numai pe jumătate superioară a vasului.
Sec. XII—XIII
Bibl. — V. Boroneanț, Banatica, III, Reșița, 1975, p. 124—126, fig. II/1
Inv. A 10673

R. 520. BORCAN
Berzasca
Ceramică, pământ ars, pastă cu nisip, modelat pe roată, ars oxidant la roșucărâmbiziu.
l — 170 mm; \varnothing g — 155 mm;
 \varnothing f — 105 mm.
Decorat cu linii incizate orizontale și linie în val sub buză, deasupra arcuirii maxime, sub banda de linii orizontale este un semn incizat în forma literii M.
Sec. XII—XIII
Bibl. — Idem, p. 124—126, fig. II/2
Inv. A 10674

Muzeul de istorie al județului Caraș-Severin, Reșița. R.507—R.524

PESCARI — fortificație din epoca prefeudală și feudală timpurie.

În locul numit C u l ă, loc ce se află în vecinătatea estică a satului au fost făcute cercetări din 1970, care continuă și în prezent. Sub conducerea lui I. Uzam și Șt. Matei.

În sec. VIII—X peste valul dacic se ridică o fortificație de pământ.

Din așezarea corespunzătoare s-au găsit și materiale arheologice.

R. 516. FUSAÏOLES (3 pièces)
Gornea
Terre cuite, modelée au tour du potier. cuisson inégale
 \varnothing — 35—40 mm.
Trois pièces bitronconiques sans décor
XIV-ème siècle
Bibl. — Idem, 1973, p. 131—143, fig. 7
Inv. A 37463, A 37664, A 37465

R. 517. BOUCLE DE COURROIE
Gornea
Fer martelé
Circulaire, la langue au milieu
XIV-ème siècle
Bibl. — Idem, 1975, p. 131—143, fig. 4/a—b
Inv. A 37469

R. 518. COUPE
Gornea
Céramique, pâte fine, modelée au tour du potier, cuisson oxydante à brun-rougeâtre
H — 150 mm.; \varnothing b. — 85 mm.; \varnothing f — 60 mm.
Simple, anse sans décor
XIV—XV-ème siècles
Bibl. — Idem. 1975, p. 136, fig. 2
Inv. A 9177

R. 519. BOCAL
Berzasca
Céramique, pâte avec du sable, modelée au tour du potier, cuisson oxydante à brun-rougeâtre
H — 200 mm; \varnothing b. — 143 mm; \varnothing f. — 107 mm.
Puissement bombé sur la ligne médiane, décoré avec une bande striée, horizontale et une ligne ondulée incisée sous le bord, seulement dans la partie supérieure.
XII—XIII-siècles
Bibl. — V. Boroneanț, Banatica, III, Reșița, 1975, p. 124—126, fig. II/1
Inv. A 10673

R. 520. BOCAL
Berzasca
Céramique, terre cuite, pâte avec du sable, modelée au tour du potier, cuisson oxydante à rouge-brique.
H — 170 mm, \varnothing b. — 155 mm; \varnothing f. — 105 mm.
Décoré aux lignes incisées horizontales et ligne ondulé sous le bord, au-dessus de la grande courbure; sous la bande de lignes horizontales il y a un signe incisé en forme de „M”
XII—XIII-ème siècles
Bibl. — Idem, 1975, p. 124—126, fig. II/2
Inv. A 10674

Musée d'Histoire du Département de Caraș-Severin, Reșița. R.507 — R. 524

PESCARI-fortification préféodale et féodale ancienne.

Au lieu Culă, dans l'est du village, I. Uzum et Șt. Matei ont fait des recherches dès 1970 jusqu'à présent. Au VIII—X-ème siècles sur la fortification dace est élevée une fortification en terre. Pour l'époque féodale on constate trois étapes de

În epoca feudală se constată trei etape de construcție. Prima este cea din vremea lui Bela al IV-lea, iar ultima din vremea lui Sigismund de Luxemburg, care la 1428 se pare că construiește incinta exterioară căreia i se adaugă turnurile 6 și 7.

R. 521. TOC ȘI BOLȚ DE POARTĂ

Pescari

Fier ciocănit.

L tocului — 75 mm; l tocului — 60 mm;

l — 35 mm; L bolțului — 210 mm.

Piese de la poarta principală a cetății de la Pescari. Tocul de formă paralelipipedică, cu cavitate centrală. Bolțul de formă piramidală, care intră în lemnul pivotului porții, se termină cu un cap semisferic.

Sec. XIII—XIV

Bibl. — I. Uzum, Șt. Matei, în Banatica, II, Reșița, 1973, p. 146, fig. 6/d, p. 147.

Inv. A 9241; A 9242

R. 522. MONEDĂ

Moldova Nouă

Nomisimă, billon

Piesă octogonală, schifată

C.T. Wroth, p. 543, nr. 14. Bizantine, Alexis Comnenul (1081—1118)

Inedită

Inv. A 30381

R. 523. MONEDĂ

Moldova Nouă

Bronz

Imitație de piesă schifată

cf. Ungen I, nr. 114, Ungară, Bela III (1172—1196)

Inedită

Inv. A 30394

R. 524. MONEDĂ

Stenca

Nomisima, bronz

Octogonală, schifată

cf. Wroth, p. 575 Bizantină, Manuel I Comnean (1143—1180)

Inedită

Inv. A 30894

Muzeul de Istorie al jud. Caraș Severin, Reșița. R. 503 — R. 524

JUDEȚUL CARAȘ SEVERIN

De pe teritoriul județului, fără altă indicație, provin câteva paftale și catrame din sec. XVI—XVII, care fac parte într-un depozit din colecția Pongracz, intrată în patrimoniul Muzeului Banatului—Timișoara.

R. 525. PAFTA

Jud. Caraș Severin,

Bronz, turnată în tipare monovalve.

l — 78 mm; l — 70 mm; Ø — 40 mm

Decorată cu elemente florale.

Sec. XVI—XVII

Inedită

Inv. 2727

R. 526. PAFTA

Jud. Caraș Severin,

Cositor cu bronz, turnat în tipar monovalv.

Ø — 103 mm

construction, la première pendant le regne de Bela IV, la dernière, pendant, la règne de Sigismund de Luxembourg, qui en 1428 bâtit l'enceinte extérieure avec les tours 6 et 7.

R. 521. CRAPAUDINE ET PIVOT DE PORTE

Pescari

Fer martelé

L crapaudine — 75 mm; H pivot —

60 mm., l — 35 mm; L pivot — 210 mm.

Pièces de la porte principale de la cité de Pescari, la crapaudine de forme parallélepipedique, avec cavité centrale. Le pivot de forme pyramidale qui entre dans le bois du pivot de la porte, finit avec un bout demi-sphérique qui tournait dans la cavité de la crapaudine.

XIII—XIV-ème siècles

Bibl. — I. Uzum, Șt. Matei, Banatica, II, Reșița, 1973, p. 146, fig. 6/d.

Inv. A 9241, A 9242

R. 522. MONNAIE

Moldova Nouă

Nomisima, billon

Pièce octogonale, skyphée,

C.T. Wroth, p. 543, nr. 14., Bizantine, Alexis Comnène (1081—1118)

Inédite

Inv. A 30381

R. 523. MONNAIE

Moldova Nouă

Bronze

Imitation de pièce skyphée

cf. Ungen I, nr. 114, Hongroise, Bela III (1172—1196)

Inédit

Inv. 30394.

R. 524. MONNAIE

Stenca

Nomisima, bronze

Octogonale, skyphée

cf. Wroth, p. 575, Bizantine, Manuel I Comnène (1143—1180)

Inédit

Inv. A 30894

Musée l'Histoire du Département de Caraș-Severin, Reșița, R. 503. — R. 524.

DÉPARTEMENT DE CARAȘ-SEVERIN

Du territoire du département proviennent quelques boucles de courroie du XVI — XVII-ème siècles qui forment un dépôt qui fait partie de la collection Pongratz, entrée au patrimoine du Musée de Banat de Timișoara.

R. 525. BOUCLE DE COURROIE

Dép. de Caraș-Severin.

Bronze coulé en matrice monovalves

H — 78 mm., l — 70 mm. Ø — 40 mm.

Décorée avec des éléments floraux

XVI—XVII-ème siècle,

Inédit

Inv. 2727

R. 526. BOUCLE DE COURROIE

Dép. de Caraș-Severin,

Étain et bronze, coulé en matrice monovalve

Ø — 103 mm.

Disc bombat, împărțit în două registre, cel marginal decorat cu motive florale stilizate; iar cel central în formă de stea cu unghiurile interioare decorate cu flori cu 6 petale, având în centru o pasăre cu aripile larg desfăcute.

Feudalism târziu

Inedită

Inv. 7696

R. 527. PAFTA

Jud. Caraș Severin,

Cositor cu bronz, turnată în tipar monovalv

Ø — 116 mm

Convexă, are o bordură simplă, dreaptă, decorată cu mici perle. Registrul împărțit în patru sectoare, decorată cu motive florale stilizate.

Feudalism târziu

Inedită

Inv. 7654

R. 528. PAFTA

Jud. Caraș Severin

Bronz turnat în tipar monovalv

Ø — 86 mm

Disc circular, având în centru o rozetă cu 8 petale, decorate fiecare cu motive florale ce se repetă fiecare de câte patru ori. Elementele simple geometrice umplu câmpul între petale și cercul ce delimitează marginea piesei

Epoca feudală

Inedit

Inv. 2722

R. 529. CATARAMĂ

Jud. Caraș Severin,

Ø — 55 mm

Disc circular, decorat cu 2 cercuri de perle mici. În spațiul dintre acestea este dispusă o bandă de motive florale. Banda este segmentată printr-o linie în zig-zag.

Sec. XVI—XVII

Inv. 2449

R. 530. PAFTA

Jud. Caraș Severin,

Bronz turnat în tipar monovalv.

Ø — 66 mm

Disc bombat cu chenar de cercuri concentrice perlate. Registrul central, decorat cu motive vegetale stilizate, având în centru un romb cu laturile perlate.

Sec. XVI—XVII

Inv. 2723

Muzeul Banatului — Timișoara.

Colecția Pongracz R. 525 — R. 530

Disque bombé, divisé en deux registres, celui marginal décoré aux motifs floraux stylisés, et celui central en forme d'étoile avec les angles intérieurs décorés aux fleurs à six pétales, ayant au centre un oiseau les ailes déployées

Epoque féodale tardive

Inédit

Inv. 7696

R. 527. BOUCLE DE COURROIE

Dép. de Caraș-Severin.

Étain et bronze, coulée en matrice monovalve

Ø — 116 mm.

Convexe, bordure simple, droite, décorée aux petites perles. Le registre divisé en quatre champs, décorés aux motifs floraux stylisés

Epoque féodale tardive

Inédit

Inv. 7654

R. 528. BOUCLE DE COURROIE

Dép. de Caraș-Severin.

Bronze coulé en matrice monovalve

Ø — 86 mm.

Disque circulaire, une rosette à 8 pétales au centre, chaque pétale décoré aux motifs floraux. Des éléments simples géométriques remplissent le champ entre les pétales et le cercle qui délimite le bord de la pièce.

Epoque féodale

Inédit

Inv. 2722

R. 529. BOUCLE DE COURROIE

Dép. de Caraș-Severin.

Ø — 55 mm.

Disque circulaire décoré avec deux cercles de petites perles. Entre elles, bande de motifs floraux, segmentée par une ligne en zig-zag

XVI—XVII siècles

Inv. 2449

R. 530. BOUCLE DE COURROIE

Dép. de Caraș-Severin

Bronze coulé en matrice monovalve

Ø — 66 mm.

Disque bombé avec bordure de cercles concentriques perlés; le registre central décoré aux motifs végétaux stylisés ayant au centre un rhombe aux côtés perlés

XVI—XVII-ème siècles

Inv. 2723

Musée de Banat, Timișoara collection

Pongratz. R. 525. — R. 530.

R. 491

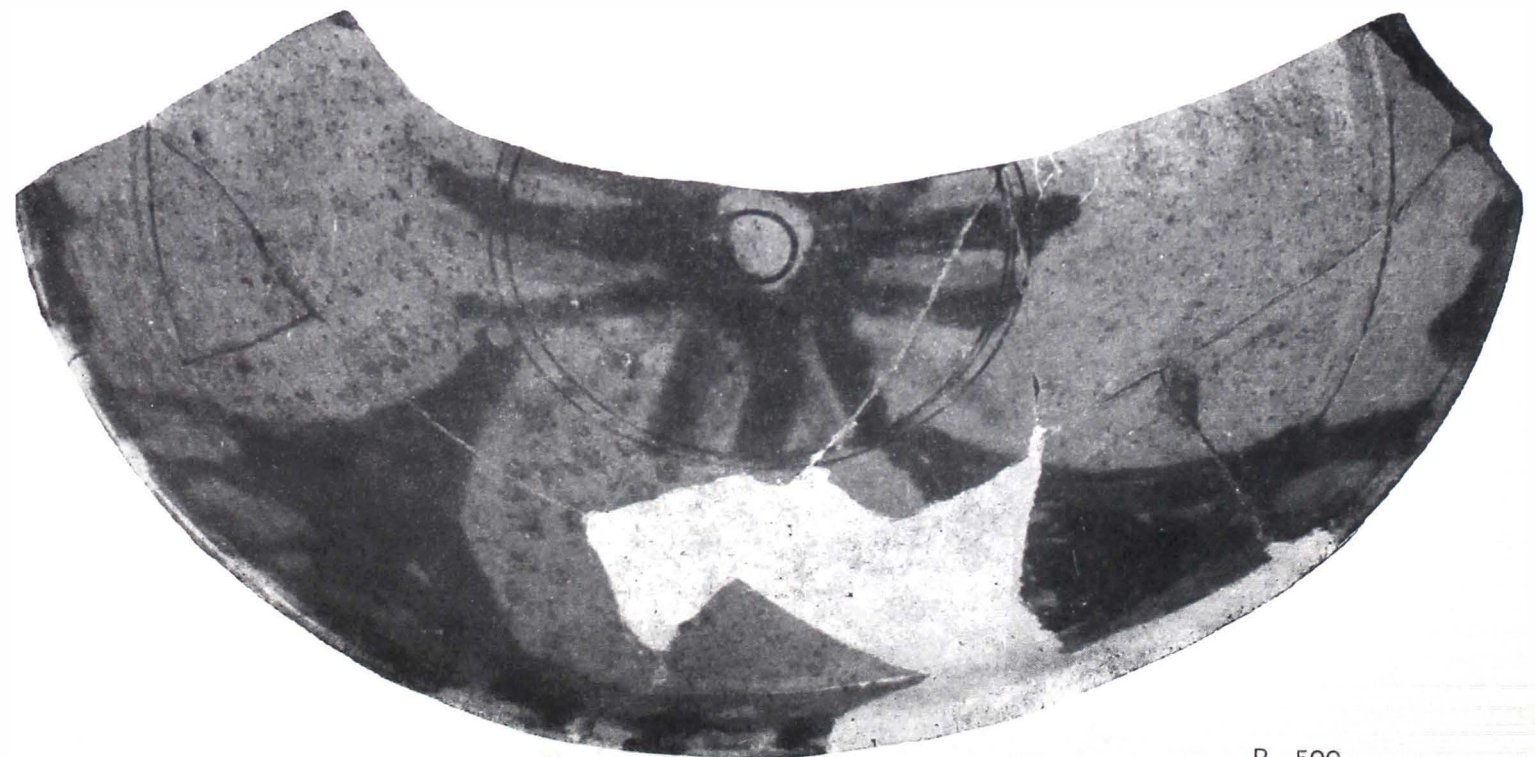
R. 488

R. 496

R. 499

R 500

R. 533

R. 512

REGIUNEA PORȚILE DE FIER ÎN EVUL MEDIU

Așezările din evul mediu, din regiunea Porților de Fier, spre deosebire de cele din epoca preistorică și antică, au fost mai puțin cercetate din punct de vedere arheologic. Cauza acestei situații constă pe de o parte în faptul că așezările nu au fost păstrate în întregime, iar pe de altă parte în numărul lor relativ mic pe porțiunea cuprinsă de cercetările noastre. Totuși, condițiile de cercetare nu au permis ca toate așezările să fie examinate în întregime. Localitățile au fost numai parțial cercetate cu scopul de a obține datele cele mai necesare, în vederea interpretării lor științifice. În ciuda acestui fapt, la o serie de localități, s-a putut urmări procesul de dezvoltare al vieții începând cu sec. al X-lea, pînă în evul mediu propriu-zis, care la unele așezări apare sub forma de migrare permanentă sau provizorie a obiectivelor, a materialului mobil arheologic, a obiceiurilor culturale și altele. Continuitatea completă a vieții în această regiune, de la decăderea limesului paleobizantin pînă în sec. al X-lea, nu se poate documenta din punct de vedere arheologic deoarece obiectele descoperite aparținând acestei perioade, sînt fragmentate și foarte rare.

Pentru migrațiile popoarelor, respectiv cu privire la prezența unor triburi barbare în fortificațiile din perioada romană tîrzie și bizantină timpurie de la Porțile de Fier, nu dispunem de izvoare istorice. Cercetările de salvare efectuate pe limesul roman nu au constatat nici din punct de vedere arheologic existența unui număr mare și important de urme ale popoarelor barbare. Descoperirile cu totul sporadice din interiorul fortificațiilor mari sînt mărturii cu privire la existența unor elemente etnice barbare în interiorul garnizoanelor antice. Spre exemplificare menționăm piese de ceramică aparținînd gepizilor descoperite în fortificațiile de la Veliki Gradac, lîngă Donji Milanovac (Taliatae) și Tekija (Transdierna). Totuși, descoperirile din perioada migrației popoarelor sînt cu mult mai numeroase și mai expresive la intrarea și la ieșirea din defileul Porților de Fier. Acest material arheologic reprezintă descoperiri întîmplătoare, în exclusivitate de proveniență germanică, fără a cunoaște date mai exacte privind împrejurările în care au fost descoperite.

Cele mai vechi descoperiri arheologice datează din sec. al V-lea și provin de pe insula Sapaja. Sînt reprezentate prin fibule ostrogotice caracteristice, piese luxoase de aur cu bucăți de grenate. Din aceeași localitate provin și alte obiecte, dintre care merită să amintim un pinten fragmentar, de tipul

LA REGION DES PORȚILE DE FIER AU MOYEN AGE

Les habitats du Moyen-Âge de la région des Porțile de Fier, à la différence de ceux de l'époque préhistorique et antique, ont été moins investigués du point de vue archéologique. La cause de cette situation consiste d'une part dans le fait que les habitats ne se sont pas conservés en leur totalité et, d'autre part, à cause de leur nombre relativement réduit sur la portion comprise dans nos recherches. Cependant les conditions de recherche n'ont pas permis l'examen total de tous les habitats qui s'y trouvaient. Les localités n'ont été que partiellement investiguées dans le but d'obtenir les données les plus nécessaires en vue de leur interprétation scientifique. Malgré ce fait on a pu poursuivre, dans une série de localités, le processus du développement de la vie à partir du X-ème siècle et jusqu'au moyen-âge proprement dit, qui dans certains habitats apparaît sous la forme de migration, soit permanente, soit provisoire, des objectifs, du matériel mobile archéologique, des coutumes culturelles et autres. La continuité complète de la vie dans cette région, depuis la décadence du limes paléo-byzantin et jusqu'au X-ème siècle, ne peut être documentée au point de vue archéologique, vu que les objets découverts appartenant à cette période sont fragmentés et rares.

Quant aux migrations des peuples, respectivement au sujet de la présence de tribus barbares dans les fortifications de la période romaine tardive et byzantine ancienne de Porțile de Fier, nous ne disposons pas de sources historiques. Les recherches de sauvetage effectuées sur le limes romain n'ont pas permis de constater, au point de vue archéologique, l'existence d'un nombre élevé et important de traces des peuples barbares. Les découvertes, tout-à-fait sporadiques, faites à l'intérieur des fortifications importantes sont des témoignages quant à l'existence d'éléments ethniques barbares à l'intérieur des garnisons antiques. Afin d'exemplifier, mentionnons les pièces de céramique appartenant aux Gépides découvertes dans les fortifications de Veliki Gradac, près de Donji Milanovac (Taliatae) et de Tekija (Transdierna). Les découvertes de la période de migration des peuples sont toutefois de beaucoup plus nombreuses et plus expressives à l'entrée et à la sortie du défilé de Porțile de Fier. Ce matériel archéologique représente des découvertes accidentelles, en exclusivité de provenance germanique, sans que nous connaissions des données plus exactes quant aux circonstances dans lesquelles elles ont été faites.

Les plus anciennes découvertes archéologiques datent du V-ème siècle et proviennent de l'île de Sapaja. Elles sont représentées par des fibules ostrogotiques caractéristiques, des pièces de luxe en or avec des incrustations de grenat. De la même localité proviennent aussi d'autres objets, dont il mérite de mentionner un fragment d'épéron de type ainsi dit vandale. De la même période

așa-numit vandalic. Din aceeași perioadă sînt și trei fibule gravate germanice și anume: două descoperite la Kostol (Pontes), și una cu imaginea podului lui Traian, despre care se presupune că ar proveni de asemenea din localitatea Kostol.

Perioada venirii avariilor și invaziile avar propriu-zise sînt foarte slab documentate din punct de vedere arheologic în această regiune. Două cercei de aur descoperite la Ram, dintre care unul cu pandantiv în formă de piramidă, iar celălalt cu pandantiv în formă de sferă goală, reprezintă de asemenea descoperiri întîmplătoare. Cerceul de aur descoperit la Veliki Gradac, de asemenea cu pandantiv în formă de sferă goală aflat în mormîntul din necropola medievală, care datează din perioada sec. XI—XIII, apare acolo, evident ca obiect folosit secundar. Deși aceste exemplare de podoabe aparțin perioadei Primului Caganat avar din sec. VI—VII, ele nu reflectă prezența etică avară în această zonă.

Fibula de argint digitată cu mască antropomorfă pe picior și două exemplare fragmentate de fibule similare de bronz descoperite la Velesnica lângă Kladovo, precum și o fibulă de bronz mai mică de același tip descoperită într-un loc necunoscut lângă Negotin, aparțin de asemenea perioadei Primului Caganat avar. Fibula descoperită la Velesnica, precum și celelalte exemplare amintite, reprezintă exemplare de lux din această categorie de podoabe, caracteristice pentru sec. al VII-lea, considerate pontice, iar purtătorii lor din această regiune au fost, după toate probabilitățile, slavii. Trebuie să constatăm că pe întreaga regiune de la Porțile de Fier pînă în prezent nu s-a descoperit alt material arheologic al cărui purtător și creator să fi putut fi slavii din perioada timpurie; prin urmare putem presupune că migrația slavilor pe malul stîng al Dunării, a avut loc în afara fișiei înguste a defileului Porților de Fier.

Vestigiile primelor așezări permanente ale slavilor datează în această regiune de-abia din sec. X și XI. Ele se reflectă în urme de așezări, de necropole și în descoperiri întîmplătoare. Săpăturile de salvare efectuate în localitatea Ribnica aflată în apropiere de Gornji Milanovac au oferit primele informații cu privire la caracterul așezării și al obiectivelor de locuire permanentă sub formă de locuințe, gropi de bucată și gropi de gunoi, cuptoare de copt pîine etc. Aici s-au constatat două nivele de locuire. Nivelul mai vechi, înconjurat de necropola din sec. XII—XV, poate fi datat, pe baza materialului arheologic însoțit mai ales de numeroase descoperiri de ceramică, în sec. al XI-lea. Nivelul acesta este caracterizat de locuințe în formă de semibordeie, cu partea locuibilă deasupra pămîntului construită din lemn și cu cuptor în formă de calotă săpat într-unul din pereții semibordeiului. Nivelul mai recent de locuire se leagă de necropola amintită și aparține perioadei sec. XII—XV, lucru confirmat de monede și de alte materiale descoperite. În acest nivel al așezării se observă o tendință de trecere de la semibordeie la locuințe de suprafață. Locuințele de suprafață sînt construite asemănător celor din nivelul mai vechi, numai că în loc de cuptoare au vetre

il y a aussi trois fibules gravées germaniques, dont deux découvertes à Kostol (Pontes) et une troisième portant l'image du pont de Trajan, qui est présumée provenir de la même localité de Kostol.

La période de l'arrivée des Avars et des invasions avars proprement-dites ne dispose dans cette région que d'une documentation très faible du point de vue archéologique. Deux boucles d'oreilles découvertes à Ram, dont l'une avec un pendentif en forme de pyramide et l'autre avec un pendentif en forme de sphère vide, constituent de même des découvertes fortuites. La boucle d'oreille, de même avec pendentif en forme de sphère vide, trouvée à Veliki Gradac dans le tombeau de la nécropole médiévale, datant des XI—XIII-èmes siècles, y apparaît de manière évidente comme objet d'utilisation secondaire. Bien que ces exemplaires d'ornements appartiennent au premier Khânat avar des VI—VII-ème siècles ils ne reflètent pas la présence ethnique des Avars dans cette zone.

La fibule d'argent digitée avec un masque anthropomorphe sur le pied et deux exemplaires fragmentés de fibules similaires en bronze découverts à Velesnica près de Kladovo, ainsi qu'une fibule en bronze du même type, mais plus petite, trouvée dans un endroit inconnu près de Negotin, appartiennent de même à la période du premier Khânat avar. La fibule découverte à Velesnica, ainsi que les autres exemplaires mentionnés, représentent des pièces de luxe de cette catégorie d'ornements, caractéristiques au VII-ème siècle et considérés comme pontique. Leurs porteurs dans cette région ont été selon toutes les probabilités, les Slaves. Il faut constater que sur toute la région des Porțile de Fier on n'a pas découvert jusqu'à présent d'autre matériel archéologique, dont le porteur et créateur auraient pu être les Slaves de la période ancienne; par conséquent nous pouvons présumer que la migration des slaves sur la rive gauche du Danube a eu lieu en dehors de la bande étroite du défilé de Porțile de Fier.

Dans cette région les vestiges des premiers habitats permanents des Slaves datent à peine du X—XI-ème siècles. Ils sont reflétés par des traces d'habitats, de nécropoles et de découvertes fortuites. Les fouilles de sauvetage effectuées dans la localité de Ribnica, se trouvant à proximité de Gornji Milanovac, ont offert les premières informations sur le caractère de l'habitat et des objectifs d'habitation permanente sous forme de demeures, de fosses pour aliments et de fosses pour ordures, de fours pour la cuisson du pain, etc. Ici ont été constatés deux niveaux d'habitation. Le niveau plus ancien, entouré de la nécropole des XII-—XV-èmes siècles, peut être considéré — sur la base du matériel archéologique, accompagné surtout de nombreuses découvertes de céramique — comme datant du XI-ème siècle. Ce niveau est caractérisé par des demeures en forme de demi-chaumières avec la partie habitable au dessus du sol, construite en bois, et un four en forme de calotte, creusé dans l'une des parois de la demi-chaumière. Le niveau plus récent d'habitations est lié à la nécropole mentionnée et appartient à la période des XII—XV-ème siècles, fait confirmé par des monnaies et d'autres objets découverts. A ce niveau de l'habitat s'observe une tendance de passage des demi-chaumières en demeures de surface. Les habitations de surface sont construites de manière ressemblante à celles du niveau plus ancien, à la différence qu'au lieu de fours elles ont des âtres ouverts situés au milieu. Des construc-

deschise situate în mijloc. Construcții similare se remarcă la alte așezări din aceeași perioadă, cum sînt cele de la Porečka Reka lîngă Donji Milanovac etc.

Așezările au fost amplasate în văi mai mici în locuri unde riulețele se varsă în Dunăre, astfel că terenul însuși a condiționat gruparea locuințelor fără o anumită ordine. Piese arheologice descoperite în aceste așezări — ceramica, uneltele și altele — arată că populația de aici s-a ocupat cu agricultura și cu păstoritul. Același lucru îl confirmă și materialul arheologic privind dezvoltarea producției meșteșugărești în aceste așezări — prelucrarea ceramicii, a lemnului, a pieilor — precum și a meșteșugurilor dezvoltate cum este cel de fierar. Spre deosebire de așezările deschise la intrarea în defileul de la Porțile de Fier se află două fortificații medievale, cele de la Ram și Golubac. Se evidențiază în mod deosebit cetatea Golubac, păstrată foarte bine, pentru poziția sa strategică excepțională și din cauza evenimentelor istorice care au avut loc în această regiune. Este amintită prima dată în anul 1335, ceea ce nu exclude posibilitatea să fi fost ridicată anterior. Poziția sa, concepția constructivă a zidului de incintă, a turnurilor, a fortificațiilor și a portului, au contribuit ca accesul spre cetate să fie anevoios și apărarea ușoară. Astfel de fortificații nu se găsesc în aval de defileul Porților de Fier, cu excepția turnului circular de la Porečka Reka. Aceasta din urmă pare să nu constituie ruinele unui oraș, sau ale unui complex mai mare de fortificații medievale.

Necropolele se aflau întotdeauna în imediata apropiere a așezărilor și deseori erau formate în jurul unui lăcaș de cult. Săpăturile arheologice au confirmat că necropolele din localitățile Manastir, Ribnica și Hajdučka Vodenica s-au format în jurul bisericilor existente în acea perioadă. Bisericile medievale, sec. din XII—XIV de la Manastir, Ribnica și Hajdučka Vodenica sînt niște construcții simple în formă de navă, cu sau fără pridvor, construite foarte rustic. Pe de altă parte, necropolele de la Boljetin și Veliki Gradac s-au format în jurul unor lăcașuri de cult mai vechi — basilicile bizantine. Probabil că basilica de la Veliki Gradac a fost refăcută parțial în perioada folosirii spațiului din jurul ei pentru înhumarea morților din sec. XI—XIII.

Toate necropolele cercetate aparțin tipului cu morminte în șiruri și datează din sec. XI. Majoritatea necropolelor nu au avut semne funerare. Aceste semne apar în regiunea aceasta de-abia în sec. al XIII-lea sub forma de plăci netede și simple, așezate orizontal. Caracteristica principală a acestor necropole este înhumarea scheletelor în gropi simple, foarte rar cu construcții din piatră, care de altfel se rezumă la împrejmuirea parțială a cadavrului. Orientarea principală a scheletului este Vest-Est. Inventarul funerar este sărac și rar. În general reprezintă podoabe, uneori lucrute simplu din argint inferior și din bronz. Cele mai frecvente sînt verigile simple, cerceii, inelele și brățările. Spre deosebire de aceste podoabe lucrute foarte rustic amintim obiectele descoperite în morminte extrem de luxoase din necropola de la Hajdučka Vodenica: diademe și brățări din foițe de argint aurit, lucrute în tehnica presării.

tions similaires sont remarquées dans d'autres habitats de la même période, tels ceux de Porečka Reka près de Donji Milanovac, etc.

Les habitats ont été emplacements dans de petites vallées, à des endroits où des ruisseaux se jettent dans le Danube, de sorte que le terrain même a conditionné le groupement des habitations sans un ordre précis. Les pièces archéologiques découvertes dans ces habitats — céramique, outils et autres — montrent que la population de ces parages pratiquaient l'agriculture et l'élevage des moutons. Le même fait est confirmé également par le matériel archéologique qui concerne le développement de la production artisanale dans ces habitats — portant sur la céramique, le bois, les peaux — ainsi que les métiers plus développés, tel que celui de forgeron. A la différence des habitats ouverts, à l'entrée de Porțile de Fier se trouvent deux fortifications médiévales, celles de Ram et de Golubac. La citadelle de Golubac ressort particulièrement en évidence, étant très bien conservée, pour sa position stratégique exceptionnelle et à cause des événements historiques qui se sont déroulés dans cette région. Elle est mentionnée pour la première fois en 1335, ce qui n'exclut pas la possibilité de sa construction antérieure. Sa position, la conception de la construction du mur d'enceinte, des tours, des fortifications et du port ont contribué à faire l'accès difficile et la défense facile. De pareilles fortifications ne se trouvent pas en aval du défilé de Porțile de Fier, à l'exception de la tour circulaire de Porečka Reka. Cette dernière ne paraît pas constituer les ruines d'une ville, d'un complexe plus étendu de fortifications médiévales.

Les nécropoles étaient toujours emplacements dans l'immédiat voisinage des habitats et étaient souvent formées autour d'un lieu de culte. Les fouilles archéologiques ont confirmé que les nécropoles des localités de Manastir, Ribnica et Hajdučka Vodenica se sont constituées autour des églises existantes à cette époque. Les églises médiévales des XII—XIV-ème siècles de Manastir, Ribnica et Hajdučka Vodenica, sont des constructions simples en forme de nef, avec ou sans galerie extérieure, bâties de manière très rustique. D'autre part les nécropoles de Boljetin et Veliki Gradac se sont constituées autour de certains lieux de culte plus anciens, les basiliques byzantines. Probablement que la basilique de Veliki Gradac a été partiellement remise en état dans la période de l'utilisation de l'espace qui l'entourait pour l'inhumation des morts aux XI—XIII-ème siècles.

Toutes les nécropoles étudiées appartiennent au type avec tombes en file et datent du XI-ème siècle. La plupart des nécropoles n'ont pas eu de signes funéraires. De pareils signes apparaissent dans cette région à peine au XIII-ème siècle, sous la forme de plaques plates et simple à emplacement horizontal. La caractéristique principale de ces nécropoles est l'inhumation des squelettes dans de simples fosses et très rarement avec des constructions en pierre qui d'ailleurs se bornaient à la clôture partielle du cadavre. L'orientation principale des squelettes est dans la direction ouest-est. L'inventaire funéraire est pauvre et rare. En général il représente des ornements, parfois d'un ouvrage simple, en argent inférieur et en bronze. Les plus fréquents sont les anneaux simples, les boucles d'oreilles, les bagues et les bracelets. A la différence de ces ornements ouvragés de manière très rustique, rappelons les objets extrêmement luxueux découverts dans les tombes de la nécropole de Hajdučka Vodenica: diadèmes et bracelets

Aceste podoabe pot fi caracterizate fără îndoială drept produse ale meșteșugarilor sârbi de la oraș, din sec. al XIV-lea.

Deși săpăturile de salvare de la Porțile de Fier nu au scos la iveală date certe privind existența meseriei de aurar, totuși presupunem că majoritatea podoabelor din necropolele medievale reprezintă o producție autohtonă. La această presupunere s-a ajuns pe baza analogiei formelor podoabelor, mai ales a cerceilor, cu cele aflate în mare număr, pe o arie întinsă din Serbia estică. Este foarte adevărat că, la aceste obiecte de podoabă se evidențiază puternice influențe bizantine. Alături de aceste influențe se pot observa la unele forme și influențe din regiunea vecină, a culturii Belo Brdo. Exemple de podoabe, de producție autohtonă după modelele bizantine ne poate oferi depozitul de cercei din sec. X și XI descoperit în fortificația Gradac pe Lepena, lângă Boljetin, unde sînt reprezentate atît exemplare de cercei de lux, bizantini, lucrați în tehnica filigranului, cît și copiile acestora, lucrate în tehnica turnării.

În regiunea Porților de Fier, în așezările și necropolele medievale s-au consemnat descoperiri sporadice de monede bizantine, frigiene și maghiare din sec. XI și XII, apoi un exemplar de monedă de argint a regelui Dragutin în necropola de la Hajdučka Vodenica și două exemplare tot de monedă de argint, a regelui Dušan, în așezarea Porečka Reka. O atenție deosebită se acordă marelui depozit de monede din sec. al XIV-lea descoperit în localitatea Padina în care, pe lângă altele, au fost găsite și modelele lui Branko Rastislavic, feudal sîrb, care-și avea domeniul în regiunea Braničevo.

Rezultatele cercetărilor arheologice medievale obținute la Porțile de Fier au demonstrat că această regiune de fișie îngustă a malului dunărean nu a fost ruptă și izolată ci reprezintă o unitate geografică și culturală atît cu zona din spate a Serbiei estice și centrale, cît și într-un sens mai larg cu zonele din Lunca Dunării aparținînd României și Bulgariei vecine. Acest lucru se reflectă atît în tipul de așezări și în forma locuințelor, în special a formelor de cuptoare și de organizare a locuințelor, cît și în materialul mobil arheologic — ceramică și obiecte de podoabă. Trebuie să evidențiem continuitatea influenței bizantine precum și nivelul surprinzător de înalt al artei autohtone sîrbești, de la orașe și sate, care s-a format, fără îndoială, pe tradiții mai vechi bizantine. Cercetările arheologice de la Porțile de Fier au adus o contribuție importantă la studierea procesului de dezvoltare a culturii spirituale și materiale a populației băștinașe romanizate, a populației slave și sîrbești care în anumite perioade au trăit în condiții similare politice și economice.

Rezultatele obținute în urma acestor cercetări arheologice reprezintă numai o parte din complexul de cercetări al spațiului amplu din Serbia de Nord și Est, iar fișia de mal din defileul Porților de Fier ilustrează concludent nivelul cultural al populației așezate în această regiune.

Dr. DUȘICA MINIC' — Dr. SLAVENKA PAVLOVIĆ

de feuilletés d'argent doré, ouvragés par la technique du pressage. Ces ornements peuvent être caractérisés sans aucun doute comme les produits des artisans serbes des villes au XIV-ème siècle.

Bien que les fouilles de sauvetage à Porțile de Fier n'aient pas révélé des données certaines quant à l'existence du métier d'orfèvre, nous présumons toutefois que la plupart des ornements des nécropoles médiévales représentent une production autochtone. Cette supposition est née du fait de l'analogie de la forme des ornements, en particulier des boucles d'oreilles, avec ceux trouvés en grand nombre sur une région étendue de l'est de la Serbie. Il est néanmoins vrai que sur ces objets d'ornement sont constatés de fortes influences byzantines. A côté de celles-ci sur certaines formes s'observe aussi des influences de la région avoisinée, de culture Belo Brdo. Des exemples d'ornements de production autochtone d'après des modèles byzantins nous sont offerts par le dépôt de boucles d'oreilles datant des X—XI-ème siècles, découvert dans les fortifications de Gradac sur la Lepena, près de Boljetin, où se trouvent représentés aussi bien des exemplaires de boucles d'oreilles de luxe byzantines, ouvragées par la technique du filigrane, que leurs copies ouvragées par la technique du coulage.

Dans la région des Portes de Fer ont été consignés dans les habitats et les nécropoles médiévales des découvertes sporadiques de monnaies byzantines, phrygiennes et magyares des XI—XII-èmes siècles ainsi qu'un exemplaire de monnaie en argent du roi Dragutin dans la nécropole de Hajdučka Vodenica, et deux exemplaires de monnaies en argent du roi Douchan, dans l'habitat de Porečka Reka. Une attention particulière est accordée à l'important dépôt de monnaies datant du XIV-ème siècle, découvert dans la localité de Padina où, entre autres, ont été aussi trouvés les modèles de Branko Rastislavic, féodal serbe, dont le domaine se situait dans la région de Braničevo.

Les résultats des fouilles archéologiques médiévales obtenues aux Porțile de Fier ont démontré que cette région de la bande étroite de la rive danubienne n'a pas été séparée et isolée, mais représente une unité géographique et culturelle, autant avec la zone arrière de la Serbie orientale et centrale que — dans un sens plus large — avec les zones de la vallée du Danube appartenant à la Roumanie et à la Bulgarie voisines. Ce fait est reflété aussi bien par le type d'habitats que par la forme des habitations, en particulier par la forme des fours et l'organisation des demeures; de même que par le matériel archéologique mobile: objets de céramique et ornements. Il faut relever la continuité de l'influence byzantine, tout comme le niveau étonnamment élevé de l'art autochtone serbe des villes et des villages, qui s'est sans doute formé à partir d'anciennes traditions byzantines. Les recherches archéologiques des Porțile de Fier ont apporté une contribution importante à l'étude du processus du développement de la culture spirituelle et matérielle de la population autochtone romanisée, de la population slave et serbe, qui à certaines époques ont vécu des conditions politiques et économiques similaires.

Les résultats obtenus par suite de ces études archéologiques ne représentent qu'une partie du complexe de recherches de la vaste zone de la Serbie septentrionale et orientale; l'étroite bande des rives du défilé des Porțile de Fier illustre de façon concluente le niveau culturel de la population établie dans cette région.

Dr. DUȘICA MINIC' — Dr. SLAVENKA PAVLOVIĆ

SAPAJA, localitatea Grad — Fortificație cu mai multe nivele din sec. XIV—XIX. Săpăturile au fost efectuate în anii 1968—1970. Lucrările au fost conduse de dr. Iovan Kovačević. S-au descoperit vestigii ale zidului de incintă, de turnuri și porți, care sînt așezate pe ziduri antice. Urmele din perioada turcească și austro-ungară nu au valoare culturală. Piesele descoperite datează de la sf. sec. V pînă în secolul VII.

I. 249. GARNITURĂ CU GRENATE

Stara Palanka — localitatea Sapaja
Aur, grenate, turnat, sudat, filigran și cizelat.

L. — 37 mm

Garnitură de aur cu celule pentru așezarea grenatelor șlefuite în formă de plăcuță. Plăcuța de aur este îmbinată în partea de jos cu filigran și sudată.

Ostrogotică. Sfîrșitul sec. V — prima jumătate a sec. VI.

Muzeul Național, Vršac

f. n.

I. 250. CERCEL

Ram

Aur, turnat în matriță, lipit, granulat.
l. — 38 mm; gr — 11,28 gr.

Cercel cu pendentiv în formă de piramidă întoarsă, puțin deteriorat.

Migrația popoarelor, perioada Primului Caganat al avarilor. sec. VI—VII.

Inedit

Inv. 802

I. 251. CERCEL

Aur, ștanțare cu matriță.

l. — 28 mm; gr.—3,2 gr.

Cercel cu pendentiv în formă de sferă goală în interior care este legată de verigă, prin intermediul a șapte granule.

Migrația popoarelor, perioada Primului Caganat al avarilor. sec. VI—VII.

Inedit

Inv. 264

I. 252. CRUCE

Descoperire întâmplătoare (piesă de inventar dintr-un mormînt?)

Kostol

Bronz turnat, incizat.

L. — 82 mm; l. — 45 mm.

Engolpion. Pe ambele părți sînt incizate imagini. Pe o parte este înfățișat Cristos răstignit, îmbrăcat în kolobium pînă sub genunchi și fără mînci. Deasupra capului lui Cristos se află semnul „X”, iar sub brațe „IC” și „X”. Pe partea cealaltă este înfățișată Maica Domnului orantă cu o inscripție deasupra capului.

Lucrare siro-palestiniană, sec. VIII—X.

Inedită

Inv. 1063

I. 253. CRUCE

Descoperire întâmplătoare (piesă de inventar dintr-un mormînt?)

Kladovo

Bronz turnat, încrustat.

L. — 77 mm, l. — 40 mm.

Engolpion. Pe ambele părți sînt incizate imagini; pe o parte este înfățișată Maica Domnului orantă cu o inscripție deasupra capului, pe partea cealaltă Sf.

SAPAJA. Localité de Grad — Fortification à plusieurs niveaux du XIV—XIX-ème siècles. Les fouilles ont été effectuées en 1968—1970. Les travaux ont été dirigés par le dr. Iovan Kovačević. On a découvert les vestiges des murailles d'enceinte, des tours et des portes posés sur les murailles antiques. Les vestiges de la période turque et autrichienne-hongroise n'ont pas une valeur culturelle. Les pièces découvertes appartiennent aux V—VII-ème siècles.

I. 249. GARNITURE À GRENATS

Stara Palanka — Sapaja

Or, grenats, coulé, soudé, filigrane, ciselé.
L — 37 mm.

Garniture d'or avec des cellules pour la mise en place des grenats polis en forme de plaquette. La plaquette d'or est aboutée au dessous avec filigrane et soudée.

Ostrogothique. Fin du V-ème siècle — première moitié du VI-ème siècle

Musée National de Vršac

s. n.

I. 250. BOUCLE D'OREILLE

Ram

Or coulé en matrice, collé, granulé.

H — 38 mm, poids — 11,28 gr.

Avec pendentif en forme de pyramide renversée, un peu détériorée.

Migration des peuples, période du I-er Khanat des Avars, VI—VII-ème siècles.

Inv. 802

I. 251. BOUCLE D'OREILLE

Or, frappé.

H — 28 mm; poids — 3,2 gr.

Avec pendentif en forme de sphère vide l'intérieur, lié d'anneau avec 7 granules.

Migration des peuples, période du I-er Khanat des Avars, VI—VII-ème siècles.

Inv. 264.

I. 252. CROIX

Découverte accidentelle (pièce d'inventaire d'une tombe?)

Kostol

Bronze, coulé, incisé.

L — 82 mm.; l — 45 mm.,

Engolpion. Sur les 2 cotés sont incisées des images. Sur un coté-Jesus-Christ crucifié, vêtu de kolobium jusqu'aux genoux et sans manches. Au-dessus de la tête de Jesus-Christ il y a un „X” et au-dessous des bras „IC” et „X”. Sur l'autre coté— La Vierge orante, avec une inscription au-dessus de la tête.

Syrienne-palestinienne, VIII—X-ème siècles.

Inédit

Inv. 1063.

I. 253. CROIX

Découverte accidentelle (pièce d'inventaire d'une tombe?)

Kladovo

Bronze coulé, incrusté

L — 77 mm. l — 40 mm.

Engolpion. Sur les 2 cotés sont incisées des images. Sur un coté — La Vierge orante avec une inscription au-dessus de la tête, sur l'autre coté—Saint Georges orant et une inscription.

- Gheorghe, de asemenea orant și o inscripție
 Lucrare siro-palestiniană, sec. VIII—X.
 Inedită
 Inv. 3594
- I. 254. CERCEL
 Descoperire întâmplătoare (piesă de inventar dintr-un mormânt?)
 Kurvingrad
 Bronz turnat
 Î. — 35 mm; l. — 25 mm.
 Cercel în formă de ciorchine, fără inel
 Cultura Belo Brdo, sec. XI—XII.
 Inv. 1038
- I. 255. CERCEL
 Descoperire întâmplătoare (piesă de inventar dintr-un mormânt?)
 Kurvingrad
 Bronz turnat
 Î. — 29 mm; l. — 23 mm.
 Cercel în semicerc, cu pandantiv în formă de ciorchine
 Cultura Belo Brdo, sec. XI—XII.
 Inv. 1036
- I. 256. CERCEL
 Descoperire întâmplătoare (piesă de inventar dintr-un mormânt?)
 Kurvingrad
 Bronz turnat.
 Î. — 27 mm; l. — 15 mm.
 Cercel în formă de ciorchine.
 Cultura Belo Brdo, sec. XI—XII.
 Inedit
 Inv. 1039
- I. 257. PANDANTIV
 Descoperire întâmplătoare (piesă de inventar dintr-un mormânt?)
 Kurvingrad
 Bronz turnat, pastă de sticlă.
 Î. — 18 mm l. — 13 mm.
 Fragment dintr-un pandantiv dublu, mijlocul este umplut cu pastă de sticlă de culoare albastru închis.
 Cultura Belo Brdo, sec. XI—XII
 Inedit
 Inv. 1052
- I. 258. CERCEL
 Descoperire întâmplătoare (piesă de inventar dintr-un mormânt?)
 Împrejurimile podului lui Traian
 Bronz turnat.
 Î. — 39 mm; l. — 13 mm.
 Pe o sîrmă subțire de bronz este tras un pandantiv turnat în formă de ciorchine.
 Cultura Belo Brdo, sec. XI—XII.
 Inedit
 Inv. 1197
- I. 259. PANDANTIV
 Descoperire întâmplătoare (piesă de inventar dintr-un mormânt)
 Împrejurimile podului lui Traian
 Bronz turnat
 Î. — 23 mm; l. — 15 mm.
 Fragment dintr-un pandantiv dublu circular.
 Cultura Belo Brdo, sec. XI—XII.
 Inedit
 Inv. 1221
- Syrienne-palestinienne, VIII—X-ème siècles.
 Inédit.
 Inv. 3594.
- I. 254. BOUCLE D'OREILLE
 Découverte accidentelle (pièce d'inventaire d'une tombe?)
 Kurvingrad
 Bronze coulé
 H — 35 mm. l — 25 mm.
 En forme de grappe sans anneau.
 Culture Belo Brdo, XI—XII-ème siècles
 Inv. 1038
- I. 255. BOUCLE D'OREILLE
 Découverte accidentelle (pièce d'inventaire d'une tombe?)
 Kurvingrad
 Bronze coulé
 H — 29 mm.; l — 23 mm.
 En demi-cercle, avec pendentif en forme de grappe
 Culture Belo Brdo, XI—XII-ème siècles
 Inv. 1036
- I. 256. BOUCLE D'OREILLE
 Découverte accidentelle (pièce d'inventaire d'une tombe?)
 Kurvingrad
 Bronze coulé
 H — 27 mm.; l — 15 mm.,
 En forme de grappe
 Culture Belo Brdo, XI—XII-ème siècles
 Inédit
 Inv. 1039
- I. 257. PENDENTIF
 Découverte accidentelle (pièce d'inventaire d'une tombe?)
 Kurvingrad
 Bronze coulé, pâte de verre
 L — 18 mm.; l — 13 mm.
 Fragment d'un pendentif double, le milieu est rempli de pâte de verre bleu-foncé
 Culture Belo Brdo, XI—XII-ème siècles
 Inédit
 Inv. 1052
- I. 258. BOUCLE D'OREILLE
 Découverte accidentelle (pièce d'inventaire d'une tombe?)
 Les alentours du Pont de Trajan
 Bronze coulé
 H — 39 mm.; l — 13 mm.
 Sur un fil mince de bronze, un pendentif fondu en forme de grappe.
 Culture Belo Brdo, XI—XII-ème siècles.
 Inédit
 Inv. 1197.
- I. 259. PENDENTIF
 Découverte accidentelle (pièce d'inventaire d'une tombe?)
 Les alentours du Pont de Trajan
 Bronze coulé
 H — 23 mm.; l — 15 mm.
 Fragment d'un pendentif double circulaire.
 Culture Belo Brdo, XI—XII-ème siècles
 Inédit
 Inv. 1221

I. 260. CERCEL

Descoperire întâmplătoare (piesă de inventar dintr-un mormînt?)

Kostol

Bronz turnat

Î. — 25 mm; l. — 23 mm.

Cercel în formă de ciorchine.

Cultura Belo Brdo, sec. XI—XII.

Inedit

Inv. 487

I. 261. CERCEL

Descoperire întâmplătoare (piesă de inventar dintr-un mormînt ?)

Kladovo

Bronz turnat.

Î. — 29 mm; l. — 24 mm.

Cercel în semicerc, cu pandantiv conic.

Cultura Belo Brdo, sec. XI—XII,

Inv. 699

Muzeul Național Belgrad, I. 250 — I. 261

DOBRA, localitatea Pesača — Necropolă din evul mediu sec. X—XI. Lucrările au fost conduse de dr. Dušica Minić și mg. (aspirant) Mirko Kovačević. Necropolă medievală formată pe suprafața fortificației antice. Morminte de înmormântare fără inventar. Caracteristic pentru necropolă sînt cărămizile așezate pe cant, îngropate la picioarele decedatului, pe care este încrustată crucea și inscripții scurte de rugăciune, scrise cu litere chirilice și glagolitice.

BOJELTIN, localitatea Gradac pe Lepena — Depozit de podoabe, sec. X—XI și necropolă din evul mediu, sec. XII—XIV. Săpăturile s-au efectuat în anii 1969—1969. Lucrările au fost conduse de dr. Slavenka Ercegović Pavlović. Depozitul de cercei în stratul bizantin timpuriu al fortificației antice conține piese lucrate în tehnica filigranului și imitații ale acestora, în tehnica turnării. Necropolă din evul mediu descoperită în interiorul unei fortificații romano-bizantine. Morminte de înmormântare cu inventare funerare de podoabe, caracteristice pentru sec. XII—XIV. În apropierea fortificației s-au surprins urmele unei așezări din aceiași perioadă.

I. 262—269. DEPOZIT

Boljetin

T. inv. 725

I. 262—266. CERCEI

Cupru cu un strat de argint filigranat.

I. 262. CERCEL

l. — 44 mm; Ø — 45 mm.

Semicircular cu un pandantiv bitronconic.

Fața semicercului este decorată cu o sîrmă

subțire în filigran. Motivul de bază — bucla — este dispus simetric pe suprafața

semicercului. Reversul plat și nedecorat.

Pendantivul este de asemenea decorat în filigran.

I. 260. BOUCLE D'OREILLE

Découverte accidentelle (pièce d'inventaire d'une tombe?)

Kostol

Bronze coulé

H — 25 mm.; l — 23 mm.

En forme de grappe

Culture Belo Brdo, XI—XII-ème siècles

Inédit.

Inv. 487.

I. 261. BOUCLE D'OREILLE

Découverte accidentelle (pièce d'inventaire d'une tombe?)

Kladovo

Bronze coulé

H — 29 mm.; l — 24 mm.

En demi-cercle avec pendentif conique

Culture Belo Brdo, XI—XII-ème siècles

Inv. 699

Musée National de Belgrade I. 250 — I. 261

DOBRA — Localité de Pesača. Nécropole du Moyen-Âge. X—XI-ème siècles. Les travaux ont été dirigés par le dr. Dušica Minić et l'aspirant Mirko Kovačević. Nécropole médiévale formée sur la surface de la fortification antique. Tombes d'inhumation sans inventaire. Caractéristiques pour la nécropole sont les briques de chant, enterrées aux pieds du mort, sur lesquelles sont incrustées la croix et des courtes inscriptions de prière écrites avec des lettres cyrilliques et glagolitiques.

BOLJETIN — Localité de Gradac sur Lepena. Dépôt de parures, X—XI-ème siècles et nécropole du Moyen-Âge, XII—XIV-ème siècles. Les fouilles ont été effectuées en 1968—1969. Les travaux ont été dirigés par dr. Slavenka Ercegović-Pavlović. Le dépôt de boucles d'oreilles dans la couche byzantine ancienne de la fortification antique contient des pièces travaillées dans la technique de filigrane et des imitations dans la technique de coulage. Nécropole du Moyen-Âge découverte à l'intérieur d'une fortification romano-byzantine. Tombes d'inhumation avec des inventaires funéraires de parures, caractéristiques pour les XII—XIV-ème siècles. Tout près de la fortification ont été découverts des vestiges d'un site de la même période.

I. 262—269. DÉPÔT

Boljetin

T. inv. 725

I. 262—266. BOUCLES D'OREILLES

Cuivre avec une couche d'argent en filigrane

I. 262. BOUCLE D'OREILLE

H — 44 mm.; Ø — 25 mm.

Demi-circulaire avec un pendentif bitronconique, vide à l'intérieur et avec l'anneau rompu.

La face du demi-cercle est décorée avec un fil mince en filigrane. Le motif principal — la boucle — est disposé symétriquement sur la surface du demi-cercle,

divisée en 2 parties par un fil en filigrane vertical. Le revers plat et sans décoration.

Le pendentif est décoré en filigrane.

- I. 263. CERCEL
l. — 38 mm; Ø — 35 mm.
Cercel semicircular similar cu cat. nr. 262 dar decorul, deși își menține adâncimea simetrică folosește alt motiv.
- I. 264. CERCEL
l. — 39 mm; Ø — 33 mm
Semicircular, asemănător cu cel precedent (cat. nr. 262).
- I. 265. CERCEL
l. — 27 mm; S (părții nedeteriorate) — 32 mm
Semicircular, decorat, asemănător cu cat. nr. 262. Motivul este simetric și format din două arcuri împletite dintr-o sîrmă dublă de filigran.
- I. 266. CERCEL
l (semicercului) — 15 mm; Ø — 45 mm.
Semicircular, fără pandativ, decorat asemănător cu cat. nr. 262.
- I. 267—269. CERCEI
Bronz cu un strat subțire de staniu, turnat, cositorit.
- I. 267. CERCEL (două perechi)
l. — 27 mm; Ø — 37 mm.
Semicirculari, indentici, turnați în același tipar, și anume, în două valve, separat, partea semicirculară și pandativul, care au fost îmbinate ulterior. Filigranul și granulația au fost imitate prin turnare. Extremitățile semicercului spre verigă se încheie cu o imitație de fragă. Pandativul are aspect de cruce, cu centrul convex.
- I. 268. CERCEL
l. — 28 mm; Ø — 41 mm.
Semicircular, fără verigă, cu extremitățile semicercului îngroșate spre verigă, imitând o fragă.
- I. 269. CERCEL
l. — 34 mm. Ø. — 34 mm
Semicircular fără verigă, reprezintă o imitație de cercel lucrat în filigran (nr. 262), atît ca formă cît și ca decor.
Sec. X—XI.
- I. 270. CRUCE
(piesă de inventar dintr-un mormînt)
Boljetin, necropolă, mormîntul nr. 89
Bronz, turnat, incizat.
Î. — 40 mm; l. — 25 mm
Cruce-pandativ. Pe o față este reprezentat Cristos răstignit.
Sec. XII.
T. inv. 709
- I. 271. STRACHINĂ
Boljetin
Lut ars, pastă fină, roșiatică, modelată pe roată, smălțuită (galben-verzui brun), incizată.
- I. 263. BOUCLE D'OREILLE
H — 38 mm; Ø — 35 mm.
Demi-circulaire avec l'anneau rompu, semblable à la précédente, mais le décor, quoique a la même profondeur symétrique, a un autre motif.
- I. 264. BOUCLE D'OREILLE
H — 39 mm; Ø — 35 mm.
Demi-circulaire, semblable à la précédente (no. cat. 262).
- I. 265. BOUCLE D'OREILLE
H — 27 mm; S (la partie non-détériorée) — 32 mm.
Demi-circulaire, rompue, décorée, semblable au no. cat. 262.
Le motif est symétrique et formé par 2 arcs tressés d'un fil double de filigrane.
- I. 266. BOUCLE D'OREILLE
H (demi-cercle) — 15 mm. Ø — 45 mm.
Demi-circulaire, l'anneau rompu, sans pendentif, décorée semblable au no. cat. 262.
- I. 267—269. BOUCLES D'OREILLES
Bronze avec une mince couche de étain, coulé, étainé.
- I. 267. BOUCLES D'OREILLES (2 paires)
H — 27 mm; Ø — 37 mm.
Demi-circulaires, identiques, coulées dans la même matrice en 2 valves, séparément, la partie demi-circulaire et le pendentif attachés ultérieurement. Le filigrane et la granulation ont été imitées par coulage. Les extrémités du demi-cercle, vers l'anneau, finissent avec une imitation de fraise. Le pendentif a un aspect de croix avec le centre convexe.
- I. 268. BOUCLE D'OREILLE
H — 28 mm; Ø — 41 mm.
Demi-circulaire, sans anneau, avec l'extrémités grossies vers l'anneau imitant une fraise.
- I. 269. BOUCLE D'OREILLE
H — 34 mm; Ø — 34 mm.
Demi-circulaire, sans anneau, représente une imitation de boucle d'oreille en filigrane (cat. no. 262) comme forme et comme décor.
X—XI-ème siècles
- I. 270. CROIX
(Pièce d'inventaire d'une tombe)
Boljetin, nécropole tombe no. 89
Bronze coulé, incisé,
H—40 mm; l—25 mm.
Croix pendentif. Sur une face est représenté Jesus-Christ crucifié
XII-ème siècle
T. inv. 709
- I. 271. ECUËLLE
Boljetin
Terre cuite, pâte fine rougeâtre, modelée à la roue, émaillée (jaune-verdâtre, brun), incisée.

Î. — 73 mm; Ø. g — 213 mm; Ø. piciorului 65 mm
Strachină mare cu buza răsfrântă oblic spre exterior și cu un picior inelar gol în interior. Fața interioară smălțuită. Decorată cu un motiv geometric și floral zgîriat.
Sec. XIII—XIV.
Inedită
T. inv. 449

DONJI MILANOVAC, localitatea Veliki Gradac — necropolă medievală, sec. XI—XIII.

Săpăturile au fost efectuate în anul 1966. Lucrările au fost conduse de Radivoje Ljubinković. Necropolă din evul mediu formată în jurul unei basilici bizantine timpurii, ca loc de cult. Înhumări cu inventar funerar cum ar fi podoabe caracteristice pentru perioada sec. XI—XIII.

I. 272. VAS

Veliki Gradac

Lut ars, pastă cenușie, modelat pe roata înceată, estompat

Î. — 107 mm, Ø. f — 68 mm, Ø. g — 58 mm.

Formă bombată, cu buza ușor oblică, gît accentuat și fund plat, Decor de romburi mici, estampate, formînd triunghiuri isoscele acoperă partea superioară a pîntecului vasului.

Migrația popoarelor, sec. V—VI.

T. inv. 515

I. 273. CERCEI (o pereche)

Piese de inventar dintr-un mormînt.

Veliki Gradac, necropolă, mormîntul nr. 43

Argent, filigran, granulat.

Î. — 40 mm; S. — 29 mm; l. pandantivului 21 mm.

De tipul Volin.

Sec. XII.

I. 274. COLIER — salbă (Piesă de inventar dintr-un mormînt)

Veliki Gradac, necropolă, mormîntul nr. 72
Pastă de sticlă, ceramică și bronz

Format din: 9 mărele cilindrice din pastă de sticlă verzui-albăstre; 8 mărele în formă de vertebră din pastă de sticlă; (4 de culoare cafenie, 4 de culoare verde deschis și albastru); 5 mărele de culoare albastru și verde deschis; o mărele bitronconică din pastă de sticlă culoarea albastră, mărele de ceramică cilindrice mici și mari, 76 mărele mici din pastă de sticlă, 4 mărele duble din pastă de sticlă, 2 mărele din tablă de bronz (una decorată cu trei granule).

Sec. XI—XII.

f.n.

I. 275. VAS

Veliki Gradac

Pămînt ars, pastă roșiatică-cenușie, modelat pe roată, decor incizat.

l. — 80 mm; Ø g. — 82 mm; Ø f. — 56 mm

Vas mic cu toartă, decorat cu puncte inci-

H—73 mm. Ø 231 mm. Ø pied — 65 mm.

Grande, le bord retroussé obliquement, vers l'extérieur et avec un pied annualire vide à l'intérieur. La face intérieure émaillée. Décorée avec un motif géométrique et florale zgraffité.

XIII—XIV-ème siècles

Inédit

T. inv. 449

DONJI MILANOVAC, localité de Veliki Gradac—nécropole médiévale XI—XIII-ème siècles. Les fouilles ont été effectuées en 1966. Les travaux ont été dirigés par Radivoje Ljubinković. Nécropole du Moyen-Âge formée autour d'une basilique byzantine ancienne, comme lieu de culte. Inhumations avec inventaire funéraire: parures caractéristiques pour les XI—XIII-ème siècles.

I. 272. VASE

Veliki Gradac

Terre cuite, pâte grise, modelée à la roue lente, estampage.

H — 107 mm; Ø fond: — 68 mm; Ø ouverture — 58 mm.

Forme bombée, avec le rebord légèrement oblique, col accentué et fond plat. Sous le col, à l'encolure du vase, se trouve une petite bande profilée. Décor de petits rhombes, estampés, formant des triangles isoscèles, et recouvrant la partie supérieure de l'anse du vase.

Migration des peuples, V—VI-ème siècles.

T. inv. 515

I. 273. BOUCLES D'OREILLES (une paire)

Pièces d'inventaire d'un tombeau.

Veliki Gradac, nécropole, tombe no. 43

Argent, filigrane, granulé.

H — 40 mm; S — 29 mm; H—du pendentif: 21 mm.

De type Volin.

XII-ème siècle

I. 274. COLLIER — Pièce d'inventaire d'une tombe
Veliki Gradac, nécropole, tombe no. 72.

Pâte de verre, céramique et bronze.

Composé de 9 perles cylindriques en pâte de verre, 8 perles en forme de vertèbres en pâte de verre (4 de couleur brunâtre, 4 de couleur vert claire et bleue), 5 perles petites et grandes de couleur bleue et verte claire: une perle de forme bitronconique en pâte de verre de couleur bleue claire et foncée, des perles en céramique cylindriques, petites et grandes, 76 petites perles en pâte de verre, 4 perles doubles en pâte de verre, 2 perles en plaque de bronze (une décorée de trois granules).

XI — XII-ème siècles.

s.n.

I. 275. VASE À ANSE

Veliki Gradac

Terre cuite, pâte grise-rougeâtre, modelée à la roue, décor incisé.

H — 80 mm; Ø l'orifice — 82 mm; Ø fond — 56 mm.

Petit vase à l'anse légèrement cambrée, le fond plat. Décor composé de points

zate în formă de șira spinării de pește și patru linii incizate.

Sec. XI—XIII.

Inedită

T. inv. 12

DONJI MILANOVAC, localitatea Ribnica — așezare și necropolă medievale, sec. XI—XV. Săpăturile au fost efectuate în anii 1969—1970. Lucrările au fost conduse de dr. Dušica Minić. Așezare din evul mediu cu semibordeie și locuințe de suprafață. Marea cantitate de material ceramic și de monede determină durata așezărilor între sec. XI pînă în sec. XV. La marginea așezării se află o necropolă din aceeași perioadă, formată în jurul celor două biserici în formă de navă. Morminte de înmormântare cu inventar funerar de pozoabe și de monede.

I. 276. OALĂ

Ribnica

Pămînt ars, pastă granulată, ocru-cenușie, modelată pe roata înceată

Î. — 148 mm; Ø g. — 116 mm; Ø f. — 79 mm.

Are conturul ușor oblic,

Sec. XI.

T inv. 129

I. 277. OALĂ

Ribnica

Pămînt ars, pastă ocru-roșiatică, modelată pe roata înceată, incizată.

Î. — 205 mm; Ø g. — 175 mm; Ø f. — 108 mm,

Oală cu buza ușor răsfrîntă. Pe umăr incizate două linii ondulate.

Sec. XI.

T. inv. 84

I. 278. INEL

Piesă de inventar dintr-un mormînt

Ribnica, necropolă, mormîntul nr. 118

Argint ciocănit, decor granulat, turnat.

Ø chaton 17 mm; Ø verigă 20 mm

Cerc neted lătit spre bară. Peretele cercului este împodobit cu două șiruri concentrice de granule dintre care cel inferior este mai mare.

Sec. XII—XIII.

Inedit

T. inv. 75

I. 279—280. (Piese de inventar dintr-un mormînt)

I. 279. BRĂȚARĂ

Ribnica, necropolă, mormînt nr. 123

Pastă de sticlă, turnată, răsucită.

Ø 66—69 mm.

De secțiune aproape circulară, formată prin răsucirea firelor din pastă de sticlă de culoare neagră, albă cu nuanțe de verde deschis și roșu.

Inedită

T. inv. 78

incisés en forme d'épine dorsale de poisson et avec 4 lignes incisées.

XI—XIII-ème siècles.

Inédit

T. Inv. 12.

DONJI MILANOVAC, Localité de Ribnica — habitat et nécropole médiévaux, XI—XV-ème siècles. Les fouilles ont été effectuées en 1969—1970. Les travaux ont été dirigés par le dr. Dušica Minić. Habitat du Moyen-Âge, avec demichaumières et habitation de surface. La grande quantité de matériel céramique et de monnaies atteste la durée de l'habitat entre les XI-ème et XV-ème siècles. A l'une des extrémités de l'habitat se trouve une nécropole de la même période, constituée autour des deux églises en forme de nef. Tombes d'inhumation avec inventaire funéraire d'ornements et de monnaies.

I. 276. POT

Ribnica

Terre cuite, pâte granulée, ocru-grisâtre, modelée à la roue lente.

H — 148 mm; Ø l'ouverture: — 116 mm;

Ø — fond — 79 mm.

Le contour est légèrement oblique.

XI-ème siècle

T. inv. 129

I. 277. POT

Ribnica

Terre cuite, pâte ocru-rougêâtre, modelée à la roue lente, incisé.

H — 205 mm; Ø de l'ouverture — 175 mm;

Ø — fond — 108 mm.

Pot avec le rebord légèrement rabattu.

Sur les courbures sont incisées deux lignes ondulées.

XI-ème siècle

T. inv. 84.

I. 278. BAGUE

Pièce d'inventaire d'une tombe

Ribnica, nécropole, tombeau no. 118

Argent repoussé, décor granulé, courbé.

Ø intérieur: — 17 mm; Ø extérieur: — 20 mm.

Cercle lisse, évasé vers la côté elliptique de l'anneau. La paroi de l'anneau est ornée de deux rangées concentriques de granules, dont celle inférieure est plus grande.

XII—XIII-ème siècles

Inédit

T. inv. 75

I. 279—280 Pièces d'inventaire d'une tombe

I. 279. BRACELET

Ribnica, nécropole, tombeau no. 123.

Pâte en verre, coulée, tordue.

Ø 66—69 mm.

De section presque circulaire, formée par la torsion des fibres de pâte de verre de couleur noire, blanche avec des nuances de vert clair et de rouge.

Inédit

T. inv. 78

- I. 280. BRĂȚARĂ
Ribnica
Cupru, răsucire.
Ø. — 62 mm
De tipul deschis, din sîrmă împletită în patru, cu extremitățile în formă de ochi.
Sec. XII—XIV.
Inedită
Inv. 78
- I. 281—282. Piese de inventar dintr-un mormînt
- I. 281. CERCEL
Ribnica, necropolă, mormîntul nr. 76
Bronz.
l. — 59 mm; Ø — 29 mm
De tipul cu pandantiv vertical. Pe o verigă îndoită în semicerc, în jurul bazei verticale, ciorchine lucrat dintr-o bucată de sîrmă. Ornamentul se încheie pe ambele părți cu un număr egal de spirale. Partea verticală a cerceilor se încheie cu un lanț cu două pandantive conice.
Inedit
Inv. T. 47
- I. 282. CERCEL
Ribnica
Bronz
l. — 40 mm; Ø. — 15 mm
De tipul cu pandantiv vertical care, pe o verigă similară cu cea a piesei precedente, spre capătul părții verticale poartă o fragă cu secțiunea elipsoidală.
Sec. XII—XIV.
Inedit
Inv. T. 47
- I. 283. CERCEI (o pereche)
Piese de inventar dintr-un mormînt.
Ribnica, necropolă, mormîntul nr. 204
Bronz. l. — 31 mm; Ø — 32 mm
Piese identice. Pe o verigă ovală, din sîrmă dublu împletită, la mijlocul părții inferioare se află o fragă mare, de secțiunea elipsoidală.
Sec. XII—XIV
Inedită.
Inv. T. 26; 26
- I. 284. OALĂ
Ribnica
Pămînt ars, pastă cenușie închis-ocru, modelată la roata înceată
l. — 178 mm; Ø g. — 141 mm; D. f. — 81 mm
De formă rotundă. Pe umăr și pîntece o dungă în relief cu incizii oblice.
Sec. XIV—XV.
Inv. T. 152
- I. 285—286 — SĂBII (2 bucăți)
Kloločevac, localitatea „Vrčež”, (12 km. la sud de Donji Milanovac)
Oțel, alamă, încrustații de metal.
Inv. 337—338
- I. 280. BRACELET
Ribnica
Cuivre, tordu.
Ø: — 62 mm
De type ouvert, en fils tressés en quatre, les extrémités en forme de maillons.
XII—XIV-ème siècles.
Inédit
Inv. 78
- I. 281—282. Pièces d'inventaire d'une tombe
- I. 281. BOUCLE D'OREILLE
Ribnica, nécropole, tombeau no. 76
Bronze,
H — 59 mm; Ø — 29 mm
De type à pendentif vertical. Sur un chaînon courbé en demi-cercle, autour de la base verticale, une grappe travaillée dans un morceau de fil en bronze. L'ornement s'achève des deux côtés avec un nombre égal de spirales. La partie verticale des boucles d'oreilles s'achève par un lacet avec deux pendentifs coniques, creux à l'intérieur.
Inédit
Inv. T. 47.
- I. 282. BOUCLE D'OREILLE
Bronze.
H — 40 mm; Ø: — 15 mm
De type avec pendentif vertical, sur un chaînon similaire à celui de la pièce précédente, vers l'extrémité de la partie verticale, se trouve une fraise à section ellipsoïdale.
XII—XIV-ème siècles
Inédit
Inv. T. 47
- I. 283. BOUCLES D'OREILLE (une paire)
Pièces d'inventaire d'un tombeau
Ribnica, nécropole, tombeau no. 204
Bronze,
H — 31 mm; Ø — 32 mm
Pièces identiques. Sur un chaînon en fil de cuivre doublement tressé, au milieu de la partie inférieure se trouve une grande fraise, vide à l'intérieur, de section ellipsoïdale.
XII—XIV-ème siècles.
Inédit
Inv. T. 26; 26.
- I. 284. POT
Ribnica
Terre cuite, pâte grise foncée-ocre, modelée à la roue lente.
H — 178 mm; Ø de l'ouverture: — 141 mm;
Ø du fond: 81 mm.
Forme globuleuse. Sur les épaules et la panse une bande en relief avec incisions obliques.
XIV—XV-ème siècles
Inv. T. 152
- I. 285—286. SABRES (2 exemplaires)
Kloločevac, localité de „Vrčež” (12 km au sud de Donji Milanovac)
Acier, laiton, incrustations de métal
Inv. 337—338

I. 285. SABIE

L (totală) — 1008 mm; L (lamei) — 730 mm; L (mînerului) — 225 mm L (gărzii) — 204 mm. L (jgheabului) — 460 mm, l (lamei) — 56 mm De tipul „Vukovac” cu bumb poligonal. Pe ambele fețe ale lamei se află un jgheab larg puțin adîncit; pe una din fețe, încrustate cu alamă, un lup și 4 steluțe, iar la capăt un mic motiv deteriorat, poate o cruce. Pe cealaltă față a lamei este încrustat un inorog, 8 steluțe și un motiv în formă de inimă. Pe mîner se află patru adîncituri în formă de triunghi. Pe partea inferioară a mînerului, pe ambele fețe, sînt imprimate trei triunghiuri sub care se află o linie dreaptă adîncită.

I. 286. SABIE

L (totală) — 955 mm; L (lamei) — 734 mm; L (mînerului) — 198 mm; L (gărzii) — 207 mm; L (jgheabului) — 445 mm; l (lamei) — 54 mm. Sabie similară cu cea precedentă, cu bumbul aproape asemănător, eliptic și turtit. Pe o față a lamei, încrustat cu alamă, un cerc cu o cruce la mijloc. Pe cealaltă față a lamei se repetă cercul cu cruce iar lîngă aceasta, o steluță — totul de asemenea încrustat cu alamă. Mînerul decorat cu o adîncitură în formă de rozetă.
Sec. XIV.

HAJDUČKA VODENICA

Localitatea ČETAČE — necropolă medievală, sec. XII—XIV. Săpăturile au fost efectuate în anii 1966—1968. Lucrările au fost conduse de dr. Slavenka Ercegović-Pavlović. Necropola era grupată în jurul unei biserici în formă de navă, din aceeași perioadă. Inhumări cu obiecte anexe de inventar ca podoabe, dintre care se remarcă exemplare luxoase: diademe și brățări.

I. 287. MONEDĂ A REGELUI DRAGUTIN

Hajdučka Vodenica

Argint, bătut.

Ø — 21 mm; g. — 157 gr.

Denar de argint. AV: Regele cu capul gol, în picioare primind drapelul de la Sf. Ștefan, care stă în picioare, în dreapta lui cu mîna stîngă ține Evanghelia, iar cu cea dreaptă întinde drapelul, inscripția — STEFAN REX STEFAN; RV. Cristos stînd pe tron cu spătar înalt și țînînd cu ambele mîini Evanghelia pe genunchi. În partea stîngă a capului se află sigla IC, iar la dreapta XC. (Ljubić, seria XII). 2/2 seria XIII.

Inedită.

f.n.

I. 288. DIADEMĂ

Coroniță, piesă de inventar dintr-un mormînt

Hajdučka Vodenica, necropolă, mormînt nr. 11

Argint suflat cu aur, presat

L. — 25 mm; l. — 23 mm

Formată din 8 plăcuțe dreptunghiulare mărginite cu punctulețe care dau impresia unei împletituri. La mijloc se află o frunză mai mare de stejar stilizată, în jurul că-

I. 285. SABRE

L (totală) — 1008 mm; L (de la lame) — 730 mm; L (de la poignée) — 225 mm; L (de la garde) — 204 mm. L de la rainure — 460 mm. L de la lame — 56 mm. De type „Vukovac” avec bouton poligonal. Sur les deux côtés de la lame se trouve une rainure large et peu profonde. Sur l'un des côtés se trouve incrusté avec du laiton un loup et 4 petites étoiles, et à l'extrémité un motif détérioré, peut-être une croix. Sur l'autre côté de la lame est incrusté une licorne, huit petites étoiles et un motif en forme de coeur. Sur la poignée se trouvent quatre enfoncements en forme de triangle. Sur la partie inférieure de la poignée, des deux côtés, sont imprimés trois triangles, sous lesquels se trouve une ligne droite enfoncée.

I. 286. SABRE

L totale — 955 mm; L de la lame: — 734 mm; L de la poignée — 198 mm. L de la garde — 207 mm. L de la rainure — 45 mm; e de la lame — 54 mm.

Sabre similaire au précédent, avec le bouton presque semblable, elliptique et aplati. Sur l'un des côtés de la lame se trouve incrusté avec du laiton un cercle avec une croix au milieu. Sur l'autre côté se répète la même incrustation du cercle avec une croix et près de celui-ci une petite croix, le tout avec du laiton. La poignée est ornée d'un enfoncement en forme de rosette.
XIV-ème siècle

HAJDUČKA VODENICA

La localité ČETAČE — nécropole médiévale (XIIe—XIV-e siècles). Les fouilles ont été effectuées de 1966 à 1968. Les travaux ont été dirigés par le dr. Slavenka Ercegović-Pavlović. La nécropole était groupée autour d'une église en forme de nef, de la même période. Inhumations avec des objets d'inventaire, tels qu'ornements, dont on remarque des exemplaires de luxes: diadèmes et bracelets.

I. 287. MONNAIE DU ROI DRAGUTIN

Hajdučka-Vodenica

Argent repoussé.

Ø — 21 mm; poids — 157 g

Dinar en argent. AV: le roi, tête nue, debout, recevant le drapeau de Saint Etienne, qui est debout à sa droite; de la main gauche il tient l'Évangile et de la main droite il tend le drapeau; inscription: STEFAN REX STEFAN; RV: Le Christ assis sur un trône à haut dossier et tenant des deux mains l'Évangile sur ses genoux. A gauche de la tête se trouve le sigle IC et à droite XC. (Ljubić, série XII.) 2/2, série XIII.

Inédite

s.n.

I. 288. DIADEME

Petite couronne, pièce d'inventaire d'une tombe.

Hajdučka Vodenica, nécropole, tombeau no. 11.

Argent doré, pressé.

L — 25 mm; l — 23 mm.

Formé de 8 petites plaques rectangulaires, ayant aux bords des petits points donnant l'impression d'un tressage. Au milieu se

reia sînt rîmurele cu o frunză, iar din fiecare frunză iese altă rîmurea.

Sec. XIV.

Inv. T. 28

I. 289. BRĂȚARĂ — coroniță

Piesă de inventar dintr-un mormînt
Hajdučka Vodenica, necropolă, mormîntul nr. 2

Argint suflat cu aur, presat

L. — 24 mm; l. — 13 mm.

Formată din zece plăcuțe dreptunghiulare, mărginite cu punctulețe. În mijlocul plăcuței se află trei protuberanțe conice. Fiecare plăcuță a fost perforată ulterior în colțurile cîmpului central.

Sec. XIV.

Inv. T. 2

I. 290. INEL

Piesă de inventar dintr-un mormînt
Hajdučka Vodenica, necropolă, mormîntul nr. 29

Argint turnat, incizat

Ø chaton 14×6 mm; Ø verigă — 22 mm.
Inel sigilar. De o verigă plată ruptă este sudat un chaton elipsoidal. Decorul gravat, de pe chaton reprezintă un semn heraldic.

Sec. XIV

Inedit

Inv. T. 60

I. 291. DEPOZIT DE MONEDE

Padina

Argint bătut

S-au descoperit 225 monede: UNGARIA 123; Carol Robert: 33-Ludovic SI: 90. SERBIA 58: monede regale de tip matepan din perioada dinaintea Dușanizilor 13, regele Dușan: 12, țarul Dușan: 15, servitorul Branko: 15; roșaj cu coif și inscripții incomplete avers: 3. BULGARIA 39: (Ivan, Alekxandar și Mihajlo: 38, Stracimir: 1; ȚARA ROMÂNEASCĂ; Vladislav: 1, 3; BOSNIA: Ștefan Kotromanić: 2.

Sec. XII a doua jumătate.

I. 292. STACHINĂ — (opaiț)

Porečka Reka

Pămînt ars, pastă granulată, ocru-cenușie, modelată pe roată înceată.

l. — 29 mm; Øg. — 119 mm; Ø f. — 117 mm.

Buza ondulată, plată, corp scurt bitronconic, fund bombat cu marcă în formă de cruce cu triunghi isoscel. Partea bombată a pîntecelui este decorată cu un șir de împunsături oblice.

Sec. XIV.

Inedită

Inv. T. 57

I. 293. MONEDĂ DE LA REGELE DUȘAN

Porečka Reka

Argint. bătut.

Ø 165—190 mm; Ø 1,05 gr.

Moneda (groș) de argint, AV; Coif cu vizieră întors spre stînga. Textul latin scris în cerc, începe de la crucea în triunghi isoscel din dreapta panașului și se termină în cîmpul din stînga panașului:

trouve une feuille plus grande de chêne stylisée, autour de laquelle se trouvent des petites branches avec une feuille, et de chaque feuille part une autre petite branche.
XIVe siècle

Inv. T. 28

I. 289. BRACELET

(petite couronne, pièce d'inventaire d'une tombe)

Hajdučka Vodenica, nécropole, tombeau no. 2.

Argent doré, pressé;

L — 24 mm; H — 13 mm

Formé de 10 petites plaques rectangulaires, avec des petits points aux bords. Au milieu de chaque petite plaque se trouvent trois protubérances coniques. Chaque petite plaque a été ensuite perforée aux coins du champ central.

XIV-ème siècle

Inv. T. 2

I. 290. BAGUE

Pièce d'inventaire d'une tombe

Hajdučka Vodenica, nécropole, tombeau no. 29

Argent, coulé, incisé.

Ø. du châton 14×6 mm. Ø anneau — 22 mm.

Bague à cacheter. A un chaînon plat, cassé, est soudé un châton ellipsoïdal. La gravure du châton représente un signe héraldique.

XIVe siècle.

Inédit.

Inv. T. 60.

I. 291. DÉPÔT DE MONNAIES

Padina

Argent repoussé

225 monnaies ont été découvertes dont: Hongrie 123 (Charles-Robert 33, Louis 90). Serbie 58 (monnaies royales de type „matepan” de la période prédouchanide 13; du roi Douchan 12; de l'empereur Douchan 15; du serviteur Branko 15); heaume et inscriptions incomplètes sur l'avers; 3. Bulgarie 39 (Ivan, Alexandre et Mihaïlo 38, Stracimir, 1). Valachie 1 (Vladislav I) Bosnie 2 (Ștefan Kotromanić).
Seconde moitié du XII-ème siècle.

I. 292. ECUELLE-LAMPE À HUILE

Porečka Reka

Terre cuite, pâte granulée, ocru-griseâtre, modelée à la roue lente.

H — 29 mm; Ø de l'ouverture — 119 mm;

Ø du fond — 117 mm

Rebord ondulé, lisse, forme bitronconique, fond bombé, avec marque en forme de croix dans un triangle isocèle. La partie bombée de la panse est ornée d'une rangée de points obliques.

XIV-ème siècle

Inédite

I. 293. MONNAIE DU ROI DOUCHAN

Porečka Reka

Argent repoussé.

Ø 165—190 mm; poids 1,05 g

Monnaie (groschen) en argent. AV: heaume avec visière tourné vers la gauche. Le texte latin écrit en cercle commence de

MONI/TA REX/ST/E/FA; RV: Cristos stînd pe tron cu spătar înalt, la dreapta spătarului, litera O (Ljubić, seria II B). Sec. XIV—XV.

Inedită

T. inv. 100

I. 294. OALĂ

Porečka Reka

Pămînt ars, pastă fină, roșie deschisă, monedă pe roata înceată

l. — 90 mm; Ø g. — 88 mm; Ø f. — 53 mm.

Oală mică cu buza oblică, profilată și fund plat. Buza este profilată atît în exterior cît și în interior. Pe pîntece patru caneluri ușor adîncite, care se lărgesc de sus în jos. Sec. XIV—XV.

Inedită

T. inv. 40.

I. 295. OALĂ

Porečka Reka

Ceramică, pastă ocru-roșiatică, modelată pe roata înceată, incizată

l. — 215 mm; Ø g. — 174 mm; Ø f. — 98 mm.

Buza răsfrîntă cu marginea profilată, gîtul accentuat, pîntecele bombat se îngustează spre bază, fund plat. La locul de trecere de la gît spre umărul vasului, un registru în relief, cu incizii oblice, sub care, caneluri paralele, adîncite drept.

Sec. XIV—XV.

Inedită

T. inv. 46

DOBRA, localitatea Manastir — Așezare, necropolă și biserică, sec. XIV—XVII. Săpăturile au fost efectuate în anul 1968 și 1969. Lucrările au fost conduse de dr. Dušica Minić și mg. (aspirant) Mirko Kovačević. A fost descoperit stratul de cultură cu material arheologic din așezarea din sec. XIV—XVII. Necropolă din aceeași perioadă, formată în jurul bisericii în formă de navă din sec. XVII.

I. 296. INEL

Obiect de inventar dintr-un mormînt

Manastir, necropolă, mormînt nr. 8

Argint. incizat, sudat.

Ø chaton — 17 mm; Ø verigă — 22 mm

Inel sigilar cu verigă de secțiune circulară pe care se află o plăcuță rotundă, incizată la margine cu un motiv punctat.

Sec. XIV.

T. inv. 126

GOLUBAC — Fortificație din evul mediu, sec. XIV—XVIII. Săpăturile au fost efectuate în anul 1969. Lucrările au fost conduse de mg. (aspirant) Gordana Marjanović-Vujović. Fortificația se află la intrarea în defileul Porților de Fier; s-au păstrat foarte bine zidul de incintă, turnurile, resturi de arhitectură din interiorul incintei și portul.

la croix de l'intérieur du triangle isoscèle à la droite du panache et prend fin dans le champ de la gauche du panache: MONI/TA REX/ST/E/FA. RV: Le Christ assis sur un trône à haut dossier; à la droite du dossier se trouve la lettre O (Ljubić, série II B).

XIV-XV-ème siècles

Inédit

001 ·Λυ! T.

I. 294. POT

Porečka Reka

Terre cuite, pâte fine, rouge clair, modelée à la roue lente.

H — 90 mm; Ø de l'ouverture — 88 mm; Ø du fond — 53 mm.

Petit pot à rebord oblique, profilé et fond plat. Le rebord est profilé aussi bien à l'extérieur qu'à l'intérieur. Sur la panse, quatre cannelures légèrement enfoncées, qui s'élargissent de haut en bas.

XIV—XV-ème siècles

Inédit

T. inv. 40.

I. 295. POT

Porečka Reka

Céramique, pâte ocru-rougeâtre, modelée à la roue lente, incisée.

H — 215 mm; Ø de l'ouverture — 174 mm; Ø du fond — 98 mm

Rebord rabattu avec bord profilé, col accentué, panse bombée, s'amincissant vers la base, fond plat. A l'endroit du passage du col vers l'encolure du vase, un registre en relief avec incisions obliques, sous lesquelles se trouvent des cannelures parallèles enfoncées.

XIV—XV-ème siècles

Inédit

T. inv. 46

DOBRA, localité de Manastir. Habitat, nécropole et église des XIV—XVII-ème siècles. Les fouilles ont été effectuées en 1968 et 1969. Les travaux ont été dirigés par le dr. Dušica Minić et par l'aspirant Mirko Kovačević. On a découvert la couche de culture avec matériel archéologique de l'habitat des XIV—XVII-ème siècles. Nécropole de la même période, emplantée autour de l'église en forme de nef du XVII-ème siècle.

I. 296. BAGUE

Objet d'inventaire d'une tombe

Manastir, nécropole, tombe no. 8

Argent incisé, soudé.

Ø du chaton — 17 mm; Ø anneau — 22 mm.

Bague à cacheter avec chaton de section circulaire, sur lequel se trouve une petite plaque ronde, incisée au bord avec un motif pointillé.

XIV-ème siècle

T. inv. 126

GOLUBAC. Fortification du Moyen-Âge, XIV—XVIII-ème siècles. Les fouilles ont été effectuées en 1969. Les travaux ont été dirigés par l'aspirant Gordana Marjanović-Vujović. La fortification se trouve à l'entrée du défilé de Porțile de Fier; la muraille d'enceinte, les tours, les restes d'architecture de l'intérieur de l'enceinte et le port ont été très bien conservés.

I. 297. STRACHINĂ

Golubac

Cupru, turnat, sudat, canelat

l. — 105 mm; Ø g. — 185 mm; Ø f. 83 mm

Cu picior înalt, circular, deteriorat.

Buza ușor retrasă spre interior. Pe fața interioară, sub buză, se află o canelură mai lată, ușor adâncită. Spre fundul strachinii, pe fața exterioară, trei caneluri concentrice, ușor adâncite.

Sec. XV.

Inedită.

T. inv. 20

I. 297. ECUELLE

Golubac

Cuivre, coulé, soudé, canelé.

H — 105 mm; Ø de l'ouverture — 185 mm;

Ø du fond 83 — mm.

Avec support haut, circulaire, détérioré. Le rebord légèrement sensé vers l'intérieur. Sur la face intérieure, sous le rebord, se trouve une canelure plus large, légèrement enfoncée. Vers le fond de l'écuelle, sur la face extérieure, trois canelures concentriques, légèrement enfoncées.

XV-ème siècle

Inédite

T. inv. 20.

I. 277

I. 271

I. 251

I. 258

I. 250

I. 252

I. 253

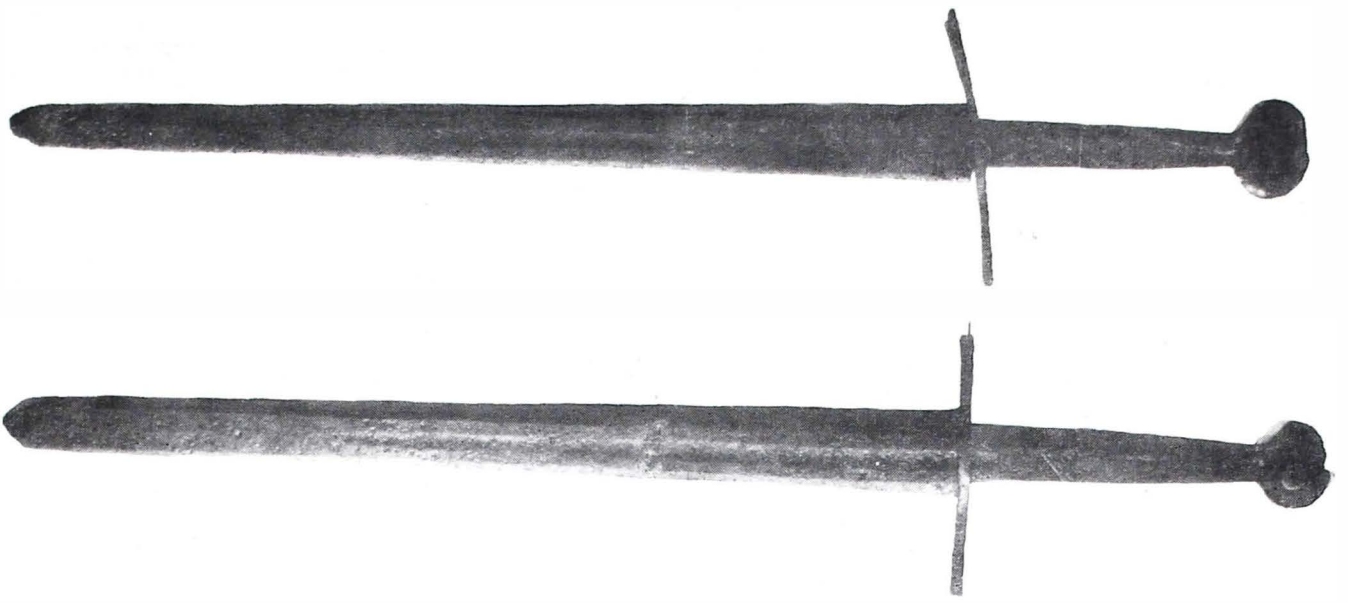
I. 267

I. 262

I. 263

I. 285, 286

I. 283

I. 287

I. 293

I. 296

I. 278

i. 295

I. 297

ABREVIERI

R. — obiecte din România
I. — obiecte din Iugoslavia
Î — înălțime
L — lungime
l — lățime
Ø — diametru
ØM — diametru maxim
Øg — diametru gură
Øf — diametru fund
gr — grosime

ABRÉVIATIONS

— objets de Roumanie
— objets de Yougoslavie
H — hauteur
L — longueur
l — largeur
— diamètre
— diamètre maximum
— diamètre bouche
— diamètre fond
— grosseur

Tiparul executat la I. P. Sibiu

